

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
NORTHEASTERN UNIVERSITY

NEU
KHON KAEN

NEUARJ

NEU ACADEMIC AND RESEARCH JOURNAL

ปีที่ 15
ฉบับที่ 1

วารสารวิชาการและวิจัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มกราคม - มีนาคม 2568

ISSN 2697-3731 (Online)

Thai-Journal Citation Index Centre Tier #2

เว็บไซต์ NEUARJ

043-222-959

www.neu.ac.th

@neuinfo

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2568 นี้ ซึ่งศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI จัดคุณภาพให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 กองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นคัดสรรผลงานทางวิชาการที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้อ่าน ทั้งในรูปแบบของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการในด้านรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ศึกษาศาสตร์ และที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สำหรับวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับนี้ นำเสนอผลงานที่ผ่านการประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการที่เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา รวมทั้งหมด 30 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 28 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง การนำเสนอบทความจากผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะนั้น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจึงต้องผ่านกระบวนการทั้งในส่วนของการกลั่นกรองบทความของวารสารและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ที่ทางกองบรรณาธิการได้กำหนดเป็นกรอบที่จะรับบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ โดยกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่นำเสนอในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาองค์กรหรือท้องถิ่น หรือการวิจัยต่อยอด ดังนั้น จึงขอเชิญชวนนักวิชาการ นักวิจัยจากทุกสถาบัน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเสนอผลงานทางวิชาการของท่าน ทั้งที่เป็นบทความวิจัยหรือบทความวิชาการในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อเผยแพร่เป็นคุณค่าแก่สังคมต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

- การศึกษากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและ..... 1
เรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Mindset and Misconception about Algebra and Geometry of Grade 9 Students

เกษมณี ศรีชมชื่น และ นวพล นนทภา

Ketmanee Srichomchuen and Navapon Nontapa

- ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์..... 18
ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Relationship Between Marketing Mix Factors and the Choice of Fitness Center Services in Khon Kaen Municipality

ธนภัทร แดงบุตตา

Thanapat Daengbutda

- การบริหารจัดการระบบสาธารณสุขแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร..... 31
Management of Public Health System for Prisoners in Bangkok Prisons

วีรชัย สุขพ่วง นวภัทร ณรงค์ศักดิ์ และ อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์

Weerachai Sukphuang Navapat Narongsak and Aranee Vivatthanaporn

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์..... 44
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Organizing Learning Activities to Promote Mathematical Problem Solving Ability of Grade 8 Students

ญาณินท์ สุดชาขำ และ รามนรี นนทภา

Yanin Sutchakham and Ramnaree Nontapa

สารบัญ (ต่อ)

การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม.....	58

Financial Planning of Organic Vegetable Farmer in Maha Sarakham Province

กอบชัย นิกรพิทยา รทวรรณ อภิโชติธนกุล จินดาพร ปัสสาโก

สุรศักดิ์ วงษ์เปรี้ยว พิมพ์พรรณ คัยนันท์ และ ภาณุทัต สวัสดิ์ถาวร

Kobchai Nikornpittaya Ratawan Apichottanakun Jindaporn Passako

Surasak Wongpiew Pimpun Khaiyanan and Phanutat Sawadthaworn

การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ....	95

ร้านเบมมอเตอร์ไซค์

A Study of Consumer Behavior and Marketing Mix Factors Affecting Customer Satisfaction at Berm Motorcycle Shop

ธนวิทย์ ยืนชีวิต

Tanavit Yuencheevit

พฤติกรรมเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง.....	105

จังหวัดขอนแก่น

Consumers' Behavior of Choosing a Local Coffee Shop through Social Media Networks at Muang District, Khon Kaen Province

ฉัตรฉานันท์ นิติวัดนะ ฐิตารีย์ ศิริมงคล และ ปริญญ์ วิเชียรโรจน์

Chatchanun Nitiwattana Thitaree Sirimongkol and Parinya Wichianroj

การส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	121

โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

The Promoting Self-Discipline in Young Childhood by Organizing Learning Experiences Using Local Learning Resources

วัลภา ไชยยะ และ ทศนีย์ นาคุณทรง

Wanlapha Chaiya and Tassanee Nakunsong

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพันของบุคลากรสายสนับสนุน.....	131
ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรณีศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
Factors Affecting the Satisfaction and Engagement of Support Staffs in Private Higher Education Institutions, Case Study of Northeastern University	
เพชรรัตน์ ลือสนั่นเที่ยะ วีรวิชญ์ เลิศรัตน์ธำรงกุล โกวิท แสนพงษ์ และ วียดา พันธโน	
Phetcharad Luesanthia Weerawit Lertratthamrongkul Kowit Saenpong and Wiyada Phanno	
ปัจจัยทำนายสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์.....	146
Factors Predicting the Overall Health of the Elderly in Krasang District, Buriram Province	
รจนา อยู่สุข และ รินทรหทัย กิตติธนาจรุญ	
Rodjana Yoosook and Rinhathai Kitthanarut	
การจัดการผลิตที่ส่งผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู.....	160
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น	
Production Management Affecting the Cost of Growing Pink Sticky Corn of Nong Bua Corn Growers Community Enterprise Group, Ban Fang District, Khon Kaen Province	
มณีจันทร์ ยืนคง นีรนาท เสนาจันทร์ และ ภัทรภร กิณพันธ์	
Maneechan Yuenkong Neeranat Senachan and Patharaphorn Kiniphan	
กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์.....	169
Model Law on Controlling professional Lobbyists	
ธีรวัฒน์ วีระวัฒน์ ศิวพร เสาวคนธ์ และ ภูมิ โชคเหมาะ	
Teerawat Veerawat Siwaporn Saowakon and Poom Chokmoh	

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร.....	182
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1	
Economic Factors Influencing Personal Financial Management of Personnel in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1	
วรรณภา ธรรมรักษา และ อัจฉรวรรณ รัตนพันธ์	
Wannapha Thamraksa and Aucharawan Rattanapan	
แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	198
ประเภทผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ในเขตจังหวัดอุดรธานี กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหมขิดบ้านศรีชมชื่น	
Guidelines for Developing Brand Identity that Influence to Purchase Intention of Community Products: Handwoven Local Silk in Udon Thani Province - A Case Study of the Ban Sri Chomchuen Silk Weaving Group	
กชพร สว่าง ปณิฏฐา พรรณวิเชียร และ เจริญชัย พรไพรเพชร	
Kotchaporn Sawang Panitha Panvichain and Charoenchai Pornpraipetch	
การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิตร.....	213
ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	
Creative Thinking of Learners with Metaverse for Education Through Constructivist Based -Learning to Promote Creative Thinking for Grade 1 Students	
จิรนนท์ แก่นนาคำ สุมาลี ชัยเจริญ สุภาภรณ์ ประสานพานิช	
สุดใจ ศรีจามร และ ศรีประไพ เพียนอก	
Jeeranun Kaennakum Sumalee Chaijaroen Supaporn Prasantpanit	
Sudjai Srijamorn and Sriprapai Pheanork	

สารบัญ (ต่อ)

ประสิทธิผลของการใช้ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา.....	229
(Up-Payroll) ในมุมมองของผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา	
Effectiveness of Payroll System (Up-Payroll) to Executive and Personnel Perspectives in University of Phayao	
พิมพิวิภา หวังสันติธรรม	
Pimwipa Hwangsantham	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน.....	242
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
Developing Active Learning Activities Promoting Students' Mathematical Thinking in Mathayomsuksa 2	
วาสนา บุญเลี้ยง และ นวพล นนทภา	
Wassana Boonliang and Navapon Nontapa	
คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จ.....	258
ในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	
Characteristics of Entrepreneurs and Business Factors Affecting the Success of Restaurant Business in Ban Ped Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province	
วิภากรณ์ ศรีหาชาติ	
Wipapron Srihathad	

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาแบบจำลองการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้.....	270
แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม	
Development of Activity Model in Enhancing Teachers and Parents Potentials Using Play Therapy and Cognitive Coaching Approach to Promote Well-being of Young Children with Special Need in Maha Sarakham Province	
รุ่งลาวัลย์ ละอาคา พิระพร รัตนเกียรติ์ กฤษณก ดวงชาทม นลินรัตน์ อภิชาติ อรนุช วงศ์วัฒนาเสถียร พรณวิไล ดอกไม้ วณิชชา สาคร และ วรณษา โสภานะ	
Examining the Effect of Service Quality on Customer Loyalty: The Fitness.....	290
Center Context in Mid Northeastern Provincial Cluster	
Thitaree Sirimongkol Chatchanun Nitiwattana and Malichan Thongkam	
การพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ.....	304
สำหรับการทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 โดยใช้แอปพลิเคชัน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
The Development of Learning Process Model to Enhance the B.Ed. Students' Vocabularies Literacy for Efficiency English Test as the CEFR B1 Criteria by Using Applications, Rajabhat Maha Sarakham University	
ชันแก้ว มาพรหม	
Khankaeo Maprom	
แนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น.....	316
Guidelines for Tax Development of Community Enterprises in Khon Kaen Province	
นฤมล อริยพิมพ์	
Naruemol Ariyapim	

สารบัญ (ต่อ)

Online Marketing Mix Factors Affecting the Consumer's Purchase Decision on.....	326
River Snail Rice Noodle Products in Guangxi, the People's Republic of China	
Yueming Li Siriporn Lertyingyot and Nutcharee Pakdeechoho	
พฤติกรรมและความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง.....	340
กรณีศึกษา จังหวัดนครพนม	
Behaviour and Satisfaction Towards the Management of Cruise Tourism along the Mekong River: A Case Study of Nakhon Phanom Province	
ชลิดา ช่วยสุข ดาริกาญจน์ วิชาเดช จิราภรณ์ พรหมเทพ	
อัจฉริยา ทุมพานิชย์ และ ชัยธวัช ศิริบรรพิตักษ์	
Chalida Chuaysook Darikarn Wichadech Chirabhron Promthep	
Atchariya Thumpanit and Chaithawat Siribowonphitak	
การวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะบุคลิกภาพต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน.....	355
ในเขตกรุงเทพมหานคร	
Analyzing the Impact of Personality Traits on Saving Behavior among Working-Age People in Bangkok	
ธารทิพย์ พจน์สุภาพ ปราณี คงธนสมุทร และ ชนิกานต์ พนมอุปถัมภ์	
Thantip Pojsupap Pranee Kongtanasamut and Chanikan Panomupatam	
การพัฒนาบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้สำหรับนักศึกษาระดับ.....	372
ปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์	
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
Development of Embedded Chipboard for Learning and Application for Undergraduate Students in Department of Computer Education, Faculty of Education, Northeastern University	
จารุกิตต์ สายสิงห์	
Jarukitt Saiysing	

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ.....	383
ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	

The Development of an Instructional English Critical Reading Package on
Reading for Gist or Information by Cooperative Learning PTGAR for Development
of Learning Achievements of Grade 12 Students

กาญจนา หารจันทร์

Kanjana Hanchan

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	397
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3	

Participatory Administration of School Administrators under Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 3

สุริยา ชานกัน และ อาคม อึ้งพวง

Suriya Chankan and Arkom Eungpuang

บทความวิชาการ

การพัฒนาที่ยั่งยืน: การบูรณาการพุทธธรรมของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต).....	71
Sustainable Development: The Integration of Buddhaddhamma of Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto)	

ธนาภณ สมหวัง และ ปรียา ศุภวงศ์

Dhanapon Somwang and Pariya Subpavong

แนวทางการออกแบบสื่อสาร เพื่อสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ในการตลาดดิจิทัลยุคใหม่.....	83
Communication Design Strategies for Creating User Experience in Modern Digital Marketing	

มนชญา สระบัว และ สติร ทศนวัฒน์

Monchaya Sabuar and Sathira Tassabawat

คำแนะนำในการเตรียมบทความ.....	413

การศึกษากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์

เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Mindset and Misconception about Algebra and Geometry of Grade 9 Students

เกษมณี ศรีชมชื่น^{1,*} และ นวพล นนทภา²

Ketmanee Srichomchuen^{1,*} and Navapon Nontapa²

^{1,2}หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,2}Master of Education, Mathematics Education, Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's email: 658010160101@rmu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

7 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

4 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

4 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากรอบความคิดและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต (2) เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต จำแนกตามกลุ่มกรอบความคิด (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนากรอบความคิดและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบมโนทัศน์คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ แบบบันทึกการสังเกตกรอบความคิด แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์งานเขียน และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนอยู่ในกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมากที่สุด และผลการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนที่สูงที่สุดด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำ (2) กลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำมากที่สุด กลุ่มกรอบความคิดแบบผสม มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำมากที่สุด และกลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านไม่ทราบวิธีการแก้ปัญหามากที่สุด (3) แนวทางการพัฒนากรอบความคิด ครูควรแสดงความชื่นชมต่อนักเรียนอย่างเหมาะสมด้วยการให้คุณค่ากับกระบวนการและความพยายามในการเรียนรู้ เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต แนวทางการแก้ปัญหาคือการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ควรให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหา ดังนั้นสามารถนำแนวทางนี้ไปพัฒนากรอบความคิดของนักเรียน และลดการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนได้

คำสำคัญ: กรอบความคิด, มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the mindset and mathematical misconception related to geometry and arithmetic, (2) to compare misconception in mathematics regarding algebra and geometry, categorized by mindset and (3) to study approaches to develop mindset and mathematical misconception. The sample group comprised 43 of grade 9 students from Sarakham Pittayakom School in academic year 2023. Research tools included tests on mathematical misconception, mindset observation forms, interviews. Data were analyzed using percentages, averages, and standard deviations, task analysis and analytic description.

The research findings revealed that (1) students were mostly at the mixed mindset level, and the analysis showed that students had the highest level of misconception regarding error techniques. (2) The group with an expanding mindset had the highest level of misconception regarding error techniques. The mixed mindset group had the highest level of misconception regarding error in techniques, and the limited mindset group had the highest level of misconception regarding not knowing how to solve problems. (3) Guidelines for development of mindset were as follows: Teachers should appropriately commend students by valuing the process and effort in learning to create a learning environment that promoted the development of expanding mindset. For guidelines for solving problem on mathematical misconception, teachers should foster students' understanding of problem-solving process. Therefore, this approach could be effective in developing students' mindset and reducing misconception.

Keywords: Mindset, Misconception about Algebra and Geometry

บทนำ

คณิตศาสตร์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์สามารถคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติ เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาคนเพื่อไปสู่การพัฒนาความเจริญในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการคิด การให้เหตุผล การสร้างองค์ความรู้ และการทำงาน การจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์จึงมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ในยุคปัจจุบันที่สังคมมีกิจกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น แตกต่างไปจากอดีต การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เพียงพอ มีความสามารถ และความชำนาญในการนำความรู้ไปใช้ ตลอดจนพัฒนาความคิดทางคณิตศาสตร์ ในระดับที่จะสามารถจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมเหตุสมผล จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (อัมพร ม้าคนอง, 2553)

กรอบความคิด (Mindset) เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่เน้นความโน้มเอียงทางจิตภายใน แสดงให้เห็นได้โดยพฤติกรรมบางอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ยังกล่าวว่ากรอบความคิดเป็นเรื่องราวของความชอบความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ กรอบความคิดเติบโตและกรอบความคิดจำกัด (Dweck, 2006) นักเรียนที่มีกรอบความคิดเติบโต จะมีความกระตือรือร้นในการเรียน ใส่ใจ สนุกกับการแก้ปัญหา สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทาย จากการศึกษาในเด็กพบว่า เด็กที่มีกรอบความคิดเติบโต จะประสบความสำเร็จในการศึกษามากกว่ากลุ่มที่มีกรอบความคิดจำกัด เนื่องจากเด็กจะเชื่อว่าความสามารถสร้างได้ จึงตั้งใจฝึกฝนเต็มที่และพร้อมเรียนรู้ผ่านอุปสรรค แต่เด็กที่มีกรอบความคิดจำกัดจะยึดติดว่าทักษะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ มีความตั้งใจทำงานต่ำ มักจะหลีกเลี่ยงอุปสรรคขาดการเรียนรู้ ทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จน้อยกว่า (ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา, 2558) ผู้เรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต มักมีคุณลักษณะและปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการเรียนรู้นั้นคือ พฤติกรรมความมุ่งมั่น ความพยายาม แรงจูงใจ และนอกจากจะมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำได้แล้ว ยังมีแรงจูงใจภายในและความมุ่งมั่นพยายาม (Alerson, 2017)

มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเป็นความเชื่อและความเข้าใจที่ได้มาจากแนวคิดหรือความรู้ที่ไม่ถูกต้อง ความรู้ที่ไม่สมบูรณ์ คลุมเครือ มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนจึงเป็นแนวคิดและความรู้ที่แตกต่างไปจากข้อตกลงที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนอาจเกิดขึ้นก่อนการเรียนรู้หรือระหว่างการเรียนรู้ โดยนักเรียนมักจะไม่วินิจฉัยตนเองว่ามีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนอย่างไร (Drews, 2005) สาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนไม่ใช่มาจากประสบการณ์ในโรงเรียนเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจเกิดจากคำอธิบายของผู้ใหญ่ที่ยังไม่เข้าใจมโนทัศน์นั้น ๆ ดีพอ ซึ่งเมื่อเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนจะมีผลต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมาก โดยอาจจะทำให้นำความรู้ไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง รวมทั้งอาจทำให้ความรู้พื้นฐานไม่ดีพอที่จะเรียนรู้มโนทัศน์อื่น (Simson and Marek, 1988) มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับพีชคณิต เป็นเรื่องของการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ตัวแปร การใช้ขั้นตอนการแก้สมการ และสมการที่ไม่ถูกต้อง และการหาคำตอบไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ การแก้ปัญหา

เกี่ยวกับตัวแปรการแก้สมการ การดำเนินการ การคิดคำนวณ และการตรวจสอบการแก้ปัญหา ลักษณะความคลาดเคลื่อนทางเรขาคณิตได้ความเข้าใจผิดของนักเรียนเกี่ยวกับแนวคิดทางเรขาคณิตเกิดจากนักเรียนไม่เข้าใจในวิชาของพวกเขา นักเรียนเหมารวมกฎที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการแสดงออกทางเรขาคณิต ส่วนใหญ่นักเรียนเรียนรู้ด้วยการท่องจำและนักเรียนไม่สามารถเข้าใจแนวคิดว่า ถ้านักเรียนมีความเข้าใจผิดก่อนที่จะมีการเรียนรู้เรื่องนี้อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดใหม่ (อัมพร ม้าคนอง, 2557)

ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต เพื่อศึกษากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแนวทางในการแก้ไขมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต จำแนกตามกลุ่มกรอบความคิด
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบความคิด และมโนทัศน์คลาดเคลื่อนทางพีชคณิตและเรขาคณิต ผู้วิจัยได้กรอบความคิด จากกรอบความคิดของ Dweck (2006) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กรอบความคิดแบบเติบโต กรอบความคิดแบบผสม และกรอบความคิดแบบจำกัด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต สืบเคราะห์จาก อัมพร ม้าคนอง (2557); Radatz (1979); Truran (1987); Movshovitz-Hadar et al. (1987); Colgan (1991); Sahin and Soylu (2011); Van de Walle et al. (2011); Asquith (2007) และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเรขาคณิตสืบเคราะห์จาก Kembitzky (2009); Ozerem (2012); Zuya (2014); Ndlovu and Mji (2012); Biber (2013) โดยได้เป็นกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารคามพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวนห้องเรียน 10 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 431 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารคามพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวนห้องเรียน 1 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 43 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบบโนทัศน์คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต จำนวน 7 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย
2. แบบบันทึกการสังเกตกรอบความคิด จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษากรอบความคิดด้านความสำเร็จของผู้อื่น จำนวน 8 ข้อ
4. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนากรอบความคิด และมโนทัศน์คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบทดสอบบโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC มีค่า 0.80 – 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับ นักเรียนที่โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 30 คน ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก พบว่า ค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.47–0.77 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.27–0.75 ได้ข้อสอบที่น่าไปใช้ได้ 7 ข้อ จากการพิจารณาทั้งหมด 8 ข้อ นำมาตรวจคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.80

2. แบบบันทึกการสังเกตกรอบความคิด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC มีค่า 0.80 – 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบ ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนที่โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 30 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.23 – 0.89 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด นำมาตรวจคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.94

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อศึกษา กรอบความคิด ด้านความสำเร็จ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์

ของการวิจัย พบว่า ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ มีจำนวน 8 ข้อคำถามจากนั้น นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 9 คน

4. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนากรอบความคิด และมโนทัศน์คลาตเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC มีค่า 0.80 – 1.00

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวันเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 43 คน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย บทบาทหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสอบ และขอความร่วมมือในการสอบด้วยความตั้งใจ เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

วันที่ 1 ทำแบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาตเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต ข้อ 1 – 4 จำนวน 4 ข้อ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบ ใช้เวลา 50 นาที

วันที่ 2 ทำแบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาตเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต ข้อ 5 – 7 จำนวน 3 ข้อ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบ ใช้เวลา 50 นาที

วันที่ 3 ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียน จำนวน 9 คน จำแนกตามกลุ่มกรอบความคิด โดยจำนวนกลุ่มละ 3 คน สัมภาษณ์เพื่อศึกษากรอบความคิดด้านความสำเร็จของผู้อื่น

4. นำแบบทดสอบไปวิเคราะห์ตามเกณฑ์ให้คะแนน

5. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาตเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์กรอบความคิดและมโนทัศน์ที่คลาตเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิตพีชคณิต โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์งานเขียน (Task Analysis) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Analytic Description)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ที่คลาตเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิตพีชคณิต โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Analytic Description)

3. ศึกษาแนวทางในการพัฒนากรอบความคิดและมโนทัศน์ที่คลาตเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิตพีชคณิต โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางในการพัฒนามโนทัศน์

ที่ตลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิตพีชคณิต แล้วนำเสนอด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Description Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากรอบความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำเสนอโดย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกรอบความคิดแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มกรอบความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6

กรอบความคิด	ความถี่ (จำนวนคน)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
แบบเตีบโต	7	16.28	4.00	0.29
แบบผสม	30	69.77	3.03	0.39
แบบจำกัด	6	13.95	2.28	0.04
รวม	43	100.00		

จากตารางที่ 1 พบว่า จากนักเรียนทั้งหมด 43 คน สามารถแบ่งกรอบความคิดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แบบเตีบโต จำนวน 7 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 16.28 มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 แบบผสม จำนวน 30 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 69.77 มีคะแนนเฉลี่ย 3.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39 แบบจำกัด จำนวน 6 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 13.95 มีคะแนนเฉลี่ย 2.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.04

ตอนที่ 2 ผลการศึกษามโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิต และเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความถี่ ร้อยละ มโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร

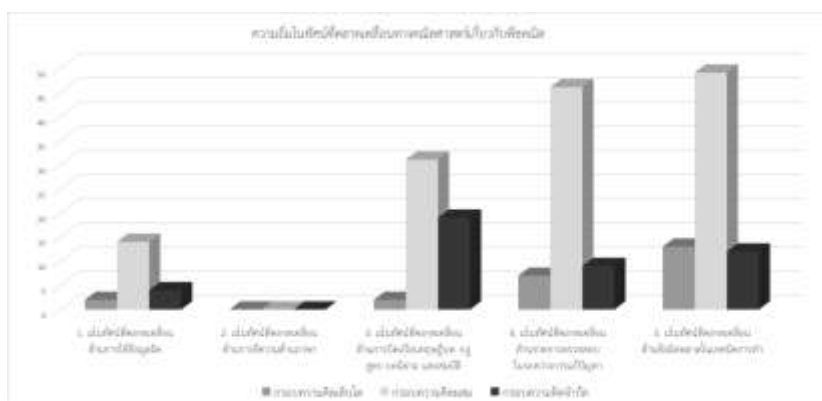
มโนทัศน์ตลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต	ความถี่	ร้อยละ
1. มโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนด้านการใช้ข้อมูลผิด	20	9.62
2. มโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนด้านการตีความด้านภาษา	-	-
3. มโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนด้านการบิดเบือนทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติ	52	25.00
มโนทัศน์ตลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต	ความถี่	ร้อยละ
4. มโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนด้านขาดการตรวจสอบในระหว่างการแก้ปัญหา	62	29.81
5. มโนทัศน์ที่ตลาดเคลื่อนด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำ	74	35.58
รวมทั้งหมด	208	100.00

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับพีชคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำ ความถี่เท่ากับ 74 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.58 ด้านขาดการตรวจสอบในระหว่างการแก้ปัญหา ความถี่เท่ากับ 62 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.81 ด้านการบิดเบือนทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติ ความถี่เท่ากับ 52 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 และด้านการใช้ข้อมูลผิด มีความถี่เท่ากับ 20 คิดเป็นร้อยละ 9.62 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความถี่ ร้อยละ มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับเรขาคณิตของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร

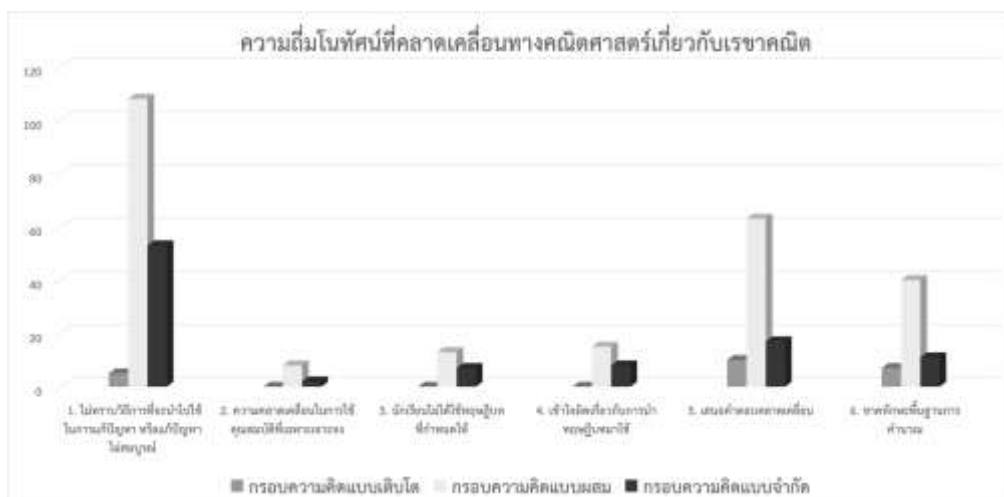
มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเรขาคณิต	ความถี่	ร้อยละ
1. ไม่ทราบวิธีการที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาไม่สมบูรณ์	166	45.23
2. ความคลาดเคลื่อนในการใช้คุณสมบัติที่เฉพาะเจาะจง	10	2.72
3. นักเรียนไม่ได้ใช้ทฤษฎีบทที่กำหนดให้	20	5.45
4. เข้าใจผิดเกี่ยวกับการนำทฤษฎีบทมาใช้	23	6.27
5. เสนอคำตอบคลาดเคลื่อน	90	24.52
6. ขาดทักษะพื้นฐานการคำนวณ	58	15.80
รวมทั้งหมด	367	100.00

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับเรขาคณิต นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านไม่ทราบวิธีการที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหา ไม่สมบูรณ์ความถี่ 166 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 45.23 ด้านเสนอคำตอบคลาดเคลื่อน ความถี่ 90 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.52 ด้านขาดทักษะพื้นฐานการคำนวณ ความถี่ 58 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.80 ด้านเข้าใจผิดเกี่ยวกับการนำทฤษฎีบทมาใช้ ความถี่ 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.27 ด้านนักเรียนไม่ได้ใช้ทฤษฎีบทที่กำหนดให้ ความถี่ 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.45 ด้านความคลาดเคลื่อนในการใช้คุณสมบัติที่เฉพาะเจาะจง ความถี่ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.72 ตามลำดับ

ภาพที่ 2 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต
จำแนกตามกลุ่มรอบความคิด

จากภาพที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร จำแนกตามกลุ่มกรอบความคิด พบว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการใช้ข้อมูลผิด นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด และกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการบิดเบือนทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติ นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสม มีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด และกลุ่ม กรอบความคิดแบบเติบโต มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านขาดการตรวจสอบในระหว่างการแก้ปัญหา นักเรียนกลุ่ม กรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มกรอบความคิด แบบจำกัด และกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำ นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต และกลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด ตามลำดับ

ภาพที่ 3 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับเรขาคณิต
จำแนกตามกลุ่มกรอบความคิด

จากภาพที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร จำแนกตามกลุ่มกรอบความคิด พบว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านไม่ทราบวิธีการที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาไม่สมบูรณ์ นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด และกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการใช้ คุณสมบัติที่เฉพาะเจาะจง นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้ สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านนักเรียนไม่ได้ใช้ทฤษฎี

บทที่กำหนดให้ นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านเข้าใจผิดเกี่ยวกับการนำทฤษฎีบทมาใช้ นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านเสนอคำตอบคลาดเคลื่อน นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด และกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านขาดทักษะพื้นฐานการคำนวณ นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด รองลงมา คือ กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด และกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต ตามลำดับ

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มกรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับพีชคณิต และเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แนวทางการพัฒนากลุ่มกรอบความคิดในกลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต คือ ครูควรให้ผลสะท้อนกลับ ในกระบวนการเรียนการสอน คือครูต้องสะท้อนผลเพื่อให้นักเรียนได้รู้ว่าอะไรที่ทำได้ และอะไรที่ต้องพัฒนา ตนเองให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการสะท้อนผลที่ดีต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลัก สร้างบรรยากาศให้เป็นมิตร เกิดความไว้วางใจต่อกัน ครูจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนว่าทุกอย่างไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบ ความสมบูรณ์แบบเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่เป็นตัวกีดกันความสำเร็จ ครูควรแสดงการตรวจคำตอบให้นักเรียนดู อย่างละเอียด และให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญในการตรวจคำตอบ ครูควรแนะนำเทคนิคในการแก้ปัญหา เพิ่มเติม และพานักเรียนบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการแก้ปัญหา

กลุ่มกรอบความคิดแบบผสม ความเชื่อและพฤติกรรมครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อกรอบความคิดของนักเรียน หากครูมีความเชื่อว่าความสามารถของนักเรียนสามารถพัฒนาได้ด้วย ความพยายามจะนำไปสู่พฤติกรรมของครูที่ส่งเสริมจิตใจ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อเช่นนั้นตามไปด้วย ครูควรให้นักเรียนลองทำโจทย์ และเสริมสร้างเทคนิคในการคำนวณ ครูควรแนะนำเทคนิคในการแก้ปัญหา เพิ่มเติม และพานักเรียนบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้คำตอบที่ครบถ้วนทันเวลา ครูควรอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าสมบัติทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างไร ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ครูควรให้นักเรียนฝึกฝนทำโจทย์ให้เกิดความชำนาญ และให้คำแนะนำเทคนิคที่เหมาะสม ในการคำนวณเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด การยอมรับจุดอ่อนที่ตัวเองมี และลงมือแก้ไขสิ่งนั้นให้ได้ พยายาม เปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ และพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ใส่ใจสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างทางมากกว่าผลลัพธ์ที่ปลายทาง ครูควรให้นักเรียนลองทำโจทย์ เรียงลำดับเนื้อหาจากข้อที่ง่ายไปยาก เพื่อให้นักเรียนได้ลองลงมือทำ ครูควร อธิบายสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ และสิ่งที่โจทย์ต้องการหา พานักเรียนฝึกตีความจากโจทย์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ โจทย์มากขึ้น และพานักเรียนทำทีละขั้นตอนเพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด ฝึกฝนมากยิ่งขึ้น ครูควรพานักเรียนตีความจากโจทย์เพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่โจทย์ต้องการหา และอธิบายทฤษฎีที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา ว่าควรใช้ทฤษฎีบทใด ครูควรแสดงวิธีการตรวจคำตอบ ให้นักเรียนเกิดการตรวจสอบคำตอบ เพื่อเช็ค

ความถูกต้องมากขึ้น และครูควรให้นักเรียนฝึกฝนทำโจทย์ให้เกิดความชำนาญ และให้คำแนะนำเทคนิคที่เหมาะสมในการคำนวณ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากรอบความคิดและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต และเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. กรอบความคิดของนักเรียนแบ่งระดับกรอบความคิดออกเป็น 3 ระดับเรียงลำดับตามร้อยละของกรอบความคิด ได้แก่ แบบผสม ร้อยละ 69.77 ($\bar{X} = 3.03$, S.D.= 0.39) แบบเติบโต ร้อยละ 16.28 ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.29) แบบจำกัด ร้อยละ 13.95 ($\bar{X} = 2.28$, S.D.= 0.04) ตามลำดับ และนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับพีชคณิตของด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.58 และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเรขาคณิต ด้านไม่ทราบวิธีการที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาไม่สมบูรณ์สูงที่สุด ร้อยละ 45.23 ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มกรอบความคิดเติบโตนั้น มีความชื่นชอบในความท้าทาย เมื่อนักเรียนพบอุปสรรคก็ไม่ล้มเลิก ยังมีความพยายามที่จะทำต่อ เช่นเดียวกับกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมที่นักเรียนแสดงความพยายามในการทำแบบทดสอบ เมื่อพบอุปสรรคก็กลัวที่จะลงมือทำ ถึงแม้จะมีข้อผิดพลาด ต่างจากกลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด เมื่อนักเรียนพบอุปสรรคหรือปัญหานักเรียนจะล้มเลิก และไม่กลัวที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทาย นักเรียนขาดการระมัดระวังในการคำนวณ นักเรียนบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการแก้ปัญหาไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา นักเรียนเกิดการใช้สูตรในการคำนวณผิด จึงทำให้แก้ปัญหาไม่สมบูรณ์ สอดคล้องกับ จุฬาลักษณ์ ทิพวัน (2562) ที่กล่าวว่า กรอบความคิดแบบเติบโต ชอบความท้าทาย ความเพียรพยายามในการเรียนรู้ กล้าเผชิญปัญหา หาบทเรียนและแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่น เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ ใช้ความพยายาม พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรค Mathaba (2019) ที่กล่าวไว้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ข้อผิดพลาดโดยประมาท ผู้เรียนใช้เครื่องหมายหารเป็นเครื่องหมายคูณ ข้อผิดพลาดในการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนแสดงการขาดความรู้ด้านแนวคิดและขั้นตอน ข้อผิดพลาดในการคำนวณ ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถคูณและได้คำตอบที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากขาดทักษะพื้นฐาน

2. เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับพีชคณิต และเรขาคณิต จำแนกตามกลุ่มกรอบความคิด กลุ่มกรอบความคิดแบบผสมนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต ด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำสูงที่สุด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเรขาคณิต ด้านไม่ทราบวิธีการที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาไม่สมบูรณ์สูงที่สุด มีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด กลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโต นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต ด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำสูงที่สุด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเรขาคณิต ด้านเสนอคำตอบคลาดเคลื่อนมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด และกลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัดนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

ทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิต ด้านการบิดเบือนทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติมนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับเรขาคณิต ด้านไม่ทราบวิธีการที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือแก้ปัญหาไม่สมบูรณ์สูงที่สุดมีการแสดงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านนี้สูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มกรอบความคิดเดบิตอนั้น มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต น้อยกว่ากลุ่มกรอบความคิดแบบผสม และกรอบความคิดแบบจำกัด นักเรียนกลุ่มกรอบความคิดเดบิตอนั้นทำแบบทดสอบทำให้นักเรียนเกิดข้อผิดพลาดในขั้นตอนการคำนวณ รวมถึงขาดการตรวจสอบหลังจากลงมือแก้ปัญหา ในกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมเกิดความถี่ของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมากที่สุด จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความพยายามที่จะแสดงวิธีการแก้ปัญหา แต่ยังมีข้อผิดพลาดในการแก้ปัญหา ต่างจากกลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด มีความถี่ของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางด้านพีชคณิต และเรขาคณิตน้อยกว่ากลุ่มกรอบความคิดแบบผสม เนื่องมาจากนักเรียนไม่ได้พยายามแสดงวิธีการแก้ปัญหา อาจเกิดจากการขาดความเข้าใจความรู้พื้นฐาน เมื่อพบอุปสรรคหรือโจทย์ปัญหาที่ยากนักเรียนไม่กล้าที่จะท้าทายกับอุปสรรคที่พบ สอดคล้องกับวันชัย แก้วประเสริฐ (2565) ที่กล่าวว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการบิดเบือนทฤษฎีบท กฎ สูตร บทนิยาม และสมบัติ มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านขาดการตรวจสอบในระหว่างการแก้ปัญหา มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านข้อผิดพลาดในเทคนิคการทำมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการใช้ข้อมูล และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนด้านการตีความซึ่งสอดคล้องกับ Chaudhary (2022) ที่กล่าวว่า นักเรียนทำผิดพลาดในการจัดการปัญหาคำศัพท์ผิดพลาดในการจัดการกับตัวแปร เข้าใจผิดพลาดในการจัดการกับการแก้สมการ ผิดพลาดในการจัดการนิพจน์พีชคณิต

3. แนวทางการพัฒนากรอบความคิด และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับพีชคณิตและเรขาคณิต การให้รางวัลสำหรับความพยายามและการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหา ครูควรแสดงความชื่นชมต่อนักเรียนอย่างเหมาะสมด้วยการให้คุณค่ากับกระบวนการและความพยายามในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยกรอบความคิดของนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากที่บ้านและที่โรงเรียน โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่นักเรียนสามารถพัฒนาความเชื่อ และการจัดหาทรัพยากรและทักษะที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายทางการเรียนรู้ ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเดบิตและการปลูกฝังความเชื่อที่ถูกต้องให้นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างกรอบความคิดแบบเดบิต กลุ่มกรอบความคิดแบบผสม ครูควรให้นักเรียนลองทำโจทย์ และเสริมสร้างเทคนิคในการคำนวณพร้อมอธิบายข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้นักเรียนระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ครูควรแนะนำเทคนิคในการแก้ปัญหาเพิ่มเติม และพานักเรียนบริหารจัดการเวลาที่ใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้คำตอบที่ครบถ้วนทันเวลา กลุ่มกรอบความคิดแบบเดบิต ครูควรให้นักเรียนฝึกฝนทำโจทย์ เพื่อให้เกิดทักษะความรอบคอบและความแม่นยำมากขึ้น ครูควรแสดงวิธีการตรวจคำตอบ ให้นักเรียนเกิดการตรวจสอบคำตอบเพื่อเช็คความถูกต้องมากขึ้น กลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัด ครูควรอธิบายหลักการใช้สูตร ทฤษฎีบท ให้นักเรียนเข้าใจหลักการใช้มากขึ้น และควรใช้สื่ออธิบายประกอบด้วย เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพมากยิ่งขึ้น ครูควรให้นักเรียนลองทำโจทย์ เรียงลำดับเนื้อหาจากข้อที่ง่ายไปยาก เพื่อให้นักเรียนได้ลองลงมือทำ และ

พานักเรียนทำทีละขั้นตอนเพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด ผักผ่อนมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะพัฒนาความเข้าใจของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Repuya (2021) ศึกษาเรื่อง กรอบความคิดแบบเติบโตในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านโมเดลการเรียนรู้ 5Ps ผลการวิจัยพบว่าการใช้รูปแบบการเรียนรู้ 5Ps มีอิทธิพลอย่างมากต่อกรอบความคิดของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ในขณะที่การสอนแบบดั้งเดิมไม่ส่งผลกระทบต่อกรอบความคิดของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ การใช้รูปแบบการเรียนรู้ 5Ps มีผลเชิงบวกอย่างมากต่อกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ และ Dalessandro (2016) ได้ศึกษาแนวทางการปฏิบัติตนของครูเพื่อพัฒนารอบแนวความคิดแบบเติบโต พบว่า การเตรียมตัวของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญของวิธีการสอนแบบมืออาชีพ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน แบบไม่มีความเสี่ยงเท่ากับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและเพื่อนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยกลุ่มกรอบความคิดแบบจำกัดพบว่า ควรได้รับการพัฒนาโดยครูผู้สอนควรตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวผู้เรียน อีกทั้งปลูกฝังกรอบความคิดเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ที่ดีให้กับตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้ถึงคุณค่าในวิชาคณิตศาสตร์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามเกิดความตั้งใจเรียน ไม่เพียงเฉพาะครู ผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่ในเรื่องของการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ช่วยทบทวนเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวเกิดกรอบความคิดแบบผสมและแบบเติบโต และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียิ่งขึ้น และลดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนอีกด้วย

1.2 จากผลการวิจัยกลุ่มกรอบความคิดแบบผสมและแบบเติบโตพบว่า ควรได้รับการส่งเสริมทางด้านคณิตศาสตร์ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์อยู่ตลอดเวลา โดยครูผู้สอนควรตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวผู้เรียน เพื่อคงไว้และส่งเสริมกรอบความคิดของผู้เรียนให้สูงยิ่งขึ้นไป โดยเน้นส่งเสริมในทางคณิตศาสตร์ รวมไปถึงแรงจูงใจในการเรียนคณิตศาสตร์ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งผู้ปกครองควรให้การสนับสนุนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกล้าที่จะท้าทายสิ่งใหม่ ๆ ด้านการเรียนคณิตศาสตร์ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ดีและคงทนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนคณิตศาสตร์ในเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อควรรู้สำหรับครูผู้สอน เพื่อนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิคมโนทัศน์ที่ถูกต้อง และเพื่อลดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นได้

2.2 ในการเก็บข้อมูลหากแบบทดสอบ แบบบันทึกการสังเกตหรือแบบสัมภาษณ์มีจำนวนมาก ควรแบ่งเก็บข้อมูลให้เหมาะสม ไม่มากและไม่น้อยเกินไปในแต่ละครั้ง และควรคำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสม

ในการเก็บข้อมูลพร้อมกับประเมินผู้เรียน ว่าพร้อมที่จะเก็บข้อมูลมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จุฬาลักษณ์ ทิพวัน. (2562). *การพัฒนาตัวบ่งชี้กรอบความคิดแบบเติบโต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันชัย แก้วประเสริฐ. (2565). *การศึกษาระดับการให้เหตุผลและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาฬสินธุ์ พิตยาสรรพ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา. (2558). *Mindset กรอบความคิด*. ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- อัมพร ม้าคอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ม้าคอง. (2557). *คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Alerson, L. (2017). *Growth Mindset: The Door to Achieving More*. <https://www.free-ebooks.net/ebook/Growth-Mindset-The-Door-to-Achieving-More/pdf?dl&preview>.
- Asquith, P., Stephens, A., Knuth, E., & Alibali, M. (2007). Middle school teachers understanding of core algebraic concepts: Equal sign and variable. *Mathematical Thinking and Learning*, 9(3), 249-272.
- Biber, C. (2013). *The mistakes and the misconceptions of the eight grade students about angles*. Kastamonu University, Educational Faculty, Mathematics Education, Kastamonu, Turkey.
- Chaudhary, N. (2022). *Students' Errors in Learning Algebra at Basic Level*. University Campus, Kantipur, Tribhuvan University, Kathmandu, Nepal.
- Colgan, M. (1991). *An analysis of problem-solving errors made throughout a college level finite mathematics course*. Doctoral Dissertation, Indiana University.
- D'alessandro, M. (2016). *The preparedness of teachers to implement a growth mindset in a secondary classroom setting*. Proquest LLC. UMI 10103318

- Drews, D., Dudgeon J., Hansen, A., Lawton, F., and Surtees, L. (2005). *Children's errors in mathematics: understanding common misconception in primary schools*. Learning Matters.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Kembitzky, K. A. (2009). *Addressing Misconceptions in Geometry through Written Error Analyses*. The Ohio State University.
- Mathaba, P. N. (2019). *Learner errors and misconceptions in ratio and proportion: a case study of grade 9 learners from a rural KwaZulu-Natal school*. University of Zululand.
- Movshovitz-Hadar, N., Zaslavsky, O., & Inbar, S. (1987). An empirical classification model for errors in high school mathematics. *Research in Mathematics Education*, 18(1), 3-14.
- Ndlovu, M., & Mji, A. (2012). Alignment between South African mathematics assessment standards and the TIMSS assessment frameworks. *African Journal of Research in Mathematics, Science and Technology Education*, 27(1), 71.
<https://doi.org/10.1080/18117295.2023.2192903>
- Ozerem, A. (2012). *Misconceptions In Geometry and Suggested Solutions for Seventh Grade Students*. Faculty of Education, Near East University.
- Radatz, H. (1979). Error analysis in mathematics education. *Journal for Research in Mathematics Education*, 10(3), 163-172
- Repuya, C.R. (2021). *Growth Mindset in Mathematics among Ninth-Grade Students via 5Ps Learning Model*. Bicol State College of Applied Sciences and Technology Peña Francia Avenue, Naga City.
- Sahin, O., & Soylu, Y. (2011). Mistakes and misconceptions of elementary school students about the concept of 'variable'. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15, 3322-3327. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.293>
- Simson, W. W., & Marek, A. E. (1988). Understanding and misconception of biology concepts held by students attending small high schools. *Journal of Research in Science Teaching*, 25(5), 321-335. <https://doi.org/10.1002/tea.3660250504>
- Truran, K. M. (1987). Error analysis as a remedial teaching technique. In *Proceedings of the Fourth Southeast Asian Conference on Mathematical Education* (pp. 1-3). ICMI-SEAMS, Bangkok, Thailand.

- Van de Walle, J. A., Folk, S., Karp, K.S., & Bay-Williams, J. M. (2011). *Elementary and middle school mathematics: Teaching developmentally* (3rd Can. ed.). Pearson.
- Zuya, H. E. (2014). Mathematics teachers' responses to students' misconceptions in algebra, *International Journal of Research in Education Methodology*, 6(2), 830-836. Council for Educative Research.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์
ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Relationship Between Marketing Mix Factors and the Choice of Fitness
Center Services in Khon Kaen Municipality

ธนภัทร แดงบุตรดา*

Thanapat Daengbutda*

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Business Administration, Khon Kaen University

*Corresponding author's email: Th_thanapat@kkumail.com

วันที่รับบทความ (Received)

6 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

24 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

29 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E ที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากแบบสอบถามผู้เข้าใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E ทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ด้านประสบการณ์ที่นำจดจำ (Experience) ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere) และด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism) มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ 0.401 และมีทิศทางเดียวกัน ทำให้สามารถเรียงค่าเฉลี่ยหรือค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากมากไปน้อย จึงทำให้สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางการตลาดของธุรกิจฟิตเนสเซ็นเตอร์ได้ เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจใช้บริการ และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งค่าความสัมพันธ์ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) มีค่าความสัมพันธ์มากที่สุด

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, ฟิตเนสเซ็นเตอร์, การเลือกใช้บริการ, 4E

ABSTRACT

This research paper explores "The Relationship Between Marketing Mix Factors and the Choice of Fitness Center Services in Khon Kaen Municipality." The objective of this study is to investigate the impact of the 4E marketing mix factors—Experience, Exchange, Everywhere, and Evangelism—on the decision-making process regarding fitness center services within Khon Kaen Municipality. Data was collected from a sample of 400 fitness center users in Khon Kaen Municipality through purposive sampling using a structured questionnaire. The gathered data was analyzed to determine the correlation coefficients using Pearson's Correlation Coefficient.

The results of the study indicate that all four 4E marketing mix factors—memorable Experience, perceived value Exchange, boundaryless Everywhere access, and sustainable Evangelism—exhibit a moderate level of correlation with the decision to use fitness center services in Khon Kaen Municipality, with a correlation coefficient of 0.401. The direction of these correlations is positive, allowing for the ranking of the factors based on their average or correlation values. The findings suggest that these results can be applied to refine marketing strategies for fitness centers, thereby enhancing service usage decisions and addressing user needs more effectively. Notably, the factor of perceived value Exchange showed the highest correlation among the 4E factors.

Keywords: Marketing Mix Factors, Fitness Center, Service Selection, 4E

บทนำ

การมีสุขภาพที่ดีเป็นสิ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่ปรารถนา สุขภาพที่ดีจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทั้งร่างกายและจิตใจ การออกกำลังกายเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยสร้างสุขภาพที่ดี การออกกำลังกายนั้นจะช่วยส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรง กล้ามเนื้อและกระดูกมีการพัฒนา ระบบไหลเวียนโลหิตทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดความเสี่ยงในการเจ็บป่วยและน้ำตาลในเลือด รวมทั้งช่วยให้จิตใจแจ่มใส ลดความเครียดและความซึมเศร้า ช่วยให้นอนหลับได้ดีขึ้น การออกกำลังกายนั้นมีหลากหลายวิธี หนึ่งในวิธีการออกกำลังกายที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ คือ การเข้าใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ (Fitness Center) ซึ่งเป็นสถานที่ให้บริการการออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพ มีอุปกรณ์ออกกำลังกายที่หลากหลาย เหมาะสำหรับผู้รักสุขภาพที่ต้องการออกกำลังกาย ช่วยให้สามารถออกกำลังกายได้ทุกประเภท ทั้งการออกกำลังกายแบบคาร์ดิโอและเวทเทรนนิ่ง ซึ่งจะช่วยทำให้ร่างกายแข็งแรง ช่วยให้น้ำหนัก ช่วยให้มีรูปร่างกระชับสร้างบุคลิกที่ดีและนอกเหนือจากนั้นยังช่วยให้มีสังคม เพราะมีโอกาสดูแลพบปะผู้คนใหม่ ๆ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีได้

ข้อมูลจากทางสถิติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ ระบุว่า ธุรกิจฟิตเนสเซ็นเตอร์ มีการเติบโตขึ้นต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่ปี 2559 - 2561 และปี 2562 มีการเพิ่มจำนวนการจัดตั้งใหม่อยู่ที่ 20.69 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว และในปี 2563 มีการคาดการณ์การขยายตัวของจำนวนการจัดตั้งใหม่อยู่ที่ 22.76 และเนื่องด้วยธุรกิจฟิตเนสเซ็นเตอร์เป็นธุรกิจประเภทบริการการนำเสนอประสมทางการตลาด (Marketing Mix) เข้ามาช่วยจัดการวางแผน สร้างกลยุทธ์ทางการตลาดจะสามารถส่งเสริมให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้ เพราะการใช้ส่วนประสมทางการตลาดที่เหมาะสม จะส่งผลให้รูปแบบการบริการสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อำเภอเมืองขอนแก่นมีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ประชากรในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดขอนแก่นจึงมีพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยส่วนมากมักจะตัดสินใจเลือกใช้บริการจากความไว้วางใจ เชื่อใจ หรือตัดสินใจทดลองใช้บริการใหม่จากการแนะนำของผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้บริการมาก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าจะได้รับการบริการที่ตรงตามความคาดหวัง ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าหากใช้ส่วนประสมทางการตลาด 4P อาจทำให้ไม่สามารถรับรู้ปัญหาจากการขายสินค้าและบริการได้ดีเท่าที่ควร เนื่องจากพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการของประชากรในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะดังกล่าว ดังนั้นแล้วการใช้แนวคิดของส่วนประสมทางการตลาด 4E ที่มุ่งเน้นในการสร้างประสบการณ์ที่ดี และสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการขายสินค้าและบริการได้เหมาะสมกว่าส่วนประสมทางการตลาด 4P

จากเหตุผลประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์สำหรับผู้ประกอบการฟิตเนส และสร้างบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการให้บริการฟิตเนสให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E และการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีของธุรกิจฟิตเนสเซ็นเตอร์

แนวคิดฟิตเนสเซ็นเตอร์หรือยิมสำหรับการออกกำลังกาย ถูกบันทึกไว้ว่ามีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่ช่วง 2000 ปีก่อนคริสต์ศักราช โดยชาวอียิปต์ ที่ได้ริเริ่มการแสดงกายกรรม ซึ่งถูกมองว่าเป็นทั้งการแสดงเพื่อความบันเทิงสำหรับฟาโรห์และเหล่าขุนนางของอียิปต์ และถือเป็นการกีฬาชนิดหนึ่ง ซึ่งนักกายกรรมในยุคนั้นจำเป็นต้องมีการฝึกฝนร่างกายอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดเป็นการเริ่มต้นของหลักสูตร

การออกกำลังกายอย่างเป็นระบบ ในรูปแบบคล้ายคลึงกับการเพาะกายในปัจจุบันจนกระทั่งในปี 1569 กิโรลาโม แมร์คิวเรียเล่ (Girolamo Mercuriale) แพทย์ชาวอิตาลีได้ตีพิมพ์หนังสือที่สร้างชื่อเสียงที่สุดให้แก่เขา ที่มีชื่อว่า “De Arte Gymnastica Aput Ancientes” หรือ “ศิลปะกีฬายิมนาสติกโบราณ” โดยเป็นหนังสือที่ได้อธิบายถึงหลักกายภาพบำบัด และการออกกำลังกายแบบบอดี้เวท และการเคลื่อนไหวร่างกาย ในแบบของนักยิมนาสติกสำหรับการฝึกฝนร่างกาย ซึ่งหนังสือเล่มนี้ในปัจจุบันถูกยกให้เป็น “ตำราเวชศาสตร์ การกีฬาเล่มแรกของโลก” และหลังจากการตีพิมพ์ของหนังสือเล่มนี้ ทำให้เกิดการกระตุ้นให้การออกกำลังกายแบบฟิตเนสกลับมาอีกครั้งในหน้าประวัติศาสตร์และในปี 1799 ฟรันซ์ นัคเตกัลล์ (Franz Nachteggall) แห่งเดนมาร์ก ครูสอนยิมนาสติกของโรงเรียน Vesterbro school ได้ก่อตั้งสโมสรยิมนาสติกส่วนตัวแห่งแรกของโลกขึ้น ซึ่งปัจจุบันเราอาจเรียกว่า โรงยิม ซึ่งเป็นอาคารพื้นที่โล่งสำหรับออกกำลังกายและการสอน เกี่ยวกับกายบริหาร ที่มีอุปกรณ์ยกน้ำหนัก เช่น ดัมเบลไม้ และลูกบอลน้ำหนัก และได้พัฒนามาจนถึงปัจจุบัน เป็นฟิตเนสที่เราคุ้นเคย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ ผู้ประกอบการมักจะนำตัวแปรต่าง ๆ ในส่วนประสมทางการตลาดมาใช่วางกลยุทธ์การตลาด เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย สูดาวง เรืองรุจิระ (2543) กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงาน ทางด้านการตลาด เป็นปัจจัยที่สามารถหาการควบคุมได้โดยพื้นฐาน จะประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ซึ่งทั้งหมดจะเรียกรวมกันกว่า 4Ps

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งที่ผู้ขายต้องมอบสินค้าหรือบริการให้แก่ลูกค้า โดยผลิตภัณฑ์ จะต้องตอบโต้และตรงต่อความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าได้รับสิ่งที่มีประโยชน์พร้อมกับผลลัพธ์ ที่มีคุณค่าจากผลิตภัณฑ์นั้น โดยส่วนใหญ่แล้วผลิตภัณฑ์จะแบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่ ผลิตภัณฑ์จับต้องได้ (สินค้า) และผลิตภัณฑ์จับต้องไม่ได้(บริการ)

2. ด้านราคา (Price) หมายถึง ด้านราคาของสินค้าหรือบริการ ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่าง คุณค่าต่าง ๆ กับราคาของสินค้าชิ้นนั้น สินค้าจะต้องมีคุณค่าที่สูงกว่าราคาที่ลูกค้าตั้งไว้ ถึงจะตัดสินใจซื้อสินค้า ดังนั้นการกำหนดราคาสินค้าและบริการ จำเป็นจะต้องกำหนดให้มีความเหมาะสมต่อประโยชน์และคุณค่า ที่ลูกค้าได้รับ

3. วิธีการจัดจำหน่ายสินค้า (Place) หมายถึง วิธีการที่เกี่ยวกับสร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อม ในการนำเสนอสินค้าให้แก่ลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในด้านคุณค่าและคุณประโยชน์ของสินค้า ที่ผู้ขายต้องการจะนำเสนอให้ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องตระหนักถึง ด้านสถานที่ตั้งและวิธีการนำเสนอ หรือวิธีการการขายสินค้า

4. ด้านการโปรโมตตลาด (Promotion) เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญ ไว้ใช้สำหรับการสื่อสารระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการบอกข้อมูลต่าง ๆ หรือกระตุ้นให้ผู้ซื้อที่มีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าและแบรนด์ และเพื่อทำให้ผู้ซื้อเกิดความสนใจต่อสินค้ามากขึ้น

ต่อมาได้มีการคิดวิเคราะห์ถึงตัวแปรอื่นเพิ่มเติมเพื่อสร้างตัวแปรรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ แนวคิดของ 4E Brian Fetherstonhaugh (2009) จากบริษัท Ogilvy & Mather ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดทางการตลาดส่วนประสมทางการตลาดแบบดั้งเดิม 4Ps เป็นรูปแบบสมัยใหม่ 4E เพื่อให้เข้าถึงประสบการณ์ของลูกค้าและการสร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมกับลูกค้าให้ได้ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Experience) 2) ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) 3) ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere) 4) ด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism) เจตน์ เลิศจรูญวิทย์ (2566) ได้ให้ความหมายของ 4E หมายถึง กลยุทธ์ทางการตลาดยุคใหม่ ที่มีเทคโนโลยีล้ำสมัย การใช้โซเชียลมีเดีย หรือการทำธุรกรรมออนไลน์ที่หลากหลายขึ้นที่ ซึ่งได้พัฒนาต่อยอดมาจาก 4P กับ 4C มาเป็น 4E Marketing ที่เน้นสร้างประสบการณ์ที่ดี (Customer Experience) มากกว่าส่วนอื่น ยิ่งทำให้พวกเขาารู้สึกดีและประทับใจแบรนด์มากเท่าไรก็ยิ่งส่งผลดีให้แบรนด์มากเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่แค่ในสินค้าหรือบริการแต่มันคือทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การสร้างจุดยืน การดีไซน์ ตัวสินค้าหรือบริการไปจนถึงหลังการขาย เพราะธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในยุคนี้ คือ ธุรกิจที่สามารถเข้าไปนั่งในใจลูกค้าได้มากกว่าธุรกิจที่เน้นแค่การขาย เพราะเมื่อคุณสามารถเข้าไปอยู่ในใจลูกค้าได้ก็สามารถอยู่ในตลาดในระยะยาวได้ สุรเชษฐ์ โขเกียรติรุ่ง (2565) ได้ให้ความหมายของ 4E หมายถึง ส่วนประสมทางการตลาดรูปแบบสมัยใหม่ที่มีการต่อยอดแนวคิดมาจาก 4P (Product, Price, Place, Promotion) ไปสู่แนวคิด 4C (Customer, Cost, Convenience, Communication) และมาเป็นแนวคิด 4E (Emotion, Experience, Exclusivity, Engagement) คือ รู้จักตัวเรา รู้จักลูกค้าและเข้าใจลูกค้ามากขึ้น ที่สามารถเข้าใจเส้นทางการรับรู้ของลูกค้าได้มากขึ้น Wongnai for Business (2021) ได้ให้ความหมายของ 4E หมายถึง กลยุทธ์การตลาดที่ได้รับการพัฒนามาจาก กลยุทธ์การตลาด "4P" มาเป็นกลยุทธ์การตลาด 4E ด้วยการพัฒนาจากการขายผลิตภัณฑ์สู่การเน้นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า การเปลี่ยนจากราคาเป็นการสร้างคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการที่ตั้งทำเลครอบคลุมมากขึ้น ใช้ตลาดดิจิทัลทำให้ลูกค้าเข้าถึงสินค้าของเราง่ายขึ้น และเปลี่ยนการจัดโปรส่งเสริมการขายเป็นการทำให้ลูกค้าชาจมาเป็น "ลูกค้าประจำ" Fetherstonhaugh Brian (2009, อ้างถึงใน วีรสิทธิ์ จันทนา, 2564) ได้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงส่วนประสมการตลาดแบบดั้งเดิมที่รู้จักกันในชื่อว่า "4Ps" มาเป็นรูปแบบใหม่ในชื่อว่า "4E" โดยการผสมผสานระหว่างการตลาดและกลยุทธ์เข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาแผนการตลาดและกลยุทธ์ที่ครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น จะช่วยลดความเสี่ยงของการทำธุรกิจในช่วงเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และพัฒนากลยุทธ์ให้เป็นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้บริโภคเป็นหลัก

ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของ 4E Marketing คือ หลักการตลาดที่เน้นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า เพื่อให้มีความสอดคล้องกับโลกยุคที่เป็นยุคดิจิทัล และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง

ไปตามยุคสมัย ในเมื่อการขายไม่ใช่เพียงการขายสินค้าหรือบริการ แต่เป็นการขาย “ประสบการณ์” และ “ความประทับใจ” ให้กับลูกค้า เน้นการสร้างประสบการณ์ที่ดีและการเชื่อมโยงกับลูกค้าอย่างลึกซึ้ง เพื่อสร้างความไว้วางใจและการติดต่อยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลดีให้แก่แบรนด์ในระยะยาว และช่วยเพิ่มความเข้าใจและประสบการณ์ของลูกค้าในทุกขั้นตอนของการซื้อและการใช้บริการ ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Experience) การเน้นไปที่การสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า แบรนด์ต้องทำให้ลูกค้าได้รับประสบการณ์ที่ดีจากทุกองค์ประกอบที่ไม่ใช่แค่สินค้าหรือบริการดีเพียงอย่างเดียว ซึ่งทุกองค์ประกอบที่ว่ามีอำนาจทั้งภาพลักษณ์ของแบรนด์ วิธีการนำเสนอ การดูแล และการสร้างความรู้สึกเกี่ยวข้องกับแบรนด์ในเชิงบวก

2. ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) จากเดิมที่หลักการตลาดจะเน้นการตั้งราคาต้นทุนของผู้บริโภคและได้ถูกปรับมาเป็น 4E ผู้บริโภคในยุคนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับราคา แต่ลูกค้าต้องการสิ่งที่คุ้มค่าพอกับเงินที่พวกเขาจ่ายไปมากกว่า เช่น ความคุ้มค่ากับความพิเศษของสินค้าหรือส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้น เมื่อต้องจ่ายในราคาเท่านี้ จะได้รับความคุ้มค่าขนาดไหน ดังนั้นแบรนด์จะต้องสร้างการรับรู้ในด้านคุณค่าหรือการเพิ่มมูลค่าของสินค้าหรือบริการแทน เพื่อแลกเปลี่ยนกับความพึงพอใจที่ลูกค้ายอมจ่ายเงิน หากสามารถตั้งราคาให้ลูกค้าก็สามารถเพิ่มโอกาสในการปิดการขายได้มากขึ้น

3. ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere) พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคเปลี่ยนไป การเข้าถึงที่ง่ายและสะดวก ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้หลายช่องทาง หรือก็คือเน้นความสบายของลูกค้าเป็นหลัก ยิ่งช่องทางเยอะก็ยิ่งทำให้ขายได้มากขึ้น

4. ด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เพื่อให้พวกเขาเกิดความภักดีต่อแบรนด์ Brand Loyalty เพื่อเป็นลูกค้าประจำแฟนพันธุ์แท้ของแบรนด์ เพราะแบรนด์จะได้ประโยชน์จากลูกค้ากลุ่มนี้ เมื่อพวกเขาภักดีต่อแบรนด์จะเกิดการบอกต่อและแนะนำสินค้าให้กับเพื่อนพี่น้องรอบข้าง

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อและใช้บริการ

การตัดสินใจของผู้ซื้อและใช้บริการเป็นการนำหลักเกณฑ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการตัดสินใจ ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจผิดพลาดน้อยลง ซึ่งการตัดสินใจได้นำความน่าจะเป็นเชิงจิตวิทยาและแบบเงื่อนไขเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะแต่ละคนต่างมีเหตุผลที่แตกต่างกัน ซึ่งในการตัดสินใจก็ต้องการเลือกผลลัพธ์หรือผลตอบแทนที่ดีที่สุด แต่ถ้ามีเพียงทางเลือกเดียวปัญหาการตัดสินใจก็ไม่เกิดขึ้น เพราะจะไม่มีทางเลือกเปรียบเทียบว่าเป็นผลลัพธ์หรือผลตอบแทนที่ดีที่สุดหรือไม่ แต่ถ้ามีวิธีให้ผลตอบแทนมากกว่าหนึ่งทางเลือกแล้วก็ต้องมีการตัดสินใจเลือกทาง หรือวิธีที่จะทำให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุด สายใจ สิทธิกุล และเยาวภา ปฐมศิริกุล (2558) ให้ความหมายของการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการ คือ การกระทำที่มุ่งมั่นของผู้บริโภคในการตัดสินใจในการเลือกสินค้า การเลือกตราสินค้า การสำรวจเงื่อนไขต่าง ๆ และจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในการประเมินความคุ้มค่าของสิ่งที่จะซื้อ

ปริยวรา ฝันพรหมมินทร์ และไกรชิต สุตะเมือง (2557) อธิบายถึงการตัดสินใจซื้อ คือ พฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิดของส่วนตัวบุคคลที่ถูกนำมาใช้ในการพิจารณาซื้อสินค้าและบริการ โดยมีลำดับขั้นของการคิดพิจารณาทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกันออกไป ตามองค์ประกอบที่กระทำเข้ามายังบุคคลเหล่านั้น Engel et all. (1995) ได้ให้ความหมายของกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคว่าหมายถึง ขั้นตอนสำคัญตามลำดับก่อนหลัง คือ การรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูลการประเมินทางเลือก การตัดสินใจตลอดจนการทำการซื้อ และความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในสินค้าหรือบริการหลังการซื้อ พิษญาภา มุสิเกตุ และจิราพร ชมสวน (2563) ได้ทำการแบ่งระยะของการตัดสินใจซื้อและใช้บริการออกเป็น 5 ขั้นได้แก่ ความต้องการเบื้องต้น (Introduction Needs) การค้นหาข้อมูล (Information Search) การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternatives) การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) และพฤติกรรมหลังการซื้อ (Behavior after Purchase)

แนวความคิดของ Kotler and Keller (2014) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนการตัดสินใจของผู้บริโภคแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนประกอบด้วย การทราบถึงปัญหา การเสาะแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม การประเมินค่าการตัดสินใจซื้อ และการประเมินผลการซื้อ

1. การตระหนักถึงความต้องการหรือปัญหา (Problem/Need Recognition) ขั้นตอนที่หนึ่งเมื่อความต้องการกลายเป็นแรงผลักดันผู้บริโภครับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ความหิว ความอยากได้ หรือความต้องการในการใช้งานสินค้าหรือบริการ ปัญหาหรือความต้องการนี้อาจเกิดจากสิ่งที่ผู้บริโภครับรู้ภายในตัวเอง เช่น ความรู้สึกหิว หรือจากปัจจัยภายนอก เช่น การตลาดที่เจาะจง

2. การสืบค้นข้อมูล (Information Search) เติมเต็มความรู้ก่อนตัดสินใจเป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคมองหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ข้อมูลสามารถมาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากบุคคลที่เชื่อถือ เช่น ครอบครัว แหล่งที่มาของการค้า เช่น ออนไลน์ หรือประสบการณ์ส่วนตัว เช่น การใช้งานสินค้า

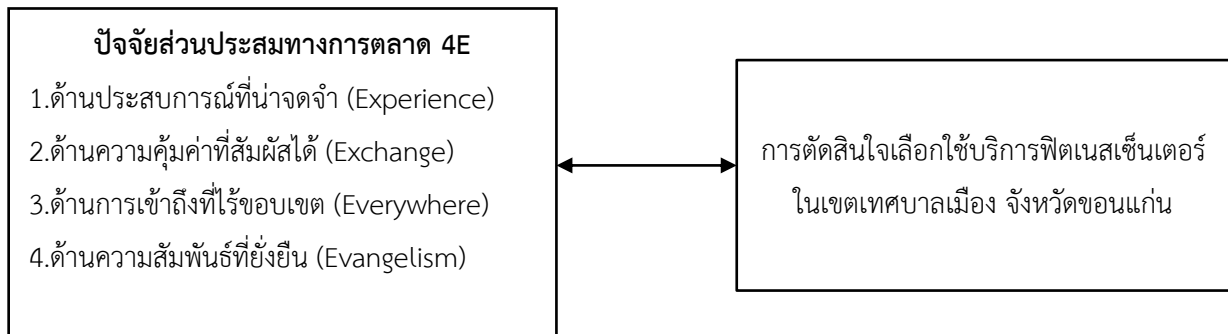
3. การพิจารณาตัวเลือก (Evaluation of Alternatives) เพื่อเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับคุณ เมื่อมีข้อมูลที่เพียงพอ ผู้บริโภคจะทำการประเมินและเปรียบเทียบตัวเลือกที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงเกณฑ์หรือคุณสมบัติต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจ

4. การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการด้วยความมั่นใจ (Purchase Decision) หลังจากผ่านกระบวนการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ผู้บริโภคจะตัดสินใจ "ซื้อ" สินค้าหรือบริการที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับตัวเอง เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคทำการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ โดยพิจารณาต่อรายละเอียดต่าง ๆ เช่น แบนด์ ราคา หรือประสิทธิภาพของสินค้า

5. การแสดงพฤติกรรมหลังการซื้อ (Post-purchase Behavior) สะท้อนจากประสบการณ์เป็นการพิจารณาความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจหลังจากการซื้อสินค้า หรือบริการ ซึ่งสามารถมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคในอนาคต

จากความหมายเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อและใช้บริการ สรุปได้ว่าพฤติกรรมการซื้อและใช้บริการนั้น เปรียบเสมือนการสะท้อนความปรารถนาของผู้บริโภค ที่ต้องการครอบครองสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ผ่านกระบวนการไตร่ตรอง วิเคราะห์ เปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างสิ่งที่จะได้รับ กับสิ่งที่ต้องแลกเปลี่ยน หรือจ่ายออกไปก่อนตัดสินใจเลือกซื้อหรือใช้บริการนั้น ๆ

กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ กลุ่มลูกค้าทั่วไปที่ใช้บริการฟิตเนสออนไลน์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีจำนวนประชากรไม่แน่นอน ดังนั้นการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร จะใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรของ Taro Yamane โดยประมาณค่าสัดส่วนของประชากรที่ 0.5 ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับค่าคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ 385 คน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการเก็บเพิ่มอีก 15 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ จะใช้แบบสอบถามปลายปิด (Questionnaire) โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำขึ้นเอง จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย แบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลลักษณะโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามแนวคิดทฤษฎีประชากรศาสตร์ โดยคำถามจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบตามความเป็นจริงและความเหมาะสม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E (Marketing Mix) กับระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โดยคำถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยก่อนเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัยว่าสามารถนำมาใช้ในงานวิจัยนี้ได้หรือไม่ โดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาผู้วิจัย นำแบบสอบถามให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการพิจารณาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์การวิจัยการพิจารณาความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในทุกข้อคำถามนั้น หากข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 จะคัดเลือกไว้ แต่ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาปรับปรุง หรือไม่นำมาใช้ จากผลการลงคะแนน IOC ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่าน พบว่า รายการข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามแนวคิดทฤษฎีประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยศึกษาและหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E (Marketing Mix) กับระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจ เลือกใช้บริการพิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการนำผลข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาศึกษาโดยมีการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อใช้อ้างอิงการตัดสินใจเลือกใช้บริการของประชากร สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และนำมา แปลผลระดับความสัมพันธ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับความสัมพันธ์ (r) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation Coefficient)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
$0.5 < r < 1.00$	มาก
$0.30 < r < 0.49$	ปานกลาง
$0.10 < r < 0.29$	น้อย
$r = 0$	ไม่มีความสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น (+) หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น (-) หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาด 4E แต่ละปัจจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	การแปรผลของระดับ ความสำคัญต่อ การตัดสินใจเลือกใช้บริการ
1.ด้านประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Experience)	4.12	0.651	มาก
2.ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange)	4.31	0.619	มากที่สุด
3.ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere)	3.96	0.751	มาก
4.ด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism)	3.82	0.754	มาก
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E รวม	4.05	0.550	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E ทั้งสี่ด้านโดยรวมมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ซึ่งปัจจัยส่วนประสมการตลาด 4E ที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.619 รองลงมา คือ ด้านประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Experience) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.651 ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.751 และ ด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.754

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมการตลาด 4E กับการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น

ตัวแปรด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาด 4E	ระดับความสัมพันธ์		การแปรผลระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทางของ ความสัมพันธ์
	r	Sig.		
ด้านประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Experience)	0.553	0.000	มาก	ทิศทางเดียวกัน
ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange)	0.665	0.000	มาก	ทิศทางเดียวกัน
ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere)	0.474	0.001	ปานกลาง	ทิศทางเดียวกัน
ด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism)	0.357	0.000	ปานกลาง	ทิศทางเดียวกัน
ปัจจัยส่วนประสมการตลาด 4E รวม	0.401	0.000	ปานกลาง	ทิศทางเดียวกัน

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E ทั้งสี่ด้านโดยรวมมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ที่ 0.401 แปรผลได้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง และมีทิศทางเดียวกัน ซึ่งปัจจัยที่มีค่าความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) มีระดับความสัมพันธ์อยู่ที่ 0.665 รองลงมา คือ ด้านประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Experience) มีระดับความสัมพันธ์อยู่ที่

0.553 ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere) มีระดับความสัมพันธ์อยู่ที่ 0.474 และด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism) มีระดับความสัมพันธ์อยู่ที่ 0.357 ซึ่งมีทิศทางเดียวกันทั้งสี่ปัจจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและองค์ประกอบของส่วนประสมการตลาด (4E Marketing) แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อและใช้บริการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษา พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4E ทั้งสี่ด้านประกอบด้วยด้านประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Experience) ด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) ด้านการเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere) และด้านความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (Evangelism) มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญมาศ วงศ์เรียน (2564) ที่ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาด 4E's ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยทั้งสี่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านการสร้างประสบการณ์และการสร้าง ความคุ้มค่า ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์สูงที่สุดในกลุ่มปัจจัยทางการตลาดที่ศึกษา แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของปัจจัยเหล่านี้ในการกระตุ้นให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้วิจัยในกรณีของฟิตเนสเซ็นเตอร์

ในทำนองเดียวกันผลการวิจัยของ เจตน์ เลิศจรรย์วิทย์ (2566) ที่ศึกษาการใช้กลยุทธ์ 4E ในการตลาดของธุรกิจซาลาเปาโบราณในอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประสบการณ์ และการเข้าถึงได้ทุกที่ (Everywhere) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดึงดูดผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้วิจัยที่พบว่า การเข้าถึงที่ไร้ขอบเขต (Everywhere) มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์

นอกจากนี้งานวิจัยของ พงระ เจริญทอง และ สุพิชา บุรณะวิทยาภรณ์ (2566) ที่ศึกษาการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดรูปแบบใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างแบรนด์กับผู้บริโภค (Evangelism) มีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านบอร์ดเกม คาเฟ่ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่ยืนยันว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น” ในครั้งนี้อาจเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซึ่งท่านสามารถนำผลจากการศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ ได้ดังนี้ ทำการพัฒนาการบริการด้านความคุ้มค่าที่สัมผัสได้ (Exchange) เพราะเป็นด้านมีทิศทาง

เดียวกันกับการเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น และมีค่าคะแนนความสัมพันธ์มากที่สุดจึงเหมาะสมแก่การปรับปรุง พัฒนา ตัวอย่างเช่น ปรับเปลี่ยนราคาเพิ่มความรู้สึกคุ้มค่าให้แก่ลูกค้า เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกายให้มีหลากหลายประเภท และการให้บริการอื่น ๆ ที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกคุ้มค่าควรแก่การมาใช้บริการ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคตามพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

สรุป

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า การสร้างประสบการณ์ที่ดี สร้างความรู้สึกคุ้มค่า และการเข้าถึงผู้บริโภค เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อผู้ใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ทุกรูปแบบไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากการบริการโดยตรงหรือบรรยากาศต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในฟิตเนสเซ็นเตอร์ ควรมีการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เพื่อสร้างบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี ให้สอดคล้องกับความต้องการให้มากที่สุดเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- เจตน์ เลิศจรูญวิทย์. (2566, 20 ธันวาคม). ส่วนประสมการตลาดแบบ 4E ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อชาลาเปาโบราณ ในอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย. <https://ms.psu.ac.th/wp-content/uploads.pdf>
- บุษยมาศ วงศ์เรียน. (2564). กลยุทธ์ทางการตลาด 4E's ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย. http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/5382/1/bootsayamas_wong.pdf
- ปรียวรา ผืนพรหมมินทร์ และ ไกรจิต สุตะเมือง. (2557). อิทธิพลของบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. <https://thaiejournal.com/journal/2557volumes1P/2.pdf>
- พระ เจริญทอง และ สุพิชา บุณยะวิทยาภรณ์. (2566, 20 ธันวาคม). การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านแฮนด์คลับ บอร์ดเกม คาเฟ่. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldttc/article/view/269359/174504>
- พิชญภา มุสิเกตุ และ จิราพร ชมสวน. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์สมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. <https://so05.tcithaijo.org/index.php/DPU Suthiparithat Journal/article/view/243738/165445>
- วีรสิทธิ์ จันทนา. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4Es ที่ส่งผลให้ผู้บริโภคสั่งอาหารประเภทชาบูผ่านโมบายแอปพลิเคชัน Food Delivery. http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/5254/1/veerasit_chan.pdf

- สายใจ สิทธิกุล และ เยาวภา ปฐมศิริกุล. (2558). ปัจจัยพยาการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าและบริการเสริมดวงของกลุ่มผู้บริโภค. <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=6215&context=chulaetd>
- สุดาดวง เรืองรุจิระ. (2543). หลักการตลาด. <http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Marketing2554/MANASAK%20%20CHANTHAWEE/10ref.pdf>
- สุรเชษฐ์ โชวเกียรติรุ่ง. (2565). ทำความรู้จักกลยุทธ์ 4E marketing การตลาดแนวใหม่ตอบโจทย์ชีวิตยุคดิจิทัล. <https://adaddictth.com/knowledge/4EMarketing>
- Engel, J.F., Blackwell, R.D., & Miniard, P.W. (1986). *Consumer behavior* (5th ed). Hinsdale.
- Kotler, P. and Keller, K. (2014) *Marketing Management*. (15th ed.), Prentice Hall.
- Wongnai for Business. (2021). เจาะลึกกลยุทธ์ “4E” แนวคิดการตลาดยุคใหม่ ช่วยพิชิตใจลูกค้า. <https://www.wongnai.com/business-owners/4e-marketing-model>

การบริหารการจัดการระบบสาธารณสุขแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร Management of Public Health System for Prisoners in Bangkok Prisons

วีรชัย สุขพ่วง^{1,*}, นวภัทร ณรงค์ศักดิ์² และ อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์³

Weerachai Sukphuang^{1,*}, Navapat Narongsak² and Aranee Vivatthanaporn³

^{1,2,3}คณะอาชีววิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

^{1,2,3}Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

*Corresponding author's e-mail: Weearchaipaw@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

31 ตุลาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

7 พฤศจิกายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

29 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารการจัดการระบบสาธารณสุขแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลา การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังควบคู่ไปกับหลักการบริหารเรือนจำที่เหมาะสมในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการระบบสาธารณสุขแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) สภาพปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร มี 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ (2) ด้านบุคลากรขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับเวชปฏิบัติเบื้องต้น (3) ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ (4) การขาดแคลนงบประมาณ (5) ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ ยาและเวชภัณฑ์ (6) ด้านทัศนคติและสภาพแวดล้อมและกิจวัตรในเรือนจำ 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังควบคู่ไปกับหลักการบริหารเรือนจำที่เหมาะสมในเรือนจำ พบว่า มี 2 ประเด็นที่ต่างกัน ได้แก่ (1) ด้านมาตรฐานข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาระหว่างการบริหารเรือนจำ และ (2) ด้านมาตรฐานข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาระหว่างมาตรฐานสุขอนามัยในเรือนจำ และ 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ พบว่า มี 5 ประเด็น ได้แก่ (1) เพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ (2) เพิ่มด้านยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ (3) การพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่สถานพยาบาล (4) การเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข และ (5) เพิ่มด้านงบประมาณ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ระบบสาธารณสุข, ผู้ต้องขัง, เรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร

ABSTRACT

The objectives of the research study on Management of the health system for prisoners in Bangkok's prisons were to study the problem and obstacles to accessing public health services for prisoner in Bangkok's prisons, to analyze and compare the Nelson Mandela Rules regarding the treatment of prisons with appropriate prison management principles in Bangkok's prisoner, and to study policy recommendation for improving the public health service system for prison in Bangkok's prison. This research is a qualitative study that includes document analysis and in-depth interviews. The research results revealed on Management of the health system for prisoners in Bangkok's prisons, found that 1) Problems and obstacles to accessing public health services for prisoners in Bangkok's prisons comprise six issues including: (1) shortage of medical personnel, (2) lack of knowledge among staff regarding basic medical practices, (3) other factors affecting access to health services, (4) insufficient budget, (5) lack of medical equipment, drug and medical supplies, (6) attitudes, the environment and routines in prisons. 2) The comparative analysis of Nelson Mandela Rules for the treatment of prisoners along with the principles of proper prison administration in prisons has two issues: (1) the standard of Nelson Mandela Rules during prison administration, and (2) the standard of Nelson Mandela Rules regarding hygiene standards in prisons. Additionally, the policy recommendations concerning the development and management of the health service system for prisoners in prisons include five issues: (1) increasing medical personnel, (2) increasing the quantity of medicine, medical supplies, and medical equipment, (3) developing the knowledge of hospital staff, (4) improving access to the public health service system, and (5) increasing the budget.

Keyword: Management, Public Health System, Prisoners and Bangkok Metropolitan Prison.

บทนำ

จากเหตุการณ์อาชญากรรม งานยุติธรรมและการลงโทษจำคุก คาดกันว่าผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วโลกอยู่ที่มากกว่า 11 ล้านคน โดยในจำนวนนี้ยังไม่รวมบุคคลที่อยู่ในการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานรัฐต่าง ๆ (Global Prison Trends, 2023) ในปัจจุบันประชากรผู้ต้องขังมากกว่า 3 ล้านคนเป็นผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี และจำนวนผู้ต้องขังหญิงเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 50 จากปี ค.ศ.2000 และมีเด็กมากกว่า 19,000 คน ทั่วโลกต้องอาศัยอยู่กับแม่ในเรือนจำ การมุ่งเน้นโทษจำคุกและการขาดมาตรการที่มีใช้การคุมขังที่เพียงพอ ส่งผลให้เรือนจำใน 124 ประเทศ ประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนคุก

เกิดจากการขาดนโยบายทางด้านยุติธรรมทางอาญา และขาดการบริหารจัดการเรือนจำที่มีประสิทธิภาพ และข้อจำกัดด้านงบประมาณและระบบสาธารณสุข เป็นต้น

ในประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำน้อยกว่า 100,000 คน ในช่วงปลายพุทธศตวรรษ 2530 ซึ่งผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วประเทศไทยพุ่งทะยานขึ้นไปถึง 2.5 แสนคน ท้นทศสถานและเรือนจำรวมกัน 143 แห่ง มีจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังเกินความจุของเรือนจำไปกว่า 2.3 เท่าทีเดียว จนทำให้เกิดเหตุการณ์ “คนล้นคุก” จนเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญส่งผลกระทบต่อข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน (สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์, 2565) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ศรีนยา สี่มา (2563) พบว่า การใช้กฎหมายอาญาที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็นจนเกิดภาวะ “กฎหมายอาญาเฟ้อ” จนมีจำนวนผู้ต้องขังที่รับเข้าเรือนจำเกินการดูแลของเรือนจำ จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในทุกด้าน และมาตรฐานสากลในการกำหนดความผิดอาญา ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายลดลง และผู้กระทำผิดการฝ่าฝืนกฎหมายต้องถูกดำเนินคดีและถูกลงโทษทางอาญาโดยไม่จำเป็น (คณิศ เต็งสุวรรณ, 2558)

ปัจจุบันระบบสาธารณสุขเรือนจำในประเทศไทย ถือว่าประสบผลความสำเร็จในการขยายความครอบคลุมของสถานบริการสาธารณสุขในเรือนจำ โดยมีโครงสร้างหน่วยสถานพยาบาลบริการแก่ผู้ต้องขังป่วย ทั้งในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิกระจายครอบคลุมทุกเรือนจำ และต่อมาก็มีการจัดหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้แก่ผู้ต้องขังคนไทยทุกคนที่มีเลข 13 หลัก หรือเลขประจำตัวประชาชน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติร่วมกับกรมราชทัณฑ์ ได้จัดการมีระบบการลงทะเบียนสิทธิการรักษาพยาบาลเพื่อให้ผู้ต้องขังได้เข้าถึงหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้มากที่สุด พร้อมกับการจัดสรรงบประมาณหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ให้กับหน่วยบริการหรือโรงพยาบาลแม่ข่าย เพื่อสนับสนุนการจัดบริการตามชุดสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ต้องขัง ความครอบคลุมของการลงทะเบียน ณ เดือนเมษายน 2566 (จเด็จ ธรรมธัชอารี, 2566) ยังคงพบสภาพปัญหาในระบบบริการสาธารณสุขในเรือนจำ จากข้อมูลสถิติด้านสุขภาพผู้ต้องขังในช่วง 3 ปีย้อนหลัง พ.ศ. 2561-2563 พบว่า มีจำนวนผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยจะมาขอรับบริการที่สถานพยาบาล มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มสูงขึ้น ความแออัดและสภาพแวดล้อมของเรือนจำไม่มีอากาศถ่ายเทที่สะดวก ประกอบกับนโยบายของผู้บริหารกรมราชทัณฑ์เน้นให้ความสำคัญในการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้ต้องขัง ส่งผลให้มีการคัดกรองและการเข้าถึงสถานพยาบาลมากขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กองบริหารการสาธารณสุข, 2564)

กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์มีทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานบริการทางการแพทย์สังกัด ซึ่งโรงพยาบาลศูนย์กลางรับผู้ต้องขังป่วยจากเรือนจำต่าง ๆ เพื่อการบำบัดรักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังที่เจ็บป่วย ได้ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการหน่วยคู่สัญญาของบริการระดับทุติยภูมิ ในเขตกรุงเทพมหานครของระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในปีงบประมาณ 2547 ซึ่งมีเครือข่ายหน่วยบริการ 7 แห่ง คือ เรือนจำกลางคลองเปรม ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทัณฑสถานหญิงกลาง ทัณฑสถานหญิงธนบุรี เรือนจำพิเศษธนบุรี เรือนจำพิเศษมีนบุรี

และเรือนจำ/ทัณฑสถาน เขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวนผู้ต้องขังมากที่สุด ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 323,753 ราย ผู้ต้องขังป่วยมาใช้บริการที่ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ จำนวน 38,158 ราย (ประวิช ขวลาศัย, 2565) และจำนวนผู้ต้องขังที่เข้ามารับบริการทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ปี พ.ศ.2565 -2567 พบว่า เรือนจำที่มีการเข้ามารับบริการทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์มากที่สุด เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เฉลี่ยจำนวน 20,249 คน เฉลี่ยร้อยละ 27.70 และเรือนจำที่มีการเข้ารับบริการทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ น้อยที่สุด จำนวน 8,754 คน เฉลี่ยร้อยละ 11.33

ภายใต้สถานการณ์อันมีข้อจำกัดที่กล่าวไว้ข้างต้น หากมีการให้บริการสุขภาพผู้ต้องขัง โดยคำนึงถึงว่าสิทธิในการเข้าถึงบริการรักษายาบาลเป็นหนึ่งในสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และมองผู้ต้องขังในฐานะที่เป็น “คนที่อยู่ในเรือนจำ” มากกว่าในฐานะ “นักโทษ” การจัดระบบบริการสาธารณสุขต่อผู้ต้องขัง ที่อยู่บนฐานของการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์นั้น สามารถปฏิบัติได้หลากหลายวิธีตามข้อจำกัด และบริบทวัฒนธรรมการทำงานของเรือนจำ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้นำข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ควบคุมไปกับหลักการบริหารเรือนจำทุกเรือนจำ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข และแนวทางการพัฒนาจัดการระบบบริการสาธารณสุขผู้ต้องขังในเรือนจำให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสอดคล้องกับบริบทและข้อจำกัดของเรือนจำในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในระดับนโยบายและกฎหมายในการบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพ และการเข้าถึงสิทธิในการได้รับการสุขภาพของผู้ต้องขัง ที่บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุข อันเป็นมาตรฐานและประสิทธิภาพที่พึงจะได้รับอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งมีการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในเรือนจำอย่างเป็นระบบมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ควบคุมไปกับหลักการบริหารเรือนจำที่เหมาะสมในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย

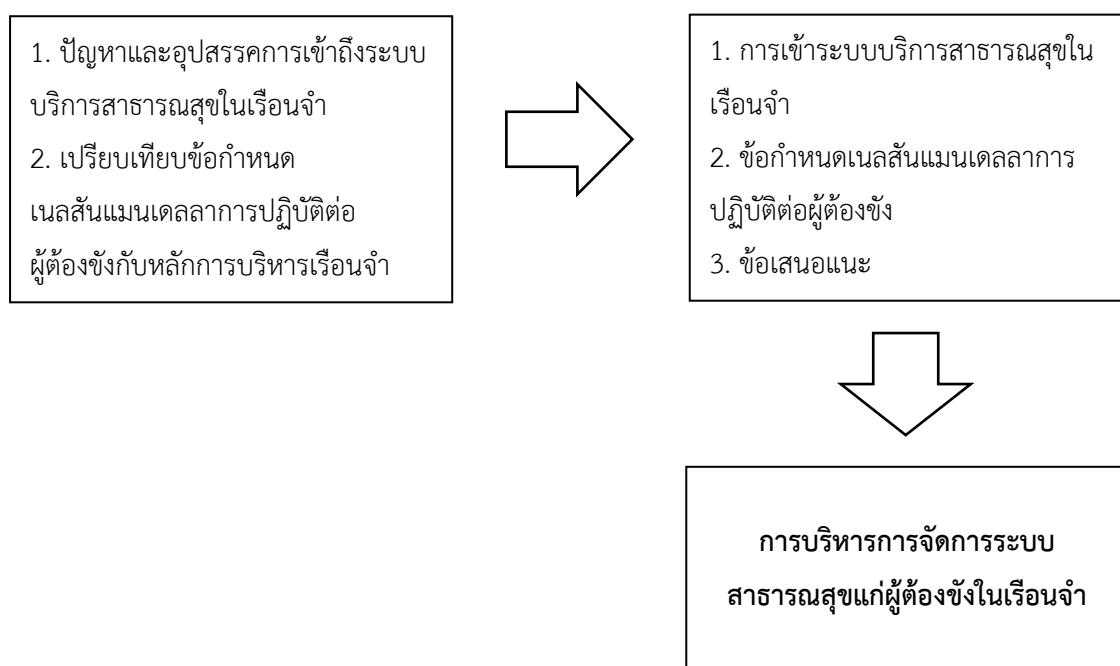
1. มีปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำเขต กรุงเทพมหานครมีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร
2. มีข้อวิเคราะห์เปรียบเทียบ ข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังควบคุมไปกับหลักการบริหารเรือนจำที่เหมาะสมหรือไม่และเป็นอย่างไร

3. มีข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการบริหารการจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานครอย่างไรบ้าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารจากเอกสารการวิจัย นวัตกรรม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ 1) ผู้ต้องขังอาสาสมัคร (อสจร.) เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและเรือนจำพิเศษมีนบุรี เรือนจำละ 5 คน 2) เจ้าหน้าที่สถานพยาบาล 2 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและเจ้าหน้าที่สถานพยาบาลเรือนจำพิเศษมีนบุรี เรือนจำละ 2 คน 3) ผู้บริหารเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร

และผู้บริหารเรือนจำพิเศษมีนบุรี เรือนจำละ 1 คนและผู้อำนวยการกองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์ 1 ท่าน รวมเป็นจำนวน 17 คน

ประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ 1) ผู้ให้บริการทางการแพทย์ ได้แก่ แพทย์ พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจและประสบการณ์ ที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการเรือนจำ ประกอบด้วย แพทย์ 1 คน พยาบาลวิชาชีพ 4 คน 2) บุคลากรด้านควบคุมผู้ต้องขัง ได้แก่ ผู้ควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขัง จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 7 คน และอาจจะเพิ่มเติมโดยมีผู้บริหารเรือนจำและผู้อำนวยการส่วนปกครอง หรือหัวหน้าฝ่ายปกครอง เป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นเอกสารแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางหนึ่ง โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการตำรา ตลอดจนผลงานวิจัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้ง ข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลที่ได้มาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำใช้ในกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการ

2. ภาคนามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ทำให้ได้ข้อมูลหลากหลายแง่มุม

3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้ในการสนทนากลุ่ม ใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ทำให้ได้ข้อมูลหลากหลายแง่มุม หัวข้อการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้กับผู้ต้องขัง

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ทบทวนนวัตกรรมการวิจัยและข้อมูลการจัดการเข้าถึงระบบสาธารณสุขภายในเรือนจำ ที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้ต้องขังอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) เจ้าหน้าที่สถานพยาบาล และผู้บริหารเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และผู้ต้องขังอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) เจ้าหน้าที่สถานพยาบาล และผู้บริหารเรือนจำพิเศษมีนบุรี ผู้วิจัยโดยมีการประสานงานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในแต่ละเรือนจำ เพื่อมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ ที่ผู้วิจัยกำหนดมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้ต้องขังที่ถูกสัมภาษณ์ทุกคนได้รับการอธิบาย รายละเอียดของการวิจัยและสอบถามข้อข้องใจจนเข้าใจก่อนจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์

3. การทำกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเด็น “ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการจัดการบริการสาธารณสุขแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมีผู้ร่วมอภิปราย ดังนี้

3.1 ผู้ให้บริการทางการแพทย์ ได้แก่ แพทย์ พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการเรือนจำ ประกอบด้วย แพทย์ 1 ราย พยาบาลวิชาชีพ 4 ราย รวมเป็นจำนวน 5 ราย

3.2 บุคลากรด้านควบคุมผู้ต้องขัง ได้แก่ ผู้ควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขัง จำนวน 2 ราย

การตรวจสอบข้อมูล

โดยตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และป้องกันการผิดพลาด จะต้องมีการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล ซึ่งในการวิจัยเรื่องนี้ใช้ “การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)” ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การตรวจสอบแหล่งข้อมูล แหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่

- แหล่งเวลา ข้อมูลที่ไปสัมภาษณ์จะเป็นช่วงเช้า ทั้งเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและเรือนจำพิเศษมิวนิบุรี เนื่องจากช่วงเช้าเป็นช่วงที่ผู้ต้องขังมีเวลาว่างในการจัดกิจกรรม

- แหล่งสถานที่ จะเป็น 2 เรือนจำ ได้แก่ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และเรือนจำพิเศษมิวนิบุรี เป็นลักษณะเรือนจำผู้ต้องขังมีรับใหม่จากศาลโดยตรง ทำให้การเก็บข้อมูลผู้ต้องขังมีลักษณะที่แตกต่างกัน

- แหล่งบุคคล จะเป็นบุคคลสัมภาษณ์เชิงลึก 2 เรือนจำ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมวิจัยระหว่างเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและผู้เข้าร่วมวิจัยเรือนจำพิเศษมิวนิบุรี มีความแตกต่างกัน

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) เป็นการตรวจสอบโดยการเปลี่ยนผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือการเก็บข้อมูลเปลี่ยนไปแล้วข้อมูลจะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Method Triangulation) เป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาจากการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลเปลี่ยนไปแล้วจะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

4. การเก็บข้อมูลหลังจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการจัดเก็บเอกสารเป็นความลับ จนกว่าดำเนินการวิจัยสิ้นสุด ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะทำลายทิ้งด้วยเครื่องทำลายเอกสารภายหลังการตีพิมพ์เผยแพร่

สรุปผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาวิจัย สภาถึงปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พบว่า มีปัญหาอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์

(2) ด้านบุคลากรขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับเวชปฏิบัติเบื้องต้น (3) ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ (4) การขาดแคลนงบประมาณ (5) ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ ยา และเวชภัณฑ์ (6) ด้านทัศนคติและสภาพแวดล้อมและกิจวัตรในเรือนจำ เป็นต้น

2) ผลการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ควบคู่ไปกับหลักการบริหารเรือนจำที่เหมาะสมในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พบว่า มี 2 ประเด็น คือ ด้านมาตรฐานข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาระหว่างการบริหารเรือนจำ และด้านมาตรฐานข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาระหว่างมาตรฐานสุขอนามัยในเรือนจำ

3) ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พบว่า มี 5 ประเด็น คือ (1) เพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ (2) เพิ่มด้านยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ (3) การพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่สถานพยาบาล (4) การเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข และ (5) เพิ่มด้านงบประมาณ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขในเรือนจำ การเปรียบเทียบถึงข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังควบคู่ไปกับหลักการบริหารเรือนจำที่เหมาะสม และข้อเสนอแนะการจัดการระบบบริการสาธารณสุขในเรือนจำ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview)

1.1 การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ในเรือนจำไม่เพียงพอต่อการให้บริการสาธารณสุขแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ เช่น พยาบาลมี 3-4 คนต่อผู้ต้องขัง 3,000-4,000 คน และภาระงานของพยาบาล 1 คน ทำหลายหน้าที่ ซึ่งอาจจะเกิดความไม่เสมอภาคการเข้าถึงบริการสุขภาพ

1.2 ด้านบุคลากรทางการแพทย์ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับเวชปฏิบัติเบื้องต้น พบว่า มีปัจจัยสำคัญได้แก่ ไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนในการเล่าเรียน มีภาระงานที่ค่อนข้างซับซ้อน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร ส่งผลกระทบต่อสังคม ทำให้วิถีชีวิตของผู้ต้องขังมีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้ต้องขังให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพดีมากว่าในอดีต ทำให้ระบบบริการสุขภาพในปัจจุบันเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้รับบริการในการสร้างเสริมและป้องกันโรค พยาบาลวิชาชีพ คือ บุคลากรที่มีความรู้พื้นฐานด้านโรคการรักษาและทักษะที่จำเป็นในการดูแลผู้ที่เจ็บป่วยทางกาย แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากและทันทั่วทั้งที่ จึงขยายบทบาทด้วยการใช้ความรู้ทางการแพทย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ต้องขังที่มารับบริการ แสดงทักษะการพยาบาลขั้นสูงและพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริการพยาบาลให้มากที่สุด

1.3 ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพ พบว่า ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ เกิดจากอิทธิพลของแก๊งในเรือนจำ คนบางกลุ่มอาจไม่ต้องให้อีกกลุ่มได้รับการดูแลด้านสุขภาพ

เช่น กลุ่มเปราะบาง ผู้หญิงเด็ก ผู้สูงอายุ ชนกลุ่มน้อย ผู้มีปัญหาทางจิต เป็นต้น และการทุจริตที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่เรือนจำ ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพเป็นปัญหาซับซ้อนและอ่อนไหวที่เกิดขึ้น เช่น การสนิทสนมกับผู้ต้องขัง ระบบอุปถัมภ์ เป็นต้น

1.4 ขาดแคลนด้านงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารเรือนจำ โดยปกติเป็นการยากที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับยาและกิจกรรมด้านสุขภาพ ซึ่งผู้บริหารเรือนจำมักไม่ค่อยนำเสนอข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากส่วนใหญ่งบประมาณด้านนี้มักจะถูกจัดสรรมากับงบประมาณด้านอื่น ๆ (อาหาร วัสดุสำหรับการดูแลสุขภาพอนามัย เงินค่าจ้าง และเงินเดือน)

1.5 ขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์ ยา และเวชภัณฑ์ พบว่า ยาสามัญประจำบ้านในแดนไม่เพียงพอ เครื่องมือทางการแพทย์ที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการช่วยเหลือดูแลต่อการใช้งาน ซึ่งการเข้าถึงยาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็น วัคซีน และเทคโนโลยี จำเป็นต้องมีคุณภาพและความคุ้มค่ากับราคา การจัดการคลังยาและเวชภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพเน้นมาตรการ “การใช้ยาอย่างเหมาะสม” เพื่อเป็นการลดอุบัติเหตุการฉีดยา เพิ่มความปลอดภัยของผู้ป่วยโดยโรงพยาบาลแม่ข่ายเป็นผู้ให้การสนับสนุนยาและเวชภัณฑ์ให้กับสถานพยาบาลในเรือนจำตามความเหมาะสม

1.6 ด้านทัศนคติสภาพแวดล้อมและกิจวัตรในเรือนจำ พบว่า ผู้ต้องขังขาดความรู้ในการปฏิบัติตนเองเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย การรับประทานยาไม่ถูกต้อง เน้นการคุมขังเป็นหลัก เป็นต้น ซึ่งระบบมาตรฐานสุขอนามัย ด้านที่ 8 กล่าวไว้ว่า ด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ การจัดโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านสุขภาพสร้างเสริมความสามารถของบุคคลรวมปัจจัยอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนสุขภาพและธำรงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของบุคคล

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังควบคู่ไปกับหลักการบริหารเรือนจำที่เหมาะสมในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

2.1 ด้านการบริหารเรือนจำ โดยการบริหารเรือนจำตามที่เนลสันแมนเดลลา กำหนดข้อที่ 11 การแยกประเภทผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังที่รับใหม่ที่ต้องรอการพิจารณาคดี ระหว่างพิจารณาคดี มักจะอยู่รวมกันเนื่องจากพื้นที่แดนไม่เพียงพอ แต่เรือนจำไหนที่มีทั้งผู้ต้องขังหญิงและผู้ต้องขังชาย จะแยกแดนอย่างชัดเจน เรือนจำใดใช้ระบบห้องขังรวม ผู้ต้องขังที่ให้อนรวมห้องเดียวกัน พึงได้รับการคัดเลือกด้วยความระมัดระวังและเหมาะที่จะอยู่ร่วมกันด้วยดี จะต้องไม่เจ้าหน้าที่คอยดูแลสังเกตการณ์ในเวลากลางคืนเป็นประจำให้สอดคล้องกับสภาพในเรือนจำ อาคารคุมขังต้องจัดให้ถูกหลักอนามัย ความสภาพของดินฟ้าอากาศ มีอากาศหายใจเพียงพอ มีขนาดของพื้นที่ห้องตามกำหนดขั้นต่ำ มีแสงสว่างเพียงพอ ความอบอุ่น และการระบายอากาศ มีเครื่องสุขภัณฑ์เพียงพอแก่ความจำเป็นกับผู้ต้องขังทุกคน ทั้งต้องสะอาดและเหมาะสมไม่ประเจิดประเจ้อ และมีการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมเป็นประจำสำหรับทุกส่วนภายในเรือนจำที่ใช้เป็นที่คุมขังโดยจะต้องทำความสะอาดอยู่ตลอดเวลา

2.2 ด้านมาตรฐานสุขอนามัยในเรือนจำ ตามที่เนลสันแมนเดลลา กำหนดข้อที่ 24-35 เป็นพื้นฐานที่ผู้ต้องขังทุกรายต้องได้รับ การให้บริการด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้ต้องขัง เป็นความรับผิดชอบ

ของรัฐ การจัดการบริการรักษาพยาบาลควรอยู่ในลักษณะที่เชื่อมโยงใกล้ชิดกับงานด้านสาธารณสุขโดยทั่วไป แต่ปัจจุบันการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้ต้องขัง ยังมีการเรียกเก็บค่าบริการรักษาในการเข้ารับบริการ และการเข้ารับบริการสาธารณสุขในเรือนจำมีความซับซ้อน มีผู้ต้องขังมีจำนวนมากส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตใจ และทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันต่อการรักษา เป็นต้น

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาจัดการระบบบริการสาธารณสุขให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มี 5 ด้าน ได้แก่ เพิ่มด้านบุคลากรทางการแพทย์ เพิ่มด้านยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพิ่มด้านการพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่สถานพยาบาล เพิ่มด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุขในเรือนจำ และเพิ่มด้านงบประมาณ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ควรเพิ่มด้านบุคลากรทางการแพทย์ กล่าวคือ เพิ่มการอบรมความรู้ให้อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นปีละ 2 ครั้ง การเพิ่มบุคลากรด้านการแพทย์ให้เพิ่มขึ้น เพิ่มการเข้าตรวจของแพทย์ในสถานพยาบาลเรือนจำ ซึ่งปัจจุบันการอบรมหลักสูตรอาสาสมัครสาธารณสุข (อสรจ.) ปีละ 1 ครั้ง และการจัดสรรกำลังเพื่อทดแทนผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พยาบาลในเรือนจำ ในอัตราส่วน 1:50 คน ต่อเรือนนอน และเกณฑ์อัตรากำลังบุคลากรทางการแพทย์ของกรมราชทัณฑ์ ตามมาตรฐานสถานพยาบาลคิดตามเกณฑ์ของ สปสช. พยาบาล อย่างน้อย 1 คนต่อผู้ต้องขัง 1,250 คน และการให้บริการตรวจรักษาตามเวชปฏิบัติ (แพทย์) สถานพยาบาลที่มีผู้ต้องขัง น้อยกว่า 1,250 คน แพทย์ต้องเข้าตรวจในสถานพยาบาลอย่างน้อย 3 ชั่วโมง/สัปดาห์

3.2 ควรเพิ่มด้านยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ กล่าวคือ เพื่อให้สถานพยาบาลมีอุปกรณ์ทางการแพทย์มีจำนวนเพียงพอเพื่อรองรับเหตุฉุกเฉินในเรือนจำ ตามมาตรฐานด้านสถานพยาบาล เวชภัณฑ์ตามบัญชียาพื้นฐานที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ยาและเวชภัณฑ์เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับยาที่เหมาะสมตามอาการที่เจ็บป่วยมาสถานพยาบาล และเป็นไปตามไปแผนการรักษาอย่างถูกต้องครบถ้วนเพื่อไม่เกิดอันตรายและผลข้างเคียงจากการใช้สถานพยาบาล จึงจำเป็นต้องจัดให้มียาพื้นฐานประจำสถานพยาบาลอย่างครบถ้วน

3.3 ควรเพิ่มด้านการพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่สถานพยาบาล กล่าวคือ เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลหรือพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพ ที่ยังไม่ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติ (การรักษาโรคเบื้องต้น) ซึ่งมีข้อจำกัดในการให้ยาหรือให้สารละลายทางหลอดเลือดดำ การให้ภูมิคุ้มกันโรคแต่สถานการณ์จริง บางครั้งพยาบาลจำเป็นต้องให้สารละลายน้ำทางหลอดเลือดดำ เพื่อช่วยชีวิตผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยฉุกเฉิน ซึ่งตามข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยเรื่องข้อจำกัดและเงื่อนไขการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2564 สามารถกระทำได้ในผู้ป่วยภาวะวิกฤต หรือภายใต้ตามแผนการรักษาของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งกรมราชทัณฑ์ประเทศไทย มีนโยบายให้เรือนจำแต่ละแห่งควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง ด้วยการจัดให้มีหนังสือความรู้ เกี่ยวกับการระวังและป้องกันโรคเบื้องต้นและส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายภายในเรือนจำเป็นประจำ เป็นต้น

3.4 ควรเพิ่มด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุขในเรือนจำ กล่าวคือ ด้านการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข สิทธิการรักษาพยาบาลเป็นปัญหาในทุกเรือนจำและมีผลต่อการให้บริการด้านสุขภาพ คือ ปัญหาการใช้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของผู้ต้องขัง เนื่องจากผู้ต้องขังไม่มีเลข 13 หลัก หรือบัตรประจำตัวประชาชน ก็จะไม่สิทธิตามสิทธิหลักประกันสุขภาพ หรือเรือนจำไม่ได้อยู่ใต้วงวนบริการปฐมภูมิของผู้มีสิทธิการรักษาพยาบาลนั้น ทำให้เกิดความยุ่งยากในการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับเอกสาร รวมทั้งขอความอนุเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีสิทธิดังกล่าว

3.5 ควรเพิ่มด้านงบประมาณ กล่าวคือ ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์มีงบประมาณส่วนกลาง ที่ได้จากกรมราชทัณฑ์จัดสรรให้แก่เรือนจำหรือทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยปกติเป็นการยากที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับยาและกิจกรรมด้านสุขภาพ ซึ่งผู้บริหารเรือนจำมักไม่ค่อยได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากส่วนใหญ่งบประมาณด้านนี้มักจะจัดสรรรวมมากับงบประมาณด้านอื่น (อาหาร วัสดุสำหรับการดูแลสุขภาพอนามัย เงินค่าจ้างและเงินเดือนฯ) อย่างไรก็ตามควรได้ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณสุขภาพแต่อย่างใดก็ดี จะมีงบประมาณส่วนหนึ่งได้มาจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ คือ การสนับสนุนจัดบริการสำหรับผู้ต้องขังจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ต้องขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลเรือนจำให้เป็นหน่วยบริการปฐมภูมิเป็นเครือข่ายกับโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิในพื้นที่ เพื่อให้เกิดระบบการจัดบริการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาคุณภาพบริการ รับส่งต่อไปกับผู้ต้องขังที่ได้รับบริการที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานของบริการอย่าง ซึ่งกรมราชทัณฑ์ ได้เสนอนโยบายต่อกระทรวงสาธารณสุข ควรออกระเบียบกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้โรงพยาบาลในเขตพื้นที่ของเรือนจำ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ตามจำนวนค่ารายหัวของประชากรในเรือนจำ มีหน้าที่จัดบุคลากรและจัดบริการให้แก่เรือนจำ เช่น จัดให้เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลมาช่วยดูแลขั้นตอนการคัดกรองผู้ต้องขัง หรือการตรวจโรคประจำปีเป็นประจำ และให้เพิ่มผู้ต้องขังเข้าไปในนิยาม “กลุ่มเปราะบาง” มีความสอดคล้องกับ มาตรฐาน 10 ด้าน โดยเฉพาะด้านที่ 1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มีการประชาสัมพันธ์และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก และเน้นหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล และสังคมภายนอกด้วยความกระตือรือร้น มีแผนการบริหารและตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงยุติธรรม ควรขอความร่วมมือกระทรวงสาธารณสุข ออกระเบียบการให้บริการสาธารณสุขแก่เรือนจำในเขตพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อเป็นไปทิศทางเดียวกัน
2. กระทรวงยุติธรรม ควรขอความร่วมมือกระทรวงสาธารณสุข ออกแบบระเบียบกำหนดมาตรฐานการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยให้โรงพยาบาลแม่ข่ายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จัดสรรงบประมาณ ตามจำนวนที่เหมาะสม

3. กรมราชทัณฑ์ ควรออกระเบียบวิธีการปฏิบัติ ในกรณีผู้ต้องขังป่วยฉุกเฉิน เรื่อง การอนุญาตให้ผู้ต้องขังออกไปรักษาตัวภายนอกเรือนจำ เพื่อมีมาตรฐานที่รองรับว่าผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยฉุกเฉิน ได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

4. กรมราชทัณฑ์ ควรออกแบบคู่มือกำหนดคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพผู้ต้องขัง เพื่อพัฒนาระบบบริการของสถานพยาบาลให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ครอบคลุมเทียบเท่ากับกระทรวงสาธารณสุข

5. กระทรวงยุติธรรม และแพทยสภาและสภาการพยาบาล ควรจัดสรรงบประมาณในส่วนของการให้ทุนการศึกษาแก่บุคลากรทางการแพทย์เข้ามาทำงานในเรือนจำ แก้ไขปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ในเรือนจำ

6. กระทรวงยุติธรรม ควรนำกฎหมายบังคับโทษและด้านการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังของต่างประเทศ โดยให้หน่วยงานภายนอก เช่น กระทรวงสาธารณสุขและองค์กรอิสระ เข้าตรวจสอบการดูแลปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียมตามหลักข้อกำหนดเนลสันแมนเดลลา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. กระทรวงยุติธรรม ควรขอความร่วมมือกระทรวงสาธารณสุข มอบหมายโรงพยาบาลแม่ข่าย สนับสนุนแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวเข้าตรวจในสถานพยาบาลเขตพื้นที่รับผิดชอบ

2. กระทรวงยุติธรรม ควรขอความร่วมมือกระทรวงสาธารณสุข ให้มีการจัดเตรียมพื้นที่การรอคิวตรวจเพื่อไม่ให้ปะปนกับประชาชนทั่วไป และมีการจัดสรรเวลาการเข้าตรวจพบแพทย์ในโรงพยาบาลแม่ข่าย เพื่อสะดวกในการควบคุมและป้องกันการหลบหนี

3. กรมราชทัณฑ์ ควรออกแบบหลักสูตร การฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสรจ.) เพิ่มขึ้น เป็นปีละ 2-3 ครั้ง เพื่อทดแทนอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับพ้นโทษ

4. กรมราชทัณฑ์ ควรขอความร่วมมือกระทรวงสาธารณสุข จัดหานวัตกรรมรูปแบบระบบบริการใหม่ ๆ เพื่อรองรับการเข้าถึงบริการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและบริการทั่วไป เช่น การจัดบริการเชิงรุกในเรือนจำ รวมทั้งขยายสถานพยาบาลในเรือนจำเป็นรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อรองรับการเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง ตามความจำเป็นภายใต้ชีวิตวิถีใหม่

5. กรมราชทัณฑ์ ควรส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค เพื่อหาแนวทางปฏิบัติการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังด้วยตนเอง เพื่อลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้

6. กรมราชทัณฑ์ ควรจัดทำฐานข้อมูลผู้ต้องขังที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการระบบสาธารณสุขในเรือนจำ เพื่อออกแบบระบบการให้บริการ เน้นการสื่อสารแบบเชิงรุกให้เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ การร้องเรียนที่เข้าถึงง่ายและมีช่องทางหลากหลาย รวมทั้งการประสานงานร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงประเภทและขอบเขตบริการสาธารณสุข ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของกลุ่มเปราะบาง หรือบริการที่ยังมีปัญหาการเข้าถึงบริการ

7. กรมราชทัณฑ์ ควรออกมาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอุบัติใหม่ และแนวทางการปฏิบัติเมื่อมีโรคอุบัติใหม่อย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำนอกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงปัญหา อุปสรรค การเข้าถึงบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ และร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคร่วมกันระหว่าง กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์ และกระทรวงสาธารณสุข

2. ควรดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบการให้บริการทางสาธารณสุขในแต่ละเขตพื้นที่ เพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3. ควรดำเนินการศึกษาด้วยวิธีการผสมผสานควบคู่ไปกับเชิงปริมาณควบคู่ไปกับการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษากลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นและสามารถอธิบายได้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

คณะ เติ้งสุวรรณ. (2558). ปัญหาการจัดระบบกฎหมายที่กำหนดความผิดอาญาในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จเด็จ ธรรมธัชอารี. (2566). เพิ่มสิทธิบริการสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มผู้ต้องขัง 10 ราย.

<https://www.nhso.go.th/news/4218>.

ประวิช ขวลาศัย. (2565). ท้นทสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์กับหลักประกันสุขภาพผู้ต้องขัง.

<https://hosdoc.com/images/stories/chote/book57/167-171/>.

ศรัณยา สิม่า. (2563). ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ. https://www.parliament.go.th/ewtadmin/hewt/parliament_parcy/download/article/article_20200608145458/.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กองบริหารการสาธารณสุข. 2564. แนวทางการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ (ฉบับปรับปรุง). บอรรณ พุ ปัทมลิขิต จำกัด.

สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์. (2565). ระบบงานราชทัณฑ์ไทย. <http://bp.correct.go.th/document/systemthai/>.

Global Prison Trends. (2023). Alternative to imprisonment (Penal Reform International, Thailand Institute of Justice).

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Organizing Learning Activities to Promote Mathematical Problem Solving
Ability of Grade 8 Students

ญาณินท์ สุตชาข้า^{1,*} และ รามนรี นนทภา²

Yanin Sutthakham^{1,*} and Ramnaree Nontapa²

¹²หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹²Master of Education, Program in Mathematics Education, Faculty of Education,
Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's e-mail: 658010160103@rmu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

14 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

5 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์หลักเพื่อ (1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 70/70 (2) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ (3) แนวทางส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 42 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 คนที่สุ่มแบบกลุ่ม ใช้แผนการเรียนรู้ 10 แผน แบบทดสอบ และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้มีค่าอยู่ที่ 81.60/83.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (2) การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีนักเรียนจำนวน 24 คน หรือร้อยละ 57.14 ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับสูง ($\bar{X} = 62.67$, S.D.= 6.17) ซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถที่ดีในระดับนี้ อย่างไรก็ตามนักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับพอใช้มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 ($\bar{X} = 37.87$, S.D.= 7.17) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถที่ดี ในระดับพอใช้แต่ยังไม่ถึงขั้นสูงสุด นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.96 ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับปรับปรุง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้คือ ($\bar{X} = 25.67$, S.D.= 0.58) ซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถที่ยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น (3) แนวทางการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า ครูควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อยู่เสมอ

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) develop learning activities that meet the 70/70 efficiency criteria, (2) study the problem-solving abilities in mathematics of students after participating in these learning activities, and (3) find ways to enhance students' mathematical problem-solving skills. The sample group consisted of 42 randomly selected grade 8 students from Sarakham Pittayakhom School. The research utilized 10 learning plans, tests, and interviews. Data were analyzed using statistical methods such as percentage, mean, and standard deviation. The research results indicated that (1) The learning efficiency obtained from the learning management development was 81.60/83.81, which was higher than the set criteria. (2) The study of mathematical problem-solving ability found that there were 24 students or 57.14 percent who had high level of mathematical problem-solving ability ($\bar{X} = 62.67$, S.D.= 6.17), which indicated good ability at this level. However, there were 15 students or 35.71 percent who had fair level of mathematical problem-solving ability ($\bar{X} = 37.87$, S.D.=7.17), which indicated good ability at fair level but not to the highest level. In addition, there were 3 students or 3.96 percent who had improved level of mathematical problem-solving ability. The average score was ($\bar{X} = 25.67$, S.D.=0.58), which indicated ability that still needed further development to be able to solve mathematical problems better. (3) Guidelines for developing mathematical problem-solving abilities found that teachers should always develop learning management formats that integrate mathematical problem-solving abilities.

Keywords: Organizing Learning Activities, Mathematical Problem Solving,
Mathematical problem-solving ability

บทนำ

ความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นที่ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ คือ การที่บุคคลสามารถใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในสถานการณ์จริง และปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน โดยอาศัยการวิเคราะห์ คิดเชิงวิพากษ์ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์ ในชีวิตประจำวันหมายถึง การใช้สูตรหรือทฤษฎีทางคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน รวมถึงการวิเคราะห์

ข้อมูล การตีความหมาย การคำนวณ และการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ทักษะ คณิตศาสตร์ยังช่วยเสริมสร้างความคิดเชิงตรรกะและเพิ่มประสิทธิภาพในการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ อย่างเป็นเหตุเป็นผลในทุกสถานการณ์ คณิตศาสตร์สอนให้เราคิดอย่างเป็นระเบียบ มีตรรกะ และมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณงบประมาณ การวางแผนเวลา หรือการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติ ในการตัดสินใจอย่างมีข้อมูล ทำให้การตัดสินใจมีความแม่นยำและมีเหตุผลมากขึ้น เช่น การวิเคราะห์ ความเสี่ยงในการลงทุน การวางแผนการเงิน และการพัฒนากลยุทธ์ธุรกิจ คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการเข้าใจ และใช้เทคโนโลยีที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต การเข้ารหัสข้อมูล และการประมวลผลข้อมูล การเข้าใจคณิตศาสตร์ทำให้เราสามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งนำไปสู่การสร้างสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีที่สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิต เช่น การพัฒนา ยารักษาโรค การออกแบบเครื่องมือทางการแพทย์ และการสร้างระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหา ทำให้เราสามารถเผชิญกับปัญหาที่ซับซ้อนและหาวิธีแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนโครงการ การแก้ไขปัญหาทางเทคนิค และการพัฒนาแผนการดำเนินงานในองค์กร การศึกษา และการประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์ช่วยให้เราพัฒนาความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ คณิตศาสตร์สอนให้เรา มีความอดทนและความละเอียดรอบคอบในการคิดและการทำงาน ซึ่งเป็นทักษะ สำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข การศึกษาและการประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์ช่วยให้เรามีความคิด สร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ทำให้เรามีความสามารถในการคิดนอกกรอบ และมองเห็นโอกาสใหม่ ๆ คณิตศาสตร์สอนให้เราการทำงานเป็นทีมและการแก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการทำงานและการดำเนินชีวิตในสังคม การสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เราสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และช่วยให้เรามีทักษะการคิด เชิงวิพากษ์ การวิเคราะห์ และการตั้งคำถาม ทำให้เราสามารถประเมินสถานการณ์และตัดสินใจอย่างมีข้อมูล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิตและการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ , 2560)

ทักษะพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตในแต่ละวัน ทักษะการแก้ปัญหาจะส่งผลให้ เกิดการพัฒนาทักษะ อื่น ๆ ได้แก่ การสังเกต การออกแบบ การตัดสินใจ การทำงานเป็นกลุ่ม การระดมสมอง และการแก้ปัญหา ยังเป็นกิจกรรมสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ช่วยพัฒนาคุณภาพของบุคคล ช่วยพัฒนาคุณลักษณะ ทักษะ การวิเคราะห์ การคิด การให้เหตุผลของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงขั้นตอน กระบวนการการหาคำตอบทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ เพราะเมื่อผู้เรียน เรียนคณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจและสนุกสนาน นักเรียนก็จะเกิดเจตคติที่ดีกับวิชาคณิตศาสตร์ ถือว่าการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเรียนคณิตศาสตร์และในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ (Fisher, 1987)

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถของบุคคลในการจัดการกับตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความสุขตามสภาพและความปลอดภัยในสังคมเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่สำคัญ โดยการบูรณาการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สามารถพัฒนาได้ผ่านการสอนที่เกี่ยวข้องกับภาษา การคำนวณ การดำเนินการ และกระบวนการปฏิบัติ ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นักเรียนจะต้องใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการทำความเข้าใจปัญหา วิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา ประเมินความเหมาะสมและประสิทธิภาพของการแก้ปัญหา และประเมินความสมเหตุสมผล หรือความถูกต้องของคำตอบที่ได้ รวมถึงการแปลความหมายของผลที่ได้จากการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงปัญหาเดิม พัฒนาและใช้กลวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย เน้นการแก้ปัญหาที่มีหลายขั้นตอนและไม่คุ้นเคย ปรับเปลี่ยนและขยายความเกี่ยวกับวิธีการปัญหาทางคณิตศาสตร์มักเป็นปัญหาที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคยมาก่อน และต้องใช้ความคิดที่หลากหลายในการหาแนวทางการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพที่สุด (Barnett, 1988; อัมพร ม้าคนอง, 2553)

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นส่วนสำคัญของการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และเป็นทักษะหลักในกระบวนการสอน การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการวิเคราะห์ และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ข้อเท็จจริง ทักษะ ความคิดรวบยอด และหลักการต่าง ๆ ความสำเร็จในการแก้ปัญหาจะส่งเสริมคุณลักษณะที่ผู้เรียนต้องการ (Lester, 1977) การแก้ปัญหาเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น การสังเกต การวางแผน การตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม และการระดมความคิด นอกจากนี้ การแก้ปัญหายังเป็นส่วนสำคัญของการดำรงชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณสมบัติและทักษะของบุคคล โดยช่วยพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ การคิด และการให้เหตุผลของนักเรียน นอกจากนี้ ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการหาคำตอบทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อนักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจและความสนุกสนาน พวกเขาจะพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชานี้ ดังนั้น การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนคณิตศาสตร์และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (Fisher, 1987) การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ซึ่งกระบวนการนี้มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหายังเป็นระบบ การเรียนรู้การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ไม่ได้เพียงแค่การค้นหาคำตอบ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้วิธีการ และแนวทางในการเผชิญหน้ากับปัญหาที่ซับซ้อน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีทักษะที่หลากหลายในการคิดและสามารถใช้เครื่องมือและเทคนิคที่เรียนรู้มาช่วยในการแก้ไขปัญหาค้นพบ การฝึกฝนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น นักเรียนจะได้เรียนรู้ว่าไม่มีวิธีการเดียวในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการที่เหมาะสมสามารถทำให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การฝึกแก้ปัญหาช่วยพัฒนานิสัยกระตือรือร้นของนักเรียน เนื่องจากการเผชิญกับปัญหาที่ยากลำบากจะช่วยกระตุ้นความพยายามในการหาทางออกและวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่พบเจอในการแก้ปัญหา

ทางคณิตศาสตร์เป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญ เนื่องจากการเผชิญกับปัญหาที่ซับซ้อน มักจะนำไปสู่ความล้มเหลวในบางครั้ง แต่การไม่ย่อท้อและการมีความมุ่งมั่นในการหาทางออก จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากความผิดพลาด และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่เป็นสิ่งที่สำคัญ การมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง ช่วยให้นักเรียนสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างเต็มที่ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ปัญหาใหม่ ๆ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) ความสำเร็จในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยเฉพาะเมื่อปัญหาที่เผชิญเป็นสถานการณ์ที่ซับซ้อนหรือไม่คุ้นเคย ซึ่งการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในกรณีเช่นนี้ ไม่ได้เป็นเพียงแค่การใช้ขั้นตอนหรือสูตรที่เรียนรู้มา แต่ต้องมีความเข้าใจลึกซึ้งในมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้วย เมื่อนักเรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่สามารถใช้ขั้นตอนทางคณิตศาสตร์ที่คุ้นเคยในการแก้ปัญหาได้ทันที เช่น ปัญหาที่มีเงื่อนไขใหม่หรือซับซ้อน นักเรียนอาจต้องการความเข้าใจในมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เพื่อสร้างวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหา การใช้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในการตีความและวิเคราะห์ปัญหานั้น จะช่วยให้นักเรียนสามารถแปลความหมายของปัญหาให้เข้าใจได้ดีขึ้น และหาวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ในบางกรณี ปัญหาคณิตศาสตร์อาจไม่ต้องการการปฏิบัติตามขั้นตอนที่เฉพาะเจาะจง หรือไม่มีขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างแน่นอนในการแก้ปัญหา ซึ่งในกรณีเหล่านี้ การใช้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการหาทางออก นักเรียนจะต้องใช้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดทางคณิตศาสตร์ เพื่อสร้างกลยุทธ์หรือวิธีการที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา ซึ่งมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เหล่านี้ อาจจะต้องการตีความและการปรับใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ตามลักษณะของปัญหา โดยรวมแล้ว ความเข้าใจในมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ไม่เพียงแต่ช่วยให้การแก้ปัญหามีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดที่สามารถนำไปใช้ในการเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนและใหม่ ๆ ในอนาคต การที่นักเรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งในมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ จะช่วยให้พวกเขามีความยืดหยุ่นในการคิด และสามารถปรับใช้ความรู้ในวิธีที่หลากหลายเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ (อัมพร ม้าคอนง, 2554)

ทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้พื้นฐานมาใช้ในการจัดการกับปัญหาได้ ไม่ใช่แค่การทำตามสูตร แต่ต้องใช้ในการวิเคราะห์และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การพัฒนาทักษะนี้สามารถทำได้ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ซึ่งใช้วัตถุที่เป็นรูปธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพและเข้าใจแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การวางแผน และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีประโยชน์ทั้งในด้านการเรียนและชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) จากการศึกษาพบว่า การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ผึกฝน และพัฒนา ผ่านการเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องค้นหาคำตอบ แม้ว่าจะยังไม่ทราบวิธีการหรือขั้นตอนที่ชัดเจน กระบวนการนี้ต้องใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอน/กระบวนการแก้ปัญหา ยุทธวิธีแก้ปัญหา และประสบการณ์ในการค้นหาคำตอบ

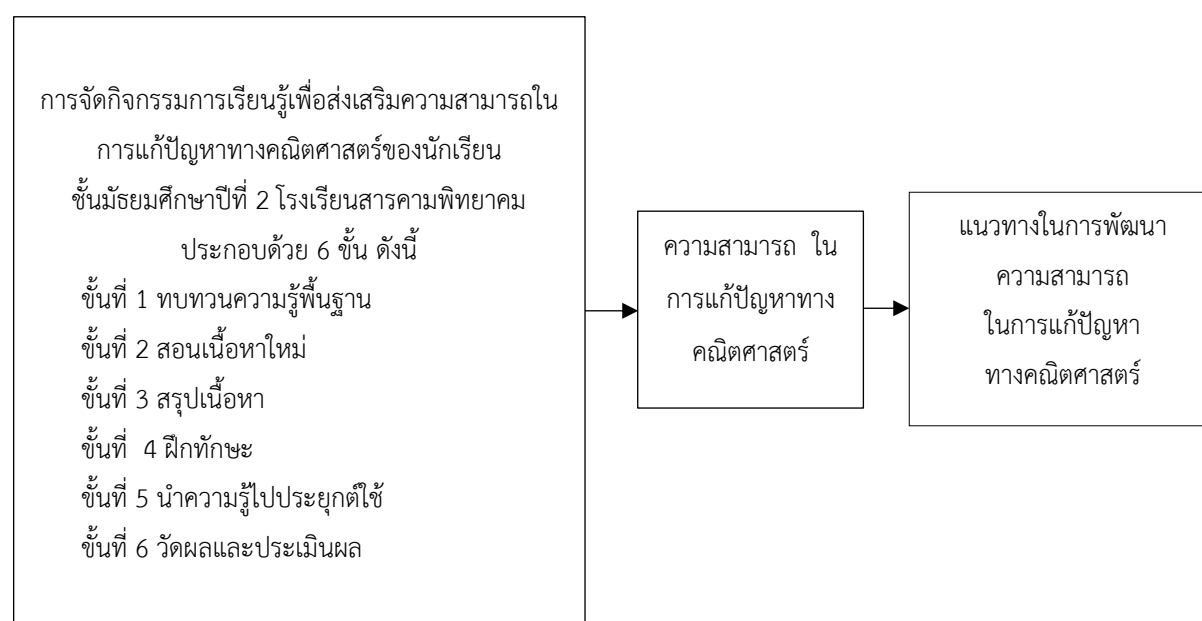
จากการสังเกตและการทดลองสอนที่โรงเรียนสารคามพิทยาคมในปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเห็นได้จากการทำกิจกรรมในห้องเรียน การตรวจแบบฝึกหัด และการทำแบบทดสอบหลังเรียน นักเรียนไม่สามารถนำตัวอย่างจากที่เรียนมาใช้และแสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาได้ เนื่องจากขาดทักษะในการใช้ยุทธวิธีในการแก้ปัญหา และการตรวจสอบคำตอบ

จากเหตุผลดังกล่าว มุ่งเน้นไปที่การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่โรงเรียนสารคามพิทยาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถนี้ในหมู่นักเรียน เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับความสำเร็จทางวิชาการและความสามารถในการนำไปใช้ในชีวิตจริง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังมีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 70/70
2. เพื่อศึกษาและประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

นักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 588 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 42 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ลักษณะความสามารถในการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบ เรื่อง สถิติ (2) เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 20 ข้อ
2. แบบสัมภาษณ์ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. แผนจัดการเรียนรู้ คณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง สถิติ (2)

การรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวันเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้กับผู้บริหาร โรงเรียนสารคามพิทยาคม และทำบันทึกข้อความชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ และแจ้งความประสงค์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. ติดต่อขอความร่วมมือแก่ครูผู้สอนประจำวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน โรงเรียนสารคามพิทยาคม เพื่อชี้แจงขอความร่วมมือจากนักเรียน
4. ติดต่อประสานงานกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย บทบาทหน้าที่ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทดสอบ และขอความร่วมมือในการสอบด้วยความตั้งใจ เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง
5. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลาสิ้นสุด 10 คาบ (คาบละ 55 นาที)
6. หลังสิ้นสุดการสอน ผู้วิจัยให้ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบ
7. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เพื่อประเมินผลการวิจัย
8. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. การวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้

3. การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

	คะแนนระหว่างเรียน E_1		รวม	ทดสอบหลังเรียน
	ใบกิจกรรม (50)	แบบฝึกหัด (20)	(70)	E_2 (30)
$\bar{X}$	42.52	14.35	57.11	25.14
S.D.	3.00	1.92	4.40	1.81
ร้อยละ	85.05	71.78	81.60	83.81
(E_1 / E_2) เท่ากับ 81.60/83.81				

จากตารางที่ 1 พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการ 81.60 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ 83.81 ดังนั้นมีประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.60 /83.81

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนของแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้

ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์		จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ความสามารถ	ดี	24	57.14	62.67	6.17
ในการแก้ปัญหา	พอใช้	15	35.71	37.87	7.17
ทางคณิตศาสตร์	ปรับปรุง	3	7.14	25.67	0.58

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับสูง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 ($\bar{X} = 62.67$, S.D.= 6.17) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับพอใช้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 ($\bar{X} = 37.87$, S.D.=7.17) และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับปรับปรุง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ($\bar{X} = 25.67$, S.D.= 0.58)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

นักเรียนขาดความเข้าใจรูปแบบการแก้ปัญหา และความรู้พื้นฐานในการดำเนินการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แนวทางในการพัฒนา คือ ครูควรมีสถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยฝึกฝนให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและเลือกใช้วิธีที่หลากหลาย อีกทั้งครูควรเน้นให้เข้าในหลักการทางคณิตศาสตร์และสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ให้ถูกต้อง แล้วนักเรียนจะสามารถสรุปคำตอบได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนความรู้พื้นฐาน 2) การสอนเนื้อหาใหม่ 3) การสรุป 4) การฝึกทักษะ 5) การนำความรู้ไปใช้ และ 6) การวัดและประเมินผล ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.60/83.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แผนการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีทั้งหมด 10 แผน ซึ่งรวม 6 ขั้นตอน ทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์หรือแนวคิดอื่น ๆ ที่ค้นคว้าเพิ่มเติมได้ 1) ขั้นทบทวนครูกระตุ้นเพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนหรือตรวจสอบทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน โดยการสร้างเกมส์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิม 2) สอนเนื้อหาใหม่ ครูได้อธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนให้นักเรียน พร้อมยกตัวอย่างโจทย์ให้กับนักเรียนและอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียน จากนั้นได้ทำกิจกรรมในห้องเรียน เช่น ให้นักเรียนจับกลุ่มกัน 4-5 คนหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักสมาชิกในกลุ่มนั้น พร้อมให้ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน และครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำและกระตุ้นความคิดนักเรียน 3) สรุป ตรวจสอบดูว่านักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาวิชาใหม่นั้นหรือไม่ ถ้านักเรียนเข้าใจแล้วในกรณีเนื้อหาใหม่นั้น ให้นักเรียนร่วมสรุปสำหรับนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ ครูได้สอนซ่อมเสริมในเรื่องนั้นเพิ่มเติมให้ เช่น แนะนำให้นักเรียนนำสูตรการหาค่าต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น 4) ฝึกทักษะ เมื่อนักเรียนสรุปเป็นหลักการได้แล้ว นักเรียนก็ให้ฝึกทักษะเพื่อให้เกิดความชำนาญ อาจจะใช้แบบฝึกทักษะ/แบบฝึกหัดที่ครูสร้างขึ้นกิจกรรมหรือชิ้นงานที่สัมพันธ์กับเรื่องนั้น โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับด้านแต่ละด้าน เช่น การให้นักเรียนพิจารณาโจทย์ บอกสูตรที่ใช้ในการหาค่านั้น พร้อมแนะนำให้นักเรียนอธิบายคำตอบได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น 5) นำความรู้ไปใช้ เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ ตลอดจนแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตจริง และทดลองปฏิบัติจากสถานการณ์จำลอง เช่น การนำค่าเฉลี่ยเลขคณิตมาใช้ในการชีวิตประจำวันได้อย่างไร เป็นต้น 6) วัดผลประเมินผล เป็นการตรวจสอบเพื่อวินิจฉัยว่านักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้านักเรียนยังไม่บรรลุตามจุดประสงค์ก็จะได้รับการสอนซ่อมเสริม ก่อนเรียนเนื้อหาต่อไป เรียนรู้

ซึ่งสอดคล้องกับ Jitendra & Star (2011) การตรวจสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาที่โดดเด่น โดยเฉพาะในหัวข้ออัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้กรอบการคิดเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Kenneth (2003) ซึ่งได้ศึกษาวิธีการเขียนขั้นตอนในการแก้ปัญหาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน จากวิทยาลัยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐมิชิแกน ที่ศึกษาในวิชาพีชคณิต ภายใต้การสอนของครูคนเดียวกัน แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม: กลุ่มทดลอง 22 คนที่เรียนโดยใช้วิธีการเขียนตามขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหา และกลุ่มควบคุม 20 คน ที่เรียนโดยใช้วิธีการแก้ปัญหาตามขั้นตอนทั่วไป การศึกษาใช้การทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน ในระยะเวลาหนึ่งภาคการศึกษาเพื่อประเมินผลลัพธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมจากการสัมภาษณ์นักเรียนในกลุ่มทดลองพบว่า นักเรียนมากกว่า 75% มีความพอใจในกิจกรรมการเขียนตามขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหาและนักเรียนมากกว่า 80% บอกว่ากิจกรรมดังกล่าวช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lavenia (2019) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นในตำบล Meden Tembung เมือง Medan ประเทศอินโดนีเซีย ในปีการศึกษา 2018-2019 ชื่อเรื่องการวิจัยในครั้งนี้ คือ "การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สมจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนและการรับรู้ความสามารถตนเอง" วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สมจริง (2) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และการรับรู้ความสามารถตนเองของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบทดสอบและแบบสอบถามการทดสอบใช้วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การหาค่าดัชนีขยายมาตรฐาน Hake (1999) ผลการวิจัยพบว่า สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในแนวทางการศึกษาคณิตศาสตร์แบบสมจริงตรงตามเกณฑ์ที่มีประสิทธิผล และสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และการรับรู้ความสามารถตนเองของนักเรียนได้ จากผลการศึกษา พบว่า ครูคณิตศาสตร์พยายามเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์โดยใช้สื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สมจริง

2. พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับสูง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 ($\bar{X} = 62.67$, S.D.= 6.17) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในระดับพอใช้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 ($\bar{X} = 37.87$, S.D.= 7.17) และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในระดับปรับปรุง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.96 ($\bar{X} = 25.67$, S.D.= 0.58) ดังนั้น ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานเดิม และมีความสนใจในการเรียน เข้าใจยุทธวิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สรุปคำตอบได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนสามารถทำความเข้าใจกระบวนการ

แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และหลักการทางคณิตศาสตร์ได้ดี เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาได้ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suydam (1990) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจแนวคิดและข้อความทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการระบุความคล้ายคลึงหรือความแตกต่าง ความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลและวิธีการที่เหมาะสม ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการวิเคราะห์และประมาณค่าข้อมูล และความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์และตีความข้อเท็จจริงเชิงปริมาณ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัย Kenneth (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้การเขียนขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียน 42 คน จากวิทยาลัยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐมิชิแกน ที่เรียนวิชาพีชคณิตจากครูคนเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 22 คน ที่เรียนโดยใช้วิธีการเขียนตามขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหา และกลุ่มควบคุม 20 คน ที่ใช้วิธีการแก้ปัญหตามขั้นตอนปกติ การศึกษาใช้การทดสอบก่อนและหลังการเรียนในช่วงหนึ่งภาคการศึกษา ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม การสัมภาษณ์นักเรียนในกลุ่มทดลองยังพบว่า นักเรียนมากกว่า 75% พอใจกับกิจกรรมการเขียนตามขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหา และมากกว่า 80% เชื่อว่ากิจกรรมนี้ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aloisius (2020) ตรวจสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 145 คน นักเรียนถูกแบ่งออกเป็นสามกลุ่มตามวิธีการสอนที่ได้รับ: CORE RME, CORE และแบบทั่วไปแบบเดิม การวิจัยพบว่าวิธีการสอนแบบ CORE RME ส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ดีกว่าวิธีการสอนแบบทั่วไปแบบเดิม นอกจากนี้ นักเรียนที่เรียนผ่านวิธีการ CORE RME ยังแสดงรูปแบบการรับรู้ที่แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนผ่านวิธีการอื่น ๆ การวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

3. พบว่า นักเรียนเรียนขาดความเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนไม่เข้าใจหลักการทางคณิตศาสตร์และไม่สามารถนำหลักการนั้นมาแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง แนวทางในการพัฒนา คือ ครูควรมีสถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยฝึกฝนให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและเลือกใช้วิธีที่หลากหลาย และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนขาดความรู้พื้นฐานในการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ ขาดความรู้ความเข้าใจหลักการทางคณิตศาสตร์ และนักเรียนไม่สามารถอธิบาย หรือให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ได้ อาจเป็นเพราะครูไม่ได้ฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหา รวมทั้งไม่สามารถเลือกใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การสอนของครูไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทำให้นักเรียนไม่สามารถทราบที่มาที่ไปของความรู้ใหม่ที่ครูสอน จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ดังนั้น ครูควรส่งเสริมความสามารถ

ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ต้องมีการเชื่อมโยงความรู้เดิม เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ หรือขยายขอบเขตความรู้ นั้น ๆ ให้กว้างยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Wiest (1997) ได้ศึกษาบทบาทของปัญหาใหม่ ๆ และปัญหาในชีวิตจริงต่อการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 4 และเกรด 6 ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาคำนวณ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนเกรด 4 ร้อยละ 58 สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ขณะที่นักเรียนเกรด 6 สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ในร้อยละ 76 ของปัญหาที่ทำการแก้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vygotsky (1978) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ พบว่า การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการวางแผนและออกแบบวิธีแก้ปัญห การสรุปความคิดผ่านการระดมสมอง การอภิปราย และการทำงานร่วมกัน เมื่อผู้เรียนพบกับปัญหาที่ยากและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง การได้รับคำแนะนำหรือความช่วยเหลือจากเพื่อนที่มีประสบการณ์ มากกว่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหและเรียนรู้ได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Reri (2020) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จากโรงเรียน SMP Negeri 1 Kerinci และ SMP Negeri 5 Kerinci เรื่องการวิจัยในครั้งนี้ เกี่ยวกับผลของแนวทางการศึกษาคณิตศาสตร์แบบสมจริงต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการศึกษาคณิตศาสตร์แบบสมจริง (Realistic Mathematics Education, RME) เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามที่ใช้เพื่อประเมินระดับการรับรู้ความสามารถตนเองของนักเรียน และแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ t-test ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธี RME มีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีเดิม นอกจากนี้ นักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองสูงและเรียนรู้ด้วย RME ยังมีความสามารถในการแก้ปัญหามากกว่านักเรียนที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ซึ่งจำเป็นต้องจัดเวลาให้เหมาะสมกับแต่ละขั้นตอน
2. ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยควรคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถในระดับเดียวกัน เพื่อช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการวิจัยและทำให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา เป็นต้น
2. ควรมีการขยายการศึกษาไปในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีพ) และระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาว่าเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนจะเกิดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มากน้อยเพียงใด โดยใช้เนื้อหาให้เหมาะสมกับสายการเรียน และหลักสูตรที่สอดคล้อง
3. ควรศึกษาปัจจัยที่สามารถส่งผลกระทบต่อนักเรียนในการพัฒนาศักยภาพด้านคณิตศาสตร์ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน และสามารถนำมาพัฒนาความสามารถสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์. *วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 5(3), 45-58.
- อัมพร ม้าคะนอง. (2553). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา*, 23(2), 134-142.
- อัมพร ม้าคะนอง. (2554). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา*, 24(2), 124-148.
- Aloisius L. S. (2020). (2020). Assessing the Effectiveness of CORE RME Method in Enhancing Problem-Solving Abilities of Secondary School Students. *Journal of Mathematics Education Research*, 15(3), 201-215.
- Barnett, J. E. (1988). Learning Strategies and Problem-Solving Skills in Mathematics. *Journal of Educational Psychology*, 80(3), 272-278.
- Fisher, R. (1987). Problem Solving in Mathematics. *Educational Studies in Mathematics*, 18(2), 187-198.
- Hake, R. R. (1999). Analyzing Change/Gain Scores. *American Journal of Physics*, 66(1), 64-74.

- Jitendra, A. K., & Star, J. R. (2011). Meeting the needs of students with learning disabilities in inclusive mathematics classrooms: The role of schema-based instruction on mathematical problem-solving. *Theory into Practice*, 50(1), 12-19.
- Kenneth, J. (2003). The Impact of Step-by-Step Problem-Solving Instruction on Algebra Students' Problem-Solving Skills. *Journal of Mathematics Education Research*, 14(2), 112-126.
- Lavenia U. (2019). Development of Learning Media Using Realistic Mathematics Education Approach to Improve Mathematical Problem-Solving Ability and Self-Perception of Students. *Journal of Mathematics Education*, 21(1), 58-72
- Lester, F. K. (1977). The Role of Problem Solving in Mathematics Education. *Journal for Research in Mathematics Education*, 8(5), 287-294.
- Reri S. A. (2020). The Effect of Realistic Mathematics Education on Problem-Solving Abilities of Eighth Grade Students. *International Journal of Mathematics Education*, 12(1), 75-89.
- Suydam, M. N. (1990). "Problem Solving in Mathematics Education: A Review of Research and Practice." *Journal for Research in Mathematics Education*, 21(5), 306-320.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press. Mind in Society. *The Development of Higher Psychological Processes*, 24(5), 12-28.
- Wiest, L. R. (1997). The Impact of Novel and Real-World Problems on Mathematical Problem-Solving in Grade 4 and Grade 6 Students. *Journal of Research in Mathematics Education*, 28(4), 348-366.

การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม

Financial Planning of Organic Vegetable Farmer in Maha Sarakham Province

กอบชัย นิกอร์พิทยา^{1,*}, รทวรรณ อภิโชติธนกุล², จินดาพร ปัสสาโก³, สุรศักดิ์ วงษ์เปรี้ยว⁴,
พิมพ์พรรณ คัยนันท์⁵ และ ภาณุทัต สวัสดิ์ถาวร⁶

Kobchai Nikornpittaya^{1,*}, Ratawan Apichottanakun², Jindaporn Passako³, Surasak Wongprieu⁴,
Pimpun Khaiyanan⁵ and Phanutat Sawadthaworn⁶

^{1,2,3,4,5,6}มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,2,3,4,5,6}Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's email: tgig789@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

10 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

11 กันยายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

29 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม และ 2) เพื่อหารูปแบบการวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการเงินและการลงทุนกับเกษตรกร 4 ตัวแทน สำหรับเชิงปริมาณ คือ เกษตรกรที่ปลูกผักปลอดสารพิษตำบลโพนงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางตารางสำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ เกษตรกรจำนวน 394 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ระยะเวลาวิจัยคือช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2566 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ สถิติเชิงพรรณนา และเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จากการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรมีการวางแผนใช้บริการสินเชื่อที่ตรงตรงแล้วมีความจำเป็น และมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ 2) เกษตรกรมีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต 3) เกษตรกรมีการพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หรือมีการควบคุมความเสี่ยงเป็นอย่างดีแล้วในการลงทุน และจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเกษตรกรทั้ง 4 ตัวแทน หน่วยงานให้ข้อเสนอแนะแนวทางการวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม คือ ต้องเริ่มวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลสำหรับเกษตรกร โดยควรคำนึงถึงความไม่แน่นอนของรายได้ที่อาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายใน

และภายนอก เช่น สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ ความผันผวนของตลาด และฤดูกาลในการเพาะปลูก เป็นต้น

คำสำคัญ: การวางแผนการเงิน, เกษตรกร, จังหวัดมหาสารคาม

ABSTRACT

This study aimed 1) to study the financial planning of organic vegetable farmers in Maha Sarakham province and 2) to identify the appropriate personal financial planning model for organic vegetable farmers in Maha Sarakham province. The population and sample group were organic farmers in Phon Ngam subdistrict, Kosum Phisai district, Maha Sarakham province, and persons related to farmer finance and investment, selected by purposive sampling. The study took place from October 2022 to September 2023. The quantitative sample group consisted of 394 farmers, and the qualitative sample group consisted of four persons related to farmer finance and investment. Statistics used for quantitative analysis comprised descriptive statistics and content analysis was used for qualitative analysis. The study was found that 1) the farmers only took out loans after carefully weighing their decisions; 2) the farmers considered taking health and life insurance in the future; 3) the farmers were mindful of their acceptable risk levels, or controlled investment risks. Suggestions from the financial experts from four representative agencies covered how to appropriately plan personal finance for the organic farmers in Maha Sarakham Province. Personal finance planning for the farmers should accommodate revenue fluctuations due to factors such as the weather, natural disasters, market fluctuations, and growing seasons.

Keywords: Financial Planning, Farmers, Maha Sarakham Province

บทนำ

ปัจจัยที่ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นนั้น มาจากการที่หนี้ส่วนใหญ่ของคนไทยเป็นสินเชื่อที่อาจไม่สร้างรายได้ (Non-productive Loan) โดยร้อยละ 69 ของบัญชีหนี้ครัวเรือนทั้งหมดเป็นสินเชื่อส่วนบุคคลและบัตรเครดิต ซึ่งมักเป็นหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ใช้แล้วหมดไป ไม่ช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือไม่ช่วยให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นในอนาคต และยังมีระยะผ่อนสั้นแต่ดอกเบี้ยสูง ทำให้มีภาระผ่อนต่อเดือนที่สูง ต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา

และญี่ปุ่น ถึงแม้จะมีสัดส่วนยอดหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ที่สูงใกล้เคียงกับไทย แต่ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด เป็นสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยที่สามารถสร้างรายได้หรือความมั่นคงได้ นอกจากนี้ หนี้ส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มผู้ที่มีปัญหาด้านความสามารถในการชำระหนี้ ปัจจุบันคนไทยกว่า 5.8 ล้านคนกำลังมีหนี้เสีย ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 5 ของคนไทยที่เป็นหนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อส่วนบุคคล โดยกลุ่มวัยเริ่มทำงาน มีสัดส่วนการใช้สินเชื่อที่อาจไม่สร้างรายได้สูงที่สุด และมีสัดส่วนผู้กู้ที่มีหนี้เสียสูงที่สุดด้วยถึง 1 ใน 4 ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเป็นสองกลุ่มที่มีสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้สูงที่สุด สุ่มเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือชำระได้เพียงดอกเบี้ยหรืออาจชำระได้เพียงบางส่วน จึงทำให้มีโอกาสน้อยที่จะหลุดพ้นจากปัญหาได้ จากผลสำรวจสถานการณ์หนี้ครัวเรือน ปี 2566 จากประชาชน 1,350 ตัวอย่าง พบว่า มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 501,711 บาท สูงสุดตั้งแต่เคยมีการสำรวจภาวะหนี้ภาคครัวเรือนไทย สาเหตุของการเป็นหนี้มาจากค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ตลอดจนการผ่อนสินค้ามากเกินไป รวมทั้งการขาดรายได้จากการออกจากงาน (อานันท์ เกียรติสารพิภพ, 2566)

การแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนในอดีต มักมุ่งเน้นไปที่การพัฒนานโยบายและมาตรการเพื่อช่วยลดภาระหนี้สินของประชาชน รวมถึงการส่งเสริมการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยแนวทางที่ผ่านมาหน่วยงานรัฐบาลและธนาคารต่าง ๆ มักเสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ เช่น การยืดระยะเวลาผ่อนชำระ การลดอัตราดอกเบี้ย หรือการพักชำระหนี้ชั่วคราว เพื่อช่วยให้ผู้กู้สามารถบริหารจัดการหนี้ได้ง่ายขึ้น และลดความเสี่ยงของการผิดนัดชำระหนี้ (กิจติพร สิทธิพันธุ์, 2553; จุฑามาส อังษร, 2553) การแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนควรดำเนินการอย่างครบวงจร เพื่อให้เหมาะกับลักษณะและสาเหตุของปัญหาในแต่ละช่วงของการเป็นหนี้ และต้องแก้ปัญหาให้ตรงจุด ไม่สร้างภาระเพิ่มให้แก่ลูกหนี้ รวมทั้งกำกับติดตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการไม่ลดโอกาสการเข้าถึงสินเชื่อ โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และภาครัฐ (นิชาภา กุณวงศ์, 2556) สำหรับการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนต้องทำอย่างครบวงจร ถูกหลักการ แก้ไขตรงจุด และอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ประการแรก ลูกหนี้ควรสำรวจความพร้อมและความจำเป็นก่อนก่อหนี้ วางแผนด้านการเงินและทำความเข้าใจสินเชื่อ มีวินัยในการชำระหนี้ตรงตามเวลาและเงื่อนไข ไม่ชำระหนี้แค่ขั้นต่ำ หากเริ่มชำระหนี้ไม่ได้จะต้องหาวิธีแก้ปัญหาจากช่องทางและมาตรการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มี (สุขใจ น้ำผุด และ อนุชนาฏ เจริญจิตรกรรม, 2551) ประการที่สอง สถาบันการเงินผู้ให้กู้ในฐานะเจ้าหนี้ที่รับผิดชอบควรปล่อยสินเชื่อที่เหมาะสมกับลูกหนี้ จึงควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน สร้างแรงจูงใจให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยไม่สะสมหนี้ (ณัฐภัทร คำสิงห์วงศ์, 2562) และช่วยเหลือลูกหนี้ในการปรับโครงสร้างหนี้ก่อนดำเนินคดีในชั้นศาล ประการที่สาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันพัฒนากลไกการช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีปัญหา ให้ความรู้ทางการเงิน ปรับปรุงฐานข้อมูลสินเชื่อให้สะท้อนความสามารถในการจ่ายหนี้ได้แม่นยำขึ้นโดยไม่ลดโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อ รวมไปถึงการแก้ปัญหา

ด้านรายได้ให้มีเพียงพอและมั่นคง พร้อมทั้งปรับปรุงระบบสวัสดิการรัฐให้เข้าถึงได้ ครอบครัวและมีประสิทธิภาพ (Brian, 2010) โดยเริ่มจากการวางแผนทางการเงินอย่างเป็นระบบ เลือกลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำและมีผลตอบแทนที่คุ้มค่า ตลอดจนการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับสถานะและความต้องการส่วนบุคคล แนวทางในการวางแผนทางการเงินนี้มุ่งเน้นเพื่อคุณภาพชีวิตที่มั่นคงในวัยเกษียณ (สุภารัตน์ ทิพาพงศ์, 2565)

การจัดการการเงินส่วนบุคคลในครัวเรือน มีความสำคัญต่อบุคคลแต่ละครอบครัว เพราะทุกคนต้องหาเงินและใช้เงิน แต่ละบุคคลจึงต้องคิดถึงวิธีการที่จะได้มาและช่องทางที่เงินถูกใช้ไป (สุพรรณิ ดอนรับ, 2551) แต่จะทำอย่างไรให้เงินที่ได้มามีความเพียงพอหรือมีความ “สมดุล” ระหว่างจำนวนเงินที่ได้มากับจำนวนเงินที่แต่ละบุคคลในครัวเรือนต้องใช้จ่ายออกไป หากมี “การจัดการการเงินในครัวเรือน” ก็จะทำให้ทราบถึงที่มาและสาเหตุของการใช้ไป เมื่อสามารถจัดการได้หลาย ๆ ครัวเรือน ก็จะมีผลต่อการจัดการการเงินในชุมชน หรือทำให้มองเห็นสุขภาพการเงินในชุมชนที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ (ธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร, 2564)

อย่างไรก็ตามการวางแผนทางการเงินสำหรับเกษตรกรมีความสำคัญไม่แพ้อาชีพอื่น ๆ เพราะช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดสรรทรัพยากรและลงทุนได้อย่างคุ้มค่า และสามารถรับมือกับความไม่แน่นอนในอาชีพได้ดียิ่งขึ้น (Glenn and Mary, 2013) ข้อเสนอเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินสำหรับเกษตรกร 1) การสร้างงบประมาณ ตั้งงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายประจำปี เช่น การลงทุนในเมล็ดพันธุ์, ปุ๋ย, การบำรุงรักษา, และค่าแรงงาน นอกจากนี้ยังต้องมีแผนสำหรับรายได้จากการขายผลผลิตด้วย 2) การสร้างกองทุนฉุกเฉิน: เนื่องจากอาชีพเกษตรกรมีความเสี่ยงสูงเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพอากาศ และราคาตลาด ดังนั้นการมีเงินออมสำรองเพื่อใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉินคือสิ่งสำคัญ 3) การลงทุนในการปรับปรุงผลผลิต ลงทุนในเทคโนโลยีการฝึกอบรม และวิธีการทำเกษตรที่ดีเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน 4) การบริหารจัดการความเสี่ยง มีการประกันด้านการเกษตร เช่น ประกันภัยพืชผล ซึ่งช่วยปกป้องจากการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น 5) การวางแผนเกษียณและการส่งต่อธุรกิจ เริ่มวางแผนการเกษียณตั้งแต่นั่น ๆ รวมถึงการวางแผนสำหรับการส่งต่อฟาร์ม หรือธุรกิจเกษตรผ่านครอบครัว หรือขายธุรกิจ 6) การใช้ทรัพยากรและการลงทุนอย่างยั่งยืน ต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและการค้นหาวิธีการที่ยั่งยืนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม 7) การมีส่วนร่วมในโครงการรัฐหรือของเอกชน: ควรค้นหาโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล หรือเอกชนที่สามารถช่วยในการพัฒนาธุรกิจเกษตรกรรมของตน 8) การศึกษาและอัปเดตข้อมูล ติดตามข่าวสาร และเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ดังนั้นการวางแผนทางการเงินที่ดีจะช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงในธุรกิจ เตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต และสร้างความมั่นคงในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อหารูปแบบการวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยนี้ประกอบด้วยขั้นตอนหลักดังนี้

1) กำหนดปัญหาการวิจัย เริ่มต้นด้วยการกำหนดคำถามหรือปัญหาที่ต้องการศึกษา จากนั้นสร้างวัตถุประสงค์ในการวิจัย ที่สอดคล้องกับประเด็นการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม

2) ทบทวนวรรณกรรม ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เคยมีมาก่อน ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวางแผนการเงินของเกษตรกร

3) ออกแบบการวิจัย มีการวางแผนว่าจะใช้วิธีการในการเก็บข้อมูลกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา คือ ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ตัวแทน ใช้วิธีสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษตำบลโพธิ์งาม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางตารางสำเร็จรูป จากนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรของ Cochran โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 394 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ระยะวิจัยคือช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2566

4) เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ได้วางแผนไว้ โดยการลงพื้นที่ภาคสนามเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้วางไว้

5) วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บมาแล้วมาวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ สถิติเชิงพรรณนาโดยใช้เครื่องมือทางสถิติหรือเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

6) สรุปและรายงานผล นำผลการวิเคราะห์มาสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นเขียนรายงานผลการวิจัยที่ประกอบด้วยข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคามต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า การวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม คือ เกษตรกรควรคำนึงถึง

ความไม่แน่นอนของรายได้ที่อาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพอากาศภัยธรรมชาติ ความผันผวนของตลาด และฤดูกาลในการเพาะปลูก เป็นต้น สำหรับรูปแบบการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร ค้นพบดังนี้

1) การเตรียมการสำหรับรายได้แปรผัน เกษตรกรควรจัดทำระบบเงินสำรองหรือกองทุนฉุกเฉิน เพื่อรับมือกับรายได้ที่ไม่แน่นอนและค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นตามฤดูกาล หรือภัยธรรมชาติที่ไม่คาดคิด

2) การลงทุนในประกันภัยเกษตร มีประกันภัยเกษตรกรรมที่จะช่วยป้องกันความเสี่ยงจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น พายุ ภัยแล้ง และโรคระบาดที่อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิต

3) การทำงานประมาณโดยมีการแยกค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล และค่าใช้จ่ายสำหรับการเกษตร เพื่อให้สามารถติดตามและจัดการกับเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การเตรียมตัวสำหรับการเกษียณ แม้ว่าจะงานเกษตรอาจดำเนินต่อไปยาวนาน แต่ก็สำคัญที่จะต้องมีการออมเพื่อเกษียณ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในกองทุนทางเลือก หรือการแผนการเกษียณส่วนบุคคล

5) การลงทุนและกระจายความเสี่ยง เกษตรกรควรมองหาโอกาสในการลงทุนนอกเหนือจากธุรกิจเกษตร เพื่อกระจายความเสี่ยงและเพิ่มแหล่งรายได้อื่น ๆ

6) การวางแผนการศึกษาของบุตร หากมีบุตรก็ควรมีแผนการออมหรือลงทุนสำหรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในอนาคตของบุตร

7) การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ การลงทุนในการศึกษาและพัฒนาทักษะสามารถเพิ่มรายได้และประสิทธิภาพในการทำงาน.

8) การวางแผนสำหรับฉุกเฉินกรณีสุขภาพ การมีประกันสุขภาพหรือการสร้างกองทุนสำหรับค่าใช้จ่ายทางการแพทย์นั้นสำคัญมาก

จากผลการศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิงร้อยละ 53 อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 45 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 47 ส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 35 รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 55 มีอาชีพรับราชการหรือทำงานหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 35 ส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกผัก 1-5 ไร่ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49 ด้านจำนวนเงินการกักหนึ่ในครัวเรือน ต่ำกว่า 30,000 บาท จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 77 สำหรับข้อมูลการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม ค้นพบดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม
ด้านการสร้างความมั่นคง

การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการสร้างความมั่นคง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีการบริหารเงินสดให้มีไว้ใช้เพียงพอต่อการใช้ในชีวิตประจำวัน	3.88	0.85	มาก
2. มีการใช้บริการสินเชื่อที่ตรงต่อแล้วมีความจำเป็นและ มีความสามารถในการชำระหนี้ได้	4.40	0.64	มาก
3. มีการพิจารณาความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และ ระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้อย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.86	มาก
4. มีรายได้สามารถผ่อนชำระหนี้สินได้เพียงพอในแต่ละเดือน	3.53	0.65	มาก
รวม	3.92	0.44	มาก

จากตารางพบว่า การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม ด้านการสร้างความมั่นคง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.92 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการใช้บริการสินเชื่อที่ตรงต่อแล้วมีความจำเป็น และมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือมีค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือ มีการพิจารณาความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.17 และ มีการบริหารเงินสดให้มีไว้ใช้เพียงพอต่อการใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.88

ตารางที่ 2 ข้อมูลการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม
ปัจจัยด้านปกป้องความมั่นคง

การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคามด้านปกป้องความมั่นคง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นใน อนาคต	4.43	0.83	มาก
2. สามารถสะสมเงินไว้ใช้หลังเกษียณได้จากหลายแหล่งเงินทุน	4.31	0.82	มาก
3. ให้ความสำคัญกับการออมเงินและการบริหารจัดการสินทรัพย์ ทางการเงินเพื่อใช้ในช่วงหลังเกษียณ	3.26	0.62	ปานกลาง
4. มีการวางแผนสำหรับเงินส่วนที่ต้องใช้ในยามฉุกเฉิน	4.07	0.80	มาก
5. มีการประมาณการถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ดำเนินชีวิต (ต่อเดือน)	3.61	0.80	มาก
รวม	3.94	0.51	มาก

จากตารางพบว่า การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านปกป้องความมั่งคั่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 ระดับรองลงมา คือ สามารถสะสมเงินไว้ใช้หลังเกษียณได้จากหลายแหล่งเงินทุน มีค่าเฉลี่ย 4.31 และมีการวางแผนสำหรับเงินส่วนที่ต้องใช้ในยามฉุกเฉิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07

ตารางที่ 3 ข้อมูลการวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม
ปัจจัยด้านด้านเพิ่มพูนความมั่งคั่ง (วางแผนการลงทุนวางแผนภาษี)

การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคามด้านเพิ่มพูนความมั่งคั่ง (วางแผนการลงทุนวางแผนภาษี)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีการกำหนดระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายสำหรับการลงทุน	4.17	0.86	มาก
2. ในการลงทุนมีการพิจารณาระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้หรือไม่ และมีการดำเนินการควบคุมความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพแล้วหรือไม่	4.40	0.76	มาก
3. มีการนำเงินหรือสินทรัพย์ไปลงทุนอย่างมีกลยุทธ์และสามารถสร้างผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นได้	3.99	0.90	มาก
4. มีการรับรู้ประเภทของรายได้, เข้าใจค่าใช้จ่ายที่สามารถหักภาษีได้, และทราบถึงค่าลดหย่อนที่สามารถใช้เพื่อลดภาษี	3.95	0.74	มาก
รวม	4.13	0.59	มาก

จากตารางพบว่า การวางแผนการเงินของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยด้านด้านเพิ่มพูนความมั่งคั่ง (วางแผนการลงทุนวางแผนภาษี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 เมื่อมาพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในการลงทุนมีการพิจารณาระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้หรือไม่ และมีการดำเนินการควบคุมความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพแล้วหรือไม่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ มีการกำหนดระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายสำหรับการลงทุน ค่าเฉลี่ย 4.17 และ มีการนำเงินหรือสินทรัพย์ไปลงทุนอย่างมีกลยุทธ์ และสามารถสร้างผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นได้ มีค่าเฉลี่ย 3.99

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม คือ 1) มีการใช้บริการสินเชื่อที่ตรงตรงแล้วมีความจำเป็นและมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ 2) มีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และ 3) ในการลงทุนมีการพิจารณาระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้หรือไม่ และมีการดำเนินการควบคุมความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพแล้วหรือไม่ ดังนั้นการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล จะต้องแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลและภาวะเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ เกษตรกรควร

ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน เพื่อช่วยในการผลักดันกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์เฉพาะของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสม ของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม ค้นพบว่า 1) มีการใช้บริการสินเชื่อที่ไต่ตรงแล้วว่ามีความจำเป็นและมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ 2) มีการพิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และ 3) มีการพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หรือมีการควบคุมความเสี่ยงเป็นอย่างดีแล้วในการลงทุน

รวมถึงจากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า การวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสมของเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ จังหวัดมหาสารคาม คือ เกษตรกรควรคำนึงถึงความไม่แน่นอนของรายได้ที่อาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพอากาศภัยธรรมชาติ ความผันผวนของตลาด และฤดูกาลในการเพาะปลูก เป็นต้น สำหรับรูปแบบการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร ค้นพบดังนี้ 1) การเตรียมการสำหรับรายได้แปรผัน เกษตรกรควรจัดทำระบบเงินสำรองหรือกองทุนฉุกเฉิน เพื่อรับมือกับรายได้ที่ไม่แน่นอนและค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นตามฤดูกาล หรือภัยธรรมชาติที่ไม่คาดคิด 2) การลงทุนในประกันภัยเกษตร มีประกันภัยเกษตรกรรมที่จะช่วยป้องกันความเสี่ยงจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น พายุ ภัยแล้ง และโรคระบาดที่อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิต 3) การทำงานประมาณโดยมีการแยกค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลและค่าใช้จ่ายสำหรับการเกษตร เพื่อให้สามารถติดตามและจัดการกับเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การเตรียมตัวสำหรับการเกษียณ แม้ว่างานเกษตรอาจดำเนินต่อไปยาวนาน แต่ก็สำคัญที่จะต้องมีการออมเพื่อเกษียณ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในกองทุนทางเลือกหรือการแผนการเกษียณส่วนบุคคล 5) การลงทุนและกระจายความเสี่ยง เกษตรกรควรมองหาโอกาสในการลงทุนนอกเหนือจากธุรกิจเกษตร เพื่อกระจายความเสี่ยงและเพิ่มแหล่งรายได้อื่น ๆ 6) การวางแผนการศึกษาของบุตร หากมีบุตร ก็ควรมีแผนการออม หรือลงทุนสำหรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในอนาคตของบุตร 7) การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ การลงทุนในการศึกษาและพัฒนาทักษะสามารถเพิ่มรายได้และประสิทธิภาพในการทำงาน 8) การวางแผนสำหรับฉุกเฉินกรณีสุขภาพ การมีประกันสุขภาพหรือการสร้างกองทุนสำหรับค่าใช้จ่ายทางการแพทย์นั้นสำคัญมาก ดังนั้นการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลจะต้องแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลและภาวะเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้น เกษตรกรควรปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน เพื่อช่วยในการผลักดันกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์เฉพาะของตนเอง

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมบูรณ์ สารพัด (2565) การศึกษาเรื่องการวางแผนทางการเงินมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ เนื่องจากการรับประกันความมั่นคงในชีวิต ซึ่งนำไปสู่ความสุขและการยกระดับคุณภาพชีวิต วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1) ศึกษารูปแบบของ

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลในกลุ่มคนวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ซึ่งครอบคลุมการวางแผนเพื่อสร้างความมั่งคั่ง การปกป้องความมั่งคั่ง การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง และการส่งมอบความมั่งคั่ง และ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน การวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างกลุ่มคนวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี เพื่อตอบแบบสอบถามสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่ได้รับความนิยมสูงสุดในกลุ่มคนวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี คือ การสร้างความมั่งคั่ง โดยผ่านการวางแผนการออม การวางแผนการใช้จ่าย และการจัดการหนี้สิน นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านอายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลทั้งสิ้น ในขณะที่ความแตกต่างทางเพศมีผลต่อการวางแผนการสร้างความมั่งคั่ง และสถานภาพสมรส มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจวางแผนการปกป้องความมั่งคั่ง ซึ่งรวมถึงการเตรียมตัวเพื่อการเกษียณ แม้ว่าบางอาชีพ เช่น งานเกษตรกรรม อาจดำเนินต่อไปในระยะยาว แต่การวางแผนการออมเพื่อการเกษียณยังคงมีความสำคัญ

งานวิจัยยังสอดคล้องกับ สุดารัตน์ ทิพาพงศ์ (2565) ได้ทำการศึกษาแนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตในวัยเกษียณอายุ เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมทางการเงินสำหรับผู้สูงอายุที่กำลังจะเข้าสู่วัยเกษียณ โดยเริ่มต้นจากการวางแผนทางการเงินอย่างเป็นระบบ การเลือกลงทุนในวิธีที่มีความเสี่ยงต่ำและสามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า รวมถึงการได้รับข้อมูลและคำแนะนำที่สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของแต่ละบุคคล แนวทางในการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตในวัยเกษียณนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การสำรวจตนเอง การสำรวจแหล่งรายได้หลังเกษียณ หากมีการใช้บริการสินเชื่อที่ไต่รตรงแล้วมีความจำเป็นและมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ การคำนวณและวางแผนเป้าหมายค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ พิจารณาทำประกันชีวิตและสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การดำเนินการตามแผน การติดตามและทบทวนผล หากดำเนินการเตรียมความพร้อมตามขั้นตอนเหล่านี้อย่างครบถ้วนและสอดคล้องกับวิถีชีวิต จะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถมีชีวิตที่มั่นคงในวัยเกษียณ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข แม้ว่ารายได้จะลดลง โดยยังคงมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรง

งานวิจัยยังสอดคล้องกับ รัตนา สิทธิอ่วม และคณะ (2562) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวางแผนการเงินหลังเกษียณของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเอื้ออาทร ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาการวางแผนการเงินหลังเกษียณแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการทรัพย์สิน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีสินทรัพย์สภาพคล่องไม่เกิน 100,000 บาท 2) การบริหารสินเชื่อเพื่อการบริโภค ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีบัตรเครดิต 3) การออมและการลงทุน มีการออมรายเดือนไม่เกิน 5% ของรายได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความจำเป็นและการเตรียมพร้อม

ในกรณีฉุกเฉิน 4) การบริหารความเสี่ยงและการประกัน ประชาชนส่วนใหญ่ทำประกันชีวิต โดยมองว่าเป็นทั้งการลงทุนและการออม และ 5) การวางแผนภาษีเงินได้บุคคล พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษี ข้อเสนอแนะในการพัฒนา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวางแผนการเงินก่อนวัยเกษียณ การพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ เสริม และการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงหลังจากการเกษียณ

งานวิจัยยังสอดคล้องกับงานของ กนกวรรณ วัฒนาทัศนีย์ (2566) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การวางแผนทางการเงินของประชาชนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในแง่ของการวางแผนทางการเงินในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ด้านค่าใช้จ่าย 2) ด้านหนี้สิน 3) ด้านรายได้ 4) ด้านการออม 5) ด้านความเสี่ยง 6) ด้านอื่น ๆ (มรดก, ภาษี, การเกษียณ) 7) ด้านการลงทุน และ 8) ด้านประกันภัย นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการทำประกันชีวิตและสุขภาพ เพื่อลดความเสี่ยงในอนาคต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการจากรัฐบาล พบว่าประชาชนร้อยละ 78.50 ได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ ในขณะที่ร้อยละ 21.50 ไม่ได้รับสวัสดิการ

และงานวิจัยยังสอดคล้องกับงานของ นิตานาถ มั่งศิริ และ อิดารัตน์ ตันนิรัตน์ (2563) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำแผนส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในจังหวัดนครนายก โดยดำเนินการทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก คือ 1) การศึกษาเชิงปริมาณ มุ่งเน้นศึกษาทักษะทางการเงินของประชาชนในจังหวัดนครนายก และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลทักษะทางการเงินกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 400 คน ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) 2) การศึกษาเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นศึกษาความสอดคล้องระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 กับแผนพัฒนาจังหวัดนครนายก (พ.ศ. 2557–2560) ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนจัดทำแผนส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชน โดยกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการเงินในระดับจุลภาค เช่น ผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน นักวิชาการ และบุคลากรภาครัฐ การเก็บข้อมูลดำเนินการผ่านการบันทึกและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนในจังหวัดนครนายกส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินในด้านการออมอยู่ในระดับสูง ทักษะหนี้และพฤติกรรมการออมเงินอยู่ในระดับที่ดี แต่ยังพบว่าประชาชนมีการออมน้อยกว่ารายจ่าย การเข้าถึงบริการทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วยความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักบวกลบอยู่ในช่วง 0.98 ถึง 0.99 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ในส่วนของการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนพัฒนาฯ พบว่า แผนฯ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพียงหนึ่งด้านเท่านั้น และแผนพัฒนาจังหวัดนครนายกที่ผ่านมา ยังขาดโครงการที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางการเงิน ดังนั้น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด จึงได้เสนอแผนการส่งเสริม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างวินัยทางการเงินแก่ครัวเรือน 2) การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการวางแผนการเงินส่วนบุคคลและการลงทุน รวมถึงการใช้สินเชื่ออย่างรอบคอบ 3) การส่งเสริมทัศนคติที่ดีและสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงิน และ 4) การจัดตั้งศูนย์ความรู้และให้คำปรึกษาทางการเงิน โดยพิจารณาระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาจังหวัดในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วัฒนาทัศนีย์ และคณะ. (2566). การวางแผนทางการเงินในช่วงสถานการณ์โควิดของประชาชน ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร*, 1(2), 19-32.
- กิจติพร สิทธิพันธุ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จุฑามาส อังษร. (2553). วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อชีวิตวัยเกษียณ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐภัทร คำสิงห์วังษ์. (2562). การวางแผนชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยด้วยบัญชีครัวเรือนกรณีศึกษาลูกค้าเกษตรกรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอ่างทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 19(1), 79-92.
- ณิชาภา กุณวงศ์. (2556). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชนตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2564). การวางแผนทางการเงินสำหรับเกษตรกร. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- นิตานาด มั่งศิริและธิดารัตน์ ดันนิตร์. (2563). การส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชน ในจังหวัดนครนายก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(1), 32-45.
- รัตนา สิทธิอ่วม. (2562). การวางแผนการเงินหลังการเกษียณของประชาชน หมู่บ้านเอื้ออาทรตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 1(1), 1-12.

- สมบูรณ์ สารพัด.(2565). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชากรวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี.
Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(3), 118-132.
- สุขใจ น้าผุดและอนุชานาฏ เจริญจิตรกรรม. (2551). *กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่5).
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุดารัตน์ ทิพาพงศ์.(2565). แนวทางการวางแผนทางการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ.
วารสาร การบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(5), 353-367.
- สุพรรณิ ต้อนรับ. (2551). *การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่*. [การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริม
การเกษตร]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อานันท์ เกียรติสารพิภพ. (2566). *หนี้ครัวเรือน*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สำนักวิชาการสถานีวิจัยกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา.
- Brian, K. (2010). Educating Widows in Personal Financial Planning. *Journal of
Financial Counseling and Planning*, 21 (2), 1-13.
- Glenn, M. and Mary,W. (2013). Personal Financial Management Education: An
Alternative Paradigm. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 15(2),
79-88.

การพัฒนาที่ยั่งยืน: การบูรณาการพุทธธรรม
ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

Sustainable Development: The Integration of Buddhadhamma
of Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto)

ธนาภณ สมหวัง^{1,*} และ ปรียา ศุภวงศ์²

Dhanapon Somwang^{1,*} and Pariya Subpavong²

^{1,2}สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Institute of General Education, Sripatum University

*Corresponding author's email: Dhanapon.so@spu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

27 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

16 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

19 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้ ศึกษาการบูรณาการหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) โดยชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เน้นเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม นำไปสู่ปัญหาสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากแนวคิดที่ผิดพลาด เช่น การมองมนุษย์แยกจากธรรมชาติ ท่านเสนอการบูรณาการพุทธธรรม โดยอธิบายหลักเหตุปัจจัยที่เชื่อมโยงมนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม ให้พึ่งพาอาศัยกันเพื่อสร้างความยั่งยืน (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และสติปัญญา (ปัญญา) เพื่อเชื่อมโยงชีวิตเข้ากับธรรมชาติแวดล้อมและสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบูรณาการ, การพัฒนาที่ยั่งยืน, พุทธธรรม, สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

ABSTRACT

This article examines the integration of Buddhist teachings for sustainable development as proposed by Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto). It highlights that post-World War II development, which focused on economic and industrial growth, has led to social problems and unsustainable development due to flawed underlying concepts, such as viewing humans as separate from nature. Somdet Phra Buddhaghosacariya suggests integrating Buddhist principles, emphasizing the interconnectedness of causes and conditions that link humans, nature, and society. This holistic approach requires mutual dependence to create harmony and sustainability.

Keywords: Integration, Sustainable Development, Buddhadhamma, Somdet Phra

Buddhaghosacariya (P.A. Payutto)

บทนำ

ปัจจุบันนี้ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าโลกของเราได้พัฒนาก้าวไปไกลมาก โดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของมนุษย์แทบทุกด้าน อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ผลจากการพัฒนาดังกล่าวนั้น ไม่เพียงแต่จะทำให้มนุษย์มีความพร้อมพร้อม และความเป็นอยู่ในทางด้านเศรษฐกิจที่ดี ทำให้สามารถกระทำการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็ว มากยิ่งขึ้นเท่านั้น หากแต่ได้ทำให้ความฝันของมนุษย์กลายเป็นความจริงในหลาย ๆ เรื่อง พร้อมกับได้สร้างความฝันให้กับมนุษย์ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดอีกด้วยว่า มนุษย์จะสามารถแก้ปัญหาในโลกนี้ได้หลายอย่าง ทั้งปัญหาความขาดแคลนอาหาร พลังงาน ตลอดจนสามารถที่จะดัดแปลง ปรับปรุงพืชและสัตว์พันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถสร้างสรรค์ชีวิต พืชพันธุ์ชนิดใหม่ ๆ ได้ตามที่ต้องการ นอกจากนี้ ก็ยังสามารถที่จะพัฒนา ทุนยนต์ที่มีศักยภาพที่ใกล้เคียงกับมนุษย์ และจะมีกระบวนการในการใช้ทุนยนต์ในภารกิจต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ผลจากการพัฒนาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้โลกกำลังประสบกับภาวะวิกฤติในด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย ชนิดที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติเช่นกัน จนอาจนำไปสู่การล่มสลายของโลก ทั้งนี้เพราะวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ล้วนแต่นำไปสู่วิกฤตต่อชีวิต และสังคมโลกในด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย ทั้งแก่มนุษย์ สังคม และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ภาวะดังกล่าว จึงนำไปสู่ความไม่ยั่งยืน กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า “ความเจริญก้าวหน้าของอารยธรรมที่ผ่านมาทั้งหมดตลอด ยุคสมัยใหม่ เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน” (อภิชัย พันธเสน, 2544) ประวัติศาสตร์แห่งอารยธรรมที่ผ่านมา จึงเป็นประวัติศาสตร์แห่งการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนนั่นเอง

ปัจจุบันนี้ แนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงได้รับความสนใจในประชาคมโลกมากขึ้น จนกระทั่ง องค์การสหประชาชาติได้รับรองเป็นวาระการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวม 189 ประเทศ จึงรวมตัวกันในการประชุมองค์การสหประชาชาติที่มหานครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และเห็นพ้องต้องกันในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากล ที่ทุกประเทศจะดำเนินการ ร่วมกันให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2558 ที่เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals (MDGs) ภายหลังเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Millennium Development Goals (MDGs) ได้สิ้นสุดเมื่อปี พ.ศ. 2558 ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Summit) เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 ขึ้น เพื่อร่วมกันวางกรอบวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก โดย World Commission on Environment ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า คือ “การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถ ในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง” (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2561)

ฐานคิดของการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สำคัญนั้น มีหลักพื้นฐานอยู่ 5 ประการ ได้แก่ (1) การพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Inclusive Development) คือ การพัฒนาที่กลุ่มคนยากจน

คนในกลุ่มเปราะบาง กลุ่มคนชายขอบจะต้องมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการพัฒนา (2) การพัฒนาที่เป็นสากล (Universal Development) คือ การพัฒนาที่ทุกประเทศต่างต้องอยู่ภายใต้เป้าหมายและร่วมกันบรรลุเพื่อสร้างสังคมยั่งยืนให้กับคนรุ่นหลัง มิได้มุ่งเน้นเพียงประเทศยากจนเท่านั้น (3) การพัฒนาที่บูรณาการ (Integrated Development) คือ การบรรลุที่มีความเชื่อมโยงกัน ต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบ (4) การพัฒนาที่ต้องเริ่มจากระดับท้องถิ่น (Locally-focused Development) คือ การพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) เพราะท้องถิ่นทั้งชนบทและเมืองนั้น ใกล้ชิดกับประชาชน การบรรลุ SDGs จึงต้องถูกนำไปพิจารณาในระดับท้องถิ่นให้ได้และดำเนินการในระดับท้องถิ่นให้ได้ และ (5) การพัฒนาที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีในการขับเคลื่อน (Technology-driven Development) คือ ใช้เทคโนโลยีช่วยในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ผลของการพัฒนาถูกเผยแพร่และถูกติดตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กาญจนา เกรียงศรี, 2559)

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่ามีความพยายามจากทุกภาคส่วนที่นำเสนอแนวความคิดที่จะเป็นทางออกจากการพัฒนาที่มีปัญหาหรือการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ทั้งจากภาครัฐและเอกชน การนำเสนอจากแนวความคิดและภูมิปัญญาทางศาสนานับเป็นทางออกที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นรากฐานความคิดดั้งเดิมของมนุษยชาติที่มีต่อธรรมชาติและสังคมที่มีมายาวนาน

บทความนี้ จึงศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวความคิด การอธิบาย การตีความและการนำเสนอหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อบูรณาการหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งเพื่อนำเสนอหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ในฐานะพระนักปราชญ์ร่วมสมัยของไทย ที่มีผลงานอย่างมากมายครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ และได้รับการยอมรับจากแวดวงวิชาการทั่วไป ซึ่งการอธิบายและตีความคำสอนของท่านจากรากฐานคำสอนในพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานนิพนธ์เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (2561) ซึ่งเป็นงานหลักในการนำเสนอแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นงานนิพนธ์ที่ได้รับการยอมรับและอ้างอิงอย่างกว้างขวาง ผลจากการศึกษาวิเคราะห์สามารถที่จะนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนได้สืบไป

พุทธศาสนากับปัญหาในการพัฒนา

เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า พระพุทธศาสนามีเป้าหมายหลักอยู่ที่การดับความทุกข์ หรือแก้ปัญหาของมนุษย์เป็นหลักสำคัญ อย่างไรก็ตาม ก็จะได้เห็นว่า คำสอนในพระพุทธศาสนานั้นประกอบด้วยหลักธรรมและวินัย ซึ่งวินัยนั้นเป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม และการจัดการในเรื่องระบบสังคมและธรรมชาติแวดล้อม คำสอนในพระพุทธศาสนาจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ความทุกข์หรือปัญหาส่วนบุคคลเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงปัญหาในทางสังคมอีกด้วย ในปัจจุบันจึงเห็นได้ว่า เกิดขบวนการทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม (Engaged Buddhism) ซึ่งเริ่มจากพระภิกษุชาวเวียดนาม คือ พระดิช นัท ฮันห์ มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2503 ได้มองถึงบทบาทของพระพุทธศาสนา ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม (King, 2009) พระสงฆ์และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา

จึงเน้นบทบาทของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม การเมือง เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ดังในประเทศไทยก็เกิดขบวนการพระสงฆ์นักพัฒนามาตั้งแต่การนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาใช้เป็นแม่แบบในการพัฒนาสังคมไทย (สมบุญ สุธาส์ราญ, 2530) และประเทศไทย แม้จะมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาตามแผนแต่ละฉบับแล้วก็ตาม ก็พบว่า ยังมีปัญหาในการพัฒนาอยู่แน่นอน ดังจะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาฉบับแรก ๆ นั้น จะมุ่งเน้นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ฉบับในช่วงกลาง ๆ มุ่งเน้นความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ แต่ผลของการพัฒนาก็ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2561) ในต่างประเทศเองก็มีความพยายามอธิบายและตีความแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมออกไปอย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากการอธิบายในเชิงเศรษฐศาสตร์แนวพุทธของ อี.เอฟ.ซูมาเกอร์ (2549) หรือการตีความคำสอนออกมาในเชิงสถาบันของลอย (ลอย, 2555) ที่มองว่าการอธิบายคำสอนสำหรับปัจเจกชนไม่เพียงพอแล้ว เพราะความเลวร้ายได้ปรากฏตัวออกมาในรูปแบบสถาบัน นั่นคือ การเกิดของรัฐบาลที่เป็นโลกของฆราวาส ก็คือความโกรธระบบทุนนิยมที่ก่อตัวเป็นรูปของบรรษัท คือตัวแทนของความโลภ และวิทยาศาสตร์ที่เป็นกลไก ก็คือความหลง

นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน จึงล้วนแต่มองว่า ปัญหาและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกสมัยใหม่นี้ ถึงที่สุดแล้ว ล้วนมีรากเหง้ามาจากจิตใจผู้คนในเวลานี้ ไม่ว่าปัญหานั้นจะได้แก่ความลุ่มหลงในบริโภคนิยม การมุ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไม่มีขีดจำกัดตามแนวคิดทุนนิยม การทำลายธรรมชาติแวดล้อม และความหลงใหลในสงคราม หากปฏิเสธเรื่องนี้ ก็ยากที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ (ลอย, 2555) การนำคำสอนทางพระพุทธศาสนามาใช้ในระดับบุคคล หรือเพื่อฝึกฝนตนให้มีชีวิตที่ดีงามโดยไม่เกี่ยวข้องกับสังคม อาจไม่เพียงพอ เพราะทุกวันนี้โลก โกรธ หลง มีได้ก่อตัวในจิตใจของผู้คนเท่านั้น หากยังก่อรูปเป็น “ทุกข์ร่วม” ที่เป็นสถาบันหรือระบบขนาดใหญ่ ที่กระตุ้นให้กิเลสเฟื่องฟูในจิตใจของคนทั้งโลก กลายเป็นปัญหาของสังคมโลกในปัจจุบัน

กล่าวได้ว่า ในประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาไทย สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) นับเป็นพระนักปราชญ์ของสังคมไทยที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง และมีแนวทางในการอธิบายและตีความคำสอนที่ครอบคลุมมิติทั้งด้านชีวิต สังคมและธรรมชาติ ขยายพรมแดนของพระพุทธศาสนาให้พ้นจากระดับชีวิตจิตใจ จนแผ่ไปถึงปริณิสนาททางสังคมจนยากที่จะหาผู้ใดทัดเทียมได้ (พระไพศาล วิสาโล, 2542) โดยท่านได้อธิบายและตีความหลักพุทธธรรม ที่อิงอาศัยจารีตประเพณี และพยายามรักษาคำอธิบาย ตามแนวพระไตรปิฎกเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็พยายามประยุกต์หลักพุทธธรรมให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม (Olson, 1987) ดังนั้น ปัญหาการพัฒนาที่นำไปสู่ความไม่ยั่งยืน ที่กำลังเป็นวิกฤตการณ์ที่สำคัญในปัจจุบันนี้ ท่านจึงได้ให้ความสำคัญในการศึกษาและวิเคราะห์พร้อมกับได้นำเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาในทัศนะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ท่านได้วิเคราะห์ว่า เมื่อโลกเริ่มมีการพัฒนาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุ จนเกิดเป็นยุคอุตสาหกรรมนั้น โลกได้มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมาก มนุษย์มีความพร้อมด้วยวัตถุประปรายความสุข ซึ่งได้รับการผลักดันโดยองค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นให้ประเทศต่าง ๆ ได้พัฒนาให้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Country) อย่างไรก็ตาม ผลของการพัฒนาประเทศต่าง ๆ นั้น กลับพบว่า บ้านเมืองมีการพัฒนา มีความเจริญก้าวหน้า แต่ชีวิตและสังคมกลับหมักหมมไปด้วยปัญหา จนกลายเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2561) ซึ่งท่านมองว่า ปัญหาสำคัญของการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน คือ ปัญหาในด้านประชากร (Population) ทรัพยากรที่ร่อยหรอ (Depletion) และการก่อมลภาวะ (Pollution) การแก้ปัญหานี้ จึงมุ่งไปที่ปัจจัยสำคัญ 3 ส่วน ที่เป็นแกนกลางที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา คือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ได้วิเคราะห์สภาพของการพัฒนาในปัจจุบันนี้ โดยให้พิจารณาไปถึงรากฐานของแนวคิดที่เป็นรากฐานของการพัฒนาหรืออารยธรรมโลกในปัจจุบัน ซึ่งท่านเห็นว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่มนุษย์ประสบอยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้อยู่ที่เรื่องของยุคสมัยเท่านั้น แต่ปัญหาที่รุนแรงที่เป็นพื้นฐานปัญหาทั้งหมดของมนุษย์ในปัจจุบัน จนนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ก็คือ ปัญหาอันสืบเนื่องมาจากรากฐานความคิดที่ผิดพลาด ซึ่งนำหายนะและวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มากมายมาสู่มนุษย์ สังคม และธรรมชาติแวดล้อม ซึ่งจะเห็นได้ว่า แม้แต่นักคิดและนักวิชาการในโลกตะวันตกปัจจุบันจำนวนมากก็ยอมรับในประเด็นนี้แล้ว (เนื่องน้อย บุญเนตร, 2537) ความเชื่อดังกล่าวนี้นี้ มีรากฐานมาจากอารยธรรมกรีก อันเป็นรากฐานอารยธรรมของตะวันตกที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และถือว่าเป็นอารยธรรมของโลกในปัจจุบันสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2561) คือ

1. การมองมนุษย์แยกต่างหากจากธรรมชาติ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และจากทัศนะดังกล่าวนี้ ทำให้ก้าวไปสู่ขั้นตอนที่ 2 คือ
2. การเห็นว่า มนุษย์นั้นอยู่เหนือธรรมชาติ เป็นนาย เป็นผู้ครอบครองและเป็นผู้สามารถที่จะจัดการธรรมชาติหรือพิชิตธรรมชาติได้ ซึ่งนำไปสู่ขั้นตอนที่ 3 คือ
3. การเข้าไปจัดการ ควบคุมและบริโภคนิคมธรรมชาติหรือพิชิตธรรมชาติ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ตามความพอใจและตามความสามารถของตน

ดังนั้น ในทัศนะของท่านจึงเห็นว่า สายความคิดของอารยธรรมตะวันตกเกือบทั้งหมด ที่แสดงออกผ่านปรัชญา ศาสนา และวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งนักเศรษฐศาสตร์และนักประวัติศาสตร์ ทั้งในฝ่ายทุนนิยมหรือสังคมนิยม ล้วนตั้งอยู่บนรากฐานความคิดนี้ทั้งสิ้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2561) พัฒนาการแห่งการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของโลกในปัจจุบัน ที่แสดงออกผ่านอารยธรรมตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์และวิทยาการสาขาต่าง ๆ จึงก่อให้เกิดปัญหาใหม่ ๆ ให้กับโลก ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญร้ายแรงไม่เบาไปกว่าความสำเร็จเหมือนกัน (พระเทพเวที, 2535) ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์และการสร้างสรรค์เทคโนโลยี จนกระทั่งการนำไปสู่การสร้างสังคมอุตสาหกรรม เพื่อการสร้างสิ่งประปราย

คือ วัตถุให้กับมนุษย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพราะมีความเชื่อรองรับว่า มนุษย์จะมีความสุขเมื่อมีความพร้อมทางด้านวัตถุ ซึ่งล้วนแต่เป็นตัวแทนรากฐานความคิดดังกล่าวทั้งสิ้น

รากฐานแห่งวัฒนธรรมของมนุษย์ในปัจจุบัน จึงเป็นสังคมที่มีรากฐานอยู่บนวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่ดำเนินไปในลักษณะที่เบียดเบียนมนุษย์ด้วยกันเองและเบียดเบียนธรรมชาติ เพื่อนำมาปรนเปรอตนเองโดยมีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญ

รากฐานความคิดที่มองมนุษย์แตกต่างหากจากธรรมชาติ สามารถที่จะพิชิตธรรมชาติ ครอบงำและจัดการธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ เพื่อแสวงหาความสุขจากธรรมชาตินี้ นอกจากจะทำให้มนุษย์พยายามแข่งขันเพื่อเอาชนะกัน คอยแก่งแย่งผลประโยชน์และเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเป็นไปในลักษณะทำลายซึ่งกันและกัน และมนุษย์พยายามที่จะเอาเปรียบธรรมชาติมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ เมื่อมนุษย์ทำลายและเบียดเบียนธรรมชาติมากขึ้น ไม่ว่าจะโดยการนำเอาทรัพยากรมาใช้เกินความจำเป็น หรือการผลิตของเสียแก่ธรรมชาติ ธรรมชาติเองก็จะเบียดเบียนและลงโทษมนุษย์ตอบแทน ไม่ว่าจะโดยการเกิดเหตุการณ์วิปริตในธรรมชาติ หรือปรากฏการณ์ปฏิกิริยาเรือนกระจก (Greenhouse Effect) เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวนี้แม้ว่าในปัจจุบันนักปราชญ์ทางตะวันตกจะได้หันกลับมามองว่า มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติแวดล้อม แต่ก็ยังเป็นการมองธรรมชาติว่า เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่มนุษย์สามารถเข้าไปจัดการได้ ดังคำที่เรียกธรรมชาติว่า สิ่งแวดล้อม (ของมนุษย์) หรือคำว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น แทนที่จะมองว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและมนุษย์เองก็เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งด้วย

แม้ท่านจะเห็นว่า ตะวันตกได้เริ่มสำนึกผิดในรากฐานความคิดเหล่านี้แล้วในระดับปฏิบัติการโดยการหาทางเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาใหม่ รวมทั้งสำนึกผิดในระดับภูมิปัญญาหรือรากฐานความคิด ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ที่ถือได้ว่าเป็นการปฏิวัติครั้งที่ 3 (The Third Revolution) ก็ตาม ท่านยังเห็นว่า แม้ตะวันตกจะเปลี่ยนความคิดไปว่า ให้เลิคมองธรรมชาติแตกต่างหากจากมนุษย์ ให้มองมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ก็ยังเป็นการมองออกไปข้างนอก คือ มองว่าจะเอาอย่างไรกับธรรมชาติ ไม่ได้มองว่า จะเอาอย่างไรกับตนเอง (พระธรรมปิฎก, 2537) ลักษณะดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ชัดเจนผ่านพัฒนาการของการศึกษาระบบนิเวศของตะวันตกเช่นเดียวกัน ที่แรกเริ่มนั้น นิเวศวิทยาของตะวันตกเป็นเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับพืชและสัตว์เท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ต่อมาจึงมีการศึกษาระบบนิเวศประยุกต์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ แต่ก็เกี่ยวข้องในแง่ที่มนุษย์จะไปเอาประโยชน์จากระบบนิเวศของพืชและสัตว์ เพื่อรับใช้สนองความต้องการของมนุษย์เอง และในช่วงท้ายจึงมีมนุษย์นิเวศวิทยา (Human Ecology) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยโยงระบบนิเวศเข้ามาหาตัวมนุษย์มากขึ้น โดยยึดเอาผลกระทบต่อมนุษย์เป็นจุดเน้นที่สำคัญ (พระธรรมปิฎก, 2537) เพื่อที่ก่อให้เกิดดุลยภาพขึ้นในธรรมชาติ เพื่อที่จะให้มนุษย์สามารถที่จะอยู่รอดได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ที่เป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ท่านวิเคราะห์ว่ามีสาเหตุสำคัญมาแต่ภายในจิตใจของมนุษย์ ทำให้มนุษย์แสดงบทบาทต่าง ๆ ในโลก มีสาเหตุ 3 ประการ คือ

1. ต้นเหตุ คือ ความต้องการผลประโยชน์ แสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งเป็นลักษณะปัญหาสำคัญในปัจจุบัน ที่ทำให้ระบบของสังคมเป็นตัวผลักดันให้คนมีสภาพจิต ที่แสวงหาผลประโยชน์ ใช้ระบบแข่งขัน ระบบทุนนิยม ระบบวัตถุนิยม และทำให้สังคมในปัจจุบันนี้ กลายเป็นสังคมบริโภคนิยม คนในยุคปัจจุบันจึงต้องมุ่งหาผลประโยชน์ และหาวัตถุมหาเสพให้มากที่สุดไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม

2. มานะ ความต้องการอำนาจหรือความยิ่งใหญ่ในด้านต่าง ๆ

3. ทิฐิ ความเชื่อ ความเห็น ความยึดถือในแนวความคิด ลัทธินิยม อุดมการณ์ ศาสนา มองว่าสิ่งที่ตัวเองเห็นหรือยึดถือเท่านั้นเป็นจริงและถูกต้อง

วิธีการบูรณาการพุทธธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ได้มองว่า การแก้ปัญหาและวิกฤตการณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนในปัจจุบันนั้น จะต้องมีการบูรณาการ คือ การเชื่อมโยงและประสานองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่ใช่การดำเนินการเพียงด้านใดด้านหนึ่ง ท่านเห็นว่า ระบบบูรณาการ (Integration) อันเป็นองค์รวมใหญ่ที่สามารถทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ด้วยดี มี 3 องค์ประกอบ คือ มนุษย์ ธรรมชาติ สังคม ระบบทั้งสามนี้จะต้องประสานกันเข้าเป็นองค์รวมเดียว โดยมีมนุษย์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะพัฒนาให้ระบบบูรณาการเป็นไปด้วยดี ด้วยการปฏิบัติต่อระบบทั้งสามอย่างถูกต้อง เริ่มต้นมนุษย์ก็ต้องรู้จักธรรมชาติ คือ รู้จักความจริงของธรรมชาติ มนุษย์รู้ธรรมชาติและรู้ความจริงของธรรมชาติ เพื่อจะได้ปฏิบัติถูกต้องต่อธรรมชาติ และนำความรู้นั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิต การที่จะรู้ความจริงของธรรมชาติก็ต้องมีปัญหา เพราะฉะนั้นมนุษย์จะต้องพัฒนาปัญญา กล่าวคือ มนุษย์จะต้องพัฒนาปัญญาของตนให้เกิดความรู้แจ้งอย่างแท้จริงในธรรม ซึ่งจะทำให้มนุษย์มองเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำรงอยู่อย่างเกื้อกูลต่อกัน และนำความรู้ในธรรมนั้นมาใช้ประโยชน์ในทางไม่เบียดธรรมชาติ แต่ดำรงอยู่อย่างกลมกลืนเกื้อกูลกับธรรมชาติซึ่งจะทำให้มนุษย์มีความสุขเป็นอิสระ ปลอดภัยพ้นจากความทุกข์ คือ เข้าถึงภาวะไร้ทุกข์ในระดับต่าง ๆ เป็นชีวิตที่ดำรงอยู่ด้วยดีระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม

ท่านจึงเห็นว่า หลักการของพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า พระรัตนตรัยนั้น เป็นระบบบูรณาการในระดับแห่งการพัฒนาสูงสุด กล่าวคือ มนุษย์พัฒนาสูงสุดจุดยอดเป็นพุทธะ ธรรมชาตินั้นสาระที่แท้จริงคือธรรมะ และสังคมพัฒนาไปเป็นสังคมอุดมคติเรียกว่า สังฆะ โดยท่านอธิบาย (พระเทพเวที, 2531) ดังนี้

1. มนุษย์ พัฒนาสูงสุดโดยค้นพบหลักความจริงและเข้าถึงความดีงามสูงสุดกลายเป็นพุทธะ เป็นบุคคลต้นแบบที่ยืนยันถึงวิสัยความสามารถของมนุษย์ว่า มนุษย์สามารถหยั่งรู้สัจธรรมเข้าถึงความจริงและความดีงามสูงสุด ได้ด้วยสติปัญญาและความเพียรพยายามของมนุษย์เอง เป็นมนุษย์ผู้พัฒนาดนสมบูรณ์แล้ว โดยได้ค้นพบธรรมและเปิดเผยธรรมแก่สังคม

2. ธรรมชาติ หลักความจริง ความดีงามที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและเข้าถึง คือ สาระของธรรมชาติที่ปรากฏแก่มนุษย์นั้นเรียกว่า ธรรมะ เป็นตัวความจริงของธรรมชาติที่ปรากฏแก่มนุษย์ เป็นสภาพที่ดำรงอยู่หรือเป็นไปตามธรรมดาของมันเอง เป็นกฎเกณฑ์อันแน่นอน คือ นิยามแห่งเหตุและผลอย่างที่เราเรียกว่ากฎธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์เข้าถึงได้ด้วยปัญญา

3. สังคม หรือหมู่ชนซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่พัฒนาตนเข้าถึงธรรมตามอย่างพุทธะเรียกว่า สังฆะ เป็นสังคมที่ดีงาม ซึ่งทุก ๆ คนมีชีวิตที่กลมกลืนเกื้อกูลในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นชุมชนหรือสังคมแบบอย่างซึ่งเป็นพยานยืนยันว่า มนุษย์ทั่วไปมีความสามารถที่จะบรรลุความจริง ความดีงามสูงสุดได้อย่างบุคคลต้นแบบ เป็นสังคมที่มนุษย์สามารถช่วยกันสร้างขึ้นได้

ดังนั้น ระบบบูรณาการตามทัศนะของท่าน เป็นระบบที่พัฒนาสูงสุดที่มนุษย์ควรเข้าถึง องค์ประกอบของระบบบูรณาการก็เลื่อนจากมนุษย์ -ธรรมชาติ -สังคม ขึ้นไปสู่ พุทธะ -ธรรมะ และ-สังฆะ คือ ก้าวจากจุดของความเป็นมนุษย์ขึ้นสู่ความเป็นพุทธะโดยการเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ รู้แก่นแท้ของธรรมชาติมีจำนวนมาก ๆ เข้าก็จะเกิดเป็นสังคมที่พัฒนาสูงสุดที่เรียกว่า สังฆะ

อย่างไรก็ตาม ท่านเห็นว่า ระบบเศรษฐกิจนั้น เป็นวิธีการดำรงชีวิตที่สำคัญของมนุษย์ ระบบเศรษฐกิจเองก็เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพิจารณาเช่นกัน โดยท่านเห็นว่าระบบทุนนิยมเป็นระบบที่ก่อปัญหาให้แก่มนุษย์ สังคมและธรรมชาติแวดล้อม โดยเฉพาะทุนนิยมแบบปัจจุบันมีหัวใจสำคัญ อยู่ที่การแข่งขัน ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นสาเหตุของปัญหาในโลกปัจจุบัน โดยที่การพัฒนาของโลกมุ่งความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมาย แล้วใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ความเจริญ แต่ความเจริญนี้กลับสร้างปัญหาแก่โลกอย่างร้ายแรง คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ทรัพยากรร่อยหรอ และธรรมชาติแวดล้อมเสื่อมโทรม พร้อมทั้งสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในสังคมและในโลกด้วย นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมยังสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับชีวิตจิตใจของมนุษย์ด้วย กล่าวคือ คนที่อยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันสูง จะมีชีวิตอยู่แบบตัวใครตัวมันทำให้เกิดปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมา ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้มนุษย์เกิดปัญหาเดือดร้อนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมทั้งชีวิตมนุษย์ สังคมและธรรมชาติแวดล้อม (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2561)

ท่านเห็นว่าเมื่อวิเคราะห์สภาพจิตใจของมนุษย์ที่อยู่ในสภาพแข่งขันแบบทุนนิยม มนุษย์จะถูกผลักดันให้มีสภาพจิตใจอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นพิษในทางเศรษฐกิจ คือ การถือเอาความสุขของมนุษย์อยู่เพื่อการแสพัตถุ ทำให้มนุษย์ที่อยู่ในสภาพสังคมแบบแข่งขันมุ่งแต่แสวงหาวัตถุให้ได้มากที่สุด และถือว่ายิ่งมีวัตถุไว้เสพมากจะมีความสุขมาก ซึ่งกลายเป็นคติของสังคมไปอย่างไม่รู้ตัว เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์ที่อยู่ในระบบแข่งขัน จะมีสภาพจิตที่มองเพื่อนมนุษย์เป็นคู่แข่งและเป็นเหยื่อ การสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์จึงกลายเป็นการสัมพันธ์กันเพื่อผลกำไร ต่างคนต่างประสงค์เพื่อให้ตนได้รับประโยชน์มากที่สุด มนุษย์ในระบบสังคมแบบแข่งขันจึงมีความจริงใจต่อกันน้อย ดังนั้น จากการวิเคราะห์สภาพจิตใจของมนุษย์ในระบบแข่งขันจึงเห็นได้ว่าระบบเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อจิตใจของมนุษย์ในสังคมอย่างสูง

ดังนั้น ตามทัศนะของท่านปัญหาสังคมทั้งหมด ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน เกิดจากระบบเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาไม่ถูกต้อง กล่าวคือระบบเศรษฐกิจที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาเพียงด้านเดียว โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนามนุษย์และธรรมชาติแวดล้อม ทำให้การพัฒนาขาดความสมดุล จึงสร้างปัญหาให้กับมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อม โดยท่านเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจไปพร้อมกับการพัฒนาเพียงด้านเดียว โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนามนุษย์และธรรมชาติแวดล้อม ทำให้การพัฒนาขาดความสมดุล จึงสร้างปัญหาให้กับมนุษย์และธรรมชาติ โดยระบบเศรษฐกิจจะต้องเป็นระบบที่สนองต่อธรรมชาติของมนุษย์ ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท่านเห็นว่า เศรษฐศาสตร์เริ่มต้นขึ้นด้วยความต้องการซึ่งเป็นคุณค่าทางจิตใจ และลงท้ายด้วยความพึงพอใจ ที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจในสังคมมองธรรมชาติของมนุษย์เพียงด้านเดียว ซึ่งเป็นการมองธรรมชาติของมนุษย์ไม่ตลอดสาย เพราะท่านเห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความต้องการสองประการ คือ 1) ความต้องการเสพลีปรนเปรอซึ่งเป็นความต้องการที่ไม่จำกัดและไม่สิ้นสุด 2) ความต้องการคุณภาพชีวิตซึ่งเป็นความต้องการที่จำกัด ความต้องการจึงทำให้มีการแยกคุณค่าของความต้องการออกเป็นสองอย่าง คือ 1) คุณค่าแท้ คือ คุณค่าที่สนองความต้องการคุณภาพชีวิต และ 2) คุณค่าเทียม คือ คุณค่าเพื่อสนองความอยากเสพลีปรนเปรอตน ซึ่งคุณค่าทั้งสองนี้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยตรง กล่าวคือระบบเศรษฐกิจที่ดีจะต้องพัฒนาให้มนุษย์รู้จักแยกแยะระหว่างคุณค่าแท้กับคุณค่าเทียม เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้นเป็นกิจกรรมที่ครอบครองเวลาส่วนใหญ่ในชีวิตมนุษย์ ถ้าจะให้เศรษฐกิจมีคุณค่าแท้จริงในการแก้ปัญหาของปัญหาของมนุษย์ก็ต้องให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการผลิต การทำงาน การบริโภค การแจกจ่าย เป็นกิจกรรมในการสร้างคุณภาพชีวิตและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ มนุษย์สามารถทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกอย่างเป็นกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตลอดเวลา และนี่เป็นทางหนึ่ง ที่จะทำให้เศรษฐศาสตร์มีคุณค่าที่แท้จริงในการแก้ปัญหาของมนุษย์ ดังนั้นระบบเศรษฐกิจจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ท่านเห็นว่า การพัฒนาที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนนั้น จะต้องให้การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และแก้ปัญหาเศรษฐกิจ เพราะท่านเห็นว่าเมื่อพัฒนาคนให้รู้จักกินเป็น เขาก็จะบริโภคด้วยปัญญา คือ มีความเข้าใจในความมุ่งหมายของการบริโภค ถ้าการศึกษาพัฒนาคนในขั้นพื้นฐานได้แม้เพียงสามอย่างเท่านั้น คือ 1) ทำให้คนรู้จักใช้อินทรีย์ด้วยการดูเป็น เป็นต้น 2) รู้จักกิน หรือบริโภคด้วยปัญญา และ 3) ให้มีดุลยภาพแห่งการเอาอกกับการให้ ก็จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ และก็จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

บทวิเคราะห์และองค์ความรู้จากแนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

จากที่กล่าวมา จะพบว่า สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ได้วิเคราะห์ถึงปัญหาของการพัฒนาในปัจจุบัน โดยชี้ให้เห็นว่ารากฐานของปัญหามาจากความคิดที่แยกมนุษย์ออกจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นความคิดที่แพร่หลายจากอารยธรรมตะวันตก ส่งผลให้เกิดวิกฤติทั้งทางสังคมและสิ่งแวดล้อม จากการมองว่ามนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติและมีสิทธิ์จัดการธรรมชาติตามใจชอบ แนวคิดนี้นำไปสู่การบริโภคนิยมที่เบียดเบียนทั้งธรรมชาติและมนุษย์ด้วยกันเอง สุดท้ายทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ซึ่งส่งเสริมการแก่งแย่งวัตถุและทรัพยากร แนวทางในการบูรณาการพุทธธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของท่านนั้น จึงมีจุดแข็งดังนี้

1. การเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อมกับจิตใจมนุษย์ โดยท่านชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่แท้จริงของวิกฤติทางธรรมชาติและสังคมมาจากภายในจิตใจมนุษย์ เช่น ตัณหา มานะ และทิฐิ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเชิงวัตถุที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืน

2. การเสนอแนวทางบูรณาการ ท่านเสนอว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องบูรณาการ 3 ด้าน ได้แก่ มนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาปัญญาและการเรียนรู้จากธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง

3. การวิจารณ์ทุนนิยมและบริโภคนิยม ท่านตั้งคำถามกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งมุ่งเน้นการแสวงหาวัตถุและผลกำไรเป็นหลัก ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง

อย่างไรก็ตาม แนวคิดของท่านนั้น ก็อาจพิจารณาได้ว่า เป็นสิ่งอาจเป็นไปได้ยากในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะแนวคิดของท่านมีลักษณะที่อาจถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนดังนี้

1. การเน้นมุมมองภายในจิตใจมากเกินไป แม้ว่าการวิเคราะห์ปัญหาจากจิตใจมนุษย์จะมีความลึกซึ้ง แต่การแก้ปัญหาอาจต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนนโยบายสาธารณะ การศึกษา และโครงสร้างทางเศรษฐกิจร่วมด้วย การพึ่งพาการเปลี่ยนแปลงจิตใจเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในทางปฏิบัติ แม้ในหลาย ๆ ครั้ง ท่านจะย้ำให้มองให้ครบถ้วนทั้งปัจจัยภายใน (จิตใจ) และปัจจัยภายนอก (สิ่งแวดล้อม) ก็ตาม

2. การวิพากษ์ระบบตะวันตก แม้ท่านจะเสนอว่าตะวันตกเริ่มตระหนักถึงปัญหา และมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงความคิด แต่แนวคิดของตะวันตกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมบางส่วน เช่น การจัดการสิ่งแวดล้อม ก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหายอยู่ การมองตะวันตกในแง่ลบทั้งหมดอาจไม่ครอบคลุมเพียงพอ

องค์ความรู้ใหม่จากการบูรณาการพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาแนวคิดและแนวทางในการบูรณาการพุทธธรรม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนดังที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญหลายประการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ดังนี้

1. การมองสรรพสิ่งอย่างองค์รวม สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์เน้นถึงความจำเป็นในการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้แนวคิดองค์รวม (Holistic View) ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม โดยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และไตรรัตน์ (พุทธะ ธรรมะ สังฆะ) จะต้องนำมาใช้ในการปรับสมดุลให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติและสังคม

2. การแก้ปัญหาจากรากฐานความคิดผิดพลาด ปัญหาที่นำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนเกิดจากแนวคิดที่ผิดพลาด เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตก มองมนุษย์แยกออกจากธรรมชาติ และใช้ธรรมชาติเพื่อประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เสนอให้เปลี่ยนแปลงแนวคิดนี้ และมองมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

3. การวิพากษ์ระบบทุนนิยมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ท่านวิจารณ์ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมซึ่งเป็นระบบที่ครอบงำมนุษย์ในปัจจุบันนี้ ว่าทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำและการทำลายสิ่งแวดล้อม ทุนนิยมเน้นการแสวงหาวัตถุและผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต ท่านเสนอให้ปรับระบบเศรษฐกิจให้เน้นคุณภาพชีวิตของมนุษย์มากกว่าการแสวงหาวัตถุอย่างไม่มีรู้จัก

4. บทบาทของการศึกษาในการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความยั่งยืน สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์เสนอว่า การศึกษาที่ดีควรสอนให้คนรู้จักใช้ชีวิตอย่างสมดุล รู้จักการบริโภคอย่างมีปัญญา และมีความเข้าใจในธรรมชาติและความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์

บทสรุป

แนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) นำเสนอการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเน้นการเปลี่ยนแปลงรากฐานความคิดของมนุษย์ ที่ยึดติดกับวัตถุนิยมและการแยกตัวจากธรรมชาติ ท่านเสนอให้มองโลกอย่างองค์รวมโดยใช้หลักคำสอนพุทธศาสนา เช่น ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และไตรรัตน์ (พุทธะ ธรรมะ สังฆะ) ซึ่งเน้นความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม การบูรณาการคำสอนเหล่านี้เข้ากับกระบวนการพัฒนา สามารถช่วยแก้ไขวิกฤตสิ่งแวดล้อมและสังคมในปัจจุบัน และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลและการพัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดนี้ไปใช้ในโลกปัจจุบัน ยังต้องการความร่วมมือจากการปรับปรุงระบบสังคมและเศรษฐกิจในเชิงโครงสร้าง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เจริญชัย. (2559). การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(2), 13-18.
- ซูมาเกอร์, อี.เอฟ. (2549). *เล็กนั้นงาม*. มูลนิธิเด็ก.
- เนืองน้อย บุญเนตร. (2537). *จริยศาสตร์สภาวะแวดล้อม : โลกทัศน์ในพุทธปรัชญาและปรัชญาตะวันตก*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2531). *เพื่ออนาคตการศึกษาไทย*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2535). *อารยธรรมไทย : ทางเลือกออกจากยุคพัฒนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2537). *คนไทยกับป่า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย.
- พระไพศาล วิสาโล, ส.ศิวรักษ์, ประเวศ วะสี, และวีระ สมบูรณ์. (2542). *พุทธธรรมกับอุดมการณ์สำหรับศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิโกลบอลคิมทอง.
- ลอย, เดวิด อาร์. (2555). *เงิน กามารมณ์ สงคราม และกรรม*. สวนเงินมีมา.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2561). *การพัฒนาที่ยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 21). ผลิตภัณ.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2530). *การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา: กรณีพระสงฆ์นักพัฒนา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิชัย พันธเสน. (2544). *เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). อมรินทร์.

King, Sallie B. (2009). *Socially Engaged Buddhism*. University of Hawai'i press.

Olson, Grant. A. (1987). *Looking to America to Solve Thailand's Problems*. Sathirakoses-Nagapradipa Foundation.

แนวทางการออกแบบสื่อสาร เพื่อสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ในการตลาดดิจิทัลยุคใหม่

Communication Design Strategies

for Creating User Experience in Modern Digital Marketing

มนชญา สระบัว^{1,*} และ สทิต ทศนวัฒน์²

Monchaya Sabuar^{1,*} and Sathira Tassabawat²

¹คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

²นักวิชาการอิสระ

¹School of Communication Arts, Sripatum University Khon Kaen Campus

²Independent Scholar

*Corresponding author's email: Monchaya.sa@spu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

29 พฤศจิกายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

10 มกราคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

15 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อทบทวนกลยุทธ์ในการออกแบบเพื่อการสื่อสาร และ (2) เพื่อศึกษาการออกแบบบริการเพื่อสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ในการตลาดดิจิทัลยุคใหม่ ซึ่งในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีก้าวล้ำไปอย่างรวดเร็ว การออกแบบสื่อสารเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้ใช้นั้นถือเป็นหัวใจสำคัญของการตลาดสมัยใหม่ ผู้บริโภคในปัจจุบันไม่เพียงต้องการสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพเท่านั้น แต่ยังต้องการประสบการณ์ที่น่าประทับใจในทุกการมีปฏิสัมพันธ์กับแบรนด์ เพราะการออกแบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้อย่างลึกซึ้ง ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและการทำวิจัยตลาด เพื่อนำมาสร้างสรรค์เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอที่ตรงใจกลุ่มเป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด ไม่ว่าจะเป็น AI, AR หรือ VR ช่วยเพิ่มมิติใหม่ ๆ ให้กับประสบการณ์ของผู้ใช้ การสร้าง Customer Journey Map ที่ละเอียดและครอบคลุมทุกจุดสัมผัส ช่วยให้แบรนด์สามารถออกแบบประสบการณ์ที่ราบรื่นและต่อเนื่อง ตั้งแต่การรับรู้แบรนด์ครั้งแรกไปจนถึงการตัดสินใจซื้อและการบริการหลังการขาย การใช้การเล่าเรื่อง (Storytelling) ที่สร้างอารมณ์ร่วมและความผูกพันกับแบรนด์ ผสมผสานกับการออกแบบที่สวยงามและใช้งานง่าย จะช่วยสร้างความประทับใจที่ยาวนาน ในขณะเดียวกัน การเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน แต่ละแพลตฟอร์มมีลักษณะเฉพาะและพฤติกรรมผู้ใช้ที่แตกต่างกัน การปรับแต่งเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอให้เข้ากับแต่ละช่องทางจึงเป็นสิ่งจำเป็น การวัดผลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่องช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การรับฟังเสียงตอบรับจากผู้ใช้และการติดตามพฤติกรรมการใช้งาน จะช่วยให้ธุรกิจเข้าใจว่าอะไรที่ทำงานได้ดีและอะไรที่ควรปรับปรุง ท้ายที่สุดความสำเร็จของการตลาดดิจิทัลใน

ยุคใหม่ไม่ได้วัดกันที่ยอดขายเพียงอย่างเดียว แต่วัดจากความพึงพอใจและความผูกพันที่ผู้ใช้มีต่อแบรนด์ ซึ่งเกิดจากการออกแบบประสบการณ์ที่น่าประทับใจและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

คำสำคัญ : การออกแบบสื่อสาร, ประสบการณ์ผู้ใช้, การตลาดดิจิทัลยุคใหม่

ABSTRACT

This academic article aims to (1) review communication design strategies and (2) study service design for creating user experiences in modern digital marketing. In the digital age where technology advances rapidly, designing communications to create positive user experiences is crucial to modern marketing. Today's consumers not only demand quality products or services but also seek memorable experiences at every touchpoint of their brand interaction. Effective communication design must begin with a deep understanding of user behavior and needs through in-depth data analysis and market research to create content and presentation formats that resonate with target audiences. Intelligent technologies such as AI, AR, or VR add new dimensions to the user experience. Creating a detailed and comprehensive Customer Journey Map covering all touchpoints helps brands design smooth and continuous experiences, from initial brand awareness through purchase decisions and after-sales service. Using storytelling that creates emotional engagement and brand connection, combined with beautiful and user-friendly design, helps create lasting impressions. Meanwhile, selecting appropriate communication channels for target audiences is equally important. Each platform has unique characteristics and user behaviors, making it essential to customize content and presentation formats for each channel. Continuous measurement and data analysis enable to improve and develop more effective communication strategies. Listening to user feedback and monitoring usage behavior helps us understand what works well and needs improvement. Finally, success in modern digital marketing is not measured by sales alone but by user satisfaction and brand engagement, which stem from designing impressive experiences and effective communication. In parallel, choosing the right communication channels for target audiences is equally crucial. Each platform has its unique characteristics and user behaviors, making it necessary to tailor content and presentation formats accordingly. Continuous measurement and data analysis help us improve and develop more effective communication strategies. Listening to user feedback and tracking user behavior helps us understand what works well and needs improvement. Ultimately, success in modern digital marketing isn't

measured solely by sales figures but by user satisfaction and brand loyalty, which come from designing impressive experiences and implementing effective communication strategies.

Keywords: Communication Design, User Experience, Modern Digital Marketing

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและการเชื่อมต่อข้อมูลถูกพัฒนาอย่างก้าวกระโดด การตลาดแบบดั้งเดิมถูกแทนที่ด้วยการตลาดดิจิทัลที่มีการใช้สื่อออนไลน์และแพลตฟอร์มสื่อสารต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความสำเร็จในการตลาดดิจิทัลคือการสร้างประสบการณ์ที่ดึงดูดใจของผู้ใช้ หรือ "User Experience (UX)" ซึ่งเกิดขึ้นจากการออกแบบสื่อสารที่ตอบโจทย์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด การออกแบบสื่อสารที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยให้ข้อมูลหรือโฆษณาสามารถถูกเข้าใจได้ง่าย แต่ยังสามารถกระตุ้นอารมณ์และสร้างการมีส่วนร่วมที่ลึกซึ้งระหว่างแบรนด์และผู้บริโภค

กลยุทธ์การออกแบบสื่อสารเพื่อสร้างประสบการณ์ผู้ใช้จึงกลายเป็นสิ่งสำคัญในการตลาดดิจิทัลยุคใหม่ โดยเฉพาะในโลกที่ผู้บริโภคสามารถเลือกเสพข้อมูลได้หลากหลายและมีแนวโน้มที่จะมองหาสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล การใช้การออกแบบที่มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มคุณค่าให้กับประสบการณ์ผู้ใช้สามารถช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของแบรนด์และสร้างความสัมพันธ์ที่ยาวนานกับลูกค้า เพราะการสร้าง Storytelling ให้กับแบรนด์คือจุดเริ่มต้นในการสื่อสารกับลูกค้า คำว่า พาร์ทเนอร์ เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่น และจะเป็นจุดที่ทุกคนช่วยกันทำให้ธุรกิจนั้น ๆ บรรลุเป้าหมาย ซึ่งในปัจจุบันเห็นได้ว่าพฤติกรรมการเล่นสื่อของผู้คนนั้นอยู่ในโลกออนไลน์มากขึ้น จากที่เมื่อก่อนเคยติดตามรับข่าวสารทางโทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา และนิตยสารต่าง ๆ ดังนั้นเราจะเห็นเทคนิค Storytelling เข้าไปอยู่ในสื่อออนไลน์ผ่านการออกแบบสื่อสารโดยใช้เครื่องมือโฆษณาต่าง ๆ ใน Digital Marketing บทความนี้จะสำรวจแนวทางและกลยุทธ์ในการออกแบบสื่อสารที่ช่วยสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้ใช้ในมิติต่าง ๆ ตั้งแต่การสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจไปจนถึงการใช้งานองค์ประกอบการออกแบบที่ทันสมัย เพื่อเสริมสร้างการตลาดดิจิทัลยุคใหม่

กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล

กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลกับการออกแบบ เป็นการผสมผสานศาสตร์และศิลป์เข้าด้วยกันในยุคดิจิทัล เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจให้กับผู้บริโภค โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างการรับรู้ ความสนใจ และการตัดสินใจซื้อ การออกแบบในการตลาดดิจิทัลต้องคำนึงถึงหลายองค์ประกอบ เริ่มจากการเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง ทั้งพฤติกรรม ความชอบ และความต้องการ เพื่อนำมาสร้างสรรค์งานออกแบบที่ตอบโจทย์และสื่อสารได้ตรงกับความต้องการของผู้รับสื่อ รวมถึงสีและโทนสีที่ใช้ในการออกแบบต้องสอดคล้องกับบุคลิกของแบรนด์และความรู้สึกที่ต้องการสื่อ เช่น โทนมืดให้ความรู้สึกสนุกสนาน หรือโทนสีเรียบหรูให้ความรู้สึกมีระดับ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับแพลตฟอร์มดิจิทัลที่จะนำไปใช้

การจัดวางองค์ประกอบในการออกแบบสื่อสารกับผู้ใช้นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ (1) ในรูปแบบการนำเสนอจำเป็นต้องออกแบบให้ง่ายต่อการมองเห็นและเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว มีลำดับการนำเสนอที่ชัดเจน และต้องรองรับการแสดงผลบนอุปกรณ์ที่หลากหลาย (2) ในการจัดองค์ประกอบ เช่น เรื่องตัวอักษร ก็จะต้องเลือกใช้ให้อ่านง่าย สวยงาม และสื่อถึงบุคลิกของแบรนด์ การเลือกขนาดและน้ำหนักตัวอักษรต้องสร้างลำดับความสำคัญของเนื้อหาได้ชัดเจน ภาพประกอบและกราฟิกต้องมีคุณภาพสูง สื่อความหมายได้ชัดเจน และสอดคล้องกับเนื้อหา (3) ในการนำเสนอเนื้อหา เช่น การใช้ภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอสั้น ๆ สามารถดึงดูดความสนใจได้ดี แต่ต้องไม่รบกวนการใช้งาน เพราะการออกแบบต้องคำนึงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Design) ที่เหมาะสม ทั้งการคลิก การเลื่อน หรือการกดปุ่มต่าง ๆ ต้องออกแบบให้ผู้ใช้เข้าใจได้ง่ายและใช้งานได้สะดวก อาจจะต้องมีการติดตามพฤติกรรมผู้ใช้ วิเคราะห์ข้อมูล และปรับปรุงการออกแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ในเรื่องของความเร็วในการโหลดก็เป็นปัจจัยสำคัญ การออกแบบต้องคำนึงถึงขนาดไฟล์และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับประสบการณ์ที่ดีที่สุด กล่าวได้ว่าการออกแบบต้องยืดหยุ่นและพร้อมปรับเปลี่ยนตามเทรนด์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์และคุณค่าของแบรนด์ไว้ได้อย่างลงตัว

การปรับตัวให้เข้ากับกระแสสังคมเป็นอีกกลยุทธ์ทางการตลาดอีกรูปแบบหนึ่งที่หลายคนคุ้นหูกันดี กับคำว่า “ไวรัล” (Viral) ซึ่งมีความหมายว่า เนื้อหาหรือข้อมูลที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วและกว้างขวางผ่านการแชร์หรือส่งต่อของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เปรียบเสมือนการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส โดยมีลักษณะสำคัญ คือ มีการแพร่กระจายแบบทวีคูณ (Exponential Growth) คือผู้ใช้หนึ่งคนแชร์ให้หลายคน และคนเหล่านั้นก็แชร์ต่อไปเรื่อย ๆ และมักเกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาไม่กี่ชั่วโมงหรือไม่กี่วัน เกิดการแชร์โดยธรรมชาติ ไม่ได้ซื้อโฆษณา แต่เกิดจากที่ผู้คนแชร์เพราะเห็นว่าเนื้อหานั้นน่าสนใจ มีคุณค่า หรือสร้างอารมณ์ร่วม โดยไม่ได้เกิดจากการบังคับหรือจ่ายเงิน ซึ่งไวรัลสามารถเข้าถึงผู้คนจำนวนมากที่อยู่นอกเหนือกลุ่มเป้าหมายดั้งเดิม ในมุมมองการตลาด การสร้างเนื้อหาให้เกิดการไวรัลถือเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการสร้างการรับรู้แบรนด์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างด้วยต้นทุนที่ต่ำเหมาะสำหรับสื่อออนไลน์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น ข้อความจากแฟนเพจนักร้องดังยุค 90 ชื่อ “PALMY” โดยนักร้องมีความต้องการจะจัดคอนเสิร์ตเดี่ยวแต่ไม่สามารถกะเกณฑ์จำนวนผู้ชมที่เข้าชมคอนเสิร์ตได้ จึงได้โพสต์ข้อความลงบนแฟนเพจว่า “ถ้ามีคอนเสิร์ตใหญ่ อยากจะทราบว่าจะมากันสักกี่คนคะ จะได้กะถูก” เพียงข้อความเดียวได้รับกดไลค์และการแชร์ออกไปเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกันในหลาย ๆ แรนด์ หลาย ๆ องค์กรก็นำไวรัลนี้ไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจของตนเองอย่างมากมาย

การออกแบบ

การออกแบบการสื่อสารสำหรับสื่อดิจิทัล มีองค์ประกอบสำคัญทั้งในเรื่อง

1. การวางกลยุทธ์เนื้อหาที่กำหนดเพราะผู้ออกแบบจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการสื่อสารให้ชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลและต้องวางแผนการสร้างและเผยแพร่เนื้อหาที่เหมาะสมกับแต่ละแพลตฟอร์ม

2. การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ ที่ผู้ออกแบบต้องสร้างสื่อเป็นเสมือนการนำทางที่ใช้งานง่ายและเป็นธรรมชาติ โดยจะต้องออกแบบโครงสร้างข้อมูลที่เข้าถึงได้สะดวก และคำนึงถึงการแสดงผลบนอุปกรณ์ที่หลากหลาย (Responsive Design)

3. การออกแบบภาพและกราฟิก ผู้ออกแบบจะต้องใช้องค์ประกอบที่ดึงดูดความสนใจและสื่อความหมาย เช่น การเลือกใช้สี ตัวอักษร และภาพประกอบที่สอดคล้องกับแบรนด์ ต้องออกแบบให้เหมาะสมกับการรับชมบนหน้าจอดิจิทัล

4. การเล่าเรื่อง ผู้ออกแบบสื่อนั้นจะต้องสร้างเนื้อหาที่มีความน่าสนใจและเชื่อมโยงกับผู้รับสาร โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่เหมาะสมกับแต่ละช่องทาง หรืออาจจะผสมผสานสื่อหลายรูปแบบเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ใช้งานจริง

5. การปรับแต่งตามแพลตฟอร์ม ก่อนการออกแบบสื่อ ผู้ออกแบบจะต้องเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละแพลตฟอร์มเพื่อปรับรูปแบบและวิธีการนำเสนอให้เหมาะสม โดยใช้คุณสมบัติพิเศษของแต่ละแพลตฟอร์มให้เกิดประโยชน์ต่อการเผยแพร่สื่อของเราให้ได้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. การสร้างปฏิสัมพันธ์ ผู้ออกแบบจะต้องออกแบบการโต้ตอบที่สร้างความน่าสนใจ เพราะถือว่าเป็นการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมของผู้ใช้และพัฒนาระบบการตอบสนองที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

7. การปรับปรุงและวัดผลเป็นตัวกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน ผู้ออกแบบควรติดตามและวิเคราะห์ผลของการสื่อสาร และนำมาปรับปรุงกลยุทธ์จากข้อมูลที่ได้รับ

8. การคำนึงถึงความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวนั้นก็ถือเป็นการปกป้องข้อมูลของผู้ใช้ และปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดด้านความเป็นส่วนตัว เป็นการสร้างความไว้วางใจผ่านการสื่อสารที่โปร่งใส

กล่าวได้ว่าการออกแบบการสื่อสารสำหรับสื่อดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพต้องผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างลงตัว โดยคำนึงถึงเป้าหมายทางธุรกิจควบคู่ไปกับการความต้องการของผู้ใช้ เพื่อสร้างประสบการณ์การสื่อสารที่มีคุณค่าและน่าประทับใจ และนั่นก็ออกแบบจึงต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกในการออกแบบเสมอ ในเรื่องของความสวยงามและความพึงพอใจ จะเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณค่าของงาน โดยเฉพาะงานออกแบบสื่อสาร งานด้านกราฟิก ซึ่งถือเป็นงานออกแบบที่มีประโยชน์ใช้สอยน้อยกว่างานออกแบบด้านอื่น ๆ ดังนั้นนักออกแบบต้องออกแบบงานให้สามารถสื่อความหมายออกมาได้ชัดเจน ถึงแม้ว่างานที่ได้นั้นจะมีความสวยงาม น่าสนใจเพียงใด แต่หากไม่สามารถตอบโจทย์ของงานออกแบบหรือสื่อสารสิ่งที่ผู้ออกแบบคิดเอาไว้ได้ ผลงานนั้นก็ย่อมมีคุณค่าลดน้อยลงไป ในบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงงานออกแบบสื่อสาร (งานด้านกราฟิก) ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสตร์ 2 แขนง คือ ศิลปะ (Arts) และ

การออกแบบ (Design) โดยศิลปะเป็นศาสตร์แห่งการแสดงออกทางจินตนาการและอารมณ์ คุณค่าทางศิลปะขึ้นอยู่กับความงาม การรับรู้ของผู้ใช้งานทางด้านศิลปะ ส่วนการออกแบบเป็นศาสตร์แห่งความคิด การแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมาย และสามารถนำกลับมาใช้งานได้อย่างพึงพอใจ ซึ่งสามารถแยกตามเกณฑ์ศิลปะด้านประยุกต์ศิลป์ ได้ 3 ด้าน คือ (วัชรธร เพ็ญศิริธร, 2011)

1. ความสวยงาม (Aesthetics) เป็นความพึงพอใจด้านแรกที่ผู้ใช้งานจะสัมผัสได้ก่อนสิ่งอื่น
2. ประโยชน์ใช้สอย (Function) เป็นสิ่งสำคัญในการออกแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ที่ดี ต้องอ่านง่าย และสื่อสารได้ชัดเจนหรือสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว คือ ผู้อ่านเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้น
3. แนวคิดในการออกแบบ (Concept) ที่ดีเป็นตัวช่วยให้งานออกแบบมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น (Value Added) เป็นแนวทางในการออกแบบให้งานมีเป้าหมาย มีรูปแบบที่ชัดเจน

การสื่อสารทางการตลาด

การออกแบบเพื่อสื่อสาร นักออกแบบจำเป็นต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจ ข้อจำกัดหรือความสะดวกในการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลักมาก่อน ซึ่งในการรับรู้ของมนุษย์นั้นมีความแตกต่างกันทั้งจากประสบการณ์ของ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยอาศัยซึ่งการรับรู้ที่สามารถเข้าใจตรงกันเป็นผลที่ดีที่สุดคือ การรับรู้ภาษาของภาพด้วยความรู้สึก เพราะภาพนั้นแทนความหมายและเป็นภาษาสากลที่สื่อสารได้อย่างเข้าใจ อย่างเช่น คนหูหนวกหรือผู้บกพร่องทางการได้ยินนั้นสามารถที่จะเข้าใจความหมายของภาพ ได้ดีกว่าตัวสะกดภาษาไทย เป็นต้น

การรับรู้ด้วยความรู้สึกเป็นการรับรู้เริ่มต้นจากสิ่งเร้าที่มากกระทบ โดยอาศัยประสาท ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ซึ่งกระบวนการของการรับรู้เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างเรื่อง ความเข้าใจ การคิด การรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ กระบวนการของการรับรู้ เกิดขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้น สิ่งเร้า ไม่ว่าจะเป็นจากคน สัตว์ สิ่งของหรือ สถานการณ์ มาเร้าทำให้เกิดการสัมผัส และเมื่อเกิดการสัมผัส บุคคลจะเกิดมีอาการแปลการสัมผัสและมีเจตนาที่จะแปลสัมผัสนั้น การแปลสัมผัสจะเกิดขึ้นในสมองทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้การออกแบบต้องอาศัยแนวคิดเหล่านี้มาขยายความในการออกแบบได้เช่นกัน โดยอาศัยการรับรู้จากความรู้สึกเป็นแนวทางการออกแบบสร้างสรรค์ที่เห็นว่าเหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น ทฤษฎีของเกสโตลต์ ทั้ง 4 กฎ ดังต่อไปนี้

1. กฎของความคล้ายคลึงกัน เป็นหลักการจัดการองค์ประกอบเพื่อช่วยให้มนุษย์รับรู้ได้รวดเร็ว ถ้าสิ่งนั้นเป็นจุดที่ดึงดูดความสนใจได้ดี การนำเสนอโดยกฎความคล้ายคลึงนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงขนาด รูปร่าง และสี แต่ยังคงลักษณะคล้ายคลึงกันให้เกิดความต่าง ซึ่งความต่างนั้นจะเกิดปรากฏการณ์ดึงดูดใจและการตีความหมายของภาพ โดยทั้งหมดแล้วเมื่อเรารับรู้จะทำให้เรานั้นเข้าใจความหมายของภาพได้ดียิ่งขึ้น

2. กฎของความใกล้ชิดกัน เป็นส่วนของการจัดวางองค์ประกอบภาพย่อย ๆ ในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกันให้อยู่ในตำแหน่งที่ใกล้ชิดกันหรือเกาะกันเป็นกลุ่มเพื่อสื่อสาร ภาพที่สื่อความหมายใหม่ ยกตัวอย่าง ดาวใน

ท้องฟ้าหากอยู่กระจายกันไม่อาจแปลความจากดวงดาวที่ไร้มวลได้ ดาวดวงดาวที่อยู่กันเป็นกลุ่มทำให้แปลความจากภาพนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ผู้ใช้ประโยชน์ คือ นักดาราศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาความเป็นไปต่าง ๆ

3. กฎของความต่อเนื่อง เป็นหลักการในการจัดองค์ประกอบกราฟิกโดยการเรียงลำดับของภาพตามความสำคัญขององค์ประกอบนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับทิศทางในการอ่านของมนุษย์ ในแต่ละสังคมซึ่งส่วนใหญ่เราจะอ่านจากการจัดวางซ้ายไปขวา บนไปล่าง จากจัดวางองค์ประกอบนั้นจะทำให้เกิดความต่อเนื่องของภาพช่วยให้การถ่ายทอดเป็นไปตามลำดับ

4. กฎของการประสานกันสนิท โดยทั่วไปมนุษย์เราจะคุ้นเคยกับการอ่านภาพที่สมบูรณ์มากกว่าการอ่านภาพที่ไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้หากปรากฏลักษณะภาพที่ไม่สมบูรณ์มาบางส่วน ระบบสัมผัสก็จะระลึกการรับรู้และประสบการณ์ความจำในสมองมาต่อเติมกันได้สนิทเช่นกัน การสร้างภาพโดยใช้กฎของการประสานสนิทนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายโดยอาศัยเทคนิคการตัดทอน รายละเอียดของภาพที่ไม่จำเป็นออกไปเพื่อได้ใช้อย่างแพร่หลายด้วยเทคนิคการตัดทอนรายละเอียดของภาพ เพื่อเสนอส่วนสำคัญของภาพ

นอกจากนั้นกลยุทธ์ในการออกแบบสื่อสารยังต้องคำนึงถึงทฤษฎีการจัดโครงสร้างที่มุ่งเน้นการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันทฤษฎีการอ่านและลำดับเพื่อเติมเต็มรายละเอียดและง่ายต่อการรับรู้ และใช้ทฤษฎีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่มีความเกี่ยวข้องการพฤติกรรมของมนุษย์จากประสบการณ์ศาสนา ความรู้ในอดีตหรือปัจจุบัน เช่นเดียวกันกับประสบการณ์และความรู้ที่มีการพัฒนาต่อยอด หากได้เคยพบประสบการณ์จะทำให้สามารถคิดออกว่าในเหตุการณ์นั้น ๆ มีองค์ประกอบภาพและการเชื่อมโยงอะไรบ้าง วัตถุอะไร สีสนใด ที่จะปรากฏในภาพ (Jame J. Gimson, 1979) อาจารย์ผู้สอนจิตวิทยา ของมหาวิทยาลัยคอแนล

การออกแบบบริการเพื่อสร้างประสบการณ์ผู้ใช้

ประสบการณ์ผู้ใช้ (User Experience หรือ UX) คือความรู้สึก การรับรู้ และปฏิกิริยาทั้งหมดของผู้ใช้ที่มีต่อการใช้งานผลิตภัณฑ์หรือบริการ ครอบคลุมทุกจุดสัมผัสระหว่างผู้ใช้กับแบรนด์ตั้งแต่มองและหลังการใช้งาน UX มีความสำคัญต่อธุรกิจในการสร้างความพึงพอใจและความภักดีต่อแบรนด์ ลดต้นทุนการให้บริการ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน องค์ประกอบสำคัญของ UX ประกอบด้วย ความสามารถในการใช้งาน (Usability) การเข้าถึง (Accessibility) การออกแบบเชิงอารมณ์ (Emotional Design) และคุณค่าที่ส่งมอบ (Value Proposition) การพัฒนา UX ที่ดีต้องอาศัยการวิจัยผู้ใช้ การทดสอบ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยยึดผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจและตอบโจทย์ทั้งผู้ใช้และองค์กร แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างประสบการณ์ผู้ใช้นั้น เบียร์กิต มาเกอร์ (Birgit Mager) กล่าวว่า การออกแบบบริการคือ การนำวิธีคิดและวิธีปฏิบัติในกระบวนการออกแบบมาช่วยพัฒนารูปแบบงานบริการหรือผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถสร้างประโยชน์ได้สูงสุด ทำให้ใช้งานได้สะดวกที่สุดและสร้างความประทับใจให้กับผู้ใช้ได้มากที่สุด ที่สำคัญคือสามารถสร้างและนำผลตอบแทนคืนสู่องค์กรได้ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม เพราะคนส่วนใหญ่อาจมองว่างานออกแบบทำให้ทุกสิ่งรอบตัวดูสวยงามน่าสนใจ แต่นั่นเป็นแค่เพียงรูปลักษณ์

ภายนอก แท้ที่จริงแล้วงานออกแบบที่ดีจะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้บริโภคในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสุนทรียะหรือรูปลักษณ์ที่เหมาะสม ในเรื่องของประโยชน์ใช้สอยที่ครบพร้อมและที่สำคัญจะต้องคำนึงถึงเรื่องสภาพแวดล้อม ชุมชนและผู้คน ที่อาจมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานออกแบบนั้น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วย และทุกครั้งที่เราพูดถึงคำว่า “การออกแบบ” คำว่า “นวัตกรรม” ก็มักจะเป็นคำที่ควบคู่มาด้วยเสมอ นวัตกรรมเกิดจากทักษะการทำงานของนักออกแบบที่สามารถเชื่อมต่อกับความต้องการของผู้บริโภคบนพื้นฐานของเทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลยุทธ์ของธุรกิจได้ แต่ที่สำคัญที่สุด แนวคิดนั้น ๆ จะต้องสร้างคุณค่าให้กับชีวิตผู้บริโภคและมีโอกาสทางการตลาดด้วย งานออกแบบคือกระบวนการทำงานที่สามารถปรับปรุงสิ่งที่อยู่ในปัจจุบันให้กลายเป็นสิ่งใหม่ที่ผู้บริโภคพึงพอใจมากกว่า การออกแบบบริการคือการนำวิธีคิดและวิธีปฏิบัติในกระบวนการออกแบบมาช่วยพัฒนารูปแบบงานบริการหรือผลิตภัณฑ์ ที่จะสามารถสร้างประโยชน์ได้สูงสุด ใช้งานได้สะดวกที่สุด และสร้างความประทับใจให้กับผู้ใช้ได้มากที่สุด ที่สำคัญคือสามารถสร้างผลตอบแทนคืนสู่องค์กรได้ทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม (จุจิต ตรีรัตนพันธ์ และ ไพรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา. 2014)

กระบวนการออกแบบบริการประกอบด้วย การสำรวจและเก็บข้อมูลคือ การศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะการวิจัยในเชิงมานุษยวิทยาและวัฒนธรรม ที่จะทำให้สามารถระบุถึง “ความต้องการที่แท้จริง” ของผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่นำไปสู่การหาช่องว่างหรือโอกาสใหม่ ๆ สำหรับการออกแบบบริการที่เหมาะสมที่สุดได้ หลังจากนั้นต้องสร้างแนวคิดงานบริการ หมายถึง การนำผลวิจัยที่ได้จากขั้นตอนแรกมาออกแบบแนวคิดงานบริการ ซึ่งจะเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้มีส่วนได้หรือผู้มีส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบด้วย ตลอดจนการนำแนวคิดไปทดสอบและปฏิบัติจริง เพื่อนำบทสรุปแนวคิดในขั้นตอนการสร้างแนวคิดงานบริการมาสร้างแบบจำลองเพื่อศึกษาความเป็นไปได้และทดสอบการทำงานของระบบบริการ โดยจะเปิดรับความเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อนำมาวิเคราะห์ปรับปรุงรูปแบบการบริการให้สอดคล้องกับเป้าหมาย รวมทั้งสร้างความสะดวกและความพึงพอใจให้เกิดขึ้นสูงสุด ซึ่งหลักการปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับการออกแบบบริการมี 10 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. มองงานบริการให้เป็นสินค้า (Look at your service as a product)

งานบริการหนึ่ง ๆ ก็ต้องการจุดยืนทางกลยุทธ์ที่ชัดเจนไม่ต่างจากงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ ฉะนั้นแล้วการพิจารณาให้ถี่ถ้วนถึงกลุ่มเป้าหมาย จุดขาย ข้อได้เปรียบ ระดับราคา ฯลฯ จึงถือเป็นการกำหนดโครงสร้างเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญและสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้งานบริการก้าวเดินไปตามเป้าหมายได้แบบไม่หลงทาง

2. ให้ความสำคัญกับประโยชน์ของผู้ใช้เป็นหลัก (Focus on the customer benefit)

หน้าที่ของงานออกแบบบริการ คือ การตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานและความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด ดังนั้นการทำความเข้าใจถึงความคิดอ่าน ความคาดหวัง ความเคยชิน ฯลฯ ของผู้บริโภค ย่อมจะช่วยให้นำเสนอประสบการณ์ที่น่าประทับใจมากขึ้นแก่พวกเขาได้

3. เข้าไปอยู่ในโลกของผู้ใช้ (Dive into the customer world)

เพราะหมดยุคแล้วกับการที่ธุรกิจคิดจะทำอะไรก็ได้ ทุกวันนี้ก่อนที่จะนำเสนอบริการใด ๆ ให้ผู้บริโภค เราจำเป็นต้องพิจารณาถึงบริบทโดยรวมของมันเสมอ ยกตัวอย่างเช่นการออกแบบพื้นที่นัดพบ

4. มองให้เห็นภาพใหญ่ (See the big picture)

ให้มองภาพรวมของธุรกิจ เพื่อศึกษาโครงสร้างของงานบริการทั้งหมด จากนั้นจึงค่อย ๆ เจาะรายละเอียดแต่ละส่วน เพื่อให้มั่นใจว่าทุกหน่วยงานการทำงานสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการมองภาพรวมนี้ ไม่ใช่แค่การมองในเขตพื้นที่บริการเท่านั้น แต่ควรศึกษาตั้งแต่ต้นทาง ก่อนที่ผู้ใช้บริการจะเดินเข้ามาถึงด้วย

5. ออกแบบประสบการณ์ของผู้ใช้ (Design the customer experience)

ถึงแม้ว่าผู้ให้บริการจะไม่สามารถบังคับให้ผู้ใช้บริการมีความรู้สึกอย่างไรกับงานบริการของตนเองได้ แต่สิ่งที่สามารถทำได้ก็คือ การออกแบบสิ่งแวดล้อม รูปแบบการใช้บริการ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้ใช้บริการจะสัมผัสได้ถึงทั้งนี้เพราะ “สถานการณ์” และ “สภาพแวดล้อม” คือสิ่งที่จะเอื้อต่อการสร้าง “ประสบการณ์” อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมาไม่ต่างจากละครเวทีที่ต้องมีทั้งนักแสดง บท และอุปกรณ์ประกอบฉาก

6. ออกแบบองค์ประกอบที่มองเห็นได้ของงานบริการ (Design a visible service evidence)

แม้ตัวงานบริการจะเป็นสิ่งที่ผู้ใช้ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่องค์ประกอบทางกายภาพอื่น ๆ ณ จุดบริการ สามารถถูกออกแบบให้ดูดี น่าใช้ และน่าเข้าไปสัมผัสได้เสมอ

7. มุ่งสร้างงานบริการที่สุดยอดที่สุด (Go for standing ovations with your service)

ต้องก้าวเข้าไปในโลกของคนทำงานและพิจารณาถึงวิธีที่จะผลักดันให้คนเหล่านั้นเกิดแรงจูงใจ รวมทั้งสามารถแสดงบทบาทได้อย่างเต็มความสามารถ เพราะพนักงานทุกคนในองค์กรล้วนมีส่วนสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ลูกค้า ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้พนักงานได้รับการฝึกอบรม เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานเป็นทีม และให้อำนาจตัดสินใจแก่พนักงานในส่วนงานที่เขารับผิดชอบบ้าง สิ่งเหล่านี้จะช่วยผลักดันให้งานบริการในภาพรวมมีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้

8. สร้างมาตรฐานที่ยืดหยุ่นได้ (Demonstrate flexible standard)

ทุกงานบริการจำเป็นต้องมีขั้นตอนหรือกรอบมาตรฐานที่วางไว้ชัดเจน แต่เมื่อไรก็ตามที่กฎเกณฑ์เหล่านี้มีความละเอียดหรือเข้มงวดมากเกินไป ก็อาจทำให้องค์กรหรือผู้ให้บริการไม่สามารถเชื่อมต่อกับผู้ใช้บริการได้อย่างเต็มร้อย ดังนั้นแต่ละองค์กรจึงควรมี “ระยะยืดหยุ่น” ในระบบบริการของตน เพื่อที่พนักงานในแต่ละภาคส่วนจะมีโอกาสปรับตัวตามสถานการณ์ และนำเสนอบริการที่เหมาะสมที่สุดให้กับลูกค้าได้

9. สร้างผลงานที่มีชีวิตชีวา (Create a living product)

งานบริการที่ดีจะต้องไม่หยุดนิ่ง ฝ่ายผู้ให้บริการจำเป็นต้องเรียนรู้ ปรับตัว และสร้างเป้าหมายใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้งานบริการมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

10. มีความกระตือรือร้น (Be enthusiastic)

พึงรับรู้ว่างานบริการนั้นมีความเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์โครงสร้างองค์กร บุคลากร และวัฒนธรรมองค์กรอย่างแนบแน่น ดังนั้นไม่ว่าองค์กรจะทำงานประเภทใด หากพนักงานทำด้วยใจรัก ก็จะนำไปสู่การสร้างสรรคงานบริการที่ดี และทำให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจได้

สรุปได้ว่า กระบวนการการออกแบบบริการ คือ การสำรวจและเก็บข้อมูลจากนั้นนำมาสร้างแนวคิดงานบริการ และนำแนวคิดไปทดสอบและปฏิบัติจริง เพราะในขั้นตอนนี้จะช่วยเปิดโลกของนักออกแบบบริการสู่โอกาสและแนวคิดต่าง ๆ โดยการท้าววิจัยและรวบรวมข้อมูลนั้นเปรียบเหมือนการสร้างฐานข้อมูลให้แข็งแรง

หัวใจสำคัญของกระบวนการนี้ คือ “แนวคิด” ที่ดีจะต้องสร้าง “คุณค่า” ให้เกิดขึ้นกับงานบริการหนึ่ง ๆ ได้ ในอดีตรูปแบบการนำเสนอสินค้าเริ่มจากการที่ผู้ผลิตคิดค้นสินค้าขึ้น แล้วจึงส่งต่อสินค้านั้นไปยังผู้บริโภค ซึ่งเป็นแนวคิดแบบ Inside-Out สิ่ง queผู้บริโภคจะสัมผัสได้จากกระบวนการนี้มีเพียงแค่ “ตัวสินค้า” และ “ภาพลักษณ์” ที่ผู้ผลิตนำเสนอเท่านั้น โดยส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ตอบสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของผู้บริโภคได้เต็มที่นัก ด้วยเหตุผลดังกล่าว การออกแบบระบบและขั้นตอนการบริการ จึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสร้าง “ความสัมพันธ์อันดี” ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งถือเป็นการนำแนวคิดแบบ Inside-Out และ Outside-In มาทำงานควบคู่กัน การทำงานลักษณะนี้ สิ่งที่ผู้บริโภคจะสัมผัสได้จึงไม่ใช่แค่ตัว สินค้าหรือภาพลักษณ์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึง “งานบริการ” “ประสบการณ์ ” และ “ความผูกพัน” ที่เกิดขึ้น โดยต่อเนื่องระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคด้วย งานออกแบบบริการหนึ่ง ๆ จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อทีมงานได้ศึกษาวิจัยแล้วว่า ตลาดมีความต้องการรูปแบบบริการของเราและทุกภาคส่วนในระบบบริการได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์บริการนั้น ๆ ขึ้นด้วยตัวเอง

กล่าวโดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบบริการถูกใช้ในการพัฒนารูปแบบการสร้างการบริการที่มีประสิทธิภาพซึ่งในงานดังกล่าวคือการนำคู่มือที่ถูกพัฒนาขึ้นไปเผยแพร่ต่อสาธารณะชน ซึ่งกระบวนการเผยแพร่ดังกล่าวจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการส่งต่อเนื้อหา ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับงานศิลปะด้านการออกแบบสื่อสารต่อไปในอนาคต

การสื่อสารการตลาดดิจิทัลยุคใหม่

การสื่อสารการตลาดดิจิทัลในยุคปัจจุบัน เป็นศาสตร์แห่งการเชื่อมโยงระหว่างแบรนด์และผู้บริโภคในโลกออนไลน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสื่อสารในยุคนี้ต้องเป็นแบบ Real-time ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างทันท่วงที เพราะปัจจุบัน การสื่อสารการตลาดดิจิทัลได้ก้าวเข้าสู่ยุคของการรู้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงของลูกค้า และมุ่งเน้นการทำการตลาดไปที่ความเฉพาะเจาะจงนั้น เพื่อทำให้ลูกค้ารู้สึกพิเศษและประทับใจ (Personalization) โดยใช้ข้อมูลและเทคโนโลยี AI มาเข้าช่วยในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อนำเสนอเนื้อหาและประสบการณ์ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละบุคคล

ในปัจจุบันวิดีโอคอนเทนต์กลายเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ทรงพลังที่สุด ทั้งรูปแบบวิดีโอสั้น อย่าง TikTok, Reels และ Live Streaming ที่สร้างการมีส่วนร่วมได้สูง การสร้างเนื้อหาวิดีโอแนวนั้นต้องเน้น

ความสั้น กระชับ และดึงดูดความสนใจในช่วงวินาทีแรก และการสื่อสารที่ดีในปัจจุบันจะต้องรับฟังเสียงจากโลกออนไลน์ด้วย เพราะว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง ในการเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้บริโภค แบรินด์ต้องติดตามการสนทนาในโลกออนไลน์อย่างใกล้ชิด และพร้อมปรับกลยุทธ์การสื่อสารให้สอดคล้องกับเสียงสะท้อนของผู้บริโภค ส่วนด้านการตลาดจากคนดังหรือคนมีชื่อเสียง ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญ แต่เปลี่ยนจากการใช้ Macro Influencer มาเป็น Micro และ Nano Influencer ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมีความน่าเชื่อถือสูงในเฉพาะด้านของตนเอง การสื่อสารการตลาดโดยการสร้างชุมชนในเรื่องราวเฉพาะด้าน นับเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญมากขึ้นเช่นกัน แบรินด์ต้องสร้างพื้นที่ให้ลูกค้าได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น และมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้าง ความผูกพันกับแบรินด์ในระยะยาว

ในส่วนของเทคโนโลยี AR และ VR เป็นอีกเครื่องมือ ที่ใช้ความเป็นเสมือนจริงเข้ามามีบทบาทในการสร้างประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม (Immersive) ให้กับผู้บริโภค เช่น การลองสินค้าเสมือนจริง หรือการสร้างประสบการณ์แบรินด์ในโลก Metaverse ,Voice Search และ Voice Commerce กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว การสื่อสารต้องปรับให้รองรับการค้นหาด้วยเสียง และการทำธุรกรรมผ่านระบบสั่งการด้วยเสียง การสื่อสารผ่าน Chat Platform และ Messaging App มีความสำคัญมากขึ้น Chatbot และ AI Assistant ช่วยให้การตอบสนองลูกค้าเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสร้างเนื้อหาทางการตลาดจำเป็นจะต้องเน้นคุณภาพและความน่าเชื่อถือมากขึ้น การสร้างผู้นำทางความคิด (Thought Leadership) และการให้ข้อมูลที่มีคุณค่าจะช่วยสร้างความไว้วางใจจากผู้บริโภค และในขั้นตอนของการวัดผลและการวิเคราะห์ข้อมูลต้องทำอย่างละเอียดและต่อเนื่อง การใช้ Data Analytics และ AI จะช่วยให้เข้าใจเส้นทางของผู้บริโภค (Customer Journey) และปรับปรุงการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ การสื่อสารต้องโปร่งใสในเรื่องการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล และปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลอย่างเคร่งครัด

การรวมทุกช่องทางที่ลูกค้าติดต่อมาไว้ในที่เดียว (Omnichannel Marketing) ต้องไร้รอยต่อการสื่อสารต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกันในทุกช่องทาง ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ราบรื่นให้กับผู้บริโภค สุดท้ายความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Social Responsibility) เป็นประเด็นที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญ การสื่อสารต้องแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังกการสื่อสารการตลาดดิจิทัลยุคใหม่จึงเป็นการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และความเข้าใจในมนุษย์ เพื่อสร้างการเชื่อมต่อที่มีความหมายระหว่างแบรินด์และผู้บริโภคในโลกดิจิทัล

บทสรุป

กลยุทธ์การออกแบบสื่อสารเพื่อสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ในการตลาดดิจิทัลยุคใหม่ เป็นการผสมผสานศาสตร์แห่งการออกแบบและการสื่อสารเข้าด้วยกัน โดยมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจและมีความหมายสำหรับผู้ใช้งาน โดยการออกแบบต้องเริ่มจากการเข้าใจการเดินทางของผู้ใช้งาน (User Journey)

อย่างลึกซึ้ง ตั้งแต่จุดแรกที่ผู้ใช้รู้จักแบรนด์ไปจนถึงการเป็นลูกค้าที่ภักดี โดยต้องออกแบบทุกจุดสัมผัส (Touch Points) ให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน และเอกลักษณ์ทางภาพเป็นลักษณะทางภาพของการสร้างแบรนด์ที่ธุรกิจสร้างขึ้นเพื่อแสดงภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและสม่ำเสมอต่อลูกค้าเป้าหมาย (Visual Identity) ที่โดดเด่นและจดจำง่ายเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งการใช้สี รูปแบบตัวอักษร และองค์ประกอบกราฟิกต่าง ๆ ต้องสะท้อนบุคลิกของแบรนด์และสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับผู้ใช้ ด้าน Content Strategy ต้องเน้นการสร้างเนื้อหาที่มีคุณค่าและตรงใจผู้ใช้ โดยผสมผสานระหว่างข้อมูลที่เป็นประโยชน์และความบันเทิง (Infotainment) ผ่านรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งข้อความ ภาพ และวิดีโอ ส่วนการออกแบบ User Interface (UI) ต้องเน้นความเรียบง่ายใช้งานสะดวก และสวยงาม โดยคำนึงถึงหลัก Visual Hierarchy และ Responsive Design เพื่อให้รองรับการใช้งานบนทุกอุปกรณ์ และ User Experience (UX) ต้องไร้รอยต่อ การนำเสนอข้อมูลและฟังก์ชันต่าง ๆ ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ ลดความซับซ้อนและความสับสนของผู้ใช้ให้มากที่สุด ตลอดจนการใช้งานที่ผู้ใช้สามารถโต้ตอบได้ (Interactive Elements) เช่น แอนิเมชัน เกม หรือแบบทดสอบ ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมและความสนุกสนาน แต่ต้องไม่รบกวนการใช้งานหลัก และ Micro-interactions เป็นรายละเอียดเล็ก ๆ ที่สร้างความประทับใจ เช่น การตอบสนองเมื่อกดปุ่ม หรือข้อความแจ้งเตือนที่เป็นกันเอง ช่วยสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับผู้ใช้ การออกแบบระบบ Navigation ต้องชัดเจนและเข้าใจง่าย ผู้ใช้ต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ภายในไม่กี่คลิก การเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน (Performance Optimization) เป็นสิ่งสำคัญ การออกแบบต้องคำนึงถึงความเร็วในการโหลดและประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อไม่ให้ผู้ใช้รู้สึกหงุดหงิดหรือเบื่อหน่าย ในขั้นตอนการวัดผลและการปรับปรุงต้องทำอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลจาก Analytics และ User Feedback มาพัฒนาการออกแบบให้ตอบโจทย์ผู้ใช้อย่างยิ่งขึ้น การออกแบบที่ดีจะช่วยสร้างความประทับใจและความภักดีต่อแบรนด์ในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ชูจิต ตรีรัตนพันธ์ และ ไพโรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2014). *กระบวนการและวิธีการออกแบบบริการ*. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC), <https://resource.tcdc.or.th/ebook/Service-Design-Book-Final.pdf>
- วัชรธร เพ็ญศิริธร. (2011). *เอกสารประกอบการสอน วิชา Typography*. กรุงเทพฯ.
- Gibson, James J. (1979): *The Ecological Approach to Visual Perception*. New Jersey, USA, Lawrence Erlbaum Associates.

การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ร้านเบ้มอเตอร์ไซด์

A Study of Consumer Behavior and Marketing Mix Factors Affecting Customer Satisfaction at Berm Motorcycle Shop

ธนวิษฐ์ ยืนชีวิต*

Tanavit Yuencheevit*

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการ ผู้ประกอบการ การพาณิชย์และนวัตกรรม) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Master of Business Administration (Entrepreneurship, Commercial and Innovation Management)

Khon Kaen University

*Corresponding author's email: Mookun2001@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

26 กรกฎาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

9 กันยายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

6 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคในการใช้บริการร้านเบ้มอเตอร์ไซด์ จังหวัดอุทัยธานี และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการร้านเบ้มอเตอร์ไซด์ จังหวัดอุทัยธานี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ลูกค้าที่มาซื้อสินค้าหรือบริการร้านเบ้มอเตอร์ไซด์ ในเดือนพฤษภาคม 2567 จำนวน 215 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ลูกค้ากลุ่มหลักของร้านเบ้มอเตอร์ไซด์ จังหวัดอุทัยธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 25-39 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท และ 2) อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อ ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ร้านเบ้มอเตอร์ไซด์ จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย บุคลากร กระบวนการ และหลักฐานทางกายภาพ สมการมีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 61 และสามารถเขียนสมการได้ดังนี้ $Y = -5.573 + (0.149)(\text{ราคา}) + (0.150)(\text{ผลิตภัณฑ์}) + (0.517)(\text{ช่องทางการจัดจำหน่าย}) + (0.162)(\text{การส่งเสริมการขาย}) + (0.469)(\text{บุคลากร}) + (0.564)(\text{กระบวนการ}) + (0.331)(\text{หลักฐานทางกายภาพ})$

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, ความพึงพอใจ, มอเตอร์ไซด์, พฤติกรรมผู้บริโภค

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the demographic factors of motorcycle service consumers at Berm Motorcycle Shop in Uthai Thani Province, and 2) to examine the marketing mix factors affecting customer satisfaction in using services at Berm Motorcycle Shop in Uthai Thani province. This quantitative research employed convenience sampling. The sample consisted of 215 customers who purchased products or services from Berm Motorcycle Shop in May 2024. The data were collected using questionnaires and analyzed using descriptive statistics including mean, percentage, standard deviation, and multiple regression analysis. The results revealed that 1) the primary customer group of Berm Motorcycle Shop in Uthai Thani province were predominantly male, aged 25-39 years, with educational levels below bachelor's degree, employed in motorcycle repair shops, and with monthly incomes below 15,000 baht 2) The influence of the marketing mix on customer satisfaction at Berm Motorcycle Shops in Uthai Thani province was examined. The marketing mix elements included product, price, place, promotion, people, process, and physical evidence. The regression model explained 61% of the variance in customer satisfaction and can be expressed as follows: $Y = -5.573 + (0.149)(Price) + (0.150)(Product) + (0.517)(Place) + (0.162)(Promotion) + (0.469)(People) + (0.564)(Process) + (0.331)(Physical Evidence)$.

Keywords: Marketing mix, Satisfaction, Motorcycles, Consumer Behavior

บทนำ

รถจักรยานยนต์เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตหลากหลายด้าน ได้แก่ 1) การคมนาคมขนส่ง เนื่องจากรถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะขนาดเล็กและกะทัดรัด ทำให้สามารถขับขี่ได้ง่ายและสะดวกในการเดินทางในเมืองที่แออัด 2) การประกอบอาชีพ เนื่องจากรถจักรยานยนต์สามารถใช้ประกอบอาชีพได้หลากหลาย เช่น อาชีพขนส่งสินค้า อาชีพรับจ้างขับขี่ อาชีพส่งอาหาร เป็นต้น และ 3) กิจกรรมทางสังคม เนื่องจากรถจักรยานยนต์สามารถใช้ในกิจกรรมทางสังคมได้หลากหลาย เช่น การเดินทางท่องเที่ยว การเดินทางไปเยี่ยมญาติและเพื่อนฝูง เป็นต้น

กรมการขนส่งทางบก (2566) รายงานข้อมูลทางสถิติของกลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน ณ วันที่ 31 มกราคม 2567 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล (รย.12) จดทะเบียนทั้งสิ้น 22,599,004 คัน และมีจำนวนรถจักรยานยนต์สาธารณะ (รย.17) จดทะเบียนทั้งสิ้น 130,030 คัน รวมมีรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลและสาธารณะทั้งสิ้น 22,729,034 คัน เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล (รย.12) จดทะเบียน

ทั้งสิ้น 22,182,889 คัน และ มีจำนวนรถจักรยานยนต์สาธารณะ (รย.17) จดทะเบียนทั้งสิ้น 109,987 คัน รวมมีรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลและสาธารณะทั้งสิ้น 22,292,876 คัน เห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า พบว่า มีจำนวนรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้น 436,158 คัน คิดเป็นร้อยละ 1.96 สะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตของการใช้รถจักรยานยนต์ในประเทศไทย

Commerce News Agency (CNA) (2566) รายงานข้อมูลสถิติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า ธุรกิจจำหน่ายรถจักรยานยนต์ อะไหล่ และบริการที่เกี่ยวข้อง มีอัตราการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจที่เติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 จดทะเบียนจัดตั้ง 194 ราย ทุนจดทะเบียน 330.56 ล้านบาท ปี 2564 จัดตั้ง 183 ราย ลดลง 5.67% ทุน 237.35 ล้านบาท ลดลง 28.20% ปี 2565 จัดตั้ง 283 ราย เพิ่มขึ้น 54.64% ทุน 525.67 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 121.48% และในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2566 ธุรกิจดังกล่าวมีอัตราการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจเพิ่มขึ้น 41.06% ทุน 193.06 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 50.69% ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจที่ยังคงแข็งแกร่ง

ทุนท้องถิ่น (2567) รายงานรายได้บริษัทรายได้สูงสุด 10 อันดับ ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ปี 2565 พบว่า บริษัทที่ดำเนินกิจการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ อะไหล่ และบริการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อันดับที่ 2: บริษัท โตโยต้าอุทัยธานี ผู้จำหน่ายโตโยต้า จำกัด โดยบริษัทสามารถทำรายได้รวมจากปี พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งหมด 1,668,645,493 บาท ขณะที่การเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว (YoY) ลดลง 6.06% และ อันดับที่ 3: บริษัท อีซูซุอุทัยธานี จำกัด บริษัท อีซูซุอุทัยธานี จำกัด โดยรายได้รวมของบริษัทประจำปี พ.ศ.2565 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,307,816,765 บาท ซึ่งเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว (YoY) เพิ่มขึ้น 35.40%

ร้านเบิ้มมอเตอร์ไซค์ ดำเนินธุรกิจค้าปลีก ประเภทร้านจำหน่ายอะไหล่รถจักรยานยนต์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 โดย นายเรวัต ฅมยา และ นางทัศนีย์ ฅมยา ตั้งอยู่บริเวณหอนาฬิกาจังหวัดอุทัยธานี บ้านเลขที่ 160/54 ถนนเดิศิริ ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์ 2 ชั้นครึ่ง จำนวน 2 หน้าห้อง ประกอบธุรกิจจำหน่ายอะไหล่รถจักรยานยนต์หลากหลายยี่ห้อ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสำคัญอย่างมากต่อความพึงพอใจของลูกค้า เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ธุรกิจใช้ในการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้บริโภค การจัดการส่วนประสมการตลาดอย่างเหมาะสม ช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าตลอดกระบวนการซื้อและใช้บริการ ตั้งแต่การรับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ การตัดสินใจซื้อ ไปจนถึงการใช้งานจริง ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจเมื่อทุกองค์ประกอบของส่วนประสมการตลาดทำงานสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยเพิ่มคุณค่านำไปสู่ความภักดีต่อแบรนด์ การกลับมาซื้อซ้ำ และการแนะนำบอกต่อ ซึ่งเป็นผลลัพธ์สำคัญที่แสดงถึงความพึงพอใจของลูกค้าและความสำเร็จของธุรกิจ

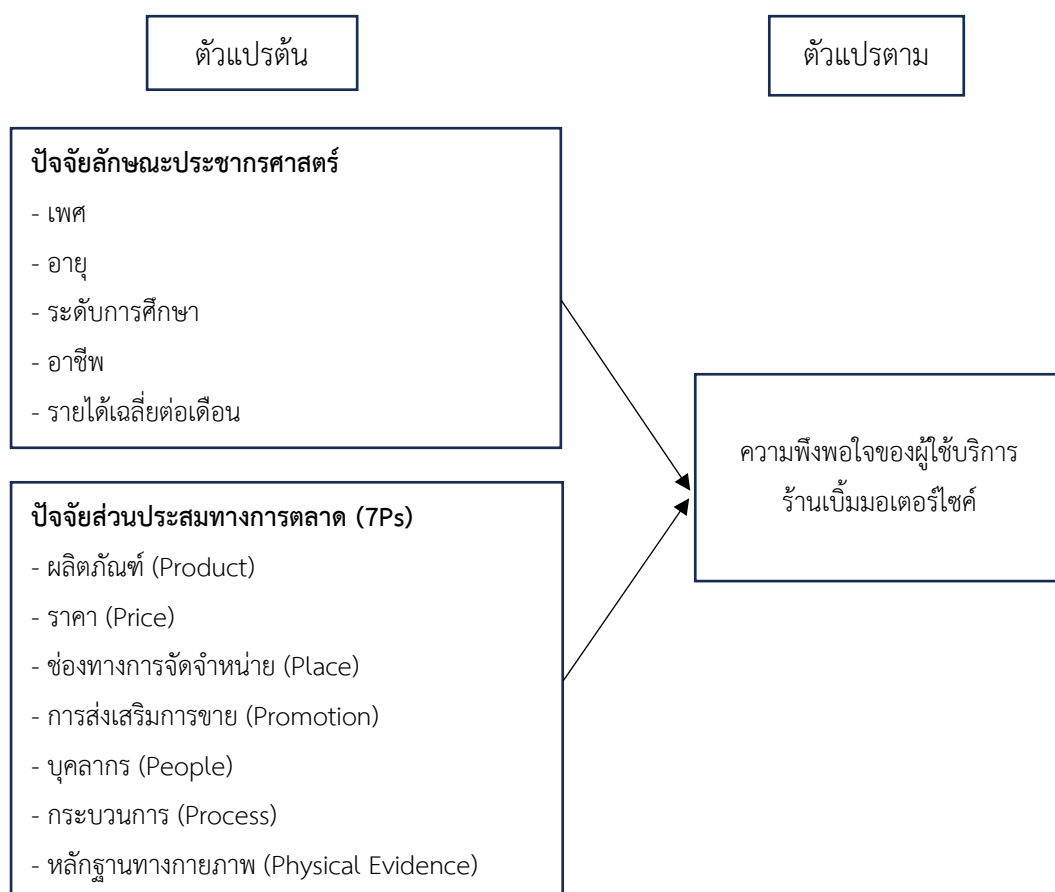
จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้งานรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต เป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการที่กำลังดำเนินการและผู้ประกอบการรายใหม่ ที่ต้องการเข้าสู่ธุรกิจจำหน่ายรถจักรยานยนต์ อะไหล่ และบริการที่เกี่ยวข้อง จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นถึง

ความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาจากกรณีศึกษาของร้านเบิ้มมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี เพื่อเป็นแนวทางให้ธุรกิจอื่น ๆ ที่มีลักษณะการประกอบกิจการคล้ายหรือเหมือนกัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ พัฒนา และสร้างศักยภาพในการขายและบริการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคในการใช้บริการร้านเบิ้มมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการร้านเบิ้มมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่ากับประชากรทั้งหมดและมีการเก็บข้อมูลในเดือนพฤษภาคม 2567 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ใช้บริการในกระบวนการบริการ คือ ลูกค้าที่มาซื้อสินค้าหรือบริการร้านเบ้้มมอเตอร์ไซค์ต่อเดือน จำนวน 215 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้แบ่งโครงสร้างคำถามเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจเจกบุคคลทั่วไปของผู้ใช้บริการร้านเบ้้มมอเตอร์ไซค์โดยใช้รูปแบบคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) ชนิดเลือกตอบ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเบ้้มมอเตอร์ไซค์ของผู้บริโภค ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ราคา (Price) 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 4) การส่งเสริมการขาย (Promotion) 5) People (บุคลากร) 6) กระบวนการ (Process) และ 7) หลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) เป็นคำถามโดยใช้มาตราวัด 5 ค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียวตามระดับการให้คะแนน

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเบ้้มมอเตอร์ไซค์ของผู้บริโภค

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประเมินคุณภาพแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยรวม 0.85 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีค่าประเมินผล IOC ที่สูง ดังนั้น จึงเหมาะสำหรับการใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย (ศรินภัสร์ ล้อมวลีรักษ์ และคณะ, 2565)

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) มีขั้นตอน คือ จากการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ใช้บริการร้านเบ้้มมอเตอร์ไซค์ ใช้แบบสอบถามแบบกระดาษและแจกแบบสอบถามให้ผู้ใช้บริการด้วยตนเอง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้บริการ เมื่อตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการรวบรวมเอกสารและบททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอน คือ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความวิชาการ หรือรายงานประจำปี เป็นต้น เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลปัจเจกบุคคลทั่วไป และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ร้านเบมมอเตอร์ไซค์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้บริการร้านเบมมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง (n = 215)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	161	74.9
หญิง	54	25.1
อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	16	7.4
15 – 24 ปี	54	25.1
25 – 39 ปี	72	33.5
40 – 59 ปี	53	24.7
60 ปี ขึ้นไป	20	9.3
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	177	82.3
ปริญญาตรี	38	17.7
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
อาชีพ		
นักเรียน / นักศึกษา	73	34.0
พนักงานบริษัทเอกชน	9	4.2
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	19	8.8
ธุรกิจส่วนตัว	15	7.0
ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์	76	35.3
อื่น ๆ	23	10.7
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	93	43.3
15,001 – 20,000 บาท	43	20.0
20,001 – 25,000 บาท	50	23.3
25,001 – 30,000 บาท	5	2.3
มากกว่า 30,001 บาท	24	11.1

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้บริการร้านเบมมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 161 คน (ร้อยละ 74.9)

มีอายุระหว่าง 25-39 ปี จำนวน 72 คน (ร้อยละ 33.8) มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 177 คน (ร้อยละ 82.3) ประกอบอาชีพร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ จำนวน 73 คน (ร้อยละ 34.0) และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 93 คน (ร้อยละ 43.3)

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
ผลิตภัณฑ์	4.96	0.19829	มากที่สุด
ราคา	4.94	0.24958	มากที่สุด
ช่องทางการจัดจำหน่าย	4.10	0.34865	มาก
การส่งเสริมการขาย	3.82	0.92885	มาก
บุคลากร	3.47	0.39102	มาก
กระบวนการ	3.49	0.39834	มาก
หลักฐานทางกายภาพ	3.42	0.41387	มาก
รวม	3.89	0.4184	มาก

จากตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.96$) และปัจจัยด้านราคา ($\bar{X} = 4.94$) ตามลำดับ และปัจจัยที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.10$) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย ($\bar{X} = 3.82$) ปัจจัยด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.49$) ปัจจัยด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.47$) และปัจจัยด้านหลักฐานทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ร้านเบมมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี

อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	B	SE.	Beta	T	Sig.
(Constant)	-5.573	0.705		-7.905	0.001*
ผลิตภัณฑ์	0.149	0.263	0.007	0.084	0.252
ราคา	0.150	0.210	-0.098	-1.240	0.148
ช่องทางการจัดจำหน่าย	0.517	0.122	0.188	0.621	0.001*
การส่งเสริมการขาย	0.162	0.047	0.126	0.072	0.001*
บุคลากร	0.469	0.109	0.184	2.0	0.001*
กระบวนการ	0.564	0.109	0.157	5.831	0.001*
หลักฐานทางกายภาพ	0.331	0.104	0.698	0.533	0.001*

R = 0.789 R Square = 0.622 Adjusted R Square = 0.610 Std. Error of the Estimate = 0.30415

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเบ๊มมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ช่องทางการจัดจำหน่าย ($B = 0.517$) การส่งเสริมการขาย ($B = 0.162$) บุคลากร ($B = 0.469$) กระบวนการ ($B = 0.564$) และหลักฐานทางกายภาพ ($B = 0.331$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 61 สามารถเขียนสมการได้ดังนี้ $Y = -5.573 + (0.149)(\text{ราคา}) + (0.150)(\text{ผลิตภัณฑ์}) + (0.517)(\text{ช่องทางการจัดจำหน่าย}) + (0.162)(\text{การส่งเสริมการขาย}) + (0.469)(\text{บุคลากร}) + (0.564)(\text{กระบวนการ}) + (0.331)(\text{หลักฐานทางกายภาพ})$ ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านราคา ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านเบ๊มมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้บริการร้านเบ๊มมอเตอร์ไซค์จังหวัดอุทัยธานี พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล พลุสำราญ และคณะ (2566) ที่ศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2. อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเบ๊มมอเตอร์ไซค์ จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ช่องทางการจัดจำหน่าย ($B = 0.517$) การส่งเสริมการขาย ($B = 0.162$) บุคลากร ($B = 0.469$) กระบวนการ ($B = 0.564$) และหลักฐานทางกายภาพ ($B = 0.331$) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ สุขมนิพนธ์ และคณะ (2565) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการล้อรถยนต์ กับศูนย์บริการบริษัททรัพย์รุ่งเรืองยานยนต์ จำกัด โดยผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดและปัจจัยด้านกระบวนการ ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการล้อรถยนต์ กับศูนย์บริการบริษัททรัพย์รุ่งเรืองยานยนต์ จำกัด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรเดช จรัสวิวัฒน์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบริษัท ปู่เจ้า คอนเทนเนอร์ เทอร์มินอล จำกัด โดยผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านพนักงานให้บริการ ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการท่าเรือปู่เจ้าคอนเทนเนอร์เทอร์มินอล ส่วนปัจจัยด้านการให้บริการ ปัจจัย ด้านราคา และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บริษัท ปู่เจ้า คอนเทนเนอร์ เทอร์มินอล จำกัด

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้บริการร้านเบ๊มมอเตอร์ไซด์ จังหวัดอุทัยธานี โดยการเลือกใช้บริการของเพศหญิงและเพศชาย มีความแตกต่างกันซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ที่มีมาซื้อสินค้าหรือบริการอะไหล่รถจักรยานยนต์มากกว่า อายุของลูกค้าส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 25 – 39 ปี อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ต่ำกว่าปริญญาตรี และรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่จะมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ต่อเดือน ผู้ประกอบการเจ้าของร้านเบ๊มมอเตอร์ไซด์จำเป็นต้องเน้นการสร้างบริการที่ตอบสนองต่อผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ ให้มากขึ้น สร้างความแตกต่างในด้านการบริการเพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าที่มาซื้อสินค้าหรือบริการ

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ในการใช้บริการร้านเบ๊มมอเตอร์ไซด์ จังหวัดอุทัยธานี ประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย กระบวนการบุคลากร และหลักฐานทางกายภาพ เห็นได้ว่า ลูกค้าให้ความสำคัญต่อการใช้บริการร้านเบ๊มมอเตอร์ไซด์ จังหวัดอุทัยธานี กล่าวคือ ลูกค้ามีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ คุณภาพ ราคา ความหลากหลาย สถานที่ตั้ง และการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ผู้ประกอบการเจ้าของร้านเบ๊มมอเตอร์ไซด์ จำเป็นต้องสร้างความได้เปรียบในด้านที่ลูกค้าให้ความสำคัญมากที่สุด และกำหนดกลยุทธ์เพื่อแก้ไขด้านที่ลูกค้าให้ความสำคัญลำดับรอง

เอกสารอ้างอิง

กรมการขนส่งทางบก. (2566, 30 กันยายน). รายงานสถิติการขนส่ง ปีงบประมาณ 2562-2566.

<https://web.dlt.go.th/statistics/plugins/UploadFive/uploads/6f6897ce35cd1d6a488eab4c29a548a0b5d0973421176078322eff0d7d61b5a5.pdf>

ทุนทองถิ่น. (2567, 12 มิถุนายน). รายงานพิเศษ เปิดข้อมูลโครงสร้างธุรกิจ “อุทัยธานี” พร้อมส่องรายได้ 10 บริษัทรายได้สูงสุดในพื้นที่. ทุนทองถิ่น https://xn72c4abajd1l8b4a0og.com/node/243#_ftn1

ธีรเดช จรัสวิวัฒน์, สุภาวดี คุ่มราษฎร์, & เพิ่มศิลป์ ยวงวงศ์ไพบูลย์. (2562, 12 กรกฎาคม). เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7 เรื่อง “การวิจัยเพื่อรับใช้สังคม”. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7 (หน้า 792-799). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

พรพิมล พูลสำราญ, อัญศณี เพียรเจริญวงศ์ และ วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย. (2566). ส่วนประสมทางการตลาด บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านคาร์แคร์ ในจังหวัดนครปฐม. วารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 2(1), 26-38.

ศราวุธ สุขมนโนมน์, ตะวัน วิกรัยพัฒน์, พิชัย ลิทศศักดิ์ศิริ และ ธนกฤต แยมเฟื่อน. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการยางล้อรถยนต์ กับศูนย์บริการบริษัททรัพย์รุ่งเรืองยางยนต์ จำกัด. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, 6(1), 34-46.

ศรินภัสร ล้อมวลีรักษ์, ภาศิริ เขตปิยรัตน์ และ ศิริกานดา แหยมคง. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อ ความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทห้องเย็นอุตรดิตถ์จำกัด.

วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน, 4(3), 91-105.

Commerce News Agency (CNA). (2566, 30 พฤษภาคม). กรมพัฒนาฯ เผยธุรกิจขายรถยนต์ไฮโดร
อะไหล่ บริการเกี่ยวเนื่อง มีแนวโน้มเติบโต. Commerce News Agency (CNA).

<https://www.commercenewsagency.com/news/6047>

พฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค
ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

Consumers' Behavior of Choosing a Local Coffee Shop through Social Media
Networks at Muang District, Khon Kaen Province

ฉัตรฉานันท์ นิติวัดนะ^{1,*} ธิตารีย์ ศิริมงคล² และ ปริญญ์ วิเชียรโรจน์³

Chatchanun Nitiwattana^{1,*} Thitaree Sirimongkol² and Parinya Wichianroj³

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

³นักวิชาการอิสระ

^{1,2}Faculty of Business Administration, Northeastern University, Thailand

³Independent Scholar

*Corresponding author's email: Chatchanun.nit@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

16 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

27 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

18 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคทั่วไปที่ใช้บริการร้านกาแฟท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 250 คน โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย และใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้การวิจัยคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภคพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมใช้สื่อ Facebook เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ จำนวน 217 คน (86.8%) การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในช่วงเวลาไม่แน่นอนมากที่สุด จำนวน 90 คน (36.0%) การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Facebook Fanpage จำนวน 194 คน (77.6%) และระยะเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้งในการค้นหาข้อมูลการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น คือ น้อยกว่า 30 นาที จำนวน 172 คน (68.8%) 2) การเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า (1) เพศแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภคที่ไม่แตกต่างกัน (2) อายุแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค

ที่แตกต่างกัน ในเรื่องความนิยมใช้สื่อ Facebook อินสตราแกรม และยูทูบ เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ (3) สถานภาพแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ในเรื่องความนิยมใช้สื่ออินสตราแกรม เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ และการสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Google และ Wongnai ของผู้บริโภค (4) ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น ผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภคที่ไม่แตกต่างกัน (5) อาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ในเรื่องความนิยมใช้สื่อ Facebook และอินสตราแกรม เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ (6) รายได้ต่อเดือนเฉลี่ยแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ในเรื่องความนิยมใช้สื่ออินสตราแกรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภค การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Facebook Fanpage และระยะเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้งในการค้นหาข้อมูลการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นของผู้บริโภค ($P>0.05$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเลือก, สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค, ร้านกาแฟท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of the study were 1) to study consumers' behavior of choosing to use a local coffee shop through social media networks, and 2) to compare differences of demographic characteristics on consumers' behavior of choosing to use a local coffee shop through social media networks. This is a quantitative research. The sample groups were 250 people who were 18 years old that using social network selected by a random sampling and using an accidental sampling. The instrument was the questionnaire. The statistic used were frequency, mean and One Way ANOVA.

The research results demonstrated 1) a majority of consumers use Facebook for choosing a local coffee shop for 217 consumers (86.8%), using social network in uncertain time as the most for 90 consumers (36.0%), searching local coffee shop's information from Facebook Fanpage for 194 consumers (77.6%), and 172 people spent time with social network for searching a local coffee shop less than 30 minutes (68.8%), 2) comparison of differences on demographic characteristics influencing behaviors of coffee consuming in the local coffee shop through social network at Muang district, Khon Kaen province shown that (1) different sexes on coffee consuming through social networks in the local coffee shop were not different, (2) different ages on coffee consuming through social networks in the local coffee shop were different in surfing Facebook, Instagram, and YouTube for selecting the local coffee shop,

(3) different statuses on coffee consuming through social networks in the local coffee shop were different in surfing Instagram for selecting the local coffee shop and searching the details of coffee shop from Google and Wongnai, (4) different degrees on coffee consuming through social networks in the local coffee shop were not different, (5) different occupation on coffee consuming through social networks in the local coffee shop were different in surfing Facebook and Instagram for selecting the local coffee shop, (6) different income on coffee consuming through social networks in the local coffee shop were different in surfing Instagram for selecting the local coffee shop, searching the details of coffee shop from Facebook and Fanpage and spending time with social network for searching a local coffee shop ($p>0.05$).

Keywords: Behavior of Choosing, Social Media Network, Local Coffee Shop

บทนำ

ร้านกาแฟท้องถิ่น เป็นหนึ่งในธุรกิจที่ได้รับความนิยมจากผู้ประกอบการตั้งแต่รายเล็กไปจนถึงรายใหญ่ ซึ่งมูลค่าตลาดร้านกาแฟในไทยอยู่ที่ 25,800 ล้านบาท และคาดการณ์ว่าปี 2566 จะมีมูลค่าที่ 37,800 ล้านบาท นับว่าเป็นตลาดที่ใหญ่ (Brand Age Online, 2022) จนร้านกาแฟในปัจจุบันกลายเป็นพื้นที่ทางสังคมที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ เป็นพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ เป็นที่นิยมทั้งคนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น กลายเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ที่ 3 ให้คนรุ่นใหม่เข้ามาแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือเป็นพื้นที่ทำงาน (ไบเพิร์น แก้วจำปาสี, 2562) ทำให้ธุรกิจร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นธุรกิจที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมักมีอยู่โดยทั่วไปตามย่านเศรษฐกิจและนอกเมืองต่าง ๆ ซึ่งอัตราการเติบโตของธุรกิจร้านกาแฟท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคกาแฟของผู้บริโภคมีความหลากหลายมากขึ้น

ปัจจุบันร้านกาแฟท้องถิ่นมีการให้ข้อมูลกับผู้บริโภคผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคสามารถสืบค้นหาข้อมูล เพื่อประกอบการเลือกใช้บริการร้านกาแฟท้องถิ่น และแพลตฟอร์มเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Platform) เช่น Facebook Twitter Instagram Line และ Tiktok มีจำนวนของผู้ใช้เพิ่มมากขึ้นและถูกใช้เป็นช่องทางสำคัญในการติดต่อสื่อสาร (อุมาวรรณ วาทกิจ, 2566) นอกจากนี้แต่ละร้านพยายามหาจุดเด่นของร้านเพื่อสื่อสารผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค เพื่อดึงดูดใจให้ผู้บริโภคสนใจเลือกใช้บริการของตัวเอง ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ร้านกาแฟท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จัดได้ว่าเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่เป็นสถานท่องเที่ยว เพราะเป็นจังหวัดใจกลางภาคอีสาน เต็มไปด้วยร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีคุณภาพ หลากหลายสไตล์ รวมทั้งจำนวนคู่แข่งในการประกอบธุรกิจเดียวกันมีจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้ประกอบการเห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าได้มองเห็น

ภาพรวมของร้านกาแฟท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นตัวสินค้า ราคาสินค้า กิจกรรมส่งเสริมการขาย บรรยากาศภายใน และภายนอกร้าน

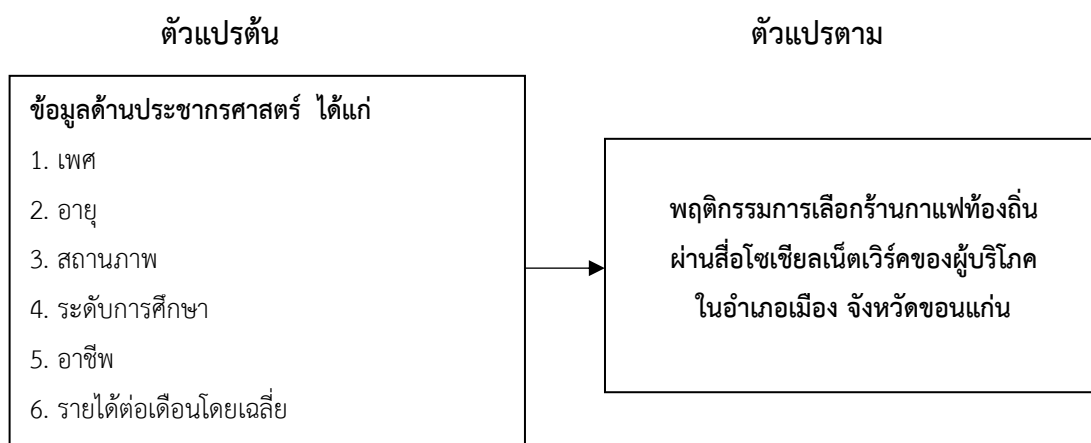
จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยผลการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูล พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการร้านกาแฟท้องถิ่น ในการปรับปรุงธุรกิจให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และเป็นแนวทางในการดำเนินกิจการแก่ผู้สนใจธุรกิจร้านกาแฟท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สามารถเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้บริโภคทั่วไปที่ใช้บริการร้านกาแฟท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ทราบจำนวนและไม่ทราบประชากรที่แท้จริง

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคทั่วไปที่ใช้บริการร้านกาแฟท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 250 คน อ้างอิงหลักการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Hair et al. (2006, as cited in Siddiqui, 2013) ที่ระบุว่า การใช้สถิติ Multiple Regression จำนวนกลุ่มตัวอย่างควรเป็น 15-20 เท่าของตัวแปรทำนาย และใช้วิธี Stepwise ในการประมวลผลเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เหมาะสม (Siddiqui, 2013)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ย เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นใดเป็นประจำ ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในช่วงเวลาใดในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นมากที่สุด การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจากเว็บไซต์ใดบ้าง และระยะเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้ง ในการค้นหาการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น เป็นต้น

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม โดยการใช้แบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 250 ชุด โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายและใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ และแจกแบบสอบถามกระดาษ (Questionnaire) ให้แก่ผู้ที่มีคุณสมบัติตรงกับลักษณะของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ภายหลังจากการตรวจสอบความถูกต้องด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ และแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายเชิงเหตุผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 มีอายุ 18-25 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 มีสถานภาพโสด จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 70.4 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 159 คน

คิดเป็นร้อยละ 63.6 มีอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 10,001-20,000 บาท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น คณะผู้ศึกษาวิจัยเสนอผลการวิจัยดังนี้

1) ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นมีพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ คือ นิยมใช้ Facebook ในการเลือกร้าน จำนวน 217 คน (86.8%) การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในช่วงเวลาไม่แน่นอนมากที่สุด จำนวน 90 คน (36%) การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Facebook Fanpage จำนวน 194 คน (77.6%) และระยะเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้งในการค้นหาข้อมูลการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น คือ น้อยกว่า 30 นาที จำนวน 172 คน (68.8%)

เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2) ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ดังแสดงในตารางที่ 1-6

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	Mean Square	F	Sig.
1.นิยมใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นประเภทใดเป็นประจำ						
1.1 Facebook	ระหว่างกลุ่ม	.013	1	.013	.116	.733
	ภายในกลุ่ม	28.631	248	.115		
	รวม	28.644	249			
1.2 Line	ระหว่างกลุ่ม	.251	1	.251	2.378	.124
	ภายในกลุ่ม	26.149	248	.105		
	รวม	26.400	249			
1.3 อินสตราแกรม	ระหว่างกลุ่ม	.000	1	.000	.001	.974
	ภายในกลุ่ม	58.144	248	.234		
	รวม	58.144	249			
1.4 TikTok	ระหว่างกลุ่ม	.140	1	.140	.962	.328
	ภายในกลุ่ม	36.116	248	.146		
	รวม	36.256	249			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมทางเลือก ร้านค้าแพทท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	Mean Square	F	Sig.
1.5 ยูทูบ	ระหว่างกลุ่ม	.165	1	.165	2.053	.153
	ภายในกลุ่ม	19.899	248	.080		
	รวม	20.064	249			
1.6 ทวิตเตอร์	ระหว่างกลุ่ม	.005	1	.005	.344	.558
	ภายในกลุ่ม	3.931	248	.016		
	รวม	3.936	249			
2.ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในช่วงเวลา ใดในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น มากที่สุด	ระหว่างกลุ่ม	.860	1	.860	.610	.435
	ภายในกลุ่ม	349.556	248	1.409		
	รวม	350.416	249			
3.การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟ ท้องถิ่นจากเว็บไซต์ใด						
3.1 Google	ระหว่างกลุ่ม	.107	1	.107	.426	.515
	ภายในกลุ่ม	62.197	248	.251		
	รวม	62.304	249			
3.2 Facebook Fanpage	ระหว่างกลุ่ม	.256	1	.256	1.470	.227
	ภายในกลุ่ม	43.200	248	.174		
	รวม	43.456	249			
3.3 Pantip	ระหว่างกลุ่ม	.004	1	.004	.146	.703
	ภายในกลุ่ม	6.800	248	.027		
	รวม	6.804	249			
3.4 Blog	ระหว่างกลุ่ม	.002	1	.002	.039	.844
	ภายในกลุ่ม	11.422	248	.046		
	รวม	11.424	249			
3.5 Wongnai	ระหว่างกลุ่ม	.002	1	.002	.562	.454
	ภายในกลุ่ม	.994	248	.004		
	รวม	.996	249			
4.ระยะเวลาที่ใช้โซเชียล เน็ตเวิร์คแต่ละครั้งในการ ค้นหาข้อมูลการเลือกร้าน กาแฟท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	.387	1	.387	.774	.380
	ภายในกลุ่ม	123.997	248	.500		
	รวม	124.384	249			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรเพศกับพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟผ่านสื่อโซเชียลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ

พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. นิยมใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นประเภทใดเป็นประจำ						
1.1 Facebook	ระหว่างกลุ่ม	1.080	3	.360	3.214	.024*
	ภายในกลุ่ม	27.564	246	.112		
	รวม	28.644	249			
1.2 อินสตราแกรม	ระหว่างกลุ่ม	10.043	3	3.348	17.120	.000*
	ภายในกลุ่ม	48.101	246	.196		
	รวม	58.144	249			
1.3 ยูทูบ	ระหว่างกลุ่ม	.705	3	.235	2.984	.032*
	ภายในกลุ่ม	19.359	246	.079		
	รวม	20.064	249			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอายุกับพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริโภค้านกาแฟท้องถิ่นมีอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อความนิยมใช้สื่อ Facebook เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .024 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผู้บริโภค้านกาแฟท้องถิ่นมีอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อความนิยมใช้สื่ออินสตราแกรม เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผู้บริโภค้านกาแฟท้องถิ่นมีอายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อความนิยมใช้สื่อยูทูบเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .032 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพ

พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	Mean Square	F	Sig.
1. นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นประเภทใดเป็นประจำ						
1.1 อินสตาแกรม	ระหว่างกลุ่ม	5.722	2	2.861	13.482	.000*
	ภายในกลุ่ม	52.422	247	.212		
	รวม	58.144	249			
2. สืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจากเว็บไซต์ใดบ้าง						
2.1 Google	ระหว่างกลุ่ม	1.783	2	.891	3.638	.028*
	ภายในกลุ่ม	60.521	247	.245		
	รวม	62.304	249			
2.2 Wongnai	ระหว่างกลุ่ม	.196	2	.098	30.258	.000*
	ภายในกลุ่ม	.800	247	.003		
	รวม	.996	249			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรสถานภาพ กับพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นมีสถานภาพที่ต่างกัน มีผลต่อความนิยมใช้สื่ออินสตาแกรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภคที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นมีสถานภาพที่ต่างกัน มีผลต่อการสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Google ของผู้บริโภคที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นมีสถานภาพที่ต่างกัน มีผลต่อการสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Wongnai ของผู้บริโภคที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .028 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	Mean Square	F	Sig.
1. นิยมใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นประเภทใดเป็นประจำ						
1.1 Facebook	ระหว่างกลุ่ม	.252	6	.042	.359	.904
	ภายในกลุ่ม	28.392	243	.117		
	รวม	28.644	249			
1.2 Line	ระหว่างกลุ่ม	.485	6	.081	.758	.603
	ภายในกลุ่ม	25.915	243	.107		
	รวม	26.400	249			
1.3 อินสตาแกรม	ระหว่างกลุ่ม	2.906	6	.484	2.131	.051
	ภายในกลุ่ม	55.238	243	.227		
	รวม	58.144	249			
1.4 TikTok	ระหว่างกลุ่ม	.479	6	.080	.543	.775
	ภายในกลุ่ม	35.777	243	.147		
	รวม	36.256	249			
1.5 ยูทูบ	ระหว่างกลุ่ม	.506	6	.084	1.047	.395
	ภายในกลุ่ม	19.558	243	.080		
	รวม	20.064	249			
1.6 ทวิตเตอร์	ระหว่างกลุ่ม	.036	6	.006	.375	.894
	ภายในกลุ่ม	3.900	243	.016		
	รวม	3.936	249			
2. ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในช่วงเวลาใดในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นมากที่สุด	ระหว่างกลุ่ม	12.506	6	2.084	1.499	.179
	ภายในกลุ่ม	337.910	243	1.391		
	รวม	350.416	249			
3. การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจากเว็บไซต์ใด						
3.1 Google	ระหว่างกลุ่ม	1.654	6	.276	1.105	.360
	ภายในกลุ่ม	60.650	243	.250		
	รวม	62.304	249			
3.2 Facebook Fanpage	ระหว่างกลุ่ม	2.129	6	.355	2.087	.055
	ภายในกลุ่ม	41.327	243	.170		
	รวม	43.456	249			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

พฤติกรรม การเลือก ร้านกาแฟท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	Mean Square	F	Sig.
3.3 Pantip	ระหว่างกลุ่ม	.036	6	.006	.217	.971
	ภายในกลุ่ม	6.768	243	.028		
	รวม	6.804	249			
3.4 Blog	ระหว่างกลุ่ม	.400	6	.067	1.470	.189
	ภายในกลุ่ม	11.024	243	.045		
	รวม	11.424	249			
3.5 Wongnai	ระหว่างกลุ่ม	.038	6	.006	1.592	.150
	ภายในกลุ่ม	.958	243	.004		
	รวม	.996	249			
4.ระยะเวลาที่ใช้โซเชียล เน็ตเวิร์คแต่ละครั้งในการ ค้นหาข้อมูลการเลือกร้าน กาแฟท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	1.729	6	.288	.359	.904
	ภายในกลุ่ม	195.155	243	.803		
	รวม	196.884	249			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรระดับการศึกษา กับพฤติกรรม การเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์ค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริโภค ร้อยละ 100 มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรม การเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ

พฤติกรรม การเลือก ร้านกาแฟท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	Mean Square	F	Sig.
1.นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นประเภทใดเป็นประจำ						
1.1 Facebook	ระหว่างกลุ่ม	1.305	5	.261	2.330	.043*
	ภายในกลุ่ม	27.339	244	.112		
	รวม	28.644	249			
1.2 อินสตาแกรม	ระหว่างกลุ่ม	7.315	5	1.463	7.023	.000*
	ภายในกลุ่ม	50.829	244	.208		
	รวม	58.144	249			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอาชีพกับพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อความนิยมใช้สื่อ Facebook เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .043 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อความนิยมใช้สื่ออินสตราแกรมเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น	ความแปรปรวน	SS	df	Mean Square	F	Sig.
1.นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นประเภทใดเป็นประจำ						
1.1 อินสตราแกรม	ระหว่างกลุ่ม	3.856	4	.964	4.350	.002*
	ภายในกลุ่ม	54.288	245	.222		
	รวม	58.144	249			
1.2 Facebook Fanpage	ระหว่างกลุ่ม	1.940	4	.485	2.862	.024*
	ภายในกลุ่ม	41.516	245	.169		
	รวม	43.456	249			
2.ระยะเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้งในการค้นหาข้อมูลการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	6.283	4	1.571	3.259	.013*
	ภายในกลุ่ม	118.101	245	.482		
	รวม	124.384	249			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า

ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อความนิยมใช้สื่ออินสตราแกรมเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อการสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Facebook Fanpage ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .024 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อระยะเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้ง ในการค้นหาข้อมูลการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า One way ANOVA พบว่าค่า Sig. เท่ากับ .013 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่นิยมใช้สื่อ Facebook เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 86.8 การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในช่วงเวลาไม่แน่นอนมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Facebook Fanpage จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 77.6 และระยะเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้ง ในการค้นหาข้อมูลการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น คือ น้อยกว่า 30 นาที จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 จากผลการวิจัยดังกล่าว พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟของผู้บริโภคส่วนใหญ่ ก่อนมาใช้บริการจะมีการค้นหาข้อมูลบนสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค โดยแหล่งการค้นหาข้อมูลส่วนใหญ่มาจาก Facebook Fanpage และผู้บริโภคจะใช้ระยะเวลาไม่มากในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นบนสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขจรพงศ์ เตือนวิระเดช (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง อิทธิพลการสื่อสารการตลาดแบบปากบนสื่อออนไลน์ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสด ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครบางส่วน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับร้านกาแฟสดจากสื่อออนไลน์โดยสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการมาใช้บริการร้านกาแฟสดมากที่สุด คือ Facebook อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคไม่สามารถระบุช่วงเวลาได้แน่นอนในการพบเห็นข้อมูลร้านกาแฟสดจากสื่อออนไลน์ได้

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีเพศแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นสถานที่

ที่เหมาะสมกับทุกเพศ ทำให้พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นจึงไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทศพร ลีลอย (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการคาเฟ่กลางทุ่งนา ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาเฟ่กลางทุ่งนาของผู้บริโภค พบว่า เพศแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาเฟ่กลางทุ่งนาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นมีอายุแตกต่างกันมีผลต่อความนิยมใช้สื่อ Facebook เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ/ความนิยมใช้สื่ออินสตาแกรมเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ และความนิยมใช้สื่อยูทูปเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ในช่วงอายุมีผลต่อความนิยมใช้สื่อ Facebook อินสตาแกรม และยูทูป เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอมรรัตน์ ปริษารัตน์ และ วอนชนก ไชยสุนทร (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารผ่านการรีวิวจากสื่อสังคมออนไลน์ ผลการทดสอบสมมติฐานด้านประชากรศาสตร์ พบว่า อายุแตกต่างกัน จะมีความถี่การใช้บริการร้านอาหารผ่านการรีวิวจากสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นมีสถานภาพแตกต่างกันมีผลต่อความนิยมใช้สื่ออินสตาแกรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภค/การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Google และการสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Wongnai ของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้สถานภาพมีผลต่อความนิยมใช้สื่ออินสตาแกรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ และการสืบหาข้อมูลจากเว็บไซต์ google / Wongnai เพื่อหาข้อมูลร้านกาแฟท้องถิ่นก่อนเลือกใช้บริการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขจรพงศ์ เตือนวิระเดช (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง อิทธิพลการสื่อสารการตลาดแบบปากบนสื่อออนไลน์ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร บางส่วน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านสถานภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคร้านกาแฟท้องถิ่นมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ทุกระดับการศึกษา ทำให้พฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นจึงไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

ทศพร ลีลอย (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการคาเฟ่กลางทุ่งนา บางส่วน ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาเฟ่กลางทุ่งนา ของผู้บริโภค พบว่า ระดับการศึกษา แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาเฟ่กลางทุ่งนาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้บริโภค ร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อความนิยมใช้สื่อ Facebook เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำ และความนิยมใช้สื่ออินสตาแกรม เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นเป็นประจำของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ผู้บริโภคที่มีความแตกต่างด้านอาชีพ อาจจะนิยมใช้สื่อ Facebook/อินสตาแกรม เพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้สื่อ จึงส่งผลกระทบต่อ การเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขจรพงศ์ เตื่อนวิระเดช (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง อิทธิพลการสื่อสารการตลาดแบบปากบนสื่อออนไลน์ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครบางส่วน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคที่ ความแตกต่างด้านอาชีพ อาจจะค้นหาข้อมูลร้านกาแฟสดบนสื่อสังคม ออนไลน์ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันไป และขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสืบหาข้อมูลร้านกาแฟสดที่แตกต่างกันไปด้วย จึงส่งผลกระทบต่อตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

6) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้บริโภค ร้านกาแฟท้องถิ่นที่มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อความนิยมใช้สื่ออินสตาแกรมเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นประเภทใด เป็นประจำ/การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟท้องถิ่นจาก Facebook Fanpage และเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค แต่ละครั้งในการค้นหาข้อมูลการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นของผู้บริโภค ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ผู้บริโภคที่มีความแตกต่างด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาจให้ความสำคัญต่อความนิยมใช้สื่ออินสตาแกรมเพื่อเลือกร้านกาแฟท้องถิ่น การสืบหาข้อมูลของร้านกาแฟ ท้องถิ่นจาก Facebook Fanpage และเวลาที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คแต่ละครั้งในการค้นหาข้อมูลการเลือก ร้านกาแฟก่อนเข้าใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขจรพงศ์ เตื่อนวิระเดช (2561) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง อิทธิพลการสื่อสารการตลาดแบบปากบนสื่อออนไลน์ ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครบางส่วน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคที่มีความแตกต่างด้านรายได้ต่อเดือน อาจให้ ความสำคัญต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการค้นหาข้อมูลร้านกาแฟสดที่แตกต่างกัน โดยจะเห็นว่า ผู้บริโภค ที่มีรายได้ มากกว่าจะให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดจากการสื่อสารแบบปากต่อปากบน สื่อออนไลน์มากกว่าผู้บริโภคที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้ประกอบการสามารถนำผลการศึกษาพฤติกรรมในการเลือกร้านกาแฟท้องถิ่นผ่านสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คต่าง ๆ นำไปปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์ของร้านกาแฟท้องถิ่น โดยสามารถเลือกแพลตฟอร์มที่เหมาะสม เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคมาเลือกใช้บริการได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หากมีการศึกษาเรื่องนี้ต่อ ๆ ไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้มีการต่อยอดการทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านกาแฟท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกควบคู่กันไปด้วย เพราะจะทำให้งานวิจัยมีหลากหลายมุมมองและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขจรพงศ์ เตือนวิระเดช. (2561). อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบปากต่อปากบนสื่อออนไลน์ต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ทศพร ลีลอย. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการคาเฟ่กลางทุ่งนา. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ไบเฟิร์น แก้วจำปาสี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคกาแฟสดในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, 7(3), 89-106.
- อมรรัตน์ ปรีชารัตน์ และ วอนชนก ไชยสุนทร. (2562). พฤติกรรมในการใช้บริการร้านอาหารผ่านการรีวิวจากสื่อสังคมออนไลน์. วารสารการบริหารและการจัดการ, 9(2), 209-219.
- อุมาวรรณ วาทกิจ. (2566). ส่วนประสมทางการตลาด 4Es ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคของผู้บริโภคผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13(1), 31-45.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E., & Tatham, R.L. (2010). Multivariate Data Analysis. 7th Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River.
- N.Rotchana (pesud.). (2002, 3 มิถุนายน). รู้จัก Sweetchew ธุรกิจในตลาด Ambient Cafe Bakery ที่ไปพร้อมกับตลาดร้านกาแฟ. Brand Age Online. <http://brandage.com/article/31204>
- Siddiqui, K. (2013). Heuristics for Sample Size Determination in Multivariate Statistical Techniques. World Applied Sciences Journal, 27(2), 285-287.

การส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

The Promoting Self-Discipline in Young Childhood by Organizing Learning Experiences Using Local Learning Resources

วัลภา ไชยยะ^{1,*} และ ทศนีย์ นาคุณทรง²

Wanlapha Chaiya^{1,*} and Tassanee Nakunsong²

^{1,2}หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,2}Master of Education, Program in Early Childhood Education, Faculty of Education,

Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's email: Ying0857463288@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

27 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

1 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กชาย – หญิง อายุระหว่าง 3 - 4 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ (1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จำนวน 8 หน่วย หน่วยละ 3 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 24 แผน (2) แบบสังเกตความมีวินัยในตนเอง ทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับผิดชอบ และด้านการควบคุมตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้น หลังการทดลองเท่ากับ ($\bar{X} = 17.00$, S.D. = 0.73) คิดเป็นร้อยละ 99.44 และก่อนการทดลองเท่ากับ ($\bar{X} = 12.63$, S.D. = 1.20) คิดเป็นร้อยละ 70.14 ซึ่งหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

คำสำคัญ: ความมีวินัยในตนเอง, แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purpose of this research were to compare before and after of self-discipline of young children through the learning experiences provided using local learning resources. Purposive sampling is used to choose a target sample of 16 young children, ages 3 to 4,

who are enrolled in kindergarten level 1 semester 2 academic year 2023, Child Care Center of the Huangua Subdistrict Administrative Organization, Yang Talad district, Karasin Provinces. The study included 2 primary research instruments: (1) learning experiences facilitated by local learning resource plans, consisting of 8 units with three repetitions per unit for a total of 24 plans; and (2) an observation form on self-discipline that has two sides, such as responsibility and self-control. The mean, standard deviation, and percentage were the statistics used in the data analysis. The study's findings showed that following an experiment on young children's self-disciplines through learning experiences delivered using locally available learning resources, both the overall mean and each side were higher ($\bar{X} = 17.00$, S.D. = 0.73), with a percentage of 99.44, than they were prior to the experimentation ($\bar{X} = 12.63$, S.D. = 1.20), with a percentage of 70.14.

Keywords: Self-Discipline, Local Learning Resources, Young Children

บทนำ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้มีความรู้ และผ่านการวัดและประเมินผลตามที่หลักสูตรกำหนด เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เด็กจะได้รับพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มีแนวทางว่า เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และยังสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้นได้ และถือว่านักเรียนมีความเป็นหัวใจหลัก ในกระบวนการจัดการศึกษา และจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาตนเองให้เป็นไปตามธรรมชาติ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เต็มตามศักยภาพ อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ซึ่งเด็กทุกคนจะมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุม เด็กในวัยนี้จึงควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูและผู้ดูแล คือบุคคลที่สำคัญ ในการอบรมเลี้ยงดูให้มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อพัฒนาการ และองค์ความรู้ของเด็ก ซึ่งครูผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาควร เลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการ ผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยสอดคล้องกับความพร้อมวุฒิภาวะความสนใจ

ความต้องการและความสามารถของเด็ก สร้างบรรยากาศในการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากทำ อยากเล่น อยากค้นคว้าทดลอง มีอิสระในการคิด แสดงความรู้สึกความต้องการและเปิดเผยตนเองมากที่สุด (กรมวิชาการ, 2546)

เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ที่เน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาใช้ในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้การจัดการศึกษา จัดอบรมและเรียนรู้ สนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ให้เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดมาตรา 25 กล่าวคือรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้กันอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดีคนเก่ง และมีความสุข ดังที่ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมายถึง ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งที่มีอยู่ในธรรมชาติ บุคคล รูปแบบสังคม วิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สถานที่ต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และจากการสำรวจพื้นที่ชุมชนโดยรอบของโรงเรียนนั้นมีแหล่งเรียนรู้มากมายที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาค้นคว้า ยังไม่พบว่ามี การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย ที่สอดคล้องกับบริบทของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัง พบว่า ในปีการศึกษาที่ผ่านมาเด็กยังขาดความมีวินัยในตนเองที่จะนำมาใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน และการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน รวมถึงจากรายงาน SAR ของปีการศึกษาที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า เด็กมีคะแนนประเมินผลด้านความมีวินัยในตนเองค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรพัฒนาอย่างจำเป็นเร่งด่วนสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและจำเป็นในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็ก จึงได้ทำการศึกษาเพื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีแนวทางที่สอดคล้องและเหมาะสม ในการนำไปสู่การแก้ปัญหาเด็กขาดวินัยในตนเอง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณสมบัติที่ทุกคนพึงจะต้องมี พฤติกรรมของความมีวินัย ในตนเองเป็นคุณธรรมพื้นฐานของค่านิยม 12 ประการ มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรม หากทุกคนเคารพในกฎเกณฑ์และกติกา มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม จะทำให้สามารถ อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ซึ่งการมีวินัยในตนเองเป็นหัวใจหลักที่จะส่งผลให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตประจำวัน และสามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้ ดังนั้น การส่งเสริมการมีวินัยตั้งแต่ยังเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (บุญชม ศรีสะอาด, 2555) ความมีวินัยในตนเองนั้นยังไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้ จะต้องมีการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ รอบตัวและการฝึกปฏิบัติตนเองอย่างสม่ำเสมอในระยะหนึ่ง ซึ่งในช่วงวัยที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังวินัยคือช่วงปฐมวัย เพื่อที่จะให้เด็กแสดงออกในการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตามสมควร หรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามข้อบังคับ กฎ กติกา ข้อตกลงได้ด้วยตนเอง กระทำด้วยความพึงพอใจ และปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง โดยเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดี ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ การรู้จักเวลา ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความเป็นผู้นำ ความตรงต่อเวลา (กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ์, 2550) ซึ่งความมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ต้องส่งเสริมกันมาตั้งแต่วัยเด็ก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างวินัยให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นอีกด้วย

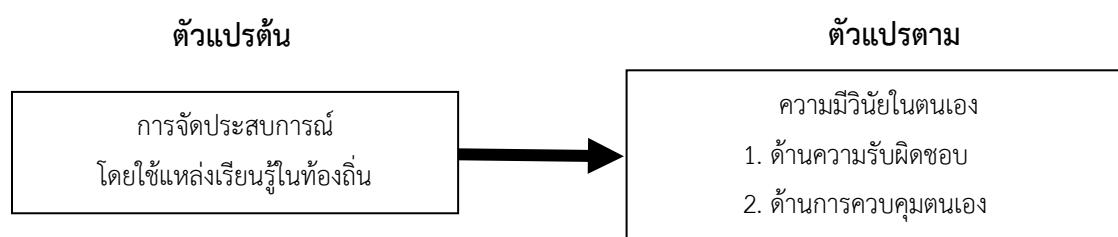
จากหลักการและเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านองค์การบริหารส่วนตำบลหัวจั่ว อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อพัฒนาให้เด็กเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีวินัยต่อไปในอนาคต และนำพาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักสูตรการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีดำเนินการศึกษาประกอบด้วย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ห้อง 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัว ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยมีนักเรียน จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 8 แผน แผนละ 20 นาที ประกอบด้วย 8 หน่วย ได้แก่ หน่วยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัว หน่วยวัดบ้านเสี้ยว หน่วยวัดป่าสันติवासอินทราคม หน่วยสวสมบึงเมืองแสน หน่วยสวนองุ่น หน่วยร้านนิโรจน์ คำผ้า หน่วยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเสี้ยวและหน่วยโรงเรียนบ้านเสี้ยววิทยาสรรพ์
2. แบบสังเกตความมีวินัยในตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านการควบคุมตนเอง

วิธีรวบรวมข้อมูล การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาควิชาปีที่ 2 ปี การศึกษา 2566 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง โดยมีวิธีการทดลองดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลองสังเกตความมีวินัยในตนเอง ในคาบกิจกรรมประจำวัน ระหว่างเวลา 09.10 – 11.30 น. โดยใช้แบบสังเกตความมีวินัยในตนเอง
2. ดำเนินการทดลองโดยจัดประสบการณ์ด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ในตอนเช้า ระหว่างเวลา 09.00 – 11.00 น. เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วัน อังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 2 ชั่วโมง
3. หลังการทดลองทำการสังเกตความมีวินัยในตนเอง ในคาบกิจกรรมประจำวัน ระหว่างเวลา 09.10 – 11.30 น. โดยใช้แบบสังเกตความมีวินัยในตนเอง ชุดเดิม
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ค่าร้อยละ และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)
2. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยหาค่าความสอดคล้อง (IOC) (ไพศาล วรคำ, 2554)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (รายด้าน)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านความรับผิดชอบ				
1.1 การปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม	1.88	0.50	2.75	0.45
1.2 การเก็บของใช้ส่วนตัวเข้าที่	2.12	0.34	2.94	0.25
1.3 การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	2.25	0.45	2.75	0.45
2. ด้านการควบคุมตนเอง				
2.1 การเข้าแถวรอคอยตามลำดับก่อนหลัง	2.31	0.60	2.94	0.25
2.2 การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบ	2.06	0.25	2.88	0.34
2.3 การไม่เล่นหรือส่งเสียงดังในเวลาทำกิจกรรม	2.06	0.25	2.75	0.44
รวม	2.11	0.14	2.84	0.09

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 1 พบว่า ระดับคะแนนความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ในแต่ละด้าน หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่มีคะแนนสูงสุดคือ การเข้าแถวรอคอยตามลำดับก่อนหลัง ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.25) และการเก็บของใช้ส่วนตัวเข้าที่ ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.25) รองลงมา คือ การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบ ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.34) การปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.45) การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.45) การไม่เล่นหรือส่งเสียงดังในเวลาทำกิจกรรม ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.44) และเมื่อรวมทุกด้าน ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.09) แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สามารถส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

แหล่งข้อมูล	N	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ก่อนการจัดประสบการณ์	16	202	12.63	1.20	70.14
หลังการจัดประสบการณ์	16	272	17.00	0.73	94.44

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นก่อนการทดลองเท่ากับ ($\bar{X} = 12.63$, S.D. = 1.20) คิดเป็นร้อยละ 70.14

และหลังการทดลองเท่ากับ ($\bar{X} = 17.00$, S.D. = 0.73) คิดเป็นร้อยละ 99.44 ซึ่งหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่น เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่น มีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ โดยหลังการทดลองเท่ากับ ($\bar{X} = 17.00$, S.D. = 0.73) คิดเป็นร้อยละ 99.44 และก่อนการทดลองเท่ากับ ($\bar{X} = 12.63$, S.D. = 1.20) คิดเป็นร้อยละ 70.14 ทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่นที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน โดยทำการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตั้งแต่ปรัชญา การศึกษาปฐมวัย หลักการ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้และการจัดประสบการณ์ ซึ่งนำไปสู่การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียน โดยศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget (1969 อ้างถึงใน สืบศักดิ์ น้อยดัด, 2555) เพียเจต์เป็นบุคคลแรกที่ได้ทำการศึกษาเรื่องจริยธรรมของเด็ก อธิบายไว้ว่า จริยธรรมจะแอบแฝงอยู่ในข้อกำหนดต่าง ๆ ทุกอย่าง และในการเล่นต่าง ๆ ของเด็กจะต้องมีข้อกำหนดที่เป็นรูปแบบที่ซับซ้อนอยู่ในการเล่นนั้น เพียเจต์ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อกำหนดของการเล่นของเด็ก สอดคล้องกับ Mowrer (1963 อ้างถึงใน ธิดารัตน์ ธนะคำดี, 2552) ได้สรุปทฤษฎีของเมารอร์ไว้ว่า การจะเกิดวินัยในตนเองของแต่ละบุคคลนั้น พื้นฐานที่ดีก็คือ ความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา หรือผู้อบรมเลี้ยงดู อันจะนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเอง และเมื่อโตขึ้นการเลี้ยงดูนี้เด็กจะเกิดความพึงพอใจได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Thorndike, & Hagen (1977 อ้างถึงใน ทิศนา ขมมณี, 2557) ในทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง การเรียนรู้จะเกิดในรูปแบบต่าง ๆ จะมีการลองผิดลอง และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อย และสอดคล้องกับ ประเวศ ะสี (2543) เห็นว่าโรงเรียนควรมีความสัมพันธ์กับชุมชนในเรื่องแหล่งเรียนรู้จากชุมชน โดยผู้ศึกษาได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 8 หน่วยการเรียนรู้โดยการจัดประสบการณ์ที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนในการพัฒนาเด็ก ได้แก่ 1) หน่วยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจั่ว 2) หน่วยวัดบึงบ้านเสียว 3) หน่วยวัดป่าสันติวาสอินทราคม 4) หน่วยสวสมบึงเมืองแสน 5) หน่วยสวนอู่ 6) หน่วยร้านนิโรจน์ค้าผ้า 7) หน่วยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเสียว 8) หน่วยโรงเรียนบ้านเสียววิทยาสรรพ์ ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้นี้จะสอดแทรกกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่นอีกด้วย จะเห็นได้ว่าล้วนแต่มีผลต่อการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มีส่วนช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความมีความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาเรื่องแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการคัดเลือกแหล่งเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งนี้เกิดจากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่สำคัญของในบริเวณใกล้เคียงบ้านเสียว โดยการสำรวจและสอบถามผู้รู้ในท้องถิ่น พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากมาย เช่น วัดป่าสันติวาสอินทาราม วัดบึงบ้านเสียว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัง ร้านค้าในชุมชน อาชีพต่าง ๆ ในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยวัง แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สวนผักผลไม้ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งแต่ละสถานที่ได้เลือกนำมาจัดประสบการณ์เพียงส่วนหนึ่งโดยการคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางของผู้เรียน

2. ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย จำแนกรายด้าน ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบ และด้านการควบคุมตนเอง หลังการทดลองในทุกช่วงเวลาการทดลองส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น สามารถวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนที่สูงขึ้น ได้ดังนี้

2.1 ด้านความรับผิดชอบ เด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ในด้านความรับผิดชอบ เปรียบเทียบระหว่างการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 6.25 ถึง 8.44 แสดงว่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ในด้านความรับผิดชอบ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จะให้เด็กได้ปฏิบัติตามข้อตกลง ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย และเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อย หลังการทำกิจกรรม และในกิจกรรมประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ จารุวรรณ กำลิ่งเหลือ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบ เป็นพฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกโดยการทำงานที่ได้รับมอบหมายทั้งที่เป็นของตนเองและของกลุ่ม ประกอบด้วยปฏิบัติตามกติกาในการทำกิจกรรม/เล่น ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ จัดเก็บอุปกรณ์ไว้ที่

2.2 ด้านการควบคุมตนเอง เด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ในด้านการควบคุมตนเอง เปรียบเทียบระหว่างการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 6.44 ถึง 8.56 แสดงว่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้เด็กเกิดมีความมีวินัยในตนเอง ในด้านการควบคุมตนเอง ซึ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จะให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม รอคอยตามลำดับก่อนหลัง ไม่เล่นหรือส่งเสียงในเวลาทำกิจกรรม และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบ สอดคล้องกับ ฉันทนา ศรีภักดี (2555) ที่ได้กล่าวว่า การควบคุมตนเอง เป็นการแสดงออกด้วยการกระทำที่เหมาะสมกับเวลา เหมาะสมกับเหตุการณ์และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม เล่นหรือทำกิจกรรมตามลำดับ ก่อน-หลัง ไม่ทะเลาะหรือขัดแย้งกัน ไม่แย่งสิ่งของของผู้อื่น และนอกจากนี้ กาญจนานุหงอ (2564) ได้ศึกษาไว้ว่า การมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร มีพัฒนาการความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ควรให้มีแรงจูงใจภายในร่วมด้วย จะทำให้เกิดผลดีเพิ่มขึ้นอีกด้วย จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า การจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ด้านความรับผิดชอบ และด้านการควบคุมตนเอง ด้วยเงื่อนไขและข้อตกลงในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรม ที่กระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

1.1 เนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่มีความเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นผู้ที่สนใจสามารถนำไปปรับให้ตรงกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ใกล้เคียงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ตรงตามวัตถุประสงค์

1.2 ควรศึกษาบริบทของแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากสถานที่จริงและได้รับประสบการณ์ตรง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่มีต่อตัวแปรอื่น เช่น การแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย อันจะเกิดประโยชน์ต่อครูและเด็กปฐมวัยต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ชุมชน เพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ. (2550). *การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบเพลงคุณธรรมตามพระราชดำรัส*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯกราฟิควิน เอ็ดเวอร์ไทซิง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา บุหงอ. (2564). วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 8(3), 1-15.
- จารุวรรณ กำลังเหลือ. (2556). *การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการจัดการชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนบ้านห้วยหมากแดง จังหวัดชัยภูมิ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการปฐมวัยศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- ฉันทนา ศรีภักดี. (2555). *การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นที่บ้านของไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทีศนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดารัตน์ ธนะคำดี. (2552). *การพัฒนาแบบวัดความมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต การวัดผลการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2555). *การวิจัยเบื้องต้น*. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประเวศ วะสี. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ไพศาล วรคำ. (2554). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ตักสิลาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2549)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สืบศักดิ์ น้อยดัด. (2555). *การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพันของบุคลากรสายสนับสนุนใน
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรณีศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Factors Affecting the Satisfaction and Engagement of Support Staffs in
Private Higher Education Institutions,
Case Study of Northeastern University

เพชรรัตน์ ลือสันเทียะ¹, วีรวิทย์ เลิศรัตนารังกุล^{2,*}, โกวิท แซนพงษ์³ และ วียดา พันธโน⁴

Phetcharad Luesanthia¹, Weerawit Lertratthamrongkul^{2,*}, Kowit Saenpong³ and Wiyada Phanno⁴

^{1,2,4}สำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

³สาขาวิชาวิศวกรรมระบบอัจฉริยะ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{1,2,4}Office of Education Quality Assurance, Northeastern University

³Department of Intelligent Systems Engineering, Faculty of Engineering, Northeastern University

*Corresponding author's email: Weerawit.ler@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

7 กันยายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

31 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

28 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร (2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพัน (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน (4) พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 80 คน ด้วยแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ($M = 3.87$, $S.D. = 0.71$ และ $M = 4.08$, $S.D. = 0.52$ ตามลำดับ) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานมากที่สุดคือ ความยืดหยุ่นในการทำงาน ($\beta = 0.40$, $p(0.011) < 0.05$) ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุดคือ ความรู้สึกมีคุณค่าในองค์กร ($\beta = 0.50$, $p(0.001) < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน ($r = 0.65$, $p(0.021) < 0.05$ และ $r = 0.70$, $p(0.033) < 0.05$ ตามลำดับ) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป มีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่มีวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประสบการณ์น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัย โดยเน้นการส่งเสริมความยืดหยุ่นในการทำงาน การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และการสร้างการรับรู้คุณค่าของบุคลากรในองค์กร เพื่อยกระดับความพึงพอใจ ความผูกพัน และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานสูง

คำสำคัญ: ความพึงพอใจในงาน, ความผูกพันต่อองค์กร, ประสิทธิภาพการทำงาน, บุคลากรสายสนับสนุน

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) study the level of job satisfaction and engagement with the organization, (2) analyze the factors that affect satisfaction and engagement, (3) study the relationship between job satisfaction and (4) develop policy recommendations for support personnel in the Northeastern University. Using an integrated research methodology, the data was collected from 80 support personnel with questionnaires and qualitative data through in-depth interviews and group discussions. This research employs descriptive statistics, multiple regression analysis, correlation analysis, variance analysis and content analysis. The results showed that employees had a high level of job satisfaction and engagement with the organization ($M = 3.87$, $S.D. = 0.71$ and $M = 4.08$, $S.D. = 0.52$, respectively). The most influential factor in job satisfaction was job flexibility ($\beta = 0.40$, $p(0.011) < 0.05$), while the most influential factor in organizational engagement was organizational sense of value ($\beta = 0.50$, $p(0.001) < 0.05$). The variance analysis showed that the group with 5 years or more of work experience had significantly higher performance than the less experienced group at 0.05 at the level of 0.05, and the results led to policy recommendations on the development of university human resources. It focuses on promoting flexibility in work, developing relationships between superiors and subordinates and creating a sense of value among personnel in the organization to enhance satisfaction. This is especially true for those with high work experience.

Keywords: Job satisfaction, Organizational engagement, Productivity, Support staff

บทนำ

ภูมิทัศน์อุดมศึกษาไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน สถาบันการศึกษาระดับสูงต้องรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนในการรักษาคุณภาพทางวิชาการและความยั่งยืนขององค์กร ท่ามกลางการแข่งขันที่ทวีความรุนแรง บุคลากรสายสนับสนุนซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจของสถาบัน กำลังเผชิญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและเสถียรภาพขององค์กร นั่นคือ ปรากฏการณ์การลดทอนของความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2563) เผยให้เห็นถึงสภาวะวิกฤตของทรัพยากรบุคคลในระบบอุดมศึกษาไทย โดยพบว่าดัชนีความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนอยู่ในระดับที่น่าวิตกคือ เหลือเพียงร้อยละ 65 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่พึงประสงค์อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ข้อมูลสถิติจากกรมจัดหางาน (2564) และสมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย (2564) ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มที่น่าเป็นห่วงของอัตราการลาออกของบุคลากรกลุ่มนี้ ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ในช่วงห้าปีที่ผ่านมา สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคอุตสาหกรรมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ ปรากฏการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบในหลายมิติต่อการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในด้านการระดมทุนการเงินที่เพิ่มขึ้นและการสูญเสียทุนทางปัญญาอันมีค่า สอดคล้องกับแนวคิดของ Drucker (1999) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมในตัวบุคลากรต่อความสำเร็จขององค์กร นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Gallup (2021) ชี้ให้เห็นว่าองค์กรที่มีระดับความผูกพันของพนักงานสูงมีผลิตภาพสูงกว่าถึงร้อยละ 21 เมื่อเทียบกับองค์กรที่มีระดับความผูกพันต่ำ การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ได้ส่งผลให้บริบทการทำงานและความคาดหวังของบุคลากรเปลี่ยนแปลงไป การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานสู่แนวทางผสมผสาน (Hybrid) และทัศนคติที่เปลี่ยนไปของบุคลากรรุ่นใหม่ ได้ท้าทายประสิทธิภาพของแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบดั้งเดิม (World Economic Forum, 2023)

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ก่อตั้งมานานกว่า 36 ปี กำลังเผชิญกับความท้าทายในการรักษาคุณภาพการศึกษาและความอยู่รอดขององค์กร ท่ามกลางการแข่งขันที่เข้มข้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ยิ่งทำให้การรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากขึ้น บุคลากรสายสนับสนุนกำลังเผชิญกับปัญหาความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรที่ลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานและความมั่นคงขององค์กรตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมของ Blau (1964) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและพนักงานเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เมื่อพนักงานรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติที่ดีจากองค์กร พวกเขาจะตอบแทนด้วยทัศนคติและพฤติกรรมเชิงบวก ซึ่งรวมถึงความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤตภาคนิ มิ่งโสภา และ กฤษดา เขียววัฒนสุข (2565) ชี้ให้เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเผชิญกับความท้าทาย

เฉพาะ เช่น การแข่งขันกับสถาบันของรัฐที่มีทรัพยากรมากกว่า และการรักษาบุคลากรที่มีแนวโน้มจะย้ายไปทำงานในเมืองใหญ่หรือภูมิภาคอื่น

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในบริบทอุดมศึกษาไทย โดยมุ่งตอบคำถามวิจัยที่สำคัญ เช่น การระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้และผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมผลลัพธ์จากการศึกษาวิจัยนี้จะมีนัยสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ โดยจะช่วยเติมเต็มช่องว่างในองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในบริบทอุดมศึกษาไทย และนำเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับความพึงพอใจและความผูกพันของบุคลากร ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน การรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพ และการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลยุทธ์ในการยกระดับความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน ในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามแนวคิดของ Creswell และ Plano Clark (2018) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 80 คน เนื่องจากประชากรมีขนาดเล็ก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสำมะโนประชากร (Census) โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ใช้หลักการของ Lavrakas (2008) ที่ระบุว่าวิธีการสำมะโนเหมาะสมสำหรับประชากรขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงได้ทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีรูปแบบคำถามปลายปิด และแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Demographic Information) (2) แบบวัดความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction Scale) (3) แบบวัดความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment Scale) (4) แบบวัดประสิทธิภาพการทำงาน (Job Performance Scale) และ (5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กร

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีแนวทางคำถามครอบคลุมในเรื่อง ความรู้สึกของบุคลากรต่อการทำงานในองค์กร ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและความผูกพัน และมุมมองของบุคลากรต่อการสนับสนุนและการพัฒนาจากองค์กร

3. แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guide) โดยออกแบบตามแนวคิดของ Krueger และ Casey (2015) ซึ่งมีโครงสร้างคำถามประกอบด้วย (1) คำถามเริ่มต้นเพื่อสร้างความผ่อนคลายและเปิดใจ (2) คำถามหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพันของบุคลากร (3) คำถามส่งท้ายที่ช่วยรวบรวมความคิดเห็นในภาพรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการประเมินประสิทธิภาพโดยมีรายละเอียดผลการประเมิน ดังนี้ (1) ประเมินความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) ผ่านการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.80-1.00 และการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) พบว่าค่า CFI = 0.95 และ RMSEA = 0.04 ส่วนการทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha สำหรับ

แต่ละส่วนของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.85-0.90 แสดงถึงความเสถียรและความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีกระบวนการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามที่ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน โดยใช้แบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Likert Scale) แบบสอบถามถูกแจกจ่ายในรูปแบบออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม อย่าง Google Forms การเก็บข้อมูลใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างร่วมกับการสนทนากลุ่ม โดยเลือกผู้เข้าร่วมเป็นตัวแทนจากกลุ่มประชากร ซึ่งจำแนกตามหน้าที่และตำแหน่งงาน เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุม

(2.1) สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จะเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 12 คน จากประชากร 80 คน โดยใช้วิธีการสุ่มเลือกแบบโควตา (Quota Sampling) ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยงาน และผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ครอบคลุมบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 90-120 นาที

(2.2) การสนทนากลุ่ม มีผู้เข้าร่วม 10 คน โดยผู้เข้าร่วมจะคัดเลือกจากกลุ่มประชากรเดิมที่ไม่ได้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจะใช้เวลาในการดำเนินการ ประมาณ 90 – 120 นาที เพื่อให้ครอบคลุมมุมมองและความคิดเห็นที่หลากหลาย ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มถูกบันทึกและถอดเสียงเพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) ที่ได้จากแบบสอบถาม จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติหลายประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่

- ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้เพื่อวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการทำงานความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน

- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เพื่อแสดงความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

- ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้เพื่อวิเคราะห์ลักษณะประชากร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของกลุ่มประชากรที่ได้ทำการศึกษา

(1.2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร โดยใช้ค่าระหว่าง -1 ถึง +1 เพื่อบ่งชี้ความแข็งแกร่งและทิศทางของความสัมพันธ์

- การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กร โดยตัวแปรอิสระ (ปัจจัยที่ส่งผล) จะถูกวิเคราะห์ว่ามีอิทธิพลอย่างไรต่อตัวแปรตาม (ความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กร) ผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบมากที่สุด

- การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ใช้เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรของกลุ่มบุคลากรที่มีลักษณะต่างกัน เช่น อายุ เพศ และตำแหน่งงาน โดยพิจารณาความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่มจะถูกวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

(2.1) การถอดเสียง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจะถูกถอดเสียงอย่างละเอียด

(2.2) การจำแนกและตีความ (Thematic Analysis) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อระบุธีม (Theme) หรือประเด็นหลักที่เกิดขึ้นจากข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยการจัดกลุ่มตามหัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญ เช่น ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและความผูกพันต่อองค์กร

(2.3) การสรุปประเด็น สรุปข้อมูลที่สำคัญและเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อประกอบการอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จำนวน 80 คน มีระดับความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรที่สามารถแบ่งออกตามปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

(1.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง (48 คน) และร้อยละ 40 เป็นเพศชาย (32 คน) โดยกลุ่มอายุส่วนมากร้อยละ 50 อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี (40 คน) และส่วนมากร้อยละ 70 (56 คน) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 56 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากร้อยละ 50 (40 คน) มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีความพึงพอใจในงานสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ด้านประสบการณ์ทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีความผูกพันต่อองค์กรสูงกว่ากลุ่มที่บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานที่น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

(1.2) ผลการประเมินความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ผลการประเมินความพึงพอใจของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อมหาวิทยาลัยพบว่า โดยภาพรวมบุคลากรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง ($M = 3.87$, $S.D. = 0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุด คือ การมีความยืดหยุ่นในเวลางานและความอิสระในการตัดสินใจ ($M = 4.26$, $S.D. = 0.80$) รองลงมา คือ การสนับสนุนในการทำงานร่วมกันและบรรยากาศที่เป็นมิตร ($M = 4.13$, $S.D. = 0.73$) และการสนับสนุนจากครอบครัวในการทำงาน ($M = 4.12$, $S.D. = 0.75$) ตามลำดับ

ในขณะที่ปัจจัยที่ได้รับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการจัดการเวลาส่วนตัวและเวลางาน ($M = 3.60$, $S.D. = 0.72$) ตามด้วยโอกาสในการฝึกอบรมทักษะใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะเดิม ($M = 3.70$, $S.D. = 0.72$) และการจัดการสิทธิการลาหยุดเพื่อรองรับความต้องการส่วนตัว ($M = 3.70$, $S.D. = 0.66$) ตามลำดับ

ส่วนของผลการประเมินความผูกพันของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อมหาวิทยาลัยแสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมบุคลากรมีความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยในระดับสูง ($M = 4.08$, $S.D. = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีบทบาทสำคัญในมหาวิทยาลัย ($M = 4.20$, $S.D. = 0.61$) รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันภายในมหาวิทยาลัย ($M = 4.12$, $S.D. = 0.55$) และความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ($M = 4.10$, $S.D. = 0.50$) ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการสนับสนุนในการทำงานจากผู้บริหาร ($M = 4.00$, $S.D. = 0.55$) อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าแม้จะเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง

(1.3) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนมีมุมมองเชิงบวกต่อองค์กร โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน ตัวอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่า

“ผู้บังคับบัญชาเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็น และให้การสนับสนุนในงานที่ทำทำให้รู้สึกมีกำลังใจและพร้อมทำงานต่อไป”

“วัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนกันและกัน ทำให้บรรยากาศการทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น แต่บางครั้งปริมาณงานที่มากเกินไปทำให้รู้สึกเหนื่อยล้า”

ในด้านความผูกพันต่อมหาวิทยาลัย บุคลากรมีความภาคภูมิใจในมหาวิทยาลัยอย่างมาก โดยมองว่ามหาวิทยาลัยเป็นที่ที่ให้โอกาสในการพัฒนาตนเองและมีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ความรู้สึกของบุคลากรต่อความมีคุณค่าและบทบาทในมหาวิทยาลัย ถูกมองว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้พวกเขามีความผูกพันกับองค์กร หนึ่งในผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่า

“การรู้สึกว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในมหาวิทยาลัย ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจและอยากจะทำหน้าที่นี้ต่อไปในระยะยาว”

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

(2.1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานมากที่สุด 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ความยืดหยุ่นในการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) = 0.40, $p(0.011) < 0.05$ แสดงว่าความยืดหยุ่นในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานในระดับสูง (2) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) = 0.35, $p(0.012) < 0.05$ แสดงว่าการสนับสนุนและความใกล้ชิดจากผู้บังคับบัญชามีผลกระทบเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงาน (3) ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่แสดงให้เห็นว่าความชัดเจนในการปฏิบัติงานมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจในงาน

(2.2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุด 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ความรู้สึกว่ามีคุณค่าในองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) = 0.50, $p(0.001) < 0.05$ แสดงให้เห็นว่าการรู้สึกว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในองค์กรเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร (2) การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) = 0.38, $p(0.011) < 0.05$ แสดงให้เห็นว่าการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรสูง และ (3) การสนับสนุนจากผู้บริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) = 0.30, $p(0.011) < 0.05$ แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนจากผู้บริหารมีผลต่อความผูกพันในองค์กร

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ความพึงพอใจในงาน และ ความผูกพันต่อองค์กร กับ ประสิทธิภาพการทำงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน ผลการวิเคราะห์ทางสถิติชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญ ดังนี้

(3.1) ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานและประสิทธิภาพการทำงาน มีผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.65, $p(0.021) < 0.05$ แสดงให้เห็นว่า

ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งหมายความว่าเมื่อบุคลากรมีความพึงพอใจในงานสูง ประสิทธิภาพในการทำงานก็มีแนวโน้มสูงขึ้น

(3.2) ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.70$, $p(0.033) < 0.05$) แสดงว่าความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับประสิทธิภาพการทำงาน โดยเมื่อบุคลากรมีความรู้สึกผูกพันกับองค์กรในระดับสูง ประสิทธิภาพในการทำงานก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

(3.3) ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.75$, $p(0.032) < 0.05$) แสดงว่าความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ซึ่งแสดงว่าบุคลากรที่พึงพอใจในงานจะมีแนวโน้มที่จะผูกพันกับองค์กรในระดับที่สูงเช่นกัน

(3.4) การวิเคราะห์ความแปรปรวนถูกใช้เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของประสิทธิภาพการทำงานระหว่างกลุ่มบุคลากรที่มีระดับความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4. ผลการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลยุทธ์ในการยกระดับความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีดังนี้

(4.1) ส่งเสริมความยืดหยุ่นในการทำงานเนื่องจากความยืดหยุ่นในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน มหาวิทยาลัยควรพิจารณานโยบายที่เพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงาน เช่น นำระบบการทำงานแบบยืดหยุ่น (Flexible Working Hours) มาใช้สนับสนุนการทำงานจากระยะไกล (Remote Working) ในตำแหน่งงานที่สามารถทำได้และการให้อิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการทำงานมากขึ้น โดยเน้นที่ผลลัพธ์ของงาน

(4.2) พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชามีผลต่อความพึงพอใจในงาน มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมทักษะการเป็นผู้นำและการสื่อสารให้กับผู้บังคับบัญชา สร้างช่องทางการสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์นอกเหนือจากเวลางาน

(4.3) สร้างความชัดเจนในบทบาทหน้าที่โดยมหาวิทยาลัยจัดทำคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) ที่ชัดเจนและครอบคลุม มีการทบทวนและปรับปรุงขอบเขตงานอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงเป้าหมายและความคาดหวังในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

(4.4) ส่งเสริมการรับรู้คุณค่าของบุคลากรเนื่องจากความรู้สึกมีคุณค่าในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญต่อความผูกพันต่อองค์กร มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีระบบการยกย่องชมเชยและให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลงานโดดเด่น สื่อสารถึงความสำคัญของงานแต่ละตำแหน่งต่อเป้าหมายขององค์กร เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร

(4.5) สร้างวัฒนธรรมการยอมรับและการทำงานเป็นทีมเพื่อเพิ่มความผูกพันต่อองค์กร และยกระดับความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมสร้างทีมและกิจกรรมนอกสถานที่ ส่งเสริมการทำงานข้ามสายงานเพื่อเพิ่มการปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดให้มีระบบ Peer Recognition

(4.6) พัฒนาโอกาสในการเติบโตและก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อรักษาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ที่ชัดเจน สนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และให้โอกาสในการหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์

(4.7) ปรับปรุงสมดุลชีวิตการทำงาน เนื่องจากความสามารถในการจัดการเวลาส่วนตัว และเวลาการทำงานได้รับคะแนนต่ำสุดมหาวิทยาลัยควรจัดให้มีสวัสดิการที่สนับสนุนการดูแลครอบครัว เช่น การลาเพื่อดูแลบุตรหรือผู้สูงอายุ ส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยลดความเครียดจากการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสายสนับสนุนมีความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ($M = 3.87$, $S.D. = 0.71$ และ $M = 4.08$, $S.D. = 0.52$ ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ที่ระบุว่าเมื่อปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานสูง (Herzberg et al., 2017); (วรณรัตน์ อาจแก้ว และ บุษกร ลิเจียวะระ, 2565) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ จันทรวง และ ทองฟู ศิริวงศ์ (2567) ที่พบว่าบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาไทยมีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง โดยเฉพาะเมื่อได้รับการสนับสนุนจากองค์กรอย่างเหมาะสม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแสดงให้เห็นว่า ความยืดหยุ่นในการทำงาน ($\beta = 0.40$, $p(0.011) < 0.05$) และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ($\beta = 0.35$, $p(0.012) < 0.05$) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bakker and Demerouti (2017) เกี่ยวกับทรัพยากรในงาน (Job Resources) ที่ระบุว่าความยืดหยุ่นในการทำงานและการสนับสนุนจากหัวหน้างานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความพึงพอใจและความผูกพันในงาน ในด้านความผูกพันต่อองค์กร พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในองค์กร ($\beta = 0.50$, $p(0.001) < 0.05$) เป็นปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ อรนนท์กลั่นทะปุระ และ วัชรพงษ์ หิรัณยะวิสิต (2563)

และทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) ที่เสนอว่าเมื่อพนักงานรู้สึกว่าคุณค่าของตนเอง มีคุณค่าและได้รับการยอมรับจากองค์กร จะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรสูงขึ้น (Cropanzano et al., 2017)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพการทำงาน ($r = 0.65$, $p(0.012) < 0.05$ และ $r = 0.70$, $p(0.031) < 0.05$ ตามลำดับ) สอดคล้องกับโมเดล Job Demands-Resources (JD-R) ที่เสนอว่าทรัพยากรในงานที่เพียงพอจะนำไปสู่ความพึงพอใจ ความผูกพัน และประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น (Bakker & Demerouti, 2017)

4. ความแตกต่างของประสิทธิภาพการทำงานตามประสบการณ์ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ที่เสนอว่าประสบการณ์การทำงานเป็นการสะสมทุนมนุษย์ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น (Becker, 2017)

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลยุทธ์ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Human Resource Management) ที่เน้นการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Jiang et al., 2017) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการส่งเสริมความยืดหยุ่นในการทำงาน การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และการส่งเสริมการรับรู้คุณค่าของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ส่งเสริมความยืดหยุ่นในการทำงาน นำระบบ Flexible Working Hours และ Remote Working มาใช้
2. พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา: จัดอบรมทักษะการเป็นผู้นำและสร้างช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง
3. ส่งเสริมการรับรู้คุณค่าของบุคลากร จัดระบบยกย่องชมเชยและให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. พัฒนาโอกาสในการเติบโตทางอาชีพ จัดทำแผนพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ และสนับสนุนการฝึกอบรม
5. ปรับปรุงสมรรถนะชีวิตการทำงาน จัดทำนโยบายส่งเสริมสมดุลชีวิตและสวัสดิการที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การขยายขอบเขตการวิจัยโดยศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยทั่วประเทศไทย เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครอบคลุมมากขึ้น
2. การศึกษาผลกระทบของปัจจัยภายนอก เช่น การแพร่ระบาดของโรค หรือ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ที่มีต่อความพึงพอใจและความผูกพันของบุคลากรสายสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2564). *รายงานสถิติแรงงานประจำปี 2564*. กระทรวงแรงงาน.
- กฤตภาคิน มิ่งโสภา และกฤษดา เขียววัฒนสุข. (2565). ความผูกพันในงานของบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 9(1), 1-18.
- วรณรัตน์ อาจแก้ว และบุษกร ลีเจียวะระ. (2565). กลยุทธ์การตลาดในการเพิ่มยอดขายของโรงงานน้ำแข็งสมชัย อำเภอ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 12(1), 187-198.
- ศิริลักษณ์ จันทรวง และทองฟู ศิริวงศ์. (2567). ความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 23(1), 37-51.
- สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย. (2564). *รายงานต้นทุนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564*. สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2563). *รายงานการสำรวจความผูกพันของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาไทย ประจำปี 2563*. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- อรนนท์ กลั่นทะประ และวัชรพงษ์ หิรัญะวิสิต. (2563). ความพึงพอใจและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ กลุ่มบริการและสนับสนุนการบริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 7(2), 120-135.
- Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2017). Job demands–resources theory: Taking stock and looking forward. *Journal of Occupational Health Psychology*, 22(3), 273-285.
<https://doi.org/10.1037/ocp0000056>
- Becker, G. S. (2017). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. University of Chicago Press.
- Blau, P. M. (1964). *Exchange and power in social life*. John Wiley & Sons.

- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research*. (3rd ed.). SAGE Publications.
- Cropanzano, R., Anthony, E. L., Daniels, S. R., & Hall, A. V. (2017). Social exchange theory: A critical review with theoretical remedies. *Academy of Management Annals*, 11(1), 479-516. <https://doi.org/10.5465/annals.2015.0099>
- Drucker, P. F. (1999). *Management challenges for the 21st century*. Harper Business.
- Gallup. (2021). *State of the global workplace: 2021 report*. Gallup Press.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (2017). *The motivation to work*. Routledge.
- Jiang, K., Lepak, D. P., Hu, J., & Baer, J. C. (2017). How does human resource management influence organizational outcomes? A meta-analytic investigation of mediating mechanisms. *Academy of Management Journal*, 55(6), 1264-1294. <https://doi.org/10.5465/amj.2011.0088>
- Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2015). *Focus groups: A practical guide for applied Research*. (5th ed.). Sage Publications.
- Lavrakas, P. J. (2008). *Encyclopedia of survey research methods*. SAGE Publications.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human Resource Management Review*, 1(1), 61–89.
- World Economic Forum. (2023). *The future of jobs report 2023*. World Economic Forum.

ปัจจัยทำนายสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

Factors Predicting the Overall Health of the Elderly in Krasang District, Buriram Province

รจนา อยู่สุข^{1,*} และ รินทร์หทัย กิตติธนาบุญ²

Rodjana Yoosook^{1,*} and Rinthathai Kitthanarut²

¹สาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

^{1,2}Department of Applied Statistics, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University

*Corresponding author's email: rodjana21327@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

24 เมษายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

24 กรกฎาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

28 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับระดับสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ ระดับความพร้อมและการส่งเสริมระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ และปัจจัยทำนายสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพ ในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชาชนในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ 391 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์รวม ระดับความพร้อมและการส่งเสริมระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุในอำเภอกระสังอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยทำนายสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพ = $15.028 - 1.322 \text{ เพศ} - 1.069 \text{ การเป็นสมาชิกชมรม/การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม} + 0.790 \text{ พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ} + 0.502 \text{ ความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพ} + 0.552 \text{ ความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพ}$

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, ระบบสิ่งแวดล้อม, สังคมสูงวัย

ABSTRACT

This research article examines the holistic health status of the elderly, levels of preparedness, and the furtherance of health-oriented environmental systems in Krasang, Buriram. Furthermore, it investigates predictive factors influencing the overall health status of the elderly for preparatory measures of their integration into the aging community within Krasang, Buriram. The study sample comprises elderly individuals, and data acquisition was facilitated through the administration of structured questionnaires. The research found that the holistic health status, levels of preparedness, and furtherance of health-oriented

environmental systems for the elderly in Krasang District are notably elevated. Factors predicting the holistic health status of the elderly in the context of environmental health preparedness encompasses the following considerations: 15.028 - 1.322 gender - 1.069 membership in clubs/active engagement in group activities + 0.790 elderlies health behavior + 0.502 preparedness and promotion from government organizations in environmental health systems + 0.552 health awareness.

Keywords: Elderly People, Environmental Systems, Aging Society

บทนำ

จากสถิติข้อมูลในปี 2019 จำนวนประชากรโลก 7,713 ล้านคน พบว่า ประชากรในกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีจำนวนสูงถึง 1,016 ล้านคน ซึ่งองค์การสหประชาชาติยังได้คาดการณ์ว่าอีก 20 ปีข้างหน้า จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มสัดส่วนขึ้นถึง 1 ใน 5 ของประชากรโลก สำหรับประเทศไทยบ้านเราช่วงปี 2562 มีอัตราจำนวนเกิดลดต่ำลงเหลือเพียง 6.1 แสนคน ขณะที่จำนวนผู้สูงอายุวัยปลาย อายุ 80 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็น 1.3 ล้านคนและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุผลที่เราควรหันมาให้ความสำคัญกับกลุ่มคนในวัยนี้ ให้มากขึ้น (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564) และในปี 2565 สัดส่วนผู้สูงอายุของไทยได้เพิ่มเป็นประมาณร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ทำให้สังคมไทย เป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ในปี 2583 ผู้สูงอายุไทยจะเพิ่มเป็นร้อยละ 31.4 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นจะสร้างผลกระทบในระดับบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยแรงงานที่มีภาระ ในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทุกวันนี้ประเทศไทยเรามีสัดส่วนของ กำลังแรงงาน : ผู้สูงอายุ : เด็ก อยู่ที่ 4 : 1 : 1 คาดว่าในปี 2583 จะปรับลงไปอยู่ที่ 2 : 1 : 1 ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วย การเข้าสู่สังคม สูงอายุ ได้ส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสุขภาพ ที่เป็นนัยสำคัญต่อระบบการดูแลสุขภาพ ของประเทศ โดยปัญหาสุขภาพหลักของผู้สูงอายุมักจะเป็น “ภาวะที่เกิดจากโรคเรื้อรัง” “โรคเกี่ยวกับ ความผิดปกติของอวัยวะสัมผัส” และ “โรคความผิดปกติทางระบบประสาท” จากปัญหาด้านสุขภาพของ ผู้สูงอายุ เราจึงต้องพัฒนาระบบบริการด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ดังนั้น เป้าหมาย ในการลดปัญหาด้านสุขภาพของประเทศไทยคือ “การมุ่งเน้นให้ ประชากรสามารถช่วยเหลือดูแลตนเองในยาม สูงวัยให้ได้นานที่สุด” รวมไปถึง “การดูแลและลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ” การที่จะทำให้ คนทุกวัยมีความสามารถในการดูแลตนเอง และได้รับการดูแลรักษาด้วยระบบบริการสุขภาพที่เชื่อมต่อกัน อย่างมีประสิทธิภาพได้ จะต้องเตรียมความพร้อมด้วยการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยนโยบายที่ส่งเสริมสุขภาพ ปัจจุบันประเทศไทยได้ตระหนักถึงแนวโน้มดังกล่าว จึงได้มีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุที่เน้น การพัฒนาศักยภาพและทักษะผู้สูงอายุ มุ่งไปสู่ “การสูงวัยอย่างมีสุขภาพะ” และ “การสูงวัย อย่างมีพลัง” เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่โครงสร้างสังคมสูงวัยที่มีความมั่นคงในทุก ๆ ด้านในระยะ ยาวต่อไป (สุขภาพคนไทย, 2566)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วง 3 - 4 ทศวรรษที่ผ่านมาทำให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ตั้งแต่ประมาณปี 2543 - 2544 คือ มีประชากรอายุ 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และคาดการณ์ว่า ในอีก 7 - 8 ปี ข้างหน้าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 และจะทำให้ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะการเป็นสังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ (Aged Society) ในที่สุด จังหวัดบุรีรัมย์ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงความเปลี่ยนแปลงนี้ได้ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น ของประชากรกลุ่มนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญและร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการรองรับ และร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ให้เป็นกลุ่มประชากรที่ "สูงวัยอย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีศักดิ์ศรี" ต่อไป (กรมกิจการผู้สูงอายุ , 2559)

จากความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุและผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยจากแนวคิดวุฒิพลัง (Active Ageing) องค์การอนามัยโลก ได้อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการเป็น Active Ageing 3 ประการ คือ การมีสุขภาพดี มีหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต รวมถึงมีส่วนร่วมและมีคุณค่าทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้สูงอายุที่ยังคุณประโยชน์ (Productive Ageing) ยังคงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางรายได้ และสามารถแก้ปัญหาภาวะขาดแคลนแรงงานของประเทศ และลดภาระพึ่งพิงสวัสดิการจากภาครัฐได้ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมและการส่งเสริมระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
4. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชาชนในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ทบทวนวรรณกรรมและสมมติฐานการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ

จัดการแผนการรักษาพยาบาลหลังเกษียณ : เมื่อล่วงถึงอายุใกล้เกษียณแล้วจะมีค่าใช้จ่ายที่ต้องเกิดขึ้นแน่ ๆ จึงควรเริ่มต้นจาก จัดทำสรุปแผนสวัสดิการสุขภาพหลังเกษียณเพื่อตรวจสอบว่า หลังเกษียณแล้วยังมีสวัสดิการสุขภาพอะไรอยู่บ้าง ถ้ายังขาด ให้มีแผนสวัสดิการสุขภาพตลอดชีวิต (Long Term Health Plan) โดยการโอนไปให้ประกันสุขภาพให้ครอบคลุมถึงอายุไขที่คาดการณ์ไว้ และต้องลงทุนเงินเพื่อให้มูลค่าเพียงพอให้การจ่ายเบี้ยประกันในอนาคต เร่งมูลค่าของเงินให้ชนะเงินเฟ้อ : เพราะเงินเฟ้อทำให้มูลค่าเงินในอนาคตลดลง ดังนั้น เราจะต้องลงทุน เพื่อเร่งมูลค่าเงินให้ชนะเงินเฟ้อ ซึ่งในปัจจุบันก็มีทางเลือกในการลงทุนเพื่อการเกษียณเยอะขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนที่สามารถได้เงินภาษีแทนได้ อาทิเช่น RMF , LTF หรือ ประกันแบบบำนาญ เมื่อได้เงินภาษีคืน ก็ให้นำเงินคืนภาษีมาลงทุนต่อเพื่อเพิ่มเติมความมั่งคั่งได้

การขยายอายุเกษียณ : หลายประเทศใช้นโยบายนี้เพื่อเพิ่มจำนวนคนวัยทำงาน ซึ่งช่วยบรรเทาผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ โดยสิงคโปร์เพิ่มอายุเกษียณจาก 65 เป็น 67 ปี และเกาหลีใต้จะขยายอายุเกษียณจาก 55 เป็น 60 ปีภายในปีนี้ ญี่ปุ่นจะให้ผู้สูงอายุทำงานได้จนถึงอายุ 65 ปี จากเดิมที่ 62 ปี ภายในปี 2025 ขณะที่ไทยอยู่ระหว่างการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ขยายอายุเกษียณของแรงงานในสถานประกอบการจาก 55 เป็น 60 ปี

สนับสนุนให้บริษัทจ้างงานผู้สูงอายุ : สำหรับไทย ภาครัฐได้เริ่มตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น, ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทที่จ้างผู้สูงอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งต้องมีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท อย่างไรก็ตาม แรงงานสูงอายุกลุ่มนี้มีเพียง 3 แสนคน หรือร้อยละ 2.9 ของผู้สูงอายุทั่วประเทศ นโยบายนี้จึงเป็นเพียงการช่วยเหลือแรงงานเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยไม่ได้สนับสนุนให้มีการนำทักษะและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เพิ่มทักษะและการจัดหางานให้เหมาะสมกับแรงงาน : จะช่วยเพิ่มความสามารถในการหารายได้ และยกระดับประสิทธิภาพของแรงงานในระยะยาว ซึ่งทำได้ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ตลอดช่วงอายุ โดยมากมักได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในตอนนี้ประเทศไทยก็มีโครงการฝึกอบรมแรงงานสูงอายุเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และมีการคุ้มครองทางสังคมให้ผู้สูงอายุพึ่งพาตนเองได้เช่นกัน

การยกระดับคุณภาพชีวิต : เราสามารถวางแผนตั้งแต่เนิ่น ๆ โดยภาครัฐก็มีส่วนสำคัญในการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดสรรรายได้และรายจ่ายอย่างสมดุล โดยเฉพาะรายได้หลังวัยเกษียณ ผ่านการตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ

วิธีดูแลสุขภาพดีให้ผู้สูงอายุ การทำงานของร่างกายจะเสื่อมลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โดยวิธีดูแลสุขภาพผู้สูงอายุประกอบด้วย การดูแล้วยะส่วนต่าง ๆ และจัดการเรื่องเข้ารับการตรวจและรักษาปัญหาสุขภาพจากโรงพยาบาล หรือสถานอนามัยที่เชื่อถือได้ดังต่อไปนี้

1. ดูแลสุขภาพดวงตา ลูกหลานควรพาผู้สูงอายุเข้ารับการตรวจสุขภาพดวงตาหรือวัดสายตา เพื่อตัดแว่นสายตาที่เหมาะสม รวมทั้งตรวจหาผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพตาหรือไม่ เพื่อเข้ารับการรักษาต่อไป ในกรณีที่ดวงตามีผิดปกติ ไม่ควรให้ผู้สูงอายุสูบบุหรี่ รวมทั้งไม่สูบบุหรี่เมื่ออยู่ใกล้ผู้สูงอายุ

2. ดูแลการได้ยิน ผู้สูงอายุเข้ารับการตรวจเกี่ยวกับการได้ยิน ภาวะสูญเสียการได้ยินนับเป็นปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งมักจะค่อย ๆ เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว การสูญเสียการได้ยินส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ฟังหรือปฏิบัติตามคำแนะนำที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา

3. ดูแลสุขภาพช่องปาก ผู้สูงอายุควรลดปริมาณอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล รวมทั้งเลี่ยงรับประทานอาหารประเภทนี้ก่อนเข้านอน เพราะน้ำตาลอาจเกิดการสะสมและกลายเป็นแบคทีเรียในช่องปาก และฟัน ทำให้เกิดเชื้อแบคทีเรียซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาสุขภาพปากและฟันเกิดขึ้น ดูแลผู้สูงอายุให้แปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง โดยใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ เพื่อป้องกันฟันผุ

4. ดูแลสุขภาพเท้า หมั่นล้างเท้าให้สะอาดทุกวันเพื่อป้องกันการติดเชื้อต่าง ๆ เนื่องจากสิ่งสกปรกที่ติดตามผิวหนัง อาจทำให้ระคายเคืองและติดเชื้อ ทั้งนี้ ควรเป่าเท้าและระหว่างนิ้วเท้าให้แห้งเพื่อป้องกันฮ่องกงฟุตทาครีมบำรุงเท้า เพื่อลดอาการหยาบกร้านของผิวหนัง โดยเลือกใช้ครีมสำหรับทาเท้าโดยเฉพาะ หมั่นดูแลเล็บเท้าให้สั้นอยู่เสมอ เพื่อช่วยให้เดินได้สะดวก

5. ดูแลสมอง ผู้สูงอายุควรได้รับอาหารที่ดีและมีสารอาหารครบถ้วนให้รับประทาน ทั้งยังต้องรักษา น้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สูงอายุควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อสุขภาพดีและแข็งแรง ผู้สูงอายุควรหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ควรดื่มมากเกินไป ผู้สูงอายุควรหมั่นตรวจเช็คสัญญาณชีพ ชีพจรการเต้นของหัวใจ และดูแลความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ

6. ดูแลสุขภาพจิต ชวนผู้สูงอายุพูดคุยอย่างสม่ำเสมอ หรือติดต่อพูดคุยทางโทรศัพท์ในกรณีที่ ไม่ได้เจอกัน สอนให้ผู้สูงอายุใช้งานอินเทอร์เน็ต และ Social Media เพื่อให้ท่านได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ในยามว่างที่ไม่ได้ออกไปข้างนอก ทั้งยังสามารถนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาช่วยเสริมสร้างทักษะใหม่ ๆ ให้ผู้สูงอายุได้มีสุขภาพดีทั้งกายใจ เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมหรือชุมชน เพื่อทำกิจกรรมและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น วางแผนทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ท่านไม่เหงาและเกิดภาวะเครียด

7. กระตุ้นให้เคลื่อนไหวร่างกาย พาผู้สูงอายุออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดการเกิดโรคภัยร้ายแรงต่าง ๆ เช่น โรคกระดูกผุ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หรือโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง รวมทั้งเสริมสร้างการนอนหลับ อารมณ์ และความจำ กระตุ้นให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายมากขึ้น ประมาณครั้งละ 30 นาที

8. ดูแลปัญหาสุขภาพการปัสสาวะและขับถ่าย ให้ดื่มน้ำเปล่าอย่างเพียงพอ เนื่องจากอาการเกี่ยวกับปัสสาวะจะกำเริบได้หากดื่มน้ำน้อย ลดปริมาณการดื่มชา กาแฟ โคล่า หรือเครื่องดื่มที่ผสมคาเฟอีน และน้ำตาลที่เยอะจนเกินควร ตรวจดูว่ายาโรคที่ใช้อยู่ส่งผลต่อการขับปัสสาวะของผู้สูงอายุหรือไม่ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

3. แนวคิดเกี่ยวกับอาหารสำหรับผู้สูงอายุ

1. โปรตีน ผู้สูงอายุมีความต้องการโปรตีนประมาณ 1 กรัม/น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)/วัน เพื่อรักษามวลกล้ามเนื้อให้แข็งแรง ป้องกันภาวะกล้ามเนื้อลีบ และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีน้ำหนัก 60 กิโลกรัม ควรได้รับโปรตีนวันละ 60 กรัม โดยเลือกรับประทานโปรตีนคุณภาพดี เช่น เนื้อสัตว์ที่ไม่ติดมัน ไข่ขาว ถั่วเหลือง เต้าหู้ และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองเป็นประจำ

2. คาร์โบไฮเดรต เป็นสารอาหารที่ให้พลังงานกับร่างกาย ได้แก่ อาหารกลุ่มข้าว แป้ง ผู้สูงอายุควรรับประทานอาหารกลุ่มนี้ให้เพียงพอ เพื่อรักษาน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม และควรเลือกรับประทานคาร์โบไฮเดรตเชิงซ้อน เช่น ข้าวกล้อง ขนมปังโฮลวีท ลูกเดือย

3. ไขมัน ผู้สูงอายุต้องการพลังงานจากไขมันเพียงเล็กน้อย เพื่อให้ร่างกายได้รับกรดไขมันจำเป็นและวิตามินที่ละลายในไขมันเพียงพอ ผู้สูงอายุควรลดหรือจำกัดการบริโภคอาหารที่มีไขมันสูง เช่น ไขมันจากสัตว์ เนย น้ำมัน กะทิ ครีมเข้มข้น

4. แคลเซียม ช่วยป้องกันโรคกระดูกพรุนและสร้างมวลกระดูกให้มีความหนาแน่น ผู้สูงอายุต้องการแคลเซียมอย่างน้อยวันละ 1,000 มิลลิกรัม อาหารทุกมื้อควรมีแคลเซียมโดยเฉลี่ยมื้อละ 300 มิลลิกรัม อาหารที่เป็นแหล่งของแคลเซียม ได้แก่ นมถั่วเหลืองเพิ่มแคลเซียม นมสด ผลิตภัณฑ์จากนม

5. ธาตุเหล็ก ผู้สูงอายุอาจขาดธาตุเหล็กได้เนื่องจากรับประทานอาหารที่มีธาตุเหล็กไม่เพียงพอ และประสิทธิภาพของการดูดซึมธาตุเหล็กลดลง ทั้งนี้ธาตุเหล็กจะช่วยป้องกันภาวะซีด โลหิตจาง และอาการเหนื่อยง่าย อาหารที่มีธาตุเหล็กสูง ได้แก่ เนื้อสัตว์สีแดง (เช่น สันในหมู เนื้อวัว) ผักใบเขียว กะหล่ำปลี ดอกกะหล่ำ ถั่วเขียว ถั่วแดง งาดำ

6. วิตามินซี ช่วยในการดูดซึมธาตุเหล็กจากอาหาร ป้องกันเลือดออกตามไรฟัน และทำให้แผลหายเร็วขึ้น อาหารที่มีวิตามินซีสูง ได้แก่ บรอกโคลี มันฝรั่ง พริกหวาน ผักโขม มะละกอ มะม่วง สตรอเบอร์รี่ ฝรั่ง ส้ม

7. โพแทสเซียม ทำหน้าที่รักษาระดับความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ ช่วยให้ระบบกล้ามเนื้อและระบบประสาททำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รักษาสมดุลของของเหลวในร่างกายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม แหล่งอาหารที่มีโพแทสเซียม ได้แก่กล้วย ส้ม ฝรั่ง ผลไม้แห้ง มะเขือเทศ กะหล่ำปลี ดอกกะหล่ำ บรอกโคลี

8. วิตามินบี 12 เป็นวิตามินที่มีความสำคัญมากต่อการสร้างเม็ดเลือดแดงและเซลล์ระบบสมองและเส้นประสาท ถ้าขาดวิตามินบี 12 เป็นเวลานานอาจทำให้เกิดภาวะโลหิตจางและมีความเสี่ยงต่อภาวะความจำเสื่อมได้ อาหารที่เป็นแหล่งของวิตามินบี 12 ได้แก่ เนื้อสัตว์ทุกชนิด (เช่น เนื้อวัว เนื้อไก่ เนื้อหมู) ไข่ทั้งฟอง ปลา

9. แมกนีเซียม เป็นแร่ธาตุที่มีความจำเป็นต่อกระบวนการทำงานภายในร่างกายหลายระบบ เช่น ระบบภูมิคุ้มกัน ระบบประสาท กล้ามเนื้อ หัวใจ กระดูก แมกนีเซียมพบมากในเนื้อปลา ผักใบเขียว กล้วย และถั่วต่าง ๆ

10. วิตามินเอ ช่วยรักษาสายตาของผู้สูงอายุไม่ให้เสื่อมสภาพเร็ว ช่วยการเจริญเติบโตของเนื้อเยื่อ และระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย แหล่งของวิตามินเอในอาหาร ได้แก่ ผักโขม แครอท มันเทศ ฟักทอง มะละกอ
11. วิตามินดี ช่วยในการดูดซึมแคลเซียมและป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกระดูก โดยปกติร่างกายสามารถสังเคราะห์วิตามินดีได้เมื่อได้รับแสงแดด สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับแสงแดด ร่างกายอาจสร้างวิตามินดีได้ไม่เพียงพอ ควรรับประทานอาหารประเภทธัญพืช เห็ด และดื่มนมที่เสริมวิตามินดีเป็นประจำ
12. วิตามินอี เป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่ดี ช่วยป้องกันเซลล์ในร่างกายไม่ให้ถูกทำลาย วิตามินดีพบมากในโอโวคาโด ถั่วต่าง ๆ เมล็ดทานตะวัน เนยถั่ว งา และน้ำมันสำหรับปรุงอาหารทุกชนิด
13. สังกะสี ช่วยให้การทำงานของระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุอาจมีความต้องการธาตุสังกะสีน้อยกว่าคนวัยหนุ่มสาว รวมถึงเมื่ออายุมากขึ้น การดูดซึมสังกะสีจะลดลง แหล่งอาหารที่มีสังกะสี ได้แก่ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ไข่
14. เส้นใยอาหาร ช่วยให้ระบบขับถ่ายทำงานได้ตามปกติและป้องกันปัญหาเกี่ยวกับลำไส้ ที่อาจเกิดขึ้นได้ การบริโภคเส้นใยอาหารที่เหมาะสมจะช่วยป้องกันร่างกายจากโรคหัวใจ เบาหวาน และมะเร็งบางชนิด ซึ่งอาหารที่มีเส้นใยสูงมักพบได้ในผัก ผลไม้ และถั่วเปลือกแข็ง ผู้สูงอายุจึงควรรับประทานผักและผลไม้เป็นประจำ
15. น้ำ ผู้สูงอายุควรดื่มน้ำสะอาดหรือเลือกดื่มน้ำสมุนไพรไม่หวานจัดสลับกับน้ำเปล่า อย่างน้อยวันละ 6 - 8 แก้ว น้ำช่วยนำสารอาหารต่าง ๆ ไปยังอวัยวะภายในร่างกายและช่วยขับถ่ายของเสีย ทำให้รู้สึกสดชื่น (โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์, (ม.ป.ป.))

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ
2. พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุส่งผลต่อสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ
3. ความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะส่งผลต่อสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ
4. ความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพส่งผลต่อสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 17,116 คน (3 หมู่บ้าน, 2566)

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 391 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่

ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัย ยอมรับได้เท่ากับ 5% ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ตอนที่ 3 ความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพ ตอนที่ 4 ความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพ ตอนที่ 5 สุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

คุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้นมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) ในด้านเนื้อหา ความหมาย ข้อความ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรวมทั้งฉบับเป็น 0.91 ซึ่งมีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ($IOC > 0.50$) แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถาม มีความสอดคล้องตรงตามเนื้อหาและมีความเหมาะสม การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยทำการวัดความเชื่อมั่นสอดคล้องภายในด้วย ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลอง กับกลุ่มตัวอย่าง (Tryout) จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และได้ค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) ของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับเป็น 0.954

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 391 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยทำการแจกแบบสอบถาม
2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร บทความ หนังสือทางวิชาการ วารสารที่สามารถอ้างอิงได้ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการค้นคว้าและสร้างแบบสอบถาม

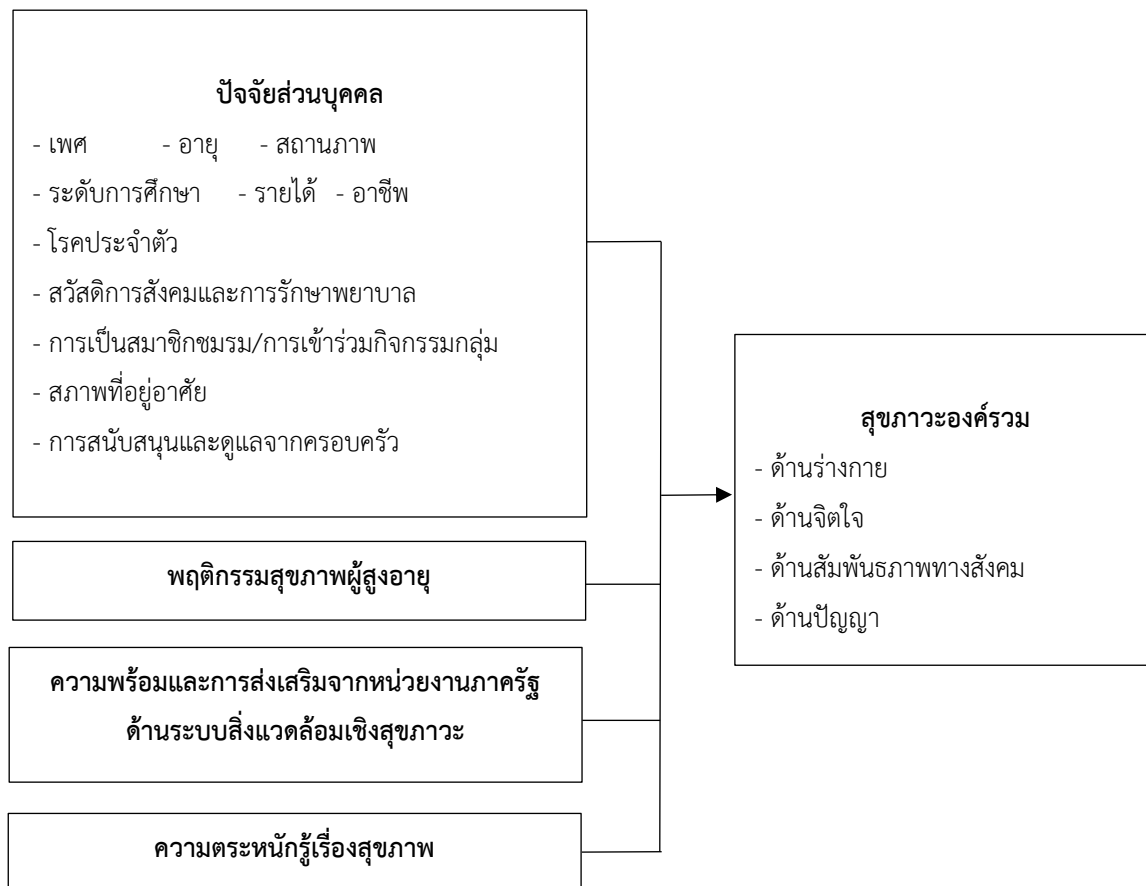
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
 - 1) วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ
 - 2) วิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 3) วิเคราะห์ความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 4) วิเคราะห์ความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 5) วิเคราะห์ระดับสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

วิเคราะห์ปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมของระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะรองรับสังคมสูงวัยในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ระดับสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสุขภาวะองค์รวมอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง โดยด้านร่างกายเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีสุขภาวะองค์รวมมากที่สุดคือ เรื่องทำนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ อย่างน้อย 6 – 8 ชั่วโมง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.812) รองลงมาคือ เรื่องทำนอนหลับง่าย ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.819) และเรื่องทำมีความพึงพอใจในสุขภาพของตนเอง ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.890) ตามลำดับ

ด้านจิตใจเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีสุขภาวะองค์รวมมากที่สุด คือ เรื่องท่านรู้สึกแจ่มใส เบิกบานกับสิ่งรอบข้าง ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.763) รองลงมาคือเรื่องท่านมีความสุขกับสิ่งรอบข้าง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.617) และเรื่องท่านสามารถเข้ากับคนอื่นได้ง่าย ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.742) ตามลำดับ

ด้านสัมพันธภาพทางสังคมเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีสุขภาวะองค์รวมมากที่สุด คือ เรื่องท่านได้รับความรักความห่วงใยจากบุคคลใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.725) รองลงมาคือเรื่องท่านให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.796) และเรื่องท่านมักให้ความช่วยเหลือกับชุมชน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.772) ตามลำดับ

ด้านปัญญาเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีสุขภาวะองค์รวมมากที่สุด คือ เรื่องท่านใช้วิจารณญาณในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.723) รองลงมาคือ เรื่องท่านสามารถประยุกต์ความรู้และมีทักษะในการแก้ไขปัญหาในการทำงานได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.874) และเรื่องท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.859) ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมและการส่งเสริมระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อม และการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง โดยเรื่องที่ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะน้อยที่สุดได้แก่ โครงการหรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารของวัยสูงอายุ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.925) โครงการหรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.848) และโครงการหรือการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อผ่อนคลายความเครียด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.840) ตามลำดับ

3. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก มีเพียงพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ในเรื่องการออกกำลังกาย 3 วัน/สัปดาห์ ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.143) และการจำปัจจุบันไม่ค่อยได้และชอบย่ำคำถามซ้ำ ๆ กับคนที่คุยด้วย ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.123) เท่านั้นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

4. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชาชนในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ พบว่า เพศ การเป็นสมาชิกชมรม/การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาวะ และความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพ เป็นปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวมด้านปัญญาของผู้สูงอายุ

โดยสามารถอธิบายการทำนายได้ร้อยละ 66.30 และสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวทำนายมาเขียนเป็นสมการทำนายสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุโดยใช้คะแนนดิบได้ดังนี้

สุขภาวะองค์รวม = $15.028 - 1.322\text{เพศ} - 1.069\text{การเป็นสมาชิกชมรม/การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม} + 0.790\text{พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ} + 0.502\text{ความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพ} + 0.552\text{ความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพ}$

ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาวะองค์รวม และความพร้อมและการส่งเสริมระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุในอำเภอกระสังอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า อำเภอกระสังมีระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพที่พร้อมพอสมควร เพราะปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุ ก็คือ คนในชุมชนและคนที่เข้าร่วม มีความมุ่งมั่น ศรัทธา และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุจริง ๆ พร้อมทั้งมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากโครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุต่าง ๆ เช่น "ผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ" ณ บ้านนาราน้อย หมู่ 12 ตำบลบ้านปรือ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์, โครงการอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะการป้องกันภาวะทุพพลภาพกับผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ดูแล ของเทศบาลตำบลกระสัง เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

เพศ เป็นปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวม ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้สูงอายุเดิโตมาจากสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่แบ่งบทบาทให้เพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันมาก โดยถือว่าเพศชายเป็นเพศที่แข็งแรง ทำงานหนัก ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนเพศหญิงเป็นเพศอ่อนแอ มีความนุ่มนวลละเอียดอ่อน ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน จึงทำให้เพศชายมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายกว่าเพศหญิง ส่งผลให้ผู้สูงอายุเพศชายมีสุขภาวะองค์รวมที่ต่างจากเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมลฤดี โพธิ์พิจารย์ และคณะ (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของผู้สูงอายุสตรีที่มารับบริการในคลินิกวัยทองพบว่า ทักษะการสื่อสารเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมทางเพศของผู้สูงอายุสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .56$ และ $.39$ ตามลำดับ)

การเป็นสมาชิกชมรม/การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เป็นปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวม ที่เป็นเช่นนี้เพราะการเป็นสมาชิกชมรม/การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ชมรมสตรี ชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมประเพณีของไทย แต่ละกิจกรรมล้วนส่งผลต่อผู้สูงอายุ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรดา อุ่นกมล (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับรู้คุณค่าของตนเอง และความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน

มีความพึงพอใจในชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวม ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายเป็นประจำ ไม่กินอาหารรสจัด มีความสุขกับการใช้ชีวิต ไม่เครียด เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน พบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ล้วนทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และ ยุวดี รอดจากภัย (2561) ที่ทำการศึกษารื่อง สุขภาวะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมสุขภาพ ลักษณะครอบครัว การมีส่วนร่วมกับชุมชน และสภาพทางร่างกายตามการรับรู้ของตนเอง สามารถร่วมกันทำนายสุขภาวะผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 22.80 ($R^2 = 0.228$, $R^2 \text{ adj} = 0.219$)

ความพร้อมและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐด้านระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพ เป็นปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวม ที่เป็นเช่นนี้เพราะในวัยผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีสุขภาพกายใจที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระธรรมบุญ เพชรเลิศ และคณะ (2562) ที่ทำการศึกษารื่อง การส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุแบบบูรณาการในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุ จำนวน 6 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยเหมาะสม ปัจจัยระบบบริการสาธารณสุขเชิงรุก ปัจจัยความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพ ปัจจัยพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุปัจจัย การส่งเสริมจากองค์กรภาครัฐ และปัจจัยความช่วยเหลือจากชุมชน

ความตระหนักรู้เรื่องสุขภาพ เป็นปัจจัยทำนายสุขภาวะองค์รวม ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้สูงอายุที่มีความตระหนักรู้ในการปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของตัวเอง ส่งผลให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นันธินีย์ วังนันท และคณะ (2562) ที่ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนเมือง พบว่า ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดมีทัศนคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง โดยทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง และการเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($r_s = .19$, $p < .001$; $r_s = .11$, $p = .02$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุให้มีข้อมูลที่ลึกมากกว่านี้ เพื่อนำไปปรับใช้และดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวของตนเองให้ดีขึ้นต่อไป
2. ควรศึกษาพฤติกรรมสุขภาพที่ผู้สูงอายุควรปฏิบัติ เพื่อส่งผลการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุต่อไป
3. ควรมีการสัมภาษณ์ผู้ดูแลผู้สูงอายุภายในบ้าน เนื่องจากผู้สูงอายุบางรายมีความจำที่ไม่ดีหรือมีปัญหาด้านสติปัญญา จึงอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาวะองค์รวม และ ความพร้อมและการส่งเสริมระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุในอำเภอกระสังอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า อำเภอกระสังมีระบบสิ่งแวดล้อมเชิงสุขภาพที่พร้อมพอสมควร จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. บุคลากรด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะที่ให้บริการในระดับปฐมภูมิ ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ที่ถูกต้องและสามารถปฏิบัติตนให้ตัวเองมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงยิ่งขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน ควรร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการกระตุ้นและฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุ โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง
3. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มแกนนำต่าง ๆ ควรพัฒนาสถานที่ในชุมชนให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุไม่มีโอกาสไปพักผ่อนนอกบ้านหรือสถานที่ไกล ๆ ด้วยตนเอง ต้องให้บุคคลอื่นพาไป หากมีสถานที่เกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้พบปะกับผู้อื่น จะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้คนในครอบครัวของผู้สูงอายุ ควรหาโอกาสพาผู้สูงอายุไปร่วมงานหรือกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชนให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559, 25 สิงหาคม). *สถานการณ์และแนวโน้มสังคมผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556 – 2573*.

<https://www.dop.go.th/th/know/1/47>

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564, 21 มกราคม). *สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย*.

<https://www.dop.go.th/th/know/15/926>

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564, 3 มีนาคม). *ดูแลผู้สูงอายุอย่างไรให้มีสุขภาพดี*.

<https://www.dop.go.th/th/know/15/409>

กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และ ยุวดี รอดจากภัย. (2561). สุขภาวะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 13(1), 113-127.

นันธินัย วังนันท์ วสันต์ชา สุรมาตย์ และ นัยนา สุแพง. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนเมือง. *วารสารวิทยาลัยนวัตกรรมการเอเชีย*, 9(2), 55-63.

พระธรรมบุญ เพชรเลิศ , ภัคดี โพธิ์สิงห์ และ ยุภาพร ยุภาค. (2562). การส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุแบบบูรณาการในจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(1), 1-28.

- ภัทรดา อุ่นกมล. (2562). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับรู้คุณค่าของตนเอง และความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 22(1), 125-136.
- มลฤดี โพธิ์พิจารย์ , พรชัย จุลเมตต์ และ วารี กังใจ. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของผู้สูงอายุสตรีที่มารับบริการในคลินิกวัยทอง. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 23(1), 55-67.
- โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์. (ม.ป.ป.). *โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ*. <https://www.bumrungrad.com/th/medical-clinics-bangkok-thailand/geriatric/services/nutrition>.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564, 13 เมษายน). *ผู้สูงอายุไทยต้องปรับตัวอย่างไร? เพื่อพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Active Aging)*. <https://www.nxpo.or.th/th/8078/>
- สุขภาพคนไทย. (2566, ตุลาคม). “มิติด้านสุขภาพ” ของสังคมสูงวัยในประเทศไทย. https://www.thaihealthreport.com/th/articles_detail.php?id=222

การจัดการผลิตที่ส่งผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของ
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
Production Management Affecting the Cost of Growing Pink Sticky Corn of
Nong Bua Corn Growers Community Enterprise Group,
Ban Fang District, Khon Kaen Province

มนีจันทร์ ยืนคง¹ นีรนาท เสนาจันทร์^{2,*} และ ภัทรภร กิณพันธ์³

Maneechan Yuenkong¹, Neeranat Senachan^{2,*} and Patharaphorn Kiniphan³

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{2,3}หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹Bachelor of Business Administration Program in Modern Management North Eastern University

^{2,3}Bachelor of Accountancy Program Faculty of Business Administration North Eastern University

*Corresponding author's email: Patharaphorn.kin@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

5 มกราคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

13 มกราคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

20 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการการผลิตที่ส่งผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรบ้านหนองบัวจำนวน 109 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านเมล็ดพันธุ์ ด้านการจำกัดวัชพืช ด้านการจัดการศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ยอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายตัวแปรตาม คือ ต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูได้ร้อยละ 59.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ปัจจัยด้านเมล็ดพันธุ์ ด้านการจำกัดวัชพืช ด้านการจัดการศัตรูพืชส่งผลในทางบวก ในขณะที่ปัจจัยด้านการใช้ปุ๋ย ส่งผลในทางลบ โดยปัจจัยด้านการจัดการศัตรูพืชมีผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการจำกัดวัชพืช ด้านเมล็ดพันธุ์

คำสำคัญ: ปัจจัยการผลิต, ต้นทุนการปลูกข้าวโพด, เกษตรกรบ้านหนองบัว

ABSTRACT

This research aimed to study the production management factors affecting the cost of growing pink sticky corn in the Nong Bua corn growing community enterprise group, Ban Fang District, Khon Kaen Province. The sample group used in the research consisted of 109 farmers in Nong Bua Village. The sample size was determined using Taro Yamane's formula at reliability level of 95% . The sample was collected using a simple random sampling method. The statistics used for data analysis comprised mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of the research were found that the factors of seed, weed control, pest management, and fertilizer usage explained the variance or predicted the dependent variable, the cost of growing pink sticky corn, by 59.1 percent, with a statistical significance level of .05. The factors of seed, weed control, and pest management had a positive effect, while the factor of fertilizer usage had a negative effect. The factor of pest management had the highest effect on the cost of growing pink sticky corn, followed by fertilizer usage, weed control and seeds, respectively.

Keywords: Production Factors, Corn Growing Costs, Nong Bua Farmers

บทนำ

ข้าวโพด เป็นพืชพวกหญ้า นิยมปลูกแพร่หลายในประเทศไทยและต่างประเทศ คนไทยรู้จักรับประทานข้าวโพดในรูปของฝักสด ต้มหรือเผา โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวโพดหวานและข้าวโพดข้าวเหนียว ข้าวโพดมีลำต้นแข็งแรงและตั้งตรงคล้ายต้นอ้อย ความสูงของลำต้นแตกต่างกันไปตามพันธุ์ ลำต้นเป็นปล้อง ๆ ฝักข้าวโพดเกิดที่ข้อประมาณกลาง ๆ ต้น ต้นหนึ่งอาจมีหลายฝักก็ได้ สำหรับข้อดอกตัวผู้ นั้น อยู่ตรงส่วนยอดของลำต้น เนื่องจากมีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกกันอยู่ในต้นเดียวกัน ข้าวโพดจึงเป็นพืชที่ผสมข้ามตามธรรมชาติ การปลูกข้าวโพดทำได้ง่าย เนื่องจากข้าวโพดขึ้นได้ดีเกือบทุกท้องที่ที่มีความชื้นเพียงพอ ในแถบร้อน แถบอบอุ่น และแม้แต่แถบหนาวก็ปลูกข้าวโพดได้ ที่ดินเหมาะแก่การปลูกข้าวโพด เพราะระบายน้ำได้ดี ก่อนปลูกควรเตรียมดินให้ดี การปลูกใช้เมล็ดปลูก โดยหยอดเมล็ดลงไปหลุม ๆ ละ ประมาณ 1-3 เมล็ด ระยะระหว่างหลุมห่างกันประมาณ 50 เซนติเมตร และควรเป็นแถวห่างกันประมาณ 1 เมตร ข้าวโพดข้าวเหนียวชมพูเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อการผลิตและจำหน่าย มีพื้นที่ปลูกประมาณ 400 ไร่เศษ ข้าวโพดบ้านหนองบัวมีรสชาติหอมหวาน อร่อย ไม่เหมือนที่ใด จนมีชื่อเสียงระดับประเทศ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านหนองบัวเป็นอย่างมาก จากที่เคยเป็นเพียงอาชีพเสริมอยู่ในวงแคบ ๆ กลายเป็นสินค้าการเกษตรที่สร้างรายได้ให้แก่ชาวตำบลหนองบัว เป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน

รายได้ต่อครอบครัว ปีละไม่น้อยกว่า 100,000 บาท ความโดดเด่นของข้าวโพดบ้านหนองบัวจนใช้เป็นคำขวัญของอำเภอบ้านฝาง เนื่องจากเป็นผลิตผลทางการเกษตรที่สร้างอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองได้ จนเป็นเอกลักษณ์ความโดดเด่นของอำเภอ ดังคำขวัญอำเภอบ้านฝาง คือ “ ถิ่นกำเนิดพันธุ์ไม้ฝาง บึงสวางแหล่งพักผ่อน อ่อนซอนหินช้างสี ของดีข้าวโพดหวาน สืบสานวัฒนธรรม ผู้นำประชาคุ้ม ” (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น, 2566) อย่างไรก็ตามสถานการณ์การปลูกข้าวโพดหวานของเกษตรกรต้องเผชิญกับปัญหาและผลกระทบจากผลผลิตตกต่ำในช่วงปลายฤดูฝนเนื่องจากปริมาณน้ำฝน และน้ำใต้ดินไม่เพียงพอ การระบาดของโรคราน้ำค้างและแมลงศัตรูพืชของข้าวโพดหวาน ปัญหาภัยธรรมชาติปัญหาการใช้สารเคมี ปัญหาคุณภาพข้าวโพดไม่สมบูรณ์ออกเมล็ดไม่เต็มฝัก รวมถึงต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ นวรัตน์ นิธิชัยนันต์ และ ทำนอง ชิดชอบ (2565) ยังพบว่าปัญหาการจัดการผลิตส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะในด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ในขณะที่ราคาผลผลิตมีความผันผวน ทำให้เกษตรกรมีรายได้ไม่แน่นอนและขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ดังนั้นการศึกษากาการจัดการผลิตที่ส่งผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นแนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนต่อไป

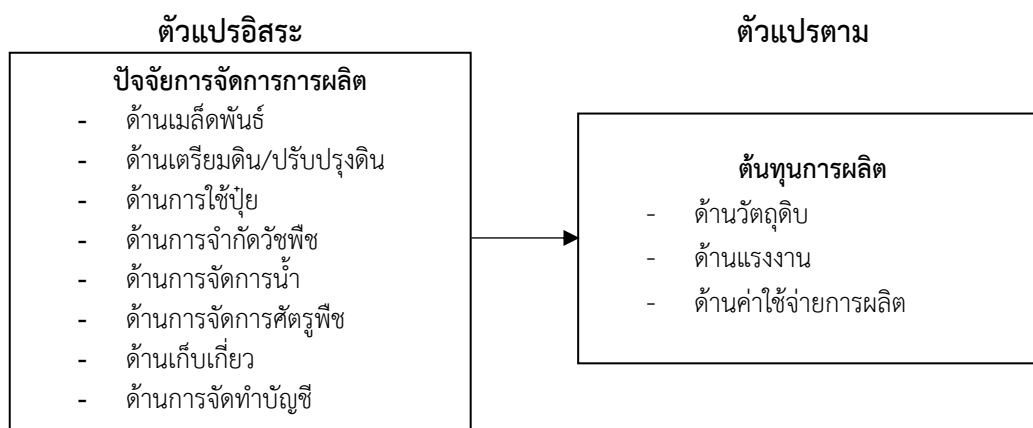
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการการผลิตที่ส่งผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยการจัดการการผลิตส่งผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 150 คน (สมหมาย สีดาคุณ , 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 109 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ระดับความเชื่อมั่น 95% เก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปลูก วัตถุประสงค์ในการปลูก เหตุผลที่เลือกปลูก สภาพพื้นที่ปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูก แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูก ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Checklist)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านการจัดการการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 47 ข้อ และปัจจัยด้านต้นทุน จำนวน 12 ข้อ คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และสภาพปัจจุบันของสภาพด้านการปลูกข้าวโพดข้าวเหนียวชมพูกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยการจัดการการผลิต ส่งผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของเกษตรกรบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น คือ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพการปลูกข้าวโพด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไป พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.40 มีสถานภาพ สมรส คิดเป็นร้อยละ 88.20 มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 44.70 มีประสบการณ์ในการปลูก ข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู มากกว่า 15 ปีขึ้นไป คิดเป็น

ร้อยละ 38.20 มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู เงินทุนสะสมภายในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 68.40 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 90.80 มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำ คิดเป็นร้อยละ 97.40 ใช้น้ำบาดาล คิดเป็นร้อยละ 52.60 ซื้อเมล็ดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 97.40 ใช้เมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 63 ใช้แรงงาน 3 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 แรงงานที่ใช้ในการปลูก สมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 51.30 ใช้ปุ๋ยเคมี 20–25 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 56.60 ระยะเวลาตั้งแต่ปลูกจนถึงเก็บผลผลิต 60–70 วัน คิดเป็นร้อยละ 96.10

ผลการศึกษาปัจจัยการจัดการการผลิตการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู

ตารางที่ 1 ปัจจัยการจัดการการผลิตการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูในภาพรวมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยการจัดการการผลิต	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
● ด้านเมล็ดพันธุ์	4.26	0.645	มากที่สุด	2
● ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน	4.39	0.694	มากที่สุด	1
● ด้านการใช้ปุ๋ย	3.85	1.087	มาก	5
● ด้านการกำจัดวัชพืช	3.79	1.004	มาก	6
● ด้านการจัดการน้ำ	3.86	0.956	มาก	4
● ด้านการจัดการศัตรูพืช	3.35	1.083	มาก	8
● ด้านเก็บเกี่ยว	3.94	0.937	มาก	3
● ด้านการจัดทำบัญชี	3.46	0.772	มาก	7
เฉลี่ยรวม	3.86	0.897	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยการจัดการการผลิตการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 8 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ ด้านเมล็ดพันธุ์ ($\bar{X} = 4.26$) ด้านเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการจัดการน้ำ ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการใช้ปุ๋ย ($\bar{X} = 3.85$) ด้านการกำจัดวัชพืช ($\bar{X} = 3.79$) ด้านการจัดทำบัญชี ($\bar{X} = 3.46$) และด้านการจัดการศัตรูพืช ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการการผลิตข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบว่า ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตข้าวโพดพันธุ์

ข้าวเหนียวชมพูของเกษตรกรบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.432 - 0.855 ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านการจำกัดวัชพืช (X3) รองลงมาคือ ด้านการจำกัดวัชพืช (X4) และน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำบัญชี (X8) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า VIFs พบว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระมีค่า ตั้งแต่ 1.740-5.992 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ หรือไม่มีปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) ตามลำดับแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยการจัดการการผลิตการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยการจัดการการผลิตการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู		X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	Y
ด้านเมล็ดพันธุ์	X1	1								
ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน	X2	.769	1							
ด้านการใช้ปุ๋ย	X3	.660	.580	1						
ด้านการจำกัดวัชพืช	X4	.596	.569	.855	1					
ด้านการจัดการน้ำ	X5	.572	.582	.797	.840	1				
ด้านการจัดการศัตรูพืช	X6	.442	.447	.753	.778	.768	1			
ด้านเก็บเกี่ยว	X7	.547	.529	.775	.815	.771	.785	1		
ด้านการจัดทำบัญชี	X8	.432	.435	.535	.614	.614	.485	.564	1	
ต้นทุนการผลิตข้าวโพด	Y	.568	.533	.595	.692	.662	.663	.652	.514	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุน

ชื่อตัวแปร		B	SE	Beta	t	Sig.	VIF
ค่าคงที่		.887	.222		3.959	.000	
ด้านเมล็ดพันธุ์	X1	.241	.075	.275	3.230	.001	3.032
ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน	X2	.036	.074	.039	.485	.628	2.662
ด้านการใช้ปุ๋ย	X3	-.190	.064	-.320	-2.955	.004	4.919
ด้านการจำกัดวัชพืช	X4	.201	.076	.314	2.637	.009	5.922
ด้านการจัดการน้ำ	X5	.063	.069	.093	.905	.367	4.434

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ชื่อตัวแปร		B	SE	Beta	t	Sig.	VIF
ด้านการจัดการศัตรูพืช	X6	.204	.054	.342	3.740	.000	3.599
ด้านเก็บเกี่ยว	X7	.058	.066	.084	.878	.381	3.852
ด้านการจัดทำบัญชี	X8	.071	.052	.087	1.352	.178	1.740
$R^2 = .591$ SEE = .421 F= 30.941							

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยการจัดการการผลิตการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู ที่มีผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่าปัจจัยด้านเมล็ดพันธุ์ (X1) ด้านการกำจัดวัชพืช (X4) ด้านการจัดการศัตรูพืช (X6) ส่งผลทางบวกต่อต้นทุนการผลิตข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของเกษตรกรบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ส่วน ปัจจัยด้านการใช้ปุ๋ย (X3) ส่งผลทางลบต่อต้นทุนการผลิตข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูของเกษตรกรบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายตัวแปรตาม คือ ต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู ได้ร้อยละ 59.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยปัจจัยด้านการจัดการศัตรูพืชมีผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านเมล็ดพันธุ์ ตามลำดับได้ แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5 โดยสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .0.877 + .241(X1) - .190(X3) + .201(X4) + .159(X6) + .204(X6)$$

อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยการจัดการการผลิตการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพู ที่มีผลต่อต้นทุนการปลูกข้าวโพดพันธุ์ข้าวเหนียวชมพูกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่ามี 4 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการจัดการศัตรูพืช ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการกำจัดวัชพืช และด้านเมล็ดพันธุ์ ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อต้นทุนในการปลูกข้าวโพด ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าวโพดบ้านหนองบัว อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรนาท เสนาจันทร์ และสัมฤทธิ์ ศิริชนะรัตน์ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยที่มีผลต่อการลดต้นทุนการปลูกข้าวไร่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการลดต้นทุนการปลูกข้าวไร่ของเกษตรกร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 5 องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการลดต้นทุนการผลิตข้าวได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการจัดการน้ำ ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการเก็บเกี่ยว และด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรวัฒน์ แจ่มใส และ อานนท์ ตั้งพิทักษ์ไกร (2562) พบว่า การบริหารจัดการการผลิตข้าวโพดหวาน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ สภาพบริบทเป็นอำเภอที่มีการปลูกข้าวโพดหวานมากที่สุดในจังหวัด โดยพื้นที่เพาะปลูก

ส่วนใหญ่อยู่ตำบลสระยาว อำเภอสรรคบุรี ซึ่งเกษตรกรมีการผลิตตามแนวทางการบริหารจัดการ 4 M ประกอบด้วย (1) วัสดุอุปกรณ์ แบ่งออกเป็นเครื่องจักรขนาดใหญ่ และอุปกรณ์ทางการเกษตรขนาดเล็ก และเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานพันธุ์ลูกผสม (2) กระบวนการผลิตมี 5 ขั้นตอนได้แก่ การเตรียมดิน การให้ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปัญหาและอุปสรรค ของขั้นตอนการผลิต คือ ความงอกของเมล็ดพันธุ์ ซึ่งได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการศักยภาพการผลิตข้าวโพดหวาน ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้ 1) การส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร 2) การจัดทำบัญชีการผลิต 3) การกำหนดราคากลาง 4) การหาตลาดจำหน่ายผลผลิตเพิ่ม 5) จัดตั้งศูนย์การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์คุณภาพ 6) การสร้างเครือข่ายการผลิตข้าวโพดหวาน 7) การสร้างศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวโพดหวานชุมชนและการแปรรูป และ 8) การจัดทำแปลงสาธิตให้เป็นพื้นที่นำร่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัตร คำชู และคณะ (2563) พบว่าประสิทธิภาพทางเทคนิค ของการผลิตข้าวโพดเกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกย่อมส่งผลให้มีการเอาใจใส่ ดูแลตั้งแต่กระบวนการ เลือกเมล็ดพันธุ์ การเพาะปลูก ตลอดจนการเก็บเกี่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนม์รัมย์ เพียรพรเจริญ และคณะ (2565) ค้นพบว่า การเลือกพันธุ์ข้าวโพดที่ดีจะมีส่วนช่วยเกษตรกรในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในครั้งนี้คือ

1. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการผลิตแก่เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดการการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาด้านนวัตกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ทดแทนแรงงานคนในกระบวนการผลิตแต่ละขั้นตอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเปรียบเทียบประเด็นต้นทุนและผลตอบแทนและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตข้าวโพดของเกษตรกรระหว่างพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน
2. ควรศึกษาประเด็นการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดและกรณีตัวอย่าง ของความสำเร็จในการผลิตข้าวโพด โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อขยายผลไปยังพื้นที่ปลูกข้าวโพดต่อไป
3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อหรือบริโภคข้าวโพดรวมถึงประเด็นการกำหนดราคาข้าวโพดให้เหมาะสม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดและราคาที่เหมาะสมเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

ชนม์รัมย์ เพียรพรเจริญ, กุลภา กุลดิลก และ อภิชาติ ดะลุมเพรย์. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของเกษตรกรในอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, 4(4), 41-56.

- ธัญวรรณ์ แจ่มใส และ อานนท์ ตั้งพิทักษ์ไกร. (2562). การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศักยภาพการผลิตข้าวโพดหวาน อำเภอศรีรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 3(1), 17-32.
- นวรรณ์ นิธิชัยนันต์ และ ทำนอง ชิดชอบ. (2565). แนวทางการพัฒนาธุรกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน กรณีศึกษา: ธุรกิจชุมชนอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 7(59), 84-92.
- นรินาถ เสนาจันทร์ และ สัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยที่มีผลต่อการลดต้นทุนการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 39(3), 135-143.
- ภาณุวัตร คำชู, ภัทรพงศ์ มาลาวัลย์ และ อนุพงศ์ วงศ์ไชย. (2563). ประสิทธิภาพทางเทคนิคของการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. *วารสารแก่นเกษตร*, 48(พิเศษ 1), 735-742.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น. (2566, 20 ธันวาคม). *ข้าวโพดเหนียว*.
<http://banfang.khonkaen.doe.go.th/read-59>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis-3*. Harper.

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ Model Law on Controlling professional Lobbyists

ธีรวัฒน์ วีระวัฒน์^{1,*}, ศิวพร เสาวคนธ์² และ ภูมิ โชคเหมา³

Teerawat Veerawat^{1,*}, Siwaporn Saowakon² and Poom Chokmoh³

^{1,2,3}หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2,3}Doctor of laws Program, Sripatum University

*Corresponding author's email: iceteerawat2538@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

19 พ.ย. 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

28 พ.ย. 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

12 ธ.ค. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาและวิจัยเรื่องกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา (1) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ (2) แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ (3) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ของระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และประเทศไทย (4) วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ (5) จัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า วิชาชีพล็อบบิยิสต์มีกฎหมายของประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ การควบคุมวิชาชีพนี้ในประเทศไทยมีมานานแล้ว และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดเกี่ยวกับสัญญาหน้าหน้าไว้ ซึ่งบัญญัติไว้ในลักษณะ 16 มาตรา 845 ถึงมาตรา 849 โดยได้กำหนดเกี่ยวกับสัญญาและบทบาทหน้าที่ของหน้าหน้าไว้ อย่างไรก็ตาม ไม่มีกฎหมายฉบับใดกำหนดเรื่องการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ไว้เป็นการเฉพาะ รวมถึงไม่มีมาตรการใดครอบคลุมถึงการขึ้นทะเบียนและขอใบอนุญาตเพื่อเป็นล็อบบิยิสต์ รวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ การควบคุมล็อบบิยิสต์จริยธรรม คณะกรรมการ และบทกำหนดโทษ ส่งผลให้การประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์เป็นไปอย่างเสรีและปราศจากการควบคุม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาเรื่องยึดผลประโยชน์มากเกินไป ฉ้อโกง หรือบีบบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามเงื่อนไข ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ล็อบบิยิสต์ คู่สัญญา บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง และสูญเสียผลประโยชน์ที่เกิดแก่สังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์ โดยมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย (1) คำนิยาม

(2) หมวด 1 คณะกรรมการ (3) หมวด 2 ใบอนุญาต (4) หมวด 3 บทบาทหน้าที่ (5) หมวด 4 การควบคุม (6) หมวด 5 จริยธรรม (7) หมวด 6 บทกำหนดโทษ

คำสำคัญ: กฎหมายต้นแบบ, การควบคุม, การประกอบวิชาชีพล็อบบิยิสต์

ABSTRACT

This research on the model law on controlling professional lobbyists aims to (1) investigate background and significance of the problems on professional lobbyist regulation and control, (2) explore concepts, theories, and principles related to professional lobbyist regulation and control, (3) examine legal measures related to professional lobbyist regulation and control of international, foreign, and Thailand laws, (4) analyze problems related to professional lobbyist regulation and control, and (5) conduct the model law on professional lobbyist regulation and control. This research applied a qualitative research methodology consisting of documentary research, in-depth interview, and focus group discussion. The findings revealed that professional lobbyists have existed in laws of several developed countries. In Thailand, this profession has been under control for a long time and there are related laws, i.e., the Civil and Commercial Code specifying the brokerage contract in Title 16 Sections 845 - 849 by prescribing the contract and roles of brokers. However, it does not stipulate any provisions specifically on professional lobbyist regulation and control. Moreover, it lacked the measures covering registration and license permit for lobbyists, as well as determining roles and duties, controlling lobbyists, morality and ethics, committees, and penalties. This resulted in professional lobbyists doing their occupation liberally without any regulations to control them, leading to the problems of paying excessive attention to their interests, corruption, or forcing one party to abide by their terms and conditions. This would cause damage to lobbyists, partners of the contract, and other related people, and lead to negative impact of benefits of the society. Therefore, the researcher would draft the model law on professional lobbyist regulation and control with the legal structure as follows: (1) definition, (2) Chapter 1: Committee,

(3) Chapter 2: License, (4) Chapter 3: Roles and Duties, (5) Chapter 4: Control, (6) Chapter 5: Morality and Ethics, and (7) Chapter 6: Penalties.

Keywords: Model Law, Controlling, Professional Lobbyists

บทนำ

ล็อบบี้ยิสต์ถือเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เนื่องด้วยการทำหน้าที่ของล็อบบี้ยิสต์เป็นเสมือนตัวแทนหรือนายหน้าที่คอยดูแลปกป้องผลประโยชน์ให้แก่ลูกค้า ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่ในการเจรจาเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ในวงการเมืองและธุรกิจให้ลงตัว จึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว รวมถึงการสร้าง ความมั่นคงให้แก่ชีวิต และทำประโยชน์ให้แก่สังคม หากใช้ให้ถูกทางและเหมาะสม (Groll & Ellis, 2016) เมื่อล็อบบี้ยิสต์ถือเป็นนักประสานผลประโยชน์ จึงต้องมีพื้นฐานความรู้ว่าจำเป็นต้องใช้อะไร ข้อห้าม ข้อควรระวัง ค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่จำเป็น เอกสารที่ต้องในการดำเนินการ (จิตารีย์ ประดิษฐ์พลการ, 2557)

การมีล็อบบี้ยิสต์เป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับเอกชน หรือเอกชนกับเอกชน เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ สามารถรับรู้และเข้าใจความคิดเห็นและความต้องการของแต่ละฝ่ายได้มีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งอาจเป็นการเจรจาทั้งภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศนั้น เช่นนี้ ล็อบบี้ยิสต์จึงจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานด้านกฎหมาย ทั้งในส่วนของกลุ่มกฎหมายเอกชน กลุ่มกฎหมายอาญา และกลุ่มกฎหมายมหาชน (จิตารีย์ ประดิษฐ์พลการ, 2557) สำหรับประโยชน์ของการมีล็อบบี้ยิสต์ ส่งผลให้รัฐบาลทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การพัฒนานโยบายสาธารณะ ซึ่งล็อบบี้ยิสต์สามารถนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์และความเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ให้กับรัฐบาล ทำให้การตัดสินใจและการพัฒนานโยบายมีความรอบคอบและครอบคลุมมากขึ้น หรือการแก้ไขปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งล็อบบี้ยิสต์สามารถให้ความเห็นปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ หรือการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจ ซึ่งล็อบบี้ยิสต์สามารถชี้แนะรัฐบาลเกี่ยวกับแนวโน้มและความต้องการของตลาด เพื่อให้รัฐบาลสามารถสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมและธุรกิจได้อย่างเหมาะสม หรือการสร้างร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งล็อบบี้ยิสต์สามารถเชื่อมระหว่างรัฐบาลและภาคเอกชน สร้างความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่ายในการพัฒนานโยบายและโครงการต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น สะท้อนให้เห็นว่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจำเป็นต้องมีล็อบบี้ยิสต์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือนายหน้า เพื่อประสานให้ งานหรือโครงการต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งล็อบบี้ยิสต์จึงต้องเป็นผู้ที่รู้กฎหมาย ระเบียบ หรือ ข้อบังคับ ทั้งในส่วนของกฎหมายมหาชน กฎหมายอาญา และกฎหมายธุรกิจ (ปัญญวัฒน์ วังอนุสรณ์ และคณะ, 2565) นอกจากนั้นควรมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับคนในวงการนั้น ๆ (Connections)

ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ เนื่องจากการติดต่อสื่อสาร และการสร้างปฏิสัมพันธ์เป็นรากฐานสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในที่ทำงาน ซึ่งนำไปสู่การก่อตัวของสังคมในที่ทำงานที่มีความกลมเกลียวและความร่วมมือ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรที่ทำงานร่วมกัน (เอื้อมเดือน แก้วสว่าง เพ็ญศรี และคณะ, 2564)

การประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ในประเทศไทยนั้น มีความแตกต่างจากต่างประเทศพอสมควร เนื่องจากล็อบบี้ยิสต์ในประเทศไทยมีการทำงานที่ไม่ค่อยเป็นทางการ ส่วนหนึ่งมาจากล็อบบี้ยิสต์ไม่ต้องขึ้นทะเบียนเพื่อแสดงตัวหรืออยู่ในรูปแบบของบริษัทที่ระบุได้ชัดเจน แต่มีลักษณะการทำงานที่ต้องอาศัยสานสัมพันธ์ และการจัดแจงผลประโยชน์ของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเป็นหลัก ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์จึงเป็นกลุ่มวิชาชีพที่ดูลึกลับ เข้าถึงยาก และดูเหมือนว่ามีเบื้องหลังเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มหาศาล ซึ่งในความเป็นจริงนั้นก็ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้นเสมอไป เพราะการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์นั้นสามารถตรวจสอบได้และมีความโปร่งใส (ฐิตารีย์ ประดิษฐ์ผลการ, 2557)

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ แต่มีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดเกี่ยวกับสัญญานายหน้าไว้ ซึ่งบัญญัติไว้ในลักษณะ 16 นายหน้า มาตรา 845 บัญญัติว่า “บุคคลผู้ใดตกลงจะให้ค่าบำเหน็จแก่นายหน้าเพื่อที่ซื้อของให้ได้ เข้าทำสัญญาก็ดี จัดการให้ได้ทำสัญญากันก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าบำเหน็จก็ต่อเมื่อสัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้าได้ซื้อหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันไว้ นั้นมีเงื่อนไขเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนไซ้ ท่านว่าจะเรียกร้องค่าบำเหน็จค่านายหน้ายังหาได้ไม่ จนกว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว นายหน้ามีสิทธิจะได้รับค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปก็ต่อเมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้บังคับแม้ถึงว่าสัญญาจะมีได้ทำกันสำเร็จ” และมาตรา 846 บัญญัติว่า “ถ้ากิจการอันได้มอบหมายแก่นายหน้านั้นโดยพฤติการณ์เป็นที่คาดหมายได้ว่าย่อมทำให้แต่เพื่อจะเอาค่าบำเหน็จไซ้ ท่านให้ถือว่าได้ตกลงกันโดยปริยายว่ามีค่าบำเหน็จนายหน้า ค่าบำเหน็จนั้นถ้ามิได้กำหนดจำนวนกันไว้ ท่านให้ถือว่าได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม” จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า นายหน้า คือบุคคลซึ่งทำสัญญากับบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า “ตัวการ” ตกลงทำหน้าที่เป็นคนกลางหรือสื่อซื้อหรือให้ตัวการได้เข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอก (ไพฑูริย์ เอกจริยกร, 2563) ซึ่งสัญญานายหน้านั้นตามปกติต้องถือว่ามิมีบำเหน็จ แม้ไม่มีข้อตกลงกันไว้ ก็ต้องให้ตามธรรมเนียม คือ ร้อยละ 5 ทั้งนี้ สิทธิการเรียกค่าบำเหน็จเกิดขึ้นเมื่อตัวการกับบุคคลภายนอกได้ตกลงกันทำสัญญากันเสร็จ แม้ต่อมาจะมีการบอกเลิกสัญญาภายหลัง ก็ต้องจ่ายค่าบำเหน็จให้ เนื่องจากค่าบำเหน็จถือว่าเป็นค่าซื้อหรือจัดการให้ได้เข้าทำสัญญากัน หากสำเร็จแล้วนายหน้าย่อมมีสิทธิได้รับค่าบำเหน็จทันที แม้ต่อมาภายหลังจะมีการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิกสัญญานั้นไปก็ตาม (ศันันท์ภรณ์ โสติธิพันธุ์, 2562) อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับ

การควบคุมการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ รวมถึงไม่มีมาตรการใดกำหนดเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเป็นลือบปียิสต์

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ซึ่งในประเด็นนี้ เห็นได้ว่าแม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 16 นายหน้า มาตรา 845 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเป็นนายหน้าไว้ อย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ พบว่าภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่มีหลักเกณฑ์ใดที่กล่าวถึงผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ รวมถึงไม่มีสมาคม หน่วยงานรัฐหรือเอกชนใดควบคุมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ทำให้บุคคลใดที่สนใจ มีความรู้ด้านกฎหมาย เศรษฐกิจและสังคม และที่สำคัญมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับคนในวงการนั้น ๆ เพราะการติดต่อสัมพันธ์เป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของบุคลากรในที่ทำงาน เกิดสังคมนการทำงานขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรที่ตนปฏิบัติงาน บุคคลนั้นก็มิสิทธิประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ได้ โดยไม่ต้องมีการประเมินคุณสมบัติเหมือนดังกรณีของวิชาชีพอื่น เช่น ทนายความ นักบัญชี เป็นต้น และไม่ต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพแต่อย่างใด

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ซึ่งในประเด็นนี้เห็นได้ว่า แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 16 นายหน้า มาตรา 845 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการให้เป็นไปตามสัญญาไว้ อย่างไรก็ตาม จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวกฎหมายไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ไว้ ทำให้ในปัจจุบันการทำหน้าที่ส่วนใหญ่จะยึดถือแนวปฏิบัติดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา โดยไม่มีกลไกทางกฎหมายใดควบคุมการทำหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์

ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ซึ่งในประเด็นนี้เห็นได้ว่าไม่มีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์กำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ไว้ ทำให้ในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์ใดควบคุมและการตรวจสอบประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ดังนั้นการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์จึงสามารถทำได้อย่างอิสระ และปราศจากการตรวจสอบโดยหน่วยงาน รวมถึงกลไกใด ๆ ในทางกฎหมาย

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์เป็นวิชาชีพหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวแทนหรือนายหน้าที่คอยดูแลปกป้องผลประโยชน์ให้แก่ลูกค้า ขณะเดียวกันก็มีหน้าที่ในการวิ่งเต้นเจรจาเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ในวงการเมืองและธุรกิจให้ลงตัว จึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว รวมถึงการสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิต และทำประโยชน์ให้แก่สังคม หากใช้ให้ถูกทางและเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยในปัจจุบันประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะควบคุมการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ส่งผลให้เกิดการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์เป็นไปอย่างเสรีและปราศจากการควบคุม และไม่มีมาตรการใดกำหนดเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเป็นลือบปียิสต์ ซึ่งหากผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวยึดผลประโยชน์มากเกินไป

อาจส่งผลให้เกิดการเจรจาที่รุนแรง หยั่งทะนง วางอำนาจหรือบีบบังคับอีกฝ่ายให้ยอมทำตามมากเกินไป ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่การประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ คู่สัญญา และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสูญเสียประโยชน์ที่เกิดแก่สังคม การวิจัยจึงมีแนวคิดในควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ เพื่อให้เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการวิจัยนี้ได้กำหนดประเด็นในการศึกษาเป็นการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ เริ่มตั้งแต่คุณสมบัติของล็อบปียิสต์ อำนาจและหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจดทะเบียนในรูปแบบนิติบุคคล คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และบทกำหนดโทษ

ดังนั้น จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ให้เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบวิชาชีพตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การวิจัยจึงมุ่งศึกษาและวิจัย เรื่อง “กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์”

วัตถุประสงค์การวิจัย

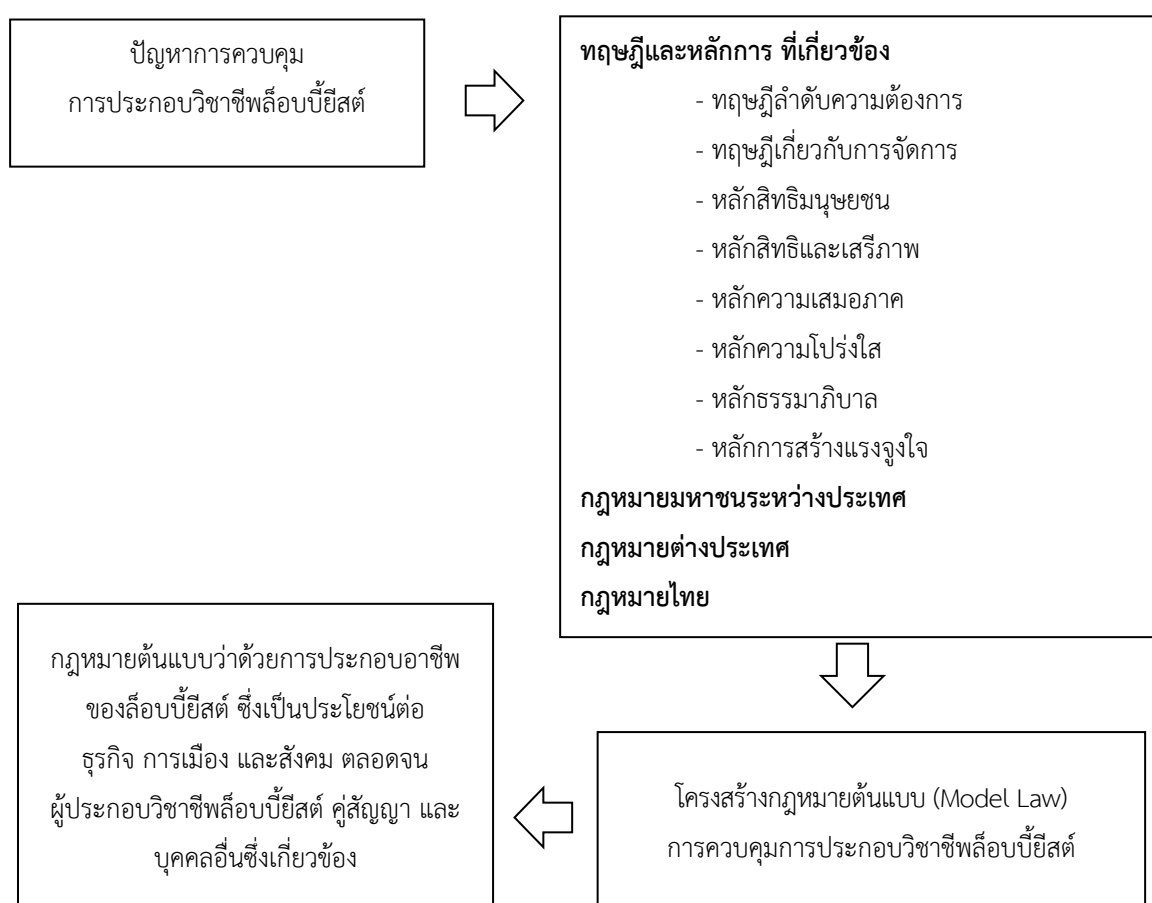
1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ของระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์
5. เพื่อศึกษาการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์เป็นปัญหาส่งผลต่อธุรกิจ การเมือง และสังคม เนื่องจากหากผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวยึดผลประโยชน์มากเกินไป อาจส่งผลให้เกิดการเจรจาที่รุนแรง หยั่งทะนง วางอำนาจหรือบีบบังคับอีกฝ่ายให้ยอมทำตามมากเกินไป ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่การประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ คู่สัญญา และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสูญเสียประโยชน์ที่เกิดแก่สังคม การจัดให้มีหลักเกณฑ์ในการควบคุมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์ ย่อมทำให้การประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกอบวิชาชีพล็อบปียิสต์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัญหาการประกอบวิชาชีพลือบปียีสต์เป็นปัญหาส่งผลต่อธุรกิจ การเมือง และสังคม เนื่องจากหากผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวยึดผลประโยชน์มากเกินไป อาจส่งผลให้เกิดการเจรจาที่รุนแรง หยิ่งหย่อน วางอำนาจหรือบีบบังคับอีกฝ่ายให้ยอมทำตามมากเกินไป ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่การประกอบวิชาชีพ ลือบปียีสต์ คู่สัญญา และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสูญเสียประโยชน์ที่เกิดแก่สังคม การวิจัยจึงจะจัดให้มีการควบคุมการประกอบวิชาชีพลือบปียีสต์ให้มีมาตรฐาน โดยมีรูปแบบและแนวทางจากต่างประเทศ เพื่อนำคำตอบที่ได้จากการวิจัยไปจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพลือบปียีสต์ (ดูภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework))

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่

1) ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก การวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพลอบปียีสต์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- (1) ผู้แทนสภาผู้แทนราษฎร
- (2) ผู้ประกอบวิชาชีพลอบปียีสต์
- (3) นักกฎหมาย / นักวิชาการ
- (4) ทนายความ
- (5) เจ้าหน้าที่ตำรวจ

2) ด้านพื้นที่

พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเทศไทย คือ กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus Group)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสาร (Document Research) จากรายงานวิจัย ตำรา เอกสาร รายงานการวิจัยการประชุมและสัมมนา วิทยานิพนธ์และบทความ เกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพลอบปียีสต์ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมจากข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทางนิติศาสตร์ การวิเคราะห์จึงเป็นการหาคำตอบจากข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาการควบคุมการประกอบวิชาชีพลอบปียีสต์ และเสนอกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการควบคุมการประกอบวิชาชีพลอบปียีสต์

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสิทธิในการประกอบวิชาชีพลอบปียีสต์ พบว่าการประกอบวิชาชีพลอบปียีสต์เป็นหนึ่งในวิชาชีพที่สามารถเป็นไปอย่างเสรี ปราศจากหน่วยงานหรือกลไกทางกฎหมายใดควบคุม นอกจากนั้นยังถือว่าเป็นวิชาชีพที่ไม่เปิดเผย และด้วยข้อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการลอบปียีสต์พบว่ามีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขึ้นทะเบียน

และการขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ใดก็ตามหากมีความสามารถในการประสาน ติดต่อ หรือเป็นที่รู้จักในแวดวงธุรกิจ การเมือง ภาครัฐ หรือภาคเอกชนใด ๆ ก็สามารถเป็นลือบปียิสต์ได้ โดยไม่ต้องมีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตแต่อย่างใด จากสภาพปัญหาดังกล่าวหากมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ย่อมส่งผลให้ลือบปียิสต์มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับแก่สังคม

2. ปัญหาคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ พบว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ รวมถึงยังไม่มีมาตรการใดกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ที่จะขึ้นทะเบียนเพื่อขอใบอนุญาต ซึ่งแม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 16 นายหน้า มาตรา 845 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเป็นนายหน้าไว้ แต่หากพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์พบว่า ภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่มีกฎเกณฑ์ใดที่กล่าวถึงผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ รวมถึง ไม่มีสมาคม หน่วยงานรัฐหรือเอกชนใด ควบคุมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ทำให้บุคคลใดที่สนใจ มีความรู้ด้านกฎหมาย เศรษฐกิจและสังคม และที่สำคัญมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับคนในวงการนั้น เพราะการติดต่อสัมพันธ์เป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของบุคลากรในที่ทำงาน เกิดสังคมการทำงานขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรที่ตนปฏิบัติงาน บุคคลนั้นก็มีสิทธิประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ได้ โดยไม่ต้องมีการประเมินคุณสมบัติใด ๆ

3. ปัญหาหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ พบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ แม้จะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 16 นายหน้า มาตรา 845 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการให้เป็นไปตามสัญญาไว้ แต่หากพิจารณาบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการชักชวน ชี้ช่อง หรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาลือบปียิสต์ หรือการโฆษณา หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทำสัญญาลือบปียิสต์ หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของลือบปียิสต์ หรือการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการกำกับดูแลสากล พบว่า ไม่มีกฎเกณฑ์ใดกำหนดไว้ ทำให้ในปัจจุบันการทำหน้าที่ส่วนใหญ่จะยึดถือแนวปฏิบัติดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา ดังเช่นปราศจากการโฆษณาใด ๆ ทำทุกขั้นตอนเป็นความลับ ยากแก่การเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบ เป็นต้น

4. ปัญหาการตรวจสอบผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ พบว่าการตรวจสอบผู้ประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ซึ่งในประเด็นนี้เห็นได้ว่า ไม่มีกฎหมายหรือหลักเกณฑ์กำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ไว้ ทำให้ในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์ใดควบคุม และการตรวจสอบประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์ ดังนั้น การประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์จึงสามารถทำได้อย่างอิสระ และปราศจากการตรวจสอบโดยหน่วยงาน รวมถึงกลไกใด ๆ ในทางกฎหมาย อย่างไรก็ตามการมีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งอาจเรียกว่า “คณะกรรมการการประกอบวิชาชีพลือบปียิสต์” โดยทำหน้าที่ในการตรวจสอบและกำหนดกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อควบคุมลือบปียิสต์ทั้งนี้ โดยอาจกำหนดให้ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ

ปลัดกระทรวงพาณิชย์ เลขาธิการ ผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนจากกระทรวงแรงงาน และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย บัญชี บริหารธุรกิจ การเงิน เศรษฐศาสตร์ หรือแรงงาน ด้านละไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ ทั้งนี้ ให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสิทธิในการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ พบว่า การประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์เป็นหนึ่งในวิชาชีพที่สามารถเป็นไปอย่างเสรี ปราศจากหน่วยงานหรือกลไกทางกฎหมายใดควบคุม นอกจากนั้นยังถือว่าเป็นวิชาชีพที่ไม่เปิดเผย และด้วยข้อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการล็อบบี้ยิสต์ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขึ้นทะเบียนและการขอใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ เป็นต้น สอดคล้องกับปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration) (ค.ศ. 2012) (พ.ศ. 2555) ซึ่งฉบับที่กล่าวมาข้างต้นได้รองรับเกี่ยวกับสิทธิในการประกอบวิชาชีพไว้ จึงหมายความว่ารวมถึงล็อบบี้ยิสต์ด้วย

2. ปัญหาคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ พบว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ รวมถึงยังไม่มีมาตรการใดกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ที่จะขึ้นทะเบียนเพื่อขอใบอนุญาต ซึ่งแม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 16 นายหน้า มาตรา 845 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเป็นนายหน้าไว้ แต่ไม่มีกฎเกณฑ์ใดที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ ล็อบบี้ยิสต์ไว้ ผู้ใดสนใจเป็นพิเศษก็สามารถประกอบวิชาชีพดังกล่าวได้ สอดคล้องกับ 2021 California Code (2023), Government Code – GOV, TITLE 9 - POLITICAL REFORM, CHAPTER 2 ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของล็อบบี้ยิสต์ไว้ ซึ่งต้องเป็นไปตามที่กฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนด จึงจะขอขึ้นทะเบียนและขอออกใบอนุญาตได้

3. ปัญหาหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ พบว่าบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 16 นายหน้า มาตรา 845 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการให้เป็นไปตามสัญญาไว้ แต่หากพิจารณาบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการชักชวน ชี้ช่อง หรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาล็อบบี้ยิสต์ หรือการโฆษณา หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทำสัญญาล็อบบี้ยิสต์ หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของล็อบบี้ยิสต์ หรือการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการกำกับดูแลสากล พบว่าไม่มีกฎเกณฑ์ใดกำหนดไว้ ทำให้ในปัจจุบันการทำหน้าที่ส่วนใหญ่จะยึดถือแนวปฏิบัติดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา

สอดคล้องกับ Transparency of Lobbying, Non-Party Campaigning and Trade Union Administration Act 2014 มาตรา 1 ของประเทศอังกฤษ ได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจ ล็อบบี้ยิสต์ต้องมีการจดทะเบียนเท่านั้น

4. ปัญหาการตรวจสอบผู้ประกอบการวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ พบว่า การตรวจสอบผู้ประกอบการวิชาชีพ ล็อบบี้ยิสต์ ซึ่งในประเด็นนี้เห็นได้ว่า ไม่มีกฎหมายหรือหลักเกณฑ์กำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบผู้ประกอบการวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ไว้ ทำให้ในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์ใดควบคุมและการตรวจสอบผู้ประกอบการวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ ดังนั้น การประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์จึงสามารถทำได้อย่างอิสระ และปราศจากการตรวจสอบโดยหน่วยงาน รวมถึงกลไกใด ๆ ในทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การมีคณะกรรมการ คณะหนึ่ง ซึ่งอาจเรียกว่า “คณะกรรมการการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์” โดยทำหน้าที่ ในการตรวจสอบและกำหนดกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อควบคุมล็อบบี้ยิสต์ ย่อมสร้าง มาตรฐานและควบคุมคุณภาพของวิชาชีพต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกฎหมาย เกี่ยวกับล็อบบี้ยิสต์ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้แก่ Loi N°2016-1691 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เรื่องความโปร่งใส การต่อต้านการทุจริต และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ (LOI n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique) ซึ่งกฎหมาย Loi N°2016-1691 (2023) ได้กำหนด เรื่องหน่วยงานต่อต้านการทุจริต ซึ่งเป็นหน่วยงานซึ่งอยู่ภายใต้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีที่รับผิดชอบด้านงบประมาณ ซึ่งมีการกึ่งในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และประชาชน เกี่ยวกับการป้องกันและตรวจจับการกระทำของการทุจริต

ข้อเสนอแนะ

ล็อบบี้ยิสต์มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการเป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ ภาคธุรกิจกับ เอกชน หรือเอกชนกับเอกชน เพื่อให้การสื่อสารและการเจรจาผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องมี ประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำหัวข้อกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ ซึ่งมีแนวคิด เพื่อให้กำกับดูแลและควบคุมการทำงานของล็อบบี้ยิสต์ในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงกำหนดให้มีร่างพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. มาตรา 3 คำนิยาม ซึ่งประกอบด้วยคำนิยามดังนี้ ล็อบบี้ยิสต์ วิชาชีพล็อบบี้ยิสต์ ไบโอนูญาต ผู้ออกไบโอนูญาต นายทะเบียน จริยธรรมล็อบบี้ยิสต์ และคณะกรรมการ

2. หมวด 1 คณะกรรมการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์” ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจสำคัญคือ กำหนดนโยบาย กำกับ ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพล็อบบี้ยิสต์

3. หมวด 2 ไบโอนูญาต ซึ่งผู้ใดจะกระทำการเป็นล็อบบี้ยิสต์ต้องได้รับไบโอนูญาต ทั้งนี้ คำขอรับไบโอนูญาตและไบโอนูญาตให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

4. หมวด 3 บทบาทหน้าที่ ซึ่งล็อบบี้ยิสต์มีบทบาทหน้าที่ในการชักชวน ชี้ช่อง หรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาล็อบบี้ยิสต์ หรือการโฆษณา หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทำสัญญาล็อบบี้ยิสต์ หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของล็อบบี้ยิสต์ หรือการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการกำกับดูแลสากล

5. หมวด 4 การควบคุม ซึ่งนายทะเบียนที่มีอำนาจเรียกให้ล็อบบี้ยิสต์มาให้ถ้อยคำหรือส่งให้ส่งสมุดทะเบียน สมุดบัญชี หรือเอกสารใด ๆ หรือให้ส่งรายงานตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนดเพื่อตรวจสอบ และมีอำนาจเข้าไปในสำนักงานของบุคคลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของล็อบบี้ยิสต์

6. หมวด 5 จริยธรรม ซึ่งล็อบบี้ยิสต์ต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรม ล็อบบี้ยิสต์กำหนด ทั้งนี้ หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ ให้ถือว่าล็อบบี้ยิสต์ผู้นั้นประพฤติ ผิดจริยธรรมล็อบบี้ยิสต์

7. หมวด 6 บทกำหนดโทษ ซึ่งบทลงโทษแก่ล็อบบี้ยิสต์ เพื่อสร้างความยุติธรรมและป้องปรามการกระทำผิด

เอกสารอ้างอิง

ฐิตารีย์ ประดิษฐพลการ. (2557). *อยากรวยต้องเป็นล็อบบี้ยิสต์*. ยิปซี กรุ๊ป.

ปณณวัฒน์ วังอนุสรณ์, ศิริกุล ตูลาสมบัติ และ ภูษณิศา เตชเถกิง. (2565). ทฤษฎีตัวแทน:

ความท้าทายในการบริหารงานธุรกิจในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 4(1), 1-22.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. (2563). *ตัวแทน-นายหน้า*. วิญญูชน.

ศนันท์ภรณ์ โสติพิพันธุ์. (2562). *คำอธิบายหลักพื้นฐานของกฎหมายเอกชน*. วิญญูชน.

เอี่ยมเดือน แก้วสว่าง, เพ็ญศรี ฉิรินัง, สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ และ อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ. (2564).

คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสู่ความผูกพันต่อองค์กร : ความสัมพันธ์ที่มีอยู่จริงในบริบทของคนทำงาน. *วารสารนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย*, 5(2), 83-99.

ASEAN Human Rights Declaration. (2012, 19 November). <https://asean.org/asean-human-rights-declaration>

Groll, Thomas and J. Ellis, Christopher J. (2016). *Repeated Lobbying by Commercial Lobbyists and Special Interests*. (CESifo Working Paper No. 5809). Center for Economic Studies and ifo Institute. Munich, Germany.

LOI n° 2016-1691. (2016, 9 December). *Relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernization de la vie economies.*

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000033558528>

2021 California Code. (2023, 12 December). *Government Code – GOV, TITLE 9 - POLITICAL REFORM.* <https://law.justia.com/codes/california/2022/code-gov/title-9/>

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
Economic Factors Influencing Personal Financial Management of Personnel
in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1

วรรณภา ธรรมรักษา^{1,*} และ อัจฉรวรรณ รัตนพันธ์²

Wannapha Thamraksa^{1,*} and Aucharawan Rattanapan²

^{1,2}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{1,2}Master of Business Administration, Major of Business Administration, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding author's email: wanam1979@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

17 กันยายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

22 พฤศจิกายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 2) การจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 และ 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และลูกจ้างประจำ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 1,469 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน จำนวน 306 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบตามความสะดวก โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ภาวะเงินเฟ้อ ค่าใช้จ่าย อัตราผลตอบแทน และรายได้ 2) การจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผนหลังเกษียณ การบริหารหนี้สิน การออม และการลงทุน และ 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ ค่าใช้จ่าย และอัตราผลตอบแทน ที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านภาวะเงินเฟ้อ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น

ผู้มีรายได้และรายจ่ายที่แน่นอน จึงให้ความสำคัญกับการวางแผนการใช้จ่าย ภาวะเงินเฟ้อจึงเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มอื่นหรือตัวแปรอื่นที่นอกเหนือจากงานวิจัยนี้

คำสำคัญ : ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ, การจัดการการเงินส่วนบุคคล, บุคลากร, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1

ABSTRACT

The objectives of this quantitative research were to examine 1) the economic factors of personnel in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1, 2) the personal financial management of personnel in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1, and 3) the economic factors influencing the personal financial management of personnel in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1. The research population included 1,469 educational personnel, administrators, teachers, and permanent employees within Chumphon Primary Educational Service Area Office 1. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table and selected through convenience sampling, with the total number of 306 people. The data were collected via a 5-level rating scale questionnaire and analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation. The hypothesis testing was conducted using regression analysis.

The findings revealed that 1) the overall level of opinion regarding economic factors among personnel in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1 was at high level ($\bar{X} = 3.78$), ranked in the following order: inflation, expenses, return rates, and income. 2) The overall level of opinion regarding personal financial management among personnel in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1 was at high level ($\bar{X} = 3.86$), ranked in the following order: retirement planning, debt management, savings, and investments. Finally, 3) the economic factors, specifically income, expenses, and return rates, significantly affected the personal financial management of personnel in Chumphon Primary Educational Service Area Office 1 was at a statistically significant level of .05. As for inflation, it was found to be not statistically significant. This may be caused by a sample of people who have fixed income and expenses. Therefore, spending planning was focused. Inflation was therefore an economic factor that might affect other populations or other variables than this research.

Keywords: Economic Factor, Personal Finance Management, Educational Personnel, Chumphon Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกแนวนโยบายภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย เพื่อเศรษฐกิจดิจิทัล และการเติบโตอย่างยั่งยืน (Financial Landscape) ซึ่งเป็นทิศทางการพัฒนาภาคการเงินที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมนวัตกรรมและการกำกับดูแลความเสี่ยง เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยให้ภาคครัวเรือนอยู่รอดและปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน จึงได้จัดทำ "แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน" เพื่อสะท้อนข้อมูลเชิงลึกของหนี้ครัวเรือนไทย และสื่อสารหลักการในการแก้ปัญหาหนี้ให้ได้อย่างเบ็ดเสร็จ รวมทั้งคำนึงถึงภาระระยะยาวมากขึ้น ภายหลังที่เศรษฐกิจเริ่มทยอยฟื้นตัว และได้ปรับมาตรการให้นับการแก้หนี้ระยะยาวที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าแล้ว แต่ยังไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างที่สะสมมานาน ที่อาจกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ สร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงิน และอาจลุกลามไปเป็นปัญหาสังคมซึ่งจะยิ่งแก้ไขได้ยากขึ้น ในการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน ต้องทำอย่างครบวงจรให้เหมาะสมกับ ลักษณะและสาเหตุของปัญหาในแต่ละช่วงของการเป็นหนี้ และต้องทำอย่างถูกหลักการ คือ แก้ให้ตรงจุด ไม่สร้างภาระเพิ่มให้ลูกหนี้ ไม่ลดโอกาสการเข้าถึงสินเชื่อและตั้งใจจริง ซึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และภาครัฐ โดยมีแนวทางการดำเนินการสำหรับลูกหนี้กลุ่มที่ต้องเร่งแก้ไข โดยมีการเร่งรัดการปรับโครงสร้างหนี้ตามมาตรการแก้หนี้ระยะยาว และการกำหนดให้เจ้าหนี้ต้องมีบริการให้คำปรึกษาแก้หนี้ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของลูกค้า ผลักดันให้มีกฎหมายที่ช่วยให้ลูกหนี้รายย่อยทั่วไปที่ไปต่อไม่ไหว ได้เข้า กระบวนการฟื้นฟูหรือขอล้มละลายได้ด้วยตนเอง ผลักดันให้มีแนวทางแก้ไขปัญหาลูกหนี้กลุ่มเปราะบาง ที่มีอายุมาก และมีปัญหาทางการเงินรุนแรงก่อนหนี้ใหม่เพิ่มขึ้นเร็ว และอาจเป็นหนี้เสียหรือเรื้อรังในอนาคต โดยออกเกณฑ์เพื่อให้เจ้าหนี้ปล่อยสินเชื่อด้วยความรับผิดชอบ (Responsible Lending) และคำนึงถึง ความสามารถในการจ่ายหนี้คืน และลูกหนี้ยังมีเงินเหลือพอดำรงชีพ (Macroprudential Policy) รวมถึงสร้าง แรงจูงใจให้เจ้าหนี้สินเชื่อรายย่อยคิดอัตราดอกเบี้ยตามความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละราย (Risk-based Pricing) พร้อมผลักดันให้เจ้าหนี้อื่นเห็นพฤติกรรมดีของลูกค้าเพื่อกระตุ้นการรีไฟแนนซ์หนี้ไปยังดอกเบี้ยที่ถูกลง และหนี้ที่ยังไม่อยู่ในตัวเลขหนี้ครัวเรือน เช่น หนี้ กยศ. สินเชื่อสหกรณ์อื่น และหนี้ในระบบจะมีการติดตาม ข้อมูลให้ครอบคลุมลูกหนี้ต่าง ๆ มากขึ้น และผลักดันให้มีการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลต่าง ๆ ในการประเมิน และติดตามสินเชื่อ อาทิ ข้อมูลพฤติกรรมการจ่ายเงิน เพื่อให้ลูกหนี้เข้าถึงสินเชื่อในระบบมากขึ้นและ ด้วยต้นทุนการกู้ยืมที่ตรงตามความเสี่ยงของตน และจะเร่งผลักดันการแก้ไขปัญหาหนี้้อย่างยั่งยืนตามแนวทาง ที่วางไว้ ผ่านกระบวนการรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บังคับใช้ได้จริงเหมาะสมกับปัญหาของลูกค้า แต่ละกลุ่ม สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจการเงิน และสามารถดูแลหนี้ครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ภาคครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจและเสถียรภาพการเงินในระยะยาว และภาคการเงินมีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง พร้อมรองรับการพัฒนาด้านดิจิทัลและการปรับตัวไปสู่ความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อมได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) ในขณะที่ กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญ

ของการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามนโยบายของรัฐบาลโดยความร่วมมือกันระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง กรมส่งเสริมสหกรณ์ รวมถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2564 ให้เร่งแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการโดยเร่งด่วน เพื่อลดความเดือดร้อน โดยมีเป้าหมายให้ครูได้ชำระหนี้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือการรวมหนี้ครูไว้ในสถาบันการเงินแห่งเดียว กำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับการผ่อนชำระหนี้ของครูให้ได้มากที่สุด ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดให้มีสถานีกาหนี้ครู 558 สถานี ในระดับจังหวัด ตลอดจนเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาที่เป็นหน่วยหักเงิน ณ ที่จ่ายระดับจังหวัด ในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู และเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู และปรับโครงสร้างทั้งระบบให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ครูทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างมีศักดิ์ศรี อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพสังคมต่อไป (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาหนี้สินครูเรื้อรัง หมายถึงรวมถึง ปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาระดับประเทศที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และมีนโยบายเพื่อขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถช่วยลดปัญหาภาระหนี้สินของข้าราชการครูและของบุคลากรทางการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. เพื่อศึกษาการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภนิตา สุนทรไชย และคณะ (2560) ให้ความหมายเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐทางด้านรายได้และรายจ่ายของนโยบายที่รัฐกำหนด ระดับและโครงสร้างของรายได้ ผลกระทบจากการจัดเก็บรายได้ และการใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาครัฐ และผลของการใช้จ่ายที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ส่วนรวม และปัจจัยเศรษฐกิจที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ เงินเฟ้อ การใช้จ่ายของผู้บริโภค และอัตราดอกเบี้ย ในขณะที่ หทัยรัตน์ ควรรู้ดี และคณะ (2565) กล่าวว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ถือเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจในช่วงเวลาหนึ่ง อันจะส่งผลถึงความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่ปัจจัยทางเศรษฐกิจจะประกอบไปด้วย ภาวะเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย และรายได้รวมถึงค่าใช้จ่ายของประชาชน และปัจจัยทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล วัตถุประสงค์การจัดการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล และรูปแบบการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การวางแผนทางการเงินเป็นเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของทุกคน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนให้การใช้ชีวิตของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นเรื่องของการดำรงชีวิตอยู่ด้วยความพอเพียง สมดุลและยั่งยืน ซึ่งแนวนโยบายของหลักเศรษฐกิจพอเพียงส่วนหนึ่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดการออม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม การประหยัดอดออมนั้นจะนำมาซึ่งความสมดุลในการจัดการทรัพยากร และก่อให้เกิดการมีทรัพยากรใช้ได้ อย่างยั่งยืน รวมถึง กานต์พิชชา กองคนขวา (2565) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุต่อสุขภาพทางการเงินของประชาชนในจังหวัดพะเยา พบว่า ปัจจัยด้านทักษะทางการเงิน ได้แก่ ความรู้ด้านดอกเบี้ย และเงินเฟ้อ มีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการเงิน เนื่องจากการมีทักษะทางการเงินที่ดีจะช่วยให้มีสุขภาพทางการเงินดี การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการเงินในชีวิตประจำวันก็จะดีตามไปด้วย แต่หากบุคคลไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงิน ก็จะสุ่มเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเงินตามมา และคณิงนิจ พลคำมาก (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม เพื่อเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณของเจ้าหน้าที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) พบว่า พฤติกรรมทางการเงินของเจ้าหน้าที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับอัตราการจ่ายผลตอบแทน และคำนึงถึงและสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการออม เช่น การลดหย่อนภาษีประกันชีวิต และให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านอัตราเงินเฟ้อ ด้านภาวะโรคโควิด และด้านความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ วนิดา อินทสาร และ ชนทัต บุญรัตน์กิตติภูมิ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมและการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อน

วัยสูงอายุของประชาชนในจังหวัดชุมพร พบว่า ผลตอบแทน ภาวะเงินเฟ้อ และรายได้ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณิตตา นัยนามาศ และ นรา หัตถสิน (2562) ได้ให้ความหมายของการบริหารการเงินส่วนบุคคล แบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การออม คือ เป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำและได้รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากออมทรัพย์ การฝากประจำ

2. การลงทุน คือ การกักเงินไว้จำนวนหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดกระแสเงินสดรับในอนาคต เช่น การลงทุนในธุรกิจส่วนตัว หุ้่นประเภทต่าง ๆ อสังหาริมทรัพย์ และกองทุนต่าง ๆ เป็นต้น

3. การบริหารหนี้ คือ ภาระผูกพันที่ผู้กู้หรือผู้รับเครดิตต้องชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยให้แก่ผู้ให้กู้ หรือผู้กู้ให้เครดิตในเวลาที่ตกลงกันไว้ หากไม่มีความจำเป็นก็ไม่ควรจะก่อหนี้ เพราะอาจทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ดังกล่าว

4. การบริหารความเสี่ยง เนื่องจากในชีวิตประจำวันของบุคคลย่อมมีโอกาสที่จะเผชิญกับความเสี่ยงภัยอยู่ตลอดเวลา เช่น ความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ จากอัคคีภัย หรือนายจ้างให้ออกจากงาน เป็นต้น การจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ด้วยการวางแผนทำประกันชีวิตเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงนั้น

5. การวางแผนเกษียณอายุ คือ การวางแผนทางการเงินสำหรับในช่วงชีวิตหลังเกษียณอายุ ภายใต้พื้นฐานที่เป็นไปได้ เพื่อกำหนดแนวทางที่จะทำให้แผนการดำเนินชีวิตในช่วงหลังเกษียณอายุนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การมีเงินฝากธนาคารเพื่อไว้ใช้จ่ายหลังเกษียณ เป็นต้น

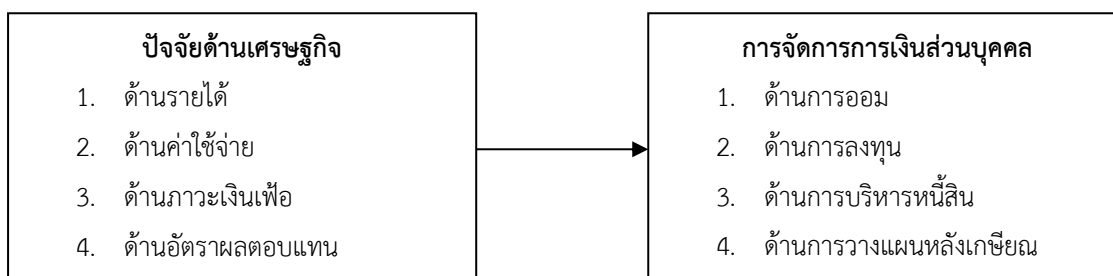
6. การวางแผนภาษี คือ การวางแผนทางการเงินในอนาคตเพื่อลดภาษีที่ต้องจ่าย สามารถทำได้โดยการนำรายการลดหย่อนภาษี เช่น ประกันชีวิต เงินบริจาค เป็นต้น เพื่อให้มีเงินลงทุนเพิ่มมากขึ้น

ภัทรพงศ์ ฐิติกุล (2563) กล่าวถึง การบริหารจัดการด้านการเงินส่วนบุคคล หมายถึงการวางแผนในการบริหารจัดการด้านการเงินของส่วนบุคคลหรือรวมไปถึงครอบครัวอย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้ ประกอบไปด้วยกิจกรรมด้านการเงินต่าง ๆ อาทิ การหารายได้ การใช้จ่ายเงิน การออมเงิน การลงทุน และการวางแผนสำหรับการเกษียณอายุ ในขณะที่ พนมพล สุขวัฒนทรัพย์ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า หากต้องการให้ตนเองและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีมีรากฐานมั่นคงในบั้นปลายชีวิตก็ต้องเตรียมการวางแผนการเงิน การวางแผนการเงินที่ดีจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม และรู้จักพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ในการบริหารจัดการการเงินด้วย เพื่อให้การวางแผนถูกต้องสมเหตุสมผล และมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น โดยที่ สมบูรณ์ สารพัด และคณะ (2565) ได้ศึกษาผลกระทบของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางการเงิน และภาวะเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลกลุ่มคนวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการวางแผนการเงินส่วนบุคคล พบว่า กับการวางแผนทางการเงินเพื่อการสร้างความมั่งคั่ง (วางแผนเงินออมวางแผนใช้จ่ายเงิน และวางแผนหนี้สิน) มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือเพื่อการปกป้องความมั่งคั่ง (วางแผนประกันวางแผน

เกษียณ) และเพื่อเพิ่มพูนความมั่งคั่ง (วางแผนการลงทุน วางแผนภาษี) และเพื่อการสงมอบความมั่งคั่ง (วางแผนมรดก) ตามลำดับ และสุชานาฏ โปอินทร์ (2564) ได้ศึกษาข้อมูลปัจจัยการจัดการการเงินส่วนบุคคลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้สูงวัยอย่างมีความสุขในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า ผู้สูงวัยในเขตภาคใต้ตอนบนให้ความสำคัญต่อการตั้งเป้าหมายในชีวิต การจัดสรรรายได้เพื่อการประมาณรายจ่าย การจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีส่วนตัว การออม การบริหารหนี้สิน และให้ความสำคัญในส่วนการลงทุนตามลำดับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และลูกจ้างประจำ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 1,469 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 306 คน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบสอบถามระดับความคิดเห็น (Likert Scale) 5 ระดับ (1 = น้อยที่สุด – 5 = มากที่สุด) นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และกำหนดค่าคะแนนตามเกณฑ์ช่วงชั้นของค่าคะแนนเฉลี่ย (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2561) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questions) แสดงความคิดเห็นในลักษณะข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา โดยคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน นำค่าคะแนนมาคำนวณหาค่า IOC ได้เท่ากับ 1.00 ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด โดยหา

ค่า Cronbach's Alpha ที่ระดับ 0.7 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2561) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) วิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.90 มีอายุระหว่าง อายุ 25 – 36 ปี ร้อยละ 54.60 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 70.90 มีรายได้ประจำต่อเดือน ระหว่าง 15,000 – 25,000 บาท ร้อยละ 54.60 มีรายจ่ายต่อเดือนมากกว่าร้อยละ 60 (คิดเป็นร้อยละของรายได้ต่อเดือน) ร้อยละ 44.10 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 47.70 มีสมาชิกในครอบครัว 3 – 4 คน ร้อยละ 54.90 มีพื้นที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร ร้อยละ 59.50 และส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เสริมที่นอกเหนือจากรายได้ประจำ ร้อยละ 65.70

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) จัดลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านภาวะเงินเฟ้อ รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านอัตราผลตอบแทน และด้านรายได้ ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านภาวะเงินเฟ้อ โดยรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ภาวะเงินเฟ้อมีผลกระทบต่อดัชนีชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การวางแผนการใช้จ่ายเงินจะช่วยลดปัญหาจากภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเงินเฟ้อทำให้ต้องปรับแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้ได้สินค้าในปริมาณเท่าเดิม ภาวะเงินเฟ้อทำให้รู้สึกมีความต้องการซื้อลดลง และมีแผนหารายได้เพิ่มเพื่อชดเชยภาวะเงินเฟ้อเพราะต้องใช้เงินมากขึ้น ตามลำดับ

2.2 ด้านค่าใช้จ่าย โดยรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการจัดลำดับความสำคัญของค่าใช้จ่ายและจ่ายค่าใช้จ่ายที่จำเป็นก่อนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ คำนึงถึงความจำเป็นและคุ้มค่าก่อนการตัดสินใจซื้อทุกครั้ง หากมีเงินเหลือจ่ายมากพอ จะให้ความสำคัญกับค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวหรือการสังสรรค์ สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยได้ หรือหากจำเป็นก็สามารถตัดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยออกจากแผนการใช้จ่ายเงินได้ และมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินโดยจัดสรรเงินสำหรับค่าใช้จ่ายจำเป็นทุกเดือนเดือนละเท่า ๆ กัน ตามลำดับ

2.3 ด้านอัตราผลตอบแทน โดยรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า เลือกรับการออมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ อัตราผลตอบแทนมีผลต่อการตัดสินใจวางแผนจัดการการเงินส่วนบุคคล คำนึงถึงวินัยการออม

มากกว่าอัตราผลตอบแทนที่จะได้รับ เปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยทุกครั้งก่อนการฝากเงินกับธนาคาร หรือสถาบันการเงิน และวางแผนนำเงินไปลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า ตามลำดับ

2.4 ด้านรายได้ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ความสามารถในการสร้างรายได้ประจำ และการจัดสรรเงินรายได้ส่วนหนึ่งไว้สำหรับการใช้จ่ายใช้สอย ตามความต้องการหรือความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดสรรรายได้เพื่อให้มีเงินใช้จ่ายในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ การจัดสรรเงินส่วนหนึ่งไว้สำหรับการออม/ลงทุนให้ได้กำไรเกิดรายได้เพิ่มตามลำดับ และการมีรายได้เสริมจากการค้าขาย เกษตรกรรม ธุรกิจออนไลน์ หรืออื่น ๆ มากกว่ารายได้จากงานประจำ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์การจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) จัดลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการวางแผนหลังเกษียณ รองลงมาคือ ด้านการบริหารหนี้สิน ด้านการออม และด้านการลงทุน ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนหลังเกษียณ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีในวัยเกษียณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วางแผนการดำเนินชีวิตในวัยเกษียณ เลือกลงทุนระยะยาวเพื่อรับผลตอบแทนในวัยเกษียณ เป็นการวางแผนเกษียณอย่างเหมาะสม สามารถกำหนดเป้าหมายชีวิตในวัยเกษียณได้อย่างชัดเจน และคิดว่าหากมีความพร้อมเพียงพอการออกจากงานก่อนวัยเกษียณเป็นทางเลือกที่น่าสนใจตามลำดับ

3.2 ด้านการบริหารหนี้สิน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า บริหารหนี้สินได้อย่างเป็นระบบและไม่เคยมีหนี้ค้างชำระ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ สามารถปลดภาระหนี้สินได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด มีการวางแผนชำระหนี้ได้อย่างเหมาะสมในแต่ละเดือน ให้ความสำคัญกับการบริหารหนี้สินเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และโครงการแก้ไขปัญหานี้สินของรัฐจะสามารถช่วยแก้ปัญหาหนี้ค้างชำระได้อย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

3.3 ด้านการออม โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การให้ความสำคัญกับการออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ออมเงินด้วยการฝากออมทรัพย์หรือฝากประจำกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน จัดสรรเงินออมเพื่อวัตถุประสงค์หลักคือ ซื้อบ้าน ซื้อรถ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการซื้อสลากออมทรัพย์เป็นการออมที่มีความเสี่ยงต่ำ แต่มีโอกาสได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการฝากออมทรัพย์หรือฝากประจำ ตามลำดับ และเมื่อมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายแล้วจะมีความสามารถในการออม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3.4 ด้านการลงทุน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) จัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า เลือกลงทุนในกองทุนรวม กบข. เพื่อไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ลงทุนใน

กองทุนรวมประเภทต่าง ๆ เป็นอีกทางเลือกที่น่าสนใจเพราะมีสิทธิลดหย่อนภาษีได้ ให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ เช่น ซื้อที่ดิน ซื้อบ้าน เพื่อเพิ่มมูลค่าในอนาคต ตามลำดับ ในส่วนของการจัดสรรเงินส่วนหนึ่งไว้สำหรับการลงทุนเพื่อผลตอบแทนในอนาคต และให้ความสำคัญกับการลงทุนโดยการซื้อหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเพื่อรับเงินปันผล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) ของตัวแปรตามผ่านตัวแปรอิสระทุกตัว

ตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบ	Standardized	Unstandardized		t	Sig.
	Coefficients	Coefficients			
	Beta	B	Std. Error		
(Constant)		0.441	0.152	2.891	0.004*
ด้านรายได้ (x_1)	0.264	0.222	0.040	2.891	0.000*
ด้านค่าใช้จ่าย (x_2)	0.313	0.302	0.046	5.575	0.000*
ด้านภาวะเงินเฟ้อ (x_3)	0.054	0.054	0.044	6.583	0.224
ด้านอัตราผลตอบแทน (x_4)	0.321	0.286	0.043	1.217	0.000*

Dependent Variable : การจัดการการเงินส่วนบุคคล, $R = .803$, $R^2 = .645$, $\text{Adj-}R^2 = .640$, $\text{SE} = .37320$, $F = 136.618$, $\text{Sig. of } F = .000^{**}$, $P < .05^*$

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรตามผ่านตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านรายได้ ด้านค่าใช้จ่าย และด้านอัตราผลตอบแทน ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งสามารถสร้างเป็นสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

สมการถดถอย (Regression Analysis)

$$y = a + bx_1 + cx_2 + dx_3 + ex_4$$

แทนค่าสมการได้

$$y = 0.441 + 0.222(x_1) + 0.302(x_2) + 0.286(x_4)$$

จากสมการข้างต้น ค่า $\text{Adj-}R^2$ เท่ากับ 0.640 แสดงว่าสมการข้างต้นสามารถพยากรณ์ได้ 64.00% ส่วนอีก 37.32% ยังมีความคลาดเคลื่อนอยู่ ซึ่งอาจมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ได้แก่ ด้านรายได้ ด้านค่าใช้จ่าย และด้านอัตราผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.1 ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าการมีรายได้เสริมเป็นเรื่องยาก เนื่องจากมีภาระงานมาก โดยเฉพาะครูผู้สอนที่ต้องทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ให้กับการจัดการเรียนการสอน หากจะหารายได้เสริมด้วยการสอนพิเศษนอกเวลาราชการในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระค่าใช้จ่ายสูง เป็นไปได้ยาก

5.2 วัฒนธรรมการแต่งกาย เช่น การแต่งกายด้วยผ้าไทย การแต่งกายตามสีวัน การแต่งกายในวันสำคัญต่าง ๆ ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น

5.3 ต้องการให้มีการช่วยเหลือโดยการปรับเพิ่มอัตราเงินเดือน เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของทุกสถาบันการเงินให้มีความเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน

5.4 การสร้างวินัยทางการเงินส่วนบุคคลเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ และเป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถแก้ปัญหาภาระหนี้สินได้

5.6 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้ เกิดการออม และลดภาระหนี้สิน

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านภาวะเงินเฟ้อ ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.87$) ด้านอัตราผลตอบแทน ($\bar{X} = 3.79$) และด้านรายได้ ($\bar{X} = 3.49$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ คณิงนิจ พลคำมาก (2565) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ สภาวะโรคโควิด ความผันผวนทางเศรษฐกิจ และอัตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ส่งผลต่อการออมเพื่อวางแผนก่อนวัยเกษียณอายุ ของเจ้าหน้าที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เช่นเดียวกับ หทัยรัตน์ ควรรู้ดี และคณะ (2565) พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจของประชาชนในเขตตำบลคำไฮใหญ่ อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะเงินเฟ้อ ด้านอัตราดอกเบี้ย และด้านรายได้-ค่าใช้จ่าย อีกทั้ง วนิดา อินทสาร และ ชมทัต บุญรัตน์กิตติภูมิ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเงินออมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุของประชาชนในจังหวัดชุมพร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอัตราผลตอบแทน ด้านภาวะเงินเฟ้อ และด้านรายได้ ตามลำดับ

2. จากการศึกษาการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการวางแผนหลังเกษียณ ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารหนี้สิน ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการออม ($\bar{X} = 3.54$) และด้านการลงทุน ($\bar{X} = 3.46$) ตามลำดับ สอดคล้องกับ สุขานาฏ โพธิ์นทร์ (2564) ศึกษาการรับรู้ถึงความรู้ความเข้าใจทางการเงินต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้สูงวัยอย่างมีความสุขในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า มีการให้

ความสำคัญต่อการตั้งเป้าหมายในชีวิต การจัดสรรรายได้เพื่อการประมาณรายจ่าย การจัดทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีส่วนตัว การออม การบริหารหนี้สิน และให้ความสำคัญในส่วนการลงทุน ตามลำดับ และสมบูรณ์ สารพัด และคณะ (2565) ศึกษารูปแบบการวางแผนการเงินส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงิน อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยให้ความสำคัญเพื่อการสร้างความมั่งคั่ง (วางแผนเงินออม วางแผนใช้จ่ายเงิน วางแผนหนี้สิน) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เพื่อการปกป้องความมั่งคั่ง (วางแผนประกัน วางแผนเกษียณ) เพื่อเพิ่มพูนความมั่งคั่ง (วางแผนการลงทุน วางแผนภาษี) และเพื่อการสงมอบความมั่งคั่ง (วางแผนมรดก) ตามลำดับ และภัทรพงศ์ ฐิติกุล (2563) ได้ศึกษาการรับรู้การบริหารการเงินส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทเอกชนในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก จัดเรียงรายด้านตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน ด้านการวางแผนเพื่อสำหรับอนาคต ยามปลดเกษียณ และด้านการลงทุน ตามลำดับ

3. จากการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ด้านรายได้ ด้านค่าใช้จ่าย และด้านอัตราผลตอบแทน ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านภาวะเงินเฟ้อ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้หลักจากงานประจำ มีการให้ความสำคัญกับการจัดสรรเงินรายได้แต่ละส่วนสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และเมื่อมีเงินเหลือจ่ายจึงจะมีการออม จึงคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่คุ้มค่าก่อนจะตัดสินใจออมหรือลงทุน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า มีการให้ความสำคัญกับภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาผู้บริโภคโดยตรง จึงมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะได้รับจากภาวะเงินเฟ้อ โดยปรับแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้ได้สินค้าในปริมาณเท่าเดิม อีกทั้งภาวะเงินเฟ้อก็มีความต้องการซื้อลดลง ในขณะเดียวกันก็มีแผนหารายได้เพิ่มเพื่อชดเชยภาวะเงินเฟ้อด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภณิศา สุนทรไชย และคณะ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม โดยมีปัจจัยทางเศรษฐกิจ 3 ตัวแปร ได้แก่ รายได้-ค่าใช้จ่าย ภาวะเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 2 ตัวแปร ได้แก่ รายได้-ค่าใช้จ่าย และอัตราดอกเบี้ย มีผลต่อตัวแปรตาม คือการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรด้านภาวะเงินเฟ้อ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติด้วยเช่นกัน โดยให้เหตุผลไว้ว่า อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนมากยังไม่เข้าใจความหมายของเงินเฟ้อ และผลกระทบทางเศรษฐกิจจากภาวะเงินเฟ้อ ดังนั้นการสื่อสารเศรษฐกิจควรเน้นความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อให้ประชาชนได้รับความรู้มากขึ้น และนอกจากนี้อาจเป็นที่ข้อคำถามการวิจัย ที่ไม่สามารถสื่อความหมายเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อให้ชัดเจนต่อผู้ตอบแบบสอบถาม และบุษปรีชต์ บุญธรรม (2565) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการครูวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาภาคเหนือ

ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจ ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงงานวิจัยของ หทัยรัตน์ ควรรู้ดี และคณะ (2565) ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตตำบลคำไฮใหญ่ อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านภาวะเงินเฟ้อ ด้านอัตราดอกเบี้ย และด้านรายได้-ค่าใช้จ่าย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในระดับสูง ($R = .873$) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของวนิดา อินทสาร และ ชมทัต บุญรัตนกิตติภูมิ (2564) พบว่า ปัจจัยด้านผลตอบแทน ด้านภาวะเงินเฟ้อ และด้านรายได้ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการออมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุของประชาชนในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะเดียวกันงานวิจัยของ Phorncharoen et al. (2022) พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ย/อัตราผลตอบแทน การวางแผนลดหย่อนภาษี การผ่อนชำระสินเชื่อ ความเสี่ยงในการลงทุน และทัศนคติการออมซึ่งรวมถึงแรงจูงใจ ความรู้ด้านการลงทุนและความเข้าใจ ส่งผลต่อการวางแผนการออม/การลงทุนส่วนบุคคลสำหรับ Gen X ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 รวมทั้งงานวิจัยของสุมานะ นาคผ่อง (2563) ได้ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออม ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านรายรับรวมของครัวเรือน ด้านผลตอบแทนการออม ด้านภาระหนี้สินต่อเดือน และด้านความมั่นคง มีความสัมพันธ์กับการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่อ้อยสับปะรด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ (2561) พบว่า รายได้ และค่าใช้จ่าย มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งนี้

1. จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีช่วงอายุอยู่ในวัยเริ่มต้นทำงาน ถึงวัยกลางคน ซึ่งมีความทุ่มเท ตั้งใจ พร้อมจะพัฒนาตนเอง มีความสามารถสร้างรายได้ ให้ความสำคัญกับการวางแผนรายได้ และมีความสนใจเกี่ยวกับการออมและการลงทุนให้ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี หน่วยงานสามารถให้การสนับสนุนโดยมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนรายได้ รายจ่าย การออม และการลงทุน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ลดปัญหาภาระหนี้สิน
2. นอกจากการศึกษาข้อมูลข่าวสารเพื่อตัดสินใจออมหรือลงทุนผ่านทางสื่อต่าง ๆ แล้ว การให้โอกาสและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในสายงาน เพื่อเพิ่มรายได้ เกิดการออมเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ปัญหาภาระหนี้สินลดลง

3. จากการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการวางแผนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตมากกว่าปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่พบว่า มีการให้ความสำคัญกับการวางแผนหลังเกษียณเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการบริหารหนี้สิน การออม และการลงทุน อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างไม่กังวลในเรื่องของการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล ณ ปัจจุบัน เนื่องจากมีรายได้ที่แน่นอน ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของรายจ่ายด้วยเช่นกัน ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการบริหารหนี้สิน การออม และการลงทุน อาจช่วยให้มีการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลการศึกษาต่างกัน ดังนั้น การศึกษาข้อมูลจากแหล่งอื่นหรือบุคคลกลุ่มอื่นจะได้ผลการศึกษาที่แตกต่างจากงานวิจัยนี้

2. การศึกษาครั้งนี้นำปัจจัยเพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องมาตั้งประเด็นเพื่อทำการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้น หากผู้สนใจต้องการศึกษา สามารถนำงานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการศึกษาประเด็นอื่นที่น่าสนใจ เช่น การศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจด้านอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการการเงินส่วนบุคคล การศึกษาการจัดการการเงินส่วนบุคคลด้านอื่นที่นอกเหนือจากงานวิจัยนี้ หรือศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคล เพื่อลดปัญหาภาระหนี้สิน เป็นต้น

3. ผลจากการศึกษาวิจัยนอกเหนือจากการหาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งได้แก่ ด้านรายได้ ด้านค่าใช้จ่าย และด้านอัตราผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้ว ยังพบว่า ตัวแปรอิสระหรือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านภาวะเงินเฟ้อ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือไม่สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ ดังนั้น ผู้สนใจสามารถนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาต่อยอดเพื่อเป็นประโยชน์ในด้านวิชาการ และนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กานต์พิชชา กองคนขวา. (2565). ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อสุขภาพทางการเงินของประชาชนในจังหวัดพะเยา วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 39(1), 53-80.
- ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์, ธนสุวิทย์ ทับทิมฤกษ์, และสุคนธ์ เครือน้ำคำ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 14(2), 313-330.
- คณิตดา นัยนามาศ และ นรา หัตถสิน. (2562). พฤติกรรมการบริหารการเงินส่วนบุคคลของพนักงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 8(16), 32-51.

- คณินิจ พลคำมาก. (2565). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเพื่อวางแผนก่อนวัยเกษียณอายุของเจ้าหน้าที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566, 15 กุมภาพันธ์). แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน. <https://www.bot.or.th/th/news-and-media/news/news-20230214.html>
- บุษปรีชต์ บุญธรรม. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคเหนือ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชิตมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พนมพล สุขวัฒนทรัพย์. (2563). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับการออมที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมในการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 3(2), 1-11.
- ภณิตา สุนทรไชย, รทวรรณ อภิโชติธนกุล, และกอบชัย นิกรพิทยา. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัทรพงศ์ ฐิติกุล. (2563). การรับรู้การบริหารจัดการด้านการเงินส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อลักษณะการเป็นหนี้ของพนักงานบริษัทเอกชนในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วนิดา อินทสาร และ ชนัตต์ บุญรัตน์กิตติภูมิ. (2564). ปัจจัยเชิงประจักษ์ที่ส่งผลต่อการบริหารเงินออมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุของประชาชนในจังหวัดชุมพร. วารสารบริหารธุรกิจ, 11(2), 46-56.
- สมบูรณ์ สารพัด, นภาพร หงส์ภักดี, สืบพงศ์ หงส์ภักดี, และสิทธิเดช บำรุงทรัพย์. (2565). ผลกระทบของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางการเงินและภาวะเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล กลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี. วารสารการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 14(1), 54-63.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566, 6 มกราคม). ศธ.ร่วมมือ 12 พันธมิตร แก้ไขปัญหาหนี้สินครูเป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืน. <https://ops.moe.go.th/mou-12-good-partnership/>.
- สุชานาฏ โปอินทร์. (2564). การจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้สูงวัยอย่างมีความสุขในเขตภาคใต้ตอนบน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุมานะ นาคผ่อง. (2563). ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมเงินของเกษตรกรชาวไร่น้ำปาดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- หทัยรัตน์ ควรรู้ดี, มาลินี ศรีไมตรี, และอรพรรณ ตามสัวัน. (2565). การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลตาม

หลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลคำไฮใหญ่ อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการจัดการและการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(1), 107-122.

Krejcie, R.V., & Morgan D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Phorncharoen, I., Chotivanich, P., & Phorncharoen, S. (2022). Economic Factors and Saving Attitudes Affecting Personal Savings/Investment Planning for Gen x. *UBRU International Journal Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 2(3), 13-23.

แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน
ประเพณีผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ในเขตจังหวัดอุดรธานี กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหมขิดบ้านศรีชมชื่น
Guidelines for Developing Brand Identity that Influence to Purchase Intention of
Community Products: Handwoven Local Silk in Udon Thani Province - A Case Study of
the Ban Sri Chomchuen Silk Weaving Group

กชพร สว่าง^{1,*} ปณิษฐา พรณวิเชียร² และ เจริญชัย พรไพรเพชร³

Kotchaporn Sawang^{1,*} Panitha Panvichain² and Charoenchai Pornpraipetch³

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาดดิจิทัล วิทยาลัยสันตพล

^{1,2,3}Faculty of Business Administration, Major of Digital Marketing, Santapol College

*Corresponding author's email: poopreaw5@stu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

21 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

11 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

11 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของกลุ่มทอผ้าไหมขิดทอมือบ้านศรีชมชื่นจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้สถิติเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์แบบถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย จากการทดสอบสมมติฐานของระดับความคิดเห็นผู้บริโภคต่ออัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ พบว่า ในภาพรวมอัตลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อ ($\beta = .755$) และเมื่อทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน พบว่า อัตลักษณ์ตราสินค้าในด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว/ การรับรู้ตัวตนของตราสินค้ามีอิทธิพลสูงที่สุด ($\beta = .406$) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้า ($\beta = .249$) ด้านลักษณะทางกายภาพสินค้า พบว่ามีอิทธิพลเชิงลบต่อความตั้งใจซื้อ ($\beta = -.222$) ด้านบุคลิกภาพตราสินค้า ($\beta = .163$) ด้านความสามารถในการสะท้อน การเป็นตัวตนของผู้บริโภค ($\beta = .118$) และด้านวัฒนธรรมตราสินค้ามีอิทธิพลอยู่ระดับน้อยที่สุด ($\beta = -.094$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ตราสินค้า, ความตั้งใจซื้อ, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ABSTRACT

The research aimed to study the brand identity that Influences to purchase intention of community products: Handwoven local silk in Udon Thani province - A case study of the Ban Sri Chomchuen silk weaving group. This was a quantitative study, using questionnaires to collect data from 400 samples in Udon Thani province. The statistics were used to analyze the data including percentage, mean, standard deviation, testing of hypothesis by multiple regression analysis.

The research results from the hypothesis testing about the degree of brand identity influencing to purchase Intention found that in overall brand identity had a positive influence on Intention to purchase ($\beta = .755$). When testing the influence of brand identity on individual aspect of influencing Intention to purchase, it was found that brand identity in aspect of personal image / brand awareness was the most influential ($\beta = .406$) followed by the relationship with brand ($\beta = .249$), physical characteristic of goods had a negative influencing to intention to purchase ($\beta = -.222$), brand personality ($\beta = .163$), the ability of self-reflection of customers ($\beta = .118$) while the brand culture had the least influence ($\beta = .094$).

Keyword: Brand Identity, Intention to Purchase, Community Product

บทนำ

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตไหมไทย และนับว่ามีผลิตภัณฑ์ไหมไทยที่มีคุณภาพและชื่อเสียงมากแห่งหนึ่งของโลก ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย เป็นที่นิยมของผู้บริโภคในตลาดทั่วโลกและมีแนวโน้มจะนิยมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในตลาดหลัก เช่น ประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาและตลาดรองลงมา เช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ฮองกง จีน และไต้หวัน ซึ่งเป็นเป็นลูกค้าประจำของประเทศไทยที่มีการส่งออกอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น (ข่าวเศรษฐกิจออนไลน์, 2566) สอดคล้องกับนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 ของภาครัฐฯ ในเรื่องของการแสวงหากลไกในการขับเคลื่อนความมั่งคั่ง (Engines of Growth) ชุมใหม่โดยการแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายเชิงชีวภาพ และความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม ให้เป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน โดยการเติมความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงการบริหารจัดการเพื่อยกระดับความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมไทย 4.0 เป็นระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) โดยระบุให้กลุ่มอุตสาหกรรมแฟชั่น (สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม รองเท้าเครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ) เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ พุฒนวัตกรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นอุตสาหกรรม ที่มีความสร้างสรรค์และตอบสนองต่อความต้องการรูปแบบใหม่ ด้วยกลยุทธ์การสร้างการเติบโตของวิสาหกิจ ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านวัฒนธรรม (Cultural and

Creative) เพื่อเป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางความคิดมาสร้างคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเชิงออกแบบ เพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ร่วมกับการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และผู้ประกอบการในธุรกิจที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2566)

จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่มีความได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์ เพราะมีระบบการคมนาคมขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ CLMV และอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน และอยู่บนแนวเส้นทางโครงการพัฒนารถไฟฟ้าทางคู่ และถนนอาเซียน AH 12 ที่เชื่อมโยงกับเมืองหลวงเวียงจันทน์ของ สปป.ลาว รวมทั้งเป็นจุดศูนย์กลางของการเพิ่มเส้นทางและขนส่งสินค้าเชื่อมโยง สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ได้หลายเส้นทาง และยังเป็นเมืองที่มีท่าอากาศยานนานาชาติที่มีความพร้อม และมีจำนวนเที่ยวบินมากที่สุดในภาคอีสาน มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งสถานที่จัดประชุม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ แหล่งศึกษาดูงานในการยกระดับสู่เมืองไมซ์ (MICE City) และยังมีชื่อเสียงทางด้านการเป็นแหล่งทอผ้าพื้นเมืองของภาคอีสาน มีกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองเป็นจำนวนมาก แต่ยังมีจุดอ่อนในเรื่องของข้อจำกัดด้านขีดความสามารถด้านการแข่งขันของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร รวมทั้งยังขาดการรวมกลุ่มเครือข่ายของผู้ประกอบการในสาขาต่าง ๆ เพื่อร่วมกันวางแผนและพัฒนาศักยภาพให้ความเข้มแข็งเติบโตไปพร้อมกันและเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (New Entrepreneur) และกลุ่ม Startup (แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2561-2564) (สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, 2566) ส่วนการทอผ้าในแต่ละท้องถิ่นนั้น จะมีวิธีการและลักษณะเฉพาะท้องถิ่นสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณที่แตกต่างกัน ความงดงามของผ้าไหมทอมือ นอกจากลวดลายและความประณีตของฝีมือการทอแล้ว ยังเป็นการแสดงถึงผลงานทางด้านศิลปะอีกแขนงหนึ่ง ที่สะท้อนถึงประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชนในสังคมนั้น ๆ การเลือกใช้สีย้อมที่ได้จากธรรมชาติในท้องถิ่น การมัดไหม การทอ จะมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ นับว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและอารยธรรมความเจริญของกลุ่มชุมชน ที่สืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันจะมีการผสมผสานความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเข้าไปด้วย เช่น การออกแบบลายผ้า ที่เป็นสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อบอกแหล่งต้นกำเนิดของลายผ้า โดยการทอผ้าทำให้ลูกค้าสามารถรับรู้ได้ถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยลักษณะของผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน มักจะออกแบบให้เชื่อมโยงถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยว เพื่อถ่ายทอดเอกลักษณ์ของผ้าให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและจังหวัด แต่ปัญหาของกลุ่มทอผ้าดังกล่าว ยังคงขาดความรู้ทางด้านการตลาดทำให้ขาดแรงจูงใจในการซื้อ ซึ่งจะส่งผลต่อยอดขายและรายได้ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทอมือพื้นบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ (Omar, 2021)

การทำการตลาดโดยเฉพาะการถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์ของตราสินค้า เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการซื้อ นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของธุรกิจ เนื่องจากตราสินค้าจะเป็นสิ่งแรกที่ผู้บริโภคสัมผัสและเข้าถึงแก่นของธุรกิจได้ เพราะกระบวนการสร้างตราสินค้าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการหรือธุรกิจจะต้องคำนึงถึง (Kotler and Keller,

2012) ตราสินค้าที่น่าเชื่อถือจะแสดงถึงคุณภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าและซื้อซ้ำได้ง่ายขึ้น รวมไปถึงเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เพื่อสร้างความแตกต่างให้ผู้บริโภคได้รับรู้ ธุรกิจต้องสร้างตราสินค้าที่สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ตราสินค้า (Brand Identity) เพื่อให้เกิดความโดดเด่นเหนือกว่าคู่แข่งในแง่ของการรับรู้ การจดจำและการระลึกถึงตราสินค้า และเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดมโนภาพหรือมุมมองเกี่ยวกับตราสินค้าได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของตราสินค้าของผู้บริโภค (Customer-Based Brand Equity) รวมถึงสร้างภาพลักษณ์ให้ตราสินค้า (Brand Image) และปัจจัยเหล่านี้นั้นจะกระตุ้นให้เกิดการบริโภคสินค้าที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของตราสินค้า ก่อให้เกิดความพอใจและสนับสนุนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค และนำไปสู่ความพึงพอใจขั้นสูงที่เรียกว่า ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) ทั้งทางด้านทัศนคติ เช่น ความพึงพอใจสินค้าและบริการ จนส่งเสริมให้เกิดความจงรักภักดีด้านพฤติกรรมในการซื้อซ้ำ หรือสนับสนุนสินค้าและบริการอย่างสม่ำเสมอ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาตราสินค้าได้ ดังนั้น อัตลักษณ์ตราสินค้า (Brand Identity) จึงมีความสำคัญในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และกลยุทธ์การสร้างตราสินค้าในอนาคต (Branding Strategies) อันจะสร้างผลตอบแทนและกำไรแก่ผู้ผลิตตราสินค้ากับอัตลักษณ์เป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้นควบคู่กันอยู่เสมอ เพราะหากแบรนด์ขาดการถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ตราสินค้านั้นก็จะขาดซึ่งพลังในการดึงดูดใจให้เกิดความมุ่งมั่นในการซื้อได้ (Yu et al., 2022)

นอกจากนี้ ความตั้งใจซื้อสินค้า (Intention to Purchase) ยังเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอีกหนึ่งอย่างที่ใช้ในการวัดความสำเร็จของกลยุทธ์การตลาด ซึ่งจากแนวคิดของ Howard (1994) อธิบายว่า ความตั้งใจซื้อเป็นกระบวนการภายในจิตใจของผู้บริโภคที่จะซื้อตราสินค้าหนึ่ง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ความตั้งใจจะเกิดจากทัศนคติที่มีต่อตราสินค้าและความเชื่อมั่นในใจของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทัศนคติ การยอมรับก่อนข้างมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Temaja & Yasa (2019) ที่อธิบายว่าความตั้งใจซื้อ (Intention to Purchase) คือ พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ตั้งใจในการกระทำ เพื่อให้ได้มาซึ่งการครอบครองและการได้ใช้สินค้า ซึ่งผู้บริโภคอาจจะใช้ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตราสินค้ามาใช้ในการสร้างความตั้งใจซื้อ รวมถึงทัศนคติและประสบการณ์ตราสินค้าก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสืบสานทุนวัฒนธรรมไทย ประกอบกับอุตสาหกรรมประเภทสิ่งทอและเสื้อผ้าที่ผลิตจากผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ที่ยังไม่ได้มีการนำทุนวัฒนธรรมไทยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์กันมากนัก งานวิจัยครั้งนี้จึงเลือกเอาวัฒนธรรมชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี มาใช้เป็นแบบอย่าง เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ตราสินค้าจากวัฒนธรรมท้องถิ่นกับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ตราสินค้าที่สามารถจูงใจให้เกิดการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือพื้นบ้านจากกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ในเขตจังหวัดอุดรธานี กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมชิตบ้านศรีชมชื่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ในเขตจังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานการวิจัย

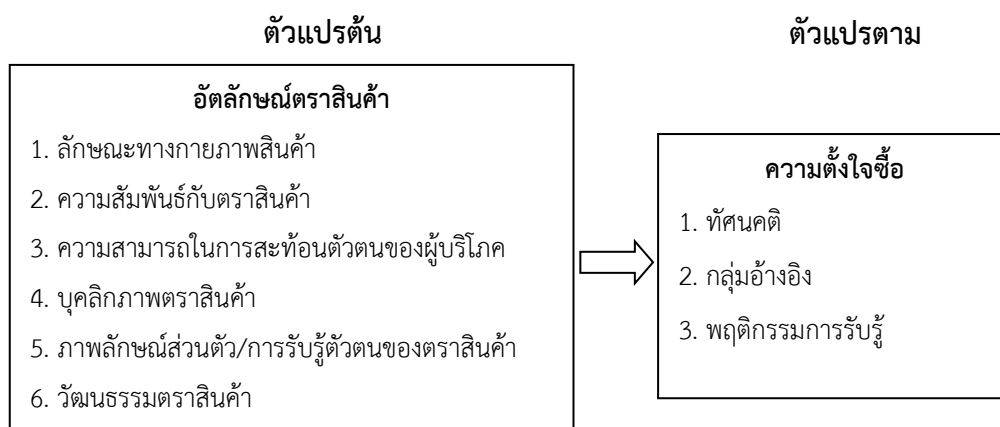
สมมติฐานที่ 1 อัตลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผ้าไหมทอมือพื้นบ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดและทฤษฎีอัตลักษณ์ตราสินค้าและความตั้งใจซื้อ โดยกรอบแนวคิดในการวิจัยมีดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีอัตลักษณ์ตราสินค้าของ Aaker (1999) ; Burke & Reitzes, (1991) ; Kotler (2012) ซึ่งนำมาปรับใช้กับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ลักษณะทางกายภาพสินค้า 2) ความสัมพันธ์กับตราสินค้า 3) ความสามารถในการสะท้อนตัวตน 4) บุคลิกภาพตราสินค้า 5) ภาพลักษณ์ส่วนตัว/การรับรู้ตัวตน 6) วัฒนธรรมตราสินค้า

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อของ Hale et al. (2002) ; Ajzen (2006) ; Kotler (2012) ซึ่งนำมาปรับใช้กับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ทศนคติ 2) กลุ่มอ้างอิง 3) พฤติกรรมการรับรู้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหมจิตบ้านศรีชมชื่น จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้บริโภคมลพิษทางอากาศในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากร 1,558,528 คน (ข้อมูลสถิติจำนวนประชากร, กรมการปกครอง, 2566) ซึ่งเมื่อเทียบกับตารางกำหนดตัวอย่าง (Tables for Statisticians) ของ เครซีและมอร์แกน (1970 อ้างถึงใน วอลทรี รัฐธรรมนูญ, 2562) แล้วจะได้จำนวนตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 384 คน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับการสำรวจถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ตราสินค้า จำนวน 33 ข้อ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ลักษณะทางกายภาพสินค้า 2) ความสัมพันธ์กับตราสินค้า 3) ความสามารถในการสะท้อนตัวตนของผู้บริโภค 4) บุคลิกภาพตราสินค้า 5) ภาพลักษณ์ส่วนตัว/การรับรู้ตัวตนของตราสินค้า 6) วัฒนธรรมตราสินค้า ดัดแปลงข้อคำถามจาก จุฬารัตน์ ชัยบรรหาร และ ทรงพร หาญสันติ (2561); Roy & Banerjee (2014); Khalid et al. (2016) ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อความตั้งใจซื้อ ดัดแปลงข้อคำถามจาก นัฐกาน ทองสุข (2559) จำนวน 14 ข้อ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทศนคติ 2) กลุ่มอ้างอิง และ 3) พฤติกรรมการรับรู้

ซึ่งข้อคำถามตอนที่ 2 และ 3 นี้ แต่ละคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดคำตอบตามวิธีของ Likert (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) มี 5 ระดับ เป็นการวัดข้อมูลระดับมาตราส่วนช่วง (Interval Scale) โดยให้เลือกระดับความสำคัญของปัจจัยนั้น

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ตราสินค้า และความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ตราสินค้าและความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในจังหวัดอุดรธานี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่

3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยแต่ละข้อคำถามที่ยอมรับได้ต้องมีคะแนนระหว่าง .66 – 1.00 และ ค่า IOC ของแบบสอบถามของงานวิจัยนี้เท่ากับ .96 ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 (Rovinelli and Hambleton, 1977)

4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try out) กับประชากรที่มีคุณลักษณะเหมือนประชากรในการวิจัย จำนวน 30 คน

5) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการยอมรับพิจารณาค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.80 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.97 และเมื่อแยกตามตัวแปรได้ค่าความเชื่อมั่นตัวแปร อัตลักษณ์ตราสินค้าเท่ากับ 0.96 และตัวแปรความตั้งใจซื้อ เท่ากับ 0.93 ซึ่งทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า 0.80 ขึ้นไปซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงและสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงได้ (Cronbach, 1970)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือน กันยายน - ตุลาคม 2566 ซึ่งส่งแจกแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google Form) ให้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ด้วยตัวเอง (Self-administered) โดยเก็บข้อมูลผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่ 1) Facebook โดยได้รับการตอบกลับ จำนวน 150 ชุด 2) ช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ซึ่งได้รับการตอบกลับ จำนวน 100 ชุด และ 3) แจกแบบสอบถามด้วยการเก็บข้อมูลแบบพบตัว โดยให้ผู้ตอบสแกนผ่าน QR Code จำนวน 150 ชุด ซึ่งเก็บข้อมูลจนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ 400 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ดังนี้

1) ในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ตราสินค้าและความตั้งใจซื้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistic) เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเพื่อแสดงความมีอิทธิพลของอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ใช้วิธีแบบ Enter

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 79.75 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75 มีอาชีพส่วนใหญ่รับราชการ/

รัฐวิสาหกิจ จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49 ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลจากการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อดูความมีอิทธิพลของอัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งแสดงผลการศึกษาตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของอัตลักษณ์ตราสินค้ากับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภครายด้าน

อัตลักษณ์ตราสินค้า	B	S.E	β	t	Sig.
ค่าคงที่	1.069	.199		5.364	.000*
ด้านลักษณะทางกายภาพสินค้า	-.294	.063	-.222	-4.641	.000*
ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้า	.248	.064	.249	3.878	.000*
ด้านความสามารถในการสะท้อนการเป็นตัวตนของผู้บริโภค	.101	.048	.118	2.122	.034*
ด้านบุคลิกภาพตราสินค้า	.141	.052	.163	2.696	.007*
ด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว/การรับรู้ตัวตนของตราสินค้า	.447	.081	.406	5.539	.000*
ด้านวัฒนธรรมตราสินค้า	.094	.049	.094	1.910	.057*
ภาพรวม	.898	.028	.755	22.962	.000*

$R = .801, R^2 = .642, R^2 \text{ adjust} = .636, SEE = .317, F = 117.235$

หมายเหตุ : *หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, R^2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์แสดงการตัดสินใจ, Adjusted R^2 หมายถึง ค่า R^2 ที่ปรับเพื่อให้จำนวนตัวอย่างของประชากรกับจำนวนตัวแปรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น, F หมายถึง ค่าความแตกต่างการกระจายของข้อมูล และ β หมายถึง ค่าอิทธิพลรวมเส้นทาง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า อัตลักษณ์ตราสินค้าในภาพรวมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผ้าไหมทอมือพื้นบ้าน ร้อยละ 75.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อทำการทดสอบอิทธิพลของอัตลักษณ์ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทผ้าไหมทอมือพื้นบ้านที่มีต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่า

- 1) ด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว/การรับรู้ตัวตนของตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อแรงความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 40.6
- 2) ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 24.9
- 3) ด้านลักษณะทางกายภาพสินค้ามีอิทธิพลเชิงลบต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 22.2
- 4) ด้านบุคลิกภาพตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 16.3
- 5) ด้านความสามารถในการสะท้อนการเป็นตัวตนของผู้บริโภคมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 11.8

6) ด้านวัฒนธรรมตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ร้อยละ 0.94

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khalid et al. (2016) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของอัตลักษณ์ตราสินค้าบนพื้นฐานของความตั้งใจซื้อ ที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในตราสินค้า โดยผลวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ตราสินค้าและความเชื่อมั่นในตราสินค้าส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้ ที่ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจจึงได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านลักษณะทางกายภาพสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค เนื่องจากลักษณะทางกายภาพตราสินค้า โดยเฉพาะโลโก้ บรรจุภัณฑ์ การออกแบบรูปร่างของผลิตภัณฑ์ และสีที่มีคุณลักษณะโดดเด่นและจดจำได้ทันทีเมื่อนึกถึงตราสินค้า จะมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นในการระลึกถึงตราสินค้าและส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจซื้อได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชารินี สมจรรยา (2563) ที่ศึกษาพบว่า ลักษณะทางกายภาพหรือคุณลักษณะของสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค เนื่องจากคุณลักษณะของสินค้าด้านสไตล์เสื้อผ้าสามารถสะท้อนสไตล์ของผู้บริโภค บ่งบอกถึงตัวตนของผู้บริโภค คุณลักษณะด้านคุณภาพของเสื้อผ้า เป็นการตัดเย็บเสื้อผ้าอย่างประณีตและทนทาน ดังนั้นลักษณะทางกายภาพสินค้าเหล่านี้ จึงมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติและการซื้อสินค้าเสื้อผ้าของผู้บริโภค

2. ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้า ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์กับตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ หากผู้บริโภคเชื่อมั่นในตราสินค้า ธุรกิจมีการกำหนดจุดยืนตราสินค้าได้ชัดเจน เช่น มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะดึงดูดให้เกิดความตั้งใจซื้อได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กัญญ์วรา ไทยหาญ และคณะ (2562) ที่ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภค และการกำหนดการวางจุดยืนตราสินค้ามีอิทธิพลต่อปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จของตราสินค้าที่กระตุ้นให้เกิดความตั้งใจซื้อในอนาคต และคุณค่าด้านความเชื่อมโยงกับตราสินค้ามีอิทธิพลในระดับมาก ทำให้เกิดความตั้งใจซื้อและเกิดการซื้อซ้ำ

3. ด้านความสามารถในการสะท้อนการเป็นตัวตนของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการสะท้อนการเป็นตัวตนของผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ ซึ่งตราสินค้าสามารถแสดงความเป็นตัวตนในด้านเอกลักษณ์ของผู้บริโภค และช่วยยกระดับความภาคภูมิใจในการใช้สินค้าท้องถิ่น ที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยตราสินค้าที่สะท้อนความเป็นตัวตนของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้ดี ทำให้ผู้อื่นรับรู้ถึงความเป็นตัวตนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของผู้บริโภคได้ สามารถมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีศนีย์ ไชยชนะ (2565) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยคุณค่าตราสินค้าด้านการเชื่อมโยงตราสินค้าให้สะท้อนความเป็นตัวตนของผู้บริโภคมีผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคได้

4. ด้านบุคลิกภาพตราสินค้า ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ เนื่องจากตราสินค้านั้นสามารถสะท้อนบุคลิกภาพของผู้บริโภคได้ตามที่ต้องการ ดังนั้น ตราสินค้าจึงจำเป็นต้อง

กำหนดเอกลักษณ์บุคลิกของตราสินค้าให้ถ่ายทอดบุคลิกภาพของผู้บริโภคได้อย่างชัดเจน เพื่อเชื่อมโยงในการแสดงออกความเป็นตัวตนของผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ชัยบรรหาร และ ทรงพร หาญสันติ (2561) ที่ศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพตราสินค้า ด้านวัฒนธรรมตราสินค้า และด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว ซึ่งตราสินค้าที่สามารถสะท้อนบุคลิกภาพของผู้บริโภคได้อย่างชัดเจน เช่น มีบุคลิกความเป็นไทย ความหรูหรา ความทันสมัย เป็นต้น มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

5. ด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว/การรับรู้ตัวตนของตราสินค้า กล่าวคือตราสินค้าจำเป็นต้องสร้างภาพลักษณ์และสื่อสารให้ผู้บริโภคตระหนักถึงคุณค่าตราสินค้า ทั้งด้านชื่อเสียงและตำแหน่งทางการตลาด ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและคุณค่าให้กับตราสินค้า เนื่องจากภาพลักษณ์ตราสินค้ามีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของผู้บริโภค เช่น ความภาคภูมิใจเมื่อใช้สินค้า ซึ่งความรู้สึกและอารมณ์จะเพิ่มคุณค่าให้แก่ตราสินค้าได้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว/การรับรู้ตัวตนของตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ กมลทิพย์ มาบุญ (2564) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยภาพลักษณ์ตราสินค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วิทยาพล ธนวิศาลขจร และคณะ (2561) ที่ศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้าในด้านคุณลักษณะตราสินค้าและทัศนคติที่มีต่อตราสินค้ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Mao et al. (2020) ที่ศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้าและอัตลักษณ์ตราสินค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ โดยมีประสบการณ์ตราสินค้าเป็นตัวกลางในการกระตุ้นให้เกิดความตั้งใจซื้อ

6. ด้านวัฒนธรรมตราสินค้า ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ เนื่องจากเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมีเสน่ห์ และเป็นเอกลักษณ์โดยปัจจัยนี้เป็นตัวแทนที่สะท้อนถึงแหล่งที่มา ความเป็นเผ่าพันธุ์และคุณค่าจากแหล่งที่มาของตราสินค้าได้ ซึ่งทำให้ดึงดูดความตั้งใจซื้อของลูกค้าได้ หากนำเสนอและถ่ายทอดผ่านผลิตภัณฑ์และส่วนประสมทางการตลาดอื่น ๆ เพื่อให้มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ ชัยบรรหาร และ ทรงพร หาญสันติ (2561) ที่ทำการศึกษา เรื่องอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นในอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ตราสินค้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อัตลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพตราสินค้า ด้านวัฒนธรรมตราสินค้า และด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

สำหรับนักการตลาด ผู้ประกอบการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องการพัฒนาแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ของตราสินค้าที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ต้องให้ความสำคัญกับ

1) ด้านลักษณะทางกายภาพสินค้า ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญสูงที่สุดคือ โลโก้ที่มีเอกลักษณ์เป็นส่วนประกอบสำคัญของตราสินค้า กล่าวคือ ลักษณะทางกายภาพตราสินค้า โดยเฉพาะโลโก้ บรรจุภัณฑ์

การออกแบบรูปร่างของผลิตภัณฑ์ และสีที่มีคุณลักษณะโดดเด่นและจดจำได้ทันทีเมื่อนึกถึงตราสินค้า จะมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นในการระลึกถึงตราสินค้าและส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจซื้อได้

2) ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้า ตราสินค้าทำให้ผู้บริโภคเชื่อถือได้ เพราะมีการให้ข้อมูลของสินค้าและแหล่งที่มาของสินค้า และวัตถุดิบที่ใช้ผลิตที่ตรงไปตรงมา ซึ่งหมายถึง อัตลักษณ์ตราสินค้าคือการแสดงออกและการยกระดับความเป็นตัวตนของผู้บริโภค โดยอัตลักษณ์ตราสินค้าเป็นสถานะทางจิตวิทยาของผู้บริโภคในการรับรู้ ความรู้สึกและคุณค่าของการเป็นเจ้าของตราสินค้านั้น เมื่อผู้บริโภคพบเจอตราสินค้าที่สามารถสะท้อนความเป็นตัวตนของเขาได้ พวกเขาจะเกิดความตั้งใจซื้อหรือตัดสินใจที่จะซื้อสินค้าของตราสินค้านั้น อัตลักษณ์ตราสินค้าด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้าจึงเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์กับตราสินค้า และช่วยสร้าง ความน่าสนใจให้เกิดความต้องการซื้อในตราสินค้านั้นได้ (Khalid et al. (2016)

3) ด้านความสามารถในการสะท้อนการเป็นตัวตนของผู้บริโภค เช่น ตราสินค้าสามารถแสดงความเป็นตัวตนในด้านเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ผู้บริโภคได้ กล่าวคือ ตราสินค้าต้องสามารถอธิบายถึงสิ่งที่ลูกค้าต้องการจากการใช้ตราสินค้าได้ (ภายนอก) และเป็นปัจจัยสำคัญที่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายคาดหวังและต้องการและสามารถรับรู้ สัมผัสและมองเห็นได้อย่างชัดเจน ดังนั้นตราสินค้าจึงจำเป็นต้องสื่อสารให้เกิดการรับรู้ สัมผัสและมองเห็นผ่านจุดสัมผัส (Touch Point) ทางการตลาด เช่น ช่องทางการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ สโลแกน โลโก้การจัดกิจกรรมทางการตลาด การส่งเสริมการขาย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อสะท้อนจุดยืนของตราสินค้าที่สอดคล้องกับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย (Aaker, 1999)

4) ด้านบุคลิกภาพตราสินค้า ตราสินค้าสามารถสะท้อนบุคลิกภาพของผู้บริโภคได้ตามที่ต้องการ ซึ่งตราสินค้าถูกมองให้เหมือนกับเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพ เช่น ความขี้เล่น (Humorous) ความไม่เป็นทางการ (Casual) ความสนุกสนาน (Fun) เป็นต้น ซึ่งสามารถเชื่อมโยงในการแสดงออกความเป็นตัวตน/บุคลิกภาพของผู้บริโภคได้ ดังนั้น ตราสินค้าจึงต้องกำหนดเอกลักษณ์ของตราสินค้าไว้ว่าจะมีบุคลิกภาพอย่างไร เช่น รักโลก อบอุ่น สุขุม เป็นต้น และต้องสื่อสารและถ่ายทอดบุคลิกภาพนั้นผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้ เช่น การเลือกใช้ ฟรีเซนต์เตอร์ที่สะท้อนบุคลิกภาพที่วางไว้ การใช้รูปแบบการโฆษณาที่สะท้อนถึงบุคลิกภาพ หรือแม้กระทั่งการเลือกออกแบบสินค้าให้มีลักษณะที่สื่อถึงบุคลิกภาพได้ เช่น การใช้โทนสีอบอุ่น แทนบุคลิกภาพแบบอบอุ่น จริงใจ เป็นต้น (Aaker, 1996)

5) ด้านภาพลักษณ์ส่วนตัว/การรับรู้ตัวตนของตราสินค้า กล่าวคือ ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับความตั้งใจซื้อ ดังนั้น ตราสินค้าจำเป็นต้องสร้างชื่อเสียงให้กับตราสินค้าเพื่อสร้างภาพลักษณ์ตราสินค้าที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและคุณค่าให้กับตราสินค้า เนื่องจากภาพลักษณ์ตราสินค้ามีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของผู้บริโภค เช่น ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ หรือความภาคภูมิใจเมื่อใช้สินค้า ซึ่งความรู้สึกและอารมณ์จะเพิ่มคุณค่าให้แก่ ตราสินค้าได้ (Aaker, 1996) อีกทั้ง ภาพลักษณ์ยังเป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิดและความประทับใจที่ผู้บริโภคมีต่อแบรนด์ ซึ่งทัศนคติและการกระทำที่ผู้บริโภคมีต่อแบรนด์จะมีความเกี่ยวพันอย่างสูงกับภาพลักษณ์ของแบรนด์ (ดวงทิพย์ ปานรักษา และ สุวรรณ เตชะธีระปรีดา, 2567)

6) ด้านวัฒนธรรมตราสินค้า การออกแบบของสินค้าควรมีการสอดแทรกความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑารัตน์ ชัยบรรหาร และ ทรงพร หาญสันติ (2561) ที่พบว่า วัฒนธรรมตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งวัฒนธรรมตราสินค้าเป็นตัวแทนของแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์และตราสินค้า อีกทั้งรากฐานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นแหล่งก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และนำไปสู่การสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้าได้ (ศรัญญา รักษาศรี, 2564) ดังนั้น ตราสินค้าควรมีการนำเสนอเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเสน่ห์เฉพาะตัว นำมาถ่ายทอดผ่านผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดความน่าดึงดูดใจในเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ การนำเสนอวัฒนธรรมตราสินค้าผ่านสื่อ ส่วนประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ตราสินค้ามีเอกลักษณ์ และบอกได้ว่าผลิตภัณฑ์มีคุณสมบัติอย่างไร พร้อมทั้งบอกเล่าเหตุผลหรือสาเหตุที่ผู้บริโภคต้องซื้อผลิตภัณฑ์ได้อย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับ สมิสสร สุทธิสังข์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาพบว่า เพื่อตอบสนองกับความต้องการของตลาดสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์ รูปแบบสไตล์ของผลิตภัณฑ์ต้องมีรูปแบบคอนเทมโพรารีซิก (Contemporary Chic) เพราะผู้บริโภคชื่นชอบในวัฒนธรรมอย่างร่วมสมัย มีรูปแบบการดำรงชีวิตแบบคนเมืองจึงนิยมสินค้าที่มีการออกแบบสร้างสรรค์ให้เหมาะกับไลฟ์สไตล์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาสภาพแวดล้อมของความเป็นไปได้ ในการสร้างและพัฒนาอัตลักษณ์ตราสินค้าในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ธุรกิจหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถนำประเด็นที่เกิดขึ้น มาปรับปรุงและพัฒนาอัตลักษณ์ตราสินค้าต่อไป

2) งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดอุดรธานี อย่างไรก็ดี เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อธุรกิจและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาจมีการขยายผลการวิจัยไปยังกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทอื่น ๆ เช่น สิ่งทอ เครื่องประดับ อาหาร ของฝากของที่ระลึก และรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งในส่วนรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาในลำดับถัดไป

3) ควรทำการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาตราสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยนำปัจจัยที่พบว่ามีความตั้งใจซื้อมาศึกษาเพิ่มเติมอีกครั้ง หลังจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการนำผลการศึกษามาปรับปรุงใช้แล้ว เพื่อให้ได้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ มาบุญ. (2564). *อิทธิพลของทัศนคติ การรับรู้ราคา และภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ*
รถยนต์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต].
 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- กัญญ์วรา ไทยหาญ, พวงเพ็ญ ชูรินทร์ และ สนิยาธร นาคพิน. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ตราสินค้า คุณค่าตราสินค้ากับความจงรักภักดีในตราสินค้าของผู้ใช้เครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 6(1), 95-120.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2566). *อัตลักษณ์สร้างอย่างไรให้ปัง (ตอนที่ 1)*.
<https://bsc.dip.go.th/th/category/marketing2/sm-buildingegosteals1>.
- ข้อมูลสถิติจำนวนประชากร กรมการปกครอง. (2566). *โครงสร้างข้อมูลสถิติจำนวนประชากร*.
https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php.
- ข่าวเศรษฐกิจออนไลน์. (2566). *เรื่องผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม*. <https://www.ryt9.com/s/ryt9/69571>.
- จุฑารัตน์ ชัยบรรหาร และ ทรงพร หาญสันติ. (2561). อัตลักษณ์และภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ Ford ประเภท Pick-up ของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 16(1), 229-237.
- ดวงทิพย์ ปานรักษา และ สุวรรณา เตชะธีระปรีดา. (2567). การศึกษาการมีส่วนร่วมทางสื่อสังคมออนไลน์ของแบรนด์เครื่องสำอางไทยวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าผู้หญิงกลุ่มมิลเลนเนียล. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 14(2), 187-202.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 13)*. เอสอาร์พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- ธารินี สมจรรยา. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นของผู้บริโภคเจนเอเรชั่นวายผ่านช่องทางออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร*. [สารนิพนธ์ปริญญาหลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นัฐกาน ทองสุข. (2559). *ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. [สารนิพนธ์ปริญญาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการตลาด]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปรีศนีย์ ไชยชนะ. (2565). *ปัจจัยคุณค่าตราสินค้าและอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผ้าผลิตภัณฑ์แบรนด์ยูเชอรินของผู้บริโภค*. [สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มายาคติในการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ และเครทซี-มอร์แกน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, 8(1), 11-28.
- วิทยาพล ธนวิศาลขจร, ศิริกัญญา ทำมารุ่งเรือง และ ยศวีร์ ศิริวิสัยชลสิน. (2561). ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแช่แข็งของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 8(1), 18-25.

- สมิสร สุทธิสังข์, ศิวรี อรัญนารณ และ พัดชา อุทิศวรรณกุล. (2562). นวัตกรรมแฟชั่นไลฟ์สไตล์จากฐานการผลิต จังหวัดน่าน สู่ตลาดเมืองหลวงพระบาง. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์*, 8(1), 36-58.
- ศรัญญา รักษาศรี. (2564). *คุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าภายใต้แบรนด์ยูนิโคล่ของผู้บริโภคใน เขตกรุงเทพมหานคร*. [สารนิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด]. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานจังหวัดอุดรธานี. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2566-2570. กลุ่มงานยุทธศาสตร์และ ข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด*.
http://www.udonthanilocal.go.th/system_files/256/d9666fa5dddc3130144d36dcd785c97a.pdf.
- Aaker D. (1996). *Building strong brands* (1st ed). New York: The Free Press/Simon & Schuster.
- Aaker, D.A.. (1999). *Building Strong Brands*. The Free Press.
- Ajzen, I. (2006). *Theory of Planned Behavior*. <http://people.umass.edu/aizen/tpb.html>
- Burke, P. J. & Reitzes, D. C.. (1991). An identity theory approach to commitment. *Social Psychology Quarterly*, 54,(3) , 239-251.
<http://ereserve.library.utah.edu/Annual/PRT/Sublime/Ruddell/iden.pdf>
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Hale, J.L., Householder, B.J. & Greene, K.L. (2002). *The Persuasion Handbook: Developments in Theory and Practice*. Sage.
- Howard, A. D. (1994). A detachment-limited model of drainage basin evolution. *Water Resources Research*, 30(7), 2261-2286.
- Khalid, S., Mohsin, M., Sobianaseem & Sheraz Iftikhar. (2016). Impact of Brand Identification on Purchase Intention and Moderating Effect of Brand Trust. *International Journal of Research in Finance and Marketing (IJRFM)*, 6(12), 1-12.
- Kotler, P. & Keller, K.L. (2012). *Marketing management* (14th ed.). Prentice-Hall.
- Kotler, P.. (2012). *Marketing Management: Defining Marketing for the 21st Century* (14th ed.). Prentice Hall International, Inc.
- Mao, Y., Lai, Y., Luo, Y., Liu, S., Du, Y., Zhou, J., Ma, J., Bonaiuto, F., & Bonaiuto, M.. (2020). Apple or Huawei: Understanding Flow, Brand Image, Brand Identity, Brand Personality and Purchase Intention of Smartphone. *Sustainability (MDPI)*, 12(3391), 1-22.

- Omar, A. M.. (2021). The effect of social media marketing activities on customer-brand relationship in the Egyptian cosmetic sector. *Journal of Faculty of Economics and International Trade, Egyptian Chinese University, Cairo, Egypt*, 3(12), <https://doi.org/10.21608/jces.2021.202890>.
- Rovinelli, R. J. , & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion - referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49 – 60
- Roy, D.& Banerjee, S. (2014). Identification and measurement of brand identity and image gap: a quantitative approach. *Journal of Product & Brand Management*, 23(3), 207-219.
- Temaja, G. A, & Yasa, N. N. K. (2019). The Influence of Word of Mouth on Brand image and purchase Intention (A study on the potential customers of Kakiang Garden Cafe Ubud). *International Journal of Business Management and Economic Research (IJBMER)*, 10(1), 1552-1560.
- Yu, F., Wenhao, Q. & Jinghong, Z.. (2022). Nexus between consumer's motivations and online purchase intentions of fashion products: A perspective of social media marketing. *Sec. Organizational psychology*. <http://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.892135>.

การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนอกระบบ
ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Creative Thinking of Learners with Metaverse for Education Through
Constructivist Based -Learning to Promote Creative Thinking
for Grade 1 Students

จิรนนท์ แก่นนาคำ¹, สุมาลี ชัยเจริญ², สุภาภรณ์ ประสานพานิช³, สุดใจ ศรีจามร⁴, และ ศรีประไพ เพียนอก^{5,*}

Jeeranun Kaennakum¹, Sumalee Chaijaroen², Supaporn Prasantpanit³, Sudjai Srijamorn⁴

and Sriprapai Pheanork^{5,*}

^{1,3,4,5}โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{1,3,4,5}Demonstration School of Khon Kaen University Primary Level (Modindang), Faculty of Education
Khon Kaen University

*Corresponding author's email: sriprapaich@kku.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

26 พฤศจิกายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

28 มกราคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

14 มกราคม 2568

บทคัดย่อ

สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนอกระบบ เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประสานกันระหว่างสื่อจักรวาลนอกระบบ กับวิธีการ โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มาเป็นฐานในการออกแบบ เป็นการสร้างพลเมืองแห่งอนาคตระดับประถมศึกษาให้มีการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะการคิดที่สำคัญด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรมของศตวรรษที่ 21 การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนอกระบบ ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 41 คน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเป็นก่อนการทดลอง (Pre-experimental Design) แบบกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบหลังเรียน (One Shot Case Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนอกระบบตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ แบบวัดการคิดสร้างสรรค์ และแบบสัมภาษณ์การคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการวัดการคิดสร้างสรรค์ ใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการสัมภาษณ์การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยใช้การวิเคราะห์โปรโตคอล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนการคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยในภาพรวม 14.05 คิดเป็นร้อยละ 90.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียน

ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และพบว่า ผลการคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการวิเคราะห์โปรโตคอล ประกอบด้วย 1) การคิดคล่อง สร้างความคิดจำนวนมากภายในเวลาอันจำกัด 2) การคิดยืดหยุ่นคิดหลากหลาย มุมมองเพื่อทดแทนแนวคิดเดิม 3) การคิดริเริ่ม สร้างความคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม และ 4) การคิดละเอียดลออ คิดในรายละเอียดให้เห็นภาพอย่างสมบูรณ์ชัดเจนมากขึ้น

คำสำคัญ: สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้, จักรวาลณมิติ, คอนสตรัคติวิสต์, การคิดสร้างสรรค์

ABSTRACT

Metaverse learning environment is a learning management design which is combined between Metaverse and methos. This learning design was based on Constructivism theory. It was to create elementary level citizen who will be fulfilled with creative thinking skill which was an important skill of learning and innovation in 21st Century. This research aimed to investigate the effectiveness of Metaverse-based learning environment through constructivist approach in promoting creative thinking. The target group was 41 students from grade 1 at Khon Kaen University Demonstration Elementary School (Modindang), the first semester of the 2023 academic year. This research was a pre-experimental design, single group with post-test (One-short case study). The research instruments consisted of 1) Metaverse learning environment which was based on Constructivism theory 2) creativity measurement and 3) creativity interview form. Quantitative data was collected from creativity measurement which was mean ($\bar{X}$), percentage (%) and standard deviation (S.D.). Qualitative data was collected from students' creativity interview form by using protocol analysis method.

The research findings revealed that the average score in the classroom was 14.05 or 90.09% of the total score and S.D. = 0.69. The finding shown that it was higher than the determined condition which was set at 70%. Moreover, protocol analysis was shown that the students demonstrated four aspects of creative thinking, included: 1) Fluency; students were able to think a lot of opinion in a time-limited 2) Flexibility; students were able to think variously to replace the old idea 3) Originality; students were able to create new ideas and 4) Elaboration; students were able to think thoroughly to complete the idea.

Keywords: Learning Environment, Metaverse, Constructivist, Creative Thinking

บทนำ

การก้าวเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตทุกด้าน (Digital disruption) เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ต่างเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย ประชากรที่มีการคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรม จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมหาศาล การพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีการคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต ในยุค 4 G สังคมยุคดิจิทัล รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ในทุกมิติ ดังจะเห็นได้จาก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยในทุกมิติในทุกช่วงวัย ให้เป็นผู้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูงเป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ และแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติจริงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในส่วนที่ 4 แผนกลยุทธ์หมุดหมายที่ 12 มุ่งให้คนไทยมีสมรรถนะสูง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น อาทิ ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ โค้ดดิ้ง

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม และการสร้างความรู้ด้วยฐานของเทคโนโลยีดิจิทัล จะเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ แต่จากผลการประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ในระดับนานาชาติ ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2567) พบว่าผลการประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ PISA 2022 นักเรียนสิงคโปร์มีคะแนนเฉลี่ยด้านการคิดสร้างสรรค์สูงสุดใน 10 อันดับแรก คือ 41 คะแนน โดยประเทศสมาชิก OECD มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33 คะแนน สำหรับประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 21 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขจรพงษ์ ร่วมแก้ว (2560) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการคิดสร้างสรรค์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 400 คน มีระดับการคิดสร้างสรรค์ต่ำ และสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555) ได้อธิบายว่า สมอด้านสร้างสรรค์ นี่คือ ทักษะที่คนไทยขาดที่สุด โดยคุณสมบัติสำคัญที่สุดของสมอสร้างสรรค์ คือ คิดนอกกรอบ

สาเหตุที่นักเรียนไทยขาดการคิดสร้างสรรค์ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2567) ได้สะท้อนข้อมูลให้เห็นว่า นักเรียนไทยขาดการคิดสร้างสรรค์มีสาเหตุมาจาก ครูไม่ได้ให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูไม่ได้กระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร และเมื่ออยู่ที่โรงเรียนนักเรียนไม่ได้รับโอกาสในการแสดงแนวคิด นักเรียนไม่ได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ นักเรียนจึงมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับต่ำ ปัญหานี้สอดคล้องกับ ผลวิจัยของ ภัฏญรัตน์ โคจร (2563) ที่พบว่า ปัญหาการคิดขั้นสูง (การคิดสร้างสรรค์) ของโรงเรียนเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบรรยาย ขาดการส่งเสริมการคิด ความพร้อมของนักเรียนไม่เพียงพอ

จากสาเหตุปัญหาดังกล่าวข้างต้น ต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน นักเรียนไทยต้องได้รับการพัฒนา ด้านความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น แนวการจัดการศึกษาดังกล่าว เห็นว่าสอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการลงมือกระทำหรือปฏิบัติที่ผ่าน กระบวนการคิด โดยอาศัยประสบการณ์เดิม เชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ เพื่อขยายโครงสร้างทางปัญญา (Schema) ซึ่งเชื่อว่าครูไม่สามารถขยายโครงสร้างทางปัญญาให้แก่ผู้เรียนได้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้สร้าง และขยาย โครงสร้างทางปัญญาดด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความรู้ของผู้เรียน ด้วยการนำ วิธีการ เทคโนโลยี และนวัตกรรมหรือสื่อ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบ และหลักการสำคัญที่ใช้ในการออกแบบ คือ 1) สถานการณ์ปัญหา 2) แหล่งการเรียนรู้ 3) ฐานการช่วยเหลือ 4) การร่วมมือกันแก้ปัญหา 5) การโค้ช การออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างอิสระและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองของผู้เรียน (สุมาลี ชัยเจริญ, 2554) ซึ่งเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่สนองตอบต่อกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างยิ่ง ซึ่ง Guilford (1967) ได้เสนอแนะว่าการคิดสร้างสรรค์นั้น สามารถส่งเสริมได้ด้วยวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด แก้ปัญหาได้หลากหลายคำตอบที่เกิดจากการเรียนรู้ และจากการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ ใหม่เข้าด้วยกัน และทำให้เกิดผลงานหรือผลผลิตแบบใหม่ ๆ รวมถึงการคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ อีราวรรส พูลผล และคณะ (2564) ที่ศึกษา โมเดลสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile Learning) ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ที่นำไปใช้กับการเรียนการสอน พบว่า สื่อสอดคล้องกับหลักการทฤษฎี ส่งเสริมการสร้างความรู้ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

นอกจากนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนดังกล่าวแล้วนั้น สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ก็ได้รับการพัฒนาเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ให้มากที่สุด ที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่จะกล่าวถึงกันมากในขณะนี้ คือ จักรวาลอนมิติ (Metaverse) เนื่องจากมีบทบาทในการช่วยพาผู้เรียนข้ามข้อจำกัดการเรียนรู้ในโลกความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยใช้ Virtual Reality (VR) หรือ Augmented Reality (AR) สามารถตอบโต้กันได้แบบ Realtime และสามารถยกระดับการเรียนการสอนได้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูน ประสบการณ์หลายอย่างในโลกความเป็นจริงอาจหาไปไม่ได้หรือไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องอำไพ ธรรมอริยสกุล และ วิชัย นภาพงศ์ (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียน ด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้มีผลดีมีเดียร่วมกับเทคโนโลยีเสมือนจริง ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า ผู้เรียน มีการคิดสร้างสรรค์ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาคณิตศาสตร์ มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือในการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ ให้เจริญก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต

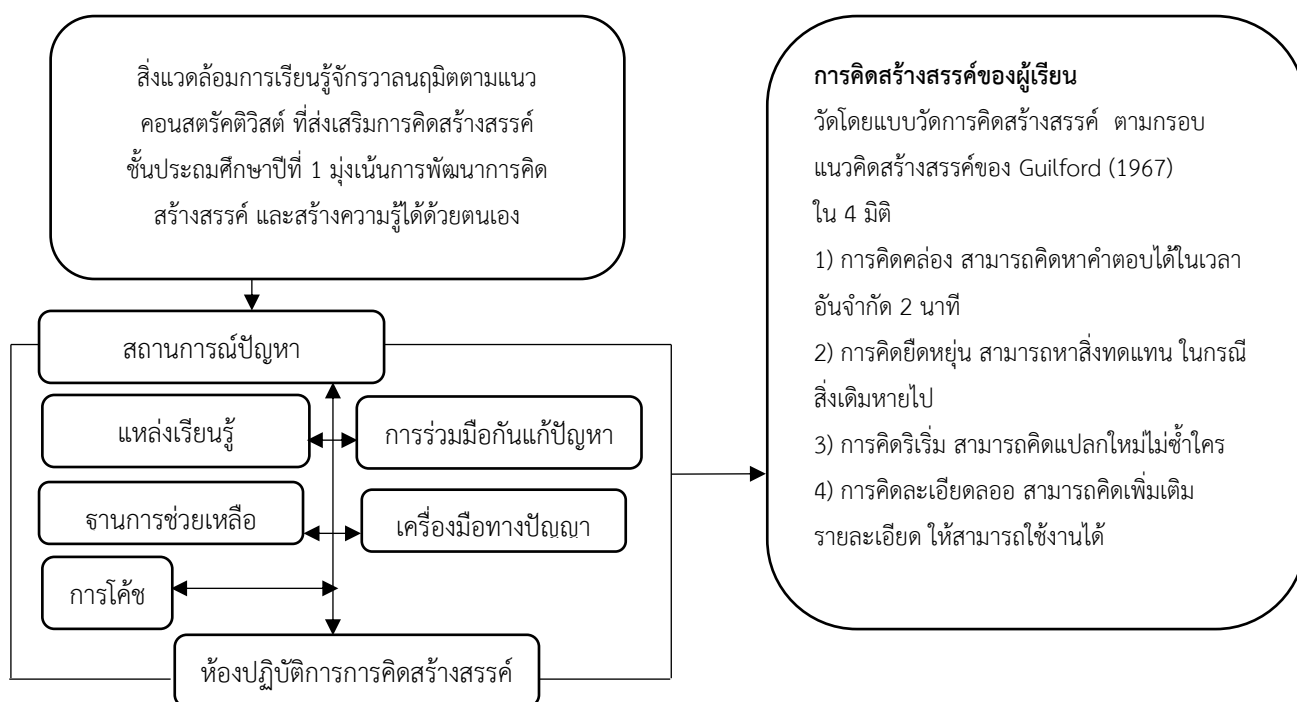
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) ให้มีการคิดสร้างสรรค์ ด้วยกรอบการเรียนรู้แนวคิดทักษะที่จำเป็นของศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2566 คือ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็น “โรงเรียนชั้นนำด้านนวัตกรรมการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรม” ถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิดสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิตตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ เรื่อง คณิตคิดสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) โดยอาศัยหลักการทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานใน การทำวิจัยตามกรอบของกิลฟอร์ด Guilford (1967) อันจะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีการคิดสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิต ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ เรื่อง คณิตคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน 4 มิติ คือ การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม การคิดละเอียดลออ

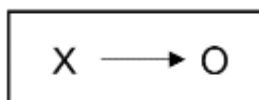
กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-experimental Design) แบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบหลังเรียน (One Shot Case Study) รูปแบบการวิจัยนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้ (ลัดดา อยะวงค์, 2543)

โดยกำหนดให้ X แทน การเรียนด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิต

ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

O แทน การทดสอบหลังเรียน คือ การคิดสร้างสรรค์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 41 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ด้วยเป็นห้องหลักสูตร Intensive English Course มีคุณลักษณะของนักเรียนที่คล้ายคลึงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิต ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์เรื่อง คณิตคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎีตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักการการคิดสร้างสรรค์ ผสานเข้ากับเทคโนโลยีจักรวาลนฤมิต 2) สังเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิต 3) ออกแบบและพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิตด้วย 7 องค์ประกอบ คือ สถานการณ์ปัญหา แหล่งเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการการคิดสร้างสรรค์ ฐานการช่วยเหลือ เครื่องมือทางปัญญา การร่วมมือกันแก้ปัญหา และการโค้ช 3) นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหาเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ด้านสื่อเพื่อตรวจสอบคุณภาพของสื่อ จำนวน 3 ท่าน ด้านการออกแบบสิ่งแวดล้อมจำนวน 3 ท่าน นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา มีความถูกต้อง เหมาะสม สามารถค้นหาสารสนเทศได้ง่าย รวดเร็ว ภาษาสัญลักษณ์ เข้าใจง่าย ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะดังนี้ ให้เพิ่มข้อมูลในชีทดิจิทัล ที่ใช้โปรแกรม Jamboard โดยให้เพิ่มลิงก์ที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้หลากหลายในแผ่นชีทดิจิทัล 2) ด้านสื่อในห้องเรียนจักรวาลนฤมิต ง่ายต่อการใช้งาน มีป้ายข้อความที่มีความหมายชัดเจน สะดุดตา และ 3) ด้านการออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิต ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ น่าสนใจ มี Avatar อวตารเป็นตัวแทนกลุ่มที่มีรูปภาพหลากหลายประเภท เช่น ภาพสัตว์ประหลาด ที่นอกกรอบการคิดของเด็ก เหมาะกับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมเครื่องมือมีความเหมาะสม และช่วยสนับสนุนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์

2. แบบวัดการคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในรูปแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ตามกรอบแนวคิดของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1967) วัดค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่ได้จากการทำแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้เรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มที่กำหนดไว้ ซึ่งมีกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์ และเนื้อหาแนวคิดคิดสร้างสรรค์ 2) สร้างกรอบแนวคิดในการออกแบบ แบบวัดการคิดสร้างสรรค์กำหนดกรอบเนื้อหาและขอบข่าย โครงสร้างของแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม และการคิดละเอียดลออ 3) เสนอแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรง ความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิดใน การสร้างแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเหมาะสมในการใช้ภาษา และการสื่อความหมาย ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ คือ ปรับประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของมิติการคิด ผลการประเมินแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.0 ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องทั้ง 4 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เป็นแบบสัมภาษณ์ประเภทกึ่งโครงสร้าง จำนวน 4 ข้อ ตามกรอบการคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1967) ทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม และการคิดละเอียดลออ ซึ่งมีกระบวนการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์ 2) กำหนดเนื้อหา ขอบข่าย ประเด็นการสัมภาษณ์ตามกรอบการคิดสร้างสรรค์ 3) ร่างประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ทั้ง 4 มิติ 4) นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างประเด็นการสัมภาษณ์กับกรอบแนวคิดการคิดสร้างสรรค์ ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.0 มีความเหมาะสมทั้ง 4 ข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิตรตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ เรื่อง คณิตคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายประถมศึกษา (มอดินแดง) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นขอความยินยอมอาสาสมัครจากเอกสารจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

คณะผู้ร่วมวิจัยแจกเอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร ที่ผ่านศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ให้อาสาสมัครและผู้ปกครองอาสาสมัครรับทราบ และเซ็นเอกสารการยินยอมอาสาเข้าร่วมโครงการวิจัยกลับมายังโรงเรียน

ชั้นปฐมนิเทศ

คาบแรก ปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ใช้เวลา 50 นาที เกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ โดยจัดจำนวนนักเรียนต่อกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ จำนวน 6 คนต่อกลุ่ม เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนเหมาะสมในการแลกเปลี่ยนแนวคิดกัน มีจำนวนคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนและ ไอแพดของนักเรียน

เพียงพออย่างทั่วถึง ในการเข้าสู่แพลตฟอร์ม ITALS ในคาบนี้ได้เรียนรู้การสร้าง Avatar เรียนรู้วิธีการเข้าใช้ ห้องเรียนจักรวาลณมิติ

ขั้นตอนทดลอง

คณะผู้วิจัยได้นำสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลณมิติ ไปใช้ในชั้นเรียนบริบทจริง ในคาบที่ 2-5 ใช้เวลาทั้งหมด 4 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ Satit KKU Creative Innovator Learning Model หลอมรวมกับ 7 องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลณมิติเข้าด้วยกัน ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าสู่ห้องเรียนจักรวาลณมิติ บนแพลตฟอร์ม ITALS เลือก Avatar อวตารเป็นตัวแทนกลุ่มเข้าสู่ห้องเรียนจักรวาลณมิติ ศึกษาสถานการณ์ปัญหา 4 ปัญหาสถานการณ์ คือ การสร้างลูกเต๋า จำนวนที่หายไป และการแบ่งครึ่งรูป การแต่งเติมกล่องสี่เหลี่ยม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเสียสมดุล ทางปัญญา

2. นักเรียนแสวงหาคำตอบโดยศึกษาจากองค์ประกอบที่จัดไว้ในห้องเรียนประกอบด้วย (1) แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนจักรวาลณมิติ เป็นสารสนเทศที่ใช้ในการเสาะแสวงหาคำตอบ และนำไปแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนเผชิญ (2) การร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อขยาย มุมมองแก่ผู้เรียนเอง ร่วมมือกันแก้ปัญหา ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน (3) ฐานการช่วยเหลือ เป็นการช่วยเหลือ แนะนำแนวทางแก่ผู้เรียนที่แก้ปัญหาไม่ได้ โดยจัดหาแนวคิดที่สนับสนุนการเรียนรู้ (4) เครื่องมือทางปัญญา เป็นการกระตุ้นกิจกรรมพุทธิปัญญารหรือเป็นตัวกลางที่สนับสนุนหรือเพิ่มความ คิดรวบยอด (5) ห้องปฏิบัติการการคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 มิติ 6) การโค้ช เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญ แม้เนื้อหาจะมีความซับซ้อน ซึ่งโค้ชจะคอยสังเกตผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนพยายามปฏิบัติการกิจ จะช่วยให้ คำแนะนำ บอกใบ้ คอยป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

3. นักเรียนร่วมมือกันแก้ไขปัญหา และปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้จากชีวิตจริง พัฒนาแลกเปลี่ยน แนวคิดระหว่างเพื่อนในกลุ่ม และเพื่อนร่วมชั้นเรียน ครูคอยให้คำแนะนำ กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จาก สารสนเทศในห้องเรียนจักรวาลณมิติในทุกองค์ประกอบ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการคิดในทุกมิติ

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปองค์ความรู้และขยายมุมมองการคิดสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น

ขั้นหลังการทดลอง

1. หลังจากที่ได้เรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลณมิติแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ทำแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที

2. คาบสุดท้ายเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพคือ การสัมภาษณ์การคิดสร้างสรรค์ทาง คณิตศาสตร์ ด้วยโปรโตคอล ใช้เวลา 50 นาที โดยสัมภาษณ์ผู้เรียนจำนวน 7 คน ที่ได้จากการคัดเลือก นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดในการทำแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ของแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน

ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน คณะผู้วิจัยนำแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตามเกณฑ์การให้คะแนนการคิดสร้างสรรค์แต่ละมิติ กำหนดคะแนนสูงสุดเท่ากับ 4 คะแนน ดังนี้

1.1 การคิดคล่อง (Fluency) วัดการคิดหาคำตอบต่อสถานการณ์ปัญหา ได้ปริมาณมาก รวดเร็ว และตรงประเด็น ที่ไม่ซ้ำกันในเวลา 2 นาที นับจำนวนคำตอบที่แตกต่าง หากมีคำตอบซ้ำจะให้คะแนนแค่คำตอบเดียว

1.2 การคิดยืดหยุ่น (Flexibility) วัดการคิดในการตอบสนองต่อสถานการณ์ปัญหา หากคำตอบได้หลากหลายประเภท ด้วยการหาสิ่งอื่นมาทดแทน หากสิ่งที่กำหนดให้ ไม่สามารถใช้งานได้

1.3 การคิดริเริ่ม (Originality) วัดการคิดในการตอบสนองต่อสถานการณ์ปัญหาได้ โดยการออกแบบสิ่งที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดของคนอื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ซึ่งมีวิธีคิดคะแนนโดยขึ้นอยู่กับความถี่ทางสถิติของคำตอบที่ต่างออกไปจากธรรมดา

1.4 การคิดละเอียดลออ (Elaboration) วัดการคิดในรายละเอียดในการตอบสนองต่อสถานการณ์ปัญหา คิดปรับปรุง ดัดแปลง เพิ่มเติมรายละเอียดของชิ้นงาน ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. การสัมภาษณ์การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน คณะผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสรุปตีความและวิเคราะห์โปรโตคอล ตามประเด็นการคิดสร้างสรรค์แต่ละมิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยใช้แบบวัดการคิดสร้างสรรค์ จากกลุ่มเป้าหมาย 41 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพื้นฐาน คือ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การคิดสร้างสรรค์จากแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

การวัดทางสถิติปัญหา	นักเรียน		ร้อยละของนักเรียน	คะแนน		
	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70		คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ร้อยละของคะแนน (%)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
การคิดสร้างสรรค์	41	36	87.80	14.05	90.09	0.69

จากตารางที่ 1 พบว่า การคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิตรตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ คือ จำนวนนักเรียน 36 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 87.80 โดยค่าเฉลี่ยการคิดสร้างสรรค์เท่ากับ 14.05 คิดเป็นร้อยละ 90.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

จากผลการศึกษาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิตร คณะผู้วิจัยได้ค้นพบ ผลการคิดสร้างสรรค์ในแต่ละมิติ แสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การคิดสร้างสรรค์ใน 4 มิติ

มิติการคิดสร้างสรรค์	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.
การคิดคล่อง	3.68	92.07	0.52
การคิดยืดหยุ่น	3.54	88.41	0.84
การคิดริเริ่ม	3.29	82.32	0.68
การคิดละเอียดลออ	3.44	85.98	0.63
คะแนนเฉลี่ย (16 คะแนน)	14.05	90.09	0.69

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อแจกแจงเป็นรายมิติการคิดสร้างสรรค์ มิติที่นักเรียนมีการคิดสร้างสรรค์สูงสุดลำดับแรก คือ การคิดคล่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.68 คิดเป็นร้อยละ 92.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 ลำดับต่อมา คือ การคิดยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.54 คิดเป็นร้อยละ 88.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.84 ลำดับต่อไปอีก คือ การคิดละเอียดลออ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.44 คิดเป็นร้อยละ 85.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 สุดท้ายคือการคิดริเริ่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29 คิดเป็นร้อยละ 82.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 ซึ่งมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผลการคิดสร้างสรรค์เชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์โปรโตคอล จากการสัมภาษณ์การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์จากทฤษฎีของ Guilford (1967) ประกอบด้วย การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม และการคิดละเอียดลออ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. มิติการคิดคล่อง (Fluency) จากสถานการณ์ปัญหา “การหอยลูกเต๋า” ให้ผู้เรียนหอยลูกเต๋า 2 ลูกพร้อมกัน แล้วรืบนำตัวเลขหน้าที่หอยได้ มาบวกหรือลบกัน ให้ได้จำนวนคำตอบมากที่สุด พบว่า ผู้เรียนสามารถคิดหาคำตอบ ได้ปริมาณจำนวนคำตอบมากที่สุด ภายในเวลา 2 นาที จำนวน 12 คำตอบ ได้แก่ $3+2=5$, $2+3=5$, $4+6=10$, $5-3=2$, $2-2=0$, $6+4=10$, $1+5=6$, $3+5=8$, $1+1=2$, $6-5=1$, $6-1=5$, $2+1=3$ และได้ปริมาณจำนวนคำตอบที่น้อยที่สุด คือ 7 คำตอบ ได้แก่ $5+4=9$, $6-4=2$, $6+6=12$, $6+3=9$, $6+5=11$, $5-2=3$, $6+4=10$

2. มิติการคิดยืดหยุ่น (Flexibility) จากสถานการณ์ปัญหา “กำแพงอิฐ” ที่บ้านของนักเรียน มีกำแพงที่ทำด้วย อิฐรูปทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก เมื่อฝนตกหนัก กำแพงนี้เกิดความเสียหาย อิฐรูปทรงสี่เหลี่ยมได้

หลุดออกไปจนหมด ให้นักเรียนหารูปทรงเรขาคณิตอื่น ๆ มาทดแทน พบว่า ผู้เรียนสามารถหาคำตอบทดแทน รูปทรงเรขาคณิตเดิมได้อย่างหลากหลาย คือ รูปทรงกลม รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกรวยกลม รูปทรง หกเหลี่ยม รูปทรงวงรี รูปทรงแปดเหลี่ยม และรูปทรงหลายเหลี่ยม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 2 กำแพงเดิมรูปเรขาคณิต 3 มิติ รูปทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การคิดยืดหยุ่น แสดงการทดแทนทางคณิตศาสตร์

รูปเรขาคณิตที่นำมาทดแทน	การวิเคราะห์ข้อมูล
	ชื่อภาพ “กำแพงสวรรค์” เป็นภาพเหมือนรูปลอยในอากาศ มีก้อนอากาศลอย สีขาวอยู่รอบ ๆ รูปทรงที่นำมาทดแทน คือ รูปทรงกลม รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกรวยกลม รูปทรงหกเหลี่ยม และรูปทรงแปดเหลี่ยม
	ชื่อภาพ “งานวัด” เป็นภาพคล้ายธงสามเหลี่ยมที่ติดในงานวัด รูปทรงที่นำมา ทดแทน คือ รูปทรงสามเหลี่ยม หลากสีส่น
	ชื่อภาพ “กำแพงเรือใบ” รูปทรงที่นำมาทดแทน เป็นรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรง หกเหลี่ยม ประกบติดกันเป็นแผ่น ต่อเนื่องกัน เหมือนใบเรือ ล่องไปในทะเล
	ชื่อภาพ “กำแพงพระราชา” รูปทรงที่นำมาทดแทน เป็นรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกรวยกลม รูปทรงกลม รูปทรงวงรี รูปทรงหกเหลี่ยม ประกอบกันเป็น บ้านพระราชา มีหลายชั้น ชั้นสูงสุดเป็นที่อยู่พระราชา
	ชื่อภาพ “กำแพงสวนสนุกตอนกลางคืน” รูปทรงที่นำมาทดแทน เป็น รูปทรง กลม รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงหกเหลี่ยม รูปทรงวงรี มีสีด้าในเวลากลางคืน มี แสงไฟหลากสีจากรูปทรงเรขาคณิต 3 มิติ
	ชื่อภาพ “กำแพงบ้านญี่ปุ่น” รูปทรงที่นำมาทดแทน เป็นรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกลม รูปทรงหลายเหลี่ยม ประกอบกันเป็นภาพบ้านของคนญี่ปุ่น มี กำแพงสูง
	ชื่อภาพ “กำแพงแบบรูป” รูปทรงที่นำมาทดแทน เป็นรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกลม รูปทรงสามเหลี่ยม เป็นแบบรูปสลับกัน

3. มิตินวัตกรรม (Originality) จากสถานการณ์ปัญหา “เรือมหัศจรรย์” ด้วยนักเรียนและครอบครัวเดินทางไปเที่ยวเกาะแห่งหนึ่งที่แสนสวยงามมาก มีการแข่งขันกันสร้างเรือมหัศจรรย์ ที่จะพานักเรียนและครอบครัวไปเที่ยว ถ้าให้นักเรียนออกแบบ เรือมหัศจรรย์ โดยใช้ส่วนประกอบเป็นรูปเรขาคณิต พร้อมทั้งบอกแนวคิดที่ใช้ในการสร้างเรือด้วย พบว่า ผู้เรียนสามารถออกแบบเรือมหัศจรรย์ที่มีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำใครได้ เช่น เรือปล่องไฟ กองทัพเรือ เรือสระว่ายน้ำ เรือจรวด เรือห่วยยาง เรือออกรบ และเรือบ้าน

4. มิตินวัตกรรมละเอียดลออ (Elaboration) จากสถานการณ์ปัญหา “กล่องรถของเล่น” ให้ผู้เรียนคิดปรับปรุง ดัดแปลง เพิ่มเติมรายละเอียดของชิ้นงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ ด้วยการเพิ่มรายละเอียดของกล่องรถของเล่น พบว่า ผู้เรียนเพิ่มเติมรายละเอียดได้สมบูรณ์ เช่น เพิ่มกลไกในของเล่นให้สามารถใช้งานได้ อย่างอัตโนมัติ กลไกด้านความเร็วต่อชั่วโมงในการเคลื่อนที่ ใช้การกลไกบังคับด้วยรีโมท มีแบตเตอรี่เพิ่มเติม หน้าตาของรถของเล่น มีหน้าหน้าต่าง มีแนวคิดทางวิทยาศาสตร์เป็นรถของเล่นจรวดบินขึ้นไปในอวกาศ แนวคิดหุ่นยนต์ AI มีล้อ มีปีก มีห้องพยาบาล การปกป้องโลกด้วยปิศาจแห่งพื้นดิน เป็นเรือรถที่สะท้อนน้ำ สะท้อนบก และแนวคิดการคิดนอกกรอบ การพูดได้ของรถ

จากข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพดังข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ เรื่อง คณิตคิดสร้างสรรค์ สามารถสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และช่วยส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผลปรากฏว่า การคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนของนักเรียน 36 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 87.80 โดยค่าเฉลี่ยการคิดสร้างสรรค์เท่ากับ 14.05 คิดเป็นร้อยละ 90.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และยืนยันด้วยผลการศึกษาการคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการวิเคราะห์โปรโตคอล จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ใน 4 มิติ คือ การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม และการคิดละเอียดลออ

ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การออกแบบสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์จักรวาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ เรื่อง คณิตคิดสร้างสรรค์ ได้อาศัยพื้นฐานจากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบ 7 องค์ประกอบ คือ 1) สถานการณ์ปัญหา ออกแบบโดยอาศัยพื้นฐานทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา Cognitive Constructivism ของเพียเจต์ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 สถานการณ์ปัญหา คือ การสร้างลูกเต๋า จำนวนที่หายไป และการแบ่งครึ่งรูป การแต่งเติมภาพกล่องสี่เหลี่ยมให้เป็นของเล่น ผู้เรียนได้ใช้การอวตาร ตัว Avatar เข้าไปแก้สถานการณ์ปัญหาในห้องเรียนจักรวาลตาม 2) แหล่งเรียนรู้ ได้ออกแบบโดยอาศัยทฤษฎีการประมวลสารสนเทศ (Information Processing Theory) ของ Klausmeier (1985) ได้แก่ เรื่องรูปทรงเรขาคณิต เกมคณิตศาสตร์ การแบ่งครึ่งรูป การวาดต่อเติมรูปภาพเรขาคณิต เพื่อส่งเสริมการประมวลสารสนเทศ

และจัดเก็บข้อมูลลงในความจำระยะยาวของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากสารสนเทศที่หลากหลาย 3) ห้องปฏิบัติการการคิดสร้างสรรค์ เป็นห้องปฏิบัติการที่ช่วยสนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ โดยผ่านการปฏิบัติการกิจ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกและพัฒนากการคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยพื้นฐานหลักการคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1967) ประกอบด้วยการคิด 4 มิติ ได้แก่ ประโยชน์ ของเข็มหมุด การแก้ปัญหาไม้ขีดไฟ จำนวนใดหายไป การหาสิ่งอื่นทดแทน การคิดนอกกรอบจากจุด 9 จุด การมองต่างมุมที่หลากหลาย การวาดรูปต่อเติมสิ่งของ 4) ฐานการช่วยเหลือ เป็นการช่วยเหลือผู้เรียน โดยการนำเสนอหรือจัดหาแนวคิดที่สนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติการของผู้เรียน ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียน ใ้ความพยายามในการเรียนรู้ ออกแบบโดยอาศัยทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคมของ Vygotsky (1978) ที่เชื่อว่า ผู้เรียนมีช่วงของการพัฒนาที่เรียกว่า Zone of Proximal Development ถ้านักเรียนอยู่ต่ำกว่า Zpd จะต้องได้รับการช่วยเหลือในการแนะนำแนวทางและสนับสนุนการปรับสมดุลทางปัญญา จัดสิ่งแวดล้อม ทางการเรียนรู้ตามหลัก OLEs ที่เหมาะสมกับนักเรียน ได้แก่ ลิงก์ข้อมูลการเลือกสารสนเทศที่หลากหลาย 5) เครื่องมือทางปัญญา เป็นการใช้เครื่องมือที่ช่วยในการสร้างความรู้ผ่านกิจกรรมออกแบบ โดยอาศัยพื้นฐาน ของ OLEs ได้แก่ แหล่งรวมลิงก์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา และเนื้อหา 6) การร่วมมือกันแก้ปัญหา ออกแบบโดยอาศัยหลักการ Social Constructivism เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น (Collaboration) เพื่อขยายมุมมองแก่ผู้เรียนเอง การร่วมมือกันแก้ปัญหาจะสนับสนุนให้ผู้เรียน เกิดการไตร่ตรอง ได้แก่ การปฏิบัติการการคิดสร้างสรรค์ด้วยซีทิดิจิทัล 7) การโค้ช เป็นองค์ประกอบ ที่อาศัยแนวคิดการฝึกหัดทางปัญญา หลักการพื้นฐาน Situated Cognition และ Situated Learning ที่เปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ มาทำหน้าที่เป็นโค้ช คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำสำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อีราวรรส พุนผล และ สุมาลี ชัยเจริญ (2564) ที่นำหลักการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มาเป็นพื้นฐานในการออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ แต่งานวิจัยนี้ มีความแตกต่างกับงานวิจัยที่กล่าวอ้างอิงถึง โดยงานวิจัยนี้ ได้มีการมุ่งเน้น การคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลณมิติ และได้ นำหลักการคิดสร้างสรรค์มาหลอมรวมเป็นคณิตคิดสร้างสรรค์

เมื่อแจกแจงผลการคิดสร้างสรรค์เป็นรายมิติในการศึกษาครั้งนี้ เรียงลำดับจากการคิดสร้างสรรค์ สูงสุดลำดับแรกไปหาลำดับสุดท้าย ได้ดังนี้ 1) การคิดคล่อง (Fluency) ผู้เรียนได้ฝึกสร้างความคิดจำนวนมาก ภายในเวลาอันสั้น คือ 2 นาที 2) การคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ผู้เรียนได้ฝึกคิดได้หลากหลายมุมมองที่ต่างจาก แนวคิดเดิม สำหรับแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง 3) การคิดละเอียดลออ (Elaboration) ผู้เรียนได้ฝึกคิดใส่ใจ ในรายละเอียดของความคิดที่ทำให้เห็นภาพได้อย่างสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น และ 4) การคิดริเริ่ม (Originality) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทุกมิติ ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์สาเหตุอาจเนื่องมาจาก การคิดริเริ่ม ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการสร้างความคิดใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิม เป็นการคิดเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ไม่มีการต่อเติม จากสิ่งเดิม จึงต้องใช้เวลามากและพัฒนามาทางโรงเรียนจึงควรปลูกฝังการคิดมิตินี้ ตั้งแต่วัยเด็ก อย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการฝึกฝนคิดริเริ่ม ส่งเสริมการคิดนอกกรอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

เรื่องการคิดสร้างสรรค์: เกิดขึ้นเองหรือพัฒนาได้ ของ ชฎารัตน์ เฮงชฎีกุล (2566) ที่มีข้อสรุปถึงการคิดริเริ่มสามารถพัฒนาได้ ต้องใช้ เวลา จึงควรเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ครอบครัวและโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

จากการผลการวิเคราะห์โปรโตคอล ยังพบว่า ปัจจัยที่สามารถทำให้สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิต ช่วยส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ ใน 4 มิติ เนื่องมาจากเทคโนโลยี Metaverse ครอบคลุมความเป็นจริงเสมือน (VR) และความเป็นจริงเสริม (AR) เป็นเทคโนโลยีที่นำเสนอสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบโต้ตอบ ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดสร้างสรรค์ เกิดแรงจูงใจภายใน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนรู้ในห้องเรียนจักรวาลนฤมิต ทำให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ทักษะในยุคดิจิทัลด้วยความกระตือรือร้น ซึ่งสอดคล้องกับ Muthmainnah, Al Yakin & A. Ibna Seraj, P.M. (2023), Xu, W. , Zhang & N. Wang, M. (2024), C. Sharma et al., (2024), Zhang, L. *et al.* (2024) ที่ได้ค้นพบผลเชิงบวกในการเรียนรู้ในหลักสูตรของผู้เรียนด้วย Metaverse

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. มิติการคิดสร้างสรรค์ที่มีคะแนนต่ำสุดคือ มิติการคิดริเริ่ม ผู้สอนควรเพิ่มเวลาในการบ่มเพาะความสามารถในการคิดนอกกรอบให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และใช้กระบวนการออกแบบ Design Thinking ร่วมด้วย
2. ครูควรมีข้อตกลงพื้นฐานในการระดมสมองแก่ผู้เรียนเมื่อฝึกการคิดในห้องปฏิบัติการการคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 4 มิติ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศแห่งการคิดสร้างสรรค์ เช่น ไม่ให้วิจารณ์ความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ให้เสนอความคิดเห็นให้มากที่สุดเท่าที่จะคิดได้ โดยเน้นที่ปริมาณและความหลากหลายทางความคิด ไม่ใช่คุณภาพ เพราะจะมีการคัดเลือกความคิดนั้นในภายหลัง ไม่ต้องสนใจว่าข้อเสนอแนะนั้นจะทำได้หรือไม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อจำกัดของงานวิจัยด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้จักรวาลนฤมิต คือ สภาพบริบทของผู้เรียน ที่จะเข้าถึงแพลตฟอร์มจักรวาลนฤมิต อายุของผู้เรียน เนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์ และความพร้อมของคอมพิวเตอร์ ไอแพด ที่ใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จึงควรมีการเตรียมพื้นฐานความรู้ทางเทคโนโลยีจักรวาลนฤมิตให้กับผู้เรียน
2. ควรมีการสนับสนุนครูในการพัฒนาทักษะเพื่อออกแบบและการใช้จักรวาลนฤมิตในการเรียนการสอนโดยจัดสรรทรัพยากรทางเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ให้เพียงพอในแต่ละบริบทโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ โคจร. (2563). การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนโรงเรียนวัดแจ่ม อารมณ์. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(1), 67-84.
- ขจรพงษ์ ร่วมแก้ว. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเปิดตามแนวคิดคอนเน็คติวิสต์ซิมเพื่อส่งเสริม การคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชฎารัตน์ เสงขสิทธิ์. (2566). ความคิดสร้างสรรค์: เกิดขึ้นเองหรือพัฒนาได้. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี*, 13(2), 122-130.
- ผ่องอำไพ ธรรมอริยสกุล, วิชัย นภาพงษ์, จิระวัฒน์ ต้นสกุล, และชไมพร อินทร์แก้ว. (2566). การสังเคราะห์ รูปแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบเสมือนร่วมกับกระบวนการออกแบบ วิศวกรรมที่ส่งเสริมทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน. *Journal of Information and Learning*, 34(2), (1-15).
- ลัดดา อะยะวงศ์. (2543). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2567, 17 กรกฎาคม). *ผลการประเมินด้านความคิด สร้างสรรค์ของ PISA 2022*. <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-22/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2565, 1 พฤศจิกายน) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. ราชกิจจานุเบกษา. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2554). *เทคโนโลยีการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.
- อิรวรรส พูนผล และสุมาลี ชัยเจริญ. (2564). การออกแบบและพัฒนาโมเดลสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้แบบ เคลื่อนที่ (Mobile Learning) ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 44(4), 151-168.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill.
- Klausmeier, H j. (1985). *Education Psychology*. (5thed). Harper & Row.
- Muthmainnah, Al Yakin, A. & Ibna Seraj, P.M. (2023). Impact of metaverse technology on student engagement and academic performance: The mediating role of learning motivation. *International Journal of Computations, Information and Manufacturing (IJCIM)*, 3(1), pp. 10–18. doi:10.54489/ijcim.v3i1.234

- Sharma, C., Agarwai, B., Wuttisittikulkij, L., Joshi, D., Bhatnagar, A., & Chaudhary, S. (2024). *Interactive learning through the metaverse and its impact on primary education*. 2024 21st International Conference on Electrical Engineering/Electronics, Computer, Telecommunications and Information Technology (ECTI-CON), Khon Kaen, Thailand, 1–8. <https://doi.org/10.1109/ECTI-CON60892.2024>.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Xu, W., Zhang, N. & Wang, M. (2024). The impact of interaction on continuous use in online learning platforms: a metaverse perspective. *Internet Research*, 34(1), pp. 79-106. <https://doi.org/10.1108/INTR-08-2022-0600>
- Zhang, L. et al. (2024). Online learning with metaverse for history education at Primary School Education Level. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 13(2). doi:10.6007/ijarped/v13-i2/21502

ประสิทธิผลของการใช้ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา
(Up-Payroll) ในมุมมองของผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา
Effectiveness of Payroll System (Up-Payroll) to Executive and Personnel
Perspectives in University of Phayao

พิมพิวิภา หวังสันติธรรม*

Pimwipa Hwangsantham*

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao

*Corresponding author's email: pimwipak@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

29 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

13 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

19 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลระบบการใช้ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) โดยประเมินความพึงพอใจในการใช้งานและ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในมุมมองของผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยแบบเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารประเภทสายวิชาการและสายสนับสนุนและบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยพะเยาที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในตึกสำนักงานอธิการบดี จำนวน 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารประเภทสายวิชาการและสายสนับสนุน และบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวนทั้งหมด 15 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยามีมุมมองต่อประสิทธิผลการใช้งานของระบบฯ ไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความพึงพอใจต่อการใช้งานอยู่ในระดับพึงพอใจมาก 2) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของระบบฯ ควรพัฒนาระบบในด้านความปลอดภัยในการเข้าใช้งานเป็นอันดับแรก และเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการใช้งานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้พัฒนาระบบควรปรับปรุงและเพิ่มเติมการใช้งานในด้านอื่น ๆ เช่น การคำนวณภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดา เพื่อนำไปวิเคราะห์แนวทางในการยื่นภาษีบุคคลเงินได้ธรรมดา ณ สิ้นปี หรือข้อมูลสรุปภาพรวมรายรับ-รายจ่ายประจำปี เพื่อนำไปวางแผนทางการเงินในแต่ละปีได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของระบบ, ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll), ผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา

ABSTRACT

This research aimed 1) to measure the effectiveness of using payroll system through satisfaction survey to executive and personnel perspectives in University of Phayao and 2) to find the solution guidelines for effectiveness development of payroll system. The combination of research was quantitative and qualitative methods. 159 people both academic and support of executives and staffs in Office of the President were identified to the sampling of quantitative research. The research instrument used is a questionnaire. It was collected and analyzed for mean and standard deviation. Besides, data collected by In-depth interview of 15 people both academic and support of executives and staff of University of Phayao were analyzed for qualitative research. The results showed that 1) The administrators and staff of Phayao University have a similar perspective on the effectiveness of the system, indicating a high level of satisfaction with its use. 2) The approach to improving the system's effectiveness should prioritize enhancing security for user access. Additionally, to facilitate future use more efficiently, system developers should improve and add features such as calculating personal income tax to assist in analyzing methods for filing personal income tax at the end of the year, or providing annual income-expense summary data for better financial planning each year.

Keywords: Effectiveness of System, Payroll System of University of Phayao (Up-Payroll), Executive and Personnel in University of Phayao

บทนำ

ในยุคปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาระบบงานในด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐหรือเอกชน เพื่อให้การบริหารจัดการระบบงานภายในหน่วยงานนั้นเป็นไปด้วยความสะดวก และรวดเร็ว ระบบการจ่ายเงินเดือนหรือค่าตอบแทน ก็เป็นระบบในรูปแบบหนึ่งที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามา ช่วยให้การบริหารจัดการงานของงานทรัพยากรบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่น ลดความยุ่งยากและความซับซ้อน ของขั้นตอนในการจัดการกับเอกสารจำนวนมาก สามารถจัดทำข้อมูล ค้นหาหรือตรวจสอบข้อมูลได้สะดวก และรวดเร็ว เช่นเดียวกับระบบจ่ายตรงเงินเดือนหรือระบบ GFMS ของกรมบัญชีกลาง ซึ่งเป็นระบบที่จัดทำ ขึ้นมาเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลรายการขอเบิกจ่ายเงิน ให้ส่วนราชการใช้งานร่วมกันในมาตรฐานเดียวกัน

ในการจ่ายเงินเดือน/ค่าจ้างประจำ/ค่าตอบแทน และเงินอื่นที่จ่ายในลักษณะเดียวกับเงินเดือนให้กับข้าราชการ/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ ซึ่งจะทำให้ข้าราชการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการจ่ายเงินเดือนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารโดยตรงจากกรมบัญชีกลาง อีกทั้งช่วยอำนวยความสะดวกกับส่วนราชการในด้านการเบิกจ่ายเงินรายเดือนและงานสิ้นปี เพื่อให้การทำงานสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้งาน และอำนวยความสะดวกให้กับส่วนราชการและตอบสนองการใช้งานให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ โดยไม่เสียการควบคุม (กรมบัญชีกลาง, 2552)

มหาวิทยาลัยพะเยา มีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนางานด้านทรัพยากรบุคคลในเรื่องการใช้ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) เพื่อลดปัญหาความผิดพลาดในการทำงาน ลดการทำงานที่ล่าช้า และจัดการกับการบริหารงานบุคคล เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในการแจ้งรายละเอียดของเงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเงินเดือน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ดำเนินการหักจากเงินเดือนรวมถึงเงินได้สุทธิ ที่พนักงานมหาวิทยาลัยจะได้รับในแต่ละเดือนผ่านทางระบบออนไลน์ ผู้ใช้งานสามารถเข้าใช้งานระบบและตรวจสอบรายละเอียดได้ด้วยตนเองผ่านทางคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ตโฟนโดยไม่จำกัดเวลาหรือสถานที่อยู่ และไม่ต้องรอการส่งเอกสารที่เป็นหลักฐานการจ่ายเงินเดือนไปยังผู้ใช้งานโดยที่การเข้าถึงระบบเงินเดือนนั้น พนักงานสามารถใช้รหัสผ่านสำหรับการใช้งานที่มหาวิทยาลัยดำเนินการออกให้ในการเปิดเข้าดูข้อมูลเงินเดือนของตนเอง เพื่อป้องกันความปลอดภัยของแต่ละบุคคล เนื่องจากเงินเดือนถือเป็นเรื่องความลับเฉพาะบุคคล นอกจากจะช่วยลดทั้งระยะเวลาในการทำงานแล้วยังสามารถช่วยลดปริมาณ การใช้กระดาษ ลดปัญหาการสูญหายของเอกสารและป้องกันข้อมูลเงินเดือนรั่วไหลได้อีกด้วย ทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วต่อผู้ทำงานและผู้ใช้งาน แต่จากการใช้งานระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในช่วงเวลาที่ผ่านพบว่า มีบางปัญหาเกิดขึ้นกับการใช้งานของระบบ เช่น ผู้ใช้งานไม่สามารถเข้าระบบได้เนื่องจากความไม่เสถียรของระบบหรือข้อมูลในระบบเกิดความผิดพลาดจากการแสดงผลข้อมูลซ้ำซ้อน ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนากระบวนการสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนอง ความต้องการของผู้ใช้โดยระบบที่จะพัฒนาอาจเริ่มด้วยการพัฒนาระบบใหม่หรือนำระบบเดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับเปลี่ยนให้ดียิ่งขึ้น (จารุกิตติ์ สายสิงห์, 2565)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิผลของการใช้ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) รวมทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในมุมมองของผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อวิเคราะห์นำมาปรับปรุงและแก้ไขระบบดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

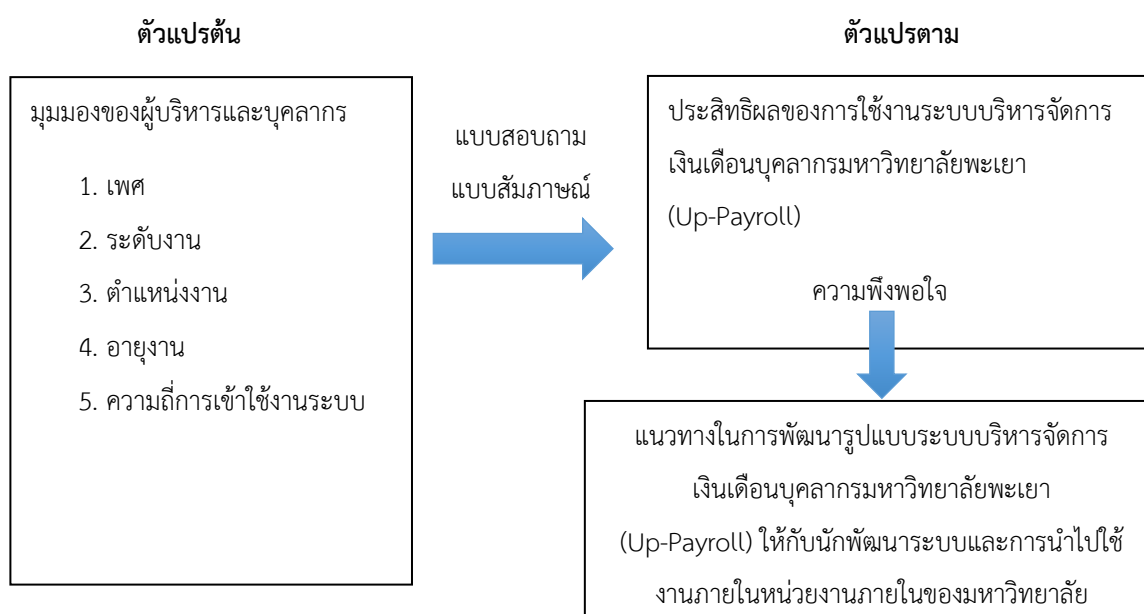
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) โดยประเมินความพึงพอใจในการใช้งานของผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในมุมมองของผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา มีการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการสำรวจและเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในมุมมองของผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยาที่มีความแตกต่างกันทางเพศ ระดับงาน ตำแหน่งงาน อายุงาน และความรู้ในการใช้งานระบบ ซึ่งจะเป็ตัวแปรต้นของการวิจัยที่มีผลกับตัวแปรตามของประสิทธิภาพของการใช้งานระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความพึงพอใจในการใช้งานระบบ ปัญหาและอุปสรรคของการใช้งานระบบ หรือความคิดเห็นส่วนบุคคลที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถแสดงกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการกระทำใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิภาพสูงต่ำเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าผลที่ได้รับตรงนั้นครบถ้วน ทั้งเชิง

ปริมาณ และเชิงคุณภาพและใช้พลังงานน้อยเพียงใด Gibson et al. (1982, อ้างถึงใน ชัยรัตน์ รอดเคราะห์ 2565)

2. ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพต้องมีความถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นระบบสารสนเทศทางการบัญชีหรือระบบสารสนเทศใด ๆก็ตาม ระบบสารสนเทศนั้นต้องมีการป้อนกลับผลลัพธ์ (Feedback) หรือสารสนเทศที่ได้จากการประมวลผลไปยังผู้ใช้งาน เพื่อให้ผู้ใช้ประเมินว่าสารสนเทศหรือรายงานที่ได้รับตรงกับความต้องการหรือไม่ หรือต้องการแก้ไข ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมอะไรหรือไม่อยู่ตลอดเวลา (ชนิดาพร บุญนา, 2562)

3. การนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาใช้เพื่อการบริหารงานด้านการจัดการทรัพยากร หากนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็ย่อมก่อให้เกิดผลที่ดีกับกิจการ กิจการควรที่จะทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำมาใช้ เช่น คุณลักษณะเฉพาะของผู้ใช้งาน การมีส่วนร่วมของผู้ใช้งาน โครงสร้างองค์กร การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และคุณภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อที่จะสามารถนำมาวางแผนและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (พลพฐ ปิยวรรณ และ สุภาพร เชิงเยี่ยม, 2551)

วิธีดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารประเภทสายวิชาการและสายสนับสนุน และบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน ของมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งเป็นพนักงานที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งที่ยังคงสถานะปฏิบัติงานอยู่ภายในตึกสำนักงานอธิการบดี ทั้งหมด 270 คน และนำมาคิดคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรการคำนวณและตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 159 คน

2. ประชากรการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารประเภทสายวิชาการและสายสนับสนุน และบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน ของมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวนทั้งหมด 15 คน ที่ได้จากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารประเภทสายวิชาการ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสายสนับสนุน จำนวน 5 คน และบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน จำนวน 5 คน ที่ใช้งานระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรเป็นประจำ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.95 และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ค่าความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยรวมเท่ากับ 0.82

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) ประเภทผู้ให้บริการ 3) หน่วยงาน/คณะ 4) อายุ 5) ระดับการศึกษา 6) ความถี่การใช้งาน

ตอนที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) โดยประเมินความพึงพอใจในภาพรวมของระบบที่มีต่อความต้องการของผู้ใช้งาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านการใช้งานของระบบ 2) ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลในระบบ 3) ความปลอดภัยของการเข้าใช้งานระบบ 4) ความพึงพอใจในภาพรวมของระบบที่มีต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางพัฒนา ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดแบบสั้น (Open-Ended Questions) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบคำถาม หรือให้ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของผู้ใช้งานระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ จุดเด่นของระบบ จุดที่ควรปรับปรุงของระบบ (แนวทางการพัฒนาระบบ) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Interview) จากคำถามที่ได้เตรียมไว้ให้ผู้สัมภาษณ์เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อการใช้งานระบบระบบฯ ได้อย่างมีอิสระ คำถามที่นำมาถามผู้สัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการใช้งานของระบบ 2) ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลในระบบ 3) ความปลอดภัยของการเข้าใช้งานระบบ 4) ความพึงพอใจในภาพรวมของระบบและข้อมูลเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งาน 5) ปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ในอนาคตอยากให้นักพัฒนานำเข้าสู่ระบบ

วิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการเริ่มต้นเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการใช้แบบสอบถามจากผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 159 คน เมื่อรวบรวมผลการศึกษาในเชิงปริมาณแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Interview) ในการวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมจดบันทึกและอัดบันทึกเสียง จำนวน 15 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก การสัมภาษณ์เน้นประเด็นที่กำลังศึกษาให้ชัดเจนและมีความกระชับมากยิ่งขึ้น สามารถจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลใช้ในการสนับสนุนผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ (นลินี สุรดิษฐ์กร และคณะ, 2563) จากนั้นรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลค่าเฉลี่ยข้อคำถามในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นระดับความคิดเห็น ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.51 – 3.50 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.50 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการถอดเทปจากบทสัมภาษณ์และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการรวบรวมข้อมูลนำมาจัดหมวดหมู่จำแนกข้อมูลที่เป็นประเด็นหลักและประเด็นรอง นำมาประมวลผลสรุปข้อเท็จจริงในเชิงบูรณาการ เพื่อสนับสนุนผลการวิเคราะห์ของการวิจัยเชิงปริมาณ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษากิจการวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการแบ่งเก็บข้อมูลจากประชากร 2 แบบได้แก่ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบบสอบถามจะกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยาสายสนับสนุนจำนวน 159 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยพะเยา และการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 15 คนสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์

ผลจากการวิจัยจากแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.55 มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.28 มีวุฒิตีศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.26 จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 15 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60 มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีวุฒิตีศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 53.33

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) จากการเก็บข้อมูลทั้งแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 159 คนและการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารประเภทสายวิชาการและสายสนับสนุน และบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวนทั้งหมด 15 คน ทั้ง 4 ด้านสามารถสรุปการวิจัยตามตารางที่ปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบด้านการใช้งานระบบ

ประสิทธิผลของระบบด้านการใช้งานระบบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ระบบใช้งานง่าย สะดวก กับผู้ใช้	4.56	0.600	มากที่สุด
2. ความชัดเจนของคำอธิบาย ส่วนประกอบต่าง ๆ บนหน้าจอของระบบ	4.46	0.623	มาก
3. ระบบสามารถทำงานตามความต้องการของผู้ใช้	4.42	0.618	มาก
4. ระบบสามารถช่วยลดขั้นตอนในการทำงานและนำไปใช้งานต่อได้	4.49	0.634	มาก
5. ระบบมีความพร้อมในการให้บริการแก่ผู้ใช้อยู่เสมอ	4.46	0.622	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.48	0.619	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้งผู้บริหารและบุคลากรได้แสดงความคิดเห็นระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ ระบบใช้งานง่าย สะดวกกับผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.56$) ระบบสามารถช่วยลดขั้นตอนในการทำงานและนำไปใช้งานต่อได้ ($\bar{X} = 4.49$) ความชัดเจนของคำอธิบายส่วนประกอบต่าง ๆ บนหน้าจอของระบบ ($\bar{X} = 4.46$) ระบบมีความพร้อมในการให้บริการแก่ผู้ใช้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.46$) ระบบสามารถทำงานตามความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ทั้งผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่าระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในปัจจุบันมีการใช้งานที่ไม่ซับซ้อนเข้าใจได้ง่าย และมีความสะดวกสบายต่อการใช้งานได้อย่างไม่มีข้อจำกัด หากต้องการเข้าระบบก็สามารถใช้งานระบบได้ทันที มีประโยชน์ต่อการใช้งานในขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้ใช้งาน เช่น การตรวจสอบ รายรับหรือรายจ่าย ที่มหาวิทยาลัยดำเนินการหักในแต่ละเดือน นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลจากระบบไปดำเนินการทางธุรกรรมต่างๆ ที่จำเป็นต่อผู้ใช้งาน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลในระบบ

ประสิทธิผลของระบบด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลในระบบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ระบบมีการประมวลผลที่รวดเร็วและแม่นยำ	4.48	0.603	มาก
2. ข้อมูลในส่วนต่างๆของระบบมีความถูกต้อง	4.50	0.593	มาก
3. ข้อมูลในระบบตรงกับความต้องการของผู้ใช้	4.44	0.670	มาก
4. ความเหมาะสมของปริมาณข้อมูลที่นำเสนอแต่ละหน้าจอ	4.44	0.631	มาก
5. การเรียกดูข้อมูลของระบบงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว	4.44	0.651	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.46	0.629	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ของระบบมีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.50$) ระบบมีการประมวลผลที่รวดเร็วและแม่นยำ ($\bar{X} = 4.48$) ความเหมาะสมของปริมาณข้อมูลที่น่าเสนอแต่ละหน้าจอ ($\bar{X} = 4.44$) การเรียกดูข้อมูลของระบบงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.44$) ข้อมูลในระบบตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลในระบบพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือบุคลากร ให้ความคิดเห็นในทางตรงกันว่าข้อมูลในระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) นั้น มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงพอทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากมักไม่ค่อยมีการตรวจสอบข้อมูลจากระบบฯ เนื่องจากมั่นใจในระบบฯ ดังกล่าว แต่ถ้าหากต้องการตรวจสอบข้อมูลก็สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลาทางช่องทางธนาคาร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบด้านความปลอดภัยของการเข้าใช้งานระบบ

ประสิทธิผลของระบบด้านความปลอดภัยของการเข้าใช้งานระบบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การเข้าใช้ระบบ เช่น Username Password เข้าใช้ระบบเกิดความปลอดภัยในการใช้งาน	4.37	0.945	มาก
2. ความปลอดภัยของระบบเครือข่าย	4.33	0.822	มาก
3. ความปลอดภัยของข้อมูลระบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท่าน	4.22	0.944	มาก
4. มีระบบรองรับข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ นำไปใช้ประโยชน์ได้	4.49	0.593	มาก
5. หากระบบมีปัญหาสามารถติดต่อกับผู้ดูแลระบบได้อย่างรวดเร็ว	4.34	0.726	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.35	0.806	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่เป็นบุคลากรสายสนับสนุนและสายวิชาการ ได้แสดงความคิดเห็นระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ มีระบบรองรับข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ นำไปใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.49$) การเข้าใช้ระบบ เช่น Username Password เข้าใช้ระบบเกิดความปลอดภัยในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.37$) ความปลอดภัยของระบบเครือข่าย ($\bar{X} = 4.33$) หากระบบมีปัญหาสามารถติดต่อกับผู้ดูแลระบบได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.34$) ความปลอดภัยของข้อมูลระบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท่าน ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

ด้านความปลอดภัยของการเข้าใช้งานระบบ ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลับพบข้อแตกต่างจากแบบสอบถาม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากที่เป็นผู้บริหารทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่าแม้ว่าระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) จะมีความปลอดภัยในการเข้าถึงระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีความบกพร่องในเรื่องของความปลอดภัยและอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ข้อมูล

ภายในระบบฯ นั้น มีการรั่วไหลออกไปให้คนภายนอกได้รับทราบถึงข้อมูลส่วนตัวของแต่ละบุคคล เนื่องจากปัจจุบันระบบฯ นั้นมีการใช้รหัสผู้ใช้งานและรหัสผ่านที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการตั้งค่าให้สามารถเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะรหัสผ่าน ซึ่งมีความเสี่ยงที่หน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องจะสามารถเข้าดูข้อมูลส่วนบุคคลนี้ได้ ดังนั้นระบบฯ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องการตั้งค่ารหัสผู้ใช้งานและรหัสผ่านที่สามารถกำหนดได้ด้วยตนเอง หรือต่างออกไปจากระบบอื่น ๆ ที่ใช้งานภายในมหาวิทยาลัยเพื่อความเป็นส่วนตัวของข้อมูลที่เป็นความลับส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจในภาพรวมของระบบที่มีต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

ประสิทธิผลของระบบความพึงพอใจในภาพรวมของระบบที่มีต่อความต้องการของผู้ใช้งาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความสวยงามและน่าสนใจของระบบ	4.39	0.672	มาก
2. การจัดรูปแบบง่ายต่อการใช้งาน	4.42	0.678	มาก
3. ข้อความสื่อความหมายชัดเจน	4.42	0.658	มาก
4. ความเหมาะสมของรูปแบบรายงาน	4.47	0.613	มาก
5. ความพึงพอใจของการใช้บริการในภาพรวม	4.51	0.603	มากที่สุด
6. การให้บริการช่วยเหลือ/คำแนะนำ	4.41	0.704	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.44	0.655	มาก

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจในภาพรวมของระบบที่มีต่อความต้องการของผู้ใช้งาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้งผู้บริหารและบุคลากรไม่ว่าจะเป็นสายวิชาการหรือสายสนับสนุน ได้แสดงความเห็นระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ ความพึงพอใจของการใช้บริการในภาพรวม ($\bar{X} = 4.51$) ความเหมาะสมของรูปแบบรายงาน ($\bar{X} = 4.47$) ข้อความสื่อความหมายชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$) การจัดรูปแบบง่ายต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.42$) การให้บริการช่วยเหลือ/คำแนะนำ ($\bar{X} = 4.41$) ความสวยงามและน่าสนใจของระบบ ($\bar{X} = 4.39$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนด้านความความพึงพอใจในภาพรวมของระบบและข้อมูลเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งาน พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) มีความพึงพอใจในภาพรวมของระบบ ระบบมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการใช้งานในปัจจุบัน แต่อาจจะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของแต่ละบุคคล ระบบมีข้อดี คือ สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ที่การใช้งานได้อย่างสะดวกสบายได้ด้วยตนเองและสามารถเรียกดูข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ระบบมีความเสถียรอยู่ตลอดเวลาแต่ถ้าในอนาคตระบบสามารถพัฒนาไปได้มากกว่านี้ ก็จะต้องตอบสนองและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งานได้มากยิ่งขึ้น

ด้านปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เสนอให้นักพัฒนานำไปปรับปรุงระบบในอนาคต พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากทั้งผู้บริหารและบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน มีความคิดเห็นตรงกันว่าระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในปัจจุบันยังไม่มีปัญหาใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้งานในช่วงที่ผ่านมาแต่อาจจะมีข้อบกพร่องเล็กน้อยที่ควรมีการปรับปรุง ถ้าหากระบบฯ มีการนำไปพัฒนาต่อ หรือมีการแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นไปในอนาคต เพื่อที่จะตอบสนองต่อผู้ใช้งานให้ได้มากที่สุด เช่น การเปลี่ยนชื่อระบบที่ผู้ใช้งานสามารถจำได้ง่ายมากยิ่งขึ้นหรือการเพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการวางแผนทางการเงินให้กับผู้ใช้งาน เช่น การคำนวณภาษีบุคคลเงินได้ธรรมดา ข้อมูลวิเคราะห์เพื่อการวางแผนรายรับ – รายจ่ายของแต่ละบุคคล หรือข้อมูลแนวทางในการลงทุน และการออมเงินต่าง ๆ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา มีมุมมองต่อประสิทธิภาพของการใช้งานระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) อยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากการใช้งานระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ในปัจจุบัน ไม่มีความซับซ้อนต่อการใช้งานสามารถเข้าใช้งานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และข้อมูลมีความถูกต้องแม่นยำเพียงพอต่อการใช้งานในขั้นพื้นฐาน ข้อมูลที่มีในระบบสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ตลอดเวลา แต่ระบบยังมีน่าเชื่อถือข้อที่ควรแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของความปลอดภัย ในการเข้าใช้งาน ซึ่งในระบบปัจจุบันนั้นมีการเข้าใช้งานระบบผ่านการใช้ Username และ Password ของมหาวิทยาลัย ทำให้ผู้ใช้งานมีความเสี่ยงต่อการรั่วไหลของข้อมูลเงินเดือนหรือข้อมูลเงินเดือนอาจจะถูกเปิดเผยให้แก่บุคคลอื่น จึงเป็นเหตุที่จะทำให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงินเดือนนั้นไม่มีความปลอดภัย ดังนั้นความปลอดภัยในการเข้าใช้งานระบบระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) ควรมีการปรับปรุงและแก้ไข คือ ให้ผู้ใช้งานกำหนดชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่านได้ด้วยตนเองและควรจะชื่อผู้ใช้งานหรือกำหนดรหัสผ่านใหม่ที่แยกจากใช้งานระบบอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ทั้งผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยาได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการใช้งานในอนาคตได้อย่างสร้างสรรค์และสอดคล้องกัน เช่น การเพิ่มเติมข้อมูลการวิเคราะห์แนวทางเพื่อใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดาปีก่อนสิ้นปี ข้อมูลสรุปภาพรวมรายรับ-รายจ่ายประจำปีเพื่อนำไปวางแผนทางการเงินในแต่ละปีได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิจันทร์ ปัญจทวี (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ กรณีศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรของสถาบัน การพลศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่ ต้องมีปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

เช่น ผู้บริหารของสถาบันเล็งเห็นถึงความสำคัญและสนับสนุนให้บุคลากร ใช้ระบบสารสนเทศในการปฏิบัติ กำหนดนโยบาย และผลักดันให้บุคลากรได้ฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงผู้บริหารควรเข้าใจ และพร้อมจะเรียนรู้ถึงปัญหาในการใช้ระบบสารสนเทศ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นเอง ซึ่งหากนักพัฒนาระบบสามารถนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาระบบในอนาคตได้ จะทำให้ระบบบริหารจัดการเงินเดือนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา (Up-Payroll) มีความน่าสนใจต่อผู้ใช้งาน อำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้งานและเพิ่มประสิทธิภาพให้ระบบมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ รอดเคราะห์ (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการงาน ปริณูณานิพนธ์และสารนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจ ในแต่ละด้านของระบบนั้น สามารถพิจารณาผลของความพึงพอใจของการใช้ระบบในภาพรวมของระบบได้ แล้วนำข้อมูลความต้องการต่าง ๆ มาประยุกต์และทำการพัฒนาระบบ พบว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการส่วนใหญ่นั้นมีความสำคัญต่อการจัดการระบบการบริหารจัดการงานให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งสิ้น ทั้งในการวางแผนเพื่อการพัฒนาและแก้ไขหรือป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นทำให้การพัฒนา ออกมาได้ตรงตามความต้องการมากที่สุด อีกทั้งประหยัดเวลาในกระบวนการพัฒนาระบบในด้านคุณภาพหรือ ผลลัพธ์ที่ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มระดับความปลอดภัยการเข้าถึงของระบบหรือเพิ่มระบบการแจ้งเตือนเมื่อมีผู้ใช้งาน
2. ควรมีการพัฒนาหรือเพิ่มเติมฟังก์ชันการใช้งานที่เพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีอยู่และติดตามการพัฒนาระบบฯ อย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้งานให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งานสูงสุด
3. การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการขยายขอบเขตของกลุ่มประชากรที่กว้างมากขึ้นเพื่อให้ได้แนวทางในการเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันมากเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง. (2552, 1 ธันวาคม). ระบบจ่ายตรงเงินเดือนของกรมบัญชีกลาง (E-Payroll). <https://epayroll.cgd.go.th/CGDREG/CGDWEB/index.jsp>.
- จารุกิตติ์ สายสิงห์. (2565). การประเมินประสิทธิภาพระบบจัดเก็บฐานข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(1), 1-15.
- ชนิดาพร บุญนาค และ สุรีย์ โปษกรณัฐ (2563). ผลกระทบของวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(4), 381-394.

- ชัยรัตน์ รอดเคราะห์. (2565). ประสิทธิภาพของการใช้งานระบบบริหารจัดการปริญญาบัตรของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 12(2), 22-35.
- นลินี สุรดิษฐ์, ศรีปริญญา ฐปกระจ่าง และ วรเดช จันทรร (2563). ประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานคุณภาพ ในองค์การธุรกิจห้องปฏิบัติการทดสอบ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(1), 198-210.
- พลพฐ ปิยวรรณ และ สุภาพร เชิงเอี่ยม. (2551). ระบบวางแผนทรัพยากรองค์กรในงานบัญชี (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิจันทร์ ปัญจทวี. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ กรณีศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่. [การศึกษาค้นคว้าปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]. ChiangMai Rajabhat University Intellectual Repository (CMRU IR).
<http://cmruir.cmru.ac.th/handle/1234056789/1521>
- Krejcie, R. V., & D. W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 –610.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Developing Active Learning Activities Promoting Students' Mathematical
Thinking in Mathayomsuksa 2

วาสนา บุญเลี้ยง^{1,*} และ นวพล นนทภา²

Wassana Boonliang^{1,*} and Navapon Nontapa²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹Master of Education, Mathematics Education, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

²Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's e-mail: 658010160106@rmu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

8 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

8 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

20 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอน เรื่อง สถิติ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2) เพื่อศึกษาระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอน เรื่อง สถิติ ในด้านทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการนำเสนอตัวแทนความคิด (3) เพื่อศึกษาระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอน เรื่อง สถิติ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 (4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียน 27 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก แบบทดสอบการคิดเชิงคณิตศาสตร์ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที กรณีกลุ่มเดียว การวิเคราะห์งานเขียน และการบรรยายเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 75.61/79.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (2) ระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 70.22 ($\bar{X} = 16.85$, S.D. = 5.25) (3) ระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูควรเน้นการให้สถานการณ์ ปัญหาที่น่าสนใจให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และเน้นให้เข้าใจ

หลักการให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เพื่ออธิบายและสรุปคำตอบด้วยตนเอง ดังนั้น ครูควรเน้นทักษะให้เหตุผล และทักษะนำเสนอตัวแทนความคิดของนักเรียน ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้เชิงรุก, การคิดเชิงคณิตศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to develop and find out the effectiveness of active learning activities; To teach statistics to be effective according to criteria 75/75 (2) to study the level of mathematical thinking. After receiving active learning activities to teach statistics in terms of problem-solving skills. reasoning skills and skills in presenting ideas (3) to study the level of mathematical thinking After receiving active learning activities in teaching statistics, compared with the criteria of 75 percent (4), to study the opinions of experts on guidelines for developing active learning activities that promote mathematical thinking. The sample group used was Mathayomsuksa 2/1 students at Burapha Pittayakhan Municipal School. Maha Sarakham Province, Semester 2, academic year 2023, number of students 27, which was obtained from cluster random sampling. The tools used included plans for organizing active learning activities. The mathematical thinking test and interview form statistics used in the research included percentages, means, and standard deviations. Data were analyzed using t-test statistics, single-group case analysis of written work, and analytical lectures. The results of the research found that (1) results of development and efficiency of active learning activities $75.61/79.81$ which is higher than the criteria (2) mathematical thinking level after organizing active learning is at a moderate level Accounting for 70.22 percent ($\bar{X} = 16.85$, S.D.= 5.25) (3) Mathematical thinking level of students after receiving active learning activities compared to the criterion of 75 percent, higher than the criterion, with statistical significance at the .05 level (4) Guidelines for developing active learning management have found that teachers should emphasize providing situations. Interesting problems for students to practice and emphasize understanding the principles allow students to connect knowledge to explain and summarize answers on their own. Therefore, teachers should emphasize reasoning skills and skills in presenting ideas that are representative of students, which helps in developing students' mathematical thinking.

Keywords: Organizing learning Activities, Active learning, Mathematical Thinking

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้นจึงถือได้ว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความคิด เราใช้คณิตศาสตร์พิสูจน์อย่างมีเหตุผลว่าสิ่งที่เราคิดนั้น เป็นความจริงหรือไม่ ด้วยวิธีคิดเราก็สามารถนำคณิตศาสตร์ไปแก้ไขปัญหาทางวิทยาศาสตร์ได้ นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนาให้แต่ละบุคคลเป็นคนที่สมบูรณ์เป็นพลเมืองดี เพราะคณิตศาสตร์ช่วยเสริมสร้างความมีเหตุผล ความเป็นคนช่างคิดช่างริเริ่มสร้างสรรค์ มีระบบระเบียบในการคิด มีการวางแผนในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายตลอดจนมีลักษณะเป็นผู้นำในสังคม (ขมนาด เชื้อสุวรรณทวี, 2555)

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พงษ์พิบูล, 2555)

การคิดเชิงคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้โดยตรง สามารถสังเกตได้จากการตอบสนองภายนอกที่เกิดขึ้น คือ พฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมาในรูปของภาษาพูดหรือลักษณะท่าทาง ท่าทีซึ่งเกิดจากความคิดที่เกิดขึ้นภายในของแต่ละบุคคล จะทำให้ทราบถึงการคิดหรือแนวคิดของบุคคลนั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2550) การคิดเชิงคณิตศาสตร์ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) ทักษะการให้ เหตุผล (Reasoning Skills) และทักษะการนำเสนอตัวแทนความคิด (Representation Skills) เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการคิดเชิงคณิตศาสตร์รวมถึงการคิดวิเคราะห์ของเด็ก (Kriegler, 2004, อ้างถึงใน ปัทมา อนันต์, 2561)

การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยที่มีเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้เรียนเป็นอย่างมาก และเป็นการพัฒนาการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาประเทศ

ตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับเศรษฐกิจยุคดิจิทัลที่กำลังเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบกิจกรรม และอำนวยความสะดวกการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านความรู้ ด้านการสอน ด้านบูรณาการเทคโนโลยี การเป็นนวัตกรรม การสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพ และการยึดมั่นในอาชีพ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และมีการร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพของตนเองได้เต็มที่ หรือที่เรียกกันว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (วุฒิชัย ภูติ, 2563) จากการที่ได้ประเมินผลการเรียนของนักเรียน และสอบถามจากครูผู้สอนที่สอนรายวิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าในการเรียน เรื่อง สถิติ (2) นักเรียน ไม่เข้าใจในทฤษฎีบท ไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสถิติได้รวมไปถึงไม่สามารถให้เหตุผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาได้ ทำให้ผลการเรียนรู้ในเรื่อง สถิติ อยู่ในระดับที่ต่ำ โดยจากการสังเกตพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนสามารถจดจำความรู้ ในเรื่องที่เรียนได้ในระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ จึงทำให้ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ประกอบกับในห้องเรียนมีทั้งเด็กที่เรียนเก่งและอ่อนอยู่ด้วยกัน ซึ่งอาจทำให้การจัดการเรียนการสอน ไม่ครอบคลุมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน จากสาเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นที่ผู้สอนต้องสรรหาเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะกระบวนการคิด และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการเรียนคณิตศาสตร์ ทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุง และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

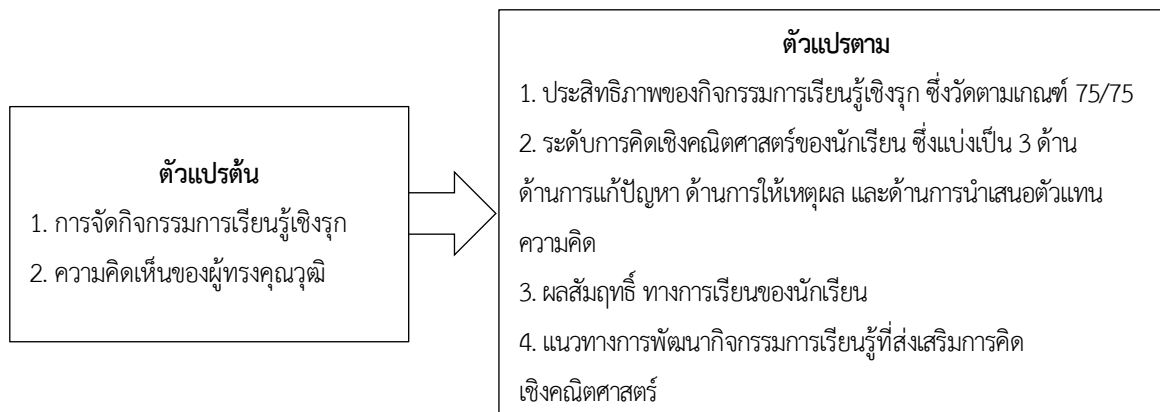
วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนเรื่องสถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนเรื่องสถิติ ในด้านทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการนำเสนอตัวแทนความคิด
3. เพื่อศึกษาระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนเรื่องสถิติ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานของการวิจัย

การคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 100 คน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เชี่ยวชาญด้านคณิตศาสตร์ และการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 5 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
2. ระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน
 - ด้านการแก้ปัญหา
 - ด้านการให้เหตุผล
 - ด้านการนำเสนอตัวแทนความคิด

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. แนวทางการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีชั้นการสอน 4 ขั้นตอน เรื่อง สถิติ จำนวน 10 แผน

2. แบบทดสอบการทางคิดคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 12 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ ของนักเรียน

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีชั้นการสอน 4 ขั้นตอน เรื่อง สถิติ จำนวน 10 แผน นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าทั้งหมด 10 แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77

2. แบบทดสอบการคิดเชิงคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 12 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์โดยใช้สูตร IOC จากนั้นนำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองและวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก พบว่า มีค่าดัชนีความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.25 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.20 - 0.70 ได้ข้อสอบที่นำไปใช้ได้ 12 ข้อจากการพิจารณา 15 ข้อ นำมาตรวจคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.86 และการตรวจให้คะแนนได้กำหนดเกณฑ์ตามกรอบแนวคิดของ (Kriegler, 2004)

3. แบบสัมภาษณ์ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน

5. การรวบรวมข้อมูล

1. การขออนุญาตและการประสานงาน

(1) ยื่นคำขออนุมัติจากคณะครุศาสตร์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดวันเวลาในการดำเนินการที่แน่นอน

(2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร พร้อมทั้งบันทึกข้อความชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการวิจัย

2. การติดต่อและชี้แจงแก่ครูผู้สอนและนักเรียน

(1) ติดต่อขอความร่วมมือจากครูผู้สอนประจำวิชา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(2) อธิบายรายละเอียดโครงการวิจัยให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของนักเรียน ประโยชน์ของการวิจัย และสิทธิในการเข้าร่วม โดยเน้นการรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูล

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการทดสอบ

(1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย 10 แผนการเรียนรู้ ใช้เวลา 10 คาบ (คาบละ 50 นาที)

(2) หลังสิ้นสุดการสอน ผู้วิจัยจัดให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบทดสอบการคิดเชิงคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 12 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4. การตรวจให้คะแนนและการสัมภาษณ์

(1) ดำเนินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบการคิดเชิงคณิตศาสตร์ ตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อประเมินผลการวิจัย

(2) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ ของนักเรียน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนเรื่องสถิติ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะ และใบกิจกรรม ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1) และหาค่าเฉลี่ย ด้วยแบบทดสอบหลังเรียน (E_2)

2. ศึกษาระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในด้านทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการนำเสนอตัวแทนความคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์งานเขียน (Task Analysis)

3. ศึกษาระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที กรณีกกลุ่มเดียว (One-Sample t-test)

4. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Analytic Description) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนเรื่องสถิติ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะ และใบกิจกรรม ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1) และหาค่าเฉลี่ย ด้วยแบบทดสอบหลังเรียน (E_2)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

	คะแนนระหว่างเรียน E_1		รวม (80)	ทดสอบหลังเรียน E_2 (20)
	ใบกิจกรรม (40)	แบบฝึกหัด (40)		
$\bar{X}$	31.11	29.37	60.48	15.96
S.D.	2.22	2.71	4.93	1.85
ร้อยละ	77.78	73.43	75.61	79.81
(E_1 / E_2) เท่ากับ 75.61/79.81				

จากตารางที่ 1 พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการ เท่ากับ 75.61 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ เท่ากับ 79.81 ดังนั้นมีประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีประสิทธิภาพ 75.61 /79.81 และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปราย ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป แต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มีใบกิจกรรม มีสื่อการสอนที่เหมาะสม และเน้นให้นักเรียนออกไปทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนเรื่องสถิติ ในด้านทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการนำเสนอตัวแทนความคิด แบ่งตามการคิดเชิงคณิตศาสตร์ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์งานเขียน

ตารางที่ 2 ผลการคิดเชิงคณิตศาสตร์หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การคิดเชิงคณิตศาสตร์	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ	ระดับการคิด ทางคณิตศาสตร์
ด้านการแก้ปัญหาวทางคณิตศาสตร์	5.78	2.04	72.22	ปานกลาง
ด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์	5.33	1.59	66.67	ปานกลาง
ด้านการนำเสนอตัวแทนความคิด	5.74	1.61	71.76	ปานกลาง
รวม	16.85	5.25	70.22	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการคิดเชิงคณิตศาสตร์หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 16.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.25 คิดเป็นร้อยละ 70.22 ผลการคิดเชิงคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง

ผลของการวิเคราะห์งานเขียน (Task Analysis) พบว่า นักเรียนที่มีการคิดเชิงคณิตศาสตร์ระดับสูงจะสามารถผสมผสานความรู้ที่เรียนมาแล้วทั้งในด้านแก้ปัญหาวทางคณิตศาสตร์ การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอตัวแทนความคิด ทำให้สามารถแก้โจทย์ปัญหาที่มีหลายขั้นตอนในการดำเนินการหาคำตอบได้ รวมทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสามารถค้นพบวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหานั้น ๆ ได้หลากหลายวิธีและถูกต้อง ระดับปานกลาง จะสามารถนำความรู้ที่เรียนมาแล้วไปใช้ได้ถูกต้องเพียงบางส่วน

คือ ในด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนยังไม่เข้าใจหลักการทางคณิตศาสตร์ ไม่สามารถแสดงวิธีการหาคำตอบได้ด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง แต่ไม่สามารถอธิบายเหตุผลของคำตอบได้ครบถ้วน และด้านการนำเสนอตัวแทนความคิด นักเรียนสามารถนำความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการนำเสนอตัวแทนความคิดได้ แต่ยังไม่ถูกต้อง และยังสามารถหาคำตอบจากภาพได้ถูกต้อง และระดับต่ำ นักเรียนจะไม่สามารถวิเคราะห์และตีความโจทย์ได้ ส่งผลให้ไม่สามารถบอกได้ว่าวิธีดำเนินการหาคำตอบได้

ตอนที่ 3 การศึกษาระดับการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนเรื่องสถิติ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้สถิติทดสอบที (One-Sample t-test)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ผลการคิดเชิงคณิตศาสตร์	<i>n</i>	$\bar{X}$	S.D.	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	27	15.11	4.78	26	-18	.056

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการคิดเชิงคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 การหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายเชิงวิเคราะห์ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางในการพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์สามารถสรุปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางในการพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์

การคิดเชิงคณิตศาสตร์	ปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูล	แนวทางในการพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์
ด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	นักเรียนขาดความเข้าใจรูปแบบการแก้ปัญหาและความรู้พื้นฐานในการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ นักเรียนไม่เข้าใจหลักการไม่สามารถนำหลักการนั้นมาแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง	ครูควรมีสถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยฝึกให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและเลือกใช้วิธีที่หลากหลาย อีกทั้งครูควรเน้นให้เข้าใจหลักการทางคณิตศาสตร์ แล้วนักเรียนจะสามารถสรุปคำตอบให้สอดคล้องกับปัญหา และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่เสมอ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การคิดเชิง คณิตศาสตร์	ปัญหาที่พบ จากการวิเคราะห์ข้อมูล	แนวทางในการพัฒนา การคิดเชิงคณิตศาสตร์
ด้านการให้เหตุผล ทางคณิตศาสตร์	นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการอธิบาย ให้เหตุผลในการหาคำตอบได้ เช่น นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ แต่ไม่สามารถนำมาอธิบาย ให้เหตุผลของคำตอบนั้นได้อย่าง ชัดเจน	ครูต้องสอนพื้นฐานแนวคิดทางคณิตศาสตร์โดยไม่เน้น การท่องจำแต่เน้นการเข้าใจ ควรสอนเป็นขั้นตอน และ เชื่อมโยงความรู้เก่ามาหาความรู้ใหม่ เพื่อที่นักเรียนจะได้รู้ที่มา ที่ไปของความรู้ใหม่ จะทำให้นักเรียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุ ใดผลลัพธ์ถึงออกมาแบบนี้ ครูต้องให้นักเรียนฝึกอธิบายเป็น ประจำว่าทำไมถึงทำแบบนี้ และสรุปเป็นความคิดรวบยอด ด้วยตัวของนักเรียนเอง
ด้านการนำเสนอ ตัวแทนความคิด	นักเรียนยังไม่สามารถมองปัญหา ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ทาง คณิตศาสตร์กับสถานการณ์ใน ชีวิตจริง เช่น นักเรียนไม่รู้หลักการ ในนำเสนอข้อมูลด้วยแผนภาพจุด แผนภาพต้นไม้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียน ไม่สามารถแสดงภาพประกอบการ คิดได้	ควรให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างอิสระ ครูต้องสอนให้นักเรียน ได้รับความรู้ทักษะ และพัฒนาการคิดผ่านกระบวนการของ กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่จำกัด กรอบการคิด ซึ่งนักเรียนอาจสร้างวิธีคิดแบบใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ ควรจะยกตัวอย่างจากง่ายไปหายาก ทำให้เห็นภาพง่ายที่สุด แล้วค่อยโยงมาสู่สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ มีสื่อหรือรูปภาพ ให้นักเรียนเห็นเป็นรูปธรรม มีโจทย์ให้นักเรียนได้ฝึกค้นคว้า จากอินเทอร์เน็ต และจากหนังสืออื่น ๆ เพื่อที่จะให้นักเรียน เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ กระบวนการ เท่ากับ 75.61 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ เท่ากับ 79.81 ดังนั้น มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีประสิทธิภาพ 75.61 / 79.81 ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน โดยขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น หมายถึง ขั้นที่ผู้สอนกระตุ้นเพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เรียนหรือตรวจสอบทบทวนความรู้ ของผู้เรียน โดยการนำเสนอสถานการณ์หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอน ที่นักเรียนได้เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ส่งเสริมนักเรียนให้หาคำตอบร่วมกัน เน้นความรับผิดชอบ และความคิดริเริ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ จากการลงมือปฏิบัติหรือการสังเกตกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมาย มุ่งเน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างครูกับนักเรียน ขั้นที่ 3 ขั้นการอภิปราย หมายถึง ขั้นที่นักเรียนนำเสนอแนวความคิดที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมพร้อมทั้งอภิปราย ร่วมกัน โดยมีการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีแนวความคิดที่แตกต่าง ได้มีโอกาสนำเสนอแนวความคิดของตนเอง เพื่อให้สมาชิกในห้องเรียนได้เห็นแนวความคิดที่หลากหลาย ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป หมายถึง สรุปความคิดรวบยอด และแนวความคิดต่าง ๆ ที่เกิดจากการอภิปรายของนักเรียนในชั้นก่อนหน้า และการประเมินการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด ในขั้นนี้จะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งนำไปสู่ข้อโต้แย้ง

หรือข้อจำกัดที่ก่อให้เกิดเป็นประเด็นคำถาม หรือปัญหาที่จะต้องสำรวจตรวจสอบต่อไป ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Lopez-Caudana (2020) ได้ศึกษาการใช้วิทยาการหุ่นยนต์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาคณิตศาสตร์: การศึกษาแบบหลายสถานการณ์ จากการศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงกับกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยให้การศึกษาคณิตศาสตร์ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าส่งผลดีต่อสมาธิและแรงจูงใจของนักเรียน และสร้างเงื่อนไขในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dema and Tshering (2020) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในปูตาน ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และนักเรียนมีมุมมองเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา ภูษิตรัตนวลี (2560) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า POARE Model ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์เตรียมความพร้อม (P) นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน (O) นักศึกษาเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (A) อาจารย์ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (R) และประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (E) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการศึกษาคิดเชิงคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียน พบว่า ผลการคิดเชิงคณิตศาสตร์หลังจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 16.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.25 คิดเป็นร้อยละ 70.22 ผลการคิดเชิงคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียน ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานเดิม และมีความสนใจในการเรียน ทำให้เวลาจัดการเรียนการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักเรียนสามารถทำความเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็น และพยายามคิดและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างมีระบบของการคิด โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือ ซึ่งไม่เน้นการสอนแบบการบรรยายหรือให้ผู้เรียนเป็นผู้รับเนื้อหาความรู้จากครูอย่างเดียว แต่ครูจะต้องมีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Evendi (2022) ได้การศึกษารูปแบบการคิดทางคณิตศาสตร์และผลกระทบต่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ พบว่า รูปแบบการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน มีความแตกต่างในรูปแบบการคิดของนักเรียนกลายเป็นความท้าทาย สำหรับการฝึกสอนของครูในการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และครูจะต้องค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยคำนึงถึงรูปแบบการคิดทางคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกันของนักเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กันตภณ สอนชีว (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ โดยวิถีธรรมชาติแห่งการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความสามารถในการคิดคำนวณคณิตศาสตร์ โดยวิถีธรรมชาติแห่งการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละของ

คะแนนเต็มซึ่งไม่แตกต่างกัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ วาสนา ประภาชี (2560) ได้ศึกษาการศึกษาการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เชื่อมโยงกับแนวคิดสะเต็มศึกษา พบว่า นักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เชื่อมโยงกับแนวคิดสะเต็มศึกษา มีการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนผ่านการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเชื่อมโยงกับแนวคิดสะเต็มศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบการคิดเชิงคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผลจนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะต้องเกิดความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และสามารถนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเป็นพื้นฐานในการแสดงความคิด การให้เหตุผลตลอดจนกระตุ้นให้ได้ลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง และค้นพบสิ่งใหม่จากความรู้ของตนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Tohir (2020) ความคาดหวังของครูต่อกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สนใจเป็นครูคาดหวังว่ากระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนสามารถดำเนินกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 กระบวนการตามทฤษฎีเมสันได้ และครูคาดหวังว่า นักเรียนจะสามารถใช้ทฤษฎีเมสันในทุกขั้นตอนของการแก้ปัญหาแบบจำลอง Polya และความคาดหวังของผู้ที่จะมาเป็นครู ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ (89%) การสรุป (75%) การคาดเดา (62%) และการโน้มน้าวใจ (59%) ผลลัพธ์แนะนำให้ติดตามผลในการประชุมครูหรืออาจารย์ เพื่อค้นหาความคาดหวังของกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ทั้งในวิชาคณิตศาสตร์ หรือสาขาวิชาอื่น ๆ ทั้งยังสอดคล้องกับ ปัทมา อนันต์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยประยุกต์ใช้การวิจัยอิงการออกแบบ พบว่า การคิดเชิงคณิตศาสตร์ มี 5 องค์ประกอบ และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้าที่ดี มีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างสูง และมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นล้างความคิด ขั้นสนับสนุนความคิดและขั้นขยายความคิด กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ มีพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น และนักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดเชิงคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบปกติ ทั้ง 5 องค์ประกอบ และทั้งยังสอดคล้องกับ ชลธาร ผ่องแผ้ว (2565) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับเทคนิค Think Talk Write ที่มีต่อเมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์

และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับ เทคนิค Think Talk Write มีมีโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่องวงกลม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับ เทคนิค Think Talk Write มีทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เรื่องวงกลม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า แนวทางในการพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์ด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ คือ ครูควรให้สถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ และเน้นให้เข้าใจหลักการและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ครูควรสอนให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เพื่ออธิบายและสรุปคำตอบ นอกจากนี้ นักเรียนยังต้องฝึกอธิบายเป็นประจำเพื่อสร้างความเข้าใจและสรุปคำตอบด้วยตนเอง ในการนำเสนอตัวแทนความคิด ครูควรสอนให้นักเรียนมองปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นรูปธรรม และใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยการให้นักเรียนฝึกนำเสนอแนวคิดของตนเองหน้าชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้เป็นอย่างดี และเข้าใจหลักการอย่างถูกต้อง ด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ คือ ครูต้องสอนพื้นฐานแนวคิดทางคณิตศาสตร์ โดยไม่เน้นการท่องจำแต่เน้นการเข้าใจ ควรสอนเป็นขั้นตอน และเชื่อมโยงความรู้เก่ามาหาความรู้ใหม่ เพื่อที่นักเรียนจะได้รู้ที่มาที่ไปของความรู้ใหม่ สิ่งเหล่านี้จะให้นักเรียนอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดผลลัพธ์ถึงออกมาแบบนี้ ครูต้องให้นักเรียนฝึกอธิบายเป็นประจำว่าทำไมถึงทำแบบนี้ ผลลัพธ์ตรงนี้มาได้อย่างไร และสรุปเป็นความคิดรวบยอดด้วยตัวของนักเรียนเอง และด้านการนำเสนอตัวแทนความคิด นักเรียนยังไม่สามารถมองปัญหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับสถานการณ์ในชีวิตจริง และด้านการนำเสนอตัวแทนความคิด คือ ครูควรให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ครูต้องสอนให้นักเรียนได้รับความรู้ทักษะ และพัฒนาการคิดผ่านกระบวนการของกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การบูรณาความรู้ในห้องเรียนกับชีวิตจริง ใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่จำกัดกรอบการคิด ซึ่งนักเรียนอาจสร้างวิธีคิดแบบใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ ควรจะยกตัวอย่างจากง่ายไปหายาก ทำให้เห็นภาพง่ายที่สุด แล้วค่อยโยงมาสู่สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ มีสื่อหรือรูปภาพให้นักเรียนเห็นเป็นรูปธรรม มีโจทย์ให้นักเรียนได้ฝึกค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต และจากหนังสืออื่น ๆ เพื่อที่จะให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง และครูควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีสื่อหรือรูปภาพให้นักเรียนเห็นเป็นรูปธรรม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน รวมทั้งการให้นักเรียนฝึกนำเสนอแนวคิดของตนเองหน้าชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Huincahue (2022) ได้ศึกษาวิธีคิดทางคณิตศาสตร์ข้อดีของการคิดวิเคราะห์ เมื่อเรียนคณิตศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ชอบรูปแบบการวิเคราะห์จะมีความได้เปรียบมากกว่า เนื่องจากกระบวนการประเมินจะมีการประเมินค่าของการคิดทางคณิตศาสตร์เชิงวิเคราะห์ที่สูงกว่า และสอดคล้องกับ อัญญาณี สุมณ (2561) ได้วิถิแห่งการคิดทางคณิตศาสตร์โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการที่พัฒนาทักษะการคิดทางด้านคณิตศาสตร์ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาไทย 4.0

โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลนั้น เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่นำศักยภาพของเทคโนโลยีและการสื่อสาร มาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีเป้าหมายให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสได้คิดแก้ปัญหาและท้าทาย ที่จะเรียนรู้และระดมความคิดจากความรู้พื้นฐานที่มีมาก่อน มีการจัดระบบความคิดจนสรุปเป็นข้อเท็จจริงตอบโจทย์ขั้นตอนวิธีการคิดทางคณิตศาสตร์มี 4 ขั้นตอน ผู้สอนมีหน้าที่สร้างให้เกิดชุมชนแห่งความสงสัยกระตือรือร้น อยากเรียนอยากรู้ และอยากได้คำตอบขึ้นในชั้นเรียน ด้วยการสร้างบรรยากาศ และปัญหาโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสิ่งเร้า แรงจูงใจให้อยากรู้ นำไปสู่วิถีแห่งการคิดเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ ได้ศึกษาการศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การคิดทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ในระดับปานกลาง ด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ในระดับปานกลาง และด้านการนำเสนอตัวแทนความคิด นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

(1) การจัดกิจกรรมโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนให้ครบถ้วน ไม่ควรข้ามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือตัดขั้นตอนใดออกในระหว่างการจัดการเรียนรู้ เพราะแต่ละขั้นตอนมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน

(2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 4 ขั้นตอน ครูจะต้องให้นักเรียนเกิดการคิดมีการอธิบาย และแสดงความคิดเห็นให้ได้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และค้นพบองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองได้

(3) การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการวิจัย และผลของการวิจัยมีความถูกต้องชัดเจน

(4) การพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน และเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษานำไปพัฒนาและส่งเสริมการคิดทางคณิตศาสตร์และการพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ในกลุ่มนักเรียนที่มีการคิดทางคณิตศาสตร์ต่ำ ให้มีการคิดทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรทำการศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เกี่ยวข้องกับทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น ความสามารถในการสื่อสาร ตัวแปรอื่น

(2) ควรทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา เป็นต้น

(3) ควรมีการขยายการศึกษาไปในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีพ) และระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาว่าเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแล้ว ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และทักษะด้านอื่น ๆ มากน้อยเพียงใด

(4) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อเพิ่มความเข้าใจและพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน นอกจากนี้ยังควรศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นอื่น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมทุกระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- ชนนาค เชื้อสุวรรณทวี. (2555). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตตนิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Silpakorn University Repository: SURE.
<https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/11639>.
- ชลธาร ผ่องแผ้ว. (2565). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับ เทคนิค Think Talk Write ที่มีต่อเมโนทัศน์และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 21(2), 70-80.
- ปัทมา อนันต์. (2561). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประยุกต์ใช้การวิจัยอิงการออกแบบ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. ฐานข้อมูลงานวิจัยทางการศึกษา (ThaiEdResearch).
- วนิดา เขตประทุม. (2563). *การศึกษาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วาสนา ประภาชี. (2560). การศึกษาการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวคิดของสะเต็มศึกษา. *วารสารบทความการประชุมวิชาการทางคณิตศาสตร์ AMM 2017 Book of Abstracts*, 22(1), 2-4.
- วุฒิชัย ภูดี. (2563). การสอนคณิตศาสตร์ในยุคดิจิทัล: วิธีการและเครื่องมือ. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา*, 3(2), 190-199.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2550). *ทักษะ/กระบวนการคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ลาดพร้าว.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2555). คุณภาพผู้เรียน.....เกิดจากกระบวนการเรียนรู้. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2), 1-13.

- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
<http://bsris.swu.ac.th/thesis/55199120027RB8992555f.pdf>.
- อัญญาณี สุมณ. (2561). วิธีแห่งการคิดทางคณิตศาสตร์โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับการศึกษาไทย 4.0. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาลังคม*, 18(4), 5-17.
- Dema, K., & Tshering. (2020). The effects of active learning approach in teaching and learning science: A case of one of the primary schools in Bhutan. *International Research Journal for Quality in Education*, 7(1), 1–6.
- Evendi, E. (2022). Mathematical Thinking Styles and Its Implications in Science Learning: A Bibliometric Analysis. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 8(3), 1503–1511.
- Huinchahue, J. (2021). Mathematical Thinking Styles—The Advantage of Analytic Thinkers When Learning Mathematics. *Educ. Sci.* 2021, 11, 289.
- Kriegler, S. (2004). *Just What is Algebraic Thinking*. <http://www.math.ucla.edu/~kriegler>.
- Tohir, M. (2020). Prospective teachers' expectations of students' mathematical thinking processes in solving problems. *European Journal of Educational Research*, 9(4), 1735-1748.
- Lopez-Caudana, Edgar. (2020). Using Robotics to Enhance Active Learning in Mathematics: A Multi-Scenario Study. *Mathematics* 2020, 8, 2163

คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
ในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
Characteristics of Entrepreneurs and Business Factors Affecting the Success
of Restaurant Business in Ban Ped Subdistrict, Mueang District,
Khon Kaen Province

วิภาภรณ์ ศรีหาธาตุ*

Wipapron Srihathad*

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Bachelor of Business Administration, Program in Modern Management, Northeastern University

*Corresponding author's e-mail: Wipapron.aew@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

5 มกราคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

9 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

11 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร จำนวน 146 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มี 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านคนหรือแรงงาน 2) ด้านนวัตกรรม 3) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และ 4) ด้านการจัดการ ทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 63.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้ประกอบการ, ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ, ธุรกิจร้านอาหาร

ABSTRACT

This research aimed to study the characteristics of entrepreneurs and business factors affecting the success of running a restaurant business in Ban Ped Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province. The sample group consisted of 146 restaurant entrepreneurs. The sample size was determined using Taro Yamane's formula at a 95% confidence level. The sample was

collected using a simple random sampling method. A questionnaire was used as the research tool. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research results indicated that the characteristics of entrepreneurs and business factors affecting the success of running a restaurant business in Ban Ped Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province consisted of 4 factors: 1) people or labor, 2) innovation, 3) morality and ethics, and 4) management. These 4 factors could explain the variance or predict the dependent variable by 63.5 percent with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Entrepreneurial Characteristics, Business Factors, Restaurant Business

บทนำ

ธุรกิจร้านอาหารถือเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย โดยในปี 2566 มูลค่าตลาดธุรกิจร้านอาหารมีแนวโน้มขยายตัวร้อยละ 2.7-4.5 คิดเป็นมูลค่า 4.18-4.25 แสนล้านบาท แนวโน้มธุรกิจร้านอาหารยังคงเติบโตได้ดี เป็นธุรกิจที่คนไทย มีความเชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม ธุรกิจร้านอาหารเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงและมีความเสี่ยงในการล้มเหลว โดยพบว่าในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2567 ร้านอาหารมีอัตราการปิดกิจการสูงถึงร้อยละ 40 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2566) จังหวัดขอนแก่นถือเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการขยายตัวของธุรกิจและการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมือง ซึ่งมีสถานศึกษา ศูนย์ราชการ และศูนย์การค้าจำนวนมาก ส่งผลให้มีความต้องการบริโภคอาหารนอกบ้านสูง (สำนักงานจังหวัดขอนแก่น, 2566) การประกอบธุรกิจร้านอาหารคุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ การที่ผู้ประกอบการจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีทั้งคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่ดี และการบริหารจัดการปัจจัยในการดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพจากการศึกษาของ ปาริชาติ ด่วงสงค์ และพรทิพย์ รอดพัน (2565) พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความกล้าที่จะแข่งขัน การมีอิสระในการบริหารงาน การทำงาน เชิงรุก และความกล้าเสี่ยง มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ และจากการศึกษาของ Abdullah Al Mamun and Syed Ali Fazal (2018) พบว่า ความคิดสร้างสรรค์และความคิดริเริ่ม ความกระตือรือร้น และความเป็นอิสระมีอิทธิพลต่อความสามารถของผู้ประกอบการ มีผลในเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดเล็กให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจด้านบุคลากรเป็นปัจจัยหลักของธุรกิจ ด้านเงินทุน ด้านวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ (วรดา เดชเกรียงไกร และนิสิต มโนตั้งวรพันธ์, 2567) อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ผ่านมายังขาดการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านอาหาร ในบริบทของจังหวัดขอนแก่นโดยเฉพาะ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบธุรกิจ ดังนั้นการศึกษาในประเด็นนี้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจให้ประสบผลอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบายและมาตรการสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในท้องถิ่น ให้มีศักยภาพในการแข่งขันมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคต่อไป

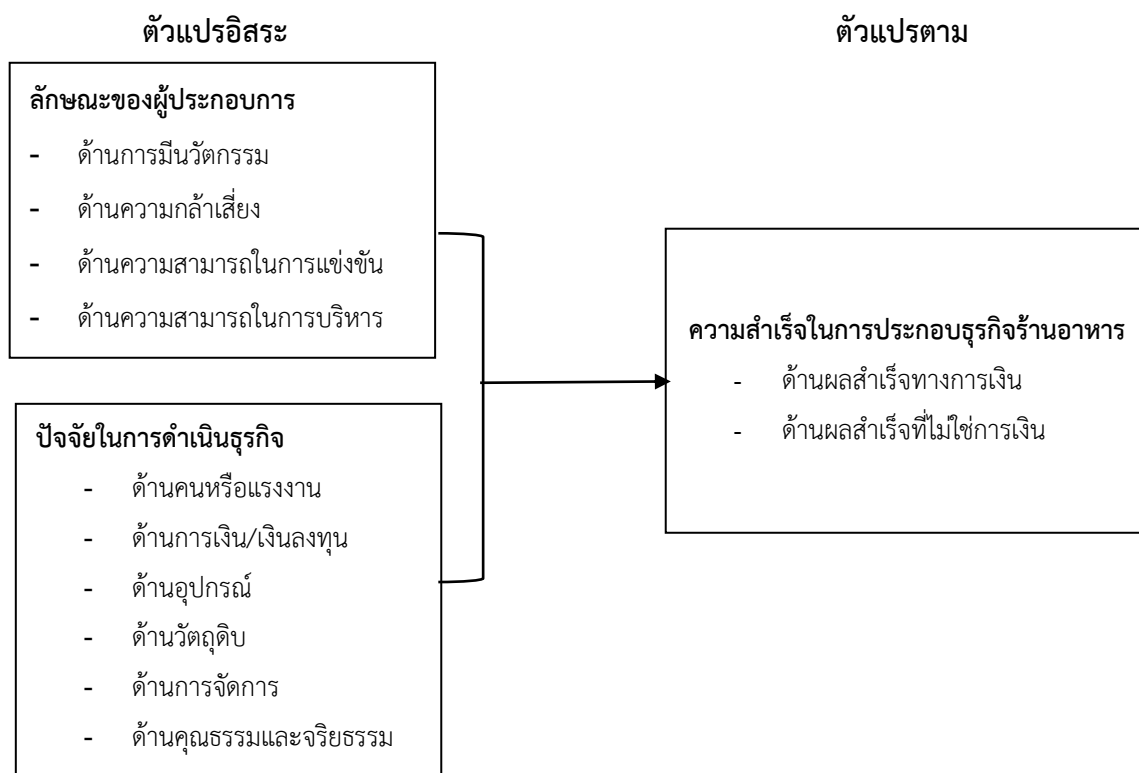
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์คุณลักษณะผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้นจำนวน 230 ราย (เทศบาลตำบลบ้านเป็ด, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้นจำนวน 146 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ระดับความเชื่อมั่น 95% เก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รูปแบบของการจดทะเบียน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ จำนวนเงินลงทุนที่ใช้งลงทุนเริ่มต้น และจำนวนแรงงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Checklist)

ส่วนที่ 2 ลักษณะของผู้ประกอบการ ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 54 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานของธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะของผู้ประกอบการ ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น คือ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 76.7 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.10 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.50 มีรูปแบบของการจดทะเบียนเจ้าของคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้ประกอบการมีแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการประกอบธุรกิจใช้เงินทุนสะสมภายในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 73.30 มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 74.90 จำนวนเงินลงทุนที่ลงทุนในระยะเริ่มต้นของการประกอบธุรกิจ 100,001 – 500,000

บาท คิดเป็นร้อยละ 44.40 มีจำนวนแรงงานต่ำกว่า 5 คน คิดเป็นร้อยละ 94.50 ที่มาของแรงงานที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ ใช้แรงงานในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 93.80 แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบธุรกิจจัดซื้อจากผู้ค้ารายย่อย คิดเป็นร้อยละ 55.20

ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการ

สภาพการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการเงินวัดกรรม (X1)				
• มีการศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ	4.00	0.902	มาก	1
• มีการคิดเมนูใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ	3.91	0.867	มาก	2
• มีการค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.84	0.884	มาก	3
• มีการจัดซื้อเครื่องมือตามเทคโนโลยีใหม่ๆอยู่เสมอ	3.32	1.139	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม	3.76	0.948	มาก	
ด้านความกล้าเสี่ยง (X2)				
• มีการวิเคราะห์อย่างรอบครอบทุกครั้งก่อนการลงทุนเพิ่ม	4.06	0.781	มาก	1
• เมื่อเห็นว่ามีผลตอบแทนในมูลค่ามากกว่าการลงทุนทำน	4.02	0.765	มาก	2
ดำเนินการทันที				
• มีแนวทางใหม่ๆที่ท่านรับรู้จะดำเนินการทันที	3.92	0.863	มาก	3
• มีการวางแผนขยายธุรกิจในระยะ 3 ปี	3.72	0.972	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.93	0.845	มาก	
ด้านความสามารถในการแข่งขัน (X3)				
• บริหารต้นทุนการผลิตและการดำเนินงานให้มีต้นทุนต่ำที่สุด	3.92	0.814	มาก	1
• สามารถปรับเปลี่ยนแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป	3.71	0.930	มาก	4
• ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.77	0.907	มาก	2
• สามารถเลือกใช้กลยุทธ์ต่างๆที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับแต่ละ	3.73	0.888	มาก	4
• สถานการณ์ได้เป็นอย่างดี				
เฉลี่ยรวม	3.78	0.884	มาก	
• ด้านความสามารถในการบริหาร (X4)				
• มีแผนการทำงานรายปี, 3 ปี, 5 ปี	3.77	0.988	มาก	3
• มีการปฏิบัติตามแผนการทำงาน	3.85	0.870	มาก	1
• มีการกำกับติดตามเพื่อนำผลมาปรับแผนการบริหาร	3.79	0.886	มาก	2
• ในรอบ 3 ปีมีผลการทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง	3.77	0.945	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.79	0.992	มาก	
เฉลี่ยรวม 4 ด้าน	3.82	.917	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการโดยรวมทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านความกล้าเสี่ยง (X_2) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) ด้านความสามารถในการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$) และด้านการมีนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$)

ผลการศึกษาปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจ

สภาพการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านคนหรือแรงงาน (X_5)				
• มีแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ที่ตรงกับลักษณะงาน	3.74	0.995	มาก	2
• มีจำนวนแรงงานพอเพียง	3.98	0.954	มาก	1
• มีแผนการฝึกอบรมความรู้/ทักษะพนักงานประจำปี	3.67	1.088	มาก	4
• มีการฝึกอบรมให้พนักงานอย่างต่อเนื่อง	3.64	1.028	มาก	5
• มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน	3.68	0.966	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.74	1.006	มาก	
ด้านการเงิน/เงินลงทุน (X_6)				
• มีเงินทุนหมุนเวียนและแหล่งเงินทุนสำรองในการดำเนินธุรกิจอย่างเพียงพอ	3.77	0.973	มาก	3
• มีการควบคุมค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินธุรกิจไม่เกินงบประมาณที่กำหนดไว้	3.89	0.785	มาก	1
• ควบคุมต้นทุนและติดตามความคุ้มค่าของการใช้เงิน	3.87	0.854	มาก	2
• มีการจัดทำงบประมาณรายปีเพื่อประมาณการผลกำไรและขาดทุน	3.72	0.972	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.81	0.896	มาก	
ด้านการเงิน/เงินลงทุน (X_6)				
• มีเงินทุนหมุนเวียนและแหล่งเงินทุนสำรองในการดำเนินธุรกิจอย่างเพียงพอ	3.77	0.973	มาก	3
• มีการควบคุมค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินธุรกิจไม่เกินงบประมาณที่กำหนดไว้	3.89	0.785	มาก	1
• ควบคุมต้นทุนและติดตามความคุ้มค่าของการใช้เงิน	3.87	0.854	มาก	2
• มีการจัดทำงบประมาณรายปีเพื่อประมาณการผลกำไรและขาดทุน	3.72	0.972	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.81	0.896	มาก	
ด้านอุปกรณ์ (X_7)				
• มีการออกแบบการก่อสร้างโรงเรือนตามมาตรฐาน	4.23	0.816	มากที่สุด	1
• มีระบบดูแลความสะอาดของร้านอาหาร	4.18	0.846	มาก	2

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
• มีระบบระบายน้ำที่ได้มาตรฐาน	3.97	0.920	มาก	5
• การจัดเก็บอุปกรณ์/เครื่องมือการผลิตอย่างถูกสุขลักษณะ	3.98	0.838	มาก	4
• มีภาชนะบรรจุอาหารตามมาตรฐาน	4.10	0.828	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.09	0.849	มาก	
ด้านวัตถุดิบ (X8)				
• ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพดี	4.16	0.932	มาก	1
• มีปริมาณที่พอเพียง	3.56	1.125	มาก	4
• มีการจัดเก็บวัตถุดิบต่าง ๆ อย่างถูกสุขลักษณะ	4.01	0.902	มาก	3
• มีแหล่งซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้	4.15	0.827	มาก	2
เฉลี่ยรวม	3.97	0.946	มาก	
ด้านการจัดการ (X9)				
• การจัดการเกี่ยวกับต้นทุน	3.73	1.174	มาก	2
• มีระบบบันทึกข้อมูลวัตถุดิบ	3.65	1.033	มาก	3
• มีระบบบัญชีรายรับ-รายจ่าย	3.78	1.071	มาก	1
• มีการกำหนดปฏิทินการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลต่างๆ เช่น ขยะมูลฝอย น้ำเสีย	3.48	1.204	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.40	1.120	ปานกลาง	
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (X10)				
• มีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบๆร้านและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.84	1.014	มาก	3
• คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน	4.03	0.927	มาก	2
• มีการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณกุศล	4.13	0.891	มาก	1
• ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด	3.06	1.078	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.79	0.977	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยในการดำเนินธุรกิจโดยรวมทั้ง 6 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ ด้านวัตถุดิบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการเงิน/เงินลงทุน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) ด้านความสามารถในการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) ด้านคนหรือแรงงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และด้านการจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

ผลการศึกษาความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจร้านอาหาร

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจร้านอาหาร

ด้านผลสำเร็จ	$\bar{X}$	ระดับความคิดเห็น		
		S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านผลสำเร็จทางการเงิน				
● กำไรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา	3.76	.980	มาก	4
● ยอดขายในรอบ 3 ปีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น	3.79	.959	มาก	2
● รายได้จากการขายอาหารในรอบ 3 ปีมีแนวโน้มดีขึ้น	3.78	.986	มาก	3
● การจัดการต้นทุนมีแนวโน้มลดลง	3.63	.980	มาก	5
● มีการจัดการการผลิตในภาพรวมคุ้มค่าเงินลงทุน	3.94	.931	มาก	1
เฉลี่ยรวม	3.78	0.967	มาก	
ด้านผลสำเร็จที่ไม่ใช่การเงิน				
● อาหารได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค	4.04	.777	มาก	2
● การรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นที่ยอมรับจากชุมชน	4.10	.864	มาก	1
● ลูกค้าไว้วางใจในมาตรฐานและคุณภาพอาหาร	4.02	.699	มาก	3
ด้านผลสำเร็จที่ไม่ใช่การเงิน				
● พนักงานส่วนใหญ่อุทิศตนเพื่อการทำงานอย่างเต็มที่	3.90	.841	มาก	5
● มีระบบการจัดการข้อร้องเรียนที่เป็นธรรม	3.89	1.067	มาก	6
● มีการดำเนินธุรกิจตามหลักธรรมาภิบาล	3.91	.717	มาก	4
● เฉลี่ยรวม	3.97	0.827	มาก	
เฉลี่ยรวม 6 ด้าน	3.88	0.897	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่าความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านความสำเร็จที่ไม่ใช่การเงิน ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ ด้านผลสำเร็จทางการเงิน ($\bar{X} = 3.78$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และปัจจัยในการดำเนินธุรกิจกับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบว่า ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.525 - 0.679 ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านคนหรือแรงงาน (X5) รองลงมาคือ ด้านการมีนวัตกรรม (X1) และน้อยที่สุดคือ ด้านความกล้าเสี่ยง (X2) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า VIFs พบว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ

มีค่าตั้งแต่ 1.463-1.808 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าให้เห็นว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ หรือไม่มีปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

Model	คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	Unstandardized Coefficients			Standardized Coefficients		
		R ²	B	Std. Error	Beta	t	sig
	(Constant)		.848	.201		4.215	.000**
1	ด้านคนหรือแรงงาน (X5)	.461	.244	.053	.316	4.616	.000
2	ด้านนวัตกรรม (X1)	.574	.255	.052	.301	4.892	.000
3	ด้านคุณธรรมและจริยธรรม(X10)	.610	.159	.051	.192	3.092	.002
4	ด้านการจัดการ(X9)	.635	.135	.044	.198	3.055	.003
SEE = .37665		F =61.241**					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่ามี 4 ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ 1) ด้านคนหรือแรงงาน (X5) 2) ด้านนวัตกรรม (X1) 3) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (X10) และ 4) ด้านการจัดการ (X9) ทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจร้านอาหารในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 63.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้านนวัตกรรมมีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านคนหรือแรงงาน ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการจัดการ ตามลำดับ โดยสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .0.848 + .244(X5) + .123(X3) + .255(X1) + .159(X10) + 1.35(X9)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจร้านอาหารของผู้ประกอบการในเขตตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นพบว่ามี 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านนวัตกรรมที่ค้นพบคือ ในการประกอบธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จต้องมีการศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจอย่างสม่ำเสมอ มีการคิดเมนูใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านคนหรือแรงงานที่ค้นพบคือ ในการประกอบธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จต้องมีจำนวนแรงงานพอเพียง มีแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่ตรงกับลักษณะงาน 3) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ค้นพบคือ ในการประกอบธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จต้องมีการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณกุศลอยู่เสมอ คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน และ 4) ด้านการจัดการที่ค้นพบคือ ในการประกอบธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จต้องมีระบบบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีการจัดการเกี่ยวกับต้นทุน จากข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้ประกอบการจะประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจต้องมีการคิดเมนูใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ มีแรงงานที่เพียงพอและมีความเชี่ยวชาญ และต้องมีการจัดทำรายรับรายจ่าย รวมถึงรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากสิ่งที่ค้นพบดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรดา เดชเกรียงไกร และ นิสิต มโนตั้งวรพันธ์ (2567) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจไม้ประดับเพื่อการส่งออกในประเทศไทยอยู่ 2 ปัจจัย จาก 4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ คือ 1) ปัจจัยด้านบุคลากรเป็นปัจจัยหลักของธุรกิจ 2) ปัจจัยด้านเงินทุน 3) ปัจจัยด้านวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ และ 4) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญา เหมินสว่าง และ ชาญชัย จิวจินดา (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการประกอบธุรกิจร้านอาหารไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านแรงงาน ด้านเงินทุน ด้านวัตถุดิบ และด้านเครื่องมืออุปกรณ์มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ดั่งวงศ์ และ พรทิพย์ รอดพันธ์ (2565) ที่ทำการศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจสตาร์ทอัพ ในเขตจังหวัดนครราชสีมา และค้นพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจสตาร์ทอัพ ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ความกล้าที่จะแข่งขัน การมีอิสระในการบริหารงาน การทำงานเชิงรุก และความกล้าเสีย ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิกา ประเสริฐพร และคณะ (2567) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจคือ มีการค้นคว้าหาความรู้และศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจสม่ำเสมอ และต้องมีการพัฒนาความรู้บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริภา วิทยาพรพิพัฒน์ และ ยุบุญ พุทธิสโพลิน (2567) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดจันทบุรีผลพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความสามารถในการทำงานเชิงรุก โอกาสในการเผชิญกับความเสี่ยง และการรับรู้และตระหนักรู้ถึงเทคโนโลยี และได้ค้นพบว่าผู้ประกอบการร้านอาหารในจังหวัดจันทบุรีควรเน้นปัจจัยด้านการจัดการมากขึ้นถ้าอยากประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ ช่วยให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ จากข้อที่ค้นพบสรุปว่า ถ้าผู้ประกอบการจะประสบผลสำเร็จในการประกอบธุรกิจร้านอาหารต้องมีการศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจมีการคิดเมนูใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีจำนวนแรงงานพอเพียงมีความเชี่ยวชาญรักในงานบริการ มีการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณกุศลอยู่เสมอ คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมถึงต้องมีระบบบัญชีรายรับ-รายจ่าย และมีการจัดการเกี่ยวกับต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ ซึ่งการวิจัยคราวต่อไปควรทำการศึกษาด้านกลยุทธ์ทางการตลาดที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และทำการศึกษาผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อจะได้เห็นว่าการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างไร เหมือนหรือมีความแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลบ้านเป็ด. (2567). รายชื่อร้านอาหารที่จดทะเบียน (สำหรับข้อมูลการขออนุญาตด้าน สุขภาพ อาหาร). เทศบาลตำบลบ้านเป็ด.
- ปรัชญา เทินสว่าง และ ชาญชัย จิวจินดา. (2563). ปัจจัยความสำเร็จของการประกอบธุรกิจร้านอาหารไทยในประเทศไทยสหรัฐอเมริกา. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 8(3), 106-115.
- ปาริชาติ ด้วงสงค์, พรทิพย์ รอดพัน. (2565). คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจสตาร์อัพ ในเขตจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*, 16(1), 103-117.
- วรดา เดชเกรียงไกร และ นิสิต มโนตั้งวรพันธ์. (2567). ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจไม้ประดับ (ไม้ล้มลุก) เพื่อการส่งออกในประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 38(2), 142-165.
- ศิริภา วิทยาพรพิพัฒน์ และ ยุบุญ พุทธิสไพสิน. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 11(2), 496-510.
- ศุภิกา ประเสริฐพร, ลักขณ ยอดแคล้ว และ มาลีรัตน์ สาผิว. (2567). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 14(4), 149-157.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2566). แนวโน้มธุรกิจร้านอาหารปี 2566. *ศูนย์วิจัยกสิกรไทยออนไลน์*.
<https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/Restaurant-Business-Y23-CIS3429-B-24-08-2023.aspx>.

สำนักงานจังหวัดขอนแก่น. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2566-2570. สำนักงานจังหวัดขอนแก่น.

Abdullah Al Mamun and Syed Ali Fazal. (2018). Effect of entrepreneurial orientation on competency and micro-enterprise performance. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 12(3), 379-398.

Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis-3. Harper.

การพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้
แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย
ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

Development of Activity Model in Enhancing Teachers and Parents Potentials
Using Play Therapy and Cognitive Coaching Approach to Promote Well-being
of Young Children with Special Need in Maha Sarakham Province

รุ่งลาวัลย์ ละอามคำ^{1,*}, พีระพร รัตนเกียรติ², กฤษณก ดวงชาตม³, นลินรัตน์ อภิชาติ⁴, อรุณช วงศ์วัฒนาเสถียร⁵,

พรรณวิไล ดอกไม้⁶, วณิชชา สาคร⁷ และ วรณษา โสภานะ⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8}มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Runglawan Laumka^{1,*}, Peeraporn Rattanakiat², Kritkanok Duangchatom³ Narinrat Aphicat⁴,

Oranuch Wongwattanasathien⁵, Panwilai Dokmai⁶, Wanicha Sakorn⁷, and Wannasa Sophana⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8}Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's e-mail: Runglawan.la@rmu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

10 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

17 กันยายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบฯ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบฯ และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู 30 คน ผู้ปกครอง 30 คน รวม 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา 2) แบบประเมินศักยภาพครูและผู้ปกครอง และ 3) แบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบฯ พบว่า ครูและผู้ปกครองมีปัญหาและต้องการพัฒนาศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะและการเล่นของเด็กให้ดีขึ้น

2. รูปแบบฯ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ถักทอสายใยสานใจครูและผู้ปกครอง (2) เปิดรับประสบการณ์ (3) ร่วมวางแผน (4) ปฏิบัติการ และ (5) สะท้อนผลการปฏิบัติ 5) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และ 6) การประเมินผล โดยรูปแบบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .95

3. ผลการใช้รูปแบบฯ พบว่า ครูมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.95 (ปานกลาง) และ 3.92 (ดี) ตามลำดับ และผู้ปกครองมี

ศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.72 (ปานกลาง) และ 3.90 (ดี) ตามลำดับ

4. ผลการประเมินสุขภาวะของเด็กก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า เด็กมีสุขภาวะดีขึ้น โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.60 (ปานกลาง) และ 3.35 (ปานกลาง) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเล่นบำบัด, การชี้แนะทางปัญญา, สุขภาวะ, เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study guidelines for creating an activity model, 2) create and validate the quality of the activity model, and 3) study the results of the activity model implementation. The target group was 30 teachers and 30 parents, totaling 60 persons. The research tools were: 1) an activity model in enhancing teachers and parents potentials using play therapy and cognitive coaching approach, 2) teacher and parent potentials assessment forms and 3) field notes. The data analysis statistics were mean and standard deviation and conducted content analysis with the qualitative data. The research results showed that:

1. The results of guidelines for creating an activity model revealed that the teachers and parents had problems and wanted to improve their potentials in enhancing children's well-being and play.

2. The activity model consisted of 1) principles, 2) objectives, 3) content, 4) activities including: (1) bonds weaving of teachers and parents, (2) open for new experiences, (3) co-planning, (4) action, and (5) reflection 5) media, materials, equipment, and 6) assessment. The Index of Item Objective Congruence of the activity model was .95.

3. The results of model implementation showed that the teachers had increased potentials in enhancing children's well-being in all aspects with overall mean score before and after the experiment as 2.95 (moderate) and 3.92 (good), respectively. As well as the parents, they had increased potentials in enhancing children's well-being in all aspects with overall mean score before and after the experiment as 2.72 (moderate) and 3.90 (good), respectively.

4. The children's well-being assessment results before and after participating in activities revealed the improvement of children's well-being in all aspects with overall

mean score before and after the experiment as 2.60 (moderate) and 3.35 (moderate), respectively.

Keywords: Play Therapy, Cognitive Coaching, Well-being, Young Children with Special Need

บทนำ

เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กกลุ่มนี้ไม่ค่อยได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพราะเชื่อว่ามีความสามารถสูงและสามารถเอาตัวรอดได้ 2) เด็กที่มีความบกพร่อง แบ่งออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการสื่อสาร เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และการเคลื่อนไหว เด็กที่มีความบกพร่องทางอารมณ์และพฤติกรรม เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Intellectual Disabilities) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) เด็กออทิสติก (รวมถึงความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้านอื่น ๆ - PDDs) และเด็กที่มีความพิการซ้อน และ 3) เด็กยากจนและด้อยโอกาส คือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน ขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นในการเจริญเติบโต และการเรียนรู้ของเด็ก และรวมถึงกลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กถูกใช้แรงงาน เด็กต่างด้าว ฯลฯ โดยเด็กแต่ละกลุ่มมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเหมือนกัน แต่ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละคน (คณะจิตวิทยา, 2565) การพัฒนาศักยภาพครู/ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะครูและผู้ปกครองเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด การดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสมตั้งแต่ระยะแรกเริ่มจะนำไปสู่การฟื้นฟู หรือพัฒนาศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ส่งผลให้เด็กมีต้นทุนชีวิตที่ดีไม่ตกเป็นภาระของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (Rahyanti et al., 2024; Nordin et al., 2024)

การพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัยทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ต้องพัฒนาผ่านการเล่นตามแนวทางของการเล่นบำบัด เพราะสามารถส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ การเล่นบำบัดเป็นวิธีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ โดยใช้การเล่นเป็นสื่อกลางช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึกอย่างอิสระ เด็กได้ระบายปัญหาและความคับข้องใจผ่านการเล่น ซึ่งช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และจัดการกับปัญหาได้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเอง และผู้อื่น ส่งผลให้เด็กมีความสุข โดยผู้จัดการเล่นบำบัดจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความเป็นส่วนตัว และได้รับการเอาใจใส่ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กได้ค้นหา และพัฒนาศักยภาพในตัวเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การเล่นบำบัดเป็นสาขาหนึ่งในการบำบัดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยมีทฤษฎีทางจิตวิทยาและงานวิจัยสนับสนุนจำนวนมากรับรองประสิทธิผลของการเล่นบำบัด จากหลักฐานต่าง ๆ พบว่า เด็กส่วนมากที่ได้เข้าร่วมการเล่นบำบัดนั้น

มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เด็กสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเล่น ภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนาน ผ่อนคลาย เด็กสามารถระบายความเครียดความกังวล รวมทั้งช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะต่างๆ เด็กเรียนรู้โลก ผ่านการเล่น การเล่นเป็นภาษาที่เด็กแสดงออกมา การเล่นบำบัดช่วยให้เด็กเรียนรู้เพื่อเข้าใจ เคารพ และยอมรับตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและมีความสุขมากในชีวิตมากขึ้น (โรงพยาบาลมีสุข, 2564)

การชี้แนะทางปัญญาเป็นแนวทางที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ และการส่งเสริมศักยภาพของแต่ละบุคคล ผ่านการปฏิบัติแบบใคร่ครวญ ไตร่ตรองและการตระหนักรู้ในตนเอง เน้นการพัฒนาทักษะความรู้หรือปัญญา อันลึกซึ้งเป็นการเข้าใจอย่างแท้จริงในธรรมชาติของสรรพสิ่ง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมตนเองและเป็นอิสระในเส้นทางการศึกษาหรือการเรียนรู้ได้ รูปแบบการชี้แนะนี้ใช้ได้กับบริบทต่าง ๆ รวมถึงบริบททางการศึกษา ซึ่งจะส่งเสริมความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการทางปัญญา และส่งเสริมการตัดสินใจ ที่มีประสิทธิภาพ การชี้แนะทางปัญญาช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองและการควบคุมตนเอง ช่วยให้ผู้เรียน สามารถระบุรูปแบบการรับรู้และอารมณ์ของตนในสถานการณ์ที่ท้าทาย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเติบโตทางวิชาชีพของครู ช่วยให้ครูสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาตน และเพิ่มพูนความสามารถในการเข้าใจ และตระหนักรู้เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของตนเองผ่านการไตร่ตรอง (Göker, 2020; Pavlock & Anderson, 2021; Nehrusingh-Pajerowski, 2024) การชี้แนะทางปัญญาเป็น กระบวนการทำงานที่เอื้อให้ผู้มีส่วนร่วมสร้างและปรับวิธีการคิด และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาผ่าน การคิดวิเคราะห์ปัญหาสร้างกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง สังเกตตนเองในระหว่างที่นำวิธีการแก้ปัญหา ไปใช้ คิดไตร่ตรองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและวางแผนสถานการณ์ในอนาคต เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมศักยภาพครูและผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ ในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษผ่านการเล่น ตามแนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาจะทำให้ครูและผู้ปกครองได้ทักษะในการไตร่ตรอง วิเคราะห์ สร้างความตระหนักใน ตนเอง และสามารถวางแผนการอบรมเลี้ยงดูและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสม เกิดสุข ภาวะทั้งทางกาย จิตใจ สังคมและปัญญา อันจะส่งผลให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับลักษณะของความบกพร่อง สามารถเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพไม่เป็นภาระต่อครอบครัว และสังคม ในส่วนของครูและผู้ปกครองก็จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความสามารถและมีเจตคติที่ ถูกต้องเหมาะสมในการที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

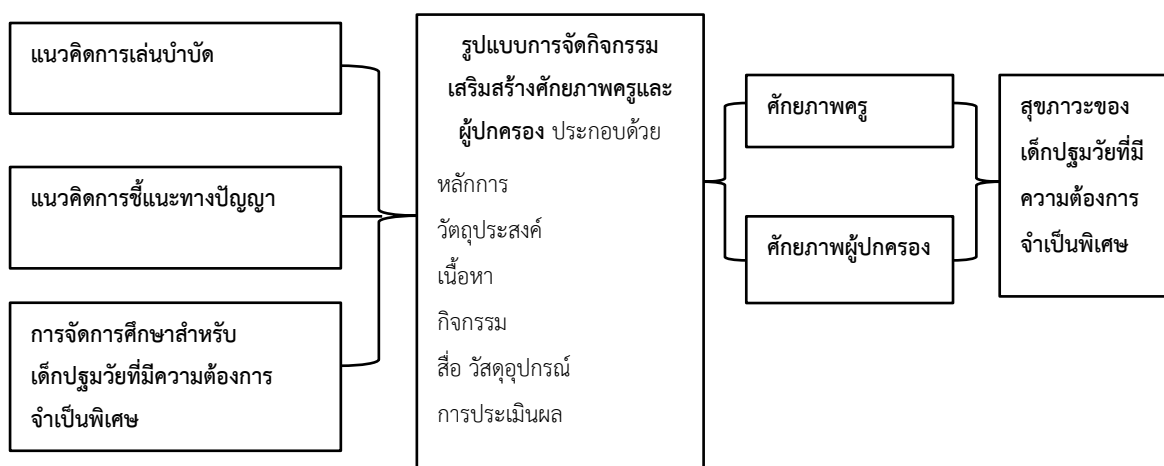
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและผู้ปกครองของเด็กในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด 1 แห่ง หน่วยบริการ 9 หน่วย ห้องเรียนคู่ขนานออทิสติก 2 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กในโรงพยาบาลมหาสารคาม 1 แห่ง รวมเป็น 13 แห่ง ประกอบด้วย ครู 30 คน ผู้ปกครอง 30 คน รวม 60 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
3. แบบสัมภาษณ์กลุ่มสภาพ ปัญหา แนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม
4. แบบบันทึกภาคสนาม

5. แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม
6. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
7. แบบประเมินศักยภาพครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
8. แบบประเมินสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การชี้แนะทางปัญญา การเล่นบำบัด สภาพปัญหาของการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ ที่มีผู้รวบรวมไว้ 2) ศึกษาบริบทวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพ ปัญหาด้านการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมถึงการชี้แนะทางปัญญา และการเล่นบำบัด ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 3) ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการขอความอนุเคราะห์ ในการเข้าไปใช้สถานที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมหาสารคามเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา ซึ่งหนังสือออกโดยสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 4) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ออกโดยสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อตรวจสอบหาค่าสำหรับการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และ 5) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Group Interview) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 และนำมาสังเคราะห์ใช้ร่วมกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีของการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม 2) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ออกโดยสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม หาค่าสำหรับการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา และผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามของแบบวัดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยองค์ประกอบของรูปแบบทั้งหมดมีค่าความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2566) ซึ่งแบบวัดนี้มีค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าเฉลี่ยรวมคือ 0.95 และ 3) คืนข้อมูลให้กับสังคม ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ตัวแทนครูและผู้ปกครอง

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา ไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ประเมินศักยภาพของครูในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และ 2) ประเมินสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพชุมชนและนำเสนอข้อมูลกระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ครอบครัวและชุมชนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย โดยการสร้างข้อสรุปให้เห็นเป็นรูปธรรมจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันจากผลการดำเนินงานในแต่ละระยะของกระบวนการฯ แล้วนำเสนอกระบวนการฯ ด้วยข้อมูลเชิงบรรยาย

2. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลศักยภาพของครูและผู้ปกครอง ในการใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา ในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังการจัดกิจกรรมฯ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินศักยภาพครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงระดับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยพิจารณาตามระดับคะแนนที่ได้ แล้วจัดเป็นระดับพฤติกรรม 4 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับควรปรับปรุง แล้วนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังการดำเนินรูปแบบกิจกรรมฯ เป็นตารางประกอบการบรรยาย

3. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังการจัดกิจกรรมฯ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบประเมินสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษออกแบบ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นระดับพฤติกรรมสุขภาวะทางกายของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่เด็กปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ระดับที่เด็กปฏิบัติเป็นบางครั้งแต่ยังไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ระดับที่เด็กเริ่มทดลองปฏิบัติ ระดับที่เด็กเริ่มให้ความสนใจเปิดรับและวางแผนสู่การปฏิบัติ และระดับที่เด็กไม่สนใจหรือไม่เปิดรับที่จะปรับเปลี่ยน แล้วนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังการดำเนินรูปแบบกิจกรรมฯ เป็นตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ พบว่า การส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพัฒนาตามหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนของทั้งครูและผู้ปกครอง

ยังมีปัญหาในการจัดกิจกรรมและต้องการพัฒนาความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการ หรือสุขภาวะของเด็กให้เหมาะสมมากขึ้น และต้องการพัฒนาต้นแบบทางจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยเฉพาะ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ

2.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมฯ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านการชี้แนะและด้านการเล่นบำบัด ในลักษณะการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ (1) กิจกรรมลัทธิทอสาโยสานใจครูและผู้ปกครองสู่แนวทางการชี้แนะและการเล่นบำบัด (2) กิจกรรมเปิดรับประสบการณ์ผ่านสู่การเรียนรู้ (3) กิจกรรมร่วมวางแผน (4) กิจกรรมปฏิบัติการ และ (5) กิจกรรมสะท้อนผลการปฏิบัติ 5) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และ 6) การประเมินผล

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ จากการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ และคู่มือการใช้รูปแบบจากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	N=5		การแปลผล
		คะแนน (5)	IOC	
1	ที่มาของรูปแบบการจัดกิจกรรม องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ	5	1.00	ใช้ได้
2	1) หลักการ	4	0.80	ใช้ได้
3	2) วัตถุประสงค์	5	1.00	ใช้ได้
4	3) เนื้อหา	5	1.00	ใช้ได้
5	4) กิจกรรม	5	1.00	ใช้ได้
6	5) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์	4	0.80	ใช้ได้
7	6) การประเมินผล	5	1.00	ใช้ได้
8	การนำรูปแบบไปใช้ เฉลี่ยรวม	5	1.00	ใช้ได้
9	ผลที่เกิดกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ เฉลี่ยรวมทั้งหมด	5	1.00	ใช้ได้
			0.95	ใช้ได้

จากตาราง สรุปได้ว่า ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ และคู่มือการใช้รูปแบบจากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .95

3. ผลการใช้รูปแบบฯ พบว่า ครูและผู้ปกครองมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบศักยภาพครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

รายการ	N	ผลการประเมิน			
		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ศักยภาพของครู					
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเล่นในสถานศึกษา	30	2.98	0.68	3.79	0.68
2. ด้านการจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมใน/นอกห้องเรียน	30	3.02	0.67	3.93	0.81
3. ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง	30	2.85	0.74	4.04	0.82
รวมทุกด้าน		2.95	0.70	3.92	0.77
ศักยภาพของผู้ปกครอง					
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้าน	30	3.13	0.66	3.85	0.71
2. ด้านการจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมที่บ้าน	30	2.44	0.61	3.95	0.57
3. ด้านการประสานความร่วมมือกับครู/สถานศึกษา	30	2.58	0.74	3.90	0.70
รวมทุกด้าน		2.72	0.67	3.90	0.66

จากตาราง สรุปได้ว่า ครูมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.95 (ปานกลาง) และ 3.92 (ดี) ตามลำดับ และผู้ปกครองมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นในทุกด้านโดยค่าเฉลี่ยรวมก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.72 (ปานกลาง) และ 3.90 (ดี) ตามลำดับ

4. ผลการประเมินสุขภาวะของเด็กก่อนและหลังเข้าจากการที่ครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะโดยรวมดีขึ้นในทุกด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนและหลังจากการที่ครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม

สุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	N	ผลการประเมิน			
		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. สุขภาวะทางกาย	30	2.61	0.87	3.48	0.71
2. สุขภาวะทางจิตใจ	30	2.74	0.92	3.77	0.80
3. สุขภาวะทางสังคม	30	2.54	0.77	3.22	0.84
4. สุขภาวะทางปัญญา	30	2.50	0.74	2.93	0.83
รวมทุกด้าน		2.60	0.82	3.35	0.80

จากตาราง สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะโดยรวมดีขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการทดลอง คือ 2.60 (ปานกลาง) และ 3.35 (ปานกลาง) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประเด็น คือ 1) ผลการวิเคราะห์จากการศึกษาแนวทางของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม 3) ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม และ 4) ผลของการศึกษาประสิทธิภาพและสรุปผลการวิจัยของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์จากการศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาว่า ในส่วนของครูหรือผู้ดูแลเด็กระดับปฐมวัยยังขาดการพัฒนาศักยภาพและยังต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะหรือส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิชัย ไจนะภา และคณะ (2566) ที่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย เรื่องผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการดูแลเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นหลัก หากแต่องค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพ หรือฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและทีมสหวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับครูผู้สอนยังมีจำกัด

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์จากการศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่ มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาว่า ในส่วนของผู้ปกครอง พบว่า ยังต้องการการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ

ตลอดจนแนวปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพของบุตรหลานในทุกด้าน เพราะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพบปัญหาในหลายด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ Berasategi et al. (2022) ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์มุมมองแบบองค์รวมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในช่วงระยะเวลาสี่ทศวรรษทั้งหมดในประเทศสเปน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีลูกเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพบว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกกลุ่มความบกพร่องมีอารมณ์ด้านลบเกิดขึ้น เช่น ร้องไห้มากขึ้น รู้สึกกังวลมากกว่าปกติ รู้สึกโกรธมากขึ้น รู้สึกเศร้ามากขึ้น และยังพบว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีพฤติกรรมนิสัยที่ไม่ส่งเสริมผลดีต่อสุขภาพ เช่น กินปริมาณมากกว่าปกติ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากเกินไป และดูทีวีมากเกินไป เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนในด้านความเป็นอยู่โดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ และด้านที่ได้คะแนนต่ำกว่าในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านกิจกรรมที่สนุกสนานและสร้างสรรค์ และด้านการออกกำลังกาย

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์จากการศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของครูและผู้ปกครองในจังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาว่า สะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีปัญหาและควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทั้งในส่วนของผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามแนวทางที่เหมาะสมและเป็นการเสริมสร้างให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจึงมีความสามารถในการดูแลเด็กอย่างมีคุณภาพต่อไป

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัด และการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

รูปแบบการจัดกิจกรรม ฯ เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองให้มีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กให้มีความเหมาะสมครบทุกด้าน โดยดำเนินการบนพื้นฐานแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ออกแบบ วางแผนและทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยคิด ช่วยแก้ปัญหาผ่านบริบทการเรียนรู้ ทำกิจกรรมร่วมกันและการนำไปปรับใช้ในบริบทจริงแล้วนำมาสะท้อนคิดและพัฒนาจากผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองฯ โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในระดับ .95 ซึ่งมีค่าสูงมาก ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้วิจัยพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบจึงทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กิจกรรมลัดทอสายใยสานใจครูและผู้ปกครองสู่แนวทางการชี้แนะและการเล่นบำบัด เป็นกิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพ โดยจัดกิจกรรมให้ครูและผู้ปกครองได้เรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันแบบชี้แนะ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำความรู้จักกัน ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาเด็กร่วมกัน 2) กิจกรรมเปิดรับประสบการณ์ผจญภัยการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมการสร้างความรู้ความตระหนักให้ครูและผู้ปกครอง

ได้เห็นถึงความสำคัญและการดูแลเอาใจใส่เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ความรู้เกี่ยวกับการเล่น บำบัดในการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้ตัวอย่างและแนวทางที่เหมาะสม ตลอดจนการชี้ให้เห็นโทษของการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม 3) กิจกรรมร่วมวางแผน เป็นกิจกรรมที่ครูและผู้ปกครองวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสม และเป็นแนวทางที่สอดคล้องกันระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว ส่งผลให้เด็กมีสุขภาวะทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญาอันจะส่งผลให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 4) กิจกรรมปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยผู้ปกครองและครูร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นให้ครูและผู้ปกครองปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเล่น การจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเล่น และการประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน และ 5) กิจกรรมสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ครูและผู้ปกครอง สะท้อนผลการปฏิบัติในการดูแลสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ต้องทำอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ได้อย่างเหมาะสมโดยมีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องสัมพันธ์กันทั้งที่บ้านและสถานศึกษา

จากกิจกรรมทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นไปอย่างมีคุณภาพสะท้อนจากค่าความสอดคล้องที่ปรากฏทั้งนี้ เป็นเพราะผู้วิจัยมีกระบวนการในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมฯ ด้วยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีอย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับ Joyce & Calhoun (2024) กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับ (ทีศนา เขมมณี, 2566) ที่กล่าวว่า รูปแบบมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญ ซึ่งผู้พัฒนารูปแบบการสอนควรคำนึงถึง คือ 1) หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน หลักการของรูปแบบการสอนจะเป็นตัวชี้นำการ กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน 2) จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน 3) สารและกระบวนการ เป็นส่วนที่ระบุถึง เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน 4) กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้ และ 5) การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิผลของรูปแบบการสอน

กระบวนการของรูปแบบกิจกรรมการเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองฯ มีการปฏิสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการทำงานร่วมกัน ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะผู้ปกครองให้สามารถเล่นกับบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม โดยคอยสนับสนุนเกื้อกูลครูตามแนวทางการชี้แนะ เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายในการพัฒนาสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สอดคล้อง กับ Wade (2024) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการชี้แนะทางปัญญาต่ออัตลักษณ์และการทำงานเป็นทีมของครู โดยการสังเกตห้องเรียนตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ หรือได้รับการฝึกฝน การชี้แนะทางปัญญามีความมั่นใจเพิ่มขึ้น เพราะได้ไตร่ตรองตนเอง และได้รับการเสริมพลังอำนาจของครู

มีการเสนอแนะที่มีความหมายเกิดความตระหนักรู้ที่ลึกซึ้ง มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นส่งเสริมการเติบโต และการปรับแต่งคุณภาพการเรียนการสอน ประสบการณ์ในการชี้แนะทางปัญญา สามารถพัฒนานักการศึกษา ได้แตกต่างไปจากวิธีการแบบดั้งเดิม จึงควรสนับสนุนให้มีการใช้แนวทางการชี้แนะทางปัญญาในการฝึกอบรม และใช้เป็นแนวปฏิบัติด้านการบริหารในพื้นที่ต่อไป และสอดคล้องกับ Ferit (2023) ที่กล่าวว่า วงจรของการชี้แนะทางปัญญาก่อให้เกิดความรู้สึกร่วม มีสมาธิ สบายใจ และมั่นใจในการปฏิบัติมากขึ้น เพราะมีการวางแผน ไตร่ตรอง และแก้ปัญหาจนมั่นใจ และมีความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง จึงควรเป็นแนวทางนำไปใช้ในการพัฒนาผู้นำหรือครูในโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีบรรยากาศที่เกื้อกูล ไม่เครียดและนำไปสู่ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคลากรทุกฝ่ายด้วย จากข้อมูลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การชี้แนะทางปัญญา เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้ชี้แนะ ให้ผู้รับการชี้แนะได้รับการกระตุ้นในการฝึกการคิด ฝึกแก้ปัญหา การชี้แนะทางปัญญาช่วยให้ผู้รับการชี้แนะมีการพัฒนา มีการเรียนรู้ โดยผู้ชี้แนะจะใช้เทคนิคการชี้แนะโดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้ชี้แนะที่ดีมีทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ การแนะนำ การชี้แนะ การให้กำลังใจ การอำนวยความสะดวก การตั้งเป้าหมาย การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการความขัดแย้ง การแก้ปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสะท้อนความรู้สึกและการยอมรับ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งการดำเนินกิจกรรมเป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดพลังร่วมในทุกกระบวนการ ส่งผลให้บุคคลเปลี่ยนแปลงสู่การมีศักยภาพที่สูงขึ้นได้

3. ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมฯ ส่งผลให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง ระหว่างครูและผู้ปกครอง ในการจัดกิจกรรมการเล่นบำบัดผสานเข้ากับการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลให้เด็กปฐมวัย ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะดีขึ้นในทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบกิจกรรมมุ่งเน้นการทำงาน ร่วมกันแบบประสานพลังร่วมบนฐานของการมีแรงบันดาลใจ ที่จะช่วยกันแก้ปัญหาและวางแนวทางการพัฒนา ร่วมกัน เป็นบรรยากาศของการสนับสนุนชี้แนะในบรรยากาศที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันมีการเปิดใจ รับฟังออกแบบและทำงานร่วมกันตลอดเส้นทาง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน การชี้แนะทางปัญญาเป็นกระบวนการพัฒนาครูและผู้ปกครอง ให้เกิด ประสิทธิภาพทางด้านการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาให้ครูสามารถคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ผ่านการคิดไตร่ตรองที่ลึกซึ้ง เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยมีเป้าหมาย หลัก คือ ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูพึ่งพาช่วยเหลือตนเอง การที่รูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพครู และผู้ปกครองดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวทางของกระบวนการชี้แนะ เป็นแกนในการทำงานร่วมกันของครู และผู้ปกครองจึงส่งผลให้เกิดการออกแบบแนวทางในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านกิจกรรมการเล่นตามแนวทางของการเล่นบำบัดอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เด็กมีสุขภาวะทุกด้านพัฒนาไปใน แนวทางที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ญฐิณี เจริญกุล (2563) ศึกษาการพัฒนากระบวนการให้การศึกษา สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กวัยอนุบาล โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และการชี้แนะด้วยจิตวิทยาเชิงบวก พบว่า ผู้ปกครองเด็กในช่วงอนุบาลยังต้องการการพัฒนาโดยมี

กระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กวัยอนุบาลตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะด้วยจิตวิทยาเชิงบวก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างชุมชนแห่ง ความไว้วางใจ (2) การใคร่ครวญภายใน (3) การออกแบบเส้นทาง (4) การเติมเต็มความเข้าใจ และ (5) การถอด ประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม และ 7 กลยุทธ์การขับเคลื่อน ได้แก่ กลยุทธ์ความสัมพันธ์แบบเพื่อนร่วมทาง กลยุทธ์การรับฟังด้วยใจ กลยุทธ์การเสริมพลังจากเครือข่ายสนับสนุน กลยุทธ์การตัดสินใจร่วมกัน กลยุทธ์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์คำถามทรงพลัง และกลยุทธ์การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในชีวิตจริง กระบวน การฯ มีการออกแบบมาอย่างเป็นระบบแต่ยืดหยุ่น สร้างให้เกิดพลังการร่วมคิดร่วมทำเพื่อเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบออนไลน์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การเรียนรู้ร่วมกัน ในกลุ่มใหญ่ และการให้คำแนะนำรายบุคคล 2) หลังการใช้กระบวนการฯ ผู้ปกครองที่ยังคงอยู่ในกระบวนการฯ มีความสามารถในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กสูงขึ้น และ 3) หลังการใช้กระบวนการฯ เด็กมีระดับ สุขภาวะทางอารมณ์เพิ่มสูงขึ้น

รูปแบบกิจกรรมฯ สามารถเสริมสร้างศักยภาพของทั้งครูและผู้ปกครอง ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น และปรากฏผลเป็นรูปธรรมทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเล่น การจัดบรรยากาศ/สื่อ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเล่น และการประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน เพื่อให้เด็ก ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ จำลอง ไชยยา และ วิเชียร อารังโสติสกุล (2566) ที่ศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญา เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการจัดประสบการณ์แบบสมดุภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ผลการวิจัย พบว่า การชี้แนะทางปัญญาเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือ กระตุ้นหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการชี้แนะ มีการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้ชี้แนะจะเป็นสื่อกลางให้เกิดการคิด การพัฒนาส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนและมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสมดุภาษาเพิ่มขึ้นเป็น ลำดับอย่างต่อเนื่อง จากระดับต่ำพัฒนาไปอยู่ในระดับปานกลางและสูง ระดับค่อนข้างต่ำและระดับปานกลาง พัฒนาไปอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับ ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล และ อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้การวิจัยอิงการออกแบบเพื่อพัฒนากระบวนการชี้แนะ ทางปัญญาร่วมกับกลยุทธ์อภิปัญญา เพื่อเสริมสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกระบวนการฯ มีคะแนน เฉลี่ยสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้และด้านเจตคติระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแบบเส้นตรง และคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะ หลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รูปแบบกิจกรรม เสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครองโดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา ไปส่งเสริมสุขภาวะ ของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม สามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ ครูและผู้ปกครองมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้สามารถ

พัฒนาขึ้นได้ตามศักยภาพ และความเหมาะสมกับสถานะความบกพร่อง สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

4) ผลของการศึกษาประสิทธิภาพและสรุปผลการวิจัย ของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม

4.1) รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม ส่งผลให้ครูมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.95 และ 3.92 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกด้าน เรียงลำดับจากด้านที่เพิ่มมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ 1) ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเล่นในสถานศึกษา และ 3) ด้านการจัดบรรยากาศ/สื่อสภาพแวดล้อมใน/นอกห้องเรียน จากผลการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมฯ มีประสิทธิภาพในการยกระดับศักยภาพของครูในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทั้งนี้โดยเฉพาะด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมเน้นการสร้างสัมพันธภาพแบบเกื้อกูลสนับสนุนตามแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ทำให้ครูสามารถกำกับตนเองในการพัฒนาได้สอดคล้องกับ Göker & Göker (2021) ศึกษาการชี้แนะทางปัญญาเกี่ยวกับการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้เป็นผู้เรียนรู้ที่สามารถกำกับตนเองได้ ผลการศึกษา พบว่า ครูสามารถพัฒนาตนเองในฐานะผู้เรียนที่กำกับตนเองในระดับสูง และมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูเป็นต้นแบบที่ดีที่สุดของการเปลี่ยนแปลงในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมสำหรับทั้งตัวครูเองและผู้เรียน โปรแกรมนี้มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ที่จะสมัครมาทำหน้าที่ครูและสะท้อนให้เห็นว่าทักษะการชี้แนะทางปัญญาส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจตนเอง การกำกับตนเอง การปรับเปลี่ยนตนเอง และการไตร่ตรองตนเอง และสอดคล้องกับ Göker (2020) ได้ศึกษาการชี้แนะทางปัญญาในฐานะเป็นเครื่องมือกำกับดูแลและพัฒนาครูที่ทรงพลัง ในการเพิ่มพูนจิตสำนึกความเป็นครูและหล่อหลอมอัตลักษณ์ของครู โดยมุ่งพัฒนาทักษะการวิจัยและปลูกฝังจิตสำนึกของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โดยศึกษากับนักศึกษาที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครู จำนวน 26 คน โดยการฝึกอบรมตามแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาด้านความรู้ความเข้าใจเป็นหลัก ผลการศึกษพบว่า การชี้แนะทางปัญญามีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้สึก ถึงการมีศักยภาพของครูและการสร้างอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงหลักการใหม่และผลกระทบเชิงปฏิบัติสำหรับครูผู้สอน เกี่ยวกับวิธีการชี้แนะทางปัญญาด้านความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปใช้ทั้งในการฝึกอบรมครูและบริบทในโรงเรียน เพื่อแสวงหาแนวทางในการเพิ่มจิตสำนึกความเป็นครู และช่วยกำหนดอัตลักษณ์ของครู

4.2) รูปแบบกิจกรรมฯ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะดีขึ้นในทุกด้าน แม้จะเป็นอัตราการเพิ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีข้อจำกัดและความแตกต่างที่มีลักษณะเฉพาะอันเป็นไปตามธรรมชาติของความบกพร่อง จากการประเมินผลสุขภาวะเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคามก่อนและหลังจากครูและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะโดยรวมดีขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม คือ 2.60 และ 3.35 ตามลำดับ โดยคิดเป็นร้อยละ 28.84 ด้านที่มีพัฒนาการดีขึ้นมากที่สุดคือ สุขภาวะทางจิตใจ รองลงมา คือ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางปัญญาตามลำดับ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เล่นตามแนวทางของการเล่นบำบัด ที่มีครูและผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างอิสระ ผ่อนคลาย มีการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์และจัดบรรยากาศที่เกื้อกูล คอยสนับสนุนด้านอารมณ์ รับฟังเด็กมากขึ้น จึงส่งผลให้เด็กมีสุขภาวะทางจิตใจดีขึ้นสอดคล้องกับ Chauhan et al (2024) ที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเล่นบำบัดในวัยเด็ก พบว่า การเล่นในวัยเด็กมีหลายรูปแบบ และสำคัญต่อการเจริญเติบโต การเล่นส่งเสริมทักษะกลไกและการเคลื่อนไหวของร่างกาย ส่วนการเล่นตามจินตนาการช่วยส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขความขัดแย้ง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การจัดสภาพแวดล้อมในรูปแบบของการเล่นบำบัด ส่งเสริมให้เกิดการเล่นแบบร่วมมือ เกิดความเห็นอกเห็นใจ มีทักษะทางสังคม การพัฒนาความรู้ความเข้าใจกฎกระดานผ่านการเล่น การแก้ปัญหา การพัฒนาทางอารมณ์ ได้รับการหล่อเลี้ยงผ่านการแสดงออกทางอารมณ์ด้วยแนวทางของการเล่นบำบัด ซึ่งทฤษฎีหรือเทคนิคการเล่นบำบัดมีหลากหลาย สามารถนำมาผสมผสานให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้ และสอดคล้องกับ Göker-Özdemir and Sertelin-Mercan (2023) ที่ศึกษาประสิทธิผลของการเล่นบำบัด โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางที่มีต่อปัญหาพฤติกรรมเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเล่นบำบัด โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางในการลดปัญหาพฤติกรรมในเด็กอายุ 5 และ 6 ปีที่อาศัยอยู่ใน อิสตันบูล พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดสอบในด้านความสามารถทางสังคม ความก้าวร้าว ความโกรธ และการถอนจาก ความวิตกกังวลเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ คือ ผลของการเล่นบำบัดโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางสามารถลดปัญหาพฤติกรรมในเด็กอายุ 5 และ 6 ปี ได้

4.3) รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพครูและผู้ปกครอง โดยใช้แนวทางการเล่นบำบัดและการชี้แนะทางปัญญาไปส่งเสริมสุขภาวะของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม ส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสุขภาวะดีขึ้นเพราะเด็กได้เล่นใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลายและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งของ ของเล่น เครื่องเล่น ตลอดจนการเล่นตามวิถีชีวิตประจำวัน เกิดการสื่อสารกับเพื่อนและบุคคลรอบตัว ทำให้เด็กมีการใช้ร่างกายและมีสุขภาวะทางสังคมดีขึ้น สอดคล้องกับ ทศพร พรหมประเสริฐ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบำบัดด้วยการเล่นและบูรณาการ

ประสบการณ์รับรู้สีกต่อปัญหาพฤติกรรมของเด็กรอคติสติกวัยก่อนเรียนที่มีอาการ ผลการวิจัย พบว่า การบำบัดด้วยการเล่นและบูรณาการประสบการณ์รับรู้สีกต่อปัญหาพฤติกรรมของเด็กรอคติสติก ช่วยให้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กรอคติสติกลดลงได้ สอดคล้องกับ Habibi (2023) ที่ศึกษาประสิทธิผลของการเล่นบำบัด เพื่อสังคม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถของเด็กรอคติสติก พบว่า การบำบัดด้วยการเล่นเป็นกลุ่มมีผลอย่างมากต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถของเด็กรอคติสติก การเล่นเกมช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การแบ่งปัน การผลัดเปลี่ยนกัน และการเข้าใจอารมณ์ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีโครงสร้าง นอกจากนี้ยังจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและฝึกเด็กให้นำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการมุ่งเน้นไปที่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกิจกรรมการเล่น การเล่นเกมเพื่อสังคมพิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มทักษะทางสังคมและความสามารถในการเด็กรอคติสติกได้ และสอดคล้องกับ Egbe et al. (2023) ที่ศึกษาการบำบัดด้วยการเล่นต่อพฤติกรรมทางปัญญาสำหรับโรคจิตกังวลทางสังคม (SAD) ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด ผลการวิจัยพบว่า การบำบัดด้วยการเล่น มีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญในการลดโรคจิตกังวลทางสังคมในเด็กที่มีความบกพร่องด้านการพูด และมีความสำคัญในการลด โรคจิตกังวลทางสังคมในเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

1. ผู้ที่ต้องการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวทางนี้ ควรศึกษาสภาพ ปัญหา หรือความต้องการของครู ผู้ปกครอง และธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ละเอียดรอบครอบเพราะเป็นส่วนสำคัญที่ต้องนำมากำหนดเนื้อหา วางแผนการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษ เพราะเด็กมีความเปราะบางและข้อจำกัดที่แตกต่างกันมาก
2. การที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ตลอดจนผู้ปกครอง จะนำแนวทางในการจัดรูปแบบกิจกรรมไปปรับใช้ ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในแนวคิด ทฤษฎีและสานสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ การสร้างความคุ้นเคยและเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกันก่อน เพราะผู้ปกครองมีข้อจำกัดที่ต่างกัน การมีสัมพันธภาพที่ดีจะทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น
3. ผู้ดำเนินกิจกรรมควรเตรียมสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ให้พร้อมและหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงหลักการ วิธีการ และที่เล่นที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาเด็กให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบกิจกรรมการเล่นบำบัดหรือการใช้แนวทางของกระบวนการชี้แนะทางปัญญา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์- จิตใจของเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในระดับอื่น ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา

2. ควรศึกษาประสิทธิผลของการจัดรูปแบบกิจกรรมการเล่นบำบัดมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมแบบอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของเด็กปฐมวัยทั้งเด็กปกติ หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์

3. ควรศึกษาการพัฒนาจัดรูปแบบกิจกรรมการเล่นบำบัดโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาพฤติกรรมทั้งเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

คณะจิตวิทยา. (2565). *เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with special needs)*.

<https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/children-with-special-needs>

จำลอง ไชยยา และ วิเชียร อารังโสติสสกุล. (2566). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาการร่วมกับการชี้แนะทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบสมดุภาษาสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 25(3), 94-105.

ณัฐณี เจียรกุล. (2563). การพัฒนากระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมสุขภาวะทางอารมณ์แก่เด็กวัยอนุบาลโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะด้วยจิตวิทยาเชิงบวก. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

ทศพร พรหมประเสริฐ, จินตนา ยูนิพันธุ์ และ สุภาวดี ชุ่มจิตต์. (2565). การบำบัดด้วยการเล่นและบูรณาการประสาทสัมผัสต่อบุคลิกภาพพฤติกรรมของเด็กออทิสติกวัยก่อนเรียนที่มีอาการรุนแรง. *วารสารการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ไทย*, 9(2), 97 – 110.

ทิชากรซ์ อาทิตวรากุล และ อิทธิพัทธ์ สุตันทพรกุล. (2562). กาประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงการออกแบบเพื่อพัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาร่วมกับกลยุทธ์อภิปัญญาเพื่อเสริมสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่าย มัธยม). *e-jodil*, 9(2), 111-122.

ทิตินา แคมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรณี ลีกิจวัฒน์. (2566). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

โรงพยาบาลมิสุข. (2564). *การเล่นบำบัดคืออะไร*. <https://happyhospital.org>

วุฒิชัย ใจนะภา, ณัฐพล มีแก้ว และ สมพร หวานเสรีจ. (2023). ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 5(3), 153-166.

- Berasategi Sancho, N., Idoiaga Mondragon, N., Dosil Santamaria, M., & Picaza Gorrotxategi, M. (2022). The well-being of children with special needs during the COVID-19 lockdown: academic, emotional, social and physical aspects. *European Journal of Special Needs Education*, 37(5), 776-789.
- Chauhan, Nidhi., Sachdeva, Diksha., Malhotra, Savita., & Gupta, Nitin. (2024). Play Therapy: An Analytical Mode of Therapy in Children. *Journal of Indian Association for Child and Adolescent Mental Health*, <https://doi: 10.1177/09731342241238524>
- Egbe, C. I., Ugwuanyi, L. T., Ede, M. O., Agbigwe, I. B., Onuorah, A. R., Okon, O. E., & Ugwu, J. C. (2023). Cognitive behavioural play therapy for social anxiety disorders (SADS) in children with speech impairments. *Journal of Rational- Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 41(1), 24-44.
- Ferit, Küçükay. (2023). *Space to lead: cognitive coaching as mindful school leader practice..* <https://doi: 10.18297/etd/3660>
- Göker-Özdemir, G., & Sertelin-Mercan, Ç. (2023). The Effectiveness of Child-Centered Play Therapy on Behavior Problems of Children. *African Educational Research Journal*, 11(1), 139-146.
- Göker, S. D. (2020). Cognitive coaching: a powerful supervisory tool to increase teacher sense of efficacy and shape teacher identity. *Teacher Development*, 24(4),559-582.
- Göker, S. D., & Göker, M. Ü. (2021). Cognitive Coaching: Developing Teachers of English as Self-directed Learners. *The Journal of Asia TEFL*,18(3), 875-890. <https://doi:10.18823/asiatefl.2021.18.3.8.875..>
- Habibi, M. M. (2023). The Effectiveness of Social Play Therapy to Improve Social Skills and Abilities of Children with Autism. *Journal Ilmiah Potensia*, 8(2), 243-251.
- Joyce, B., & Calhoun, E. (2024). *Models of teaching*. Taylor & Francis.
- Nehrusingh-Pajerowski, G. (2024). *Academic Coaching for Metacognitive Mastery: Skills for Enhancing Self-Awareness and Learning Autonomy*. Self-Regulated Learning - Insights and Innovations. <https://www.intechopen.com/online-first/1192659#>
- Nordin, M. N., Huey, L. W., Kaur, H., & Abbas, M. S. (2024). A Review of Studies Related to Parental Involvement in Early Intervention for Children with Special Educational Needs with Visual Impairment. *International Journal of Academic Research in Business and Social sciences*, 14(3), 110-113.

- Pavlock, K. C., & Anderson, D. (2021). Cognitive Coaching: Shifting “Organizations for Learning” Into “Learning Organizations”. *In Coaching applications and effectiveness in higher education* (pp. 138-161). IGI Global.
- Rahyanti, N. M. S., Wulandari, A. A. I., Sriasih, N. K., & Pranata, G. K. A. W. (2024). Kualitas Hidup Caregiver dalam Merawat Anak dengan Kebutuhan Khusus. *Malahayati Nursing Journal*, 6(4), 1597-1610.
- Wade, C. E. (2024). *The impact of cognitive coaching on educator identity and teamwork through classroom observation as perceived by teachers and administrators*. Electronic Theses and Dissertations. University of Louisville.

Examining the Effect of Service Quality on Customer Loyalty: The Fitness Center Context in Mid Northeastern Provincial Cluster

Thitaree Sirimongkol^{1,*}, Chatchanun Nitiwattana² and Malichan Thongkam³

^{1,2}Faculty of Business Administration, Northeastern University

³Maharakham Bussiness School, Maharakham University

*Corresponding author's email: Thitaree.dur@neu.ac.th

Received
January 9, 2025

Revised
February 14, 2025

Accepted
March 27, 2025

ABSTRACT

This research aims to study the perceived service quality in the fitness center and how it affects customer loyalty, using perceived value and satisfaction as intermediate variables. The results show that the perceived service quality in the fitness center does affect perceived value and satisfaction. Perceived value has a positive influence on satisfaction and loyalty. Satisfaction has a positive influence on loyalty, although service quality does not have a significant direct influence on it. The research findings are beneficial for entrepreneurs in fitness centers who want to increase customer loyalty. Service providers need to ensure their service quality to meet consumer expectations. If service providers want consumers to be loyal, they need to create perceived value and satisfaction.

Keywords: Service Quality, Perceived Value, Satisfaction, Customer Loyalty, Fitness Center

INTRODUCTION

Nowadays, people have increased their interest in health. Not only healthy products such as herbal drinks, non-toxic vegetables, and herbal remedies, but also healthcare services. Due to increasing trends for being healthy among Thai people, they exercise both indoors and outdoors. It seems that the popular places where Thai people spend time are fitness centers. Modernized consumers would prefer several types of fitness or sport centers to fulfill individual desires (Lee, 2017). Thailand has 372 fitness centers, reflecting a 4.46% increase from 2023 (Smartsrapers, 2024). Hence, there is a high competition in the fitness industry (Chang et al., 2019). To survive in the high competition, customers' patronage and loyalty

should be created among existing customers in the fitness industry. Customer loyalty is essential for fitness enterprises to establish enduring company stability (Klomplong & Soonthonsmai, 2021). Retaining existing customers is as important or more important than attracting new customers, as the cost of attracting new customers is higher than retaining existing ones (Ghadiri et al., 2021). Nonetheless, the acquisition of new clients remains crucial because new customers may turn to be patronage and loyal to fitness centers. To retain customers' patronage and loyalty, fitness managers need to have competitive advantages and be able to differentiate from their competitors. According to the Economic Intelligence Center (2017), one of the customers' considerations for choosing fitness centers is location, which medium and small fitness centers gain this advantage due to the location nearby residents and workers. Next, high service quality can enhance consumer perceived value and encourage repeat purchase intention (Wang & Chiu, (2023). Also, customer perceived value significantly influences service intention in fitness centers, serving a crucial role in establishing competitive advantage (Ferreira-Barbosa et al., 2024). Customer satisfaction is accepted to be associated with service quality. Moreover, businesses should pay attention to satisfaction as one of crucial factors to have long term success (Foroughi et al., 2019).

According to previous findings, some authors study a relationship between service quality and customer loyalty by having mediators such as customer satisfaction (Lee et al., 2018; Boonlertvanich, 2019; Haron et al., 2020; Gopi & Samat, 2020; Dileep et al., 2020), trust (Boonlertvanich, 2019; Kalia et al., 2021) and value (Marcos & Coelho, 2022). Although extensive research exists on the correlation between service quality and loyalty, there is a deficiency of primary studies examining the relationship between perceived service quality and loyalty, incorporating perceived value and satisfaction as mediating variables within a single model, particularly in the context of fitness centers. Furthermore, a direct impact of service quality on loyalty has been investigated (Dam and Dam, 2021; Supriyanto et al., 2021; Ahmed et al., 2023). However, the research results have been contradictory. Some studies indicate that service quality has a positive effect on loyalty (Lubis et al., 2021; Asnawi et al., 2019). In contrast, some authors have already noted that service quality does not have a major influence on customer loyalty (Lemy et al., 2019; Supriyanto et al., 2021; Ahmed et al., 2023; Agarwal & Dhingra, 2023).

Khon Kaen, Makasaram, Kalasin, and Roi Et are a cluster of provinces situated in the middle northeastern region of Thailand. These provincial groups have significant

development challenges, including human resource development, social quality enhancement, and sustainable community and urban development. Fitness centers serve as vital resources for community members to enhance their health, hence improving overall quality of life and contributing to the advancement of developmental objectives in these provincial groupings.

As previously stated, we can summarize the research gaps between the two issues. The first issue is a lack of primary research that studies the impact of service quality on loyalty using perceived value and satisfaction as intermediate variables in a structural model, especially in the fitness center context. The second issue is that the findings of a relationship between service quality and loyalty have not been unanimous. To shed some light on these research gaps, a structural model was proposed with four variables, including perceived service quality, satisfaction, perceived value, and customer loyalty based on fitness center context.

RESEARCH OBJECTIVE

Examining the effect of the perceived service quality on customer loyalty in the fitness center, using perceived value and satisfaction as intermediate variables.

HYPOTHESES AND THE PROPOSED MODEL

The relationships between service quality (SQ), perceived value (PV), satisfaction (SAT), and customer loyalty (CL) in the fitness center context have been investigated in this study. The proposed model is illustrated in Figure 1. Hypotheses are as follows:

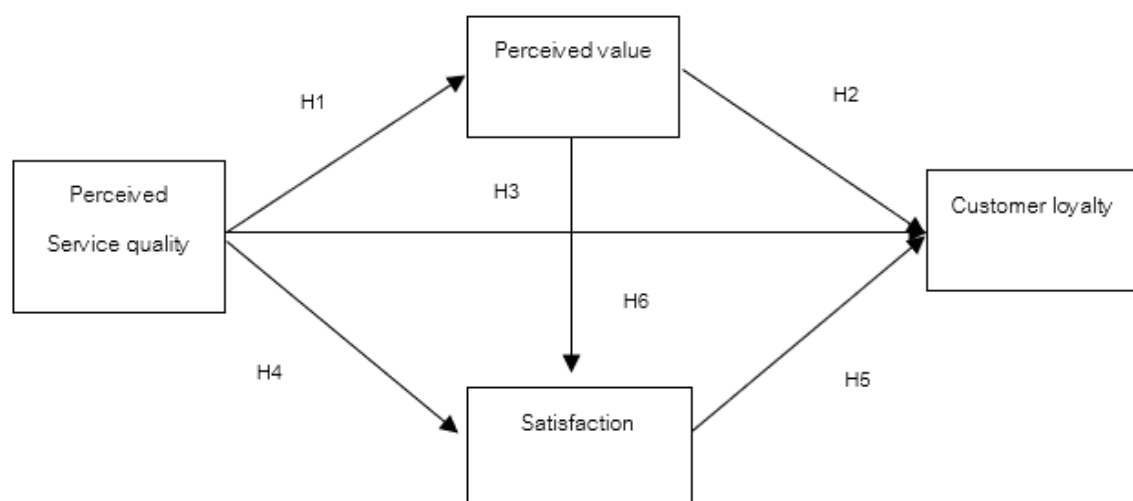

Figure 1. The proposed model

H1: *SQ* impacts on *PV* positively.

H2: *PV* impacts on *CL* positively.

H3: *SQ* impacts on *CL* positively.

H4: *SQ* impacts on *SAT* positively.

H5: *SAT* impacts on *CL* positively.

H6: *PV* impacts on *SAT* positively.

RESEARCH METHODOLOGY

Questionnaire

The questionnaire for this study is divided into four parts: service quality, perceived value, satisfaction, and customer loyalty. The total items are adopted and modified from concerned literature reviews and advisors' suggestions to fit in with local fitness centers in Thailand.

All questionnaire items are measured on a 5-point, Likert-type Scale (1= strongly disagree to 5= strongly agree). For the *SQ* section, 18 items are borrowed from Parasuraman et al. (1988); and Dabholkar et al. (1996). The seven items of *PV* are modified by Sweeney and Soutar (2001). According to the *SAT* section, researchers utilize nine items from Yu and Ramanathan (2012). Also, the researchers modified four items from Yu and Ramanathan (2012) for the *CL* section.

Sample Selection and Data Collection

The validity of the questionnaire was reviewed by three academicians. Before distributing the questionnaire, a pilot study was conducted on 30 fitness centers' customers in Khonkaen, Thailand to test the reliability of total variables with the result of 0.967. A total of 335 respondents were obtained from the research area, including Khonkaen, Makasarakham, Kalasin, and Roi-et provinces.

Statistical methods

The statistical metrics employed for the examination of demographic factors are frequency and percentage. The structural equation modeling method was applied to test hypotheses. Normed (CMIN/DF), goodness-of-fit index (GFI), adjusted goodness-of-fit index (AGFI), normed fit index (NFI), comparative fit index (CFI) and root mean squared error of approximation (RMSEA) were indices of the model overall fit.

RESULTS

Demographic Information of Respondents

The total of 335 respondents for fitness centers' customers, 189 (56.40%) were males and 146 (43.60%) were females. Most respondents were below 25 years of age (57.0%) holding a bachelor's degree (61.80%). The average income per month is less than 10,001 baht (52.8%). Most respondents settle down in Khonkaen (36.4%).

Structural Model Results

In this study, the structural equation modeling method was applied to test hypotheses. Normed (CMIN/DF), goodness-of-fit index (GFI), adjusted goodness-of-fit index (AGFI), normed fit index (NFI), comparative fit index (CFI) and root mean squared error of approximation (RMSEA) were indices of the model overall fit. A good construct validity was ensured by large and significant loadings for all items.

Four measurement models were separately analyzed to determine the acceptable level of each index. The outcome of the analysis showed that all fit indices for each measurement model met their acceptable amount. In summary, all measurement models have a good fit. Consequently, the researchers tested hypotheses by applying the structural equation model. The overall fit indices of the final model showed all indices met their acceptable amount. For the overall model of the original sample, the Chi-square statistic of the structural model was 118.153 with 116 degrees of freedom, normed (CMIN/DF) = 1.019 (≤ 2 (Schermelel-Engel et al., 2003), goodness-of-fit index (GFI) = .963 (≥ 0.90 (Hooper et al., 2008), adjusted goodness-of-fit index (AGFI) = .946 (≥ 0.90 (Hooper et al., 2008), comparative fit index (CFI) = .999 (≥ 0.95 (Hu & Bentler, 1999, as cited in Sirimongkol, 2022), root mean squared error of approximation (RMSEA) = .007 (< 0.08 (Hooper et al, 2008) and Root of Mean Square Residual (RMR) = .008 (nearly 0 (Schermelel-Engel et al., 2003)). This indicated that the model's fit is acceptable.

Table 1 displays the path coefficients for all hypothesized paths in the model. The *SQ* positively impacts *PV* and *SAT* indicating support for hypothesis 1 and hypothesis 4. The *PV* positively associates with *CL* and *SAT*, which means hypothesis 2 and hypothesis 6 are supported. The *SAT* positively influences *CL* (hypothesis 5 is supported). Therefore, *SQ* does not impact on *CL* (hypothesis 3 is not supported).

Table 1. Structural Parameter Estimates.

Hypothesized path	Coefficient	Results
Hypothesis 1: $SQ \rightarrow PV$	0.947*	Supported
Hypothesis 2: $PV \rightarrow CL$	0.689*	Supported
Hypothesis 3: $SQ \rightarrow CL$	-0.438	Not supported
Hypothesis 4: $SQ \rightarrow SAT$	0.434*	Supported
Hypothesis 5: $SAT \rightarrow CL$	0.702*	Supported
Hypothesis 6: $PV \rightarrow SAT$	0.494*	Supported

Note: *p < 0.05

Measuring the total effect by estimating *CL* verifies the effect of the fitness center: *SQ* indirectly via *PV* and *SAT* (Table 2). Moreover, the parsimonious model is demonstrated in Figure 2.

Table 2. Total effect estimates

Dependent	Effect	Independent Variables		
		<i>SQ</i>	<i>PV</i>	<i>SAT</i>
<i>PV</i>	DE	0.947*	0.000	0.000
	IE	0.000	0.000	0.000
	TE	0.947*	0.000	0.000
<i>SAT</i>	DE	0.434*	0.494*	0.000
	IE	0.468*	0.000	0.000
	TE	0.902*	0.494*	0.000
<i>CL</i>	DE	-0.438	0.689*	0.702*
	IE	1.285*	0.347*	0.000
	TE	0.847*	1.036*	0.702*
	R ²		0.909	

Note: *p < 0.05

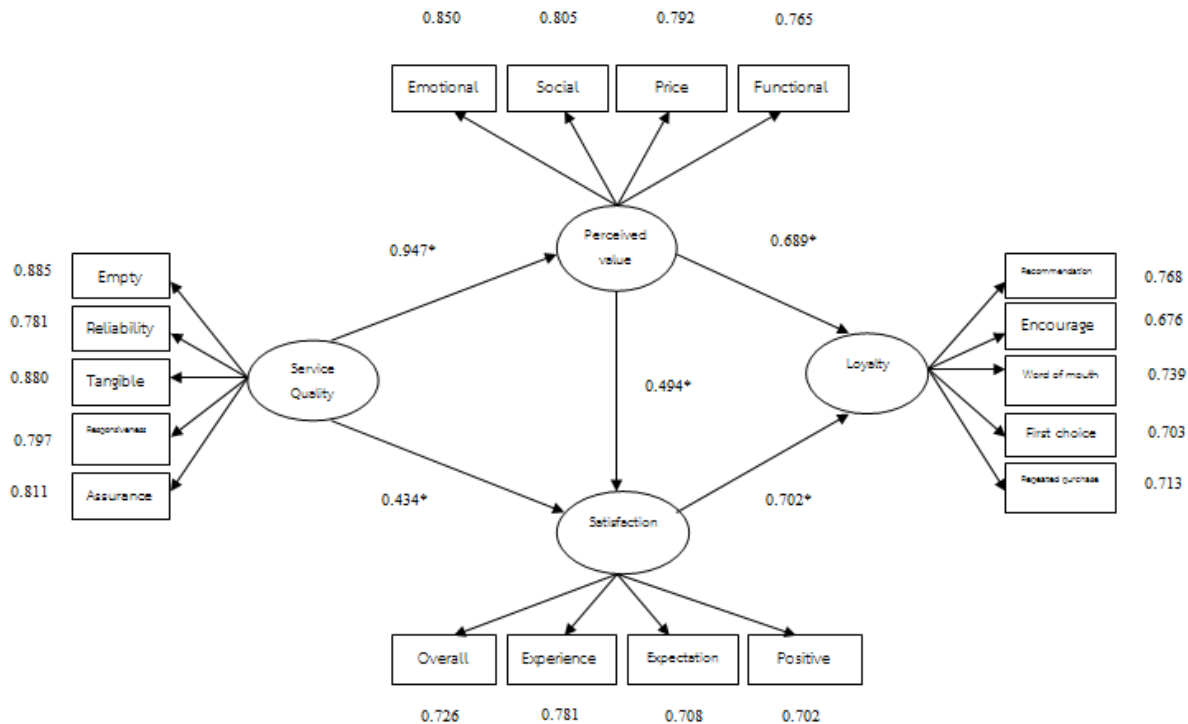

Figure 2. The parsimonious model

DISCUSSION AND IMPLICATIONS

This study sought to empirically examine the correlation between the *SQ* of fitness centers and *CL*, with *PV* and *SAT* acting as mediating variables. The suggested model demonstrates the mediating functions of *PV* and *SAT* in the relationship between *SQ* and *CL*. This indicates that enhancing *PV* and *SAT* might amplify the impact of *SQ* on *CL*. The link between perceived *SQ* and *PV* is consistent with previous studies (Giao & Vuong, 2021; Min, 2022; Gómez-Carmona, 2022). Also, the relationship between *SQ* and *SAT* is supported by past literature (Yildiz and Duyan, 2019; Supriyanto et al., 2021; Sun & Pan, 2023). However, the association between *SQ* and *CL* was found to be insignificant. This further means that customers who have a high perception of *SQ* may not be loyal to fitness centers directly. Thanh et al. (2021) also confirmed this evidence. This may result from customer behaviors in utilizing services at local fitness centers, and customers may have diverse options of fitness facilities. Thus, the relationship between *SQ* and *CL* should be analyzed carefully.

The significant link between *PV* and *CL* shows that customers with high *PV* will be loyal to fitness centers. This is also confirmed by previous literature (Jeong & Kim, 2020; Min, 2022). Moreover, the association between *PV* and *SAT* is found to be significant. This is consistent with García-Fernández et.al. (2018); Suttikun & Meeprom (2021); Biscaia et al. (2023).

Similarly, the *SAT* can be increased by creating *PV*. The correlation between *SAT* and *CL* is deemed significant. This relationship is confirmed by previous studies (Afthinos et al., 2017; Cuesta-Valiño et al., 2021; Lamberti et al., 2022). The relationship between *SAT* and *CL* is considered substantial.

Theoretical Implications

This research contributes to the literature on *SQ* and fitness centers. This study has some theoretical implications. Firstly, there are many *SQ* dimension concepts for sport businesses, but the original *SQ* concept by Parasuraman et al. (1988), including empathy, reliability, tangible, responsiveness, and assurance dimensions, is still valuable in the fitness center context. Secondly, the proposed model was assessed in the context of fitness center, but this model can be usable for other service contexts. The findings indicate that *CL* cannot be immediately established by perceived *SQ*; rather, *PV* and *SAT* are significant contributors to the development of customer loyalty.

Managerial Implications

In addition to prior research, *SQ* correlates with *PV* and *SAT*. Furthermore, *PV* and *SAT* exert a favorable influence on *CL*. Also, the *PV* significantly influences *SAT*. However, *SQ* does not directly impact on *CL*.

Practically, the fitness center staff should be well educated in-service minds, and prompt them to provide services and suggestions to customers, etc. For example, well-decoration, investment in modern exercise equipment, and clean service areas will endeavor to develop tangible dimensions in *SQ*. For the assurance dimension, fitness center managers should set maintenance schedules for exercise equipment to ensure customers' value and satisfaction. In the case of the reliability dimension, fitness centers should be opened during service. Also, an application for the booking service schedule should be developed to ensure the availability of equipment and trainers. Due to the responsiveness dimension, fitness center staff should be trained to help and respond to customers. Moreover, online communication channels should be offered for real-time responses. These will result in enhancing *PV* and *SAT* levels. Also, fitness center managers may create a relaxed ambiance by having appropriated colors and music for stimulating exercise moods. Also, brands of fitness centers should be recognized by local customers via available social media. These will result in enhancing *SAT* and *CL*. Moreover, fitness center managers should pay attention to creating a wonderful

experience for their customers via exercise equipment, ambient, and staff. Also, finding customer expectations is an essential task for managers. This will result in increased *CL* levels.

There is a tendency for loyalty to be affected by *SQ* in the local fitness center context as in other service businesses such as supermarkets (Dam & Dam, 2021) and superstores (Alam & Noor, 2020). However, perceived *SQ* in local fitness centers may differ from other service businesses. Due to local fitness centers in Thailand, customers participate with service providers less than other service businesses. Customers always visit fitness centers, then, they use equipment for exercising and spend time in service areas. This means customers spend a fleeting time with fitness center staff unless they pay extra money to personal trainers. As a result, there are two main dimensions of *SQ*, which can be improved, so that customers' loyalty can be affected. The first dimension is the reliability dimension. In real situations, most of the local fitness centers are operated by owners and might be opened at flexible times. When customers visit fitness centers during service time, but they are closed. Then, customers will find novel places. As a result, *CL* is not affected by this dimension of service quality. As mentioned above, fitness centers should be opened during service time. The second dimension is the tangible dimension. Clean and clear service areas, ready-to-use equipment and modern equipment should be available for customers at service time. Additionally, the other three *SQ* dimensions, including assurance, responsiveness and empathy dimensions, might be improved directly in relation to fitness center staff. They should be trained to consider customers' needs and wants and to ensure that customers' needs and wants are satisfied. For example, if customers use equipment improperly, they should provide information about how to use exercise equipment without any request from customers. These may lead to *CL* to be affected by *SQ*.

LIMITATION AND FUTURE RESEARCH

The present research has some limitations. Firstly, this research was conducted in Thailand and the fitness center context, it will be worthwhile to examine the relationship between service quality and customer loyalty in other countries as well as other service contexts. Secondly, researchers may concentrate on other crucial factors in service quality such as human factors and hygiene factors. Finally, other lagged responses may be considered for future research such as patronage, word of mouth, and fitness center memberships.

REFERENCES

- Afthinos, Y., Theodorakis, N. D., & Howat, G. (2017). How do perceptions of other customers affect satisfaction and loyalty in public aquatic centres?. *Managing Sport & Leisure*, 22(6), 428–441.
- Agarwal, R. & Dhingra, S. (2023). Factors influencing cloud service quality and their relationship with customer satisfaction and loyalty. *Heliyon*, 9(4), e15177.
- Ahmed, S., Al Asheq, A., Ahmed, E., Chowdhury, U.Y., Sufi, T. & Mostofa, M.G. (2023), The intricate relationships of consumers' loyalty and their perceptions of service quality, price and satisfaction in restaurant service. *The TQM Journal*, 35(2), 519-539.
- Alam, M.M.D. and Noor, N.A.M. (2020). The relationship between service quality, corporate image, and customer loyalty of generation Y: an application of S-O-R paradigm in the context of superstores in Bangladesh. *SAGE Open*, 10(2), 1–19.
- Asnawi, A., Awang, Z., Afthanorhan, A., Mohamad, M & Karim, F. (2019). The influence of hospital image and service quality on patients' satisfaction and loyalty. *Management Science Letters*, 9(6), 911-920.
- Biscaia, R., Yoshida, M., & Kim, Y. (2023). Service quality and its effects on consumer outcomes: a meta-analytic review in spectator sport. *European Sport Management Quarterly*, 23(3), 897-921.
- Boonlertvanich, K. (2019). Service quality, satisfaction, trust, and loyalty: the moderating role of main-bank and wealth status. *International Journal of Bank Marketing*, 37(1), 278-302.
- Chang, C.-H., Robinson, L., Shu, S.-T. & Ma, S.-C. (2019). Fitness innovativeness, duration of stay, and revisit behavior: a moderation relationship. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 20(4), 634-645.
- Cuesta-Valiño, P., Gutiérrez-Rodríguez, P., & Loranca-Valle, C. (2021). Sustainable management of sports federations: the indirect effects of perceived service on member's loyalty. *Sustainability*, 13(2), 458.
- Dabholkar, P.A., Thorpe, D.I. & Rentz, J.O. (1996). A measure of service quality for retail stores: scale development and validation. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 24(1), 3-16.

- Dam, S.M. & Dam, T.C. (2021). Relationships between service quality, brand image, customer satisfaction, and customer loyalty. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 585–593.
- Dileep, K.M., Govindarajo, N.S. & Khen, M.H.S. (2020). Effect of service quality on visitor satisfaction, destination image and destination loyalty – practical, theoretical and policy implications to avitourism. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 14(1), 83-101.
- Economic Intelligence Center. (2017, 13 March). *Fitness shapes up as new Asian growth industry*. <https://www.scbeic.com/th/detail/product/4071>.
- Ferreira-Barbosa, H., Sabino, B., Loureiro, V., & Cepeda-Carrion, G. (2024). Perceived value, service quality and service convenience on behavioral intentions in fitness centers: a comparison between customers with and without personal training. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*. Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-09-2024-0226>
- Foroughi, B., Iranmanesh, M., Gholipour, H.F. & Hyun, S.S. (2019). Examining relationships among process quality, outcome quality, delight, satisfaction and behavioural intentions in fitness centres in Malaysia. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 20(3), 374-389.
- García-Fernández, J., Gálvez-Ruiz, P., Fernández-Gavira, J., Vélez-Colón, L., Pitts, B. & Bernal-García, A. (2018). The effects of service convenience and perceived quality on perceived value, satisfaction and loyalty in low-cost fitness centers, *Sport Management Review*, 21(3), 250-262.
- Ghadiri, M., Fahiminezhad, A., Bagheri, H., & Tayebi, S. M. (2021). Market-retention in fitness centers: Identifying and ranking the factors affecting customer retention. *Journal of New Studies in Sport Management*, 2(1), 95-110.
- Giao, H. N. K., & Vuong, B. N. (2021). The impact of service quality on passenger loyalty and the mediating roles of relationship quality: A study of domestic flights with Vietnamese low-cost airlines. *Transportation Research Procedia*, 56, 88-95.

- Gómez-Carmona, D., Paramio, A., Cruces-Montes, S., & Marín-Dueñas, P. P. (2022). Impact of COVID-19 prevention measures on health service quality, perceived value and user satisfaction. A structural equation modelling (SEM) approach. *Atencion primaria*, 54(2), 102178.
- Gopi, B. and Samat, N. (2020). The influence of food trucks' service quality on customer satisfaction and its impact toward customer loyalty. *British Food Journal*, 122(10), 3213-3226.
- Haron, R., Abdul Subar, N. & Ibrahim, K. (2020). Service quality of Islamic banks: satisfaction, loyalty and the mediating role of trust. *Islamic Economic Studies*, 28(1), 3-23.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Jeong, Y., & Kim, S. (2020). A study of event quality, destination image, perceived value, tourist satisfaction, and destination loyalty among sport tourists. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 32(4), 940-960.
- Kalia, P., Kaushal, R., Singla, M. and Parkash, J. (2021). Determining the role of service quality, trust and commitment to customer loyalty for telecom service users: a PLS-SEM approach. *The TQM Journal*, 33(7), 377-396.
- Klomplong, C. and Soonthonsmai, V. (2021). Service Quality and Service Marketing Mix Influencing the Loyalty of Fitness Members in Mueng District, ChonBuri Province. *Journal of Management Science, UbonRatchathani University*, 10(2), 57-77.
- Lamberti, G., Rialp, J., & Simon, A. (2022). Antecedents of satisfaction and loyalty in different spectator tribes in a football context. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 23(2), 295-310.
- Lee, M., Kang, M., & Kang, J. (2018). Cultural influences on B2B service quality-satisfaction - loyalty. *The Service Industries Journal*, 39(3–4), 229–249.
- Lee, S.Y. (2017). Service quality of sports centers and customer loyalty. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 29(4), 870-879.
- Lemy, D., Goh, E., & Ferry, J. (2019). Moving out of the silo: How service quality innovations can develop customer loyalty in Indonesia's hotels. *Journal of Vacation Marketing*, 25(4), 462-479.

- Lubis, A., Dalimunthe, R., Absah, Y., & Fawzee, B. K. (2021). The effect of corporate communication and service quality on customer loyalty and satisfaction in Sharia Banking. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 1267–1274.
- Marcos, A.M.B.D.F., & Coelho, A.F.D.M. (2022). Service quality, customer satisfaction and customer value: holistic determinants of loyalty and word-of-mouth in services. *The TQM Journal*, 34(5), 957-978.
- Min, D. (2022). Exploring the structural relationships between service quality, perceived value, satisfaction, and loyalty in nonprofit sport clubs: Empirical evidence from Germany. *Sport Marketing Quarterly*, 31(3), 198-211.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A., & Berry, L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23–74.
- Sirimongkol, T. (2022). The effects of restaurant service quality on revisit intention in pandemic conditions: an empirical study from Khonkaen, Thailand. *Journal of Foodservice Business Research*, 25(2), 233-251.
- Smartsrapers. (2024, 9 January). *List of Fitness centers in Thailand*.
<https://rentechdigital.com/smartscraper/business-report-details/list-of-fitness-centers-in-thailand>.
- Sun, S., & Pan, Y. (2023). Effects of service quality and service convenience on customer satisfaction and loyalty in self-service fitness centers: Differences between staffed and unstaffed services. *Sustainability*, 15(19), 14099.
- Supriyanto, A., Wiyono, B.B. & Burhanuddin, B. (2021). Effects of service quality and customer satisfaction on loyalty of bank customers. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1937847.
- Suttikun, C., & Meeprom, S. (2021). Examining the effect of perceived quality of authentic souvenir product, perceived value, and satisfaction on customer loyalty. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1976468.
- Sweeney, J.C. & Soutar, G.N. (2001). Consumer perceived value: The development of a multi-item scale. *Journal of Retailing*, 77(2), 203-220.

- Thanh, N., Tuan, L., & Nguyen, N. (2021). Evaluation of factors impacting the player loyalty in golf course business. *Management Science Letters*, 11(1), 155-164.
- Wang, F. J., & Chiu, W. (2023). Service encounter and repurchase intention in fitness centers: perceived value as a mediator and service innovativeness as a moderator. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 24(1), 145-167.
- Yildiz, S.M. & Duyan, M. (2019). The relationship among service quality, customer satisfaction, and customer loyalty: An empirical investigation of sports and physical activity sector. *Pamukkale Journal of Sport and Sciences*, 10(1), 17-30.
- Yu, W. & Ramanathan, R. (2012). Retail service quality, corporate image and behavioural intentions: the mediating effects of customer satisfaction. *The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research*, 22(5), 485-505.

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ
สำหรับการทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 โดยใช้แอปพลิเคชัน
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
The Development of Learning Process Model to Enhance the B.Ed.
Students' Vocabularies Literacy for Efficiency English Test as the CEFR
B1 Criteria by Using Applications, Rajabhat Maha Sarakham University

ขันแก้ว มาพรหม*

Khankaeo Maprom*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's email: khankaeo@yahoo.com

วันที่รับบทความ (Received)

9 ตุลาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

14 มกราคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

25 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบแผนการทดลองขั้นต้นซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 โดยใช้แอปพลิเคชัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 26 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการเรียนรู้ 12 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้สถิติการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การหาประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ E1/E2 และทดสอบค่าที (t-test independent) ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้คำศัพท์เพื่อใช้ในการทดสอบมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.69/81.54 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80) 2) ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, การทดสอบมาตรฐาน, CEFR ระดับ B1, แอปพลิเคชัน

ABSTRACT

The purposes of this Pre-Experimental research were 1) to improve the students' English vocabulary literacy as the CEFR B1 criteria by using the applications, 2) to study the effectiveness of English vocabulary learning achievement with the research criteria at 80/80, and 3) to study the satisfaction of the English's students toward the learning model. The sample of the research consisted of 32 students who were studying in the third year of the English Major, the Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University. The sample was selected through the cluster sampling. The research instruments were 1) 12 lesson plans, 2) an achievement test, and 3) a satisfaction survey. The research statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test independent. The results of the research found that 1) the efficiency of the learning model was at 82.69/81.54 which was similar to the research criteria, 2) after the students learning with the model, their achievement scores were higher at the statistical significant of 0.05 level, and 3) the satisfaction of the English's students toward the learning model was at the high level.

Keywords: English Vocabulary Literacy, Efficiency Test, CEFR B1, Applications

บทนำ

ด้วยภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุดภาษาหนึ่งและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน การแสดงออก การจัดการตนเอง การแสวงหาความรู้ เชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ภาษาอังกฤษไม่ได้เพียงแคเป็นสื่อกลางสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความสามารถ และยกระดับอาชีพของคนทำงานในยุคปัจจุบัน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ และแวดวงธุรกิจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว การศึกษา ธุรกิจระหว่างประเทศ หรืองานวิจัย (สถาบันการสอนภาษา โนวา ออนไลน์, 2566) ดังที่ ระพีพรรณ จันทร์ตาฝัน (2560) ได้กล่าวว่า การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง นอกจากนี้พื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษ คือ คำศัพท์ ถ้าผู้เรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ก็จะเข้าใจภาษาอังกฤษได้ยาก ความรู้ด้านคำศัพท์จึงเป็นรากฐานในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างมาก เช่น ความสามารถในการอ่านและเข้าใจข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการเรียนการสอน

ที่มุ่งเน้นการนำภาษาไปใช้จริง เมื่อนักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์และสามารถนำภาษาไปใช้จริง ก็จะช่วยนักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ กลาที่จะแสดงออกและกลาที่จะใช้ภาษามากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การเรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะคำศัพท์ สามารถช่วยให้นักเรียนมีความรู้ เข้าใจข้อมูลเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องอีกทั้งยัง สามารถใช้ในการสนทนาอย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวันเพราะการสนทนาโดยใช้คำศัพท์เพียงคำเดียว อาจจะช่วยให้ผู้ที่สนทนาด้วยเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น จึงทำให้การเรียนรู้คำศัพท์มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาในด้านอื่น ๆ อีกด้วย เจ้าของภาษาค้นเคยกับคำศัพท์โดยได้ยินได้ฟังและพบเห็นบ่อย ๆ ทั้งที่เป็นรูปประโยคและจากสถานการณ์ต่าง ๆ ก่อนที่จะสามารถใช้ภาษาได้ จะเห็นว่าคำศัพท์เหล่านั้นจะติดอยู่ในสมองและพร้อมที่จะนำมาพูดได้ทันที นอกจากนั้น การพัฒนาความรู้เรื่องคำศัพท์ ยังเป็นสิ่งที่ผู้เรียนภาษาเองต้องการ เพราะผู้เรียนมีความเชื่อว่าการรู้คำศัพท์จำนวนมากนั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงการพัฒนาทางด้านภาษาของตนเอง (Jordan, 1997) ถึงแม้ว่าการเรียนรู้คำศัพท์จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษ แต่การเรียนรู้คำศัพท์ยังคงเป็นปัญหาสำหรับนักเรียน ซึ่งปัญหาในการเรียนรู้คำศัพท์อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การจัดการเรียนการสอนของครูไม่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สื่อการสอนไม่ทันสมัย และนักเรียนขาดความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ นักเรียนไม่ชอบที่จะเรียนคำศัพท์ นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์น้อย ไม่สามารถแปลหรืออ่านภาษาอังกฤษได้ เป็นต้น (สัมพันธ์ สุขแก้ว, 2556) ดังนั้น ถ้าผู้เรียนขาดความรู้ด้านคำศัพท์จะส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถสื่อสารความหมาย ความคิดความรู้สึกของตนเองได้ตามที่ต้องการ นำไปสู่ปัญหาในด้านการเรียนรู้และทักษะในด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ ฤกษ์นาถ เมืองโคตร (2553) กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนมีความรู้คำศัพท์ไม่เพียงพอจะส่งผลให้มีความสามารถในทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน อยู่ในเกณฑ์ต่ำ นั่นคือ ฟังภาษาอังกฤษไม่เข้าใจ พูดภาษาอังกฤษได้น้อย อ่านแล้วไม่เข้าใจในทันที อีกทั้งไม่สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ ดังนั้น คำศัพท์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นในการเรียนภาษา ฉะนั้น ครูควรพิจารณาว่าจะสอนอย่างไรให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อจะได้พัฒนาความสามารถด้านคำศัพท์ให้ได้มากที่สุด และจำเป็นต้องมีเทคนิคการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง (ธีรวิรา ปลาตะเพียนทอง, 2562) นอกจากนี้ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาทในการสื่อสารและการพัฒนาทักษะต่างๆ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่นักศึกษาต้องการความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาและการทำงานในอนาคต การทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการประเมินทักษะทางภาษาของผู้เรียน และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้อธิบายระดับความเชี่ยวชาญทางภาษาระดับสากล ได้รับการยอมรับจากหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรป CEFR เป็นมาตรฐานสากลที่สหภาพยุโรปจัดทำขึ้นในปี 1990 เพื่อปรับปรุงแนวทางสำหรับลูกจ้างและสถาบันการศึกษาที่ต้องการประเมินความเชี่ยวชาญทางภาษาของผู้สมัคร และเพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกันของผู้สอนภาษาทุกประเทศในยุโรปโดย CEFR เป็นมาตรฐานการทดสอบที่สามารถประเมินความเชี่ยวชาญ

ทางภาษาอังกฤษได้อย่างครบถ้วนทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งจะแบ่งระดับภาษาของผู้เรียนได้ 6 ระดับ ตั้งแต่ระดับเริ่มต้นไปจนถึงระดับผู้ชำนาญ ได้แก่ A1, A2, B1, B2, C1 และ C2 ผลคะแนนสามารถเทียบได้กับเกณฑ์ของ IELTS, TOEIC และ TOEFL (สถาบัน อี เอฟ เอ็ดดูเคชั่น, มปท) โดยระดับ B1 เป็นระดับที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษนั้นยังคงมีอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา เช่น การขาดการฝึกฝนที่มีประสิทธิภาพและเครื่องมือในการช่วยในการจำคำศัพท์ที่มีประสิทธิภาพ เช่น นิตินันท์ ศรีโสภา (2562) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้เกมและบัตรคำศัพท์ และ อาภรณ์ศิริ พลรักษา (2561) ได้ศึกษาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและช่วยในการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานมากขึ้น และยังเป็นสื่อเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันสามารถนำมาจัดการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการเล่นเกม ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและวัยของผู้เรียน ส่วนบัตรคำศัพท์เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น และครูสามารถใช้บัตรคำสอนให้นักเรียนเรียนรู้คำและความหมายของคำศัพท์ ตลอดจนประยุกต์ใช้บัตรคำในการบูรณาการเรียนรู้อีกด้วย

จากปัญหาและความสำคัญของคำศัพท์ และปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบมาตรฐานของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ในปีที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาบางส่วนมีปัญหาลักษณะทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่หลักสูตรคาดหวัง และปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบในการทำแบบทดสอบภาษาอังกฤษมาตรฐานของนักศึกษา เนื่องจากเกณฑ์ของหลักสูตรระดับปริญญาตรีนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษจำเป็นต้องมีคะแนนการทดสอบภาษาอังกฤษมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR ในระดับ B1 เป็นอย่างน้อย ฉะนั้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงได้คิดค้นหาวิธีการ หรือแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับการทดสอบมาตรฐานตลอดจนประยุกต์ และนำสื่อและเทคนิคการสอนคำศัพท์ในรูปแบบต่าง ๆ นำไปใช้สอนในห้องเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการฝึกการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในห้องเรียนได้มากขึ้น และฝึกทำแบบทดสอบมาตรฐานด้วยความเข้าใจและมีความคุ้นเคย ตลอดจนสามารถจดจำคำศัพท์สำหรับการทดสอบ TOEIC ได้มากขึ้น ทั้งนี้โดยใช้แอปพลิเคชัน Quizlet ซึ่งเป็นบัตรภาพอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์โดยนักศึกษาจะสามารถเรียนรู้คำศัพท์ จาก Study Set ที่ผู้สอนสร้างขึ้น ทั้งนี้ ผู้เรียนจะได้ยินเสียงคำศัพท์ ภาพประกอบ หมายความว่าของคำศัพท์ได้ มีแบบทดสอบคำศัพท์ครบทุกประเภท และยังมีเกมเพื่อให้ผู้เรียน ฝึกและจดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้นและเรียนรู้ด้วยความผ่อนคลายและสนุกสนาน นอกจากนี้ ยังมีแอปพลิเคชัน YouTube ซึ่งมีตัวอย่างข้อสอบ TOEIC เสมือนจริง พร้อมเฉลย ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทำการทดสอบตนเองได้ตลอดเวลาและเรียนรู้แนวทางการทำแบบทดสอบและคุ้นเคยกับข้อสอบเสมือนจริง ในส่วนของการทดสอบความรู้ความจำคำศัพท์ในบริบทต่าง ๆ ผู้เรียนก็จะได้ยินเสียง

บทสนทนาต้นฉบับ เคารพความหมายคำศัพท์จากบริบทต่าง ๆ ซึ่งจะต้องทำตามเวลาที่กำหนดไว้ในแอปพลิเคชัน ส่วนการทดสอบการอ่านและเขียน ผู้เรียนก็จะเห็นแบบทดสอบในรูปออนไลน์เป็นแบบทดสอบแบบเติมคำศัพท์ในช่องว่าง (Incomplete Test) ในเวลาเสมือนจริง ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการดังกล่าว ทั้งนี้ แอปพลิเคชัน Quizlet และ Youtube เป็นสื่อที่จะช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการทดสอบ TOEIC ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับการทดสอบภาษาอังกฤษมาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการทดสอบ TOEIC หรือ RMU UET ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามใช้ทดสอบนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน

วัตถุประสงค์การวิจัย

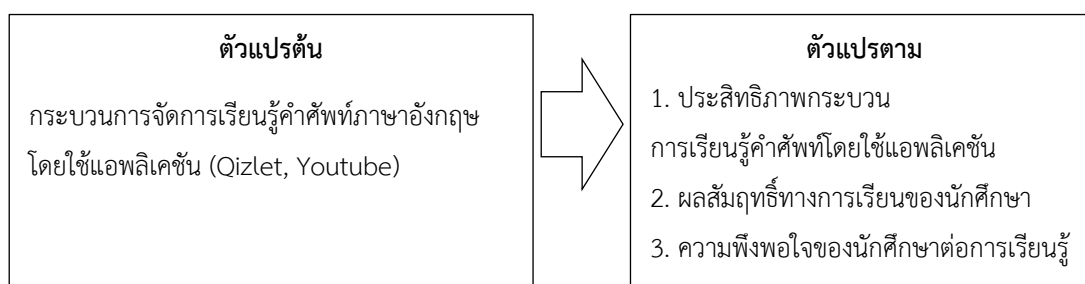
1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพกระบวนการตามแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ด้วยแอปพลิเคชันให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์ของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชัน
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชัน

สมมติฐานการวิจัย

กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีส่วนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 ของนักศึกษามากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แอปพลิเคชัน และตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพรูปแบบการสอนด้วยสื่อการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชัน และ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบดังกล่าว ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Research Design) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้แอปพลิเคชัน

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้แอปพลิเคชัน

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้แอปพลิเคชัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 2 หมู่เรียน รวมทั้งสิ้น 55 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 หมู่เรียน มีนักศึกษา จำนวน 26 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบมาตรฐาน รหัสวิชา 1019403 ประกอบการใช้แอปพลิเคชัน จำนวน 12 แผน ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 48 คาบ

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 200 ข้อ ประกอบด้วย การทดสอบคำศัพท์ที่ใช้บ่อยในการทดสอบมาตรฐาน (TOEIC) จำนวน 100 ข้อ และการทดสอบความสามารถด้านการอ่านและเขียนคำศัพท์ ซึ่งเป็นข้อสอบเติมคำศัพท์ Incomplete test จำนวน 100 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกัน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชัน จำนวน 15 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเกณฑ์เป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก ปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปี 3 จำนวน 26 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผนการดำเนินการวิจัย สร้างแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับการทดสอบมาตรฐาน ตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
2. ปฐมนิเทศนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และกระบวนการวิจัย ตลอดจนชี้แจงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน วิธีการวัดและประเมินผล รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนน
3. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบคำศัพท์แบบปรนัย จำนวน 200 ข้อ
4. ทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง เวลา 48 คาบเรียน
5. หลังการทดลองแล้วผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังเรียน (Post test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน
6. สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้โดยการใช้แอปพลิเคชันด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ
7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนข้อมูลจากการสอบถามความพึงพอใจไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยแอปพลิเคชันด้วยสูตร E1/E2
2. เปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 ก่อนและหลังการใช้แอปพลิเคชัน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent)
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชัน ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(1) วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) (สมนึก ภัททิยธนี, 2560)

(2) วิเคราะห์ค่าความยาก (p) ของแบบทดสอบรายข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

(3) วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อตามวิธีของเบรนนัน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

(4) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ โดยใช้สูตร ของโลเวทท์ (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. สถิติพื้นฐาน

(1) วิเคราะห์ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

(2) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

(3) วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

(4) วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชัน ตามสูตรการหาค่า E1/E2 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยหลังเรียนกับหลังเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่สร้างขึ้นโดยใช้ค่าที (t-test แบบ Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบในการเรียนรู้ดังกล่าว สรุปได้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ด้วยแอปพลิเคชันมีประสิทธิภาพ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

จำนวน นักศึกษา	ค่าคะแนนเฉลี่ย (E1)			ค่าคะแนนเฉลี่ย (E2)		
	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ค่าประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ค่าประสิทธิภาพ
26	40	33.08	82.69	30	24.46	81.54

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบมาตรฐาน ตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 โดยใช้แอปพลิเคชัน เท่ากับ 82.69/81.54 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด (80/80)

2. ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบมาตรฐานโดยใช้แอปพลิเคชันสูงขึ้น แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ทางการเรียน					
ก่อนเรียน	26	30	17	1.94	13.94*
หลังเรียน	26	30	24	1.17	

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบมาตรฐาน ตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 โดยใช้แอปพลิเคชัน

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่านักศึกษาที่ได้เรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ด้วยแอปพลิเคชันในครั้งนี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้แอปพลิเคชัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อการทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR B1 ด้วยแอปพลิเคชัน พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยแอปพลิเคชันที่ใช้ประกอบการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพ 82.69/81.54 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดเรียนรู้นี้ดีเยี่ยม ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ทำให้นักศึกษาที่เรียนสามารถกลับไปศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เพื่อเตรียมตัวสำหรับการทดสอบมาตรฐานในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริกมล กาญจนศรี และ ชันแก้ว มาพรม (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้บัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ (Quizlet) และเกมออนไลน์เวิร์ดวอลล์ (Wordwall) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้บัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ (Quizlet) และเกมออนไลน์เวิร์ดวอลล์ (Wordwall) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้บัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ (Quizlet) และเกมออนไลน์เวิร์ดวอลล์ (Wordwall) มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 85.34/80.34 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้นี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาสูงขึ้น หลังจากทีนักศึกษาได้เรียนรู้คำศัพท์ด้วยแอปพลิเคชัน นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐภัสสร อนันต์ธนสวัสดิ์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการใช้บทเรียนออนไลน์ประเภทบัตรคำ (Flashcard) ด้วยโปรแกรม Quizlet

ที่มีต่อความสามารถในการจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย 1 ผลการวิจัยพบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียน ($\bar{X} = 15.2$, S.D. = 4.55) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 11.2$, S.D. = 6.14) นั่นคือ ผลของการใช้โปรแกรม Quizlet ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ได้ดี มีความเข้าใจ และจดจำคำศัพท์ได้แม่นยำขึ้น จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยบัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ (Quizlet) สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชัน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) และ (S.D.= 0.61) แสดงให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดี และมีความสุขต่อการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐภัสสร อนันต์ธนสวัสดิ์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการใช้บัตรคำด้วยโปรแกรม Quizlet ที่มีต่อความสามารถในการจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.49) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจิตรรัตน์ สูงกลาง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการจำคำศัพท์ของนักเรียนโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์วิวัฒนาโก พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกมล กาญจนศรี และชนันแก้ว มาพรม (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้บัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ (Quizlet) และเกมออนไลน์เวิร์ดวอลล์ (Wordwall) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุกุลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้บัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ (Quizlet) และเกมออนไลน์เวิร์ดวอลล์ (Wordwall) ในภาพรวมอยู่ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน ทำให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อการทดสอบมาตรฐานตามเกณฑ์ CEFR ระดับ B1 ดีขึ้น ผู้สอนภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ได้เนื่องจาก Quizlet และ Youtube มีหลายภาษา ครูผู้สอนภาษาสามารถเลือกใช้ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ส่วนข้อสอบ TOEIC ใน YouTube มีความหลากหลาย ผู้ศึกษาสามารถเลือกทำข้อสอบได้ตามอัธยาศัย เข้าถึงได้ง่าย เสมือนจริง และไม่มีค่าใช้จ่าย

2. ผู้สอนต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนฝึกทำข้อสอบกับข้อสอบเสมือนจริง หรือตัวอย่างข้อสอบจาก YouTube และแนะนำเทคนิคการทำข้อสอบมาตรฐานแต่ละแบบให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่

3. ควรใช้สื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักศึกษาคิด และเรียนรู้จากบริบทอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชัน ร่วมกับรูปแบบการสอนต่าง ๆ ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการใช้แอปพลิเคชัน หรือ สื่ออื่นๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจและสนุกสนานกับการเรียนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา เมืองโคตร. (2553). *การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- ขจิตรัตน์ สุกกลาง. (2562). *การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์วิศิษฎ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย*. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, 5(2), 1-9.
- ณัฐภัสสร อนันต์ธนสวัสดิ์. (2562). *ผลการใช้บทเรียนออนไลน์ประเภทบัตรคำ(Flashcard) ด้วยโปรแกรม Quizlet ที่มีต่อความสามารถในการจดจำคำศัพท์ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย 1 (โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาราม) (รายงานวิจัย)*. ปทุมธานี: โรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย 1 (โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาราม).
- ธีรวัชร ปลายะเพียนทอง. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์และความคงทนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพคำศัพท์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาล นครปฐม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิติกานต์ ศรีโมรา. (2562). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการสอนแบบใช้เกมและบัตรคำศัพท์*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 7(2), 102-109.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ระพีพรรณ จันทร์ตาฝัน. (2560). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการเรียนรู้สภาพจริงเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(3), 238-252.
- ศิริกมล กาญจนศรี และ ชันแก้ว มาพรม. (2566). *การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้บัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ (Quizlet) และเกมออนไลน์เวิร์ดวอลล์ (Wordwall) สำหรับนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์*. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านคอมพิวเตอร์ ครั้งที่ 6 วันที่ 25 มีนาคม 2566, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

สถาบันสอนภาษาโนวา ออนไลน์. (2566). *ความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน*.

<https://novaonline-th.com/blog/importance-of-learning-english/>

สถาบัน อี เอฟ เอ็ดดูเคชั่น. (มปท). *CEFR และ EF SET*. <https://www.efset.org/th/cefr/>

สมนึก ภัททิยธนี. (2560). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). ประสานการพิมพ์.

สัมพันธ์ สุขแก้ว. (2556). *การศึกษามลัทธิทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและ ความคงทนในการจำ คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการเรียนการสอน]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *หลักสูตรสมรรถนะ.โครงการ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <https://cbethailand.com>

อาภรณ์ศิริ พลรักษา. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนเชิงใหม่พัฒนา อำเภอฟยชัย จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขต พื้นที่การประมศษาร้อยเอ็ด เขต 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ ศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Jordan, R.R. (1997). *Vocabulary Development English for Academic Purpose: A guide and resource book for teachers*. Cambridge University.

**แนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น**
**Guidelines for Tax Development of Community Enterprises
in Khon Kaen Province**

นฤมล อริยพิมพ์*

Naruemol Ariyapim*

หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Bachelor of Accountancy Program Faculty of Business Administration Northeastern University

*Corresponding author's email: naruemol.ari@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

16 มกราคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

6 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

27 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาภาษีและเสนอแนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยเน้นการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีด้านภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่ม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีประสบการณ์ด้านบัญชีและภาษีน้อย และมีความเข้าใจในหลักการบัญชีภาษีอากรน้อย ซึ่งพบปัญหาทางด้านภาษีอากร จำนวน 7 ข้อ ดังนี้ 1) การจำหน่ายหนี้สูญทางภาษี 2) การคำนวณค่าเสื่อมราคาทางบัญชี 3) การจำแนกรายได้ที่ได้รับ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 4) การขายสินค้าตามสัญญาให้เข้าชื่อ 5) การให้บริการตามสัญญา 6) การขายสินค้าผ่านตัวแทน และ 7) การกำหนดมูลค่าฐานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ ดังนั้น จึงได้เสนอแนวทางการแก้ไขโดยการส่งเสริมความรู้ทางภาษีอากรผ่านการอบรม และการจัดทำคู่มือบัญชีและภาษีที่ง่ายต่อการใช้งาน เพื่อให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายภาษีได้อย่างถูกต้อง และลดความเสี่ยงในการทำผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ควรมีการอัปเดตข้อมูลทางบัญชีและภาษีอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ และการสร้างช่องทางให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาความรู้, ภาษีอากร, วิสาหกิจชุมชน

ABSTRACT

This research aims to examine tax-related issues and provide guidelines for enhancing tax knowledge among community enterprises in Khon Kaen province, with a focus on problems related to corporate income tax and value-added tax accounting. A sample group of 400 people was selected for data collection using a questionnaire. The statistical used included; 1. the percentage and 2. the Exploratory Factor Analysis (EFA). The findings revealed that those responsible for managing or preparing the accounts for community enterprises have limited experience in accounting and taxation, and a poor understanding of tax accounting principles. There were mainly seven tax-related problems; 1) tax deduction for bad debts, 2) depreciation calculation, 3) classification of income exempt from corporate income tax, 4) sales of goods under lease agreements, 5) provision of services under contracts, 6) sales through agents, and 7) determining the tax base for the sale of goods or services. Therefore, the study provided solutions through the promotion of tax knowledge via training programs and the creation of easy-to-use accounting and tax manuals. These measures would support community enterprise operators comply with tax laws correctly and reduce the risk of legal violations. Additionally, it is recommended that the government should continuously update on accounting and tax information, and prepare the good consults effectively.

Keywords: Knowledge Development, Taxation, Community Enterprises

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน วิสาหกิจชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนการพัฒนาทางสังคมในระดับฐานราก โดยวิสาหกิจชุมชนเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นของประเทศไทย อาศัยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาในพื้นที่มาเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญในด้านการลดความยากจนและสร้างความมั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ทศพร แก้วขวัญไกร, 2560)

ข้อมูลจากกลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน ในปี 2566 สรุปจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามเขตและจังหวัด และการประกอบกิจการชี้ให้เห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนมากที่สุดในประเทศ จำนวน 43,505 แห่ง จากรวมทั้งประเทศ 83,553 แห่ง และมีสมาชิก จำนวน 782,606 คน จากรวมทั้งประเทศ 1,466,678 คน โดยจังหวัดขอนแก่นถือเป็นพื้นที่สำคัญที่แสดงถึงศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนที่หลากหลายทั้งด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์

เฉพาะตัว วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

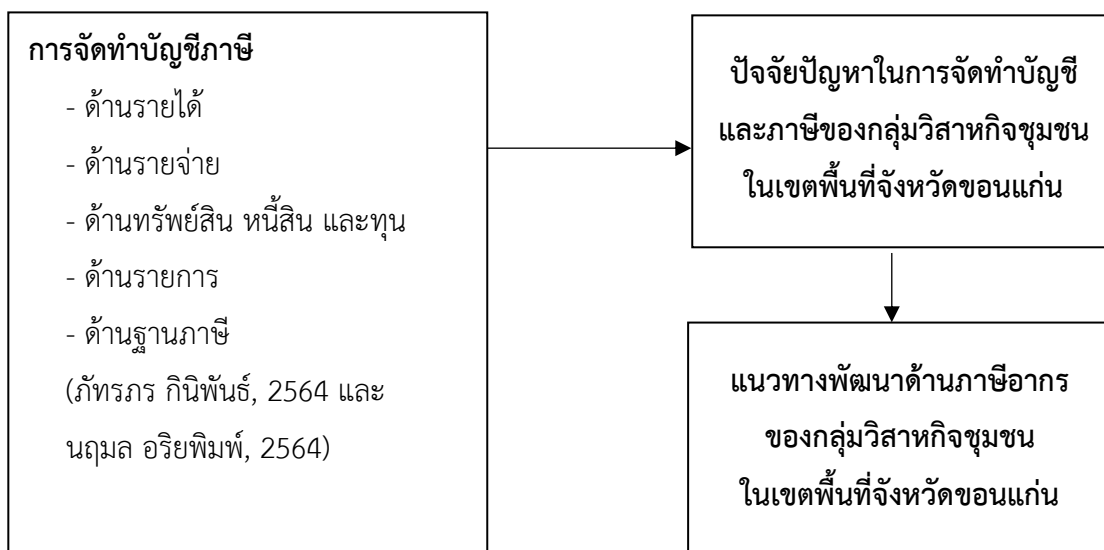
แม้จะมีความพยายามส่งเสริมจากภาครัฐ แต่ยังพบปัญหาสำคัญในหลายด้าน เช่น การจัดการด้านการเงิน การบัญชี และการจัดการภาษีอากร ซึ่งมักเกิดจากการขาดแคลนทรัพยากรและความรู้เฉพาะด้าน (วชิรา ไผ่เจริญมงคล และจิราพร เชียงชนะ, 2565) ขณะเดียวกัน การเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบดิจิทัลก็ยังคงเป็นข้อจำกัดสำหรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ทำให้การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายเป็นไปได้ยาก การส่งเสริมความรู้ทางด้านภาษีอากรอย่างเหมาะสมสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเพิ่มโอกาสให้วิสาหกิจชุมชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง อันจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับกิจการ และส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาว การขาดความรู้ด้านภาษีอากรอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของวิสาหกิจชุมชนในหลายแง่มุม เช่น การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมาย การเสียภาษีที่ไม่ครบถ้วน หรือการไม่ได้ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจสร้างภาระทางการเงินหรือความเสียหายทางกฎหมายในระยะยาว (กรมสรรพากร, 2562) วิสาหกิจชุมชนจำนวนมาก ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับตามที่รัฐกำหนด ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการดำเนินธุรกิจในระยะยาว และยังพบว่าสมาชิกในชุมชนหลายกลุ่ม ยังขาดความรู้ด้านการจัดการภาษีที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่รัฐกำหนด ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดการทางกฎหมายและการเงินได้ในอนาคต (เฉลิมเจษฎ์ สมานหัตถ์ และคณะ, 2567)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยในข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เพื่อมุ่งเน้นที่จะพัฒนาแนวทางส่งเสริมความรู้ด้านภาษีอากร ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากร ให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยง และเพิ่มโอกาสในการพัฒนากิจการอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยให้ชุมชนสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายได้อย่างถูกต้อง สร้างความโปร่งใสในการบริหาร และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศและนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 2,723 แห่ง (กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน, 2566) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Yamane (1967) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ซึ่งคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 แห่ง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้มีความครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 แห่ง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละแห่ง ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดให้มีผู้ให้ข้อมูล 1 คนต่อวิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่ง

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับ ด้านรายได้ ด้านรายจ่าย ด้านทรัพย์สิน หนี้สิน และ ทุน และ ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับ ด้านรายการ และด้านฐานภาษี และนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบ หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach, 1970) ซึ่งได้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.931 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้แบบสอบถามฉบับนี้สามารถ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามที่ใช้มาตราส่วนในการกำหนดค่าน้ำหนัก ของการประเมินตามวิธีของ Likert Scale โดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, และ 1 = น้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชี หลังจากได้รับข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามครบถ้วน จำนวน 400 ชุด นำข้อมูลดังกล่าวไปตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้สถิติในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ครบถ้วนและแม่นยำ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลทั่วไป และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยใช้ในการสกัดตัวแปรที่ไม่สำคัญออก เพื่อระบุเฉพาะตัวแปรที่สำคัญ โดยใช้วิธีการหมุนแกนอโรโคโนลแบบวาริแมกซ์ (Varimax Rotation) เกณฑ์ในการพิจารณาความสำคัญของตัวแปรแต่ละองค์ประกอบ คือ ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบ (Factor score coefficient) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป กระบวนการนี้ช่วยในการระบุปัจจัยปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านภาษีอากรและด้านบัญชีจำนวน 5 ท่าน เข้าร่วมการวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 85.30 มีอายุระหว่าง 40-45 ปี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.30 การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80 โดยมีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีและภาษี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.30

ผลการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์

ข้อ 1. ศึกษาปัญหาทางด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีและภาษีน้อย และมีความเข้าใจในหลักการบัญชีภาษีอากรน้อย

ตารางที่ 1 ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.891
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	12729.507
	df	703
	Sig.	.000

จากตารางที่ 1 ได้ทำการวิเคราะห์เพื่อคัดแยกตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญออก โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเท่ากับ 0.30 ขึ้นไปเป็นตัวแปรสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การวัดความเพียงพอของข้อมูลด้วยวิธี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.891 นอกจากนี้ Bartlett's Test ซึ่งใช้การแจกแจงแบบ Chi-Square มีค่าเท่ากับ 12,729.507 และค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงให้เห็นว่านัยสำคัญอยู่ที่ระดับต่ำกว่า 0.05 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 68.208

จากการพิจารณาตัวแปรสำคัญ สามารถสกัดปัจจัยสำคัญได้จำนวน 7 ปัจจัย จากทั้งหมด 38 ปัจจัย ดังนี้ 1) การจำหน่ายหนี้สูญทางภาษี 2) การคำนวณค่าเสื่อมราคาทางบัญชี 3) การจำแนกรายได้ที่ได้รับ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 4) การขายสินค้าตามสัญญาให้เข้าซื้อ 5) การให้บริการตามสัญญา 6) การขายสินค้าผ่านตัวแทน และ 7) การกำหนดมูลค่างานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Factor analysis แสดงผลของ Rotation Sums of Squared Loadings

Total Variance Explained									
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
				Loadings					
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	16.176	42.567	42.567	16.176	42.567	42.567	7.658	20.153	20.153
2	2.561	6.739	49.306	2.561	6.739	49.306	5.862	15.427	35.580
3	1.824	4.801	54.107	1.824	4.801	54.107	4.305	11.329	46.909
4	1.773	4.665	58.772	1.773	4.665	58.772	2.763	7.270	54.180
5	1.330	3.500	62.272	1.330	3.500	62.272	2.481	6.528	60.708
6	1.145	3.014	65.286	1.145	3.014	65.286	1.486	3.911	64.619
7	1.111	2.923	68.208	1.111	2.923	68.208	1.364	3.590	68.208

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้ จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Factor Analysis แสดงค่าผลรวมของกำลังสองหลังการหมุนแกน (Rotation Sums of Squared Loadings) พบว่าเมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigenvalue) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 พบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้คิดเป็นร้อยละ 68.208 ของความแปรปรวนทั้งหมด หลังจากการหมุนแกน (Rotation) พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีค่าความแปรปรวนลดลงจากร้อยละ 42.567 เหลือร้อยละ 20.153 ในขณะที่องค์ประกอบที่ 2 ถึงองค์ประกอบที่ 7 มีค่าความแปรปรวนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับค่าก่อนการหมุนแกน ซึ่งสะท้อนถึงการกระจายตัวของความสำคัญไปยังองค์ประกอบอื่นหลังการปรับหมุนแกน

ข้อ 2. เสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านภาษีอากรของผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ควรตระหนักและให้ความสำคัญทางด้านภาษีอากรเพิ่มขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรที่ถูกต้อง และการจัดทำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วน จะทำให้การชำระภาษีถูกต้อง 2) รัฐบาลควรให้ความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการอัปเดตข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ พร้อมให้คำปรึกษา ทั้งทางด้านบัญชีและภาษีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีอากรอย่างง่าย เพื่อให้ผู้ที่ดูแลหรือจัดทำบัญชีที่ยังมีประสบการณ์น้อย และมีความเข้าใจน้อย สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านภาษีอากร ของผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีและภาษีน้อย และมีความเข้าใจในหลักการบัญชีอากรน้อย ทำให้พบปัญหาในการจัดทำบัญชีและภาษี จำนวน 7 ข้อ ดังนี้ 1) การจำหน่ายหนี้สูญทางภาษี 2) การคำนวณค่าเสื่อมราคาทางบัญชี 3) การจำแนกรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 4) การขายสินค้าตามสัญญาให้เข้าซื้อ 5) การให้บริการตามสัญญา 6) การขายสินค้าผ่านตัวแทน และ 7) การกำหนดมูลค่างานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เอลิมเจษฎ์ สมานุหัตต์ และคณะ (2567) เรื่อง ปัญหากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชนและความต้องการระบบสารสนเทศที่ปรึกษากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนพบปัญหากฎหมายมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การตลาดและเงินทุน และบัญชีและภาษีอากร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยสิทธิ์ トラชูธรรม และ ดุลยลักษณ์ トラชูธรรม (ม.ป.ป) เรื่อง ปัญหาและ

แนวทางแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล พบว่า จากการศึกษา มาตรา 65ตรี 65ทวิ มีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้รายได้และรายจ่าย เงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิ และรายจ่ายต้องห้าม เช่น การหักค่าเสื่อมและค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน การตีราคาสินค้าคงเหลือ และการจำหน่ายหนี้สูญ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งประเภทรายได้และรายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนภัทร กันทวงศ์ และคณะ (2567) เรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพบริบทปัญหาทางบัญชีและภาษี ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นเสียภาษีเป็นปัญหาสำคัญ

ดังนั้น จึงเสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ควรตระหนักและให้ความสำคัญ ทางด้านภาษีอากรเพิ่มขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรที่ถูกต้อง และการจัดทำเอกสาร หลักฐานเกี่ยวกับภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วน จะทำให้การชำระภาษีถูกต้อง 2) รัฐบาลควรให้ความรู้เพิ่มเติม อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการอัปเดตข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ พร้อมให้คำปรึกษา ทั้งทางด้านบัญชีและ ภาษีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีอากร อย่างง่าย เพื่อให้ผู้ที่ดูแลหรือจัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์น้อยและมีความเข้าใจน้อย สามารถดำเนินการ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วราพร เปรมพาณิชย์นุกุล และ กฤตยา แสงบุญ (2566) เรื่อง Effects of Tax Planning for Sales Promotion on Tax Performance Efficiency of VAT Registrants พบว่า การวางแผนภาษีอากร ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานด้านภาษีอากรอย่างมีนัยสำคัญ และผู้ประกอบการควรตระหนักถึงความสำคัญของภาษีอากร และควรมีการจัดทำเอกสารอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรได้สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นวพร ชูเปี้ยเต็ง และคณะ (2564) เรื่อง ความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชี จังหวัดภาคใต้ พบว่า ความรู้ ความสามารถด้านภาษีอากร มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ต้องพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัชดา ภักดียิ่ง (2563) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สมาชิกและ คณะกรรมการควรได้รับการส่งเสริมความรู้โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งควรมีการดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้รับในรูปแบบของเอกสาร หรือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดทำหลักสูตรอบรมที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน เน้นการปฏิบัติจริงและออกแบบให้สอดคล้อง กับบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยให้ความสำคัญกับหัวข้อที่เป็นปัญหาและอื่น ๆ

เพิ่มเติม เช่น การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีอย่างถูกต้อง การจัดการเอกสารภาษี การยื่นภาษีผ่านระบบออนไลน์ และการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นต้น

2. รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมและให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาทางด้านบัญชีภาษีอากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างจากจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบและแนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปปรับใช้ได้

2. ศึกษาผลกระทบจากความรู้ด้านภาษีอากรต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากร

3. การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรค เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากร เช่น ความพร้อมของผู้ประกอบการ โครงสร้างภาษี หรือการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อวางแผนพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสรรพากร. (2562). *คู่มือภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน*. กรมสรรพากร.

กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน. (2566). *สรุปจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว*. กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน.

เฉลิมเจษฎ์ สมานุหัตถ์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน และ อัมภา วรรณกายนต์ (2567). ปัญหากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชน และความต้องการระบบสารสนเทศที่ปรึกษากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 8(3), 189-202.

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม และ ดุลยลักษณ์ ตราชูธรรม. (ม.ป.ป). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล*. chrome-extension://efaidnbmninnbpcjpcglclefindmkaj/https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=42403&table=files_biblio

ทศพร แก้วขวัญไกร. (2560). ทางรอดวิกฤติเศรษฐกิจด้วยแนวทางวิสาหกิจชุมชน. *วารสารเศรษฐศาสตร์ชุมชน*, 5(1), 20-30.

ธนภัทร กันทวงค์, นิสารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์, สุมล ดวงตา, กัสมา กาซ็อน, นิรุตต์ ชัยโชค, วิไลลักษณ์ วงษ์ชัย และพีระพล ศรีวิชัย. (2567). การเสริมสร้างศักยภาพทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัญชีปริทัศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(1), 247-265.

- นฤมล อริยพิมพ์. (2564). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบริการรับทำบัญชีจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 207-217.
- นวพร ชูเปี้ยเต็ง, อุทิศ เสือแก้ว และ ชลดา มนัสทรง. (2564). ความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชีจังหวัดภาคใต้. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยา เชียงพุด*, 6(4), 192-208.
- ภัทรกร กนิพันธ์. (2564). ปัญหาการจัดทำบัญชีด้านภาษีเงินได้นิติบุคคลของผู้ทำบัญชีในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 130-138.
- รัชดา ภักดียิ่ง. (2563). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research*, 6(1), 175-189.
- วชิรา ไผ่เจริญมงคล และจิราพร เชียงชนะนา. (2565). การศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชน. *วารสารการจัดการและพัฒนา*, 15(4), 55-70.
- วรภาพร เปรมพาณิชย์นุกูล และ กฤตยา แสงบุญ. (2566). ผลกระทบของการวางแผนภาษีเพื่อการส่งเสริมการขายที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านภาษีอากรของผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 17(26), 54-71.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test (5th ed.)*. Harper Collins.
- Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper&row.com

Online Marketing Mix Factors Affecting the Consumer's Purchase Decision on River Snail Rice Noodle Products in Guangxi, the People's Republic of China

Yueming Li^{1,*}, Siriporn Lertyingyot² and Nutcharee Pakdeechoho³

¹Master of Business Administration, Program in Business Administration, Faculty of Management Sciences,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

^{2,3}Faculty of Management Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author's email: 176424744@qq.com

Received
November 6, 2024

Revised
December 15, 2024

Accepted
March 27, 2025

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to study the important level of the online marketing mix factors on River Snail Rice Noodles products, and (2) to study the importance of consumers' purchase decisions on River Snail Rice Noodles products and (3) to study online marketing mix factors affecting the consumer's purchase decision on River Snail Rice Noodles products in Guangxi, the People's Republic of China. The sample group was 400 people who had experience using River Snail Noodles products on their own through online business. The research tool was an online questionnaire. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics with MRA.

The online marketing mix concerning the place was the first very high importance, followed by product and people, price, process, and the physical, respectively, according to the consumers' purchase decisions. The results showed that all factors were highly important. These findings showed that the online marketing mix (product) had a direct effect on the purchase decisions of consumers, with coefficient equal to ($\beta=.304$). The online marketing mix (price) had a direct effect on the purchase decisions of consumers, with a coefficient equal to ($\beta=.266$). The online marketing mix (promotion) had a direct effect on the purchase decisions of consumers, with a coefficient equal to ($\beta=.185$). The online marketing mix (physical) had a direct effect on the purchase decisions of consumers, with a coefficient equal to ($\beta=.181$). The online marketing mix (process) had a direct effect on the purchase decisions of consumers, with a coefficient equal to ($\beta=.089$). Lastly, the online marketing mix (people) had a direct effect on the purchase decisions of consumers, with a coefficient equal to ($\beta=.077$). All the factors were significant at 0.05 level. While the variable online marketing mix

(place) had a direct effect on consumer's purchase decisions, a coefficient equal to ($\beta=.048$), Adjusted $R^2 = 0.584$, which was not significant at 0.05 level. The research contributed to understanding how social media marketing and influencer endorsements affected the purchase decision process for traditional or regional food products, offering insights into the influence of digital word-of-mouth on niche products.

Keywords: Online Marketing Mix, Consumer's Purchase Decision, River Snail Rice Noodle Products

Introduction

Online business is very popular in this era. It is comfortable with the lifestyle of people in modern times and helps consumers to access consumer products and consume. It is easy to reach target customers because opening an online store helps to save costs for entrepreneurs. They have transformed the way commerce operates, offering numerous advantages to both businesses and consumers. Online businesses have the potential to reach a global audience, breaking down geographical barriers and allowing businesses to expand their customer base far beyond their local region (Ngamchoom, 2020). The online business environment encourages innovation and agility. Businesses can quickly adapt to market trends, test new ideas, and respond to changing consumer demands. Include lower overhead costs, running an online business typically involves lower overhead costs compared to physical stores. There is no need for expensive retail space, utilities, and other overhead expenses. Now, cost-effective digital marketing allows online businesses to target specific audiences and measure the effectiveness of campaigns, leading to cost-effective and efficient marketing strategies. Online businesses have revolutionized the way commerce is conducted, offering unparalleled reach, accessibility, cost-efficiency, and innovation. As technology continues to advance, online businesses will likely continue to play a vital role in shaping the future of the global economy.

The online marketing mix refers to the adaptation of the traditional marketing mix for the digital environment. It helps businesses craft strategies to reach their target audience effectively in the online space (Li et al., 2022). The online marketing mix provides a comprehensive framework for businesses to design their digital strategies effectively. Each element is crucial for driving traffic, building trust, and converting customers in the competitive online environment. Adapting the marketing mix for online channels ensures businesses stay relevant and successful in the digital age. However, it involves adapting the four key elements of price, place, product, and promotion to the digital marketing context (Sulistijono, 2019). When planning for an online

service, it is also possible to consider including physical evidence, people, and processes in the marketing mix. The online marketing mix refers to the strategies used to satisfy consumer needs and position our offering effectively in their minds. The 7 P's version of this paradigm, which includes product, price, place, promotion, people, process, and physical evidence, is currently more commonly used. These are the marketing mix elements for service businesses applied to purchasing products on online platforms. This is particularly true for any business that deals with intangible services and even more so for the online marketing mix (Kotler and Keller, 2009). The significance of the online marketing mix in shaping consumer purchase decisions is well-established, as it combines essential strategies that influence consumer behavior in the digital landscape. A summary of its impact, based on the research by Mulyana and Suyanto (2019), indicates that all elements of the marketing mix; product, price, place, promotion, people, process, and physical evidence—significantly affect consumer purchasing decisions in online environments. High-quality products, competitive pricing, and convenient purchasing processes particularly contribute to positive decision-making. Marketing mix elements not only directly influence purchasing decisions but also mediate the relationship between consumer behavior and decision-making. The online marketing mix significantly shapes consumer purchase decisions by addressing price sensitivity, convenience, trust, and personalization. Businesses that optimize their online marketing mix can better meet consumer expectations, build trust, and drive conversions effectively.

Guangxi is a city rich in cultural tourism and has a long history. It is the birthplace of many cultures, including Chinese folk art, such as the century-old Liuzhou Industrial Museum, Liuzhou River Snail Rice Noodle Industrial Park, and Longdu Tourist Road. The market context for River Snail Rice Noodles products is influenced by the region's rich cultural tourism and historical significance. Yufeng District in Liuzhou City is a focal point for attracting investments and government support to promote historical and cultural attractions. One of the unique local products that has gained attention is River Snail Rice Noodles products. The Yufeng District in Liuzhou City is an important area of historical and cultural significance that has been promoted through investment attraction and support. The River Snail Rice Noodles products market is a niche segment within the culinary industry that centers around a unique noodle dish featuring snails as the primary ingredient. This market asters to individuals seeking diverse and adventurous culinary experiences. River Snail Rice Noodles products have become increasingly popular due to their unique flavor and the unique dining experience they offer. This dish is typically made by cooking rice

noodles in a delicious broth made from a combination of herbs, spices, and snail meat. To enhance its taste and appearance, it is often served with fresh herbs, vegetables, and condiments (Srivastava, 2023).

The market for River Snail Rice Noodles in Guangxi is driven by its soft power, cultural products and historical context, government support, and the growing interest in unique culinary experiences, flavor, and dining experiences. The market offers opportunities for both established food businesses and emerging entrepreneurs. Established restaurants can expand their menu options while aspiring chefs can set up specialized River Snail Rice Noodles product stalls or food trucks to cater to this unique culinary trend (Li Ning, 2023). Marketing strategies for promoting Liuzhou River Snail Noodles internationally through e-commerce platforms emphasize the importance of cultural appeal, customized packaging, and social media engagement. These strategies aim to address challenges such as food safety standards and logistics (Sun & Huang, 2023). It can further combine the characteristics of Guangxi's online shopping market and the psychological changes of consumer groups and even combine with big data to discuss the network marketing strategy to provide more comprehensive and effective operational suggestions for enterprises and shopping platforms.

The Objectives of the Research

1. To study the important level of the online marketing mix factors on River Snail Rice Noodles products in Guangxi, the People's Republic of China.
2. To study the importance of consumers' purchase decisions on River Snail Rice Noodles products in Guangxi, the People's Republic of China.
3. To study online marketing mix factors affecting the consumer's purchase decision on River Snail Rice Noodles products in Guangxi, the People's Republic of China.

Literature Review and Research Hypothesis

The marketing mix consists of strategies and actions used to meet customer demands and establish product value, encompassing the 7P's: Product, Price, Place, Promotion (McCarthy, 1960), and additional elements for services—People, Process, and Physical Evidence (Kotler & Armstrong, 2010). This framework is relevant in various contexts, including online marketing. The study focuses on the online marketing mix's impact on purchasing decisions for River Snail Noodles in Guangxi. The independent variable is the online marketing mix, as defined by Booms & Bitner (1982); Kotler & Armstrong (2010); Chaffey (2022). The dependent variable follows five consumer decision-making steps: problem recognition,

information search, evaluation of alternatives, purchase decision, and post-purchase behavior. The research confirms that the online marketing mix significantly influences customer purchasing behavior.

The study examines the service marketing mix (7P's) in businesses operating on online platforms, highlighting its continued relevance alongside digital marketing strategies. In service-oriented businesses, the "product" includes both tangible and intangible elements, such as food delivery and the associated experience (Zeithaml et al., 2018). Pricing strategies incorporate dynamic pricing, subscriptions, and freemium models, shaping consumer perceptions. While traditional physical locations are replaced by digital platforms, accessibility factors like app performance and delivery coverage remain crucial (Grönroos, 1994). Digital channels, such as social media and email marketing, drive promotional strategies (Lovelock & Wirtz, 2021). Customer interactions via live chats and customer service reinforce the personal aspect of service businesses. The online marketing mix alone is insufficient, as it lacks emphasis on people, processes, and tangible evidence. It mainly focuses on digital strategies like SEO, content marketing, and paid ads. Integrating the service marketing mix ensures a holistic approach to service quality and customer satisfaction. This combination effectively addresses challenges unique to online service platforms (Chaffey & Ellis-Chadwick, 2019). This concept was introduced by Blackwell (2006) to identify the key factors that influence consumers' online product purchasing decisions. The independent variable, based on Kotler and Keller (2009), includes the 7 P's as follows: 1) The product includes both physical and digital offerings tailored to meet customer needs and scalability. 2) Pricing strategies incorporate dynamic pricing, freemium models, subscriptions, and transparent discounts. 3) The online "place" focuses on accessible digital platforms like e-commerce sites and mobile apps with user-friendly experiences. 4) Promotional efforts leverage social media, SEM, email, influencer partnerships, and content marketing for wider reach. 5) "People" emphasizes the role of customer service teams, social media managers, and AI chatbots in enhancing interactions. 6) Processes involve streamlined backend and frontend systems ensuring secure transactions and efficient order tracking and 7) Physical evidence is conveyed through digital touchpoints such as website design, branding, and high-quality product images. The purchase decision is a dependent variable influenced by multiple online marketing components. It involves the phases of problem recognition, active information search, and critical evaluation of alternatives. Finally, the decision-making

process culminates in a purchase decision and subsequent post-purchase behavior as conceptualized by Kotler & Keller (2006). See Figure 1

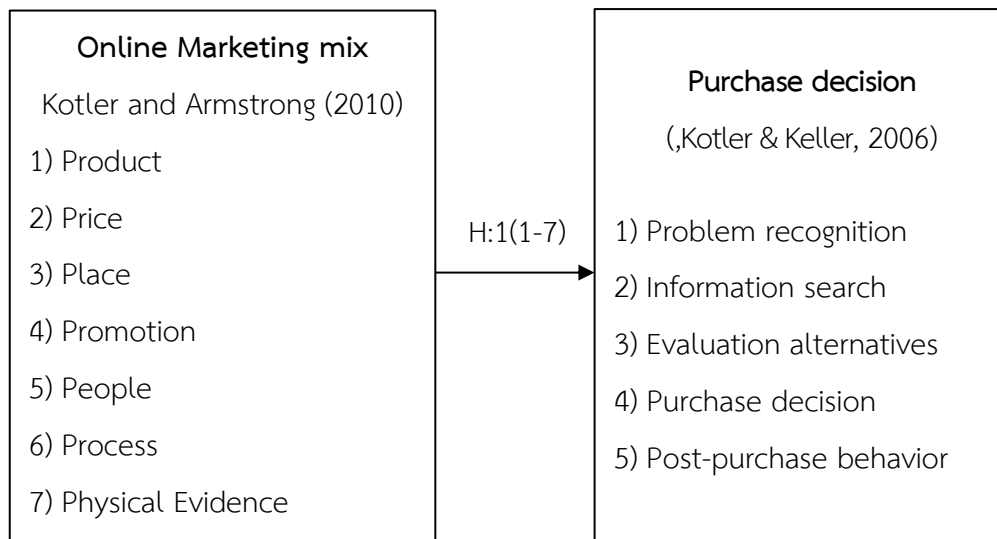

Figure 1 Conceptual Framework

Research Hypothesis

H1: Online marketing mix have a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

H 1.1: Product has a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

H 1.2: Price has a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

H 1.3: Place has a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

H 1.4: Promotion has a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

H 1.5: People has a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

H 1.6: Process has a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

H 1.7: Physical Evidence has a positive effect on purchase decisions on River Snail Rice Noodle products.

Research Methodology

1. Population and sample

The population studied consists of people who have experience using River Snail Noodles products independently through an online business in Guangxi. As indicated by the screening questions, the questionnaire is only intended for consumers who have experience purchasing River

Snail Rice Noodles products. For the sample groups, the researcher calculated the sample size using the formula of Cochran (1953) at a confidence level of 95% and a level of error of 5 percent. The sample size can be calculated as 384.16. The researcher defines the sample as 400 people.

2. Instrumentation

The questionnaires are based on the online marketing mix theories of Kotler and Armstrong (2010); Booms and Bitner (1982); Chaffey (2022) covering seven factors: product, price, place, promotion, people, process, and physical evidence. Additionally, Kotler (2006) developed a questionnaire on five purchase decision factors: problem recognition, information search, evaluation of alternatives, purchase decision, and post-purchase behavior. The questions use a 5-level Likert scale (Likert, 1970), rating importance from 1 (very low) to 5 (very high).

3. Data collection

The researcher distributed online questionnaires via WeChat, websites, and apps, clarifying objectives for respondents. A pilot test with 30 Chinese consumers in Guangxi, experienced with River Snail Noodles, was conducted to assess reliability. Cronbach's Alpha was used, requiring a minimum reliability of 0.70 (Cronbach, 1951). The questionnaire achieved 0.809 reliability, with an overall reliability of 0.926. The revised questionnaire was then used for data collection. Multiple Regression Analysis with Enter Selection was applied to analyze the results. The researcher prepared a complete questionnaire. The revised questionnaire was used to collect data with the sample to collect data for further research. In this study, the researcher will apply descriptive statistics and inferential statistics to analyze the data with the following: (1) Descriptive statistics in the analysis of frequency, percentage, mean, and standard deviation. And (2) Influential statistics in the analysis of the synergistic by Multiple Regression Analysis.

Analysis and Discussion

1. Results percentage analysis of the personal information of the people who have experience using River Snail Noodles products on their own through online business in Guangxi, China.

The majority of respondents were female (67.25%) and under 30 years old (33.00%). Most were single (41.75%) and held a bachelor's degree (39.75%). Students made up the largest group (28.50%), with 34.00% reporting the highest income level. Online shopping was preferred by 38.25%, mainly on Taobao (58.75%). Credit cards were the most used payment method (26.25%).

2. Results descriptive, and mean analysis of the important level of the online marketing mix factors.

The online marketing mix concerning the place is of very high importance first (4.49), Followed by product and people of very high importance (4.48), and the online marketing mix concerning the price is of very high importance (4.45). The online marketing mix concerning the promotion is very high importance (4.47). The online marketing mix concerning the process is very high importance (4.58). Lastly, the online marketing mix concerning the physical is very high importance (4.57).

3. Results descriptive, and mean analysis of the operation of consumer purchase decisions.

The overall consumer purchase decisions are of very high importance, with a mean of 4.40.

The influence of the marketing mix on purchase decisions involves testing criteria such as the Normality Test and Correlation using Multiple Regression analysis.

The correlation coefficient is a tool in statistical analysis for determining the relationship between two variables. It is represented by "r" and measures the strength and direction of the linear relationship between the two variables. Testing the correlation coefficient enables researchers to determine whether the observed correlation in a sample is statistically significant or if it could have happened purely by chance. See Table 1

Table 1. Correlation Coefficient

Variable	Product (X1)	Price (X2)	Place (X3)	Promotion (X4)	People (X5)	Process (X6)	Physical (X7)	PD (Y)
Product (X1)		0.228**	.268**	0.426**	-0.021	0.694**	0.695**	0.619**
Price (X2)			0.092	0.129*	0.106*	0.500**	0.501**	0.499**
Place (X3)				0.143**	0.117*	0.040	0.039	0.148**
Promotion (X4)					0.003	0.338**	0.339**	0.440**
People (X5)						0.135**	0.134**	0.138**
Process (X6)							0.140**	0.671**
Physical (X7)								0.672**

Remark: **p<0.01, *p<0.05

Table 1, analyzing the correlation coefficient values between the online marketing mix variables and consumer's purchase decision using the Person correlation coefficient method, found that the value sig. is equal to 0.000, which is less than 0.01. It is statistically significant at the 0.01 level and has a moderate relationship ($r=0.695$, $\text{Sig.}=0.000$) when considering the elements of the online marketing mix in 7 areas: product, price, place, promotion,

people, process, and physical. and the relevant degrees are 0.619, 0.499, 0.148, 0.440, 0.138, 0.671, and 0.672, respectively. All variables are related, with every variable having a correlation coefficient between 0.106 and 0.695, which is not more than 0.80. This shows that all variables are independent, which can be considered in the multiple regression analysis model (Hair et al., 2019).

4. Results from Multiple Regression analysis of the factors affecting the consumer's purchase decision on River Snail Rice Noodles products in Guangxi, using the online marketing mix.

The influential statistical data of all items related to the online marketing mix on the consumer's purchase decision on River Snail Rice Noodles products in Guangxi, the People's Republic of China are presented in Table 2

Table 2 shows the result of the multiple regressions analysis by Enter Selection

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	.518	.216	-	2.396*	.017	-	-
1. Product	.160	.025	.304	6.316***	.000	.449	2.227
2. Price	.215	.031	.266	6.986***	.000	.715	1.398
3. Place	.028	.020	.048	1.453	.147	.945	1.059
4. Promotion	.217	.042	.185	5.128***	.000	.799	1.251
5. People	.043	.019	.077	2.307*	.022	.941	1.062
6. Process	.066	.040	.089	1.664***	.000	.361	2.769
7. Physical	.134	.051	.181	2.651**	.008	.224	4.464

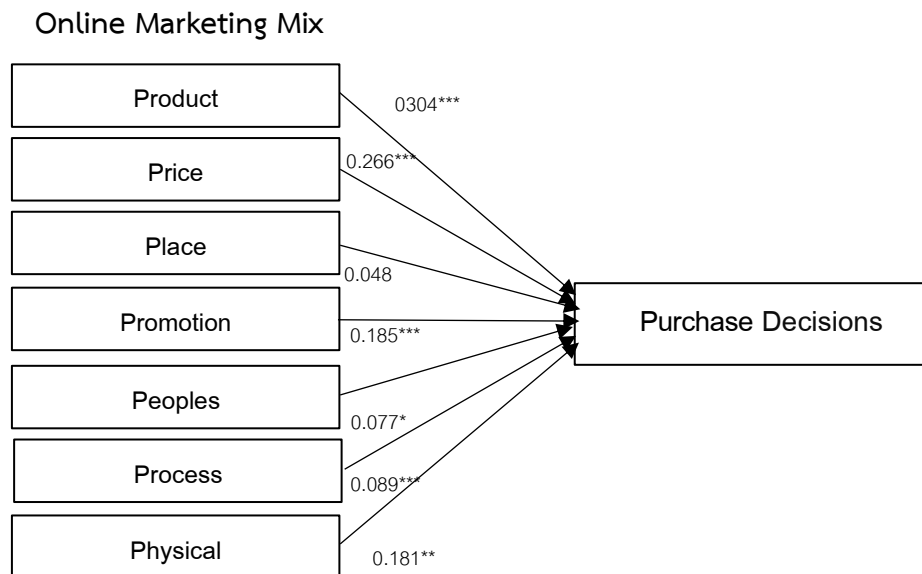
Remark: R Square = 0.592, Adjust R² Square = 0.584, F = 81.330, Durbin Watson 2.47

Note: * = Sig<0.05, ** = Sig<0.01, *** = Sig<0.001

Table 2 Results of the study online marketing mix's factors affecting the consumer's purchase decision on River Snail Rice Noodles products, found that the presence of the significant effect of the seven predicting variables on the purchase decisions of consumers was identified based on their significance. The effect of a predicting variable is significant. Value is less than 0.05.

1. The research found that the research identified a significant effect of 7 marketing mix variables on consumer purchase decisions, with significance determined at $p < 0.05$. The product had the highest impact ($\beta=.304$) on purchase decisions. Price followed with a regression coefficient of $\beta=.266$. Promotion showed a significant effect with $\beta=.185$. Physical evidence had a regression coefficient of $\beta=.181$. Process influenced purchase decisions with $\beta=.089$. People had an effect with $\beta=.077$. The place had the lowest regression coefficient ($\beta=.048$) and was not statistically significant at $p < 0.05$. All other factors significantly influenced

purchase decisions, emphasizing the importance of product, price, and promotion in driving online consumer behavior. See Figure 1 below.

Note: * = Sig<0.05, ** = Sig<0.01, *** = Sig<0.001

Fig. 2 Model of Multiple Regression

Discussion

This research aimed to study the online marketing mix concerning the product, which is of very high importance. Online shopping is increasingly popular due to its convenience and effectiveness. It also highlights digital marketing strategies, including the online marketing mix, and discusses the implications for businesses as outlined by Chaffey and Ellis-Chadwick (2019). Additionally, the elements of the online marketing mix can quickly change a company's competitive position through innovation, as suggested by Khan (2014). The online marketing mix also has two important benefits. First, it can be used as a tool to evaluate the work of marketing managers by exchanging benefits from the competitive strengths of online businesses and going through the process of online marketing mix with customer benefits and other stakeholders. Second, it helps reveal product information and commercial terms, whether it is a process, physical, or multidimensional factor of a marketing manager's job. Following the price, the price element of the online marketing mix is incredibly crucial. The results of this study 8 correspond with the study of Mahittivanich in 2022 via Facebook, the top 3 reasons for returning to buy things online and in stores are the same: price (50%), product quality

(38%), and ease of searching and finding products (38%). According to Hanaysha's et al., (2021) research, the price of a product plays a vital role in influencing a consumer's decision to purchase it.

Lastly, the online marketing mix concerning the price of very high importance. The price element of the online marketing mix is incredibly crucial. This is because online stores generally offer products at lower prices than physical department stores. Additionally, consumers prefer to purchase products online at cheaper rates, so online stores tend to set lower prices for their products. According to a survey conducted by Mahittivanich in 2022 via Facebook, the top 3 reasons for returning to buy things online and in stores are the same: price (50%), product quality (38%), and ease of searching and finding products (38%). According to Hanaysha's et al., (2021) research, the price of a product plays a vital role in influencing a consumer's decision to purchase it. Additionally, the study found that the store's image and location have a significant positive impact on purchase decisions.

The importance of consumer purchase decisions. 1) The overall consumer purchase decisions are of very high importance. In order to succeed in competitive markets, online businesses must understand the factors that influence purchase decisions, including price, quality, brand reputation, and convenience. By analyzing these factors, companies can refine their digital marketing strategies, product offerings, and customer experiences better to meet the needs and preferences of their target audience. According to Liuzhou (2023), both dishes are treasured for their unique tastes and are enjoyed by locals and visitors alike in their respective regions of origin. Related to the research of Chomraka et al., (2022) conduct, the consumer purchase decision process generally consists of five steps: problem perception, information search, alternative evaluation, purchase decision, and post-purchase evaluation.

The online marketing mix factors affect the consumer's purchase decision on River Snail Rice Noodles products in Guangxi, the People's Republic of China.

The online marketing mix significantly influences consumer purchase decisions for River Snail Rice Noodles, with the product being the most critical factor due to its cultural heritage and government promotion. Price follows as the second most influential factor, aligning with research emphasizing its role in attracting consumers (Thepnarong & Wisetprapha, 2021). Promotion, particularly through social media and advertising, effectively influences purchasing behavior (Chaffey, 2022; McCarthy, 1960). Physical aspects, such as website design, product presentation, and security, rank fourth, shaping consumer trust and shopping

experiences (Kotler & Keller, 2009). The process, including seamless ordering and secure online payment systems, ranks fifth in impact (Alzahrani, 2018). People play a crucial role in maintaining service quality, with personal interactions and staff professionalism affecting customer satisfaction (Hongyont, 2019). However, the place variable showed no significant correlation with consumer decisions, as convenience and usability matter more in digital shopping. The study highlights the importance of integrating digital marketing tools and omnichannel strategies for sustainable online business operations.

Suggestion

1. Operation of owner business suggestion

1. Emphasize authenticity and quality by highlighting the cultural significance of River Snail Rice Noodles, which will attract consumers seeking genuine local cuisine.
2. Focus on digital marketing strategies like content marketing, which includes sharing recipes and cooking tips, engaging with customers on social media, and collaborating with influencers. These efforts will help increase brand awareness and establish credibility.

2. Further research suggestion

Based on the finding that the product factor in the online marketing mix has a regression coefficient ($\beta=.304$), indicating the highest impact on consumers' purchase decisions. The way the product is presented online can significantly influence consumer decisions. Use high-quality images, detailed descriptions, and engaging videos that showcase the product in its best light. Highlight its authenticity, texture, and taste to make it appealing to potential buyers.

Research Conclusion

The online marketing mix influencing River Snail Rice Noodle purchases in Guangxi includes product quality, competitive pricing, availability, and effective promotions. Cultural and social factors, customer reviews, and user-generated content also impact decisions. Excellent customer service, including live chat, FAQs, and a flexible return policy, enhances trust and satisfaction. Secure transactions and data protection are crucial for consumer confidence. Fast and reliable delivery, along with convenient return options, improves the overall experience. Logistics and delivery location play a key role in purchase decisions. These factors collectively shape consumer buying behavior in the online market.

References

- Alzahrani, J. (2018). The impact of e-commerce adoption on business strategy in Saudi Arabian small and medium enterprises. *Review of Economics and Political Science*, 4(2), 73–88.
- Blackwell, R.J. (2006). *Consumer Behavior* (10th ed.). Harcourt College Publishers, South Western-Thomson Learning, Cincinnati.
- Booms, B. H., & Bitner, M. J. (1981). Marketing Strategies and Organization Structures for Service Firms. In *Marketing of Services*. (pp. 47-51). American Marketing Association.
- Chaffey, D. (2022, 23 December). *E-Marketing Mix or Digital Marketing Mix*.
<https://www.davechaffey.com/digital-marketing-glossary/e-marketing-mix/>
- Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital Marketing: Strategy, Implementation, and Practice*. Pearson Education.
- Chomraka, I. , Yeamkong, S. , Jindatawin, K. , & Jirawongsatian, S. (2022). Consumption behavior and marketing mix factors affecting buying decision of Longkong in Uttaradit Province. *Journal of Business Administration Maejo University*, 4(1), 57-76.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16, 297-334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>.
- Grönroos, C. (1994). From marketing mix to relationship marketing: Towards a paradigm shift in marketing. *Management Decision*, 32(2), 4–20.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate Data Analysis* (8th ed.). Pearson Education.
- Hanaysha's, J. R., Shaikh, M.E.A., & Alzoubi, H. M. (2021). Importance of marketing mix elements in determining consumer purchase decision in the retail market. *International Journal of Service Science, Management, Engineering, and Technology (IJSSMET)*, 12(6), 1-17.
- Hongyont, P. (2019). Factors Influencing the Decision to Purchase the Product Via Online Application (lazada) Consumer Digital Era in Bangkok. *Master's Degree, Graduate School, Siam University*.
- Khan, S. N. (2014). Qualitative Research Method—Phenomenology. *Asian Social Science*, 10, 298-310.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2010). *Principles of Marketing* (14th ed.). Pearson Education, Essex, England.
- Kotler, P., & Keller, K. (2006). *Marketing Management* (12th ed.). Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2009). *Marketing Management* (13th ed.). Truth and Wisdom Press.

- Li, C. H., Chan, O., Chow, Y., Zhang, X., Tong, P., Li, S. P., Ng, H. Y., & Keung, K. (2022). Evaluating the effectiveness of digital content marketing under mixed reality training platform on the online purchase intention. *Frontiers in Psychology, 13*(1),1-16.
- Li, Ning. (2023, 12 September). *River snail rice noodles from Liuzhou in China's. Guangxi exported to 28 countries and regions.* <http://en.people.cn/n3/2023/0803/c90000-20053809.html>.
- Likert, R. (1970). *New Pattern of Management*. McGraw–Hill.
- Liuzhou. (2023, 23 August). Exports of Chinese "stinky" snail noodles rise in 2023. <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/p/0GKP9826.html>
- Lovelock, C., & Wirtz, J. (2021). *Services Marketing: People, Technology, Strategy*. Pearson Education.
- Mahittivanicha, N. (2022, 15 August). *Top reasons for making repeat purchases on an online shopping website among consumers global.* <https://www.twfdigital.com/blog/2021/01/top-reasons-why-people-repeat-online-purchase/>
- McCarthy, E.J. (1960). *Basic Marketing: A Managerial Approach*. McGraw-Hill.
- Muliyana, T., & Suyanto, A. (2019). Pengaruh Bauran Pemasaran Terhadap Proses Keputusan Pembelian Pada Marketplace Shopee. *Jurnal Pijar MIP, 14*(1), 1–12.
- Ngamchoom, K. (2020). The online marketing mix factors in consumers' behavior and decision-making process via digital channels. *Journal of MCU Social Development, 5*(2), 9– 15.
- Srivastava, S. (2023, 13 October). *Snail Rice Noodles Market Analysis and Industry Trends Report: Navigating Opportunities and Challenges in a Dynamic Economic Landscape.* <https://www.linkedin.com>.
- Sulistijono, A. K. (2019). The effect of digital marketing mix on consumers purchases intention. *In Bandung Creative Movement International Conference in Creative Industries 6 th.* (p.1-6). Indonesia.
- Sun, Q., & Huang, Y. (2023, 27 September). *Marketing strategies for promoting Liuzhou River Snail Noodles internationally through e-commerce platforms.* DOI:10.61206/hass2023050006
- Thepnarong, N., & Wisetprapha, P. (2021, 17 December). *Online Marketing Mix Factors Affecting Consumer Online Shopping Decision Via Applications in Bangkok.* Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University. <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/twin-9/6214154034.pdf>
- Zeithaml, V. A., Bitner, M. J., & Gremler, D. D. (2018). *Services Marketing: Integrating Customer Focus Across the Firm*. McGraw-Hill.

พฤติกรรมและความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

2 ฟังโข่ง กรณีศึกษา จังหวัดนครพนม

Behaviour and Satisfaction Towards the Management of Cruise Tourism along the Mekong River: A Case Study of Nakhon Phanom Province

ชลิดา ช่วยสุข¹, ดาริกาญจน์ วิชาเดช^{2,*}, จิราภรณ์ พรหมเทพ³, อัจฉริยา ทุมพานิชย์⁴ และ ชัยธวัช ศิริบวรพิทักษ์⁵

Chalida Chuaysook¹, Darikarn Wichadech^{2,*}, Chirabhron Promthep³, Atchariya Thumpanit⁴

and Chaithawat Siribowonphitak⁵

^{1,3}สาขาการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

²สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

⁴สาขาการโรงแรม ภัตตาคาร และอีเว้นท์ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

⁵สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,3}Program in Tourism and Service Industry, Tourism and Service Industry College,
Nakhon Phanom University

²Program in Tourism Business Administration, Northeastern University

⁴Program in Hotel, Restaurant and Event, Tourism and Service Industry College,
Nakhon Phanom University

⁵Program in Hotel and Tourism, Faculty of Management Science,
Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's email: darikarn.wic@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

24 กันยายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

19 มกราคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

17 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของจังหวัดนครพนม และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เดินทางมายังจังหวัดนครพนม จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมายังจังหวัดนครพนม มีจุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อน นักท่องเที่ยวไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ มีระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม จำนวน 1-2 วัน เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครพนมเท่านั้น และมีค่าใช้จ่าย

ในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท 2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) พบว่าด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความน่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และความหลากหลายของผู้คนและวิถีชีวิตชนเผ่า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของจังหวัดนครพนม โดยการจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำให้มากขึ้น สถานประกอบการการท่องเที่ยวควรมีการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่นักท่องเที่ยวทุกคนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้มากขึ้น และผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรสร้างกิจกรรมสำราญทางน้ำรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อลดความต้องการที่สูงในช่วงฤดูท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขง, พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว, นครพนม

ABSTRACT

This research aims to 1) examine the behavior of cruise tourists in Nakhon Phanom Province and 2) assess tourist satisfaction with managing cruise tourism based on the Travel and Tourism Competitiveness Index (TTCI). A quantitative research approach was adopted, with a sample group of 400 cruise tourists visiting Nakhon Phanom. Data were collected through questionnaires and analyzed using descriptive statistics. A purposive sampling method was applied. The findings revealed that: 1) most cruise tourists travelled to Nakhon Phanom by private car. Their primary purpose was leisure; most had no prior cruise tourism experience. Their trips typically lasted 1-2 days, and they travelled only within the province. The average travel expenditure per trip ranged from 15,001 to 20,000 Baht. 2) Regarding satisfaction with the management of cruise tourism based on TTCI indicators, the overall satisfaction level with natural and cultural resources was very high, with an average score of 4.24. Specifically, the attractiveness of cultural resources, unique traditions, festivals, and the diversity of people and tribal lifestyles received the highest ratings, with an average score of 4.28. The study suggests that cruise tourism management in Nakhon Phanom should focus on increasing recreational water-based activities. Tourism operators are encouraged to offer more inclusive water activities that cater to all tourists. Additionally, new cruise activities should be developed to alleviate high demand during peak tourist seasons.

Keywords: Mekong River Cruise Tourism, Tourist Behavior, Tourist Satisfaction, Nakhon Phanom

บทนำ

แม่น้ำโขง แม่น้ำสายเลือดใหญ่ของคนภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยแม่น้ำโขงถือกำเนิดจากเทือกเขาหิมาลัย เกิดจากการละลายของหิมะและน้ำแข็งบริเวณที่ราบสูงทิเบต ในบริเวณตอนเหนือของทิเบต ผ่านประเทศจีน ประเทศพม่า ประเทศลาว เริ่มไหลผ่านดินแดนประเทศไทยบริเวณ “สามเหลี่ยมทองคำ” ที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ไหลเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยกับสปป.ลาว ผ่านจังหวัดเชียงราย เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี เป็นระยะทาง 1,520 กิโลเมตร ถือว่าเป็นแม่น้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงผู้คนในด้านต่าง ๆ รวมถึงภาคของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ในขณะที่คงความเป็นจุดเด่นในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย และตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมไว้ได้อีกด้วย จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 20 ปี ซึ่งประกอบไปด้วย 6 แผนแม่บทด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม 2) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ 3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย 4) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 5) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค และ 6) การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ นับเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงของไทย โดยเน้นในเรื่องความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบคลุมการท่องเที่ยวทางน้ำในทุกรูปแบบ ซึ่งได้มีการกล่าวถึงและระบุประเด็นการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Experience) ด้วยการมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวครบวงจร ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่หลากหลายและสร้างสรรค์ของไทย (High-Potential and Creative Tourism) โดยมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมทางน้ำ เช่น การดำน้ำ เซิร์ฟ และพายเรือคายัค ยังรวมถึงการพัฒนาการบริการ และแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางทางทะเล ชายฝั่ง และแม่น้ำสำคัญ โดยการบูรณาการความร่วมมือทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่โดดเด่นและมีคุณภาพ (Coastal Maritime and River Tourism) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

จังหวัดนครพนมที่มีลักษณะเป็นแนวยาวตามฝั่งแม่น้ำโขง ประมาณ 153 กิโลเมตร มีพื้นที่อาณาเขตด้านทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำโขงเป็นแนวกั้นพรมแดน (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2564) กิจกรรมการท่องเที่ยวเมื่อมาจังหวัดนครพนมอีกอย่างหนึ่ง คือ การได้ล่องเรือชมความงามของ 2 ฝั่งแม่น้ำโขง ล่องเรือสัมผัสบรรยากาศ และวิถีชีวิตของคนที่อยู่บริเวณรอบ ๆ ของแม่น้ำโขง อาจจะเห็นได้ตลอดเส้นทางที่เรือล่องผ่าน และการล่องเรือชมความงามของแม่น้ำโขงของจังหวัดนครพนมนั้น มีหลายรูปแบบให้นักท่องเที่ยวได้เลือกมาสัมผัส มีทั้งรูปแบบของเรือเทศบาลนครพนม เรือเอกชน เรือของชาวบ้าน หรือเรือข้ามฟากนครพนม เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ที่จะพานักท่องเที่ยวไปชมความงามของแม่น้ำโขง หรือข้ามไปท่องเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่เรือก็มี

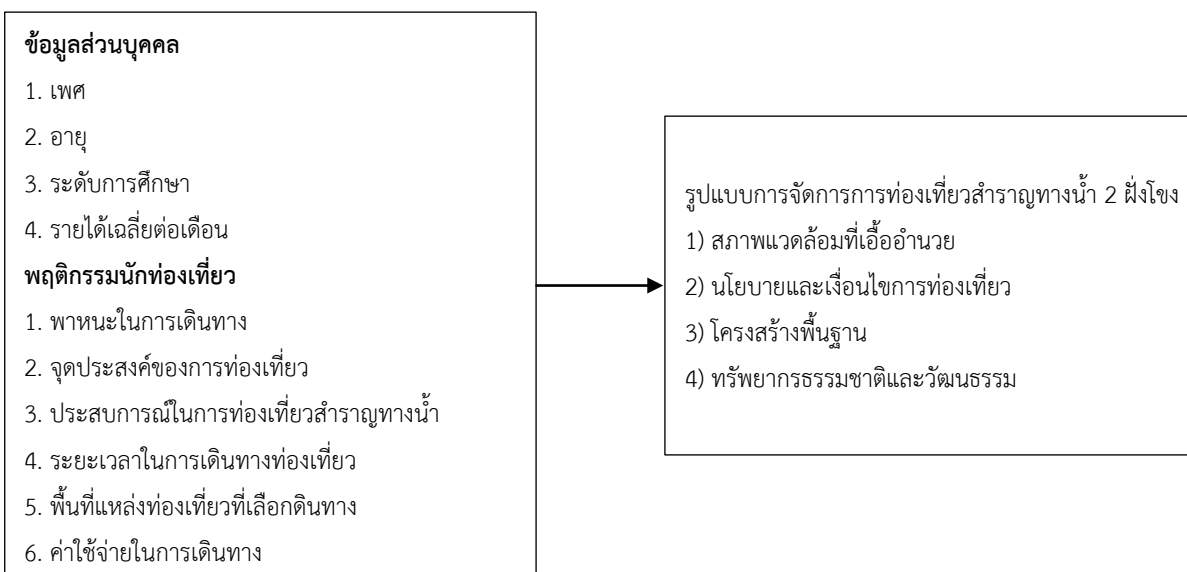
ความสวยงาม สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความชื่นชอบของนักท่องเที่ยว อีกทั้งจังหวัดนครพนมยังมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนมของไทยในระดับสากล ผ่านการจัดการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว ภายใต้การนำศักยภาพการมีพื้นที่ของจังหวัดติดฝั่งแม่น้ำโขง และมีทิวทัศน์ที่สวยงามเป็นโอกาสสำคัญที่จะทำให้เมืองนครพนมสามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและอินโดจีนได้ (ประจวบ จันทรมั่น, 2565)

ในช่วงปีที่ผ่านมา ปี พ.ศ. 2566 จังหวัดนครพนมมีรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 3,526.49 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 45.47 ในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนท่องเที่ยวรวม 2,204,220 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.33 (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) และในปี พ.ศ.2566 มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ย 76.77 % เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.76 และการลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้น พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดนครพนมได้รับความนิยมขึ้นมาก รวมทั้งผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของรายได้จากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม (ชลิตา ช่วยสุข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 มกราคม 2566) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง จังหวัดนครพนม เพื่อนำข้อมูลไปต่อยอดในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำในจังหวัดนครพนมตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พาหนะในการเดินทาง จุดประสงค์ของการท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เลือกเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม และในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ World Economic Forum (2019) คือ ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันการเดินทางและการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ของ 140 ประเทศทั่วโลกเป็นตัวแปรในการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563) ได้ให้คำนิยามเชิงแนวคิด (Conceptual Definition) ของการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำว่า “การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ หมายถึง การท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ชายฝั่ง ทะเล แม่น้ำ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอื่น ๆ รวมถึงกิจกรรมทางน้ำ โดยผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวเรือสำราญ เรือยอร์ช เรือท่องเที่ยวท้องถิ่นและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง มีการเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสร้างความประทับใจตลอดการเดินทาง” การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นการถูกให้ความหมายไว้อย่างมากมายตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เช่น การให้ความหมายตามการจัดแบ่งตามประเภทของแหล่งน้ำ อาทิ ทะเล แอ่งน้ำ แม่น้ำ คลอง ทะเลสาบ หรือท่าจอดเทียบเรือ หรือบางครั้งถูกจัดแบ่งคำจำกัดความตามประเภทของกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น การดำน้ำ การเล่นเรือ หรือฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว (Jennings, 2007)

Lapko and Panasiuk (2019) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยกิจกรรมสันทนาการ และกีฬาทางน้ำทุกรูปแบบทั้งบนน้ำและใต้น้ำ ไม่ว่าจะเป็นทางทะเล (Sea Cruise) หรือแม่น้ำ (River Cruise) รวมถึงเป็นกิจกรรมการขนส่งที่ใช้น้ำเป็นเส้นทางคมนาคม เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นการรวมกิจกรรมการขนส่ง (Logistic) และกิจกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำยังเป็นกิจกรรมนันทนาการ หรือการเดินทางทางน้ำบนพาหนะที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้โดยสารสามารถเพลิดเพลินกับการพักผ่อน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่รวมเอาสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางน้ำ ตลอดจนความบันเทิงในขณะที่ยู่เดินทางได้เพลิดเพลินกับทัศนียภาพขึ้นชมทิวทัศน์ธรรมชาติบนเส้นทาง หรือสถานที่ท่องเที่ยว (Fachrudin and Lubis, 2016)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ World Economic Forum (2019) คือ ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันการเดินทางและการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ของ 140 ประเทศทั่วโลก โดยพิจารณาจากกลุ่มปัจจัยและนโยบายที่จะพัฒนาภาคการเดินทางและการท่องเที่ยวไปสู่ความ World Economic Forum (WEF) ได้เผยแพร่รายงานความสามารถในการแข่งขันด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว ที่เรียกว่า The Travel & Competitiveness Report 2019 โดยในปี 2019 นี้ มีประเทศต่าง ๆ จากทั่วโลก รวม 140 ประเทศ ได้รับการจัดอันดับตามค่าดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว (Travel and Tourism Competitiveness Index: TTCI) ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่

- 1) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Enabling Environment)
- 2) นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว (T&T Policy & Enabling Conditions)
- 3) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)
- 4) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (Natural & Culture Resources)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เดินทางมายังจังหวัดนครพนม ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มสำราญทางน้ำ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการหากลุ่มตัวอย่างแบบกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร คำนวณโดยการใช้สูตรของ Cochran (1953) ในการคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

ซึ่ง n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม

Z = ความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

d = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าของกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} n &= \frac{P(1-P)Z^2}{d^2} \\ &= \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{(0.05)^2} \\ &= \frac{0.5 \times 0.5 \times 3.84}{0.0025} = 385 \sim 400 \end{aligned}$$

จากการคำนวณจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจึงทำการเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงของจังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยได้มีการอธิบายและชี้แจงเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลการวิจัยให้นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำได้รับทราบและยินดีให้ความร่วมมือ จำนวน 400 คน และมีระยะเวลาในการวิจัยเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะคำถามปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยเน้นการให้ความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำในจังหวัดนครพนม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ คำถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถามปลายปิด จำนวน 6 ข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพาหนะในการเดินทาง จุดประสงค์ของการท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เลือกเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงในจังหวัดนครพนม ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว จำนวน 4 ด้าน คือ เป็นคำถามปลายปิดแบบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้มาตรวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น ซึ่งมีการแบ่งระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ออกเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คือ 1) พึงพอใจน้อยที่สุด 2) พึงพอใจน้อย 3) พึงพอใจปานกลาง 4) พึงพอใจมาก และ 5) พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและชัดเจนสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง จากนั้นทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษา จำนวน 40 คน เพื่อมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา จึงได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ 0.934

วิธีการรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และแนวทางในการปกปิดข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจและยินยอมในการเป็นอาสาสมัครการวิจัยในครั้งนี้ และยังมีการสอบถามนักท่องเที่ยวเบื้องต้น ว่ามีการใช้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงของจังหวัดนครพนมหรือไม่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) คณะผู้วิจัยได้รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลของแบบสอบถามทั้งหมดแล้วจะนำแบบสอบถามมาลงรหัสตัวเลข (Code) นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล โดยใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นำเสนอด้วย ค่าความถี่ ค่าจำนวน และค่าร้อยละ การวัดระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงในจังหวัดนครพนม ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาบรรยาย ในการรายงานผล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายค่าเฉลี่ย (เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ, 2551) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.19 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.80 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 24.50 รองลงมาเป็นเพศทางเลื้อก 20.80 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 34.80 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 22.00 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 59.80 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท ร้อยละ 9.00 ซึ่งประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือเจ้าของธุรกิจ ร้อยละ 34.30 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 17.80 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 33.00 รองลงมาคือ รายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 31.30

ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำส่วนใหญ่เดินทางมายังจังหวัดนครพนมโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 68.80 รองลงมาคือ เดินทางด้วยเครื่องบิน ร้อยละ 18.00 นักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ร้อยละ 59.00 รองลงมา

คือ เพื่อสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ร้อยละ 47.30 โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ร้อยละ 88.30 มีระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม จำนวน 1-2 วัน ร้อยละ 44.80 รองลงมาคือ ระยะเวลามากกว่า 2 วันขึ้นไป ร้อยละ 40 ซึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครพนมเท่านั้น ร้อยละ 98.00 และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 37.50

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) พบว่า ความพึงพอใจภาพรวมของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 4.11 และในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

ความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) ความมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง	3.99	.727	มาก
2) ความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว	4.02	.824	มาก
3) กิจกรรมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม	4.07	.756	มาก
4) การที่ผู้คนในพื้นที่เป็นมิตรและต้อนรับนักท่องเที่ยว	4.18	.681	มาก
รวม	4.06	.617	มาก

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย โดยรวมอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การที่ผู้คนในพื้นที่เป็นมิตรและต้อนรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.18 รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07 และความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านการแข่งขันด้านนโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจด้านนโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) ความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	4.02	.679	มาก
2) มีจุดผ่านแดนไปยังประเทศลาวไว้บริการนักท่องเที่ยว	4.00	.704	มาก
3) มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว	3.98	.754	มาก
4) การอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเพื่อการเดินทางข้ามแดนไป สปป.ลาว	4.04	.775	มาก
รวม	4.00	.596	มาก

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านนโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเพื่อการเดินทางข้ามแดนไป สปป.ลาว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 รองลงมา ด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.02 และการมีจุดผ่านแดนไปยังประเทศลาว ไว้บริการนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำหรับทางน้ำ 2 ฟังโง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) การมีจำนวนโรงแรมและที่พักแรมที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว	4.15	.693	มาก
2) การมีร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว	4.12	.703	มาก
3) การมีระบบการขนส่งที่ดี และการมีเส้นทางเดินทางที่สะดวกสบาย	4.10	.761	มาก
4) การมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	4.08	.757	มาก
รวม	4.06	.536	มาก

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีจำนวนโรงแรมและที่พักแรมที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.15 รองลงมา การมีร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.12 และ การมีระบบการขนส่งที่ดี และการมีเส้นทางเดินทางที่สะดวกสบาย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำหรับทางน้ำ 2 ฟังโง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

ศักยภาพการแข่งขันด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ	4.22	.714	มากที่สุด
2) ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น	4.23	.675	มากที่สุด
3) ความน่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	4.28	.704	มากที่สุด
4) ความหลากหลายของผู้คนและวิถีชีวิตชนเผ่า	4.28	.652	มากที่สุด
รวม	4.24	.565	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความน่าสนใจของทรัพยากร

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 เช่นเดียวกับความหลากหลายของผู้คนและวิถีชีวิตชนเผ่าค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 รองลงมาเป็นความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 และความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าสอดคล้องกับ งานการศึกษาของ อานุกาฬ มีศิลป์ และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวทางเรือสำราญของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เป็นเพศหญิง และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สอดคล้องกับ รัชมีพร พยุ่งพงษ์ และ เจกิตาน์ ศรีสรพล (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีใหม่อย่างรับผิดชอบของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และสอดคล้องกับ ศิริรัตน์ ขานทอง และวันทกาญจน์ สี่มาโรฤทธิ์ การ์ด (2566) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-39 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีทรรศนะว่า เนื่องด้วยจังหวัดนครพนมมีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ประกอบกับมีทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำโขงที่สวยงาม มีความปลอดภัยในการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยวเพศหญิง อีกทั้งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่น่าสนใจ จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเพศหญิง

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมายังจังหวัดนครพนม มีจุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน สอดคล้องกับ อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจและคณะ (2561) ที่พบว่า วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวคือพักผ่อนกับครอบครัว เช่นเดียวกับ งานการศึกษาของ สุพร มุลฤณี (2560) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อการพักผ่อน นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ มีระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม จำนวน 1-2 วัน เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครพนมเท่านั้น และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีทรรศนะว่า เนื่องด้วยการเดินทางมายังจังหวัดนครพนมมีความสะดวกสบายทั้งทางบกและทางอากาศ แต่ยังมีข้อจำกัด คือ การเดินทางภายในพื้นที่ของจังหวัดนครพนม ยังไม่มีระบบการขนส่งทางสาธารณะที่รองรับได้ทุกเส้นทาง และยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับการเดินทางทางน้ำได้ ดังนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงนิยมใช้รถยนต์ในการเดินทางมายังจังหวัดนครพนม

สำหรับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่

ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ความน่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับความหลากหลายของผู้คน และวิถีชีวิตชนเผ่า รองลงมาเป็น ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด และความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ งานวิจัยสอดคล้องกับ Zadeh Bazargani, Kilic (2021) ศึกษาความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและประสิทธิภาพของภาคการท่องเที่ยว พบว่า ในประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญของประสิทธิภาพการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับ Estevão et al. (2015) ที่ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดความสามารถในการแข่งขันของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว: แนวทาง SEM ในประเด็นของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งในด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมในจุดหมายปลายทางที่ต้องให้ความสำคัญเป็นหลัก อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Abbas et al. (2021) ที่ได้กล่าวถึง แม่น้ำเป็นแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น ด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อาหาร สามารถเยี่ยมชมได้ 24 แห่ง ซึ่งก่อให้เกิดศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ผังของจังหวัดนครพนมในด้านอื่นๆ อีก 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงเพิ่มเติม สอดคล้องกับรุ่งระวี วีระเวสส์ (2559) ที่เสนอแนะว่า ศักยภาพการแข่งขันการท่องเที่ยวของเมืองในตลาดโลก ควรมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับการให้บริการข้ามพรมแดนประเทศ การบริโภคข้ามพรมแดน และการเคลื่อนย้ายบุคลากร ร่วมด้วย เช่นเดียวกันกับ Zadeh Bazargani, 2021 ; Estevão et al. (2015) ; Abou-Shouk et al. (2022) และสุภัททิยา หล้าคำมี และคณะ (2560) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการแข่งขันของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวนั้น ดัชนีที่เป็นปัจจัยกำหนดความสามารถการดำเนินงานมีหลากหลายปัจจัย ในลักษณะหลายมิติของความสัมพันธ์ การพัฒนาประสิทธิภาพการแข่งขันการท่องเที่ยวมักจะมีผลจากความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยหรือหลักเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างผู้อยู่อาศัยและคนในท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ เงื่อนไขด้านนโยบายต่าง ๆ อุปทานการท่องเที่ยว และการจัดการ ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานของแต่ละภูมิภาค และกลุ่มรายได้ของประเทศก็ยังนับเป็นปัจจัยพื้นฐานในการแข่งขันของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ผัง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) เป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อรองรับในการเป็นเมืองหลักแห่งการพักผ่อน
2. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำผลวิจัยไปปรับปรุงคุณภาพการให้บริการด้านกาท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เพื่อยกระดับให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการบริการที่เป็นเลิศของผู้ให้บริการนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บริการแก่นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ
2. ควรมีการศึกษาถึงโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนา และการออกแบบท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวแม่น้ำโขงร่วมกับกลุ่มจังหวัดข้างเคียง
3. ควรนำรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ของจังหวัดนครพนมไปทำการศึกษาร่วมกับกลุ่มจังหวัด เพื่อการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่ไร้รอยต่อในอนาคต และขยายผลโดยกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับระหว่างประเทศ และประเทศลาว เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของไทย ให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวในกลุ่มแม่น้ำโขง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของประเด็นการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง กรณีศึกษา จังหวัดนครพนม โดยนำจากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง เพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม ผลงานนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากการวิจัยแผนงานวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มหาวิทยาลัยนครพนม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566, 4 กรกฎาคม). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 3 พ.ศ.2566-2570*. ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการ. <https://secretary.mots.go.th/category/60>
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566, 15 สิงหาคม). *สถิติของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. <https://secretary.mots.go.th/policy/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประจวบ จันทน์หมื่น. (2565). การบูรณาการแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 12(1), 82-95.
- เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ. (2551). *สถิติเพื่อการวิจัย*. เท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น
- รัศมีพร พยุพงษ์ และ เจกิตาน์ ศรีสรพล. (2566). พฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีใหม่อย่างรับผิดชอบของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี*, 20(1), 24-33.
- รุ่งระวี วีระเวสส์. (2559). ศักยภาพการแข่งขันการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาในตลาดโลก : วิเคราะห์ด้วยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 10(1), 260-268.

- ศิริรัตน์ ขานทอง และ วันทากัญจน์ สี่มาโรฤทธิ์ การ์ด. (2566). การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดภูเก็ต. *วารสารศิลปการจัดการ*, 7(2), 587-604.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563, ธันวาคม). *โครงการจัดทำข้อมูลตามตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)*.
https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_2022022135024.pdf
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2564, 15 กันยายน). แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2566 – 2567. จังหวัดนครพนม. http://www2.nakhonphanom.go.th/files/com_news_struct/2021-09_859756163e30c86.pdf
- สุภัทธียา หล้าคำมี ยुरพร ศุทธรัตน์ และ พิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์. (2560). *การศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน* [เอกสารการนำเสนอ]. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55: ศาสตร์แห่งแผ่นดินสู่ประเทศไทย 4.0, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.
- สุรพร มุลกณี. (2560). *แนวทางการพัฒนาการจัดการท่าเรือสำหรับการท่องเที่ยวเรือสำราญของประเทศไทย กรณีศึกษาท่าเรือแหลมฉบัง*. [ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ ศรีธนา บุญญเศรษฐ์ โธมทัช งามวิชัยกิจ กัลยณัฐ กิตติพงศ์พิทยา และสุรเดช หวังทอง. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภคการท่องเที่ยวเรือสำราญและการให้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจเรือสำราญในกลุ่มท่องเที่ยวอันดามัน. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 16(1), 193-206.
- อานภาพ มีศิลป์, วัชร ยี่สุนเทศ และ ทศพร มะหะ. (2561). พฤติกรรมการท่องเที่ยวทางเรือสำราญของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(2), 12-21.
- Abbas, E. W., Jumriani, J., Syaharuddin, S., Subiyakto, B., & Rusmaniah, R. (2021). Portrait of Tourism Based on River Tourism in Banjarmasin. *The Kalimantan Social Studies Journal*, 3(1), 18-26.
- Abou-Shouk, M., Zoair, N., Elbaz, A.M. and Abdel-Jalil, M. (2022). Local tourists' perceptions of tourist destinations' competitiveness: a comparative study of the United Arab Emirates, Egypt, and Oman. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 15(2), 143-154. <https://doi.org/10.1108/WHATT-10-2022-0117>
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. John Wiley & Sons. Inc.

- Estevão, C., Ferreira, J. and Nunes, S. (2015). Determinants of Tourism Destination Competitiveness: A SEM Approach. *Marketing Places and Spaces (Advances in Culture, Tourism and Hospitality Research, 10*. 121-139. <https://doi.org/10.1108S1871-317320150000010009>
- Fachrudin H. T., & Lubis M.D. (2016). Planning for Riverside Area as Water Tourism Destination to Improve Quality of Life Local Residents, Case Study: Batuan – Sikambing River, Medan, Indonesia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 234*, 434-441.
- Jennings, G. (2007). *Water-Based Tourism, Sport, Leisure, and Recreation Experiences*. Routledge
- Łapko, A., & Panasiuk, A. (2019). Water tourism as a recipient of transport services on the example of Szczecin. *Transportation Research Procedia, 39*, 290-299. <https://doi.org/10.1016/j.trpro.2019.06.031>
- World Economic Forum. (2019, 4 September). *Travel & Tourism Development Index 2019*. The World Economic Forum. <https://www.weforum.org/publications/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019/>
- Zadeh Bazargani, R. H., & Kilic, H. (2021). Tourism competitiveness and tourism sector performance: Empirical insights from new data, *Journal of Hospitality and Tourism Management, 46*, 73-82. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.11.011>

การวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะบุคลิกภาพต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Analyzing the Impact of Personality Traits on Saving Behavior
among Working-Age People in Bangkok

ธารทิพย์ พจน์สุภาพ^{1,*}, ปราณี คงธนสมุทร² และ ชนิกันต์ พนมอุปัทม์³

Thantip Pojsupap^{1,*}, Pranee Kongtanasamut² and Chanikan Panomupatam³

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

^{1,2,3}Faculty of Business Administration, Kasembundit University

*Corresponding author's e-mail: thantip.poj@kbu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

14 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

17 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

27 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพ ได้แก่ การเปิดรับประสบการณ์ การมีจิตสำนึก การประนีประนอม ความหวั่นไหว และการแสดงตัว ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้รวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มคนวัยทำงานมีส่วนร่วมในการสำรวจ จำนวน 400 คน เลือกโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน การวิเคราะห์ทางสถิติ ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับประสบการณ์ และการมีจิตสำนึก มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการออมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในทางกลับกันบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีอิทธิพลเชิงลบต่อพฤติกรรมการออมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แม้ว่าคุณลักษณะการประนีประนอม และความหวั่นไหวจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อิทธิพลของตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 39.6

คำสำคัญ: ลักษณะบุคลิกภาพ, พฤติกรรมการออม, คนวัยทำงาน

ABSTRACT

The primary objective of this study was to investigate the effect of personality traits, namely openness to experience, conscientiousness, extraversion, agreeableness, and neuroticism, on the saving behavior of working-age people in Bangkok. Data for this study was collected through a questionnaire-based survey. A total of 400 working-age people participated in the survey, selected through a multi-stage sampling technique. The statistical

analyses include frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The study results showed that openness to experience and conscientiousness positively influence the saving behavior of working-age people, with a significance level of 0.01. On the other hand, extraversion has a negative influence on the saving behavior of working-age people, with a significance level of 0.05. Although neuroticism and agreeableness have an impact on saving behavior, their relationships with saving behavior are not statistically significant. The collective influence of all independent variables demonstrates a predictive capability of 39.6% in saving behavior.

Keywords: Personality traits, Saving behavior, Working-age people

บทนำ

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนกับค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ผลการสำรวจเพื่อพัฒนาดัชนีความพร้อมเพื่อการเกษียณแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความพร้อมเพื่อการเกษียณอยู่ในระดับปานกลาง จากผลสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตามกรอบขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) พบว่า คนส่วนใหญ่มีแรงจูงใจสำคัญในการออมจากการมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะต้องใช้เงินในอนาคต แต่มีเพียง 20% ที่แบ่งเงินเพื่อการออมไว้ก่อนจะนำส่วนที่เหลือไปใช้จ่าย อัตราการออมเฉลี่ยประมาณ 10–15% ของรายได้ซึ่งต่ำกว่าอัตราออมมาตรฐานสากล จึงทำให้การออมไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567; พรเพ็ญ สดศรีชัย, 2566) จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยเผชิญกับความท้าทายในการออมเงินเข้าและการออมเงินไม่เพียงพอ ส่วนหนึ่งมาจากที่คนวัยทำงานมีรายได้ไม่ทันกับรายจ่าย ขาดความมั่นคงทางรายได้ ดังนั้นทางออกหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญคือ การสนับสนุนให้คนวัยทำงานออมเงินเพิ่มขึ้นให้เพียงพอสำหรับเกษียณอายุในอนาคต (พิทวัส พูนผลกุล และคณะ, 2567)

การเชื่อมโยงการออมกับลักษณะบุคลิกภาพจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมทางการเงินของคนไทยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยทำงานที่ต้องเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมความรู้ทางการเงินและการปรับใช้เครื่องมือการออมที่สอดคล้องกับลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล อาจเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มอัตราการออมและสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว นอกจากบุคลิกภาพแต่ละบุคคลนั้นจะมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าในอาชีพ ความสำเร็จ ความสามารถในการปรับตัวแล้ว บุคลิกภาพยังมีผลกระทบอย่างมากต่อพฤติกรรม ความชอบ และค่านิยมในเรื่องต่าง ๆ อีกด้วย และอาจกล่าวได้ว่าบุคลิกภาพแต่ละลักษณะของบุคคล สามารถส่งผลกระทบต่อจิตวิทยา การตอบสนองต่อสิ่งเร้า และกรอบความคิด

ทางการเงินในรูปแบบที่แตกต่างกันด้วย แบบจำลองลักษณะบุคลิกภาพห้าปัจจัยของ Paul Costa และ Robert McCrae เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมาก นักจิตวิทยาส่วนใหญ่อ้างถึงแบบจำลอง OCEAN ซึ่งเป็นแนวคิดในกลุ่มทฤษฎีลักษณะนิสัยได้จำแนกบุคคลตามแนวโน้มลักษณะนิสัยและการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ การศึกษาดังกล่าวแบ่งเป็น การเปิดรับประสบการณ์ การมีจิตสำนึก การแสดงตัว การประนีประนอม และความหวั่นไหว ดังนั้นการศึกษาและทำความเข้าใจลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้นจะช่วยให้เราสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ จากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่า นักวิชาการมีความสนใจในประเด็นด้านบุคลิกภาพกับด้านจิตวิทยาการเงินมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนักวิชาการต่างสนับสนุนว่า บุคคลแต่ละคนจะจัดการการเงินได้ดีหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบนหลักการด้านจิตวิทยาซึ่งจะมุ่งเน้นการทำความเข้าใจว่ามนุษย์และคนส่วนใหญ่คิดและทำอย่างไรกับเงิน และใช้เงินกันแบบไหน รวมถึงการทำความเข้าใจว่าบุคคลนั้นมีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลและป้องกันความเสี่ยงทางการเงินอย่างไร นอกจากนี้ยังมีกระแสความสนใจในเรื่องการวัดทัศนคติทางการเงิน ความเชื่อเรื่องเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน อิทธิพลในการตัดสินใจทางการเงิน และเงินกับความเป็นอยู่ที่ดี (Shanmugam et al., 2023)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นักวิจัยได้พยายามทำความเข้าใจบทบาทของปัจจัยทางจิตวิทยา โดยเฉพาะบุคลิกภาพในการจัดการเงินและการสะสมความมั่งคั่ง มีการศึกษาระยะยาวทั้งในยุโรปและอเมริกา อีกทั้งยังพบว่าผลการตรวจสอบลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรทางการเงินมีความหลากหลาย และบางครั้งผลลัพธ์จากการศึกษาก็มีข้อสรุปที่ขัดแย้งกัน ประกอบกับงานวิจัยที่สะท้อนผลลัพธ์เกี่ยวกับความรู้ด้านการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน รูปแบบการลงทุน การวางแผนการเงิน และสุขภาวะทางการเงินในบริบทของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยยังมีไม่มากนัก การศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในบริบทของประเทศไทยนั้น ยังมุ่งเน้นไปที่การสำรวจพฤติกรรมและรูปแบบการออมส่วนบุคคลของบุคลากรในระดับองค์กรและในระดับครัวเรือน เช่น สิรินันท์ พานพิศ (2563); สุวรรณ รุจิโมระ และ ภูยีน พรยุทธพงศ์ (2563) สำหรับการศึกษาที่มุ่งทวนสอบว่ามีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการออมในบริบทของประเทศไทยนั้น มีความพยายามเชื่อมโยงปัจจัยภายใต้แนวคิดที่หลากหลาย ทั้งทฤษฎีตามแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีทางจิตวิทยา รวมถึงทฤษฎีด้านการตลาด จึงอาจเชื่อได้ว่า การศึกษาเพื่อเชื่อมโยงปัจจัยทางจิตวิทยา โดยเฉพาะลักษณะบุคลิกภาพในการจัดการเงินในครั้งนี้น่าจะช่วยเติมเต็มช่องว่างในบริบทความรู้ที่ยังมีข้อสรุปไม่มากพอ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาลักษณะบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมภายใต้มุมมองของคนวัยทำงาน ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่ต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้นจากแรงกดดันภาระหนี้สิน อัตราการใช้จ่ายที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ ในด้านพฤติกรรมพบว่าส่วนใหญ่ยังขาดการบริหารทางการเงินที่ดีและการบรรลุเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว ซึ่งอาจส่งผลต่อชีวิตหลังวัยเกษียณ ดังนั้นผู้วิจัยเชื่อว่าการวิจัยครั้งนี้ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพ และพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน ซึ่งผลการศึกษานี้ นอกจากตัวบุคคลจะทราบลักษณะนิสัยทางการเงินของตนแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อนักวางแผนทางการเงิน รวมถึงผู้ที่มิบทบาทในฐานะที่ปรึกษาทางการเงิน สามารถใช้

เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกลุ่มลูกค้า รวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคลได้ตรงกับความต้องการตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของลูกค้าที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพ ได้แก่ การเปิดรับประสบการณ์ การมีจิตสำนึก การประนีประนอม ความหวั่นไหว และการแสดงตัว ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

แนวคิดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ เป็นกรอบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ บุคลิกภาพถูกอธิบายผ่านแบบจำลอง Big Five Personality Traits (OCEAN Model) ที่ประกอบด้วย 5 มิติหลัก ได้แก่ 1) การเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) บุคคลที่มีคะแนนสูงในด้านนี้มักจะเป็นคนช่างคิดช่างฝัน มีความคิดสร้างสรรค์ และเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ บุคคลที่มีคะแนนด้านนี้ต่ำ มักจะเป็นคนที่ชอบความคงที่และความคุ้นเคย 2) การมีจิตสำนึก (Conscientiousness) บุคคลที่มีคะแนนสูงในด้านนี้มักจะเป็นคนมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ และมุ่งมั่นในการทำงาน บุคคลที่มีคะแนนด้านนี้ต่ำมักจะเป็นคนที่ยืดหยุ่นและอาจขาดความตั้งใจในการทำงาน 3) การแสดงตัว (Extraversion) บุคคลที่มีคะแนนสูงในด้านนี้มักจะเป็นคนที่ชอบเข้าสังคม มีพลังงานสูง และรู้สึกมีชีวิตชีวาเมื่ออยู่กับคนอื่น บุคคลที่มีคะแนนด้านนี้ต่ำมักจะเป็นคนที่ชอบความสงบและอาจรู้สึกเหงาเมื่อต้องเข้าสังคม 4) การประนีประนอม (Agreeableness) บุคคลที่มีคะแนนสูงในด้านนี้มักจะเป็นคนที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีน้ำใจ และชอบช่วยเหลือบุคคลที่มีคะแนนต่ำมักจะเป็นคนที่แข่งขันสูงและอาจไม่ค่อยสนใจความรู้สึกของผู้อื่น และ 5) ความหวั่นไหว (Neuroticism) บุคคลที่มีคะแนนสูงในด้านนี้มักจะเป็นคนที่วิตกกังวลง่ายและมีความอ่อนไหวทางอารมณ์ บุคคลที่มีคะแนนต่ำมักจะเป็นคนที่มั่นคงทางอารมณ์และสามารถจัดการกับความเครียดได้ดี

ทฤษฎี Big Five Personality Traits ถูกพัฒนาขึ้นจากการศึกษาทางจิตวิทยาที่หลากหลาย และมีการใช้แบบทดสอบเพื่อวัดระดับของแต่ละปัจจัยในบุคคล แบบทดสอบที่นิยมใช้ได้แก่ NEO Personality Inventory (NEO-PI) และ Big Five Inventory (BFI) (Costa & McCrae, 1992) ทฤษฎีนี้มีประโยชน์ในการทำความเข้าใจและทำนายพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในที่ทำงาน ในความสัมพันธ์ส่วนตัว และในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังมีการนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกบุคลากร การศึกษา และการบำบัดทางจิตวิทยา

พฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การที่บุคคลเก็บรักษาส่วนหนึ่งของรายได้ไว้เพื่อใช้ในอนาคต แทนที่จะใช้จ่ายทั้งหมดในปัจจุบัน การออมมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางการเงินทั้งในระดับบุคคลและระดับเศรษฐกิจมหภาค เช่น การสร้างความมั่งคั่ง การเตรียมพร้อมสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการลงทุนในอนาคต ซึ่งตามทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption) ของ Milton Friedman มีสมมติฐานเชิงทฤษฎีการใช้จ่ายของผู้บริโภคโดยระบุว่าผู้คนจะใช้จ่ายเงินในระดับที่สอดคล้องกับรายได้เฉลี่ยในระยะยาวที่คาดหวัง ระดับของรายได้ระยะยาวที่คาดหวังจะถูกมองว่าเป็นระดับของรายได้ "ถาวร" ที่สามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย คนทำงานจะออมเงินก็ต่อเมื่อรายได้ปัจจุบันของพวกเขาสูงกว่าระดับรายได้ถาวรที่คาดการณ์ไว้ เพื่อป้องกันรายได้ที่ลดลงในอนาคต ในขณะที่ทฤษฎีวงจรชีวิตของการออม (Life Cycle Theories of Savings) เป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของผู้คนตลอดช่วงชีวิต ทฤษฎีระบุว่าบุคคลพยายามที่จะบริโภคให้ราบรื่นตลอดชีวิตโดยการกู้ยืมเมื่อมีรายได้น้อยและออมเมื่อมีรายได้สูง แรงจูงใจของบุคคลในการออมคือการบริโภคในอนาคต บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะรักษาระดับการบริโภคให้คงที่ เพื่อที่บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะบริโภคน้อยกว่าทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่พวกเขามี โดยเส้นกราฟการใช้จ่ายในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ของแต่ละบุคคลจะแสดงว่ามีการสะสมความมั่งคั่งต่ำในช่วงวัยรุ่นและวัยชรา และสูงในวัยกลางคน อธิบายอีกนัยหนึ่งก็คือคนอายุน้อยมีความสามารถในการรับความเสี่ยงในการลงทุนมากกว่าผู้สูงอายุที่ต้องการใช้เงินออมสะสม (Hayes, 2021)

Sutarman & Turangan (2023) สนับสนุนว่า ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อความสนใจในการออมของนักศึกษา ประเทศอินโดนีเซีย และไลฟ์สไตล์คือรูปแบบที่นักศึกษาใช้จ่ายเงิน หากไลฟ์สไตล์ของพวกเขาดีขึ้น นักศึกษามีความปรารถนาที่จะประหยัดเงินมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าไลฟ์สไตล์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสนใจในการออม เพราะไลฟ์สไตล์เกี่ยวข้องกับการใช้เงินและวิธีการจัดการการเงินของนักศึกษา มนุษย์ในฐานะสิ่งมีชีวิตทางเศรษฐกิจไม่สามารถแยกตัวเองออกจากกิจกรรมหลัก 3 ประการ ได้แก่ การทำงานเพื่อหารายได้ การบริโภค และการออม/การลงทุน โดยทั่วไปการออมสามารถนิยามได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ที่ไม่ได้ใช้ จำนวนเงินออมจึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจากรายได้ที่ได้รับและรายจ่ายที่ใช้ไปเพื่อการบริโภคในปัจจุบัน การเก็บออมเงินมีบทบาทสำคัญในการจัดการการเงินส่วนบุคคลและครัวเรือน ในหลาย ๆ ด้าน การออมมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเงินทุนทางเลือกเมื่อแหล่งรายได้หลักประสบปัญหา การออมเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี ไม่เพียงแต่สำหรับครอบครัว ธุรกิจ และผู้ประกอบการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเศรษฐกิจโดยรวมด้วย การสร้างนิสัยนี้ก็คือการเริ่มออมตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาในวัยผู้ใหญ่ พฤติกรรมการออมคือการผสมผสานระหว่างการรับรู้ถึงความต้องการในอนาคต การตัดสินใจในการออม และการดำเนินการในการออม ในทางกลับกันผู้คนมักจะนิยามการออมว่าเป็นการลงทุน การฝากเงินเข้าบัญชีธนาคาร และการเก็งกำไร นักวิชาการในอดีตระบุว่า ความเต็มใจที่จะประหยัดหรือบริโภคของใครบางคนจะขึ้นอยู่กับความคาดหวังและทัศนคติทางการเงิน ความเต็มใจในการออมจะ

ถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการรับรู้ของบุคคล ความคาดหวังของผู้บริโภคและความรู้สึกของผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประหยัด ผู้คนออมเงินด้วยเหตุผลหลายประการ แต่ภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินตามสัญญาและตามดุลยพินิจ ผู้คนจะตัดสินใจออมด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อรักษาสมดุลทางการเงิน เพื่อตอบสนองความต้องการยามฉุกเฉิน และเพื่อลดความเสี่ยงเมื่อมีทรัพยากรในอนาคตไม่เพียงพอ

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของคนไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย (2566) พบว่า สัดส่วนของคนไทยที่มีการเก็บออมในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2565 อยู่ในระดับค่อนข้างสูงที่ร้อยละ 87.5 แม้จะลดลงจากการสำรวจครั้งก่อนแต่ก็ยังอยู่ในระดับที่สูงกว่าช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 ทั้งนี้วิธีในการออมที่คนไทยส่วนใหญ่เลือกใช้คือ การเก็บออมเป็นเงินสด (ร้อยละ 75.4) และการเก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้สำหรับเพื่อออมโดยเฉพาะ (ร้อยละ 53.3) ซึ่งเป็นช่องทางพื้นฐานที่มีความปลอดภัยสูงในการเก็บออมเงิน แต่อาจไม่สามารถสร้างผลตอบแทนให้กองเงยได้มากนัก เมื่อเทียบกับการลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น ๆ เช่น พันธบัตร หุ้น และกองทุนรวมที่มีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าแต่ก็ตามมาด้วยความเสี่ยงที่สูงกว่าเช่นกัน อย่างไรก็ตาม มีคนไทยเพียงร้อยละ 2.6 เท่านั้นที่เลือกเก็บออมผ่านการลงทุน

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้เห็นข้อบ่งชี้ว่า มีความพยายามของนักวิชาการในอดีตในการทวนสอบผลกระทบของตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีต่อการออม รวมถึงการพิจารณาว่ารูปแบบการออมและการตัดสินใจด้านการเงินการลงทุนของบุคคลที่แตกต่างกันนั้นมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบจากกลไกทางจิตวิทยาหรือไม่ โดยข้อค้นพบในอดีตที่สอดคล้องกันระบุว่า การออมอาจเป็นไปโดยไม่สมัครใจ (มีเงินเหลืออยู่ในบัญชีธนาคารตอนสิ้นเดือน) หรือสมัครใจ บุคคลอาจตั้งใจกันเงินก้อนไว้ในแต่ละเดือนในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งถูกมองว่าการกันเงินไว้เป็นเรื่องปกติในหมู่คนที่มีความวินัยในตนเอง แล้วมิติด้านบุคลิกภาพแบบใดอีกที่อาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการออม รายงานข้อค้นพบของ Brandstätter & GÜth (2002) จากการทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างเล่นเกมการออมทรัพย์ พบว่า ลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์ และการควบคุมตนเองสามารถทำนายพฤติกรรมในเกมออมทรัพย์ได้ โดยพบว่าผู้เล่นที่มีการควบคุมตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะได้รับผลตอบแทนโดยเฉลี่ยมากกว่าผู้ที่ควบคุมตนเองได้น้อย เชื่อมโยงแนวคิดเรื่องความมั่งคั่งซึ่งถือเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มั่นคงซึ่งมีความสำคัญต่อการออมเข้ากับมิติบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก นอกจากนี้ยังพบการรายงานว่า ความมีสติสัมปชัญญะมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อจำนวนเงินออมหลังเกษียณ ในขณะที่นักลงทุนที่บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก เขาจะรอบคอบใส่ใจในรายละเอียดและให้ความสำคัญกับแผนการลงทุนอย่างถูกต้อง ผู้มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก มีแนวโน้มจะเก่งในการวิเคราะห์การลงทุนทางการเงิน ตลอดจนคัดกรองบริษัทที่พวกเขาจะลงทุนด้วย จากที่กล่าวมาทำให้เชื่อได้ว่า บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออม

งานวิจัยที่ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างชาวต่างชาติ สรุปว่าปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความเป็นอิสระ และบุคลิกภาพแบบเปิดเผยแสดงตัว เป็นตัวทำนายพฤติกรรมกรรมการออมและ

การกู้ยืมที่ชัดเจน การศึกษาผลกระทบของลักษณะบุคลิกภาพต่อการวางแผนทางการเงินของกลุ่มผู้เรียนด้านบริหารธุรกิจในปีการศึกษา พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดเผยมีอิทธิพลทางลบต่อการวางแผนทางการเงิน ส่วนความหวั่นไหวและการมีจิตสำนึกนั้นมีผลเชิงบวกอย่างมากต่อการวางแผนทางการเงิน อย่างไรก็ตามบุคลิกภาพอีกสองประการ ได้แก่ การเปิดกว้างและความเห็นอกเห็นใจนั้น ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการวางแผนทางการเงิน Lubis et al. (2022) สนับสนุนว่า บุคลิกที่เปิดเผยเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่โดดเด่นที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น คนเปิดเผย ชอบเข้าสังคมจะกู้ยืมมากกว่าคนเก็บตัวเนื่องจากพวกเขามีแนวโน้มที่จะออกไปข้างนอก พบปะผู้คน และเข้าสังคมมากกว่า ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของพวกเขา และในทางกลับกันก็ทำให้พวกเขามีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เป็นไปได้ที่คาดหวังได้ว่าคนเปิดเผยมีแนวโน้มที่จะกู้ยืมเงินเพื่อจ่ายสำหรับการบริโภคที่โอ้อวดของพวกเขา จากที่กล่าวมาทำให้เชื่อได้ว่า บุคลิกภาพแบบเปิดเผยแสดงตัว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม

ในขณะที่ Ibrahim (2021) สนับสนุนว่า คนที่มีความไม่มั่นคงทางอารมณ์ พวกเขามักจะตอบสนองต่อสถานการณ์ด้วยความกลัว ความเศร้า ความโกรธ ความวิตกกังวล คนกลุ่มนี้มีแนวโน้มเสี่ยงต่อความเครียด ผู้ที่มีระดับคะแนนด้านนี้สูงมักจะประสบปัญหาทางการเงินและมีแนวโน้มที่จะมีหนี้สิน สอดคล้องกับ Fachrudin & Latifah (2022) ลักษณะความไม่มั่นคงทางอารมณ์มีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมทางการเงินและระดับภาวะความเครียดทางการเงินส่วนบุคคล ยิ่งคะแนนความวิตกกังวลสูงขึ้นเท่าใด แนวโน้มของบุคคลในการลงทุนก็จะยิ่งลดลง และมีแนวโน้มที่จะเป็นหนี้มากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้บุคคลที่มีคะแนนความวิตกกังวลสูงมักจะขอคำแนะนำในการตัดสินใจลงทุน พวกเขาจะหลีกเลี่ยงการลงทุนระยะสั้น มีสินทรัพย์ที่เสี่ยงในพอร์ตโฟลิโอน้อยกว่า มักจะเลือกผลิตภัณฑ์หนี้แบบง่าย ๆ เช่น การเบิกเงินเกินบัญชี และมักจะมีหนี้สินร่วมกับความเครียดทางการเงิน จากที่กล่าวมาทำให้เชื่อได้ว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม

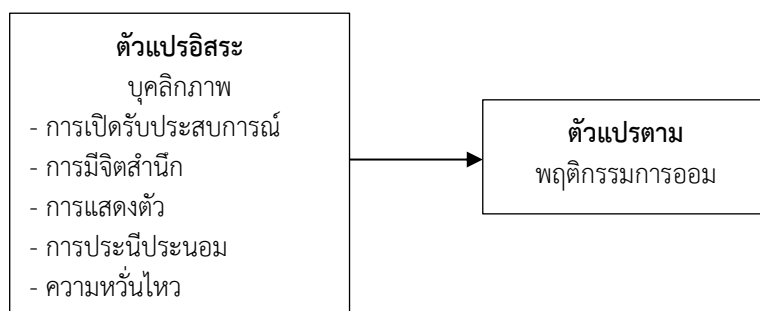
สำหรับการทวนสอบลักษณะบุคลิกกับการตัดสินใจลงทุนทางการเงิน El Olthman et al. (2020) รายงานว่า ในกลุ่มนักศึกษาแพทยมหาวิทยาลัยเลบานอน ผู้ที่มีลักษณะนิสัยแบบประนีประนอมมักมีแนวโน้มการตัดสินใจลงทุนแบบพึงพา พวกเขาจะอาศัยผู้อื่นเพื่อการสนับสนุนและให้คำแนะนำในการตัดสินใจ สอดคล้องกับ Lubis et al. (2022) สนับสนุนว่า ผู้ที่มีคะแนนความเป็นมิตรสูง มักจะถูกชักจูงให้กู้ยืมเงินได้ง่าย เนื่องจากผู้ที่มีคะแนนความเป็นมิตรสูงมักจะมีพฤติกรรม เช่น การให้ของขวัญและใช้จ่ายเพื่อการกุศล และความคิดเห็นของพวกเขาไม่ค่อยมั่นคงนัก เนื่องจากพวกเขาชอบหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับผู้อื่น การที่พวกเขาเป็นห่วงเป็นใยผู้อื่นทำให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินและกู้ยืมเงินมากกว่าผู้ที่มีคะแนนความเป็นมิตรต่ำ จากที่กล่าวมาทำให้เชื่อได้ว่า บุคลิกภาพแบบประนีประนอม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม

ในขณะเดียวกัน El Olthman et al. (2020); Jiang et al. (2023) กล่าวว่า ผู้ที่เป็นคนเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มักจะมีความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ พวกเขาจะยอมรับสถานการณ์ทางการเงินใหม่ ๆ ที่เป็นผลมาจากความผันผวนตามปกติในตลาดการลงทุนที่มีความเสี่ยงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปที่ว่า ลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์นี้มีความเชื่อมโยงเชิงบวกกับการยอมรับความเสี่ยงทาง

การเงิน และการเข้าถึงคมนาคมอาจส่งเสริมโอกาสในการสร้างเครือข่ายที่ร่ำรวย เพิ่มรายได้ หรือประสบการณ์ทางการเงินอื่น ๆ ให้แก่พวกเขาได้ สอดคล้องกับ Pinjisakikool (2018) ที่สรุปว่า ความเปิดกว้างต่อประสบการณ์ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ผู้ที่มีคะแนนความเปิดกว้างต่อประสบการณ์ต่ำมักจะเป็นคนอนุรักษ์นิยมและมีความคิดคับแคบ ในทางกลับกัน คะแนนความเปิดกว้างต่อประสบการณ์ที่สูงอาจบ่งบอกถึงความเต็มใจที่จะทดลองและลองสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่กระตุ้นทางปัญญาต่อพฤติกรรม การเสี่ยง รวมถึงการกู้ยืมเงิน จากที่กล่าวมาทำให้เชื่อได้ว่า บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพและพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย คือ คนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร อายุ 18–60 ปี รวมจำนวน 3,425,936 คน จากระบบสารสนเทศสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (2566)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คำนวณขนาดตัวอย่างได้เท่ากับ 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยแบ่งกลุ่มการปฏิบัติงานในกรุงเทพมหานครเป็น 6 พื้นที่ และจับฉลากเลือกพื้นที่ละ 2 เขต ได้แก่ 1) กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง ได้เขตดินแดงและวังทองหลาง จำนวน 67 ตัวอย่าง 2) กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ ได้เขตสายไหม และจตุจักร จำนวน 66 ตัวอย่าง 3) กลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ ได้เขตสวนหลวงและพระโขนง จำนวน 67 ตัวอย่าง 4) กลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก ได้เขตลาดกระบังและคลองสามวา จำนวน 67 ตัวอย่าง 5) กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ ได้เขตบางกอกใหญ่และบางพลัด จำนวน 67 ตัวอย่าง และ 6) กลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ ได้เขตบางแคและหนองแขม จำนวน 66 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ส่วนที่ 2 ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 44 ข้อ อาศัยข้อคำถามตามแนวทางในมุมมองทางทฤษฎีของ John & Srivastava (1999) โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของคนไทย มีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ และส่วนที่ 3 พฤติกรรมการออม จำนวน 10 ข้อ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนประเมินพฤติกรรมการออมของตนเอง มีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วง มกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 โดยส่งแบบสอบถามให้กับตัวแทนผู้ช่วยวิจัยภาคสนาม

การพิทักษ์สิทธิ์

ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้อาสาสมัครผู้ให้ข้อมูลทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัย รวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับ พร้อมทั้งแนวปฏิบัติในการพิทักษ์สิทธิ์ โดยอาสาสมัครสามารถเข้าร่วมหรือปฏิเสธ หรือยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ และรายงานผลในภาพรวมเพื่อการศึกษาเท่านั้น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา เมื่อปรับปรุงตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 40 คน แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยมีผลการวิเคราะห์ค่า Cronbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.932

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่อแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอาศัยเกณฑ์การแปลความหมายช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1977)
2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ และพฤติกรรมการออม ในการตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ อาศัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่า Tolerance ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Durbin Watson ตามหลักการและแนวปฏิบัติการสร้างแบบจำลองของ Kline (2005)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมารวมทั้งสิ้น 400 ชุด ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มคนวัยทำงาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 และมีสถานภาพโสด จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 เมื่อจัดลำดับบุคลิกภาพแต่ละลักษณะพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีระดับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว ($\bar{X}=3.60$, S.D.= 0.52) แบบมีจิตสำนึก ($\bar{X}=3.51$, S.D.= 0.56) และแบบเปิดรับประสบการณ์ ($\bar{X}=3.38$, S.D.= 0.53) อยู่ในระดับสูง

ในขณะที่ระดับบุคลิกภาพแบบประนีประนอม ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.56) และการแสดงตัว ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนระดับพฤติกรรมการออม ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับสูง

ในการตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ตามเกณฑ์อ้างอิงของ Kline ระบุว่า ค่า VIF ควรน้อยกว่า 10 และค่า Tolerance ควรมากกว่า 0.1 จะไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ผลการวิจัยพบว่า ค่า Tolerance ทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 10 คู่ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 5 คู่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.473 ถึง 0.629 ทั้งนี้ไม่พบว่าตัวแปรใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า 0.8 ดังนั้น จึงสามารถเชื่อได้ว่าข้อมูลนี้ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ สำหรับการตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน พบว่า มีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.94 จึงเชื่อได้ว่า ไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน สามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยต่อไปได้ ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมด พบว่า มีค่า sig = 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ที่กำหนดไว้ แสดงว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์เรียงตามลำดับมากที่สุด พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ และการมีจิตสำนึก มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการออมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 และ 0.20 ตามลำดับ สำหรับการแสดงตัว มีอิทธิพลเชิงลบต่อพฤติกรรมการออมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.10 เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า มีตัวแปรทำนาย 3 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.629 มีค่าสัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (R Square) สูงสุดเท่ากับ 0.396 แปลได้ว่า ตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์พฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 39.6 ส่วนที่เหลืออาจเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ โดยมีค่าความผิดพลาดมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.62 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยทั้งหมดสามารถลดความผิดพลาดในการพยากรณ์พฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 62 รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ และการทดสอบนัยสำคัญ

บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการออม	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	ค่า Tol.	ค่า VIF
ค่าคงที่ (a)	0.48	0.39		1.22	0.22		
การเปิดรับประสบการณ์ (Open)	0.86	0.07	0.58	12.36	0.00**	0.70	1.44
การมีจิตสำนึก (Cons)	0.28	0.08	0.20	3.44	0.00**	0.47	2.14
การแสดงตัว (Extra)	-0.14	0.07	-0.10	-2.05	0.04*	0.61	1.65

Adj. R Square = .388 R Square = .396 R = .629 Durbin-Watson = 1.938 Std.

Error of the Estimate = .61828 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนวัยทำงานเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-30 ปี และมีสถานภาพโสด ผลการทดสอบสมมติฐาน ยืนยันว่าลักษณะบุคลิกภาพจาก 3 ใน 5 คุณลักษณะมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออม โดยบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ และการมีจิตสำนึก เป็นตัวแปรที่มีอำนาจในการพยากรณ์พฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีอิทธิพลเชิงลบต่อพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต ดังนี้

การเปิดรับประสบการณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยเพราะบุคคลที่มีบุคลิกแบบเปิดกว้าง แนวโน้มที่จะรับรู้ถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องหากไม่ออมเงิน รวมถึงรับรู้ความไม่มั่นคงทางการเงินในอนาคต และปรับพฤติกรรมให้เหมาะสม ดังนั้นจึงคาดได้ว่าลักษณะการเปิดรับประสบการณ์ เช่นนี้จะทำนายพฤติกรรมการออมเชิงบวกได้ สอดคล้องกับข้อสรุปของ Fallaw (2019) ที่กล่าวว่า บุคคลที่เปิดกว้างจะปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พวกเขายังทำการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมที่มีอยู่เมื่อพวกเขาได้สัมผัสกับความคิดหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ บุคคลที่มีความเปิดกว้างต่อประสบการณ์สูงอาจแสดงความสามารถที่มากขึ้นสำหรับการวางแผนทางการเงินในอนาคต พวกเขามีแนวโน้มมากขึ้นที่จะพิจารณาผลที่ตามมาจากการกระทำในอนาคต รวมถึงความสำคัญของการออมเพื่อความต้องการหรือเป้าหมายในอนาคต ในขณะที่เดียวกันคนกลุ่มนี้จะมีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้มากขึ้นในการคิดและพฤติกรรมของตน ความยืดหยุ่นนี้อาจขยายไปสู่การตัดสินใจทางการเงิน โดยที่พวกเขาเต็มใจที่จะปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายและจัดลำดับความสำคัญของการออมเมื่อจำเป็น ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกแบบเปิดกว้าง มักจะมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดรับความคิดที่แตกต่าง ชื่นชอบการผจญภัย ผู้ที่มีคะแนนบุคลิกภาพในมิตินี้สูงจะเต็มใจที่จะยอมรับความเสี่ยงทางการเงิน และความคลุมเครือได้มากขึ้น นักลงทุนแบบเปิดกว้างมักแสวงหาความรู้ พวกเขาจะค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนจนกว่าจะได้รับข้อมูลเพียงพอ

การมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ

ข้อสรุปจากการศึกษาของ Edgar et al. (2016) ที่ได้ตรวจสอบบทบาทของลักษณะนิสัยจากลักษณะบุคลิกภาพ Big Five เพื่ออธิบายพฤติกรรมทางการเงินของคนในประเทศชิลี ทั้งในรูปแบบการออมเงินบำนาญโดยสมัครใจและการออมเงินฝากในธนาคาร และพบว่าความมีสติ การมีจิตสำนึก เป็นนิสัยที่แสดงออกถึงรับผิดชอบและบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นจึงคาดได้ว่าลักษณะเช่นนี้จะทำนายพฤติกรรมทางการเงินเชิงบวกได้ DeYoung et al. (2010) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนในเชิงวิทยาศาสตร์ว่า คุณลักษณะของบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับปริมาตรในบริเวณต่าง ๆ ของสมอง โดยการถ่ายภาพสมองด้วยคลื่นสนามแม่เหล็กเชิงโครงสร้าง พบว่าการมีสติและการมีจิตสำนึกสัมพันธ์กับปริมาตรในเยื่อหุ้มสมองส่วนหน้าด้านข้าง ซึ่งเป็นบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการควบคุมพฤติกรรมโดยสมัครใจ แก่นแท้ของความมีสติคือ การมีความรับผิดชอบต่อความเป็นระเบียบ และความพากเพียร สะท้อนออกมาในการแสดงออกเชิงพฤติกรรมในการออมและการให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อทางการเงินเป็นอย่างมาก คนที่มีมโนธรรมมีจิตสำนึก จะมีลักษณะเด่นได้แก่ ใส่ใจรายละเอียด เชื่อมั่นในตนเอง และชอบความสมบูรณ์แบบ จึงไม่จำเป็นต้องให้ใครมาบังคับ

การแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Van Scotter & Roglio (2020) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยแสดงตัว คือผู้ที่มีความสุขกับการได้เข้าสังคม กล้าแสดงออก ชอบความตื่นเต้น เข้ากับคนง่าย ซึ่งตรงข้ามกับคนที่มีบุคลิกภาพค่อนข้างเก็บตัว คนที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยแสดงตัวมักจะประหยัดเงินน้อยลง ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ที่พวกเขาจะมีพฤติกรรมทางการเงินลดน้อยลงไปด้วย บุคคลที่ชอบเข้าสังคม อาจมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการใช้จ่ายโดยฉับพลันและหุนหันพลันแล่นมากกว่า ลักษณะการเข้าสังคมและเข้ากับคนง่ายอาจทำให้พวกเขาให้ความสำคัญกับความพึงพอใจ ประสบการณ์และความสุขในปัจจุบันมากกว่าเป้าหมายการออมในระยะยาว ในขณะที่เดียวกันคนกลุ่มนี้อาจได้รับอิทธิพลทางสังคม แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและบรรทัดฐานทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่มีค่าใช้จ่ายสูง ย่อมส่งผลเสียต่อความพยายามในการออมเงินของพวกเขา

นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะการประนีประนอม และความหวั่นไหว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม แม้จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ยังยืนยันข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการประนีประนอมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งสะท้อนถึงระดับที่บุคคลเห็นคุณค่าของการถูกผู้อื่นชื่นชม สอดคล้องกับ Awan & Sahar (2021) ที่สรุปว่า บุคลิกภาพแบบเปิดกว้างและเห็นอกเห็นใจของกลุ่มนักลงทุนรายย่อยในปากีสถานนั้น มีอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจทางการเงิน ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่า คนที่มีความเห็นอกเห็นใจสูง อาจกระตือรือร้นที่จะสร้างสมดุลระหว่างการดูแลอนาคตทางการเงินของตนเองด้วยการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในความสัมพันธ์แบบเครือข่ายเครือญาติและมิตรภาพ พวกเขามีแนวโน้มที่จะเห็นคุณค่าของความสัมพันธ์มากกว่าเป้าหมายส่วนตัว รวมถึงเป้าหมายทางการเงินส่วนบุคคลด้วย คนกลุ่มนี้อาจถูกมองว่ามีน้ำใจแต่มีนิสัยการใช้จ่ายอย่างหุนหันพลันแล่น จึงต้องพิจารณาวิธีการทางการเงินและการลงทุนอย่างรอบคอบ และมีแนวโน้มว่า การตัดสินใจทางการเงินของ

พวกเขาอาจคำนึงถึงคำแนะนำและความคิดเห็นของผู้อื่น ในทางกลับกันบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวมีอิทธิพลเชิงลบต่อพฤติกรรมการออม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ Fenton-O'Creevy & Furnham (2023) ที่สนับสนุนว่า ความหวั่นไหวเกี่ยวข้องกับระดับความผันผวนทางอารมณ์และความวิตกกังวล ผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ต่ำมักจะวิตกกังวลและมีความไวต่อความเสี่ยงอย่างมาก อาจเป็นไปได้ว่าคนกลุ่มนี้มีความสามารถน้อยกว่าในการวางแผนล่วงหน้า และการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน รวมถึงมีแนวโน้มจะประสบปัญหาทางการเงินมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาที่ยืนยันว่า ลักษณะบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม นักวางแผนทางการเงินและผู้ให้คำปรึกษาทางการเงิน สามารถใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกลุ่มลูกค้า รวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคลได้ตรงกับความต้องการและคุณลักษณะส่วนบุคคลของลูกค้า ในฐานะที่ปรึกษาด้านการลงทุนหรือการออม การรับรู้และทำความเข้าใจลักษณะบุคลิกภาพของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการให้คำแนะนำเฉพาะบุคคลและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำทางพวกเขาไปสู่การตัดสินใจทางการเงินที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายและค่านิยมของพวกเขา ผู้ให้คำปรึกษาด้านการลงทุนหรือการออม จำเป็นต้องทำความเข้าใจเป้าหมายทางการเงินของลูกค้า และสำรวจทางเลือกการลงทุนที่เหมาะสมต่อไป

สำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ในบริบทของจิตวิทยาการเงินมักถูกมองว่าเป็นปัจจัยเสริมแรงด้านบวก ในฐานะนักวางแผนทางการเงิน หรือผู้ให้คำปรึกษาทางการเงิน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากลยุทธ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าที่มักจะไม่มีติดกับการดำเนินกิจกรรมทางการเงินแบบกิจวัตรประจำที่มีกำหนดเวลาแน่นอน มีความยืดหยุ่นในการวางแผนทางการเงิน อาจจัดแผนการออมเงินและแผนการลงทุนที่มีความยืดหยุ่นในด้านระยะเวลา หรือเสนอทางเลือก หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน บุคคลที่เปิดกว้างอาจเปิดรับผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีทางการเงินที่เป็นนวัตกรรมมากขึ้น การแนะนำให้พวกเขารู้จักกับเครื่องมือและแพลตฟอร์มใหม่ ๆ ที่สามารถยกระดับประสบการณ์การออมและการลงทุน เช่น robo-advisor แพลตฟอร์มดิจิทัลที่ให้บริการวางแผนการเงินและการลงทุนแบบอัตโนมัติ แอปพลิเคชันงบประมาณ เป็นต้น ตลอดจนนำเสนอแหล่งข้อมูลทางการศึกษา เวิร์กช็อป และการสัมมนาเพื่อช่วยให้พวกเขาเข้าใจตลาดการเงิน กลยุทธ์การลงทุน และการบริหารความเสี่ยงอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อให้คนกลุ่มนี้ได้เกิดความรู้สึกถึงการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ

สำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก หรือลักษณะนิสัยเชื่อมั่นในการควบคุมตนเอง มีความพิถีพิถัน ในฐานะนักวางแผนทางการเงิน หรือผู้ให้คำปรึกษาทางการเงิน ควรให้ความสนใจในการนำเสนอรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ข้อมูลทางการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกลยุทธ์การลงทุนและการออมให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของแผนการลงทุนและกระบวนการลงทุน

ที่เกี่ยวข้องกับการออมอย่างชัดเจน เพื่อลดข้อกังวลใจทางการเงินแก่ลูกค้านี้ เมื่อพวกเขารับรู้และตัดสินใจเลือกลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พวกเขาจะแสดงความมุ่งมั่นเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายทางการเงินของตน ในฐานะที่ปรึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างแผนทางการเงินที่สอดคล้องกับเป้าหมายและค่านิยมระยะยาวของพวกเขา นอกจากนี้กลุ่มลูกค้าที่มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก มักต้องการลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นใจในเสถียรภาพในทางการเงินของตนเอง จึงควรแนะนำการกระจายการออม รวมถึงการกระจายพอร์ตการลงทุน การจัดสรรสินทรัพย์ตามความเสี่ยง และการทบทวนเพื่อปรับสมดุลการลงทุนอย่างรอบคอบผ่านการสื่อสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใส

สำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยแสดงตัว ลักษณะที่โดดเด่นคือ คนกลุ่มนี้มักสนใจต่อสิ่งภายนอก มักจะปรับตัวได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สิ่งนี้นักวางแผนทางการเงินหรือผู้ให้คำปรึกษาทางการเงิน ควรพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางการวางแผนทางการเงินสำหรับคนบุคลิกภาพแบบเปิดเผยแสดงตัว คือต้องคำนึงถึงความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น ความผันผวนของรายได้ สภาพตลาด หรือเหตุการณ์ในชีวิต พวกเขาอาจได้รับประโยชน์จากกลยุทธ์ทางการเงินที่ยืดหยุ่น เน้นการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือกับที่ปรึกษาทางการเงิน ควรเปิดโอกาสให้ลูกค้ากลุ่มนี้ได้สอบถาม แบ่งปันความคิด และมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนทางการเงินและการลงทุน ซึ่งจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจของพวกเขาได้ นอกจากนี้อาจโน้มน้าวใจให้สนใจในผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ และสร้างระบบการให้รางวัลหรือสิ่งจูงใจเพื่อกระตุ้นให้พวกเขาตัดสินใจ รวมถึงการใช้บริบททางสังคมเพื่อกระตุ้นให้พวกเขาเห็นความสำคัญของการออมและการลงทุน โดยเน้นการวางแผนทางการเงินว่าจะสามารถสนับสนุนเป้าหมายทางสังคมและแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตได้อย่างไร เพื่อบรรลุความมั่นคงทางการเงิน

สำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีบุคลิกภาพแบบประนีประนอม บุคคลกลุ่มนี้ยินดีที่จะใช้จ่าย เพื่ออยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อน สิ่งที่น่าสนใจคือ บุคคลที่เปิดกว้างและเห็นอกเห็นใจยังชอบการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำหรือให้ผลตอบแทนต่ำ ซึ่งอาจจะทำให้ความสามารถในการสร้างความมั่งคั่งในระยะยาวลดลง ดังนั้นสิ่งที่นักวางแผนทางการเงิน หรือผู้ให้คำปรึกษาทางการเงิน ควรพิจารณาคือ การกระตุ้นให้พวกเขาจัดทำแผนการเงินและแผนการใช้จ่ายที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้จ่ายไปเพื่อความสัมพันธ์ทางสังคมไปพร้อม ๆ กับการสร้างเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว พวกเขามีมิติความเสียสละและความเห็นอกเห็นใจซึ่งนำไปสู่ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่นที่มีปัญหา ดังนั้นผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือการลงทุนที่น่าสนใจจะเป็นกลุ่มที่สามารถสร้างผลตอบแทนไปพร้อมกับแบ่งปันเพื่อสังคม เช่น ทางเลือกการลงทุนแบบยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงธุรกิจทั่วไปที่ปรับวิธีการทำงานและดำเนินธุรกิจในปัจจุบันให้เป็นมิตรต่อโลก

สำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีบุคลิกภาพแบบหัวน้าว มักมีความไม่มั่นคงทางอารมณ์ อารมณ์แปรปรวนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขากำลังเผชิญกับความท้าทายทางการเงิน และคาดการณ์ถึงแนวโน้มเชิงลบสำหรับ

การลงทุน พวกเขาจะประสบกับความเครียดและความวิตกกังวล ดังนั้นสิ่งที่นักวางแผนทางการเงิน หรือผู้ให้คำปรึกษาทางการเงิน ควรพิจารณาคือ การให้คำแนะนำในการวางแผนทางการเงินได้รอบคอบเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจลงทุนที่ดีที่สุด และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการออมและการลงทุนอื่น ๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ลดความกังวลใจ เมื่อพวกเขาได้ศึกษาอย่างรอบด้านจะสามารถคิดหาวิธีหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดในการลงทุนทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้ทำการวิจัยครั้งต่อไปขยายพื้นที่ศึกษาครอบคลุมมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. ในงานวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมออมที่ลึกซึ้งมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2565.

<https://www.bot.or.th/content/dam/bot/image/research-and-publications/2565ThaiFLsurvey.pdf>

พรเพ็ญ สดศรีชัย. (2566, 31 ตุลาคม). มาปลูกวิถียุณการออมและร่วมกันแก้หนี้กันเถอะ.

<https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2023Oct31.html>

พิทวัส พูนผลกุล, นฎา วะสี และ พรพจ ปรปักษ์ขาม. (2567, 2 กันยายน). ความ (ไม่) ยั่งยืนทางการคลังและทางออกของระบบจัดการรายได้ยามชราภาพระบิตเวลาที่ต้องรีบแก้ไข. <https://www.pier.or.th/abridged/2024/09/>

ระบบสารสนเทศสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2566, 20 ธันวาคม). ประชากรทะเบียนราษฎร์จำแนกรายเพศ ปีงบประมาณ 2566 กรุงเทพมหานคร. <http://dashboard.anamai.moph.go.th/population/popall/changwat?year=2023&cw=10>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567, 17 มีนาคม). การสรุปผลที่สำคัญจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566. https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240508082744_74896.pdf

สิรินันท์ พานพิศ. (2563). พฤติกรรมการออมส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. [วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุวรรณ รุจิโมระ และ ภูยีน พรยุทธพงศ์. (2563). *การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของครัวเรือน : กรณีศึกษาชุมชนพร้อมจิตร์ เทศบาลตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- Awan, A. G. and Sahar, S. (2021). Impact of personality traits on investment decisions types: evidence from pakistan stock exchange. *Global Journal of Management, Social Sciences and Humanities*, 7(2), 350–378.
- Brandstätter, H. and Güth, W. (2002). Personality in dictator and ultimatum games. *Central European Journal of Operations Research*, 10(3), 191–216.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). The five-factor model of personality and its relevance to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 6(4), 343–359.
- DeYoung C. G., Hirsh J. B., Shane, M. S., Papademetris, X., Rajeevan, N. and Gray, J. R. (2010). Testing Predictions from Personality Neuroscience Brain Structure and The Big Five. *Psychological Science*, 21(6), 820–828.
- Edgar E. K., Erwin, H. and Pablo, T. (2016). Responsible Personal Finance: The Role of Conscientiousness in Bank and Pension Savings in Chile. *International Review of Finance*, 16(1), 161–167.
- El Othman, R., El Othman, R., Hallit, R., Obeid, S. and Hallit, S. (2020, 5 May). *Personality traits, emotional intelligence and decision-making styles in Lebanese universities medical students*. <https://bmcp psychology.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40359-020-00406-4#citeas>
- Fachrudin, K. & Latifah, S. (2022). Relationship between individual characteristics, neurotic personality, personal financial distress, and financial behavior. *Cogent Business & Management*, 9, 1-16.
- Fallow, S. (2019, 17 April). *Openness to Change in Personal Finance*. <https://datapoints.com/2019/04/17/critical-changing-behaviors-openness-financial-change/>
- Fenton-O'Creevy, M. and Furnham, A. (2023, 17 April). *Personality and wealth. Financial Planning Review*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/cfp2.1158>
- Hayes, A. (2021, 22 July). *What Is the Life-Cycle Hypothesis in Economics?*. <https://www.investopedia.com/terms/l/life-cycle-hypothesis.asp>
- Ibrahim, A. Z. (2021). Determine the food access among low-income households in rural area, Kedah, Malaysia. *Journal of Business Economics Review*, 6(3), 212–222.

- Jiang, Z., Peng, C. and Yan, H. (2023, March). *Personality differences and investment decision-making*. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w31041/w31041.pdf
- John, O. P. and Srivastava, S. (1999). *The Big-Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives*. In L. A. Pervin & O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (Vol. 2, pp. 102–138). Guilford Press.
- Kline, R. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Press.
- Lubis, A. W., Astrini, M. R. and Rokhim, R. (2022). The Big Five Personality Traits and Borrowing Behavior. *Southeast Asian Journal of Economics*, 10(2), 1–33.
- Pinjisakikool, T. (2018). The influence of personality traits on households' financial risk tolerance and financial behaviour. *Journal of Interdisciplinary Economics*, 30(1), 32-54.
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the Assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49–60.
- Shanmugam, K., Chidambaram, V. and Parayitam, S. (2023). Relationship Between Big-Five Personality Traits, Financial Literacy and Risk Propensity: Evidence from India. *IIM Kozhikode Society & Management Review*, 12(1), 85–101.
- Sutarman, P. and Turangan, J. (2023). The Influence of Financial Literacy, Self-Control, and Lifestyle on Universitas Tarumanagara Students' Interest in Saving. *International Journal of Application on Economics and Business*, 1, 267–273.
- Van Scotter, J. R. and De Déa Roglio, K. (2020). CEO bright and dark personality: Effects on ethical misconduct. *Journal of Business Ethics*, 164(3), 451–475.

การพัฒนาบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้สำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Development of Embedded Chipboard for Learning and Application for
Undergraduate Students in Department of Computer Education,
Faculty of Education, Northeastern University

จารุกิตต์ สายสิงห์*

Jarukitt Saiysing*

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Department of Computer Education, Faculty of Education, Northeastern University

*Corresponding author's email: jarukitt.sai@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

20 มกราคม 2568

5 มีนาคม 2568

27 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1)พัฒนาบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวสำหรับการเรียนรู้และประยุกต์ใช้งาน 2)หาประสิทธิภาพบอร์ดชุดฝึกสำหรับการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 3)ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียน ประชากรได้แก่นักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 25 คน และกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเจาะจงกลุ่มนักศึกษาที่เรียนรายวิชาเกี่ยวกับไมโครคอนโทรลเลอร์และการออกแบบโปรแกรมการสอนผ่านเว็บ เครื่องมือที่ใช้คือ ชุดฝึกบอร์ดชิพสมองกลฝังตัว ตำรา เอกสารประกอบการสอน แบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ คุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า บอร์ดชิพสมองกลฝังตัวมีประสิทธิภาพด้านคุณสมบัติโดยผ่านการวัดสอบเทียบได้ตามเกณฑ์กำหนด ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 24.64 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 75.20 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อชุดฝึกสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งาน ซึ่ง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกสมองกลฝังตัว เพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งาน มีค่า $\bar{X} = 4.40$ และค่า S.D. = 0.50 ซึ่งอยู่ในช่วงของระดับพอใจมาก

คำสำคัญ: บอร์ดชิพสมองกลฝังตัว, การเรียนรู้และการประยุกต์ใช้, ประสิทธิภาพบอร์ด

ABSTRACT

This research aims 1) to develop an embedded chipboard for learning and application, 2) to find the efficiency of the training board for learning efficiently according to the standard criteria of 80/80, and 3) to study learners' satisfaction. The population consisted of 25 fourth-year undergraduate students in the Department of Computer Education, and the sample group consisted of 25 fourth-year undergraduate students in the Department of Computer Education. The study was conducted by specifically targeting students who studied micro-controllers and the design of web-based teaching program. The tools used were an embedded chipboard training kit, textbooks, teaching materials, and a 20-item test. The quality of the satisfaction questionnaire was analyzed to find the mean, standard deviation, and percentage.

The study found that the embedded chipboard was efficient in terms of its properties, which were measured and calibrated according to the specified criteria. The results of pretest and post-test of the undergraduate students had an average score of 24.64 of the pretest, and an average score of 75.20 after the test. When comparing the scores pretest and post-test, it was found that the students' post-test scores were significantly higher than the pretest scores at the .05 level. For students' satisfaction with the Department of Computer Education, Faculty of Education, Northeastern University, towards the embedded system training kit for learning and application, the study found that the sample group of students had satisfaction towards the embedded system training kit for learning and application with a value of $\bar{X} = 4.40$ and an S.D. value = 0.50, which is in the range of a very satisfied level.

Keywords: Embedded Board, Learning and Application, Board Performance

บทนำ

ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพนั้นโดยทั่วไปมีหลากหลายรูปแบบ ส่วนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยนั้นย่อมแตกต่างกันออกไป ส่วนการจัดการศึกษาในอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้ได้เกิดการเรียนรู้จากกระบวนการทางทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติควบคู่กันไป การจัดการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันตามยุคสมัยอยู่เสมอการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เทคโนโลยีชีพสมองกลฝังตัวเป็นเทคโนโลยีที่มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในสาขาคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพราะเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการความคิด อย่างเป็นระบบและนำไปสู่การประยุกต์ใช้งานอย่างหลากหลาย เช่น ด้านการแพทย์ อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเกษตร ระบบสมาร์ตฟาร์ม เทคโนโลยียานยนต์ (กิดานันท์ มลิทอง, 2543) เป็นต้น นอกจากนี้เทคโนโลยีชีพสมองกลฝังตัวมักถูกฝังไว้กับอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

และมีบทบาทต่อการดำรงชีพของมนุษย์ การจัดการศึกษาในหลักสูตรคอมพิวเตอร์ศึกษาได้กำหนดรายวิชาเกี่ยวกับไมโครคอนโทรลเลอร์และการออกแบบโปรแกรมการสอนผ่านเว็บให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีชีพสมองกล ซึ่งมุ่งเน้นในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษาและผู้เรียนอีกหลายสาขาที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีไมโครคอนโทรลเลอร์ ทั้งนี้จะเป็นไปตามบริบทของสาขาวิชาที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแบบเข้าสู่โลกแห่งเทคโนโลยี บทบาทของผู้สอนทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นอกจากงานสอนในชั้นเรียนโดยใช้หนังสือตำรา หรือ ครุภัณฑ์ สื่ออื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วตามมาตรฐานสาขาวิชาที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นสื่อที่มีการใช้งานค่อนข้างล้าสมัย ผู้สอนจึงควรสร้างหรือใช้ปัญญาประดิษฐ์ในสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเพื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาในโลกยุคปัจจุบัน ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนสายคอมพิวเตอร์ได้รับการจัดการศึกษาให้ก้าวทันกับโลกในยุคปัจจุบันซึ่งแต่ละประเทศมีการแข่งขันกันด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ หากผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยการเขียนโปรแกรมควบคุมการทำงาน ด้วยโค้ดที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสามารถจำลองการทำงานในบอร์ดชีพสมองกล ก่อนนำไปใช้งานจริงก็จะทำให้ ลดการผิดพลาดในการทำงานลงได้ ด้วยปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาชุดฝึกบอร์ดชีพสมองกลฝังตัวที่สามารถพัฒนาโปรแกรมและเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ไมโครคอมพิวเตอร์สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา อิเล็กทรอนิกส์ การแพทย์ และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาโปรแกรม การเชื่อมต่อวงจร และประยุกต์ใช้งานไมโครคอนโทรลเลอร์ด้วยเทคโนโลยีชีพสมองกลนี้ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้เรียน เกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม ประยุกต์ใช้งานอุปกรณ์ ไมโครคอนโทรลเลอร์ในระบบควบคุมด้านต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังจะช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่ผู้เรียนให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันได้

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาคู่มือชีพสมองกลฝังตัวสำหรับการเรียนรู้และประยุกต์ใช้งาน
2. เพื่อหาประสิทธิภาพบอร์ดชีพสมองกลฝังตัวสำหรับการเรียนรู้และประยุกต์ใช้งาน
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบอร์ดชีพสมองกลฝังตัว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้การวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 25 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

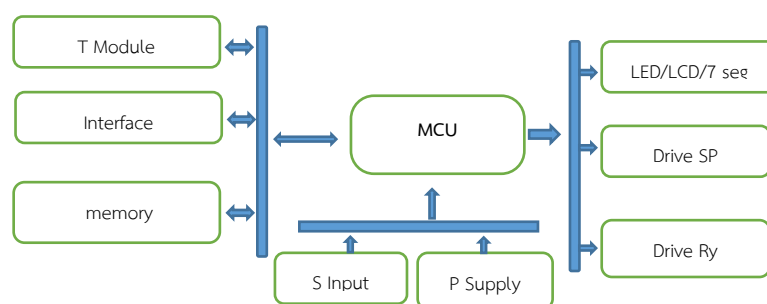
กลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัย นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชั้นปี 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 25 คน ได้มาโดยการเจาะจงชั้นเรียน

การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยการพัฒนาคู่มือชีพสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา

(Content Validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าเครื่องมือครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ ใช้ IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน (-1, 0, +1) และคำนวณค่าเฉลี่ย ถ้าค่า $IOC \geq 0.5$ ถือว่าผ่าน 2) ทดสอบความเที่ยง (Reliability) ใช้วิธี ทดสอบซ้ำ (Test-Retest) หรือหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ค่า Cronbach's Alpha ควร ≥ 0.7 เพื่อแสดงถึงความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ 3) ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ (Practicality & Usability) ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและความสะดวกในการใช้งานวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

วิธีการดำเนินการวิจัยในการพัฒนาบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งาน มีขั้นตอนการพัฒนาประกอบด้วย

การออกแบบแผงวงจรหลักเมนบอร์ดในการสร้างโดยแบ่งเป็นส่วนของวงจรภาคจ่ายไฟ (P Supply) 5 โวลต์ 12 โวลต์ วงจรอินเตอร์เฟส (Interface) วงจรหน่วยความจำ (memory) วงจรสวิตช์อินพุตรับค่าลอจิก (S Input) วงจรส่วนเอาต์พุตแอลอีดี 7 ส่วน แอลซีดี แอลอีดี วงจรขับโหลด เสียง และอินเตอร์เฟส โดยมีโครงสร้างหลักของบอร์ดชิพสมองกลฝังแสดงในภาพที่ 1

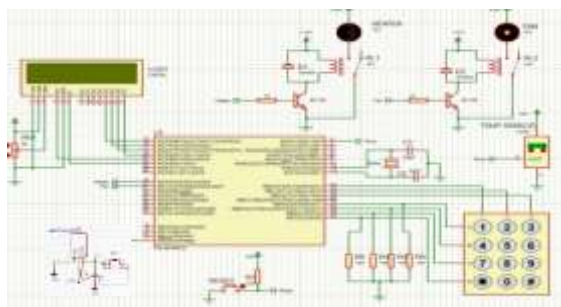

ภาพที่ 1 โครงสร้างหลักของบอร์ดชิพสมองกล

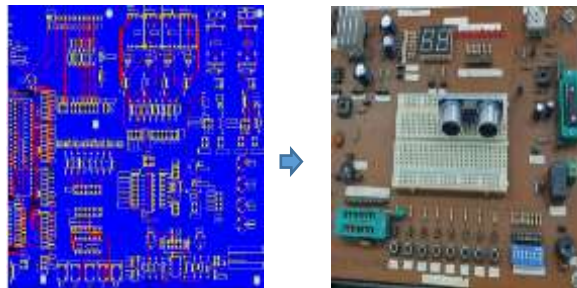
ดำเนินการเขียนแบบวงจรตามโครงสร้างหลักของบอร์ดชิพสมองกลให้ครบทุกภาคส่วนแสดงในภาพที่ 2 และการนำวงจรที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาสร้างเป็นบอร์ดชิพสมองกลสำหรับการเรียนรู้และประยุกต์ใช้งานแสดงในภาพที่ 3 ในการหาประสิทธิภาพบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพทางด้านการทำงานของวงจรโดยใช้เครื่องมือวัดสอบเทียบคุณสมบัติทางไฟฟ้า เช่น มัลติมิเตอร์ ออสซิลโลสโคปวิเคราะห์รูปสัญญาณทางไฟฟ้าตามจุดวัดทดสอบหากพบจุดบกพร่องจึงดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องและทำการวัดทดสอบซ้ำอีกครั้งแล้วนัดหมายผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน สาขาไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ลงความเห็นตามแบบที่กำหนดโดยมีขั้นตอนอธิบายชี้แจง→แจกแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญ→สถิติการทำงาน→ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน→เก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำไปประมวลผล

นำบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวไปใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาไมโครคอนโทรลเลอร์ โดยมีแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนแบบเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การออกแบบ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล การเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ใน ชั้นเรียน เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่าง ไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent Samples) กาญจนา วัฒายุ (2548) และได้จัดทำใบความรู้ใบงานปฏิบัติ เพื่อฝึกทักษะการเชื่อมต่อวงจรในบอร์ดและการเขียนโปรแกรมควบคุมด้วยภาษาซี กิตติศักดิ์ แสนประสิทธิ์ (2557) กล่าวว่า การทดลองและการประยุกต์ใช้งานไมโครคอนโทรลเลอร์เบอร์ PIC18F4550 ด้วยภาษาซี ซึ่งเป็นภาษาระดับสูงและใกล้เคียงภาษามนุษย์จึงทำให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่าย สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 2 คน กิจกรรมดังกล่าวแสดงในภาพที่ 4 ก่อนการเสร็จสิ้นกระบวนการเรียน การสอนผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกชิพสมองกลฝังตัว โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการคำนวณค่า IOC พบว่า ทุกข้อของ แบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.75 - 1.00 ค่าดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ไม่มีข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จึงสามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามนี้ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ เป็นมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อหา ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิธีการโดยให้ ผู้วิจัยอธิบายชี้แจง → แจกแบบสอบถามให้กับผู้เรียน → เก็บรวบรวมประมวลผล ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียน นำบอร์ดที่พัฒนาขึ้นไปใช้สร้างสิ่งประดิษฐ์และเผยแพร่ผลงานที่ได้ดำเนินการแล้วสู่สาธารณะ ซึ่งในการดำเนินการวิจัยมีภาพกิจกรรมประกอบดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 2 การเขียนลายวงจรบอร์ดชิพสมองกล

ภาพที่ 3 สร้างลายวงจรบอร์ดชิพสมองกลและการกำหนดตำแหน่งอุปกรณ์

ภาพที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้บอร์ดชิพสมองกลฝังตัวกับผู้เรียน

ผลการวิจัย

1. ด้านผลการวิจัยการพัฒนาบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และประยุกต์ใช้งานในรายวิชา ไมโครคอนโทรลเลอร์ด้านประสิทธิภาพชุดฝึก ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเกี่ยวกับ ไมโครคอนโทรลเลอร์และการออกแบบโปรแกรมการสอนผ่านเว็บของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลของการพัฒนา ชุดฝึกบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวมีองค์ประกอบบอร์ดสมองกลฝังตัว ได้แก่ หน่วยประมวลผล หน่วยความจำ พอร์ต I/O ระบบสื่อสาร การจ่ายไฟ และอุปกรณ์เสริม เพื่อรองรับงานควบคุมและระบบอัตโนมัติ ชุดต้นแบบ จำนวน 1 ชุด จากนั้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกบอร์ดชิพสมองกลฝังตัว โดยการวัดสอบเทียบด้วยเครื่องมือวัดทางไฟฟ้าตามจุดที่กำหนดการทดสอบประสิทธิภาพในการทำงานของ ชุดวงจรที่ถูกบรรจุลงในบอร์ดชุดฝึกบอร์ดชิพสมองกลฝังตัว ทุกจุดตามที่กำหนดไว้ จุดที่ไม่ถูกต้องได้ ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องซึ่งกำหนดการทดสอบวงจรในบอร์ดจำนวน 10 ครั้งโดยแต่ละครั้งถูกกำหนด จุดทดสอบ ไว้ 20 จุดทดสอบ ผลการทดสอบประสิทธิภาพในการทำงานตรงตามข้อกำหนดหมายถึงไม่มีวงจร ส่วน หนึ่งส่วนใดทำงานผิดปกติหรือไม่ทำงาน โดยมีรายการประเมินที่ทำงานได้ตรงตามข้อกำหนดจำนวน 19 รายการคิดเป็นร้อยละ 100 พบ 1 รายการที่เกิดจากการประกอบ ไดโอดป้องกันแรงดันย้อนกลับผิดขั้ว เมื่อพบข้อบกพร่องการทำงานของวงจรจึงนำไปสู่การวางแผนปรับปรุงแก้ไขวงจรในแต่ละภาคส่วนให้สมบูรณ์ ถูกต้องทั้งหมดตามผู้เชี่ยวชาญทดสอบและเสนอแนะ

2. ด้านประสิทธิภาพของชุดฝึกบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งานต่อ ผู้เรียนผลการหาประสิทธิภาพประสิทธิภาพค่า E1 และ E2 ของบอร์ดชุดฝึกชิพสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้งาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้ในระหว่างกิจกรรมการเรียน และได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนตามในเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ผลของค่า E1/E2 มีค่าเท่ากับ 82.96/84.00 สัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนน t จากการคำนวณสูงกว่าค่าวิกฤตของ t ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเท่ากับ 35.60 ค่าของ t จากการคำนวณ ซึ่งสูงกว่าค่า t จากตารางที่ $df = 24$ $\alpha = 0.05$ มีค่าเท่ากับ 1.712 แสดงถึงผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 คะแนนสอบหลังเรียน

ผลคะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean	t	Sig(1-tailed)
หลังเรียน	25	100	84.32	3.61	84.32	5.98 *	0.0000

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 84.32 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนพบว่าคะแนนสอบของนักศึกษาระดับปริญญา ตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงกว่า

เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้อมูลของค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ การทดสอบ t และระดับนัยสำคัญทาง สถิติของการเปรียบเทียบผลคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของนักศึกษา จำนวน 25 คน (n=25) สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลของค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ การทดสอบ t และระดับนัยสำคัญทาง สถิติของการเปรียบเทียบผลคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	<i>S.D.d</i>	t	Sig(2-tailed)
ก่อนเรียน	24.64	5.11	50.56	8.66	20.33*	0.0000
หลังเรียน	75.20	6.44				

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 24.64 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 75.20 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ด้านการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อชุดฝึกสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งานซึ่ง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกสมองกลฝังตัว เพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งาน มีค่า $\bar{X} = 4.40$ และค่า S.D. = 0.50 ซึ่งอยู่ในช่วงของระดับพอใจมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ด้านการพัฒนาบอร์ดชิพสมองกลฝังตัวสำหรับการเรียนรู้และประยุกต์ใช้งานในรายวิชา ไมโครคอนโทรลเลอร์ผลวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบประสิทธิภาพในการทำงานของชุดวงจรต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษา ออกแบบสร้างวงจรภาคส่วนย่อยในแต่ละภาคแล้วนำมาประกอบเป็นวงจรรวม ประกอบลงในบอร์ด ชุดฝึกสมองกล เพื่อให้การทำงานของวงจรของบอร์ดเป็นไปตามข้อกำหนดอย่าง สมบูรณ์ โดยเมื่อ การออกแบบเสร็จสิ้นจึงได้นำวงจรมาสร้างลงบนแผ่นวงจรรวมแล้ววัดสอบเทียบกับเครื่องมือวัดทางไฟฟ้า แบบซ้ำ ๆ ผลการทดสอบการทำงานของบอร์ดชุดฝึกสมองกลฝังตัว เพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งาน พบว่าทุกรายการที่ผ่านการทดสอบการทำงานได้ตรงข้อกำหนดคิดเป็นร้อยละ 100 ผลการทดสอบความทน ของการทำงานแบบต่อเนื่องโดยวิธีการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับบอร์ดชุดฝึกสมองกลฝังตัวแบบต่อเนื่อง ตามระยะเวลากำหนด 60 ชั่วโมง แล้วทดสอบซ้ำผลที่ได้ตรงตามข้อกำหนดทุกรายการ โดยชุดฝึกบอร์ดชิพ สมองกลฝังตัวมีองค์ประกอบบอร์ดสมองกลฝังตัว ได้แก่ หน่วยประมวลผล หน่วยความจำ พอร์ต I/O ระบบสื่อสาร การจ่ายไฟ และอุปกรณ์เสริม เพื่อรองรับงานควบคุมและระบบอัตโนมัติ ชุดต้นแบบ จำนวน 1 ชุด จากนั้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกบอร์ดชิพสมองกลฝังตัว ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์พร้อมใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับ พิเชษฐ ศรีสังข์งาม และ ชัยยศ เดชสุระ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเนื้อหา ระบบฝังตัวสำหรับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

โดยมีจุดประสงค์ของการวิจัย คือ การทดลองพัฒนา เนื้อหาระบบฝังตัว ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพ และหาวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง ระบบฝังตัวให้กับ นักศึกษาคณะครุศาสตร์และนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิค โดยมีเนื้อหาที่พัฒนาขึ้น ทั้งหมด 9 หน่วยการ - เรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาระบบฝังตัว ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพ คือ เนื้อหา ระบบฝังตัวที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์ตระกูล MCS-51 และ ภาษาซี วิธีการถ่ายทอด องค์ความรู้เรื่องระบบฝังตัวที่เหมาะสมคือ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงาน เป็นฐาน (Project - base Learning) เนื้อหาระบบฝังตัวที่พัฒนาขึ้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 นักศึกษามีความพึงพอใจในเนื้อหาระบบฝังตัวที่พัฒนาขึ้น ในระดับมากและ มากที่สุด

ด้านประสิทธิภาพชุดฝึกสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งานต่อการเรียนรู้สำหรับ ใช้ประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาที่เกี่ยวกับไมโครคอนโทรลเลอร์และการออกแบบโปรแกรม การสอนผ่านเว็บของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบหาประสิทธิภาพเปรียบเทียบ E1 และ E2 ของชุดฝึกสมองกลฝังตัว เพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งาน สำหรับผู้เรียนในระหว่างกิจกรรมการเรียน และได้ทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนตามในเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ผลของค่า E1/E2 มีค่าเท่ากับ 82.96/84 แสดงถึงผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการทดสอบประสิทธิภาพ สื่อหรือชุดการสอนโดย ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) กล่าวว่า การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอน โดยพิจารณาตามขั้นตอนใช้ชุดฝึกหรือชุดการสอนแต่ละขั้นเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบของ ต้นแบบชิ้นงานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อชุดฝึกสมองกลฝังตัวเพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งานซึ่ง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่มีต่อชุดฝึกสมองกลฝังตัว เพื่อการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้งาน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.40$ และค่า S.D. = 0.50 ซึ่งอยู่ในช่วงของระดับมาก สอดคล้องกับ วีรวิทย์ เลิศรัตนธีรกุล (2563) ในบทความวิจัยพบว่า บทเรียนบนเว็บที่ใช้วิธีการเรียนรูปแบบ ร่วมมือวิชากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นักศึกษามีความพึงพอใจ ต่อบทเรียนบนเว็บที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และสุพิชฌาย์ ศรีโคตร (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมผู้เรียน เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมผู้เรียนเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi พบว่า กิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ นโยบาย หลักการแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือกิจกรรมการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมผู้เรียน สื่อและเครื่องมือสนับสนุน

และตัวชี้วัดการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมผู้เรียนเขียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดฝึกอบรมเพื่อ ส่งเสริมผู้เรียนเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (2) ผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมผู้เรียนเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi พบว่า ชุดฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมผู้เรียนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 83.23/82.42 เป็นไป ตามเกณฑ์มาตรฐาน และมีผลการทดลองด้านความรู้พบว่า ผู้เรียนที่เข้าร่วมอบรม มีคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านทักษะ พบว่า ผลการทดลองปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด ผู้เรียนมีทักษะอยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 81.82 และด้านความพึงพอใจของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (3) ผลการศึกษาทักษะ การโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi ของผู้เรียนพบว่า ทักษะการเขียนโปรแกรม ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi ของผู้เรียนจากการประเมินผลโครงการที่ผู้เรียนทำการสร้างขึ้น โดยใช้ แบบประเมินโครงการของผู้เรียนจำนวน 33 คน ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนจากการทำโครงการอยู่ใน ระดับดีมาก คิดเป็น ร้อยละ 81.82 มีคะแนนจากการทำโครงการอยู่ในระดับดี คิดเป็น ร้อยละ 18.18

ข้อเสนอแนะ

การใช้งานอุปกรณ์เสริมเพิ่มเติมภายนอกที่มีกระแสไฟฟ้ากระแสสลับ 220 โวลต์ ทำงานร่วมกับของเทคโนโลยีสมองกล จะต้องเพิ่มความระมัดระวังเนื่องจากการต่อวงจรผิดพลาดอาจทำให้อุปกรณ์เสียหาย หรือ ไฟฟ้าลัดวงจรได้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วัฒนา . (2548). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติศักดิ์ แสนประสิทธิ์. (2557). *การทดลองและการประยุกต์ใช้งานไมโครคอนโทรลเลอร์เบอร์ PIC18F4550 ด้วยภาษาซี* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน*. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- พิเชษฐ์ ศรีสังข์งาม และ ชัยยศ เดชสุระ. (2556). *รายงานการวิจัย การพัฒนาเนื้อหากระบวนฝึ่งตัว สำหรับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- วีรวิชัย เลิศรัตน์ธำรงกุล.(2563). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิชากฎหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 10(2), 34-53.
- สุพิชฌาย์ ศรีโคตร. (2559). การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมผู้เรียนเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยอุปกรณ์ Raspberry Pi. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

การพัฒนาชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Development of an Instructional English Critical Reading Package on
Reading for Gist or Information by Cooperative Learning PTGAR for
Development of Learning Achievements of Grade 12 Students

กาญจนา ทารจันทร์*

Kanjana Hanchan*

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

Nawaminthrachinuthit Suankularb Wittayalai Pathumthani School

*Corresponding author's email: kanjana187@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

13 พฤศจิกายน 2567

4 ธันวาคม 2567

27 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ด้วยชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information) 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 315 คน กลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จากห้อง ม. 6/7 จำนวน 30 คน โดยสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน จำนวน 60 ชั่วโมง ระยะเวลาดำเนินการ 1 ภาคเรียน สื่อที่ใช้ คือ ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ t-test (Dependent) และค่าประสิทธิภาพเกณฑ์ 80/80

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดการสอนทั้งประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนและประสิทธิภาพของผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน มีประสิทธิภาพ E1/E2 คือ 80.05/83.66 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 2) ความก้าวหน้าทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียนพบว่า นักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 7.3 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 36.5 อยู่ในระดับต่ำ

3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับดีมากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ: ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ประสิทธิภาพชุดการสอน การอ่านจับใจความสำคัญ, รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR

ABSTRACT

The purposes of the research were; 1) to develop an instructional English critical reading package on reading for gist which was efficiency at the standard criteria of 80/80, 2) to study the academic progress in the English reading and writing of Mathayom 6 students., 3) to compare the academic achievement in English reading and writing, and 4) to study students' satisfaction with learning activities. The population used in the research were 315 people in Mathayom 6 students at Nawaminthrachinuthit Suankularb Wittayalai Pathumthani School, Semester 1, Academic Year 2023. The sample group were 30 people in M6/7 by cluster sampling method. The research instruments were 20 learning lessons for 60 hours, and the duration of the implementation was 1 semester, an instructional English critical reading packages was performed using descriptive statistics; mean, percentage, standard deviation, and t-test (Dependent Paired Two Sample for means), and the efficiency value was 80/80.

The research results found that 1) the efficiency of the instructional packages efficiency was E1/E2, which was 80.05/83.66, and accordanced with the standard criteria, 2) the learning progress in the English reading and writing subject found that the students had an average progress score of 7.3 points, or 36.5 percent, which was at a low level, 3) the results of the comparison of learning achievement found that after studying was higher than before studying, with statistical significance at the 0.05 level. and 4) students were very satisfied with the learning activities.

Keywords: Instructional English critical reading packages, Academic Achievement, Efficiency of Instructional English critical reading packages, Reading English for gist or Information, Cooperative Learning PTGAR Teaching Model

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Critical Reading) Pearson & Roberts

(2021); Thompson (2023) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การสื่อสาร และการเข้าใจบริบท โลกนักรบ บุญญา (2566) ได้ชี้ให้เห็นว่าการอ่านจับใจความสำคัญไม่เพียงแต่เป็นทักษะทางภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ ชนาธิป พรกุล (2564); กมลวรรณ คารมปราชญ์ (2565); สุคนธ์ สินธพานนท์ (2564) การจัดการเรียน การสอนภาษาอังกฤษจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551 สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา (2560) มีการปฏิรูปการศึกษาในหมวด 4 มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง โดยมีแนวทางสำคัญ 5 ประการ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้อย่างองค์รวมและมี ประสิทธิภาพ แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่สำคัญประกอบด้วย การเรียนรู้แบบองค์รวม การบูรณาการ ความรู้ท้องถิ่นและสากลอย่างสมดุล เชื่อมโยงเนื้อหาสาระให้เป็นองค์ความรู้ที่ครอบคลุมและมีความหมาย มีการเรียนรู้อย่างมีความสุข ออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระ สนุกสนาน และ ประสบความสำเร็จตามศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมทักษะทางสังคม การปรับตัว มีการช่วยเหลือ และการยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาคุณธรรมและทักษะการทำงานเป็นทีม มีการเรียนรู้จากการคิดและ ปฏิบัติจริง กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประมวลผล และนำไปปฏิบัติจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง มีการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างใฝ่ใคร่ครวญ ทบทวนตนเองและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน สำนักวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ภาษาอังกฤษ คือ ภาษาต่างประเทศถูกจัดให้เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

ด้วยเหตุนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะผู้เรียน ที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การจัดการ เรียนรู้จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงจากอดีตที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง มาเป็นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและ เป็นสำคัญ โดยแนวคิดจาก พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2565) จนเป็นที่มาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็น รูปแบบ Active learning โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ทศนา แคมมณี, 2566) จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างและพัฒนาชุดการสอนขึ้น โดยเน้นการอ่านอังกฤษ เชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information) Beck & McKeown (2022) ซึ่งผู้วิจัยได้ ริเริ่ม คิดค้นและพัฒนาจากประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษ รวมถึงการค้นคว้าวิจัย การสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ ทั้งจากตำราทางวิชาการต่างๆทั้งในและต่างประเทศ จาก การสืบค้น ข้อมูลเนื้อหาวิชาจาก Website บนอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือทางด้านการให้ข้อมูลเชิงวิชาการที่หลากหลาย พบว่าการพัฒนาสื่อวัตกรรมการสอน มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นตอนปลาย โดยนักการศึกษาวิจารณ์ พานิช เสนอว่าวัตกรรมการสอนที่ออกแบบอย่างเป็นระบบและ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

(วิจารณ์ พานิช, 2564) สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2564) ที่กล่าวว่าสื่อนวัตกรรมจะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถค้นคว้าหาความรู้จากภาษาอื่นได้อย่างถ่องแท้เที่ยงตรงเป็นไปตามความเป็นจริงของเนื้อหา ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาวิจัย การพัฒนาชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ Active learning แบบร่วมมือ (PTGAR) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยมีความเชื่อว่าวิธีการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ มีประโยชน์ต่อทั้งตัวนักเรียนในแง่เป็นผู้รับสาร และส่งสารต่างๆในชีวิตจริง และประโยชน์ที่ได้จากการอ่านหนังสือหรือตำรา เพื่อศึกษาหาความรู้ในรายวิชาแขนงอื่น ๆ หรือเพื่อที่จะได้เข้าใจในสาระสำคัญของเนื้อหาการอ่าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนในอนาคตทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตและในด้านการประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเนื้อหาชุดการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกระบวนการจัดการสอนแบบร่วมมือ คือรูปแบบการเรียนรู้ Active Learning รูปแบบหนึ่งมาพัฒนาเป็น รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) สมชาย รัตนทองคำ (2563) ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีกระบวนการกลุ่ม มีการทำงานเป็นทีมหรือคู่ ซึ่งจะสามารถเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือทำ งานวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะสร้างและพัฒนาชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

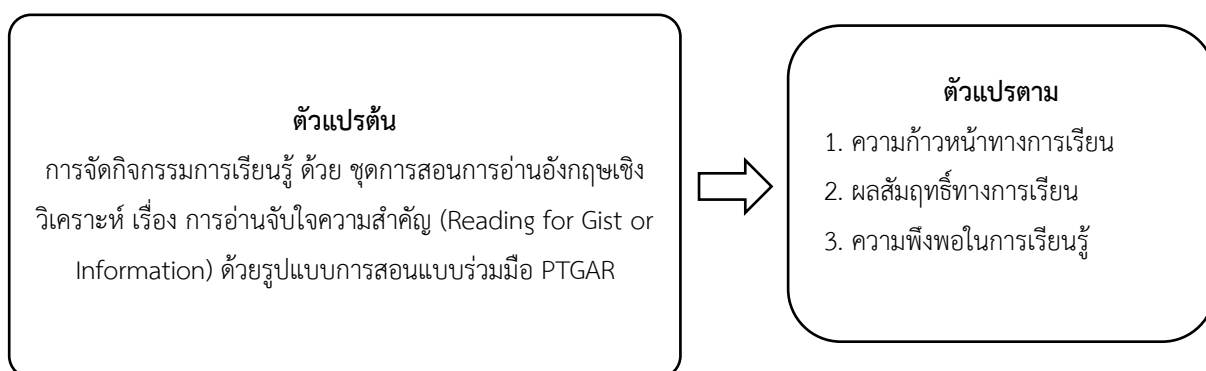
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information)
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information)
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. นักเรียนเรียนรู้ด้วยชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical reading: Reading for Gist of Information) ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR มีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น
3. นักเรียนเรียนรู้ด้วยชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical Reading: Reading for Gist of Information) ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 315 คน กลุ่มตัวอย่าง คือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากห้อง ม. 6/7 จำนวน 30 คน ขั้นตอนการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานในการสุ่ม

รูปแบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest, Posttest Design

ตารางที่ 1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest, Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อนเรียน	ทดลอง	สอบหลังเรียน
กลุ่มทดลอง	E_1	X	E_2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน รวมทั้งสิ้น 60 ชั่วโมง
2. ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ และรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน หลังเรียน และแบบทดสอบระหว่างเรียน
4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเมินโดยการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ คือ นำชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์แผนการสอนด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนหลังเรียน และระหว่างเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ นำเสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมทางเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2. ประเมินโดยการทดลองกับกลุ่มทดลอง คือ หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้คำแนะนำ แล้วนำแบบทดสอบและแบบสอบถาม ไปทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วนำผลการทดลองมาปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยดำเนินการ ดังนี้ ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้ชุดการสอนการอ่านอังกฤษ เชิงวิเคราะห์ ทดสอบแบบทดสอบระหว่างเรียน (แบบทดสอบประจำหน่วย) ทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ เก็บรวบรวมข้อมูลและนำเสนอไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน แล้ววิเคราะห์พัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพ ชุดการสอน ด้วย E1/ E2 (Efficiency of Process และ Efficiency of Product)
2. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที่ t-test (Dependent) (Dependent Paired Two Sample for Means)
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของชุดการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐาน $80/80$ $E_1/E_2 = 80/80$ (บุญชม ศรีสะอาด, 2565)
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย 1 กลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์กัน (ไม่อิสระจากกัน) t-test (Dependent Paired Two Sample for Means) "การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย" (บุญชม ศรีสะอาด, 2565)
3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder - Richardson ("ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา" (สุวิมล ว่องวานิช, 2563)
4. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน ($\bar{X}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2563)
5. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (สุวิมล ว่องวานิช, 2563)
6. หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน "ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา" (สุวิมล ว่องวานิช, 2563)
7. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ นิยมใช้ Cronbach's Alpha (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าผ่านเกณฑ์ โดยความสอดคล้องของเนื้อหาใช้แบบประเมิน IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
2. ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยความสอดคล้องของเนื้อหาใช้แบบประเมิน IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนหลังเรียนและแบบทดสอบระหว่างเรียน พบว่าผ่านเกณฑ์ โดยความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขา ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 อำนาจจำแนก (Item Discrimination) ใช้ค่า r (Point Biserial Correlation) ค่า $r > 0.30$ และความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ระดับดี ใช้สูตร KR-20 (Kuder-Richardson Formula 20) ค่า $KR-20 = 0.85$ ความยากง่ายของข้อสอบ (Item Difficulty) มีความเหมาะสม โดยวิเคราะห์ค่า P (ความยาก) ของข้อสอบ ค่า P อยู่ในช่วง 0.20-0.80
4. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ พบว่า ผ่านเกณฑ์ โดยค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 0.43-0.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.20 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.70 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 0.50

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information) ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 2 แสดงผลการพัฒนาชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for gist or information) ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

คะแนนเฉลี่ย แบบฝึกหัดประจำหน่วย	คะแนนเฉลี่ย แบบทดสอบหลังเรียน	ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม 60 คะแนน	คะแนนเต็ม 20 คะแนน	E1/E2
48.03	16.7	80.05/83.66

จากตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของชุดการสอนทั้งประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนและประสิทธิภาพของผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน มีประสิทธิภาพ 80/80 ค่าทางสถิติ E1=80.05 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ จากการคำนวณชุดคะแนนแบบทดสอบระหว่างเรียน E2 = 83.66 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน จากการคำนวณชุดคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนมีค่าเท่ากับเกณฑ์ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information)

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information)

เลขที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน		ความก้าวหน้า	
	คะแนน 20	ร้อยละ	คะแนน 20	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
เฉลี่ย	9.43	47.16	16.73	83.66	7.3	36.5

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมนักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 9.43 คิดเป็นร้อยละ 47.16 หลังเรียนเท่ากับ 16.73 คิดเป็นร้อยละ 83.66 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยก่อนเรียนมีคะแนนระหว่าง 2 ถึง 7 คะแนนหรือระหว่างร้อยละ 20.00 ถึง 70.00 หลังเรียนมีคะแนน

ระหว่าง 7 ถึง 10 คะแนนหรือระหว่างร้อยละ 70 ถึง 100 โดยนักศึกษามีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 7.3 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 36.5

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical Reading: Reading for Gist of Information)

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical Reading: Reading for Gist of Information)

การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	9.43	2.775	13.844	.048
หลังเรียน	30	16.73	2.993		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าคะแนนวิชาภาษาอังกฤษอ่าน-เขียนก่อนเรียนด้วยชุดการสอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.43 มีหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.73 เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอ่าน-เขียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสถิติ t-test = 13.844

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical Reading: Reading for Gist or Information) ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information) ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
1. เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน	4.58	0.50
2. การจัดลำดับเนื้อหามีความต่อเนื่องเหมาะสม	4.52	0.50
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	4.42	0.50
4. กิจกรรมกลุ่มช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ	4.73	0.45
5. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจและเหมาะสม	4.35	0.48
6. สื่อการเรียนรู้ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.54	0.54

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
7. การวัดและประเมินผลมีความยุติธรรมและเหมาะสมกับระดับที่เรียน	4.27	0.74
8. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.17	0.75
9. กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.65	0.48
10. ความพึงพอใจโดยรวมต่อการจัดการเรียนรู้	4.58	0.50
คะแนนเฉลี่ย	4.48	0.57

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical Reading: Reading for Gist or Information) ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ที่ระดับ คะแนน 4.48 ± 0.57 ความพึงพอใจที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมกลุ่มช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ± 0.45 รองลงมา คือ กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ± 0.48 ขณะที่เนื้อหา มีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน และความพึงพอใจโดยรวมต่อการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเท่ากับ 4.58 ± 0.50 ผู้วิจัย ยังเห็นว่านักเรียนมีระดับความพึงพอใจในระดับที่น้อยอยู่ 2 ด้าน คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ± 0.75 เนื่องจากนักเรียนบางคนยังขาดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษและอาจไม่มั่นใจในการสื่อสาร และความพึงพอใจในเรื่องการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและยุติธรรมและเหมาะสมกับระดับที่เรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ± 0.74 ซึ่งอาจมีนักเรียนบางคนคิดว่าข้อสอบบางข้อยากเกินไป

อภิปรายผล

1. จากผลการพัฒนาชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ประสิทธิภาพของ ชุดการสอนการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information) พบว่าประสิทธิภาพของ กระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอน และประสิทธิภาพของผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน โดยมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.05/83.66 พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุดการสอน มีความเหมาะสมของการออกแบบกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหากับความต้องการของผู้เรียน การใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง และการสนับสนุนด้วยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายความว่า ชุดการสอนดังกล่าว เหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับ นักเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

นภากาศ จินตนา (2565); อรรพรรณ วัฒนธรรม (2566); สรณบดีนทร์ ประสารทรัพย์ (2561) ผลการหาประสิทธิภาพยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก ศิริทรัพย์ (2565); นภัสสร สุทธานนท์ (2564) ซึ่งได้ทำการวิจัยคล้ายกันและได้ผลลัพธ์ค่าประสิทธิภาพคล้ายคลึงกันกับ ผลวิจัยที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของ ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical Reading: Reading for Gist or Information) ที่ผู้วิจัยทำการพัฒนาขึ้นมา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เหมาะสมที่จะนำไปใช้สอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

2. จากผลความก้าวหน้าทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยรูปแบบการสอน PTGAR พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 9.43 คิดเป็นร้อยละ 47.16 หลังเรียนเท่ากับ 16.73 คิดเป็นร้อยละ 83.66 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยก่อนเรียนมีคะแนนระหว่าง 2 ถึง 7 คะแนนหรือระหว่างร้อยละ 20.0 ถึง 70.0 หลังเรียนมีคะแนนระหว่าง 7 ถึง 10 คะแนนหรือระหว่างร้อยละ 70 ถึง 100 โดยนักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 7.3 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 36.5 พบว่า ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรมีการพัฒนาทวิวิธีการสอนอ่านหรือจัดกิจกรรมเสริมทักษะการอ่านเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียนต่อไป อย่างไรก็ตาม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค SQ6R ของ จันทรพิมพ์ รังสี (2566) พบว่าหลังการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนี้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ธชวรรณ กวระคาร และ ธรรมนันต์ อุณนะนันท์ (2566) ซึ่งในการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนการอ่านสูงขึ้นหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมแบบทวิวิธีเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปการเรียนรู้ผ่านชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ (PTGAR) ที่เน้นการลงมือทำและการช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นการเรียนรู้แบบ Active Learning ก่อให้เกิดความสนุกสนาน และลดความน่าเบื่อหน่ายของการเรียน และช่วยให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ได้

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Reading for Gist or Information) ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นหลังเรียนด้วยชุดการสอน ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ผ่านชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.43 หรือคิดเป็นร้อยละ 47.16 และหลังเรียนเท่ากับ 16.73 หรือคิดเป็น ร้อยละ 83.66 แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดการสอนนี้สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและความเข้าใจได้อย่างชัดเจน ซึ่งได้ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลวิจัยของ ชนกวรรณ ศรีวิเชียร (2564)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผลคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัย ขนิษฐา มาทุง (2562) และสอดคล้องกับข้อค้นพบของ กิตติมา สิงห์สนธิ์ และ นิธิดา อติภทรนันท์ (2561) ส่งผลให้สามารถอธิบายผลการจัดการเรียนการสอนด้วย ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ (Critical Reading: Reading for Gist or Information) ได้ว่ามีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

4. จากผลการวิจัย ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการอ่าน อังกฤษเชิงวิเคราะห์ ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2564) พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยสร้างแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียน ที่พบว่าการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนช่วยสร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในการเรียน สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ ทิศนา ขัมมณี (2564) ที่เสนอให้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ที่เสนอแนะให้พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสรุปได้ว่า ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเรียนรู้ด้วยชุดการสอนการอ่าน อังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ด้วย รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ PTGAR มีประสิทธิภาพสูงในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการอ่านและการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cohen & Lotan (2023) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มในการเรียน ภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

1. การนำชุดการสอนมาใช้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาและองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น อายุ วัย ของนักเรียน เนื้อหาที่เรียนและการเลือกกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของนักเรียน จึงจะทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จและนักเรียนสามารถเรียนรู้ผ่านชุดการสอนได้ดียิ่งขึ้น

2. การใช้ชุดการสอนการอ่านอังกฤษเชิงวิเคราะห์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ ในการจัดเรียน การสอนส่งผลช่วยให้เกิดพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้น ผู้สอนต้องคอยแสวงหา ปรับปรุง สื่อการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจและทันสมัยยิ่งขึ้น

3. ภาษาในชุดการสอนไม่ควรใช้ศัพท์และไวยากรณ์ที่ยากเกินระดับผู้เรียน ควรลดความซ้ำซ้อนของ กิจกรรม ผู้สอนควรเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียน ผู้สอนจึงต้องวิเคราะห์ผู้เรียนและระดับความสามารถ ของผู้เรียน เนื้อหากิจกรรมควรคำนึงถึงความสนใจของนักเรียน

4. การสร้างหรือนำการสอนด้วยชุดการสอน ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ ควรพัฒนาการประยุกต์ใช้ความรู้และการวัดประเมินผลให้มีความหลากหลายและชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ คารมปราชญ์. (2565). การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน: แนวปฏิบัติในวิชาภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิตติมา สิงห์สนธิ์ และนิธิดา อติภทรนันท์. (2561). การสอนคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 38(6), 200-218.
- ชนิษฐา มาทุ่ง. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนไกรพิทยาคมโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ. รายงานวิจัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38
- จันทร์พิมพ์ รังสี. (2566). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ6R กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนาธิป พรกุล. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการคิดวิเคราะห์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนาธิป พรกุล. (2564). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
<https://kpruinnovation.kpru.ac.th/inno2024/download/Presentationbook.pdf>
- ทิตนา แคมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 25). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชรณ กวยระการ และธรรสนันต์ อุณนันทน์. (2566). การใช้ชุดกิจกรรมแบบกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- นภัสสร สุทธานนท์. (2564). การวิจัยประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้ในหัวข้อ"การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)" สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพรณ จินตนา. (2565). การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การออกแบบย้อนกลับ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นักรบ บุญญา. (2566). การอ่านจับใจความสำคัญ: พื้นฐานการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต. สำนักพิมพ์การศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2565). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย (ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์ชนก ศิริทรัพย์. (2565). การพัฒนาชุดสื่อการสอนแบบปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมต้นในหัวข้อภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2564). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2565) สมรรถนะการนิเทศเชิงรุก : ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิจารณ์ พานิช. (2564). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.

สมชาย รัตนทองคำ. (2563). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ. (2564). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง* (พิมพ์ครั้งที่ 4).

เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.

สรณดินทร์ ประสารทรัพย์. (2561) ผลของการใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA)

ที่มีต่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(1), 175-186.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*

(ปรับปรุง 2560). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551 และการปฏิรูป*

การศึกษาตามหมวด 4. กระทรวงศึกษาธิการ.

สุนทร สันธพานนท์. (2564). *แนวทางการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน*

ภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิมล ว่องวานิช. (2563). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อรรณณ วัฒนธรรม. (2566). *การพัฒนาสื่อการสอนคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา*.

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Beck, I. L., & McKeown, M. G. (2022). Improving reading comprehension: Theoretical models and practical strategies. *Educational Psychology Review*, 34(2), 245-267.

Cohen, E. G., & Lotan, R. A. (2023). *Designing groupwork: Strategies for heterogeneous classrooms* (3rd ed.). Teachers College Press.

Pearson, D. P., & Roberts, K. L. (2021). *Advanced reading comprehension techniques: A cognitive approach*. Cambridge University Press.

Thompson, S. M. (2023). *Critical reading strategies in higher education*. Harvard Educational Press.

**การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
Participatory Administration of School Administrators
under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3**

สุรียา ชานกัน^{1,*} และ อาคม อึ้งพวง²

Suriya Chankan^{1,*} and Arkom Eungpuang²

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ Master of Education Program in Education Administration, Northeastern University

² Education Administration Department, Faculty of Education, Northeastern University

*Corresponding author's email: slacinternet@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

24 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

10 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

11 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 437 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความผูกพันที่จะปฏิบัติ ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันและการไว้วางใจกัน 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

ความสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the situation of participatory administration of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3, 2) to compare opinions on the situation of participatory administration of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 classified by educational qualifications, position and experience under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3. The sample group used in this research consisted of 437 school administrators and teachers. The instrument used for collecting data was a 5-level rating scale questionnaire with reliability of the whole questionnaire at 0.91. The statistics used for analyzing data comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The research results were found that: 1) Participatory administration of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3, in overall, was rated at a high level, when considering each aspect, it was found at a high level in all aspects, arranging from highest to lowest as follows: commitment, independence on responsibility in implementation, goals and objective collaboration in objective determination and trust. 2) The results of the comparison on participatory administration of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 classified by status were found that different level of education and position had different opinions on participatory administration with statistical significance at .01 level, while there were no different opinions on the aspects of work experience.

Keywords: Participatory Administration, School Administrators,
under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการโดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง กระบวนการการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของบุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการในการแก้ปัญหาของการบริหาร ประเภทของการมีส่วนร่วม การแบ่งประเภท การมีส่วนร่วมของนักวิชาการทั้งหลายยังคงมีความแตกต่างกัน และใช้เกณฑ์ในการแบ่งที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ไชยา ภาวะบุตร, 2565) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อผู้บริหาร การทำงานในองค์กรจะไม่สามารถประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายได้ ถ้าปราศจากการร่วมมือ ร่วมใจของบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย

เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบสิ่งเหล่านี้ จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจในปัญหาของหน่วยงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นความสำคัญในการจูงใจผู้ทำงาน และการสร้างองค์การไปสู่เป้าหมายนั้น องค์การจึงถูกสร้างขึ้นมาสอดคล้องความต้องการของผู้ทำงาน ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารงานและผู้ร่วมงานในทุกระดับในองค์การ ช่วยลดความขัดแย้งในการทำงาน ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดี เป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ได้มีส่วนร่วม และมีความสำคัญในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์การที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ (วรวิสิทธิ์ พัววิสิทธิ์, 2566) รวมถึงความสามารถในการจัดการของผู้บริหารแต่ละคน ดังนั้นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม อาจจำแนก ได้ดังนี้ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมทำ 3) ร่วมประเมินผลงาน 4) ร่วมยอมรับในผลการประเมิน 5) ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ Swansburg (1996) ได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้ 1) การไว้วางใจกัน (Trust) 2) ความผูกพัน (Commitment) 3) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Goals and Objectives) 4) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ และสามารถดูแลตนเองได้ (Autonomy) ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงถือเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารใช้บริหารสถานศึกษา ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยอาศัยการมีส่วนร่วม การร่วมมือ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ของบุคลากรทุกภาคส่วน ในการบริหารงานทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้สถานศึกษาดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุเป้าหมายของงานที่วางไว้ร่วมกัน

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จากสภาพปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนนั้น มักจะมาจากความคิดเห็นของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ เพราะผู้บริหารมักจะแสดงความคิดเห็นและเห็นว่าความคิดของตนเองถูกต้องเสมอ ดังนั้น จึงทำให้คณะครูในโรงเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน จึงทำคิดว่าตนเองไม่มีความสำคัญ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และไม่มีความเต็มใจที่ปฏิบัติงาน หน้าที่ของผู้บริหารคือจะต้องชี้แจงและทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการบริหารงานร่วมกันในเรื่องของการดำเนินงานในด้านของวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 2) ผู้บริหารหลายท่านได้เกษียณอายุราชการไป จึงทำให้ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ต้องสรรหาบุคลากรมาดำรงเป็นผู้บริหารในโรงเรียนที่ขาดผู้บริหารอยู่และในการคัดเลือกและสรรหานั้นจึงได้ผู้บริหารรุ่นใหม่ที่มีอายุน้อยกว่าครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานอยู่เดิม นั้น จึงไม่มีความเกรงใจและเคารพในตัวผู้บริหาร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารยังขาดทักษะในการสื่อสารและทักษะในการแก้ปัญหาในโรงเรียน จึงทำให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนนั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จากสภาพความเป็นมา ความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษา จึงสนใจศึกษา การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ว่ามี การบริหาร

การศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการ การบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

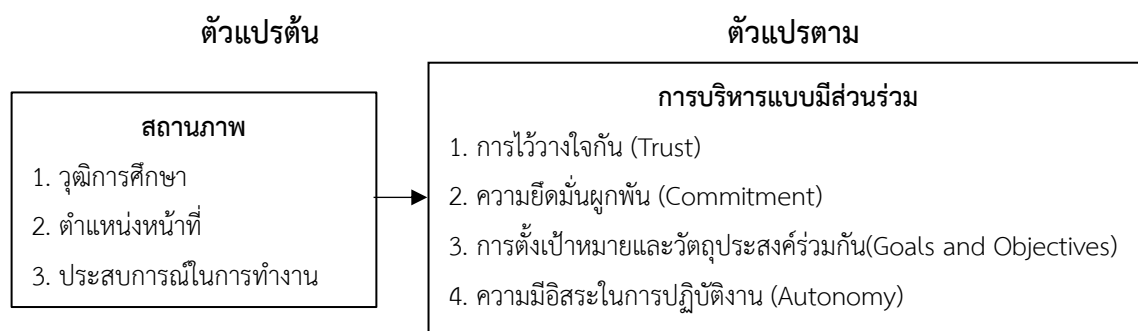
2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมุติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด Swansburg (1996) มาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้และนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย ไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ปีการศึกษา 2564 ผู้บริหารสถานศึกษา 180 คน และครูผู้สอน 1,847 คน จำนวน 2,027 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ครูผู้สอน โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้จำนวน 437 คน (Krejcie and Morgan, 1970) แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ เป็นชั้นในการสุ่ม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนบุคลากรบริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	180	120
ครูผู้สอน	1,847	317
รวม	2,027	437

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ลักษณะ แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. กำหนดตัวแปรการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่ต้องการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาแนวคิดและทฤษฎีสันับสนุน รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้นำแนวคิดและทฤษฎี การบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Swansburg (1996) ซึ่งมีรายละเอียดของตัวแปรย่อยรายด้าน ดังนี้ 1) การไว้วางใจกัน (Trust) 2) ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) 3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals and Objectives) 4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (Autonomy)

3. นำรายละเอียดของตัวแปรมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เป็นรายละเอียดของตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของตัวแปรที่ต้องการตรวจสอบหรือวัด โดยนิยามศัพท์เฉพาะเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ตรวจสอบพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้

4. เลือกรูปแบบของมาตรประมาณค่าที่ต้องใช้วัดจำนวน 5 ระดับเพื่อให้เหมาะสมกับตัวแปรการวิจัย และเขียนข้อความเพื่อใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรการวิจัยให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงความเหมาะสมครอบคลุมเนื้อหาและการใช้ภาษา

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อความที่ใช้วัดกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความครอบคลุมประเด็นที่ต้องการวัด นำคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญให้มาหาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยแบบสอบถามฉบับนี้แต่ละข้อคำถามมีค่า IOC เป็น 0.67-1.00

7. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามโดยการพิจารณาจากความเที่ยงตรงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งปรับปรุงรูปแบบของแบบมาตรประมาณค่าให้เหมาะสมกับการนำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับครูและผู้บริหาร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียน โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) แล้วได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเป็น 0.91

9. ตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบของแบบสอบถามอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 437 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อครูผู้สอน โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อขอหนังสือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ

2. นำหนังสือเพื่อขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และขออนุญาตจากทางโรงเรียน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่หัวหน้าสถานศึกษา

3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนด้วยตนเองจำนวน 437 ฉบับ และนัดเวลาเก็บแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

5. ตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ก่อนที่จะนำแบบสอบถามทั้งหมดไปจัดกระทำเกี่ยวกับข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ มาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติการทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test for Independent Sample และ One-way ANOVA

4. การศึกษาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ใช้สถิติดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามแบบมาตรวัด 5 ระดับ ใช้การหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของข้อมูล t-test และ One-way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติของข้อมูล โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาของประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	120	26.46
2. ครูผู้สอนในสถานศึกษา	317	73.54
รวม	437	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 26.46 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 73.54 ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1.ปริญญาตรี	240	54.91
2.ปริญญาโท	191	43.71
3.ปริญญาเอก	6	1.38
รวม	437	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการศึกษสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 437 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 54.91 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 43.71 และระดับปริญญาเอก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1-10 ปี	76	17.39
11-20 ปี	164	37.53
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	197	45.08
รวม	437	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผลการศึกษาสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 437 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 20 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 45.08 รองลงมา คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11–20 ปี จำนวน 164 คิดเป็นร้อยละ 37.53 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1–10 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ในการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 โดยภาพรวม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การไว้วางใจกัน	3.70	0.56	มาก
2. ความผูกพันที่จะปฏิบัติ	3.84	0.63	มาก
3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	3.81	0.60	มาก
4. ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	3.81	0.53	มาก
โดยภาพรวม	3.79	0.53	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความผูกพันที่จะปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.63) ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.53) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.60) และการไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ในระหว่าง 0.53 – 0.63 มีการกระจายข้อมูลน้อย

แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อจำแนกสถานภาพ

ในการวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ใช้การวิเคราะห์ ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ค่าเอฟ (F-test) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังในตารางที่ 5 – 7 ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	แหล่ง ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. การไว้วางใจกัน	ระหว่างกลุ่ม	4.543	2	2.272	9.607	.000**
	ภายในกลุ่ม	11.586	49	.236		
	รวม	16.130	51			
2. ความผูกพันที่จะปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	4.768	2	2.384	7.492	.001**
	ภายในกลุ่ม	15.593	49	.318		
	รวม	20.361	51			
3. การตั้งเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	2.812	2	1.406	4.514	.016*
	ภายในกลุ่ม	15.265	49	.312		
	รวม	18.077	51			
4. ความเป็นอิสระต่อ ความรับผิดชอบในงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.888	2	1.944	9.348	.000**
	ภายในกลุ่มรวม	10.189	49	.208		
		14.077	51			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.203	2	2.101	12.319	.000**
	ภายในกลุ่ม รวม	8.358	49	.171		
		12.561	51			

** Sig < 0.01, *Sig < 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 12.319$, $Sig = .000$) จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe' พบว่าการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นแตกต่างกับการศึกษาระดับปริญญาโท

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการไว้วางใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.607$, $Sig. = 0.01$) จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe' พบว่าระดับการศึกษาปริญญาตรีกับการศึกษาปริญญาโท มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ด้านความผูกพันที่จะปฏิบัติ พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความผูกพันที่จะปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 7.492$, $Sig. = 0.01$) จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe' พบว่าระดับการศึกษาปริญญาตรีกับปริญญาโทมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.514$, $Sig. = 0.016$) จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe' พบว่าระดับการศึกษาปริญญาตรีกับการศึกษาปริญญาโทมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานที่แตกต่าง พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่ต่อความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($F = 9.348$, $Sig. = 0.00$) จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe' พบว่าระดับการศึกษาปริญญาตรีกับการศึกษาปริญญาโทมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ผู้บริหาร (n=26)		ครู (n=26)		t	sig (2-Tailed)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การไว้วางใจกัน	4.12	.26	3.29	.47	7.84	.000**
2. ความผูกพันที่จะปฏิบัติ	4.29	.40	3.38	.48	7.38	.000**
3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.23	.45	3.38	.38	7.29	.000**
4. ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	4.17	.31	3.44	.43	6.97	.000**
โดยภาพรวม	4.14	.20	3.37	.37	9.18	.000**

** Sig < 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=9.18$, $sig=.000$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการไว้วางใจกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 7.84$, $sig = .000$)

มีความคิดเห็นต่อความผูกพันที่จะปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($t = 7.38$, $sig = .000$) มีความคิดเห็นต่อการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($t = 7.29$, $sig = .000$) และมีความคิดเห็นต่อความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 6.97$, $sig = .000$)

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	แหล่ง ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. การไว้วางใจกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.194	4	.299	.940	.449
	ภายในกลุ่ม	14.935	47	.318		
	รวม	16.130	51			
2. ความผูกพันที่จะปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2.844	4	.711	1.908	.125
	ภายในกลุ่ม	17.517	47	.373		
	รวม	20.361	51			
3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	2.228	4	.557	1.651	.177
	ภายในกลุ่ม	15.849	47	.337		
	รวม	18.077	51			
4. ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.214	4	.304	1.109	.363
	ภายในกลุ่ม	12.862	47	.274		
	รวม	14.077	51			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.765	4	.191	.762	.555
	ภายในกลุ่ม	11.796	47	.251		
	รวม	12.561	51			

จากตารางที่ 7 พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความผูกพันที่จะปฏิบัติ ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน

การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันและการไว้วางใจกัน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทแตกต่างกัน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสพการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความผูกพันที่จะปฏิบัติตามการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานและการไว้วางใจกันตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่การศึกษาให้ความไว้วางใจครู โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายเพื่อไปสู่การพัฒนาโรงเรียนร่วมกันและยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ สังสอนและกฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2567) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุรารัตน์ ชำนาญเหณะ และบุญเลิศ ธาณิรัตน์ (2567) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับดี

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากตำแหน่งและหน้าที่ที่แตกต่างกันทำให้ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นมุมมองและทัศนคติในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ สังสอน และกฤษฎา วัฒนศักดิ์ (2567) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานมีความเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธารัตน์ ชำนาญเหมาะ และบุญเลิศ ธานีรัตน์ (2567) ได้ศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตวัน กระบี่ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับดี ครูที่มีเพศ และประสบการณ์ทำงานต่างกัน อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน และผู้บริหารที่มีเพศ วิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สุพล จอกทอง (2567) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวไรแอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวไรแอ็ด เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจำแนกตามวุฒิการศึกษาในการทำงานมีความเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ทำให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร ศรีโมรา และคณะ (2565) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวไรแอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ศุภลักษณ์ ปะโปตินัง และอุไร สิทธิแย้ม (2566) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวไรแอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษาและสังกัดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ด้านการไว้วางใจกันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรสร้างเสริมความไว้วางใจกันในการทำงาน โดยเริ่มจากการมอบอำนาจการตัดสินใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน

2. ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารควรชี้แจงให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรในเรื่องการทำงาน

แบบมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนให้มากขึ้น มีการจัดกิจกรรมระดมความคิดที่หลากหลายที่นำมาสู่การทำงานแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับทุกคน เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ครูทุกคนมีได้เข้ามาทำงานต่าง ๆ หักเทียมกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงระดับการศึกษาที่แตกต่างของบุคคล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันขององค์กรมีผลต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อหากลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาความไว้วางใจของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา ภาวะบุตร. (2565). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณรงค์ศักดิ์ สั่นสอน และ กฤษฎา วัฒนศักดิ์. (2567). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา]. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- บุษกร ศรีโมรา, จุฬารัตน์ นิรันดร์, ธัญศญา ธรรมโสภณ และณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรวลัญช์ พัววิสิทธิ์. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศุภลักษณ์ ปะโปตินัง และ อุไร สิทธิแย้ม. (2566). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุธารัตน์ ชำนาญเหนาะ และ บุญเลิศ ธานีรัตน์. (2567). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา]. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- สุพล จอกทอง. (2567). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา]. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- Cronbach, Lee. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5 th ed). Harper & Row.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.

Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

Swansburg, Russell C. (1996). *Management and Leadership for Nurse Manager* (2nd ed).

Jones and Bartlett Publishers.

คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นโยบายการพิจารณากลั่นกรองบทความ (Editorial Policy)

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออกปีละ 4 ฉบับ เริ่ม ฉบับที่ 1 ปีที่ 13 พ.ศ. 2566 เป็นต้นไป (ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - มีนาคม ฉบับที่ 2 ประจำเดือน เมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน และฉบับที่ 4 ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม) รับพิจารณาบทความครอบคลุมในด้านบริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และนิติศาสตร์

บทความที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์หรือไม่ บทความแต่ละเรื่องจะได้รับการประเมินคุณภาพทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน โดยกระบวนการพิจารณากลั่นกรองนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่สามารถทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (Double-Blind Process) และบทความที่จะลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง

ข้อตกลงของวารสาร

ผู้เขียนจะต้องชำระเงินค่าดำเนินการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์วารสาร บทความภาษาไทย จำนวน 4,000 บาท และบทความภาษาอังกฤษ จำนวน 5,000 บาท

ประเภทของผลงานวิชาการที่รับลงตีพิมพ์ในวารสาร

ผู้ส่งบทความควรตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์ต้นฉบับ เช่น ตัวสะกด วรรคตอน และความเหมาะสม ความสละสลวยในการใช้ภาษา รวมทั้งควรกำหนดประเภทของบทความให้ชัดเจนว่าเป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัย องค์ประกอบของบทความทั้ง 2 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทความวิจัย (Research article) ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง มีเนื้อหาความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A4 รวมบทคัดย่อ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเอกสารอ้างอิง ประกอบด้วย

1) ชื่อเรื่อง (Title) ไม่ควรใช้ชื่อเรื่องที่ยาวเกินไป ควรมีความกระชับ ชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

2) ชื่อผู้ประพันธ์ (Author (s)) ระบุชื่อ และนามสกุลของผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) (ไม่ต้องใส่ชื่อตำแหน่งหน้าชื่อ) พร้อมระบุหน่วยงานที่สังกัด รวมทั้งอีเมลและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ประพันธ์อันดับแรก (First author) หรือ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding author) ที่สามารถติดต่อได้

3) บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทคัดย่อควรระบุมุ่งหมายและวัตถุประสงค์โดยย่อของงานวิจัย ขอบเขตของงานวิจัยและผลวิจัยหลักและมีจำนวนคำไม่เกิน 300-350 คำ และไม่ควรมีการอ้างอิงถึงเอกสารการอ้างอิง

4) คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความยาวไม่เกิน 3-5 คำ

5) เนื้อหา (Contents) ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

5.1 บทนำ เป็นส่วนที่นำเสนอความสำคัญของปัญหาที่ทำวิจัย เขียนให้กระชับและเข้าใจง่าย

5.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เขียนเป็นความเรียงต่อเนื่องในย่อหน้าเดียว โดยแยกประเด็นการศึกษาให้ชัดเจนด้วยภาษาที่สั้นและกระชับ

5.3 สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)

5.4 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาสำคัญ กระชับเข้าใจง่าย

5.5 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากรและตัวอย่าง (ระบุสูตรคำนวณขนาดตัวอย่าง) วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้และวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5.6 ผลการวิจัย นำเสนอผลเป็นลำดับจากข้อมูลทั่วไปจนถึงข้อมูลเฉพาะเรื่อง โดยมุ่งเน้นการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก อธิบายให้กระชับอาจควบคู่กับการใช้ตาราง กราฟ หรือภาพประกอบ

5.7 อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย อภิปรายเพื่อให้คล้ายตามถึงความสัมพันธ์ หรือหลักการที่มาจากผล สนับสนุนหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีผู้เคยนำเสนอ เปรียบเทียบผลการวิจัยและตีความหมายของผู้อื่น เน้นถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งในสาระสำคัญของเรื่อง ให้เขียนแยกย่อหน้าตามประเด็นที่อภิปราย

5.8 ข้อเสนอแนะ เป็นการเสนอผลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในภาพรวมหรือเฉพาะกลุ่ม หรือเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในอนาคต

5.9 เอกสารอ้างอิง

2. บทความวิชาการ (Article) เป็นการนำเสนอเรื่องทางวิชาการที่อยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไป ในปัจจุบัน หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนออย่างสมบูรณ์ และมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ โดยมีการสรุปประเด็นอาจเป็นการนำความรู้ กรอบแนวคิดและทฤษฎีจากแหล่งต่าง ๆ มาสังเคราะห์ โดยที่ผู้เขียน

สามารถให้ทัศนะทางวิชาการผ่านมุมมองของตนเองได้อย่างเด่นชัด และเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน มีเนื้อหาความยาวไม่เกิน 8-15 หน้ากระดาษ A4 ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง
2. บทคัดย่อ/ABSTRACT
3. คำสำคัญ/Keywords
4. บทนำ/ส่วนนำ
5. เนื้อหาสาระ
6. บทสรุป
7. เอกสารอ้างอิง

รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์

1. การพิมพ์ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word กระดาษขนาด A4 พิมพ์แบบแนวตั้ง (Portrait) คอลัมน์เดียว ใส่หมายเลขหน้าทุกหน้าที่ด้านขวาล่างของกระดาษ
2. เค้าโครงหน้ากระดาษ กำหนดขอบกระดาษทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 2.54 เซนติเมตร หัวกระดาษและท้ายกระดาษขนาด 2.54 เซนติเมตร
3. ตัวอักษร (Font) ให้ใช้ตัวอักษร Th Sarabun New ประกอบด้วย
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ขนาด 18 point แบบหนาและกึ่งกลางหน้ากระดาษ ภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ตัวแรกของทุกคำ ยกเว้นคำบุพบทใช้ตัวอักษรพิมพ์เล็ก
 - ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)
 - ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
 - ชื่อหน่วยงานของผู้เขียน ภาษาไทย ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
 - อีเมลสำหรับผู้ประพันธ์บรรณกิจ ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
 - บทคัดย่อ
 - ชื่อ บทคัดย่อ และ ABSTRACT ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - ข้อความบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร
 - ข้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร
 - ข้อความบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300-350 คำ
 - ย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 1.5 เซนติเมตร

- คำสำคัญ

- ให้พิมพ์ “คำสำคัญ” ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ ขนาด 16 point, กำหนดขีดซ้าย, ตัวหนา ส่วนข้อความของคำสำคัญ ขนาด 16 point, ตัวธรรมดา ระหว่างคำให้คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “ , ”

- Keywords

- ให้พิมพ์ “Keywords” ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ และ ABSTRACT ขนาด 16 point, กำหนดขีดซ้าย, ตัวหนา ส่วนข้อความของคำสำคัญ ขนาด 16 point, ตัวธรรมดา อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ระหว่างคำให้คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “ , ”

- รายละเอียดบทความ

- หัวข้อใหญ่ (ไม่มีลำดับเลข) ขนาด 16 point, กำหนดขีดซ้าย, ตัวหนา
 - หัวข้อรอง ขนาด 16 point, กำหนดขีดซ้าย, ตัวหนา
 - เนื้อเรื่อง ขนาด 16 point, กำหนดขีดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร

- ย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 1.5 เซนติเมตร หากมีย่อหน้าที่ย่อลงไปอีก ให้เว้นระยะเพิ่มออกไปอีก 0.5 เซนติเมตรไปเรื่อย ๆ และเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการพิมพ์ให้ดำเนินการจัดระบบการพิมพ์

4. การเขียนตาราง ให้วางตารางใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของตาราง (ตัวหนา) และชื่อตาราง (ตัวธรรมดา) ไว้เหนือตารางและขีดซ้าย เช่น ตารางที่ 1 และระบุแหล่งที่มา: ไว้ใต้ตาราง

5. ภาพประกอบ ให้วางภาพประกอบใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของภาพ (ตัวหนา) และพิมพ์ชื่อภาพ (ตัวธรรมดา) เช่น ภาพที่ 1 ... ไว้ใต้ภาพและตรงกลาง และระบุแหล่งที่มา ที่มา: ...

รูปแบบเอกสารอ้างอิง (References)

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารสู่มาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายให้วารสารคงอยู่ในฐานข้อมูล TCI เพื่อให้วารสารได้มีโอกาสเข้าถึงผู้อ่าน และยกระดับความเป็นสากลของวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นกองบรรณาธิการวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงกำหนดรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้ การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิง **กรณี** เอกสารอ้างอิงที่แปลเป็นภาษาไทยให้ยึดตัวอักษรในการเรียงลำดับและตามด้วยเอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

1. ข้อกำหนดในการเขียนเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1.1 รูปแบบการอ้างอิงประยุกต์จากรูปแบบ APA Style, 7th edition

1.2 จำนวนบทความที่นำมาอ้างอิงต้องไม่เกิน 20 บทความ แต่ละบทความไม่ควรมีอายุเกิน 5 ปี (แต่หากเป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีซึ่งมีอายุมากกว่า 10 ปี อนุโลมให้นำมาใช้อ้างอิงได้)

2. วิธีการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) ให้ใช้นาม-ปี โดยกำหนดดังนี้

2.1 กรณีผู้แต่ง 1-2 คน ให้กำหนด (ชื่อ1/สกุล1 and หรือ & ชื่อ2/สกุล2./ปีที่พิมพ์)

เช่น (Robbins & Coulter, 2009) หรือ Wegener & Petty (1994).....

.....(อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง, บัณฑิต ผังนรินทร์, และ ต่อศักดิ์ ซอแก้ว, 2546)....

2.2 กรณีผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป ให้กำหนดดังนี้ (ชื่อคนที่ 1 et al./ปีที่พิมพ์)

เช่น(Hill et al., 2005) หรือ Jones et al. (2004).....

.....(พระศิลาศักดิ์ สุเมธ และคณะ, 2565)....

2.3 การอ้างอิงจากข้อมูลจากแหล่งข้อมูลระดับทุติยภูมิ

งานของผู้เขียน (1) ถูกอ้างอิงในงานของผู้เขียน (2) (ชื่อ1/สกุล1/(ปี,/อ้างอิงใน/ชื่อ2/สกุล2,/ปี).....)

เช่น Thompson (2004, as cited in Siddiqui, 2013)

.....สุวัจน์ ธีรุต (2560, อ้างถึงใน ธนบวร สิริคุณากรกุล 2563)

2.4 การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์/สกุลผู้ถูกสัมภาษณ์/(การสื่อสารส่วนบุคคล,/วัน/เดือน/ ปี)

เช่น กัลยา วานิชบัญชา(การสื่อสารส่วนบุคคล, 1 ตุลาคม 2562)

2.5 การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษาทำข้อความในเนื้อหานั้น ให้ใช้ชื่อกฎหมายและตามด้วยปี

เช่น (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562)

รูปแบบการอ้างอิงส่วนท้ายบทความ

1. หนังสือ

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์)/สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	จินตนา บุญบงการ. (2554). <i>จริยธรรมทางธุรกิจ</i> (พิมพ์ครั้งที่ 14). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ผู้แต่ง 2 คน	นราศรี ไวนิชกุล และ ชุศักดิ์ อุดมศรี. (2537). <i>ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ</i> (พิมพ์ครั้งที่ 5). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ผู้แต่ง 3 - 20 คน ใส่ชื่อทุกคน	สุภมาส อังสุโชติ ¹ , สมถวิล วิจิตรวรรณ ² , รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์ ³ , มารวย วิชาญยุทธนากุล ⁴ , รัชมิ อิสลาม ⁵ , ยุทธ ไกยวรรณ ⁶ , กัลยา วานิชบัญชา ⁷ , ธนบวรสิริ คุณากรกุล ⁸ , ญัฐศาสตร์ ปัญญาณะ ⁹ , และ ผกามาศ เชื้อประดิษฐ์ ¹⁰ . (2562). <i>สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL</i> (พิมพ์ครั้งที่ 4). เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์)./สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 21 คน ขึ้นไป ใส่ชื่อคนที่ 1-19 และคนสุดท้าย	สุภมาส อังศุโชติ ¹ , สมถวิล วิจิตรวรรณ ² , รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์ ³ , มารวย วิชาญยุทธนากุล ⁴ , รัชมี อิสลาม ⁵ , ยุทธ ไกยวรรณ ⁶ , กัลยา วาณิชบัญชา ⁷ , ธนบวร สิริคุณากรกุล ⁸ , ณัฐศาสตร์ ปัญญานะ ⁹ ,... ผกามาศ เชื้อประดิษฐ์ ¹⁹ , และ ศิริรัตน์ พิกุล ^{คนสุดท้าย} . (2552). <i>ระบบสารสนเทศทางการจัดการ</i> . มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ. (2553). <i>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ</i> <i>พ.ศ.2550-2554</i> . วี.เจ. พรินต์ติ้ง.
หนังสือแปล	กรอฟ, ทอด และ โจนส์, โทมัส. (2554). <i>Introduction to Knowledge Management: KM in Business</i> [การจัดการความรู้เบื้องต้น]. โอกรูปเพรส.

2. บทความ

บทความในหนังสือ	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)./ชื่อหนังสือ/ ////////(น./เลขหน้า)./สำนักพิมพ์. สุวรรณา จินตนาการ. (2554). ภาวะผู้นำยุค 4.0. ใน สุภสินธุ์ จันทรร (บรรณาธิการ), <i>หลักการจัดการ</i> . (น.104-105). ซีเอ็ดยูเคชั่น.
บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า. วิมล อารยะรัตน์. (2546). ธุรกิจแฟรนไชส์. <i>วารสารเศรษฐศาสตร์</i> <i>มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</i> , 7(2), 43-51.
บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), ////////เลขหน้า./https://doi.org/เลขdoi Plows, J. F., Stanley, J. L., Baker, P. N., Reynolds, C. M., & Vickers, M. H. (2018). The pathophysiology of gestational diabetes mellitus. <i>International journal of molecular sciences</i> , 19(11), 3342. https://doi.org/10.3390/ijms19113342

3. นิตยสาร

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี,เดือนที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อนิตยสาร./ปีที่ (ฉบับที่), ////////เลขหน้าที่ปรากฏ. มาลีรัตน์ ทิพย์อารักษ์วงศ์. (มีนาคม 2542). กลยุทธ์การทำธุรกิจแฟรนไชส์ให้ ประสบความสำเร็จ. <i>ผู้ส่งออก</i> , 12(276), 24-31.

4. หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี,เดือนที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./ปีที่ ////////(ฉบับที่),/เลขหน้าที่ปรากฏ. ทิพย์เกสร วงศ์วาน. (2552, 15 ตุลาคม). กลยุทธ์การส่งออกจีน. <i>เดลินิวส์</i> , น.14. นิติการุณย์ มิ่งรุจิราลัย. (2563, 2 กันยายน). โอกาสในวิกฤติที่ซ่อน. <i>ไทยรัฐออนไลน์</i> . https://www.thairath.co.th/news/foreign/1921920

5. วิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./[วิทยานิพนธ์ปริญญา ////////มหาบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์],/ ชื่อมหาวิทยาลัย. นวลจันทร์ วันเพ็ญ. (2559). <i>กลยุทธ์การตลาดในธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</i> . [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์./[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ ////////วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL กฤษณา ทรัพย์สมบูรณ์. (2560). <i>การศึกษาการปฏิบัติบทบาทผู้นำการพยาบาล ทางคลินิกของ พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาลศูนย์ สังกัด กระทรวงสาธารณสุข</i> [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58250

วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์	
รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต หรือ //////วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล. Earnhart, C. L. (2018). Evaluating an on-line education module for autism screening in pediatric primary care in Arizona [Doctoral dissertation, University of Arizona]. ProQuest Nursing & Allied Health Database. https://search.proquest.com/docview/ 2160956827?accountid=34902

6. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ

รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)./ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท/[การนำเสนอ]./ ชื่อการประชุม, เมืองที่ประชุม. พงษ์ศักดิ์ ตรีพนิจ. (2563, 30 พฤษภาคม). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) ด้วยการบูรณาการ การเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวันผ่าน class start [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7: เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชน, ขอนแก่น, ประเทศไทย.

7. เว็บไซต์

รูปแบบ	ชื่อ/สกุล./(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL วิฑูรย์ สิมะโชติ. (2562, 17 มกราคม). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. ผู้จัดการ รายวัน. http://www.rspg.or.th/botanical_school/index.htm

การเรียงรายการบรรณานุกรม

1. การเรียงลำดับให้รายการภาษาไทยก่อนรายการภาษาอังกฤษ
2. การจัดเรียงลำดับสำหรับผู้แต่งชาวไทย ให้เรียงตามลำดับตัวอักษรของชื่อและสกุลของผู้แต่ง
คนแรก ยึดหลักพจนานุกรมภาษาไทยฉบับราชบัณฑิตสถาน โดยเรียงตามรูปพยัญชนะ ก-ฮ ส่วนคำที่

ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเดียวกันให้เรียงตามรูปสระ ดังนี้ อะ อัว อัวะ อา อ ำ อี อี อี อี อุ อุ เอะ เอ เอา เอ็น
เอีย เอียะ เอื้อ เอื้อะ แอ แอะ โอ โอะ ไอ ไอ

3. การจัดเรียงลำดับสำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศหรือผู้แต่งชาวไทยที่แต่งเป็นภาษาอังกฤษ
เรียงตามลำดับอักษรของนามสกุลของผู้แต่งคนแรก

4. เอกสารใดไม่มีผู้แต่ง ให้ใช้ชื่อเรื่อง หรือชื่อบทความ เรียงรายการตามลำดับตัวอักษร

5. เอกสารที่ผู้แต่งคนเดียวกัน ลงชื่อผู้แต่งทุกรายการ เรียงลำดับตามปีที่พิมพ์จากปีน้อยไปมาก

6. เอกสารที่ผู้แต่งหลายคน และผู้แต่งคนแรกเดียวกัน ให้เรียงรายการตามชื่อผู้แต่งคนที่สอง หากชื่อ
ผู้แต่งคนที่สองซ้ำ ให้เรียงตามผู้แต่งคนที่สาม

Download รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ ได้ที่นี่

https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/preparing_articles

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
NORTHEASTERN UNIVERSITY

NEU
KHON KAEN

วารสารวิชาการและวิจัย

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

NEUARJ

NEU ACADEMIC AND
RESEARCH JOURNAL

ปีที่ 15
ฉบับที่ 1

199/19 ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

043-222-959

www.neu.ac.th

@neuinfo